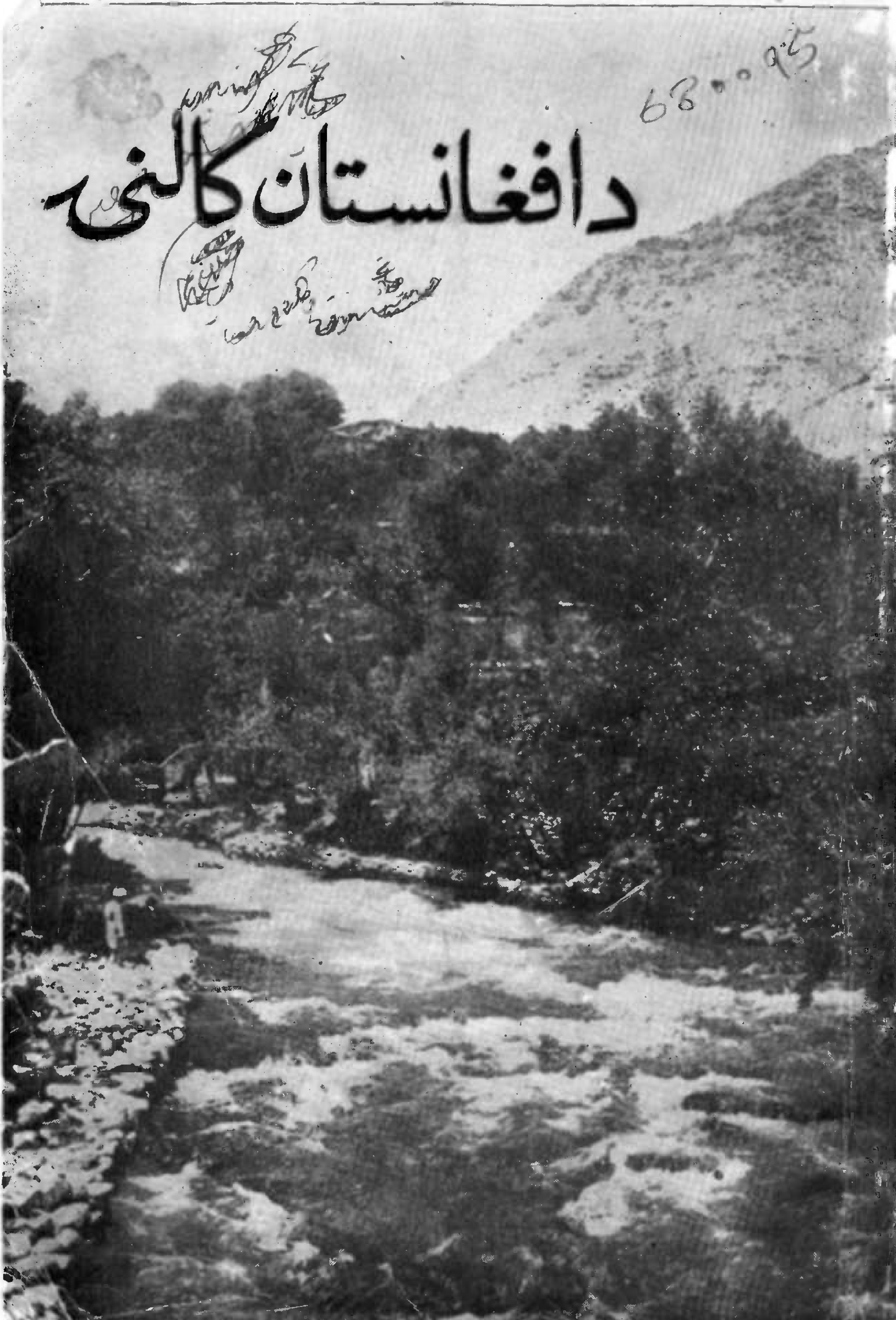

دافغانستان کالنی

د افغانستان کالنی

۱۳۳۱

د مطبوعاتو مستقل ریاست

د داخلی نشریاتو د لومړی څانګی له خوا

مهتمم محمد ابراهیم عباسی

دا   نۍ (۲۱) کال

دپاك اولوی خدای په مقدس نوم

دافغانستان کالنۍ ددی کڼې په خپرولو خپل (۲۱) مطبوعاتی کال پای ته رسوی. مونږ په دې کار خپل ځان ډېر نیکمرغه ګڼو چه دا ښایسته ښکلې او آبرومنده نشریه مو چه ډېره اوښکلی صحافت اوډېر ګټوراوتازه خوازه مضامین لری علاقمندانو ته وړاندې کړو.

دانشریه چه دلومړی ورځې څخه تاسیس شوې ده ترنن ورځې پورې دخپلو نشریاتی خدمتونو په ترځ کښې کله دکابل سالنامې په نوم او کله دکابل دکالنۍ په نوم خپره شوی ده له دې کبله چه سالنامه هغه یو اځینی نشریه ده چه په ګران هېوادافغانستان پورې مربوط مهم اوعمده مطالب لری، اودمملکت په کالنیو جریاناتو اوتحولاتو حاوی وی، نوداداری دپیش نهاد اودمطبوعاتو دمستقل ریاست دمسلکی مجلس دفیصلې سره سم ددې نشریې نوم دکابل کالنۍ له نوم څخه دافغانستا ن کالنۍ په نوم تبدیل شو. که څه هم اداري ددې نشریې د موا دو په تدوین اودمضامینو په ترتیب کښې دهیڅ ډول زیار او کوښښ څخه غاړه نه ده غړولې، لیکن سره ددې هم دهغو عواملو له کبله چه مونږ ئې په مخ کښې لرودا کار ونه کړی شو چه دخپلې هیلې اوآرزو سره سم داداافغانستان کالنۍ په ډېر ښه شکل اوصورت چاپ کړو، لیکن مونږ داهیله لروچه ددی کالنۍ راتلونکی ګڼې به له دې څخه ډېرې ښې شی.

سږ کال مودخپل توان په دائره کښې دننه دنه ددې کار دپاره ډېر کوښښ کړی دی چه په ګران هېوا دافغانستان اودولتی ادارو پوری مربوط فعالیتونه خپلو ګرانو علاقه مندانو ته تقدیم کړو.

داهیله اوانتظار لروچه ددولت دکارکوونکو لیه دستګاه به په راتلونکو کلونو کښې دډېر وښو اوډېرو زیاتو خدمتونو مصدر وګرځی اومونږ به ددوی دغه خدمتونه دنورو خوږواوګټوروا دمهمو مطالبو په لړ کښې ګرانولوستونکوته وړاندې کړواوپه دې لیار کښې به یوځو قدمونه مخ په وړاندې ولاړ شو. ومن الله التوفیق.

اداره

د افغانستان پاد شاه

دافغانستان معظم پاد شاه اوزلمي تواوالتـ اعليحضرت محمدظاهر شاه خلدالله ملكه واطال الله عمره و دولته د۱۲۹۳ هجري كال شمسي د ميزان په ۲۲ په كابل كښي ځيږېدلى دى همايوني ذات خپل تعليمات د كابل په عالى ښوونځيو كښي پاى ته ورسول كله چه دده شهيد پلار اعليحضرت محمد نادر شاه كبير دافغانستان په سفارت پاريس ته و لاړ . همايوني ذات هم د هغه فقيد شهيد پلار سره دعالي تحصيلاتو د پاره فرانس ته تشريف فرماشو دفرانسه ژبى او علومو تحصيل ئى د هغه مملكت په مختلفو لړو اوعالى ښوونځيو اوپوهو كورنيو كښي پاى ته ورساوه او دوطن دداخلي مسائلو په شاوخوا كښي خصوصي روزنه له خپل بزرگوار پلار څخه وشوا وملي اخلاق اودوطن په نسبت ئى دلازمه مطالبو ادراك اوخصايص هم له همغه نوميالى پلار څخه زده كړه .

دافغانستان دلوى شورش ترپيښي وروسته (چه دهغه نجات دهمايونى ذات دشهيد پلار په حق پالونكى لاس څرگند شو) زلمي اعليحضرت چه په فرانسه كښي ؤ اودده تعليمات پاى ته رسيدلى ؤ اودوطن دخدمت دپاره مستعد ؤ د۱۳۰۹ شمسي كال دميزان په ۲۰ كابل ته تشريف راوړاو محض دهغه عشق په اثرچه افغانستان دعسكرى عالم سره ئى درلود اودبزرگوار پلار دقدمونو

په تعقیب د کابل دنظامی عالی تعلیمگاه په عسکری څانگه کښې شامل شو
په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې دمرحوم والاحضرت سردار احمدشاه‌خان ددربار وزیر
دشهید اعلیحضرت دا کازوی دمعظمې لور سره ازدواج وفرمایه او دهمدغه کال
په آخر کښې خوموده دملی دفاع دجلیله وزارت په وکالت او بیا دپوهنې دوزارت په
وکالت مؤظف ؤ په دې دواړو وزارتو کښې دهمایونی ذات فطری استعداداو فاتی
قابلیت دوظیفې داجرا کولو اوښې اداری له کبله ښه شهر کښ شو. په ۱۳۱۲ کال
یعنې دشهید شهریار تر شهادت وروسته دعقرب په ۱٦ دملت د لویو کیلانو او ټولو
عسکری او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق دافغانستان پاچاشو سږ کال
ددې زلمی شهریار دجلوس (۲۰) کال دی .

دهمایونی اعلیحضرت اولاد :

۱ـ شهزاده بیگم بلقیس دخیبزیدو نیټه دحمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش.

۲ ـ والاحضرت شهزاده احمدشاه‌خان دخیبزیدو نیټه دسنبلې ۲۱ سنه ۱۳۱۳ ش

۳ـ شهزاده بیگم مریم دخیبزیدو نیټه دعقرب ۱۰ سنه ۱۳۱۵ ش

٤ـ والاحضرت شهزاده محمدنادرخان دخیبزیدو نیټه دجوزا ۳۱ سنه ۱۳۲۰ ش

۵ـ » » » شاه‌محمودخان دخیبزیدو نیټه دمیزان ۱۲ » ۱۳۲۵ »

٦ـ » » » محمدداؤدخان ملقب په پښتون یار دحمل ۲۵ » ۱۳۲۸ ش

مختصر سوانح والاحضرت

سپه‌سالار غازی صدراعظم

والاحضرت شاه‌محمود خان غازی سپه‌سالار و صدراعظم در سال (۱۸۹۰) ع در (منصوری) تولد شده و اکنون (۶۳) سال دارند.

زعیم بزرگ ملی تعلیمات ابتدائیه خودرا در مکتب خانه‌گی آغاز و بعداً در مکتب حبیبیه شامل شده و تعلیمات خودرا در آنمکتب اکمال نمودند در ۱۳۲۴ ق برتبه سرخان اسپورفائز و در دوره‌های مسافرت اعلیحضرت امیر حبیب‌الله‌خان شهید در داخل و خارج مملکت شرف معیت شانرا داشتند. در سنه ۱۳۳۵ ق برتبه سرسراوس ترفیع و در عین‌زمان یك مکتب را برای تعلیم مخابره بنام ستاره دولت ویك‌یك درس‌خانه عسکری را برای تعلیم سرا و سپاه وقطعه پروانه تاسیس نمودند در اوایل دوره پادشاهی امان الله خان با اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید بعزم جهاد استقلال حرکت و بقومانداني محاذ جاجی مقرر شدند والاحضرت غازی درین محاذ خدمات محوله‌را بدرستی انجام داده و در موقع متارکه هجوم های شدید قوای انگلیس‌را که بعزم استر دادتندی سر مینمود بامتانت ومردانگی ردکردند ودر برابر این خدمات از طرف حکومت برتبه جرنیل نظامی ارتقاء و باخذ نشان (سرداراعلی) و نشان (حمیت) موفق شدند متعاقباً بصفت جنرال نظامی و حاکم اعلی جنوبی برای تنظیم واصلاح امور عسکری و کشوری آنولایت عزتقرر حاصل و درین وظیفه برعلاوه اجراآت خوب دیگر جریده‌ی را بنام (غازی) درخوست ومکاتب متعددی در جاجی، خوست، گردیز ودیگر نقاط آنجا تاسیس نمودند چنانچه در موقع فراغ از آن ماموریت باخذ نشان حسن خدمت وتحسین و آفرین وهمچنان نظر به خدمات عرفانی به اخذ نشان درجه اول معارف نایل شدند در سنه ۱۳۲۹ ش بصفت معاون ریاست تنظیمه قطغن و بدخشان همرکاب برادر بزرگ خود اعلیحضرت شهید سعید بودند و پس از مراجعت اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید از آنولایت بحیث قومندان فرقه قطغن و بدخشان مقرر شدند در سنه ۱۳۰۴ در رفع بغاوت شغنان مظهر خدمت بزرگی گردیدند در همان سال بحکومت اعلی مشرقی تعیین و نظر به عللی از رفتن بانجا

معطل ماندند وبالاخره دراثر پریشانی امور حکومت اعلی مشرقی در سنه ۱۳۰۵ به آن وظیفه مقرر وعازم آن سمت شدند درسنه ۱۳۰۶ به تنظیم واصلاح امور کنرها و اسمار که خالی ازاشکال نبود موفق واقوام مهمند مسکونه شالی ، ولی ، سر کند و صافی دره (شنگری) واقوام ماموند وباجوری چغه سرای اسمار ، حصار مرور، دره شلتن راکه ازپرداخت مالیه انکار داشتند باوسایل معقول به نظم ونسق مطیع ومالیات چندین ساله را تحصیل کردند وبعداً بحیث معین دوم وزارت داخله موظف شدند بعد از سقوط حکومت امانی واستیلای حکومت سقوی عازم سمت جنوبی گردیده ودرعین بدنظمی واختلال امنیت وشیوع خانه جنگی وشدت سرما وبرف باری مصروف مجاهدات ملی شده وبرای تأمین وحدت ملی ء ا حکومت سقوی تبلیغات میکردند درموقع ورود اعلیحضرت شهید درباره چهار شر ملاقات شانرا حاصل ودرجنگ علیه عساکر سقوی بکمال رشادت ومردانگی جنگیده موفقیت شایانی بدست آوردند ودرسنه ۱۳۰۸ بحیث سپه سالار ووزیرحربیه مقرر شدند وامور این وزارت را در ۱۷ سال بوجه احسن اداره ودرضمن آن برفع بعضی شرارت ها و اغتشاشات داخلی ازقبیل شرارت ابراهیم بیگ لقی درشمال وبغاوت قوم دری خیل جدران در جنوب مملکت ووزیری های مداخیل موفق شدند والاحضرت درسال ۱۲۹۹ بامحترمه قمر البنات دختراعلیحضرت امیرحبیب الله خان شهید از دواج پنج پسر و ۸ دختر دارند ایشان درداخل مملکت به تمام مناطق افغانستان گردش ودرخارج، انگلستان، فرانسه، سویس، جرمنی پولینڈ، روسیه، جبل الطارق ترکیه، عراق، اضلاع متحده امریکا، هند و پاکستان سفر کرده اند .

منشرملی در (۱۳۲۵) باثرحسن خدمت ومحبوبیتی که دربین ملت داشتند از طرف اعلیحضرت معظم همایونی به تشکیل کابینه مامور شدند و تاکنون بحیث سپه سالار وصدراعظم ایفای وظیفه مینمایند سپه سالار غازی دردوره صدارت مصدر خدمات خیلی قابل قدری گردیده مخصوصاً درهمین دوره در تعمیم دیموکراسی، تقویه وحدت ملی، برآوردن آرزوهای عمومی، تعمیم معارف، تائید، حمایه وپشتیبانی از حق آزادی پشتونستانی ها، انکشاف وضع اقتصادی واجتماعی کشور وآزادی مطبوعات بسیار کوشیده وباین ترتیب بیشتر ازپیشتر دربین ملت کسب محبوبیت نموده اند واکنون (اضافه ازهفت) سال است که باین وظیفه طاقت فرسا باعشق وعلاقه خاصی ادامه میدهند والاحضرت غازی ازطرف کافه ملت بحیث زعیم بزرگ ملی شناخته شده وپیشقدم اصلاحات اجتماعی میباشند. وحتی دردومرتبه ازطرف کلیه طبقات در اثر وثایق شرعی بحیث وکیل چندین طبقات ملت برگزیده شدند .

تشکیلات

صدارت عظمی

صدراعظم ج، ع، ج، ل، ا، نشان والاحضرت سپه‌سالار سردار شاه محمود خان غازی
معاون ع، ج، س، ا، علی محمد خان
ددولت وزیر ع، ج، س، ا، میرزا محمد خان
دغازی والاحضرت سپه‌سالار صدراعظم
دحضور مصاحب ع، ش، پیر محمد خان لمړی فرقه مشر
سریاور ع، ش، غلام سعید خان فرقه‌مشر
یاور ح . شیرباز خان لمړی غندمشر
« ح. محمد آصف خان لمړی «
« ح. غلام دستگیر خان دوهم «
« ح. محمد عمر خان « «

ع، ج، س، اعلی محمد خان معاون صدارت عظمی
جلالتمآب معاون صدارت عظمی اعلی ۲۵ حوت ۱۳۳۱ بحیث وزیر امور خارجه و معاون صدارت عظمی و بعداً راساً باین وظیفه مهم مامور شده اند.

د محاکماتو ریاست

عمومی رئیس ع، ص یار محمد خان
معاون ع، ص محمد شفیع خان

دتمییز عالی محکمه

لوی مدیر ع محمد شریف خان
دتمییز دمحکمی غړي ص عبدالله خان
« « « « ص فیض محمد خان
« « « « ص حبیب الله خان
« « « « ص فضل احمد خان

د مرافعې محکمې

دمرافعې دمحکمې رئیس	ع میرمحمد شاه‌خان
» » غړی	ص محمد عمر خان
» » »	ص عبدالعزیز خان
» » »	ص محمدصادق‌خان

دابتدائیې محکمې

دابتدائی دمحکمې کفیل	ص‌محمد عمر خان‌تاتا
دابتدائی‌دمحکمې غړی	ص عبدالعلی خان
» » » »	ص محمدرشید خان
قانونی مشاور	. . .
» »	. . .

دصدارت‌عظمی‌دپلټنې ریاست

رئیس	ع، ص غلام‌مجتبی خان
معاون	ع، ص‌پاینده محمدخان

غړی په دریمه رتبه

ع . محمد ابراهیم‌خان
ع . عبدالسلام خان
ع . محمد امین‌خان
ع . صالح محمد خان
ع . غلام‌دستګیر خان

غړی په‌څلورمه‌رتبه

ص . محمدمهدی خان
ص . دین‌محمد خان
ص . عبدالرشید خان
ص . سیدمحبوب خان
ص . پیر محمد خان

غړی په‌پنځمه‌رتبه

ص . ګل‌احمد خان
ص . محمد حسین خان

د تحریراتومدیر . . . . .

دضبط احوالاتو ریاست

دنده	نوم
دصدارت‌عظمی دضبط احوالاتو رئیس	ع.ص نصرالله خان
» » » » د ریاست ۳ رتبه‌مامور	ع. محمد رفیق خان
» » » » » ۳ رتبه‌مامور	ع. محمد عثمان خان
» » » » » ۵ »	ص. حاجی عبدالقادر خان
» » » » » » »	ص. عبدالروف خان
» » » » » » »	ص. محمد ابراهیم خان
» » » » » » »	ص. حبیب‌الله خان
» » » » » » »	ص. عبداللطیف‌خان
» » » » » » »	ص. عبدالله‌خان
» » » » » » »	ص. عبدالسلام‌خان
» » » » » » »	ص. میرمحمد عباس خان
» » » » » » »	ص. شیر احمد خان
دضبط احوالاتو دریاست د اجرائیې مدیر	ص. عبدالستار خان
» » » داوراقو مدیر	ص. غلام محمد خان

دصدارت عظمی دتحریراتو مدیریتونه

دنده	نوم
دصدارت عظمی دتحریراتو دلمړی څانگی مدیر	ع. عبدالله خان
» » » دوهمی » » » »	ع. محمدقاسم خان
دتحریراتو ددوهمې څانگې غړی	ص. صالح محمدخان
» » » »	ص. حشمت‌الله خان
» » » »	ص. محمدصالح‌خان
دتحریراتو ددریمی څانگی د مدیریت کفیل	ص . غلام جیلانی‌خان

دماموریتواوی‌مدیریت

دنده	نوم
دماموریتو لوی مدیر	ع،ص. عبدالخالق خان
دسوانح اودسجلومدیر	ص. میرعبدالخالق خان
دماموریتو اداری مدیر	ص. محمدانورخان
دموټر خانی مدیر	ص. محمد ایوب خان

دوزیرانودعالی مجلس دارالانشاء

دنده	نوم
دوزیرانودعالی مجلس ددارالانشا منشی	ج . استاد خلیل‌الله خان خلیلی
» » » » مدیر	ص. محمد حسن خان
» » » » دمدیریت‌غړی	ص. حاجی‌عبدالله خان رمق

دعرایضو اوی مدیریت

دنده	نوم
دعارضینو مدیر	ع . میرعبدالله خان
دعرایضو مدیر	ص. نظام‌الدین‌خان

د اوراقو لوی مدیریت

داوراقو لوی مدیر — ع . محمد ابراهیم خان

د تشریفاتو مدیریت

دتشریفاتو دمدیریت کفیل — ص. محمد علی خان

دتشریفاتو داجرائیې مدیر — ص. فضل الحق خان

« دکنترول مدیر — ص. سیف الدین خان

دسپورت مدیریت

دسپورت مدیر — ص. سید علی بابا خان

دتعمیراتو نقشه جوړونکی — ص. محمد عوض خان

دالمپیک ریاست

دالمپیك دریاست اداری رئیس — ع،ص محمدفاروق خان سراج

دالمپیك دریاست اداری مدیر — ص. محمد عمرخان

« « داجرائیې مدیر — ص. عبدالمجید خان

« « دکنترول مدیر — ص. عبدالحسین خان

دخارجي چارو وزارت

دخارجه چارو وزیر ع ، ج ، س ، اسلطان احمد خان
سیاسی معین ع .ص عبدالحمید خان عزیز
اداری معین ع .ص محمد عثمان خان امیری

ع ، ج ، س ، اسلطان احمد خان وزیر امور خارجه که
از ۲۵ حوت به بعد باین وظیفه بزرگ مقرر شده اند .

دسیاسی لوی مدیریت
لوی مدیر ع .ص عبدالرحمن خان
دسیاسی دلومړی څانگی مدیر
« « دوهمی څانگي مدیر
ښاغلی عبدالقیوم خان عطائی
« « دریمي څانگي مدیر
دسیاسی د څلور مي څانگی مدیر
ع فضل احمد خان شیرزاد

داقتصادی لوی مدیریت
لوی مدیر
د اقتصادی دلوي مدیریت معاون
ښاغلی ابو بکر خان علومی

د بین المللی چارو ریاست
رئیس ع .ص جلال الدین خان طرزی

دیونو لوی مدیریت
دیونو لوی مدیر ع عبدالقیوم خان
دیونو دلوی مدیریت معاون ښاغلی سید محمد امین خان

د کارا و کار کوونکو لوی مدیریت
لوی مدیر ع عبدالباقی خان لطیفی
د لیکنی او کتنی مدیر
د احصائیې مدیر ښاغلی فخرالدین خان
د پلټنې مدیر « محمد شریف خان
غړی په څلورمه رتبه
« « «
« « «

د کنفرانسو اوی مدیریت

د کنفرانسو لوی مدیر	ع. غلام احمد خان نوید
د کنفرانسو دلوی مدیریت معاون	ښاغلی عبدالغنی خان

د ترجمانی اوی مدیریت

لوی مدیر	. . . . .
د ترجمانی دلوی مدیریت معاون	ښاغلی محمد ایوب خان عزیز
د حقوقو څانگی	
معاون	ښاغلی فتح محمد خان

د تشریفاتو ریاست

رئیس	ع، ص عبدلروف خان ضیائی
د تشریفاتو دریاست معاون	ص علی محمد خان لوی ناب

دشفر او دمخصوص قلم مدیریت

مدیر	ع محمد سلیمان خان
د مخصوص قلم دڅانگی معاون	ښاغلی محمد ابراهیم خان
دشفر دڅانگی معاون	ښاغلی محمد یوسف خان

د قونسلگری اوی مدیریت

لوی مدیر	ع محمد شعیب خان
د قونسلگری دلومړی څانگی مدیر	ښاغلی محمد اختر خان
» » » » معاون	ښاغلی محمد یحیی خان
د قونسلگری ددوهمی څانگی معاون	ښاغلی عبدالغفور خان
دویزی څانگی	
دویزی دڅانگی معاون	ص عبدالستار خان

دماموربنو مدیریت

دماموربنو دمدیریت کفیل	ښاغلی محمد طاهر خان
» » » معاون	» فقیر محمد خان

داوراقو اوی مدیریت

لوی مدیر	ع، ص عبدالغفار خان

داوراقو دمدیریت داجرائیی څانگی معاون ص محمد انور خان
» » » » حفظیی څانگی معاون ص غلام صدیق خان

افغانی نمایندگان په دباندنی هیوادو کښی

په لندن کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج،ن،ا نشان والاحضرت مارشال شاه ولیخان
دلوی سفارت مستشار	ع، ص میرمحمد صدیقخان
سرکاتب	ښاغلی سید مسعود خان پوهنیار

په واشنګټن کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع ، ج،ل، ع سردار محمدنعیمخان
دلوی سفارت مستشار	ج .محمد هاشمخان میوند وال
« « سرکاتب	ص .نوراحمدخان اعتمادی

په انقره کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج،س،ا،جنرال اسدالله خان سراج
دلوی سفارت سرکاتب	ص نثاراحمد خان شیرزی

په پاریس کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج،س،ع جنرال محمدعمر خان
دلوی سفارت سرکاتب	ښاغلی محمدنعیم خان

په ماسکو کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	. . .
دلوی سفارت سرکاتب	ص محمداشرف خان مجددی

په طهران کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج،س،ا عبدالحسین خان عزیز
دلوی سفارت سرکاتب	ښاغلی محمدیونس خان

په قاهره کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج عبدالهادی خان داوی
دلوی سفارت سرکاتب	ښاغلی غلام محمدخان نیکزاد

په نوی دهلی کښی دافغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	ع،ج، دکتور نجیب الله خان
دلوی سفارت سرکاتب	ښاغلی عبدالحمیدخان مخمور

په کراچی کښې د افغانستان لوی سفارت

لوی سفیر	. . . . . .
دلوی سفارت سر کاتب	ص عبدالروف خان

په یونو کښې د افغانستان دایمی نمایندګی

د افغانستان دایمی نماینده په یونو کښې	ع ج محمد کبیرخان لودین
معاون په دوهمه رتبه	. . . .
سر کاتب په پنځمه رتبه	. . . . .

په عراق کښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر	ع ج عبدالصمد خان
دمختار وزارت سر کاتب	ښاغلی میرامان الله خان رحیمی

په روما کښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر	ع ج غلام محمد خان شیرزاد
دوزارت مختاری سر کاتب	ښاغلی ګلاب شاه خان

په پراګ کښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر	ع ج غلام محمد خان سلما ن
دوزارت مختاری سر کاتب	ښاغلی عبدالباقی خان

په برن کښې د افغانستان وزارت مختاری

مختار وزیر	. . . . . .
سر کاتب	. . . . . .

په مشهد کښې د افغانستان جنرال قونسلګری

جنرال قنسل :	ع ص محمد قسیم خان نعیم

په نیویارک کښې د افغانستان قنسلګری

قنسل	ع عبدالرزاق خان ضیائی

په بمبئي کښې د افغانستان قنسلګری

قنسل	ع سید تاج الدین خان

په پشاور کښې د افغانستان قنسلګری

قنسل	ښاغلی محمد قیوم خان

په کویټه کښې د افغانستان قنسلګري

قنسل	ښاغلی محمد اکبر خان پروانی

دداخلې چارو وزارت

وزير: ع، ج، س، ا محمد نوروز خان

معين او اداري رئيس ع، ص عبدالوهاب خان

دمخصوص قلم مدير

د اطلاعاتو د اخيستلو مدير ص عبدالباقي خان

دمامورينو مدير ع شاه محمد خان

د پلټنې رياست

رئيس په لومړۍ رتبه ع، ص عبدالله خان

اداري مدير ص محمد طاهر خان

دولاياتو او اعلى حكامتو د احصائيې

د پلټنې مدير ص محمد ابراهيم خان

ع، ج، س، ا محمد نوروز خان وزير داخله

د پلټنې د رياست غړي

ع محمد صديق خان

ع محمد حسن خان

ع محمد صديق خان

ص عبدالوكيل خان

ص غلام دستگير خان

ص مير عثمان خان

ص خواجه محمد خان

ص شاه جان خان

ص حاجي علي محمد خان

ص عبدالقدوس خان

ص عبدالرحيم خان

ص مير عبدالرحيم خان

ص مولوي يار محمد خان

ص حافظ عبدالله خان

ص قاري عبدالخالق خان

ص سيد محمد خان

ص عبدالشكور خان

ص محمد اسلم خان

ص حاجي دين محمد خان

د نفوسو او دسجلو د ثبتو او د احصائيې لوى مديريت

دلوى مدير كفيل ص فقير محمد خان

د احصائيې مدير ص نظر محمد خان

دسجلو د ثبتو لو مدير ص علي محمد خان

د اقليمو لوى مديريت

لوى مدير ع خدا داد خان

داوراقو مدير ص عبدالستار خان

دهو تلو لوى مديريت:

دلوى مدير كفيل ص عبدالغفار خان

دعدليې وزارت

وزير ع،ج مير سيد قاسم خان

اومری معین ع،ص محمد قاسم خان

دما مورينو اوی مدير ع فضل محمد خان

دمخصوص قلم مدير ص مو احمد سعيد خان

ع،ج مير سيد قاسم خان وزير عدليه

ديتفتيش مديريت

مدير ف مولوی فضل الرحمان خان

غړی « خمار الدين خان

غړی « غلام رسول خان

د قضا تو د کورس مدير ص مولوی عبدالقدير خان شهاب

د تميز عالی رياست

رئيس ع،ص مولوی عبد الجليل خان

غړی ع مولوی عبد البصير خان

« ص مولوی محمد صديقخان

« ص مولوی عبد القاسم خان

« ص عبد القيوم خان

دجمعية العلماء رياست

رئيس ......

دجمعية العلماء درياست غړی

ف مولوی حفيظ الله خان څلورمه رتبه مامور

« « فضل الرحمن خان « « « «

« « بهرام خان « « « «

« « عبدالله خان « « « «

« « عبدالواحد خان « « « «

« « عبدالجليل خان « « « «

« « محمد اعظم خان « « « «

« « غلام حيدر خان « « « «

« « سيد محمد عمر خان « « « «

« « ميا عبدالله خان « « «

ف مولوی فضل حق خان پنځمه رتبه مامور

« عبد الغنی خان « « « «

« نصر الله خان « « « «

« سيد عبدالرحمن خان « « « «

« سيد انور شاه خان « « « «

« فضل الرحمن خان « « « «

« محمد امان خان « « « «

« عبدالعزيز خان « « « «

« محمد امين خان « « « «

دمالیې وزارت

وزیر — ع، ج، س، ع غلام یحیی خان طرزی

دمخصوص قلم مدیر — ص میر غلام حامد خان بهار

ع، ج، س، ع غلام یحیی خان طرزی وزیر مالیه

دمجاسباتو ریاست

رئیس — ع، ص میر عزیز الله خان

دقروضو اوی مدیر — ع محمد طاهر خان

دکنترول داوی مدیریت کفیل — ص حبیب الله خان

دمرکزی کنترول مدیر — ص محمد میر خان

دمملکتی کنترول مدیر — ص غلام سرور خان

دتجارتی مدیر — ص محمد مهدی خان

دخزائنو اوی مدیر — ع عبداللطیف خان

دیودجی لوی مدیر — ع عزیز احمد خان

دبودجی دلومړی څانګی مدیر — ص محمد نسیم خان

دبودجی ددوهمی څانګی مدیر — ص محمد اسمعیل خان

داداری ریاست	
دبرئیس کفیل	ع، ص عزیز الله خان
دمامورینو اوی مدیر	ع مصطفی خان
دمالیاتو او محصولاتو مدیر	ع محمد آصف خان
داحصائیې اوی مدیر	ع غلام محی الدین خان
دمساحت مدیر	ص صالح محمد خان
دګدامو لوی مدیر	ع جلال الدین خان
د ګدامو د اجرائیې مدیر	ص میر بابا خان
دګدامو د کنترول مدیر	ص عبد الخالق خان
دتصفیې لوی مدیر	ع، ص محمد حسن خان دوهمه رتبه ... مور
دبقایا دتصفیې مدیر	ص محمد حسن خان
دمبایعاتو دتصفیې مدیر	ص ذکریا خان
داوړاقو لوی مدیر	ع حافظ عبدالرحیم خان
دترجمانی د مدیریت کفیل	ص لعل محمد خان

دپلټنې ریاست

رئیس	ع.ص قطب الدین خان
معاون	ع میرضیاءالدین خان
دمرکز اداری مدیر	ص محمدامین خان
دولایاتو اداری مدیر	ص عبدالغنی خان
غړی دمدیر په رتبه	شل تن

دمالیاتو پر عایداتو ریاست

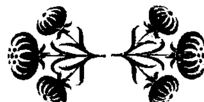
رئیس	ع.ص عزیزالله خان
معاون	ص مختار لوی
دکنترول دلوی مدیریت کفیل	ص عبدالغفور خان
دتشخیصی دلومړی څانګې مدیر	ص عبدالغفور خان
دتشخیصی ددوهمې څانګې مدیر	ص محمدانور خان
دتشخیصی ددریمې څانګې مدیر	ص علیجانخان

دمالیاتو پر عایداتو پلټنې څانګې

پلټونکی دمدیر په درجه	ص فضل احمدخان
» » » »	ص محمدانور خان
» » » »	ص حفیظالله خان
» » » »	ص میرمحمدکاظم خان

دتقاعد لوی مدیریت

لوی مدیر	ع نورالدین خان

دپوهنې وزارت

وزیر	ع،ج دکتور عبدالمجید خان
اداري معین	ع،ص عبدالاحمد خان

دتدریسي معین کفیل

ع، ص دکتور علي احمد خان (پوپل)

ع،ج دکتور عبدالمجید خان

دمخصوص قلم مدیر	ع امیرالدین خان
دمخصوص قلم دمدیریت معاون	ص عبدالله خان

دعمومي تدریساتو ریاست

درئیس کفیل	ع،ص دکتورعلي احمدخان (پوپل)
معاون	ص حمیدالله خان (ع سراج)

دثانوي تدریساتو مدیریت

مدیر	ص دکتور محمد اکرم خان
غړی	ع،ص محمد اسمعیل خان
»	ص محمد اعظم خان

دمسلکي تدریساتو مدیریت

مدیر	ص دکتور محمد حیدر خان
غړی	ص عبدالغفار خان
»	ص دین محمد خان

دابتدایي تدریساتو مدیریت

مدیر	ع محمد آصف خان مایل
غړی	ص محمد علم خان
دمامورینو او ښوونکو دمدیریت کفیل	ص عبدالله خان
دیونسکو دمدیر کفیل	ص دکتور عبدالرحیم خان
داحصائیې مدیر	ص محمد یونس خان

ددارالتالیف ریاست

رئیس	ع،ص دکتور میرنجم الدین خان (انصاري)
ددارالتالیف دریاست معاون	ع محمد هاشم خان (مجددي)
ددارالتالیف او ترجمې لوی مدیر	ع پاینده محمد خان (زهیر)
دنشریاتو لوی مدیر	ع محمد کریم خان صمیمي

دکتابخانی دمدیریت کفیل	ص عبدالباقی خان طاوع
دعرفان دمجلی مدیر	ص عبدالطیف خان آریان

غړی :

ع، ص غلام سرور خان گویا اعتمادی

ص محمد یعقوب خان مفتون

ص میر اسمعیل خان

ص محمد نادر خان

دپلټنې ریاست

رئیس . . . .

دپلټنې دریاست معاون	ع عزیز محمد خان
دپلټنې دمدیریت کفیل	ص محمود خان کرمزاده
پلټونکی	ع خواجه گلبدین خان
»	ص عبدالاحد محمد خان
»	ص قربانعلی خان
»	ص، محمد ایوب خان
»	ص، محمد اکبر خان
»	ص، عبدالنبی خان

دروغتیا دساتنې اوسپورت ریاست

درئیس کفیل	ع، ص حاجی میر عبدالرشید خان بیغم
دمعارف دشفاخانی سرطبیب	ص حاجی محمد شریف خان

دموزې اوحفریاتو ریاست

رئیس	ع، ص احمد علی خان کهزاد
غړې	ص محمد نادر خان
»	ص محمد ابراهیم خان

د کلتوري اوعرفاني دارتباط رياست په اروپا کښي'

رئيس	ع، ص داکتر محمد يوسف خان
معاون	ع عبدالشکور خان
سکرتر	ع غلام احمد خان

دلوازمو مديريت

دلوازمو دلوی مديريت کفيل	ص محمد اسلم خان
دتحصيل دلوازمو مدير	ص صوفی فخرالدين خان
داعاشي او اباتي مدير	ص محمد علي خان
دمرکز داجرائيي اومامورينو دمديريت کفيل	ص عبدالفتاح خان
دتعميراتو مدير	ص محمد اسحق خان
داوراقو لوی مدير	ع محمد عمر خان
داوراقو دلوی مديريت معاون	ص محمد امين خان
دکنترول لوی مدير	ع محمد نبی خان
دبودجی مدير	ص عبداللطيف خان
دتصفيی مدير	ص عبدالغفور خان

دثانوی مکاتبو مديران

دحبيبيي دليسی مدير	ښاغلی مستر لارسن
داستقلال دليسی مدير	« مومل
دنجات دليسی مدير	ص حميدالله خان (ع سراج)
دغازی دليسی مدير	ښاغلی پايل ستون
دښځو دمکاتبو آمر	ع، ص عزيزالرحمن خان
دزرغونی دليسی مدير	ع غلام محمد خان
دملالی دليسی مديره	مادام هنف
دابن سينا دښوونځی مدير	ص عبدالمجيد خان
درحمان بابا اوخوشحال خان دښوونځيو مدير	ص محمد آصف خان

دمسلکی مکاتبو مدیران

دعربی دارالعلوم رئیس	ع،ص قاری عبدالرسول خان
ددارالمعلمین دریاست کفیل	. . . .
دصنایعو تجارتی رئیس	ع،ص نورالله خان
دکرهنی دلیسی آمر	ع،ص عبدالرحیم خان
دعالی تخنیک دښوونځی مدیر	ښاغلی ونتن
دمیخانیکی ښوونځی مدیر	ښاغلی تراوتمان
دتجارتی لیسی مدیر	« دکتورمرك
دمتوسطی دارالمعلمین مدیر	ص غلام حسن خان مجددی
دابتدایی دارالمعلمین مدیر	. . . .
دلیك داصول دمکتب مدیر	ص امیرمحمد خان
دښار دښوونځیو مدیر	ص قاری غلام محمد خان

د پوهنتون ریاست

دپوهنتون رئیس	ع، ص د کتور محمدانس خان
معاون	ع سید حبیب خان
دتحریراتو دمدیریت کفیل	ص شیرمحمد خان
داجرائیی او د مامورینو مدیر	ص سلطان علیخان
د کنترول مدیر	ص محمدیوسف خان

د علومو پوهنځی

د علومو پوهنځی رئیس	. . . . .
معاون	ص عبدالصمد خان
دپوهنځی استاد	ع ،ص د کتور عبدالله خان
» »	ص عبدالغفار خان انجنیر
» »	ص د کتور عبدالعظیم خان
» »	ص « محمدانور خان
د پروفیسر معاون	ص محمد حیدر خان
» » »	ص محمد طاهرخان
» » »	ص بصیراحمد خان
» » »	ص سید محمد امان خان
» » »	ص محمد یسین خان
» » »	ص محمد صدیق خان
» » »	ص محمد یونسخان

داد بیاتو پوهنځی

د رئیس کفیل	ع، ص میرامان الدین خان
معاون	ص محمد اکرم خان
دپوهنځی استاد	ع، ص هاشم شایق افندی
» » » »	ع ،ص ملک الشعراء بیتاب
» » » »	ص امین مرزا خان
» » » »	ص عبدالاحمد خان جاوید
استانت پروفیسر	ص سید یوسف خان
» »	ص غلام عمرخان
» »	ص مولوی محمد علیخان
دنشریاتو دمدیریت کفیل	ص عبدالاحد خان

د حقوقو اوسیاسی علوموپوهنځی

د رئیس کفیل	ع ، ص د کتور محمد اصغر خان
معاون	ص عبدالولی خان
د پوهنځی استاد	ع، ص عبدالکریم خان
د نشریاتو دمدیریت کفیل	ص فضل ربی خان
د پروفیسر معاون	ص غلام سخی خان
» » »	ص محمد یوسف خان
» » »	ص نورالدین خان

دطب پوهنځی

دپوهنځی مدرس دکتور	ع صفرعلی خان
» » » »	ص محمد اسمعیل خا ن
» » » »	ص کرام الدین خان
» » » »	ص نوروز علی خان
» » » »	» محمد عثمان خان
» » » »	» محمد اسمعیل خان
» » » »	» فقیرمحمد خان
» » » »	ص محمد حسین خان
» » » »	ص محمد آصف خان
شف کلینک	ص رجب علیخان
»	ص سید محمد خا ن
»	ص نظر محمد خان
»	ص عبدالصمد خان
»	ص بالمکن خان
»	ص فضل احمد خان
»	ص محمد حسین خان
»	ص عزیزالله خان
»	ص عبدالله خان
»	ص علی احمد خان
»	ص محمد نادرخان
»	ص محمد عمر خان
»	ص محمد رحیم خان

شف کلینك	ص احمدضیاء خان
« «	ص محمود خان
دکتور اسستانت	ص عبدالصمد خان
»	ص محمد عیسی خان
»	ص میرمحمد حیدرخان
»	ص صمدعلی خان
»	ص میراکبر خان
»	ص میرمحمد نبی خان
»	ص عبدالحسین خان
»	ص میرعبدالمجید خان
»	ص میرابوتراب خان
»	ص محمدیحیی خان
»	ص عبدالواحدخان
»	ص محمد سرورخان
»	ص سیدعبدالعظیم خان
»	ص فهیم آقاخان
»	ص عبدالفتاح خان
»	ص محمدابراهیم خان
»	ص نصیراحمد خان
»	ص حشمت الله خان
»	ص عبدالواسع خان
»	ص عبدالخالق خان
»	ص سیدمحمود خان
»	ص عبدالرحیم خان
»	ص حاجی عبدالنبی خان
»	ص میرزا محمدخان
»	ص عبدالباقیخان
دطب دفاکولتی دلوی مدیریت کفیل	ص عبدالواحد خان
دپرستاری دښوونځی لوی مدیر	ع فدای احمدخان
دلوی مدیریت معاون	ص عبدالله خان
دفاکولتی داداری مدیر	ص عبدالله خان
دطب دفاکولتی دریاست اجرائیی مدیر	ص محمدصدیق خان
داقتصادی دمدیریت کفیل	ص محمد طاهرخان
دطب دفاکولتی دکنترول مدیر	ص غلام حسن خان
دقابلگی دښوونځی مدیره	میرمن امیر بیگم .

د روغتیا وزارت

ع، ج دوکتور غلام فاروق

د روغتیا وزیر	ع، ج دکتور غلام فاروق خان
د روغتیا د وزارت معین	ع، ص دکتور عبدالظاهر خان

د روغتیا د ساتنی د ریاست کفیل
ښاغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی

د نشراتو د مدیریت کفیل	ص سید احمد خان دهاتی
د مجادلی مدیر	ص دکتور حسن علی خان
د بین المللی د مدیریت کفیل	ص محمد موسی خان
د احصائیی مدیر	ص میر آقا خان

د تشکیلاتو ریاست
رئیس......

د تشکیلاتو مدیریت کفیل	ص احمد علی خان د دکتور معاون
د پلټنې مدیر	ص غلام ذکریا خان
د درملو د ... کی مدیر	ص محمد ایوب خان
د اداری اوماموریتو او اجرائیی لوی مدیر	ع محمد ابراهیم خان
د اوراقو مدیر	ص عبدالغفار خان
د مخصوص قلم مدیر	ص حبیب الله خان
د کنترول مدیر	ص محمد شیر گل خان
د غابنو جوړولو ریاست	ص دکتور عبدالله خان
د درملو د دیپو د ریاست کفیل	ع، ص سید اسحق خان
د درملو د دیپو د ریاست د اجرائیی مدیر	ص صالح محمد خان
د درملو « « د کنترول ...	ص عبدالرحمن خان
د درملو « د ریاست د فرمایشاتو د مدیریت کفیل	ص عبدالصمد خان
د « « « د سپورت ایښتلو مدیر	ص محمد رفیق خان
د ابن سینا د شفاخانی سرطبیب	ص دکتور عبدالغنی خان افضل
د محبس د شفاخانی سرطبیب	ص دکتور امیر محمد خان
د روغتیا د وزارت د ښځو د ... سرطبیب	ص میر غلام حیدر خان

د « « « د باکترلوژی او حفظ الصحی موسسی
د غه موسسی د ښاغلی محمد اسمعیل خان طاهیی د فاکولتی د دکتور له خوا اداره کیږي

دملی اقتصاد وزارت

دملی اقتصاد وزیر ع ،ج میرمحمد حیدرخان حسینی

دملی اقتصاد معین ع ،ص غلام غوث خان افغان

د مخصوص قلم مدیر ع محمدصدیق خان

ع،ج میرمحمدحیدرخان

دیونو دتخنیکی مرستی او ارتباط ریاست:

رئیس ع،ص غلام محمد خان

دتحریراتو مدیر ص عبدالستار خان

د اداری او گمرکاتو ریاست

د اداری او د گمرکاتو د رئیس کفیل

ع،ص محمداکبرخان پامیر

د اداری لوی مدیر ع پاینده محمد خان

د گمرکاتو لوی مدیر ع عبدالرشید خان

د گمرکاتو دلوی مدیریت معاون

د گریزی مدیر ص حبیب الله خان

د گریزی دمدیریت معاون ص سید محمدنبی خان

د اوراقو مدیر ص حاجی محمد خان

د کنترول دلوی مدیریت

د کنترول لوی مدیر ع عبدالرحیم خان

د کنترول دلوی مدیریت معاون ص عبدالحسین خان

تجارتی ریاست

د تجارتی رئیس کفیل ع،ص عبدالوهاب خان

تجارتی لوی مدیر ع حبیب الله خان

د کتنی او څېړنی مدیر . . . . .

د کتنی او څېړنی دمدیریت غړی ص عبدالرحیم خان «غفوری»

» » » » » ص حاجی محمدحسین خان

» » » » » . . . .

» » » » »

دوارداتو او صادراتو مدیر ص عبدالخالق خان

شرکتو دمدیر ص غلام محمدخان

دداخلي بازارو مدير	ص سعدالدين خان بها
داحصائي مدير	ص عبدالکريم خان
داحصائي دمديريت معاون	ص گل باز خان
د ترانسپورت مدير	ص سيد کاظم خان
د کريدت مدير	. . . . . .

د صنايعو رياست

د صنايعو رئيس	ع، ص سيد احمد عليشاه خان معصومي
د ماشيني صنايعو مدير	ص محمد اسمعيل خان
د لاس صنايعو مدير	ص محمد علي خان
د رنگ متخصص	ص عبدالرحمن خان

د پلټنې رياست

د پلټنې د رئيس کفيل	ع، ص نورالحق خان
د پلټنې لوی مدير	ع، عبدالغفور خان رمزي
د رسمي دوايرو د پلټنې د څانگې مدير	ص عبدالودود خان صابر
د ملي دموسسو د پلټنې د څانگې مدير	ص محمد نبي خان
د پلټنې غړی	ص غلام فاروق خان
» »	ص امير محمد خان
» »	ص عبدالصمد خان
» »	ص فيض محمد خان
» »	ص غلام صفدر خان
» »	. . . .
» »	. . . .

مربوطې څانگې

د کابل د گمرک رئيس	ع، ص عبدالرسول خان
» » د رياست معاون	ع غلام دستگير خان
» » د رياست »	ع علي احمد خان
د قندهار دولايت د گمرک رئيس	ع، ص عبدالله خان
د هرات دولايت » »	ع احمد قلي خان
د مزار شريف دولايت د گمرک لوی مدير	ع مير غلام احمد خان صالحي
د مشرقي دولايت د گمرک مدير	ص عبدالشکور خان
د ډکې د گمرک مدير	ص محمد ابراهيم خان

د جنوبی د ولایت د گمرك مدیر	ص نظر محمد خان
د قطغن د ولایت د گمرك مدیر	ص محمد رفیق خان
د میمنی داعلی حکومت د گمرك مدیر	ص صدرالدین خان
د غزنی داعلی حکومت د گمرك مدیر	ص میر کاظم خان
د بدخشان داعلی حکومت د گمرك مامور	یوه تن
د فراه داعلی حکومت د گمرك مامور	»
د پرون داعلی حکومت د گمرك مامور	»

د تجارتی جگړو دپریکړی ریاست

د کابل د ولایت د تجارتی جگړو دپریکړی رئیس	ع محمد حسن خان
د هرات د ولایت « « « « « « «	ص میر حلم الدین خان
د قندهار « « « « « « « « «	ص غلام فاروق خان
د مزار شریف « « « « « « « «	ص عبدالکریم خان
د قطغن « « « « « « « « «	ص سیدمحمد عمر خان
د بدخشان داعلی حکومت « « « « «	ص عبدالغنی خان

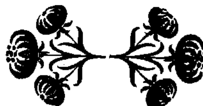
تجارتی وکالت

د پیښور وکیل التجار	ع،ص محمدامین خان
دپاره چنار وکیل التجار	ص عبدالله خان
د چمن وکیل التجار	ص میرغلام فاروق خان
د واګی « «	. . . .

اقتصادی اتاشی

د کراچی په لوی سفارت کښی اقتصادی اتاشی ع،ص عبدالغفورخان سراج

د دهلی « « « « « « « « « « ص محمد رسول خان

د فوايد عامې وزارت

د فوايد عامې وزير
ع، ج محمد اکرم خان پروانتا

د فوايد عامې معين
ع، ص محمد فاروق خان سراج

اداري رئيس ع، ص مير عنايت الله خان حباب

دمخصوص قلم دمديريت کفيل ص محمد بصير خان سميعی

ع، ج محمد اکرم خان پروانتا

د لارو رياست

د لارو رئيس . . . .

د لارو لوی مدير ع غلام حيدر خان

د سرکو مدير ص غلام جيلانی خان

د ساتنې اوځارنې مدير ص محمد سليم خان

فني مديران

دلاروفني مدير په دريمه رتبه . . . . . .

« « خلورمه « ص مسجدی خان

« « « « ص محمد رضا خان

« « « « ص عبدالحميد خان

« « « « ص بسنت سنگي خان

د لارو فني مدير په خلورمه رتبه ص سيد محمد شاه خان

« « « پنځمه « ص عبدالاحد خان

د تعميراتو رياست

د تعميراتو رئيس . . . .

د تعميراتو لوی مدير ع فضل حق خان

دنوی کابل دتعميراتو دمدير کفيل ص عبدالستار خان پنځمه رتبه مامور

دزاړه کابل دتعميراتو دمدير کفيل ص يوسف عليخان شپږمی رتبه مامور

دشاهی ارگ دتعميراتو مدير ص سيد برهان الدين خان

د تعميراتو فني څانگه

دتعميراتو فني مدير ص غلام محمد خان

« د « مديريت کفيل ص حاجی محمد خان پنځمه رتبه مامور

د تعمیراتو فنی مدیر	ص محمدافضل‌خان پنځمه‌رتبه‌مامور
» » »	ص محمدعلیخان
» » »	ص عبدالرحیم خان

دبرآوردی مدیریت

دبرآوردی مدیر	ع خواجه‌عبدالغفورخان
دبرآوردی دمدیریت معاون	ص عبدالرحمن‌خان برآوردی‌ددی ستنه‌نخواه‌اخلی
دبرآوردی‌پنځمه‌رتبه‌مامور	ص یارمحمدخان
دداښو لوی مدیر	ع محمد اصغر خان

دپلټنې لوی‌مدیریت

لوی مدیر	ع سیدضیاءالدین خان
غړی په‌څلورمه رتبه	عبدالعزیز خان
« په‌څلورمه‌رتبه	ص سید قاسم خان
« په‌څلورمه رتبه	کفیل ص محمد انورخان پنځمه رتبه‌مامور
« په‌پنځمه رتبه	ص عنایت‌الله‌خان عزیزی

دمصالح دتهیه کولو لوی‌مدیریت

لوی مدیر	ع محمد طاهر خان
دخارجی‌خانګی داجرائیی‌مدیر	ص محمدحسین خان

دمیخانیکی لوی‌مدیریت

لوی مدیر	ع غلام‌محمدخان
داجرائیی مدیر	ص غلام‌علی‌خان دپنځمه‌رتبه کفیل
دماموریتو مدیر	ع عبدالغنی خان

دبنداوویالو مدیریت

د اداری‌مدیر	ص محمد آصف خان
فنی‌لوی مدیر	ع عبدالباقی خان
دکنترول لوی مدیر	ع گل‌ایاز خان
داوراقو مدیر	ص محمداسلم خان
دماضیی دتصفیی‌مدیر	ص محمدیوسف خان
دمترو لوژی مدیر	ع سیدمحمد خان

دکانو وزارت

وزیر ع ج محمدنعیم خان
معین ع ص سیدعبدالاحدخان «

دوزارت د مرکز مدیریتونه

دکانو دایستلو دلوی مدیریت کفیل
ص عبدالله خان انجنیر

دتفتیش فنی اواداری لوی مدیر
ع محمداحسان خان

داجرائیی لوی مدیر ع عبدالفتاح خان

دکشافی فنی آمر اودوزارت دکانو جیولوج
ع دکتور سلطان احمدخان پوپل

دکشافی مدیر ص سید محمدمومن خان

دکنترول مدیر ص لعل محمدخان

دتجارتی مدیر ص عبدالرب خان

دترانسپورت مدیر ص محمدکاظم خان

داورباقو مدیر ص علی احمدخان

دپلټنی لومړی غړی ص عبدالحمید خان
ص خواجه گلاب شاه خان

ع ج محمدنعیم خان دکانو وزیر
دپلټنی دوهم غړی

خارجی مستخدمین

داقتصادی کانو دایستلو انجینر ښاغلی والتر بوتمن
دسرك اودتعمیراتو انجینر « آلویس ارتمن
دموترو انجینر « والتر کشیتان

دوزارت مربوطه څانګی

دتالقانو دمالګی دانتهائی مدیریت کفیل ص عبدالرؤف خان
داندخوی دنمکسار مدیر ص عبدالاحد خان
دکلفګان دمالګی دانتهائی مدیریت کفیل ص شیرمحمدخان
دکرکرو دسکرو دکان آمر ع غلام علی خان
دمزارشریف دمالګی دکان مدیر ص رمضان علی خان
دبریکت فابریکی مدیر ص محمدانورخان
داشپشتی سکرو اداری مدیر ص محمد حکیم خان

د مخابراتو وزارت

د مخابراتو وزیر	ع، ج عبدالحکیم خان
« معین	ع، ص غلام صفدر خان سکندری

ع، ج عبدالحکیم خان دمخابراتو وزیر

د پلټنی ریاست

د پلټنی رئیس ع،ص محمد سعید خان

د پلټنی لوی مدیر ع عبدالاحد خان فدایی

دپلټنی دلوی مدیریت معاون ص عبدالاحد خان آدم

د پست ریاست

د پست رئیس ع،ص غلام فاروق خان

د پست اداری مدیر ص رجب علی خان

« دموزیم مدیر ص غوث الدین خان

« دوارده مدیر ص محمد یوسف خان

دنوی کابل دمخابراتو مدیر ص نیک محمد خان

د صادری مدیر ص محمد ابراهیم خان

ترجمان په پنځمه رتبه ص حیدر علی خان

د تیلفون او تلگراف ریاست

د تیلفون او تلگراف رئیس	ع،ص محمد حسین خان
لوی انجنیر	ع،ص علی گل خان
انجنیر	ع غلام سرور خان
د تلگراف اداری لوی مدیر	ع غلام دستگیر خان
دیپارټمنت د تلگراف مدیر	ع عبدالحبیب خان
« « « دمدیریت معاون	ع عبدالله خان
تلگرافي	ع عبدالغیاث خان
»	ع عبدالله خان
»	ص محمد شعیب خان
»	ص غلام محی الدین خان
»	ص عبدالحق خان
»	ص عبدالمجید خان
»	ص امیرالدین خان
»	ص عبدالرزاق خان
»	ص عبدالغفور خان

اداری مدیر	ص محمد شریف خان
د مکتب مدیر	ص عبدالقیوم خان
د تیلفون اداری اوفنی آمر	ع،ص عبدالمجید خان انجنیر
« اداری لوی مدیر	ع محمدحسین خان
دورك شاب مدیر	ص عبدالاحد خان
دورك شاب اداری مدیر	ص ملك محمدخان
د سوچبوردو مدیر	ص احمد علی خان

د ارتباط خارجه اوچك آفس لوی مدیریت

لوی مدیر	ع عبدالقیوم خان
اداری مدیر	ص حبیب الله خان
د فرمایشات مدیر	ص محمد سرور خان

د اجرائیه او مامورینو لوی مدیریت

لوی مدیر	ع محمد ایوب خان
د اوراقو مدیر	ص عبدالرحمن خان
د مخصوص دقلم مدیر	ص میر فیض احمد خان
د خزانی دمدیریت کفیل	ص سید عبدالحق خان

د کنترول لوی مدیریت

لوی مدیر	ع یعقوب علی خان

دمطبوعاتو مستقل ریاست

دمطبوعاتو مستقل رئیس ج استاد خلیل الله خان خلیلی

د مطبوعاتو دمستقل ریاست معاون ع، ص عبد الصبور خان نسیمی

دداخلي نشراتو لوی مدیریت

لوي مدیر ع، ص عبدالوهاب خان طرزي

دداخلي دنشریاتو دلومړي څانګی دمدیریت

کفیل ص محمد قاسم خان عقاب

غړي ص محمد یوسف خان آئینه

» ص محمد ابراهیم خان عباسی

دداخلي نشریاتو ددوهمي څانګي مدیر ص محمد سرور خان وفا

غړي ص عبد الرحمن خان بینا

» ص روح الله خان

دهیواد جریدي مدیر ص عبد الروف خان تتر

دداخلي نشریاتو دد ریمي څانګی مدیر ص عبد الغني خان

غړي ....

» ....

ج استاد خلیل الله خان خلیلی
دمطبوعاتو مستقل رئیس

خارجي نشریاتو لوی مدیریت

د لوی مدیریت کفیل ص عطا الله خان ناصر ضیاء

د خارجي نشریاتو دلومړي څانګي مدیر ص فضل احمد خان ـزر متی

غړي ص محمد ابراهیم خان منجم

» ....

په بانديني هیوادو کښي مطبوعاتي آتشه ګان

په کراچي کښي مطبوعاتي آتشه ع، ص عبدالرحمن خان پژواک

» لندن کښي » » ع عبدالرشید خان لطیفی

» قاهره کښي » » ع، ص عبدالروف خان بینوا

» نوي دهلی کښي » » ع نور محمد خان تره کي

په واشنګتن کښي » »

په طهران کښي » »

دخارجي نشرياتو ددوهمی څانگي دمديريت کفيل ص محمد شريف خان ايوبي
غړي . . . .
دخارجي نشرياتو دريمی څانگی مدير ع محمد نبيخان کهزاد
غړي . . . .

دافکارو دروزني لوي مديريت

لوي مدير	ع شاه محمد خان رشاد
غړی	. . . .

دباختر آژانس لوی مديريت

لوي مدير	ع محمدنبيخان کهزاد
دداخلي څانگی معاون	ص ميرغلام محمدخان حسينی
دخارجی « «	ص عبدالاحدخان حشمت
دمقاماتو معاون	ص مير محمد حسن خان
دپښتو معاون	ص احمدجانخان کامران

دپښتوټولني لوی مديريت

د پښتوټولني لوی مدير	ع ، ص صديق الله خان رشتين
د تاليف اوترجمي دڅانگي مدير	ص ، عزيزالرحمن خان سيفی
دپښتو دائرة المعارف دڅانگي مدير	« محمد يونس خان مراد
« « « غړي	« ، حفيظ الله خان
دزيری دجريدیچلوونکی	« عبد الله خان بختانی
دڅانگي غړی	« محمد دينخان ژواك
دلغاتو د څانگی مدير	« پاينده محمدخان روهيلي
« « غړي	« عبد الصمد خان
دادبياتو دڅانگي د مديريت کفيل	« محمد ابراهيم خان ثابت
« « غړي	« شرف الدين خان
دکابل مجلي چلوونکي	« نور محمد خان پوونده
« « دڅانگي غړی	« عبدالرازق خان زړه‌ور
دکورسونو دمديريت کفيل	« محمد ايوبخان مهمندی
دتحرير اوتوزيع دڅانگي مدير	« امان الله خان

د آریانا دایرة المعارف لوی مدیریت

لوی مدیر	ع سید احمدشاه خان هاشمی
معاون	ص عبدالنبی خان منصوری
د تصحیح مدیر	ص غلام علی خان غبیتلی

د تاریخ دانجمن لوی مدیریت

لوی مدیر	ع،ص احمدعلی خان کهزاد
معاون	ص محمدابراهیم خان خلیل
غړی په دریمه رتبه	. . . .
غړی	ص ضیاء قاریزاده

د کتابخانی مدیریت

مدیر	ص غلام جان خان

د اداری لوی مدیریت

لوی مدیر	ع،ص برهان الدین خان کشککی
د مخصوص قلم مدیر	ص نجف علیخان نباتی
د اجرائیی مدیر	ص عبدالروف خان طالع
د کنترول مدیر	ص رامچندخان
د اوراقو مدیر	ص فدامحمد خان

د کابل راډیو دنشریاتو لوی مدیریت

د کابل راډیو دنشریاتو آمر	ع.ص عبدالغفور خان برشنا
د پوهنی ننداری مدیر	ص عبداللطیف خان نشاط
د کابل راډیو دنشرائو دلوی مدیریت معاون	ص رستم علیخان سلطانی
» » » » » »	ص غلام رحمن خان جرار
د تحریراتو مدیر	ص احمدعلیخان مسکین
د اجرائیی د مدیریت کفیل	ص رازمحمدخان بیمار

د راډیو دتخنیکی لوی مدیریت

لوی مدیر	ع،ص عطاء الله خان
معاون	ص عبدالرحیم خان
اداری مدیر	ص محمد علم خان
د برودکاست منتظم	ص محمد حسن خان
د استدیو منتظم	ص محمد مهدی خان

د مطابعو لوی مدیریت

لوی مدیر	ع شیراحمد خان
معاون	ص رحمت‌الله خان شفق
د کنترول مدیر	ص فیض‌محمدخان
داجرائی مدیر	ص محمدرحیم خان
د شخصیی مدیر	ص گلاب‌الدین خان
د طباعتی مدیر	ص نوراحمد خان
د تصحیح مدیر	ص محمد شفیع خان رهگذر
د تصحیح دمدیریت غړی	ص غلام‌محی الدین خان
» » » »	ص گل محمد خان ژوندی
د خطاطی مدیر	ص سید محمدطاهر خان
د زنگوگرافی مدیر	ص داد محمد خان
» » دمدیریت غړی	ص عبدالحق خان
د طباعتی د مدیریت فنی معاون	ص محمد شریف خان
د تخنیکی مدیر	ص محمداکبر خان
د آفسیت مدیر	ص محمدکریم خان

د افغانستان کالنۍ (۵۰۰) ع شیراحمد شیر محمدان رجب علی ۲۳ر۱۲ر۳۱

د کرهنې مستقل ریاست

مستقل رئیس　　　　ج محمد زمان خان تره کی

د زراعتی پلانو دعملی کولو ریاست

رئیس　　　　ع،ص میرمحمد یوسف خان

دمخصوص قلم مدیر ص محمدهاشم خان

د آفاتو دمدافعی ریاست

رئیس　　　　ع،ص محمد کریم خان

د آفاتو دمدافعی لوی مدیر ع مسجدی خان

د ملخ دمدافعی مدیر　　ص علی احمد خان

د تخنیکی ریاست

رئیس　　　　ع،ص غلام صدیق خان

د تکنیکی مدیر　　　　ص فقیر محمد خان

د تبلیغاتو لوی مدیریت

لوی مدیر　　　　ع،ص محمد زمان خان طاهری

دیونو مدیر　　　　ص غلام نقشبند خان

د پروپاگند مدیر　　　　ص عبدالصمد خان

د فارمو مدیر　　　　ص عبدالحمید خان

د نسلگیری ریاست

رئیس　　　　ع،ص داد محمد خان

د بیطاری مدیر　　　　ص میرك شاه خان

د پلټنې لوی مدیریت

لوی مدیر　　　　ع غلام محی الدین خان

غړی دمدیر په حیث　　　　ص عجب گل خان

» » »　　　　ص نورمحمد خان

» » »　　　　ص غلام حسن خان

د آبیاری لوی مدیریت

لوی مدیر　　　　ع احمد شاه خان

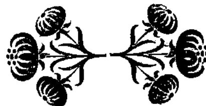
ج محمدزمان خان تره کی

د اجرائیی اوی مدیریت

مدیر	ص سید محسن خان

د کنترول اوی مدیریت

لوی مدیر	ع عبدالمجید خان
داملاکو مدیر	ص محمد اسلم خان
د مخزنلو مدیر	ص محمد طاهر خان
د اوراقو مدیر	ع محمد هاشم خان

دوتن از اعضای کابینه

ع،ج،س،ع محمد عارف خان
وزیر دفاع ملی

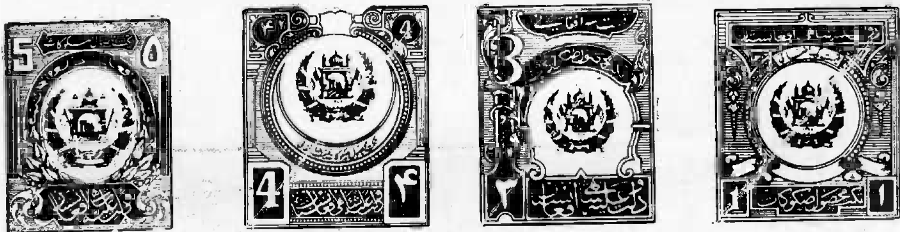

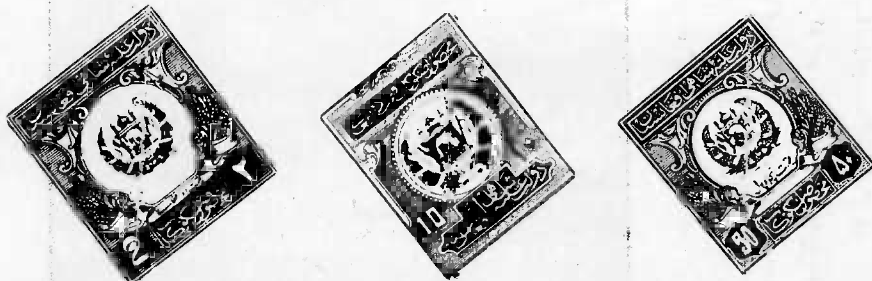
ج سید شمس الدین خان مجروح رئیس
مستقل قبائل

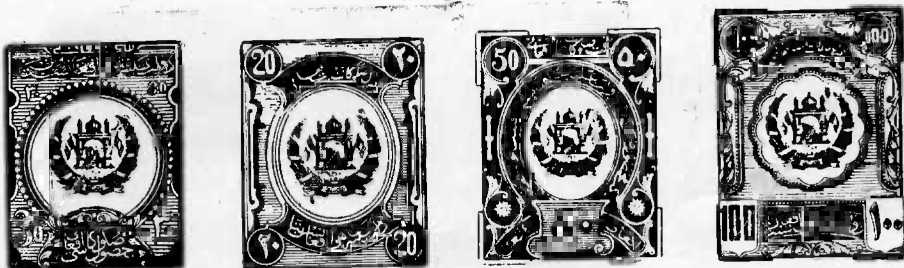
تقدیرنامه درجه۲

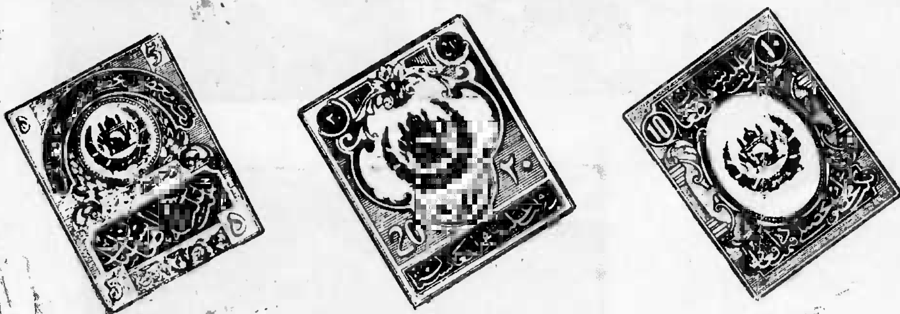

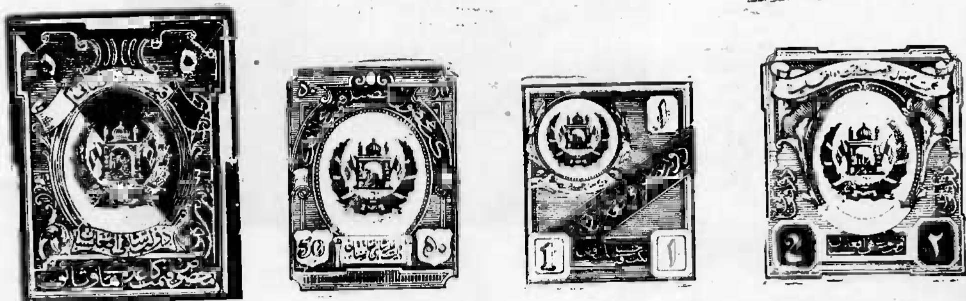
ج استاد خلیلی رئیس مستقل مطبوعات و
منشی مجلس عالی وزراء که سال گذشته نسبت
مساعی شان در امور مجلس عالی وزراء از حضور
والاحضرت سپه سالار غازی صدراعظم باخذ
تقدیرنامه درجه دوم موفق شده اند

صکوکات مروجهٔ افغانستان

د کابل ولایت

والی	و، ج عبدالحکیم خان
مستوفی	ع، ص عبدالوهاب خان
دامنیې قوماندان	ح عبدالعزیز خان
دمرافعې قاضی	ف مولوی عبدالخالق خان
دابتدائی قاضی	ف مولوی محمد یوسف خان
د کابل د گمرك رئیس	ع، ص عبدالرسول خان
دتحریراتو لوی مدیر	ع عبدالباقی خان
دمکلفیت مدیر	ح خواجه محمد خان
دپوهنې دلوی مدیریت کفیل	ص محمد کبیر خان
دلارو مدیر	ص عبدالاحد خان
داحصائیې مدیر	ص محمد سمیع خان
دکرهنې دمدیریت کفیل	ص محمد انور خان
دپولیس سرمامور	ش عطاءالله خان اعظمی
دامنیې دقوماندانی داستخباراتو لوی مدیر	ع محمد سرور خان
« « دامنیه مدیر	ص سید بهاوالدین خان
« « دخارجه مدیر	ص محمد ابراهیم خان
دلوازمو دمدیریت کفیل	ص محمد انور خان
دمستوفیت دکنترول مدیر	ص رحیم داد خان
« « دتفتیش مدیر	ص محمد علی خان
دکابل دولایت دفوایدعامی دمدیریت کفیل	ص عبدالستار خان عبادی
دکابل دگمرك دریاست معاون	ع غلام دستگیر خان
« « « « «	ع علی احمد خان
« « « « دکنترول مدیر	ص عبدالاحد خان
ددایزنگی لوی حاکم	ع، ع عبدالغنی خان
دلوگر لوی حاکم	ع، ع جانمحمد خان

د قندهار ولایت

دقندهار نائب الحکومه	ع، ش، س، ع عبدالغنی خان
د تحریراتو مدیر	ص عبدالرحمن خان
د مخصوص قلم مدیر	. . . . .

مستوفی	ع، ص نورمحمدخان
د کنترول مدیر	. . . . .
برعایداتو دمالیاتو مدیر	. . . . .
د پوهنی رئیس	. . . . .
د گمرك رئیس	ص، ع عبدالاحدخان
د مرافعی قاضی	ف مولوی غلام نبی خان کاموی
د ابتدائیی قاضی	ف مولوی غلام ایشان خان
د مطبوعاتو اوی مدیر	ع محمد شاه خان ارشاد
د فواید عامی لوی مدیر	ع کمال الدین خان
د فواید عامی د تعمیراتو معاون	ص غلام حیدر خان
« « دلارو معاون	ص محمد اسمعیل خان
د فوائد عامی فنی مدیر	ص سیدمحمد شاه خان
د مخابراتو لوی مدیر	ع محمد یونس خان
د تلگراف لوی مدیر	ع محمد عثمان خان
د مخابراتو اداری مدیر	ص محمد یسین خان
د امنیی قوماندان	ح محمداکبر خان
د پلیسو سرمامور	ش محمد زمان خان
د روغتیا مدیر اوسرطبیب	ص محمدعمر خان
د کرهنی لوی مدیر	ع محمد جان خان
د کرهنی دلوی مدیریت معاون	ص پاینده محمد خان
د احصائیی مدیر	ص سید محبوب خان
د دولتی انحصاراتو مدیر	ص حاجی محمد عیسی خا
د تجارتی جگړو دپریکړی ریاست	ع، ص غلام فاروق خان کاکړ
د تجارت داطاقو رئیس	ښاغلی عبدالقیوم خان
د شاهی بانك مدیر	ښاغلی سیداسحق خان

د هرات ولایت

د ولایت کفیل	ع، ش، س، ع عبدالغفور خان
مستوفی	ع، ص محمد عثمان خان
دامنیی قوماندان	ح غلام سرور خان
د تحریراتو مدیر	ص محمد سعید خان مشعل
د مطبوعاتو لوی مدیر	ع میر عبدالعلی خان شایق هروی

د پوهنې لوی مدیر	ع محراب الدین خان
د مخابراتو لوی مدیر	ع سید احمد شاه خان
د گمرك رئیس	ع،ص حاجی احمدقلی خان
د کرهنې مدیر	ص عبدالغفور خان
دروغتیا مدیر	ص محمد اسلم خان
د فواید عامې مدیر	. . . . .
د مخصوص قلم مدیر	. . . . .
د مرافعې قاضی	ف حافظ احمدعلیخان
د ابتدائیې قاضی	ف محمد یوسف خان
د تجارتی جگړو د پریکړې ریاست	ع میرحلیم الدین خان
د مالیاتو پر عایداتو مدیر	ع عبدالقدیر خان
د ښاروالی رئیس	ښاغلی عبدالغنی خان
د تجارت د اطاق رئیس	ښاغلی حاجی سید محمد خان
د افغانستان بانك د نمایندگی مدیر	ص محمد حسین خان
د مخابراتو اداری مدیر	ص احمد ضیأ خان
د تلگراف مدیر	ص عبدالرحیم خان

دمزارشریف ولایت

نائب الحکومه	و، ج سیدعبدالله خان
مستوفی	. . . .
د مرافعې قاضی	ف مولوی محمد ابراهیم خان کاموی
دابتدائی قاضی	ف ضیاءالدین خان
دپوهنې لوی مدیر	ع. محمدمحسن خان
دمخابراتو لوی مدیر	ع. سلطان علی خان
دگمرك لوی مدیر	ع علی محمد خان
دمالیاتو پرعایداتو لوی مدیر	ع عبدالحلیم خان
دمکلفیت مدیر	ح عبدالمجید خان
دکرهنې مدیر	ص عبدالرسول خان
دمطبوعاتو مدیر	ص محمد ناصرخان غرغشت
دتحریراتو مدیر	ص حاجی غلام محمد خان
دفوایدعامې مدیر	ص عبدالصمد خان
دروغتیا مدیر	ص محمد آصف خان

دمستوفیت دکنترول مدیر	ص احمدعلی خان
دپولیسو مدیر	ش عبدالاحد خان
دافغانستان بانك مدیر	ص حسام الدین خان
دشبرغان لوی حاکم	ع،ع محمد محبوب خان
دبلخ لوی حاکم	ع،ع احمدعلی خان
دسمنگان لوی حاکم	ع،ع غلامعلی خان
ددولتی انحصاراتو مدیر	ص خواجه عتیق الله خان
« « دنقلیاتو دمدیر کفیل	ص محمد عمرخان
دتجارتی جرگی دپریکړی رئیس	ښاغلی عبدالکریم خان
دتجارت داطاق رئیس	ښاغلی محمد عثمان خان
دمرستون رئیس	ښاغلی زندی خان

د قطغن ولایت

نائب الحکومه	و،ج محمداسمعیل خان
مستوفی	ع،ص سیدمحمد خان
دامنیی قوماندان	ح حبیب الله خان
دپوهنی لوی مدیر	ع عبدالرسول خان
دمطبوعاتو لوی مدیر	ع میرامین الدین خان انصاری
دمخابراتو لوی مدیر	ع حاجی سلطان علیخان
دعسکری مکلفیت مدیر	ح محمد کبیر خان
دپولیسو سرمامور	ش جنت گل خان
دمستوفیت دکنترول مدیر	ص محمد سالم خان
دخزانی مدیر	ص خواجه عبدالروف خان
دتحریراتو مدیر	ص محمد عثمان خان
دروغتیا مدیر اوسرطبیب	ص محمد عظیم خان
دکرهڼی مدیر	ص میرسیف الدین خان
دفوایدعامی مدیر	ص عبدالرزاق خان
دسجلو دثبتولو مدیر	ص محمدهمایون خان
دمرافعی قاضی	ف پاینده محمدخان
دابتدائیی قاضی	ف غلام محی الدین خان
دگمرك مدیر	ص محمدرفیق خان
دمالیاتو پرعایداتو مدیر	. . . .

ددولتی انحصاراتو	ص عصمت‌الله خان
دمخابراتو اداری مدیر	ص محمد امین‌خان
دکرهنی دکنترول مدیر	ص فضل‌الدین‌خان
دمستوفیت دپلتنی مدیر	. . . . .
دمساحت مدیر	ص خواجه عین‌الدین خان
دتصفیی دماضیی‌مدیر	. . . . .

دتالقان لوی حکومت

لوی‌حاکم	ع، ع غلام قادرخان
دمالیی مدیر	ص عبدالله خان

دقندز لوی‌حکومت

لوی حاکم	ع، ع سراج الدین خان
دمالیی مدیر	ص فقیر محمد خان

دپلخمری لوی حکومت

لوی‌حاکم	ع، ع حبیب‌الله خان
دمالیی مدیر	ص محمد رسول خان

دمشرقي ولايت

نائب الحکومه	و، ج عبدالله خان وردك
مستوفی	ع،ص محمد عثمان خان
دامنیی قوماندان	ح دین‌محمد خان دلاور
دمرافعی قاضی	ف مولوی محمد شیرین خان
دابتدائیی قاضی	ف مولوی محمد عالم خان
د پوهنی لوی مدیر	ع عبدالغفور خان احمدی
دروغتیا مدیر	ص میر محمدعلی خان
دمطبوعاتو دمدیریت کفیل	ص عبدالباقیخان باغوانیوال
دمخصوص‌قلم مدیر	ص محمد سرور خان
دتحریراتو مدیر	ص محمد امان خان
داملاکو مدیر	ص شمس الدین خان
دفوائد عامی مدیر	ص حفیظ‌الله خان
دمخابراتو مدیر	ص عبدالواحد خان
دمالیاتو پرعایداتو مدیر	. . . . .

دگمرك مدير	ص عبدالشکور خان
دمکلفيت مدير	ح دادخدا خان
داحصائيي مدير	ص عبدالهادي خان
ددولتي انحصاراتو مدير	ص خواجه ذکرالله خان

لوی حکام

دلغمان لوی حاکم	ع، ع عبدالشکور خان
د کونړونو لوی حاکم	ع، ع عبدالمجيد خان
دشينوار لوی حاکم	ع، ع عبدالخالق خان

د جنوبي ولايت

دجنوبي دولايت دتنظيمي رئيس	ع، ش، س، ع غلام رسول خان
دجنوبي دولايت مستوفي	ع، ص غلام رسول خان
دتحريراتو مدير دخلورمي رتبي په حيث	ص عبدالباقي خان
دامنيي قوماندان لمړی غندمشر	ح عبدالقادر خان
دمرافعي قاضي	ف مولوي فضل کريم خان دريمه رتبه مامور
دابتدايي قاضي	ف مولوي غلام محي الدين خان
دمعارف لوی مدير	ع . عبدالسلام خان
دقبائلو « مدير	ع . محمد اسلم خان
دصحيي مدير	ص محمد ايوب خان
دمخابراتو مدير	ص جمعه گل خان
دگمرك مدير	ص نظر محمدخان
دفوائدعامي مدير	ص اميرمحمد خان
د کرهڼي مدير	ص عبدالله خان
دمخصوص قلم دمدير کفيل	ص شيرمحمد خان
دمطبوعاتو مدير	ص عبدالمنان خان دردمند
دښار والي رئيس	ص فيض محمد خان

د ميمني اعلی حکومت

اعلی حاکم	ع، ع ص سيد غلام رسول خان
اعلی سرشته‌دار	ع محمد سعيدخان
دمرافعي قاضي	ف عبدالرحمن خان

دابتدائی قاضی	ف خیرالله خان
دامنیی قوماندان	ش عبدالشکور خان
دعسکری دمکلفیت مدیر	ح عبدالرزاق خان
دپوهنې مدیر	ص قاری اخترمحمد خان
دمطبوعاتو دمدیریت کفیل	ص میرسعید خان بریمن
دفواید عامی مدیر	ص عبدالهادی خان
دمخابراتو مدیر	ص محمدنبی خان
دکرهنی مدیر	ص آقا رحیم خان زارع
دګمرك مدیر	ص صدر الدین خان
دروغتیا مدیر	ص دکتور محمد طاهرخان
داندخوی دمالګی دکانو مدیر	ص عبدالاحد خان
داندخوی دافغانستان بانك مدیر	ص رستم علی خان
پر عایداتو دمالیاتو مدیر	ص عبدالسلام خان
دسرشته داری دکنترول مدیر	ص سیدال خان
دظاهر شاهی دمدرسی سرمدرس	ف حسام الدین خان

دمیمنی مربوط حاکمان

داند خوی حاکم	ع ، ا هدایت‌الله خان
دپښتونکوټ حاکم	ع . ا عبد الواحد خان
دشیرین تګاب حاکم	ع ، ا محمد رفیق‌خان
دبلچراغ حاکم	ع ، ا محمد مالك خان
دقیصار حاکم	ع ، ا احمد جانخان

دمیمنی ملی دوایر

دښاروالی رئیس	ښاغلی محمد رحیم خان شیدا
دتجارت داطاق رئیس	« محمد کریم خان کوهی
داندخوی دتجارت داطاق رئیس	صفر ګلدی خان
دمیمنی دتجارتی جګړو دپریکړی ریاست	ښاغلی سید کمال خان
دمیمنی دملی بانك مدیر	ښاغلی میرمحمد حسین خان شامل
داندخوی دملی بانك مدیر	ښاغلی خان محمد خان

د فراه اعلی حکومت

اعلی حاکم	ع، ع، ص سید آقا خان
اعلی سرشته‌دار	ع محمد ابراهیم خان
د مرافعې قاضی	ف سید سیف الرحمان خان
د امنیې قوماندان	ش محمد انور خان
د مطبوعاتو د مدیریت کفیل	ص محب الرحمان خان هوسا
د پوهنې مدیر	ص عبدالعزیز خان
د عسکری مکلفیت مدیر	ح محمد حسین خان
د ابتدایی محکمې کفیل	ف آقا محمد خان
د مخابراتو مدیر	ص نورالدین خان
د روغتیا مدیر	ص محمد سرور خان
د فواید عامې مدیر	ص محمد امین خان
د کرهنې مدیر	ص حسین علی خان
د ښاروالی رئیس	ښاغلی محمد نعیم خان
د چخانسور محلی حاکم	ع، ا غلام محمد خان
د انار دری محلی حاکم	ع، ا عبدالکریم خان
د بکواه محلی حاکم	ع، ا حبیب الله خان

د بدخشان اعلی حکومت

اعلی حاکم	ع، ع، ص جمعه خان صدیقی
اعلی سرشته دار	ع محمد جان خان کریم زاده
د مرافعې قاضی	ف محمد غوث خان
د مطبوعاتو مدیر	ع محمد قاسم خان واجد
د فواید عامې مدیر	ص صالح محمد خان
د پوهنې مدیر	ص محمد موسی خان
د کرهنې مدیر	ص عبدالوهاب خان
د مخابراتو مدیر	ص امیر محمد خان
د ژاندارم قوماندان	ح امیر محمد خان
د امنیې قوماندان	ش خورشید احمد خان
د جرم حاکم	ص محمد الیاس خان
د کشم حاکم	ص عبدالجلیل خان

د درواز حاکم	ص غلام محي الدين خان
د اشکاشم حاکم	ص عبدالودود خان
د واخان حاکم	ص محمدحسن خان

د پروان اعلی حکومت

اعلی حاکم	ع، ع، ص میر عبدالعزیز خان
سر شته دار	ع محمد نعیم خان
د مرافعی قاضی	ف مولوی عبدالروف خان
د ابتدایی قاضی	ف ملاجان خان
د پوهنی لوی مدیر	ع محمد طاهر خان
د مکلفیت مدیر	ح دین محمد خان
د امنیی قو ماندان	ش امیر محمد خان
د مطبوعاتو مدیر	ص فدا محمد خان صارم
د روغتیا مدیر	ص دکتور محمد سرور خان
د پروان دلیسی مدیر	ص محمد یوسف خان
د کرهنی مدیر	ص عبد الرحیم خان شکیبا
د فوایدعامی مدیر	ص محمد یوسف خان
د مخابراتو مدیر	ص عبدا لشکور خان
د کاپیسا اوی حاکم	ع، ع محمدعمر خان

دغزنی اعلی حکومت

اعلی حاکم	ع، ع، ص سیدعباس خان
اعلی سرشته دار	ع، ص نصرالله خان
دمطبوعاتومدیر	ع، ص غلام جیلانی خان جلالی
دمرافعی دقاضی کفیل	ف محمدانور خان
دپوهنی مدیر	ص محمدعمر خان
دروغتیامدیر	ص محمد علی خان
دمخابراتو مدیر	ص امیرمحمد خان
دفوایدعامی مدیر	ص محمدسرورخان
دعسکری مکلفیت مدیر	ح عبدالباقی خان

د ملي شورى رياست

رئيسه هيئت

رئيس ع،ج عبدالرشيد خان دقندهار دولايت دنهرسراج وكيل

لومړى معين ع،ص محمد كبيرخان عزيزي دپروان داعلى حكومت دغوربند وكيل

دوهم معين ع،س محمدعثمان خان

دمشرقي دولايت درودداتو وكيل

ع،ج عبدالرشيدخان دملي شورى رئيس

لومړى منشي ع محمد عليخان قاضي زاده دهرات دولايت دپښتون زرغون وكيل

دوهم منشي ع لعل گل خان فرباد دجنوبي دولايت د آزرو وكيل

ددارالانشا دتحريراتو مدير

ص محمد داود خان

دتبليغاتو او نشراتو لوى مدير

د كميسيونو مدير ص محمدطاهر خان كشاورز

د كميسيونو زرليكونكى ښاغلى سيد سلطان خان احمدى

د كميسيونو زرليكونكى ښاغلى محمد عمر خان خالقي

د ملي شورى د وكيلانو پنځمه دوره كښي

د كابل دولايت وكيلان

د كابل د مركز وكيل ښاغلى ميرعلي اصغر خان شعاع

« « « « ښاغلى محمد حسن خان ملك اصغر

د چهاردهي وكيل « قيام الدين خان

د ده‌سبز وكيل « جهاندار شاه خان

د بگرامى وكيل « عبدالعليخان

د پغمان وكيل « محمد اكبر خان

د كوهدامن وكيل « محمد اصغر خان

د سروبي وكيل « محمد امين خان

دداېزنگى دلوى حكومت دمركز وكيل « سيد شاه موسى خان

معین اول ودوم شوری ملی

شاغلی محمد کبیرخان عزیزی معین اول ریاست شورای ملی

شاغلی محمد عثمان خان معین دوم ریاست شورای ملی

یکعده وکلای شورایملی

یک تعداد وکلای بعضی ولایات وحکومات اعلی دردوره هشتم شورایملی درین فوتو بصورت مجموعی دیده میشوند .

یک عده وکلای شورای ملی

وکلای ولایت کابل دردوره هشتم شورای ملی

وکلای ولایت قندهار دردوره هشتم شورای ملی

د بهسود وکیل	ښاغلی عبدالرحیم خان
د دایکندی وکیل	« میراسدالله خان
د یکاولنگ وکیل	« سید حبیب الله خان
د لعل او سرجنگل وکیل	« میرخادم حسین بیگ خان
د شهرستان وکیل	« ولی محمدخان
داوگرداوی حکومت دمرکزوکیل	« سید گلاب خان

ددغه وکیل وکالت خط دوثایقو په کمسون کښی تثبت شویدی او په ۱۳۲۲ کال د شوری اولی غونډی ورانديې کیږی :

د میدان وکیل	ښاغلی حاجی محمد خان
د کلگار وکیل	« عبدالغفارخان عبادی
د وردك وکیل	« محمد زمان خان

د قندهار د ولایت وکیلان

د قندهار دولایت دمرکزوکیل	ښاغلی عبدالغفور خان
د دند وکیل	« دادمحمد خان
د سپین بولدك وکیل	« محمد خان
د دهراود وکیل	« سیداحمد خان
د ارغستان وکیل	« عبدالصمد خان
د تیرین وکیل	« محمد رسول خان
د خاکریز وکیل	« محمد سرورخان
د ارغنداب وکیل	« عبدالروف خان
د پنجوایی وکیل	« گل محمد خان
د کشک نخود وکیل	. . . .
د دهله وکیل	
دشوراباك وکیل	ښاغلی سیدمحمد خان

د گرشك داعلی حکومت وکیلان

دگرشك داعلی حکومت دمرکزوکیل	ښاغلی محمدصدیق خان
دگرمسیر وکیل	ښاغلی کمال الدین
دموسی قلعه وکیل	« عبدالله خان
دنوزاد وکیل	« آقامحمد خان
دلنوزگان دلوی حکومت دمرکزوکیل	« خدای رحم خان
دگیزاب وکیل	. . . . .

داجرستان وکیل	ښاغلی عبدالغنی خان
دقلات داوی حکومت دمرکز وکیل	ښاغلی خالقداد خان
ددایه‌چوپان وکیل	» کندل خان
دشنکی وکیل	» مهمند خان
دترنك او جلدك وکیل	» خدای‌داد خان
دقلات دیونده وکیل	» عبدالسلام خان
دپشت‌رود وکیل	» ولی‌محمد خان
دریګستان دګرمسیر دیونده وکیل	» محمدیوسف خان وحدت

دهرات دولایت مربوطه وکیلان

دهرات دولایت دمرکز وکیل	ښاغلی میرمحمد سرور خان
دبادغیسات وکیل	» مولوی محمداسمعیل خان
دمرغاب وکیل	» عبدالقادر خان
دګلران وکیل	» محمدظریف خان
دکشك وکیل	» عبدالرحمن خان
دقادس وکیل	» یارمحمد خان
دجوند وکیل	» محمد یوسف خان
دشهرك(غورات)داوی حکومت دمرکز وکیل	ښاغلی رسول دادخان
دغور وکیل	. . .
دچغچران وکیل	ښاغلی محمد خان
دتولك وکیل	» عبدالرحمن خان
دپرچمن وکیل	» حاجی عبدالغفار خان
دپسابند وکیل	» محمد نصیر خان
دغوریان داوی حکومت دمرکز وکیل	» فضل واحدخان(مجددی)
دشین دند وکیل	» محمدمحسن خان
دزنده‌جان وکیل	» عبدالحق خان
دکهسان وکیل	» غلام محمدخان مجددی
دادرسکن وکیل	» سید محمد خان
دجلګی(انجیل)داوی حکومت دمرکز وکیل	» محمد اکبر خان
دګذره وکیل	» شیخ محمد ابراهیم خان
داوبه وکیل	» حاجی محمد صدیق خان
دکرخ وکیل	» عبدالباقیخان

دمزارشریف دولایت وکیلان

دمزارشریف دولایت دمرکز وکیل ښاغلی مولوی غلام حیدرخان
دنهرشاهی وکیل « سیدآقا خان
دشبرغان دلوی حکومت دمرکز وکیل « محمدعلیخان
دسنگچارك وکیل « محمدلطیف خان
دآقچی وکیل « محمد عمر خان
دسرپل وکیل « محمود خان
دقرقین وکیل « حاجی محمدولیخان
دبلخ دلوی حکومت دمرکز وکیل « مولوی عبدالاحد خان
ددولت آباد وکیل « ملاایشمرادخان
دکشنده وکیل « خال محمد خان
دشورتیپه وکیل « ملانور خان
دسمنگان دلوی حکومت دمرکز وکیل « محمد یعقوب خان

دملی شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم پهدغه منطقه په ۱۳۳۲ کال کښی نوی انتخابات کیږی

دخلم وکیل ښاغلی فیض محمد خان

دملی شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم پهدغه منطقه په ۱۳۳۲ کال کښی نوی انتخابات کیږی

ددره صوف وکیل ښاغلی جمعه بیگ خان

دقطغن دولایت وکیلان

دبغلان وکیل ښاغلی حاجی گل خان
دپلخمری اودهنهغوری دلوی حکومت دمرکزوکیل ښاغلی عبدالله خان

دملی شوری دلوی غونډه دتصویب سره سم پهدغهمنطقه کښی پوهیئت په ۱۳۳۲ کال کښی ورو استول کیږی چه د معارضداعتراض په شا و خوا کښی غور او تحقیق وکړی

ددوشی وکیل ښاغلی ارصلاح خان

ددغهوکیل وکالتخط اواعتبارنامه په ۱۳۳۲ کال کښی دوثایقو په کمیسیون اودملی شوری پهلوی غونډه وړاندی کیږی

دنهرین وکیل ښاغلی ملاعبدالحمید خان
داندراب وکیل « حاجی عبدالقدوس خان
دقندز دلوی حکومت دمرکز وکیل « عبدالحی خان
دحضرت امام صاحب وکیل « علی مراد خان
دخان آباد وکیل « عبدالمحمدخان
دقلعهذال وکیل « عبدالستار خان

د تالقان وکیل	ښاغلی میا سید عبدالحکیم خان
د رستاق وکیل	« محمد صدیق خان
د چاه آب وکیل	« عبدالله خان
د ینګی قلعې وکیل	« محمد عمر خان
د خوست او فرنګ وکیل	« میر عبدالقیوم خان
د چال او اشکمش وکیل	« میر صادر خان
د فرخار وکیل	« مولوی محمد امین خان

د مشرقي ولایت وکیلان

د جلال آباد د ښار وکیل	ښاغلی سید حب علیشاه خان
د خوګیانیو وکیل	« والا جان خان
د سرخورد وکیل	« عبدالله خان
د کامه وکیل	« عبدالخلیل خان (خلیل مهمند)
د کنړ ها دلوی حکومت د مرکز وکیل	« محمد صدیق خان
د کنړ خاص د مرکز وکیل	« ملا محمد شعیب خان
د بر کنړ وکیل	« سید جلال الدین خان
د چوکۍ وکیل	« میر باز خان
د دره پیچ وکیل	« محمد عظیم خان
د لنډی سین (کامدیش) وکیل	« محمد جان خان
د سرکانیو وکیل	« عصمت الله خان
د حصارک غلجایي وکیل	. . . . .
د لغمان دلوی حکومت د مرکز وکیل	ښاغلی محمد جان خان
د نورستان وکیل	« بنجوک خان
د قرغه یي وکیل	« ګل پاچاه خان الفت
د کوز کنړ وکیل	« عبدالقدوس خان پرهیز
د شنوار دلوی حکومت د مرکز وکیل	. . . . .
د اچین وکیل	ښاغلی علی محمد خان
د مهمند دره وکیل	ښاغلی رحمت الله خان
د ننګرهار د کوچي وکیل	« غلام نبي خان

د جنوبي ولایت وکیلان

د ګردیز وکیل	. . . . .

دارگون وکیل	ښاغلی اسمعیل گل خان
دگومل وکیل	« شاه جهان خان
دجاجی وکیل	« حاجی چنار خان
دچمکنی وکیل	« محمدنادرخان
دجدران وکیل	« دین محمدخان
دزرمت وکیل	« محمدقجیرخان
دسید کرم وکیل	« امیرمحمد خان
دخوست دلوی حکومت دمرکزوکیل	« علیجان خان
دتنی خوست وکیل	« محمد دین خان
دمنګل دموسی خیل وکیل	« گت خان
دجاجی میدان وکیل	« شهزاده خان
دجانی خیل وکیل	« بازمحمدخان

دپروان داعلی حکومت وکیلان

دپروان داعلی حکومت دمرکزوکیل	ښاغلی عبدالغفور خان
دجبل السراج وکیل	« عبدالواحدخان
دبګرام وکیل	« عبدالعزیز خان
دپنجشیر وکیل	« میرزا احمدخان
دسرخ پارسا وکیل	« حاجی صالح محمدخان
دبامیان وکیل	« « سید سلطان علیخان
دکهمرد وکیل	« محمدیوسف خان

دکاپیسادلوی حکومت دمرکزوکیل « لطف الله خان ددغه وکیل وکالت خطاواعتبار نامه په ۱۳۳۲ کال کښي دوثایقود کمسیون اود شوری نوی غو نډی ته وړاندی کیږی

دریزه کوهستان وکیل	ښاغلی عبدا لعلیم خان
دنجراب وکیل	« غلام نقشبندخان

دغزنی داعلی حکومت وکیلان

دغزنی دمرکز وکیل ښاغلی سیدمحمود خان دملی شوری دلوی غونډی دتصویب سره سم په ۱۳۳۲ کال کښي په غزنی کی نوی انتخابات کیږی

دکتواز وکیل	ښاغلی محمد یونس خان
داندر وکیل	« غلام محی الدین خان
دمقر وکیل	« معراج الدین خان

دشرن وکیل ښاغلی جمعه محمد خان دملی شوری د لوی غونډی سره سم په دغه منطقه به ۱۳۳۲ کال کښی نوی انتخابات کیږی

دغزنی دقره باغ وکیل ښاغلی محمد افضل خان

دجغتو وکیل « میرسکندر شاه خان

دجاغوری وکیل « محمد حسین خان

دوازه خوا وکیل « اشرف خان

دغزنی دپونده وکیل « محمد بشیرخان

دکتواز دپونده « . . . .

دبدخشان داعلی حکومت وکیلان

دبدخشان دمرکز وکیل ښاغلی محمد سرور خان

د درواز وکیل « عبدالله بیگ خان

دجرم وکیل ښاغلی عبدالجبار خان

دکشم وکیل « عبدالقدوس ددغه وکیل وکالت خط او اعتبار نامه په ۱۳۳۲ کال کښی دوثایقو کمسیون او لوی غونډی کښی وړاندی کیږی

دواخان وکیل ښاغلی عاشور محمدخان

داشکاشم وکیل « رحمت الله خان

دفراه اعلی حکومت وکیلان

دفراه دمرکز وکیل ښاغلی عبدالقادرخان بایغ

دچخانسور وکیل « دوست محمدخان

دبکواه وکیل « میرزا محمدخان

دانار دره وکیل « محمد یاسین خان

دمیمنی داعلی حکومت وکیلان

دمیمنی دمرکز وکیل . . . . . په دغه ښهر کښی دخلقو له خوا ښاغلی نظرمحمد خان نوا او ښاغلی محمد اعظم خان انتخاب شویدی دشوری دلوی غونډی دفیصلی سره سم په ۱۳۳۲ کال کښی مجدداً انتخابات کیږی.

داندخوی وکیل ښاغلی محمد کریم خان نزیهی

دپښتونکوټ وکیل «محمد اعظم خان دملی شوری دلوی غونډی دتصویب سره سم په پښتونکوټ کښی په ۱۳۳۲ کال نوی انتخابات کیږی.

دبلچراغ وکیل ښاغلی عبدالرءوف خان

دتگاب شیرین وکیل « عبدالاحد خان

دقیصار وکیل « محمد صدیق خان

یک عده وکلای شورا یملی

وکلای ولایت هرات در دوره هشتم شورا یملی

وکلای ولایت مزارشریف در دوره هشتم شورا یملی

یك عده وکلای شورای ملی

وکلای ولایت قطغن در دورهٔ هشتم شورای ملی

وکلای ولایت مشرقی در دورهٔ هشتم شورای ملی

داعیانو ریاست

رئیس ع، ج، س، ع فضل احمد خان مجددي

اومړي معین ع، ص عبدالجبار خان

دوهم معین ع، ص حافظ عبدالغفار خان

غړی په اومړی رتبه

ع، ص محمد اسحق خان

ع، ص محمد امین خان خوګیانی

غړي په دوهمه رتبه

ع، ص محمد انور خان بسمل

ع، ص خواجه جانګل خان

ع، ص عبدالحکیم خان مشرقی ننګرهاري

غړي په دریمه رتبه

ع ایشان امان الدین خان

ع عبدالغفور خان

ع عبدالحکیم خان بارکزائي

ع معاذالله خان طوطي خیل

ع حاجی شرف الدین خان جاجی

ع، ج، س، ع فضل احمد خان مجددي

ع جان محمد خان سلیمان خیل

ع نظر محمد خان زرمتي

ع محمد میر خان

ع حاجي در ویزه خان اڅکزائي

غړی په څلورمه رتبه

ص حاجي عبدالحکیم خان توخي

ص عبدالستار خان کوهستاني

ص آخند زاده محمد رسول خان قندهاري

ص علي احمد خان لودین

منشی ع میرزا محمود خان

دسلطنتي دربار وزارت

دسلطنتي دربار وزير	. . . . .
دسلطنتي دربار دتشريفاتو رئيس	ع،ج محمد حيدر خان
ددربار دوزارت معين	ع،ص حاجي امين الله خان
دحرمسراى ناظم	ع،ص محمد آصف خان
دكنترول لوى مدير	ع ميرامام الدين خان
دحضور ددرملتون مدير	ع ميرعبدالغني خان دد كتور معاون
دتنظيماتو مدير	ص محمدزمان خان
داجرايي مدير	ص شيراحمد خان
دسلطنتي دتشريفاتو درياست معاون	ص عبدالله خان
داوراقو مدير	ص حافظ محمدعظيم خان
دنقليي مدير	ع ميراكبر خان
دحضور دخزاني مدير	ع عبد الباقي خان
دكارخاني ناظر	ص محمد عثمان خان
فراشباشي	ع عبدالرشيد خان

دحضور مصاحبان

داعليحضرت معظم همايوني دحضور مصاحب	ع،ج احمدعلي خان
» » » »	ع،ص خليل الله خان
» » » »	ع،ص محمدحكيم خان
» » » »	ع،ص عبدالرزاق خان

یک عده وکلای شورای ملی

وکلای حکومت اعلی میمنه در دوره هشتم شورای ملی

وکلای حکومت اعلی بدخشان در دوره هشتم شورای ملی

یک‌عده وکلای شورای ملی

وکلای ولایت جنوبی در دوره هشتم شورای ملی

وکلای حکومت اعلی فراه در دوره هشتم شورای ملی

د دارالتحریر شاهی

لوړی معین او د حضور د سر منشی

ع، ص حافظ نور محمد خان

کفیل ع، ص حافظ نور محمد خان

د دارالتحریر شاهی مشاور ع، ص سراج الدین خان سعید

د لومړی څانګی مدیر ص عبدالواحد خان

د دوهمی څانګی مدیر ع عبدالقدوس خان

د څلورمی څانګی مدیر ع محمد دلاور خان قاضی

د عرایضو مدیر ص عبدالنبی خان

د رسمی او کتابخانی مدیر ص محمد همایون خان

د افغانستان بانک

د تولو رئیس	ع، ج میر محمد حیدر خان حسینی
د افغانستان بانک کفیل	ع، ص حبیب الله خان
« « « معاون	ع، ص غلام سخی خان حسابی
د تولو خزانه دار	ع، ص نظر محمد خان
د خزائنو او اجرائیی لوی مدیر	ښاغلی صلاح الدین خان طرزی
د پلټنی لوی مدیر او د مامورینو د مدیریت وکیل	« محمد حیدر خان نیسان
د محاسبی مدیر	« صالح محمد خان
د کنترول مدیر	« سید احمد علی شاه خان
د تحریراتو او د مخصوص قلم مدیر	« حفیظ الله خان منصوری
د خارجی ارتباط مدیر	« جنت گل خان
د تجارتی مدیر	« محمود خان
د شفر او تیلگراماتو مدیر	« جمعه خان
د کتنی او څیړنی مدیر	« عبدالغفور خان
د ښهری څانګی مدیر	« عبدالصمد خان بقائی
د خزانی مدیر	« مانک چند
د اعتباراتو د مدیریت کفیل	« محمد کریم خان

دښاروالی ریاست

دښاروالی رئیس	و، ج غلام‌محمد خان فرهاد
معاون	ښاغلی محمدزمان خان
منشی	ښاغلی محمدحسین خان نهضت
دتحریراتو مدیر	ص غلام‌حسن خان
دمامورینو مدیر	ص محمدنادر خان
داجرائیې مدیر	ص عبدالحمیدخان
دعایداتو لوی‌مدیر	ښاغلی صالح‌محمد خان
دکنترول لوی‌مدیر	« پایند‌ه‌محمد خان
دتحصیلی مدیر	ص حبیب‌الله خان
دتنظیفاتو مدیر	ص سید مهدی خان
داداری لوی‌مدیر	ښاغلی سیداحمد خان
داوراقو مدیر	ص عبدالروف خان
دتعمیراتو لوی‌مدیر	ښاغلی بسم‌الله خان
دتعمیراتو دمدیریت معاون	ص رمضان خان
دزاړه ښار داجرائیې مدیر	ص محمدعباس خان
دسنجش مدیر	ص امیراحمد خان
انجنیر	ښاغلی عبدالغفور خان
دښاروالی ننداری مدیر	ص عبدالرشید خان جلیا
دترافیك مدیر	ش عصمت‌الله خان
دترافیك داجرائیې مدیر	ص عبدالغیاث خان
دپامیر دسینما مدیر	ښاغلی بسم‌الله خان
دپامیر دجریدی مدیر	ښاغلی غلام‌محمدخان الماسك
دښاروالی دپلټنې معاون	ښاغلی میرعطامحمد خان

غړی

ښاغلی	عبدالباقی خان
»	عبدالودود خان
»	سیدمهدی خان
»	عبدالسلام خان
»	محمدامان خان
»	میراحمد خان
»	عبدالحکیم خان

غړی

ښاغلی عبدالحکیم خان
» غلام علیخان
» محمد سرورخان
» محمدعلیخان
» محمدانور خان

دلومړی ناحیه مدیر	ښاغلی عبدالغفورخان
ددوهمه ناحیه »	» محمد کبیرخان
ددریمه ناحیه مدیر	» عبدالرحمن ا ن
دڅلورمه ناحیه مدیر	» عبدالله خان
دپنځمه ناحیه مدیر	» محمدالله خان
دشپږمه ناحیه مدیر	» مسجدی خان
داومه ناحیه مدیر	» محمدعمرخان
داتمه ناحیه مدیر	» رحمت الله خان
د نهمه ناحیه مدیر	» عبدالجلیل خان
دلسمه ناحیه مدیر	» محمدالله خان
دیولسمه ناحیه مدیر	» شمس الدین خان
ددولسمه ناحیه مدیر	» غلام محمدخان
ددیرلسمه ناحیه مدیر	» آقامحمدخان
دڅلورلسمه ناحیه مدیر	» سیدمحمداکرم خان
دپنځمه لسمه ناحیه مدیر	» غلام رسول خان
دشپا لسمه ناحیه مدیر	» عبدالاحمدخان

دداخلي روزنامو او مجلو ليکونکي

الف مرکز

داصلاح ورځپانه مدیر او لیکونکی ښاغلی عبد الصبور نسیمی

دانیس « مدیر او دامتیاز خاوند ښاغلی محمدخالد روښان

دآریانا میاشتنی مجله مدیر ښاغلی محمدابراهیم خلیل

دکابل پنځلس ورځنی مجله لیکونکی ښاغلی نور محمد پوهنده

داقتصاد « « « دانطباعاتو دلوی مدیریت لهخوا خپریږی

دژوندون اوونیزه مجله مدیر ښاغلی محمداکبر اعتمادی

داردو میاشتنی مجله دعمومی ارکانحرب دریاست لهخوا خپریږی

دروغتیا « « مدیر دکتور عبدالرحمن (حکیمی)

دپښتو ن ږغ میاشتنی مجله درادیو دنشراتو دلوی مدیریت لهخوا خپریږی

دافغانستان دری میاشتنی مجله دنشراتو درسمی څانگی « « «

دفارسی آریانادائرةالمعارف ددائرةالمعارف دانجمن لهخوا «

دپښتو « « « دپښتو ټولنی لهخوا «

دبرگ سبز پنځلس ورځنی مجله لیکونکی ښاغلی محمدعیسی یعقوبی

دهیواد هفته وارجریده چلوونکی ښاغلی عبدالروف تتر

دعرفان دری میاشتنی مجله مدیرعبداللطیف خان اریان

دپامیر ملی جریده مسئول مدیر غلام محمد الماسک

داولس ملی جریده دامتیاز خاوند گل پاچا خان الفت

مسئول مدیر علی محمد شنواری

دآئینه ملی « مدیر ښاغلی غلام حبیب خان نوابی

ب ولایاتو

دطلوع افغان دقندهار روزنامه مدیر ښاغلی محمدشاه (ارشاد)

اتفاق اسلام دهرات « « « « میرعبدالعلی شایق (هروی)

دبیدار دمزارشریف « « « « محمدناصر (غرغشت)

داتحاد دقطغن « « « « میرامین الدین (انصاری)

دمشرقی داتحاد « « « « عبدالباقی (باغوانیوال)

وړانگه جنوبی « « « « عبدالمنان (دردمند)

ستوری دمیمنی « « « « میرسعید (بری من)

دبدخشان « « « « محمدقاسم (واجد)

سیستان دفراه هفتگی جریده چلوونکی محب الرحمن (هوسا)

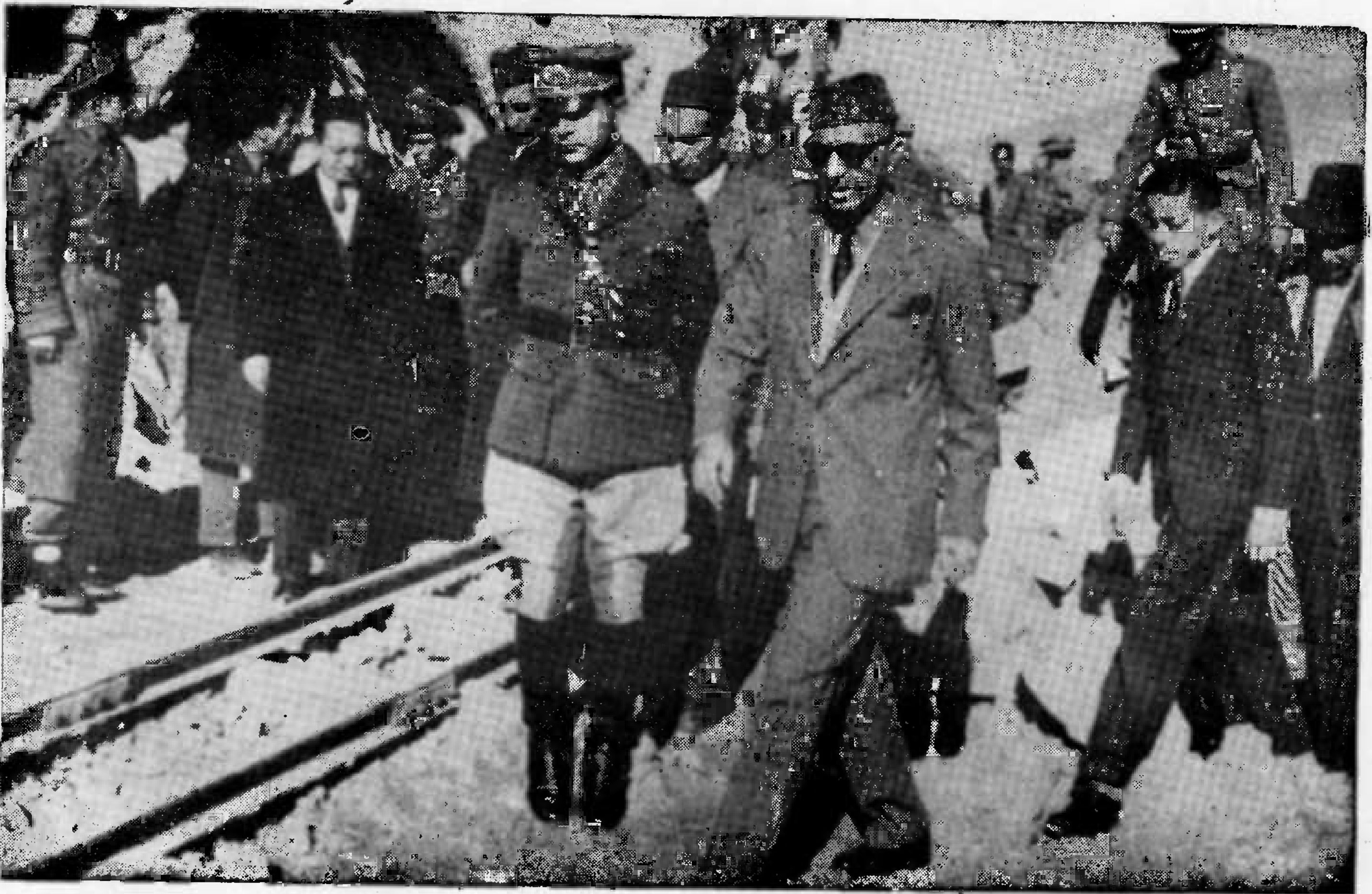
دهرات ادبی میاشتنی مجله مدیر محمدابراهیم (رجائی)

دمزار دبلخ « « . . . .

پروان جریده دپروان په اعلی حکومت کښی مدیر فدامحمد (صارم)

سنائی جریده دغزنی په اعلی حکومت کښی « غلام جیلانی خان (جلالی)

ازمناظر تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی درسروبی

شاه محبوب افغانستان از فعالیت‌های عمرانی سروبی وارسی می‌فرمایند

از مناظر مسافرت شهریاری در قندهار

پادشاه محبوب از بندار غنداب دیدن می فرمایند

امور دوائر صدارت عظمی

ریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه صدارتعظمی

محکمهٔ عالیهٔ تمییز

(۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض تمییز خواهی وغور محکمهٔ تمییز واصل گشته (۱۷) فقره

(۲) فقراتیکه نسبت عدم جریانات اصولی محاکم ابتدائیه و مرافعه بملاحظه نقایص قانونی جهة تکمیل نواقص بمراجعش ارسال وهدایت دادهشده است . (۱۰) فقره

(۳) فقراتیکه فیصله شده (۷) فقره

محکمهٔ مرافعه

(۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض مرافعه وغور محکمهٔ مرافعه واصل شده (۳۵) فقره متعلق «٥٤» نفر

(۲) فقراتیکه نسبت عدم جریان اصولی محاکم ابتدائیه و بملاحظهٔ نقایص قانونی جهة تکمیل نواقص بمراجعش ارسال واعاده شده (۹) فقره

(۳) فقراتیکه تحت غور واجرا ست (۱۶) «

(٤) فقراتیکه منجملهٔ قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته وفیصله شده است (۲۹) فقره

شاغلی محمد عمرخان تاتا رئیس محکمه ابتدائیه

محکمهٔ ابتدائیه

(۱) فقراتیکه بصورت مجموعی بغرض دوران بهمحکمه ابتدائیه واصل گشته (۲۵) فقره

(۲) فقراتیکه نسبت عدم جریانات اصولی ونواقص قانونی جهة تصحیح نقایص . بمراجع مربوطه آن ارسال و هدایت داده شده است (۵) فقره

(۳) فقراتیکه تحت غور واجراء است (۵) فقره

(٤) فقراتیکه منجملهٔ قضایای وارده صورت فیصله را بخود گرفته واز محکمه فیصله داده شده است (۱۰) فقره

ادارهٔ تحریرات ریاست عمومی محاکمات

وظیفه شعبه تحریرات ریاست عمومی محاکمات اجرای تمام امور تحریراتی میباشد

نوت

محکمهٔ ابتدائیه نظر به پیشنهاد ریاست شورایعلی وتایید و تصدیق مشاورین حقوقی وجود محاکم ابتدائیه مرکز وزارتها ور یاسات مستقل درست ندانسته وذو باره

ارتباط آنرا بریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه نظریهٔ داده که عین نظریات شان بمجلس عالی وزراء تقدیم وبس ازتصویت ازصحهٔ ومنظوری حضورشاهانه گزارش و بحکم پادشاهی ارتباط مجدد محکمه ابتدائیه بریاست عمومی محاکمات عملی شد

ریاست تفتیش صدارت عظمی

اجرا آتیکه در هذا سنه بعمل آمده.

فقرا تیکه تفتیش و تحقیق شده بعد ازاصدار قرار انجمن بموجب احکام مقام صدارت عظمی برای طی مراتب اصولی بمراجع آن ارسال گردیده.

تفتیش بیلانس سال ۱۳۲۲ و ۱۳۲۳ و۱۳۲٤ شرکت قند سازی.

تفتیش چهارساله مدیریت عمومی حمل ونقل

تفتیش وتحقیق فقره عرض اهالی کاریز میر کوهدامن راجع بفقرهٔ حقابهٔ شان برعلیهٔ منشي میر غلام خان.

تفتیش بیلانس های سال ۱۳۲۵ و۱۳۲٦ شرکت قند ساری.

تفتیش و تحقیق امور حکومت کلان

ع.ص پاینده محمد خان معاون ریاست تفتیش صدارت عظمی که برتبه ۲ ترفیع نموده است

لغمان دراثر عرض یکعده اهالی آنجا

تفتیش و تحقیق سال ۱۳۲۵ الی ۱۳۲۷ امور سائر دوائر صدارت عظمی.

« عرض اهالی کلکان کوهدامن علیه سید برهان الدین خان

غور وتدقیق در فقره تفتیش مدیریت مالیات برعایدات ولایت قندهار

غور و تدقیق در فقرهٔ باقیداری ملا سخیداد تیکه دار که عدم قناعت خودرا بمقابل حساب وزارت اقتصاد ملی وانمود میکرد

تفتیش و تحقیق فقرات عرض محمود گیلوی فراهی بعد اعزام هیئت ووصول نتیجه آن

غور و تدقیق در تفتیش چوبهای ارچهٔ کار آمد بنی موریسن که توسط نوابت فوائد عامه بیکعده چوبی ها بعمل آمده بود.

ع غلام دستگیرخان عضو هیئت تفتیش که با سلسل برتبهٔ ۳ ترفیع نموده

غور وتدقیق در تفتیش باقیداری محمد ... خان مامور محکمه که از مفقودی تکت های وثایق و پول نقد وعدم قناعت خود بحساب ادعامی نمود

غور وتدقیق درفقرات اطلاعیه مخصوص میرزا عبد اللطیف خان

غور وتدقیق تفتیش امور مدیریت نیکهار اند خوی وفیصله آن توسط یک هیئت که باندخوی اعزام شده

ع صالح محمد خان عضو ریاست تفتیش که امسال برتبه ۳ ترفیع نموده

غور وتدقیق در اجحاف آب بخشی بند رضاخان وغیره اهالی ... چرخی با حصول نتیجه و فیصلهٔ آن

غور وتدقیق تفتیش امور ... چهاردهی وفیصله اصولی آن

غور وتدقیق تفتیش امور حکومت کوهدامن وفیصله اصولی آن

غور وتدقیق بعرض هدایت الله نام وفیصله اصولی آن

غور وتدقیق در اطراف عرض قصابان شهر کابل

غور وتدقیق بعرض چاری شبرغانی وفیصله اصولی آن

غور وتدقیق بعرض عبدالرسول نام مقری که در مقابل مامورین مربوطه نموده بود وفیصله اصولی آن

غور وتدقیق بدعوای حقابه اهالی خوشی لو گرد واقوام کوچی و فیصله اصولی آن غور وتدقیق باقی داری محمود تیکه دار تعمیرات که عدم قناعت خود را ادعا می نمود غور وتدقیق تیکه داران مبلغ راجع بقرار داد وپولهای پیشه گی پرده گی وصورت باقیداری شان.

غور وتدقیق درفقرهٔ عرض اجاره داران زمین احاطه گمرک راجع بمسایل باقیداری وفسخ قرار داد شان ودیگر موارد عرض آنها

غور وتدقیق باثر عرض محمد شریف نام نسبت جریمه سرقت طلاء و لاجایدادی او.

غور وتدقیق درفقرهٔ عرض سید پن محمد راجع بقتل پسرش ودیگر ادعاهای او.

غور وتدقیق درفقرهٔ فیصله عرض ورثهٔ ملا محمد صدیق راجع بدعوای املاک شان

غور وتدقیق درفقرهٔ تفتیش بورهٔ ولایت جنوبی وحکومتی اعلی فراه وفیصلهٔ آن

غور وتدقیق درفقرهٔ عرض غلام ربانی خان معلول کمیساری قلم ذاتی راجع بتقاعد مذکور وفیصلهٔ اصولی آن.

فقراتیکه تحت غور وتدقیق ریاست است آنهم بعد از اصدار قرار انجمن ریاست وتقدیم آن بمقام صدارت برای طی مراتب اصولی بمرجع آن ارسال میگردد.

تفتیش امور حکومتی اعلی بدخشان وحکومتی درواز

غور به عرض صبیه‌های سلطان محمد خان مسکونهٔ میمنه وفروش جایداد شان .
غور به عرض سید کبیر خان راجع به املاك خواجهٔ عطامحمد خان وغیره .

غور وتدقیق در اطراف حسابهای مشاغلی حبیب الله خان طرزی سابق وزیر مختار افغانی در چین
غور بمسئلهٔ سید عبدالله خان راجع به حقوق او که بالای یکعده اشخاص دارد .

وارسی در اطراف عرض گروپ داران
موتر راجع بقیمت موترهائیکه از وزارت
اقتصاد ملی برای شان داده شده .

غور در فقرهٔ حقابه اهالی باجوس و اهالی
بر کی برك لوگر .

غو به عرض غلام محمد خان حاکم سابقهٔ
قرغهٔ لغمان مشرقی راجع به تفتیش حکومتی
قرغهٔ لغمان زمان حکومت او .

تفتیش امور ریاست ارزاق قندهار
و مالیات بر عایدات ارزاق فراه و مالیات
بر عایدات و شرکت مالداری و ریاست
بلدیه وارزاق هرات .

ع . ص نصرالله خان رئیس ضبط احوالات

د افغانستان د المپیك ریاست

درسال ۱۳۳۱ علاوه بر تنظیم وتاسیس کلپ های سپورتی و تقویه آنها چندین تیم های
دیگری نیز بغرض پیشبرد سپورت تاسیس نموده تاamo ساحات سپورتی جهان ارتباط قایم
داشته است. اجراآت آتی الذکر راریاست المپیك نموده است. یك اندازه پول از داخل بودجه
به المپیك قندهار تخصیص داده است تا موسسهٔ المپیك قندهار بتواند به اجرای امور
ورزشی بپردازد .

ترتیب تورنمنت قهرمانی فتبال در بین کلپهای مرکز و تقویه مادی و باخبری از
تمرینات کلپ های فتبال کابل از قبیل کلپ آریانا، حبیبیه، کلپ غازی ، کلپ های
حاضرباشهای والاحضرت و کلپ افغان جوان و یك کلپ جدید دیگر بنام کلپ
سینا . ترتیب یك تورنمنت عمومی پنگ پانگ قهرمانی سال جاری پذیرائیهای لازمه ودعوت
از تیم والی بال آل اندیا در حین عبور شان از راه کابل بطرف روسیه شوروی
و اجرای مسابقه دوستانه با آنها، پذیرائی لازمه از پاسکتبال سواران ایرانی

درحین اقامت شان بخاک افغانستان، ترتیب و تنظیم پروگرام ورزشی جشن اطفال بروز ۷ جوزا و آماده ساختن یك تعداد پهلوانان برای مسابقه بروز مذکور وتادیه انعام اعانتاً ازبودجهٔ المپیك بانهاچون پول واردات تکت نمایش تعلق بریاست محترمه روزنتون گرفت دعوت دادن یك تیم قوی معروف هاکی هند بنام (دیان چند الیون) و ترتیب بود وباش ورهایش آنها در ایام جشن استقلال و مسابقات شان با تیم های هاکی افغانی واعطای یك یك نشان یادگار برای آنها، ترتیب و باخبری و اجرای شش روزه نمایشات عموی جشن استقلال ومسابقات آن با تیم های ورزشی کابل مقابل تیم هندی، تیم های سافت بال باسکت بال امریکائی ها، مسابقه های دوستانه اجرا نمودند و تنظیم و تزئین استدیوم چمن حضوری برای هزاران نفر اهالی محترم، ترتیب و ادارهٔ امور ورزشی جشن هلال احمر افغانی.

ریاست المپیك افغانی همیشه باتمام موسسات ورزشی دنیا داخل مکاتبه ومراوده میبا شد وبرای تثبیت عضویت ورزشکاران افغانی هرسال پول عضویت فیدراسیون فتبال، هاکی واتلتیك افغانستان به بانك‌های مربوطه آن ازبودجهٔ المپیك اسعار خارجه تادیه می‌شود امسال برای اولین بار در افغانستان آثار قلمی ورزشی بنام تاریخچهٔ کلپ آریانا در اثر زحمت کشی بناغلی عبدالغنی خان اثر ضابط خریطه وبناغلی عبدالرحمن خان جهانگیر که از جملهٔ سابقه داران سپورت این کشورند وبناغلی لطیف احمدخان طوفان بزبان فارسی وانگلیسی بکمك ریاست المپیك طبع وشایع شد است.

امور وزارت خارجه

ریاست تشریفات

الف

۱ تقرر وزرای مختار افغانی درخارج.

۲-تقرر جنرال قونسلی وقونسل های افغانی درخارج .

۳-تعیین نماینده های اعلیحضرت معظم همایونی درجشن تاج پوشی علیا حضرت الیزابت دوم ملکه انگلستان :

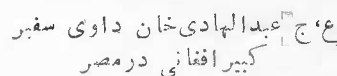
ب

۱-تقرر سفراء ووزرای مختار دول متحابه مقیم دربار کابل .

۲-تقرر قونسلهای دول خارجه در کابل ، قندهار وجلال آباد

تقرر وزرای مختار افغانی درخارج

دولت پادشاهی افغانستان ع ج عبدالصمد خان را بسمت وزیر مختار ونمایندهٔ فوق العاده بعوض ع ج غلام یحیی خان طرزی درعراق ،

ع، ج عبدالهادی خان داوی سفیر کبیر افغانی درمصر

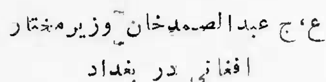
سوریه، ولبنان واردنیهٔ هاشمیه معرفی واگریمان جلالتمآب موصوف ازطرف حکومات مذکور واصل گردیده وحسب ذیل تقدیم اعتمادنامه نمودند :

۱ - بتاریخ ۸ جوزا ۱۳۳۱ بحضور والاحضرت نائب السلطنه عراق

۲ بتاریخ ۱۲ سنبله ۱۳۳۱ بحضور رئیس دولت سوریه .

۳ بتاریخ ۲۱ اسد ۱۳۳۱ بحضور رئیس جمهور لبنان

۴ - دولت پادشاهی افغانستان ع ج غلام محمد خان سلیمان را بعوض ع ج محمد عتیق خان رفیق بسمت وزیر مختار افغانی و نمایندهٔ فوق العادهٔ خویش درپراگ معرفی واگریمان جلالتمآب موصوف بتاریخ ۱۳۳۱/۱/۹

ع، ج عبدالصمد خان وزیر مختار افغانی در بغداد

از طرف حکومت جمهوریهٔ چکوسلواکی مواصلت و جلالتمآب شان بتاریخ ۲۴ می ۱۹۵۲
با تشریفات معموله بحضور جلالتمآب رئیس جمهور آن مملکت تقدیم اعتمادنامه نمودند .

ع ج س ا جنرال اسدالله خان سراج سفیر کبیر افغانی در انقره ووزیر مختار درویانا

ع ج غلام محمدخان سلیمان وزیر مختار افغانی درپراگ

۳-دولت پادشاهی افغانستان ع ج س ا جنرال اسدالله خان سراج سفیر کبیر افغانی در انقره راعلاوه بر وظیفهٔ موجودهٔ شان بسمت اولین وزیر مختار ونمایندهٔ فوق العادهٔ افغانستان دوویانا معرفی واگریمان جلالتمآب موصوف بتاریخ ۱۷ جوزای ۱۳۳۱ ازطرف دولت جمهوری اطریش واصل وجلالتمآب شان بتاریخ ۱۹۵۲/۹/۸ ع . با تشریفات معموله بحضور رئیس جمهور آن مملکت تقدیم اعتماد نامه نمودند .

ع ج ل ع سردار محمدنعیم خان سفیر کبیر افغانی درواشنگتن ووزیر مختار دربرازیل

۴- دولت پادشاهی افغانستان ع ج ل ع والاحضرت سردار محمدنعیم خان سفیر کبیر افغانی در واشنگتن را علاوه بر وظیفهٔ موجوده شان بسمت اولین وزیر مختار ونمایندهٔ فوق العاده بدولت جمهوریهٔ برازیل معرفی واگریمان والاحضرت شان بتاریخ ۱۰ نوامبر ۱۹۵۲ ازطرف دولت موصوف واصل گردید .

تقرر جنرال قونسل و قونسل های افغانی در خارج

۱ - دولت پادشاهی افغانستان ع محمد قسیم خان نعیم را بحیث جنرال قونسل افغانی درمشهد بعوض ع،ص عبد الرؤف خان ناصر ضیائی بتاریخ ۳۱/۵/۱ تعیین ومقرر نمود.

۲-دولت پادشاهی افغانستان بناغلی عبدالستار خان شالیزی را بحیث قونسل افتخاری افغانستان درسان فرانسسکو تعیین ومقرر نمود

۳- دولت پادشاهی افغانستان ع غلام احمد خان نوید رابحیث قونسل افغانی در بمبئی بعوض ع سید تاج الدین خان بتاریخ ۳۱/۱۱/۲۲ بحکومت هند معرفی نمود.

۴- نسبت جشن تاجپوشی علیاحضرت الیزابت دوم ملکه انگلستان که بتاریخ ۲ جون ۱۹۵۳ درلندن انعقاد مییابد ازحضور اعلیحضرت معظم همایونی ع،ج ع،ل ۱۵ نشان والاحضرت مارشال شاه ولیخان سفیر کبیر افغانی مقیم لندن بحیث نماینده اول و والاحضرت سردار محمدداودخان شخص دوم تعیین گردیده اند.

ع محمد قسیم خان نعیم جنرال قونسل افغانی درمشهد

تقرر سفرا و وزرای مختار دول متحابه مقیم دربار شاهی کابل.

۱- دولت جمهوری فرانسه جلالتماب آقای میشل بریل رابسمت سفیر کبیر ونماینده فوق العاده خویش بدربار کابل بعوض جلالتماب مارسل برتلو معرفی وجلالتماب شان

ع غلام احمد خان نوید قونسل افغانی در بمبئی

بتاریخ ۲۷ اسد ۱۳۳۱ وارد کابل گردیده و بساعت یازده ونیم قبل ازظهر روزشنبه ۳۱ اسد بانشریفات معموله در قصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی معرف وتقدیم اعتماد نامه نمود .

مختصر سوانح جلالتماب میشل بریل سفیر کبیر فرانسه

میشل بریل ژوژ اوژن بتاریخ ۳ نوامبر ۱۸۹۶ درپاریس متولد گردیده ولیسانسه ادبیات را در السنه مختلفه اروپائی حاصل داشته ودردوران جنگ عمومی اول شامل خدمات عسکری بوده وبعداز آن درشئوق مختلف حیثیت نماینده فرانسه رادرممالك آسیائی واروپائی دارا بوده است .

جلالتمآب میشل بریل سفیر کبیر فرانسه

در ۲۴ جنوری ۱۹۳۴ بلقب شوالیه لژیون دونور افتخار حاصل کرد در خلال جنگ جهانی دوم نیز مصدر خدمات زیادی در اردوی فرانسه گشته و با دسته فرانسویان آزاد برای نجات فرانسه مجاهدات زیاد نموده است .

بتاریخ ۲۵ مارچ ۱۹۴۹ بمقام افسر لژیون دونور ارتقاء نمود بتاریخ اول جنوری ۱۹۵۱ بسمت مشاور امور خیارجی و بجنوری ۱۹۵۲ بحیث وزیر مختار ترقی نموده ودر ماه می ۱۹۵۲ به حیث سفیر کبیر فرانسه بافغانستان تقرر حاصل نمودند .

تقرر جلالتماب کلونل ایس بی شاه سفیر کبیر پاکستان درکابل

دولت پاکستان جلالتمآب کلونل ای ایس بی شاه را بسمت سفیر کبیر ونماینده فوق العاده خویش بدربار کابل بعوض جلالتماب ای اسمعیل چندریگر معرفی و جلالتماب شان بتاریخ ۱۳ سنبله وارد کابل گردیده وروز پنجشنبه ۲۶ سنبله ۱۳۳۱ ساعت یازده ونیم بجه قبل ازظهر باتشریفات معموله درقصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی معرفی وتقدیم اعتمادنامه نمودند .

مختصر سوانح جلالتماب کلونل ایس بی شاه

عمر شاغلی کرنیل شاه ۴۹ سال میباشد تعلیمات ابتدائی خویش را دراسمعیلیه کالج تمام وبعد ازآن مکتب عسکری سائد هورست راطی نموده درسال ۱۹۲۳ داخل قشون هند وبعداً درسال ۱۹۳۰ شامل وزارت خارجیه هند گردید که درصوبه سرحد شمال غرب و بلوچستان مشغول وظیفه بود در ۱۹۴۰ بحیث معین وزارت خارجه حکومت هند مقرر گردید ازسال ۱۹۴۴ الی ۱۹۴۶ بحیث مستشار در وزارت مختار بریطانیا مقیم دربارشاهی کابل اجرای وظیفه بینمود وبعد ازیك مدت خدمت در صوبهٔ سرحد شمال غرب درسال ۱۹۴۷ در اتحاد به روابط کامن ویلت وپاکستان داخل شده واز آنجا بحیث وزیردولت جدیدا لتشکیل صوبه سرحد انتقال یافت وتا زمانیکه بدربار شاهی کابل معرفی گردید در آنجا شامل کار بود.

جلالتمآب کلونل ایس بی شاه سفیر کبیر پاکستان بدربار کابل

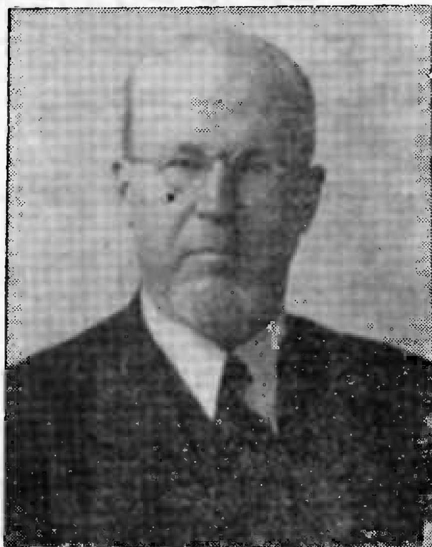
تقرر جلالتماب انکس وارد سفیر کبیردول متحده امریکا در کابل

دولت اضلاع متحده امریکا جلالتماب انکس وارد رابسمت سفیر کبیر ونماینده فوق العاده دولت خویش بدربار کابل بعوض جلالتماب جورج روبرت میرل معرفی وجلالتماب شان بتاریخ ۱۳۳۱/۷/۲۸ وارد کابل گردیده وبتاریخ روزشنبه ۱۶ عقرب ۱۳۳۱ ساعت یازده ونیم قبل از ظهر بامراسم معموله درقصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف وتقدیم اعتمادنامه نمودند.

مختصر سوانح جلالتماب سفیر کبیر امریکا

انکس وارد: محل تولد آیونستن کانادا بتاریخ ۲۹ جولائی ۱۸۹۳ تبعه امریکا فارغ التحصیل مکتب عالی چاسل واقع مشیگن ودارالفنون والپدیزو. درسنه ۱۹۳۳ ی ۱۹۹۴ انجنیر وتاجرچوب در سنه ۱۹۰۹ الی ۱۹۱۷ از سنه ۱۹۱۷ الی ۱۹۱۹ داخل قشون امریکا بحیث لیفتننت اول ازسنه ۱۹۱۹-۱۹۲۰ الی ۱۹۲۰ عضو موسسه تعاونی درفنلند وروسیه از ۱۹۲۰ الی ۱۹۲۳ تجارت در شق صادرات وواردات وحمل ونقل کشتی از سال ۱۹۲۳ الی ۱۹۴۵ انجنیر برآوردی چوب در دفتر عایدات داخله در ۳۰ مارچ

۱۹۲۵ تقرر به امور خارجیه مامور افتخاری بدون رتبه -۲۰ سپتمبر ۱۹۲۵ وایس قونسل کوریو
وایس -قونسل در مکدن ۱٤ اکتوبر ۱۹۲۶ بهمین رتبه در تنیتسن ۱۹ دسامبر ۱۹۲۹
قونسل رتبه ۸ وقونسل در تنسین ۱ فبروری
۱۹۳٤ در ماسکو ۹ مارچ ۱۹۳۶ سکرتر
درسرویس دیپلوماسی. اول جولای ۱۹۳٤
مامور رتبه ۷-۶ فبروری ۱۹۳۵ سکرتر دوم
درماسکو برعلاوه وظیفه قونسلگری اول
اپریل ۱۹۳۶ بهرتبه ۶-۳ جنوری ۱۹۳۷
بهرتبه ۵ اول مارچ ۱۹٤۰ رتبه ٤-۲۶ اپریل
۱۹٤۰ سکرتر اول برعلاوه وظایف
قونسلگری ۲۸ نوامبر ۱۹٤۰ درویلاد
یوستوك-۲۹ اکتوبر ۱۹٤۱ جنرال قونسل
۳۱ اکتوبر جنرال قونسل درویلادیوستوك
اول جون ۱۹٤۲ رتبه ۳-۲۱ اپریل ۱۹٤٤
وایس بوزارت خارجیه -۵ جنوری ۱۹٤۵
مستشار سفارت کبری امریکا درطهران.

جلالتمآب انگس وارد سفیر کبیر امریکا در دربار کابل ۲۶ می ۱۹٤۵ برتبه ۲-۹ جولایی ۱۹٤۶
جنرال قونسل در مکدن ۲۳ نوامبر ۱۹٤۶ افسر خدمتی درجه ۳ -۲۳ می ۱۹۵۰ رتبه اول -
اول سپتمبر ۱۹۵۰ جنرال قونسل در نایروبی. موصوف متاهل میباشد.

تقرر وزیر مختار اطریش بدربار کابل:

دولت جمهوریه اطریش جلالتماب ایریش بلکا کارل تروی وزیر مختار خویش درانقره
را بحیث وزیر مختار ونماینده دولت موصوف بعوض جلالتماب کلیمنس ویلدنر معرفی
وجلالتماب شان بتاریخ ٤ ثور ۱۳۳۱ وارد کابل گردیده وبتاریخ روزچهارشنبه ۱۰ ثور
۱۳۳۱ ساعت یازده ونیم قبل ازظهر بالتشریفات معموله درقصر دلکشاه بحضور اعلیحضرت
معظم همایونی مشرف وتقدیم اعتماد نامه نمودند.

مختصر سوانح جلالتماب وزیر مختار اطریش

تولد دروین بتاریخ ۲ آمی ۱۹۰۸

۱۹۱٤ - ۱۹۲۶ مدارس ابتدایی ومتوسط

۱۹۲۶ - ۱۹۲۸ اکادمی قونسلی دروین

۱۹۲۶ - ۱۹۳۰ دردانشگاه وین دکتر ادر حقوق وعلوم سیاسی

۱۹۲۹ -درمدرسه مطالعات بین المللی ژنیف

۱۹۳۱ -۱۹۳۳ انستتیوی عالی بین‌المللی فاکولته حقوق پاریس

۱۹۳۳ -۱۹۳۵ نماینده تجارتی اطاق تجارت وین در پاریس

۱۹۳۵ -۱۹۳۶ اتاشه در صدارت عظمی فیدرالی ریاست امور خارجیه

۱۹۳۶ - ۱۹۳۸ اتاشه در جنرال قونسلگری اطریش درمیونخ

۱۹۳۸ - ۱۹٤۵ متقاعد ازطرف مقامات آلمانی پس‌ازاشغال اطریش ازطرف آلمان

۱۹٤۰ - ۱۹٤۵ خدمت نظام اجباری

۱۹٤۵ -۱۹٤٦ منشی وزارت مختاری درصدارت عظمی فیدرالی در ریاست امور خارجیه دروین

۱۹٤٦-۱۹٤۷ نماینده سیاسی حکومت اطریش‌در برن (به‌عنوان‌مشاور وزارت‌مختاری)

۱۹٤۷ - ۱۹٤۸ شارژ دافیر درقاهره

۱۹٤۸-۱۹۵۱ صدارت‌عظمی فیدرالی ریاست

امورخارجیه‌دروین شعبه‌اقتصادی وشعبه سیاسی

۹۵۲ -وزیر مختار اطریش درانقره کابل وطهران .

۵- معرفی وزیر مختار دولت هسپانیه بدربار شاهی کابل.

دولت‌هسپانیه جلالتماب‌پیدر وشوارتس رابسمت‌وزیرمختار ونماینده فوق‌العاده خویش بعوض جلالتماب‌جان‌منویل‌دواریمستیکوی بدربارشاهی کابل معرفی‌واگریمان جلالتماب‌شان بتاریخ ۳۰/۱۰/۱۷ ازحضور اعلیحضرت معظم همایونی صادر گردیده است . جلالتماب پیدرو شوارتس برعلاوه وظیفه که در کابل بدوش دارد نماینده ووزیر مختار دولت خویش دربغداد نیز میباشد .

تقرر قونسلهای خارجه درکابل، قندهار وجلال آباد

۱- دولت‌پاکستان شاغلی محمدسرورخان بعوض شاغلی مفتی‌محمدعباس بحیث‌وایس‌قونسل درجلال آبادمعرفی وموافقه بعمل آمده‌است.

۲-دولت‌جمهوریه‌اطریش‌توسط‌وزارتمختاری‌خویش‌درانقره‌راجع‌به‌تاسیس‌یك‌قونسلگری افتخاری دولت‌مذکور بدربارشاهی کابل پیشنهاد وازطرف‌حکومت افغانستان موافقه‌بعمل آمده‌است.

۳-دولت جمهوریه‌هند آقایون دی‌سرین‌وکی‌ال‌اس‌پندت را بعوض آقایون نرندرناتهه ورامچندکالرا بحیث‌وایس قونسلهای خویش‌درقندهاروجلال آبادمعرفی وازطرف‌حکومت افغانستان‌موافقه بعمل آمده‌است.

شعبه اول سیاسی

۱- نظر به موافقهٔ درداخل ترمز آفدروفرنس معین حکومتین افغانستان وایران بتاریخ ۱۸ اکتوبر ۱۹۵۰ یك کمیسیون تخنیکی بیطرف که (عبارت ازمستر سی، ای، وب کانادائی ومستر رابرت ای، لاری امریکائی وفرانسسکو اکس دونیگار ازچلی باشد) را جع به دلتای رودهیرمند بافغانستان آمده بعدازتحقیقات علمی وتخنیکی راپور نظریات ومطالعات شانرا دراوائل جون ۱۹۵۱ بهدولتین افغانستان وایران تقدیم وهیئت مذکور بعداز ۲۱ روز توقف درافغانستان بتاریخ ۸ نومبر ۱۹۵۰ بطرف ایران عزیمت نمود.

راپور مذکور تحت غور ومداقهٔ حکومت افغانستان قرار گرفته و درنتیجه حکومت افغانستان بهراپور مذکور موافقهٔ خودرا اظهاروشعبهٔ اول مدیریت عمومی سیاسی وزارت امور خارجه ذریعهٔ یادداشت های جداگانه ازموافقت حکومت افغانستان نسبت به راپور متذکره بهسفارت های کبری دولت شاهنشاهی ایران ودول متحدهٔ امریکا در کابل ابلاغ وبهسفارت کبرای ایران تذکرداد که حکومت افغانستان باساس راپور مذکور برای مذاکره و مفاهمه درزمینه بادولت شاهنشاهی ایران آماده می باشد.

۲- قرار دادموقتی کمیسا ران سرحدی دولت پادشاهی افغانستان بادولت شاهنشاهی ایران برای مدت یکسال دیگر تمدید شده است.

۳- طبق موافقهٔ حکومتین افغانستان وایران قرارداد استردادمجرمین از تاریخ ۱۳۳۱/۷/۱۶ الی مدت دوسال دیگر تمدید گردیده است.

٤- بتاریخ ۲۸ قوس ۱۳۳۱ کمیتهٔ سیاسی ازدول آسیائی وعرب درباره فلسطین، مراکش وتونس درقاهره اجتماع نموده وقرار پیشنهاد حکومت مصر، افغانستان نیز بهسفیر کبیر خویش درقاهره امروهدایت داد تادر کمیته مذکور بحیث نماینده افغانستان داخل وحصهٔ بگیرد.

ریاست بین المللی

مدیریت عمومی ملل متحد (یو- ان)

۱ - جلسه عمومی مجمع هفتم بتاریخ چهاردهم اکتوبر ۱۹۵۲ (۲۱ میزان ۱۳۳۱) درنیویارك منعقد شدازطرف دولت شاهی افغانستان بناغلی محمد کبیرخان لودین نماینده دایمی افغانستان درسازمان ملل متحد بسمت رئیس هیئت وبناغلی جلال الدین خان طرزی رئیس امور بین المللی وزارت خارجه بسمت نماینده در کمیتهٔ عمومیت، بناغلی عبدالرحمن خان پژواك آتاشهٔ مطبوعاتی سفارت کبری لندن بسمت نماینده در کمیتهٔ امور اجتماعی وفرهنگی، بناغلی میر نجم الدین خان انصاری رئیس دارالتالیف وزارت معارف بسمت نماینده در کمیتهٔ مخصوص سیاسی ادهك Adhoc بناغلی عبدالحکیم خان طبیبی آتاشهٔ سفارت کبری واشنگتن بسمت نماینده در کمیتهٔ حقوق، بناغلی عبدالله خان یفتلی رئیس انحصارات دولتی بسمت

نماینده در کمیتهٔ اقتصادی ، بناغلی عطاءالله خان ناصرضیا ، مدیر نشرات خارجی ریاست مستقل مطبوعات بسمت نماینده در کمیتهٔ امور اداری وبودجه در مجمع عمومی هفتم شرکت ورزیدند .

ع ج محمد کبیر خان لودین نماینده دایمی افغانستان در یونو

درضمن جلسات ازطرف رئیس هیئت بناغلی طرزی ، انصاری ، پژواك ، طبیبی و یفتلی بیاناتی ایراد گردید که متن آن در روزنامهٔ اصلاح نشر شده است . جلسه مجمع عمومی هفتم به تاریخ ۲۱ دسامبر ۱۹۵۲ (۲۹ قوس ۱۳۳۱) خاتمه پذیرفت .

۲ - بمناسبت روز تاسیس سازمان ملل متحد بتاریخ ۲۴ اکتوبر تلگرام تبریکیه ازطرف وزارت امورخارجه بعنوان منشی عمومی سازمان ملل مخابره شد. وزارت معارف وریاست مستقل مطبوعات و رادیو کابل با ایراد خطابه ها ونشریات از آن روز استقبال بعمل آوردند ومقصد و مرام سازمان ملل متحد توضیح داده شد .

۳ - بمناسبت روز حقوق بشر به تاریخ ۱۰ دیسمبر تلگرام تبریکیه ازطرف وزارت امور خارجه بعنوان مدیرعمومی یونسکو مخابره شد . رادیوی کابل و کلیهٔ مجلات وروزنامه‌های افغانستان باین مناسبت نشریاتی بعمل آوردند .

٤ - مانند سالهای گذشته برای معرفی واعزام متخصصین و مامورین افغانستان در سال ۱۹۵۳ ع طور فیلوشیپ وسکالرشیپ ، جهة توسعهٔ اطلاعات در رشته های مربوط بکارشان اقدامات لازم بعمل آمده که ذیلاً توضیح داده میشود :

اشخاص ذیل ازطرف وزارت اقتصاد برای تکمیل اطلاعات وتحقیق در امورمختلف اقتصادی اعزام شده اند .

۱ - بناغلی کبیرالله سراج برای مطالعه دررشتهٔ قوانین وامور قضایی اداری ، برای یکسال به بلژیک .

۲ - بناغلی محمد اکبر شیردل برای مطالعه در امور اداری گمرك برای یکسال بصورت سکالرشیپ به سویس .

۳ - بناغلی محمد عظیم طاهری برای مطالعه دررشتهٔ قوانین وامورقضایی اداری برای یکسال بصورت سکالرشیپ در دانشگاه امریکایی بیروت .

۴- ښاغلی حیات‌الله امیرزاده برای مطالعه در رشتهٔ قوانین وامور قضایی اداری برای یکسال در دانشگاه تجارت «سن گال» بسویس.

۵- ښاغلی عبدالرؤف سمیع برای مطالعه در رشتهٔ امور اداری گمرک برای یکسال در دانشگاه تجارت بروکسل بلژیک.

۶- ښاغلی محمدیحیی اباوی برای مطالعه درامور توسعهٔ اقتصادی به اطریش.

۷- ښاغلی حبیب‌الله عتیق برای مطالعه در توسعه امور تجارت به ترکیه.

۸- ښاغلی محمد حسن کمال برای مطالعه در توسعه امور تجارتی به ترکیه.

۹- ښاغلی عبدالوهاب دلاوری برای مطالعه در علم احصائیه برای یکسال بسیلون.

۱۰- ښاغلی صاحبجان سروری برای مطالعه در علم احصائیه برای یکسال به سیلون.

ع، ج غلام محمدخان شیرزاد
وزیرمختار افغانستان درروما

اشخاصی که از طرف وزارت مخابرات جهة اعزام برای توسعهٔ اطلاعات درامور مربوطه در نظر گرفته شده اند، عبارتند از ښاغلی محمد ابراهیم خان مدیر شعبهٔ محاورات خارجهٔ پست.

ښاغلی عبدالاحد خان فدایی مدیر پست.

ښاغلی عبدالمجیدخان مامور شعبهٔ پارسلهای واردهٔ خارجهٔ ریاست پست.

« غوث‌الدین‌خان مدیر موزیم مدیریت عمومی پست.

از طرف شرکت برق در نظر گرفته شده است که ښاغلی عبدالمجید را جهة توسعهٔ اطلاعات در یکی از رشته های مربوط بامور شرکت بصورت فیلوشیپ اعزام دارند.

از طرف ریاست مستقل مطبوعات در نظر گرفته شده است که ښاغلی جانباز کتابپسایی در رشتهٔ روزنامه نگاری با مریکا اعزام گردد.

از طرف ریاست زراعت ښاغلی عبدالرؤف برای مطالعه در موضوعات مربوط بزنبورعسل به ترکیه اعزام شده است.

از طرف وزارت مالیه در نظر گرفته شده است که ښاغلی عبدالقاهر در رشتهٔ احصائیه برای یکسال به سیلون اعزام گردد.

از طرف وزارت معارف در نظر گرفته شده است که ښاغلی عبدالعلی برای مطالعه در رشتهٔ احصائیه برای شش ماه به سیلون اعزام گردد.

۵- در اثر تقاضای سازمان ملل از دول عضو راجع به تزئین تالار عمومی عمارت سازمان مدیریت ملل متحد وزارت امور خارجه داخل اقدام شده و پس از تفحص و تحقیق یك قالی بزرگ و چهار قالیچهٔ زیبای جنس اعلی از مصنوعات افغانستان خریداری و بسازمان ملل طور هدیه تقدیم کرد.

مدیریت عمومی کنفرانسها

مدیریت کنفرانسها

یك قسمت اجراآت کنفرانسی سال ۱۳۳۱ مدیریت عمومی کنفرانس های ریاست بین المللی وزارت امور خارجهٔ را که نمایندگان افغانی در آن اشتراك ورزیده اند قرار ذیل یادگار میدارد. اما از کنفرانس هائی که بنا برپارهٔ معاذیر از اشتراك آن معذرت خواسته شده تذکاری بعمل نیامده.

۱- در کنفرانس عمومی سال ۱۹۵۲ موسسه بین المللی کار که در ماه جولائی ۱۹۵۲ در جینوا انعقاد یافت ښاغلی عبدالباقیخان لطیفی مدیر عمومی بین المللی کار و کارگر وزارت خارجه بحیث نماینده افغانستان در آن شمولیت ورزیدند.

ج محمدهاشم خان میوندوال مستشار سفارت کبری افغانستان در واشنگتن

۲- ښاغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی رئیس حفظ الصحه وزارت صحیه بحیث نماینده افغانی در کنفرانس صحی منطقوی جنوب شرق آسیا که بتاریخ ٤ سپتمبر الی ۹ سپتمبر ۱۹۵۲ در اندونیزیا انعقاد یافت شامل شدند:

۳- ښاغلی عبدالکریم خان حقانی معلم فاکولته حقوق و ښاغلی محمد قدیر خان ترهکی و ښاغلی محمد امین خان خوگیانی بحیث نمایندگان افغانی در کنفرانس علمای اسلامی که بتاریخ ٤ جنوری ۱۹۵۲ در کراچی انعقاد یافت شمولیت ورزیدند.

٤- در کنفرانس بین المللی سگ دیوانه که از تاریخ ۱٤ الی ۲۸ جولائی ۱۹۵۲ در کونور

جنوب هند انعقاد یافت ښاغلی محمد اسمعیل خان طاهری سرطبیب موسسه باکترلوژی بحیث نماینده افغانی شرکت کردند .

٥- ښاغلی محمد یاسین خان مایل متخصص پنبه بحیث نماینده افغانی در کنفرانس بین المللی کریدت زراعتی که بتاریخ ٤ اگست الی ١٢ سپتمبر ١٩٥٢ در کالیفورنیا انعقاد یافت شامل گردیدند .

٦- ښاغلی میرامان الدین خان انصاری رئیس فاکولتهٔ ادبیات بحیث نماینده افغانی در کنفرانس بورس‌های بین‌المللی یونسکو که ازتاریخ ١٥ الی ٢٢ دسمبر ١٩٥٢ در بانکوك انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .

٧- در کنفرانس بین المللی تیلی کمونیکشن که بتاریخ اول اکتوبر ١٩٥٢ در بوئنوس آیرس انعقاد یافت ښاغلی علی گلخان انجنیر عمومی وزارت مخابرات بحیث نماینده افغانی اشتراك ورزیدند .

٨- در کنگره سیزدهمین پستی بین‌المللی که تباریخ ١٤ می الی ٣٠ جون ١٩٥٢ در بروکسل انعقاد یافت ښاغلی ، اسلام بیك خان بحیث رئیس هیئت افغانی وحمیدالله خان متعلم پستی بحیث عضو شمولیت نمودند .

٩- ښاغلی دکتور عبدالقیوم خان رئیس دارالمعلمین ، ښاغلی، محمد آصف خان مایل مدیر عمومی تدریسات وښاغلی، محمود خان کریمزاده مدیر تفتیش وزارت معارف در کنفرانس بین المللی تعلیمات اجباری ورایگان یونسکو که ازتاریخ ١٢ الی ٢٣ دسمبر ١٩٥٢ در بمبئی انعقاد گردید بحیث نمایندگان افغانی اشتراك ورزیدند .

١٠- ښاغلی ، دکتور محمد انس خان رئیس پوهنتون وښاغلی دکتور محمد اکرم خان مدیر تدریسات به هفتمین کنفرانس بین‌المللی یونسکو که بتاریخ ١١ نوامبر ١٩٥٢ در فرانسه انعقاد یافت اول‌الذکر بحیث رئیس و آخرالذکر بحیث عضو شمولیت ورزیدند .

١١- ښاغلی، دکتور عبدالظاهر خان معین وزارت صحیه بحیث رئیس هیئت افغانی به اسامبلهٔ پنجم صحی جهان که بتاریخ ماه می ١٩٥٢ درجینوا انعقاد یافت اشتراك ورزیدند .

١٢- ښاغلی، حمیدالله خان عنایت سراج معاون تدریسات عمومی وزارت معارف بحیث نماینده افغانی به کنفرانس تربیت مسلکی کار که از تاریخ ٢٣ فروری الی ٢٣ می در بنگلور انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .

شعبه حقوق و معاهدات

فقرات عمدهٔ اجراءآت شعبه حقوق ومعاهدات قرار ذیل است .

١- سواد قرار داد تجارتی بین افغانستان وهندوستان بتاریخ ١٨ حمل ١٣٣١ بغرض ثبت به دفتر ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان ملل فرستاده شده است

٢- نقل معاهده مودت بین افغانستان وسوریه که بتاریخ ٢ میزان ١٣٣٠ مرعی الاجراء

گردیده بود بتاریخ ۱۸ حمل ۱۳۳۱ بغرض ثبت در دفتر ملل متحد به نمایندگی افغانی در سازمان ملل فرستاده شده است .

۳- نقل معاهدهٔ مودت بین افغانستان و لبنان که بتاریخ ۸ میزان ۱۳۳۰ مرعی الاجراء گردیده بود بتاریخ ۱۸ حمل ۱۳۳۱ بغرض ثبت در دفتر سازمان ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان درسازمان ملل فرستاده شده است .

٤- پروتوکل نقشه های سرحدی حصه های دریایی وخشکه بین افغانستان وشوروی بتاریخ ۹ عقرب ۱۳۳۱ بغرض ثبت در دفتر ملل متحد به نمایندگی دایمی افغانستان درسازمان ملل فرستاده شده است .

مدیریت عمومی بین المللی کار و کارگر

۱- ترتیب و ارسال راپور بمؤسسه بین المللی کار (راجع بوضع وجریان قوانین ونظامنامه ها درافغانستان) درباره «کانونشن» های ذیل که افغانستان بحیث یک عضو موسسه الحاق خود را با آنها اعلان نموده .

۱- کانونشن نمبر ٤ (راجع بکار شبانه زنها تاریخی ۸ نومبر ۱۹۱۹)

۲- « نمبر ۱۳ (راجع باستعمال سرب سفید و سرکبات آن در نقاشی و رنگمالی تاریخی ۱۹ نومبر ۱۹۲۱)

۳- کانونشن نمبر ١٤ (راجع باستراحت هفته کارگران مستخدم در صنایع تاریخی ۱۷ نومبر ۱۹۲۱)

٤- کانونشن نمبر ٤١ (راجع بکار شب زنها تجدید نظر شده تاریخی ۱۹ نومبر ۱۹۳٤)

٥- کانونشن نمبر ٤٥ (راجع باستخدام زنها در کارهای زیرزمینی تاریخی ۲۱ جون ۱۹۳۵)

ع محمد اشرف خان سر کاتب سفارت افغانی در مسکو

زیرا اعضای موسسه بین المللی کار که افغانستان هم درجمله آنست مکلف میباشند مطابق ماده (۱۹) اساسنامه موسسه هرساله جریان ووضع قوانین ونظامنامه ها یا فرامین ودساتیر را نسبت به کانونشن یا ریکامندیشن که الحاق خود را با آن اعلان نموده اند بموسسه راپور بدهند .

۲- درعرض این سال بناغلی لی مین مدیر دفتر قوای انسانی ممالک آسیایی دفتر بین المللی کار که مرکز آن درشهر بنگلور (ریاست میسور) هند میباشد وبرای اطلاع ازچگونگی مسایل امداد تخنیکی موسسه بین المللی کار واطلاع از چگونگی پروگرام

قوای انسانی بافغانستان وارد گردیده بود قبل از ورود در حین توقف خود بامدیریت بین المللی کار در تماس بوده وحینیکه اطلاعات لازمه را ازین مدیریت دریافت نمود براهنمایی مدیریت مذکور باریاست ارتباط امداد تخنیکی وزارت اقتصاد ودوایر ذیعلاقه دیگر درباب مسایل مربوطة مذاکرات و ملاقات هایی‌نموده پس‌از کسب اطلاعات لازمه مراجعت نمود .

۳ـ راجع به کانونشن ها (مقاوله‌ها) وریکامندیشن (توصیه) ذیل :

۱ـ کانونشن نمبر ۱۰۱ راجع برخصتی بامعاش در زراعت ۱۹۵۲

۲ـ « « ۱۰۲ راجع به پیمانه های اقل امنیت اجتماعی ۱۹۵۲

۳ـ « « ۱۰۳ راجع بحمایت مادرها (تجدید نظر ۱۹۵۲)

٤ـریکاوندیشن‌نمبر۹۳ راجع برخصتی بامعاش در زراعت ۱۹۵۲

۵ـ « « ۹٤راجع بمشوره‌وتشریك‌مساعی‌بین کارفرماها و کارگرها بماهیت تعهد۱۹۵۳

٦ـ « « «۹۵ راجع بحمایت مادرها۱۹۵۲

که‌دردوران سی‌وپنجمین کنفرانس‌عمومی موسسهٔ بین‌المللی کار منعقده‌جینوا بماه جون ۱۹۵۲ بتصویب رسیده وحسب‌اساسنامهٔ موسسه بین‌المللی کاردول عضو مکلف میباشند کانونشن ها وریکامندیشن‌های مذکور راجهة تصدیق وشامل‌نمودن مقررات آن درقوانین مملکتی بمقامات‌صلاحیت‌دارحکومت خویش پیش‌نموده وازنظریات مقامات صلاحیت‌دار حکومت‌خودرا جع به تصدیق‌وعدم تصدیق ودر صورت عدم تصدیق موجبات واسبابی که تصدیق آنرامتعذرساخته باشدوهکذادرصورت‌تصدیق‌ازصورت‌تمثیل‌مقررات آن درقوانین مملکتی به‌مدیریت عمومی دفتربین‌المللی کار معلومات بدهند . از طرف مدیریت‌عمومی کاروکارگر اقدامات لازمه بعمل آمده‌است .

٤ـ هیئت‌مدیریت عمومی کاروکارگردرظرف‌این‌سال‌ازچگونگی اوضاع کارگران موسسات‌ملی ودوایر دولتی ولایت مشرقی وهکذا چگونگی اوضاع کارگران موسسه برق سروبی که‌یکی ازپروژه های‌جسیم وبزرگ روی‌دست انکشاف اقتصادی مملکت میباشد دیدن‌نموده مشاهدات خودرا دربارهٔ وضع کارگرهای موسسات مربوطهٔ ولایت مشرقی وموسسه اخیرالذکر بمراجع مربوطه آن ابلاغ وبعلاوه دراطراف مشاهدات خود درموسسه برق سروبی راپورتاژ مفصل ومصوری درروزنامه اصلاح نشر نموده (که ازشماره ۱۵۳ سال۱۳۳۱ روزنامه مذکور شروع وتا چند ین شماره مسلسل ادامه یافته است). نقاط عمده که وضعیت کارگرومسائل طرف‌علاقه طبقه‌مذکور وهکذا صورت معامله کارفرماها باکارگردرآن مشاهده شدعبارت ازتونلهای ، فابریکه کوچك‌تولید برق، کوپراتیف کارگران، فابریکه هوای‌مایع ، دستگاه فشار هواء ، دستگاه سنگشکنی ومخلوط مصالح، مطبخ، محل‌اقامت کارگران داخلی، شفاخانه، ساختمان بند، دستگاه ترمیم، دستگاه نجاری، مدیریت کارگر ومدیریت‌محاسبه بود .

قرار معلوم درحال حاضر بهتعداد ۲۷۴۱ نفر کارگردرشقوق مختلفهموسسه مذکور مشغول ومصروف کار بوده واجرت کارگران آن درهرپانزده روزپرداختهمیشود. اجوره کارگرها بهصورت عمومی فیروزهشت افغانی بوده کههفت افغانی آن فیالوقت بایشان پرداخته شده ویك افغانی آن بصورت ذخیره جهة شان نگهداشته شده ودرپایان یافتن قرار داد با یكافغانی دیگر که به آنطور بخشش علاوهمیشودتحتشرایط معینه وواجد بودنشرا یطمعینه متذکره درقرارداد بایشان بصورتیك مشت پرداخته میشود. وانگهی این اجورهفیروزیك افغانی یكاجوره ستندرد وعمومی بودهٔ کهدرمقابل ایفای کارهای دارای ارزش مساوی پرداخته میشود وبکارگرهای که خدمات وکارهای دارای ارزش بلندتر واز حیث اهمیت وتکلیف متفاوت تررا ایفا مینما یند مزد بلندتریهم بتناسب اهمیت کارشاندادهمیشود بعلاوه اجوره ومزدباغذاهم طبق پروگرام معینه برای شان بصورت پخته دادهشده ، جایرهایش ومنزل ووسایل معالجه وتداوی هم برای شان تهیه شدهاست. قراریکه بمشاهده پیوست وضعیت صحی کارگران خوب بوده وبکارگرانیکه دراثر صدمه مجروح ویاتلفشدهاند مطابقمقررات قانون کاروکارگر جبران خساره بعمل آمده . برای هر کارگردراثر درخواستشان سالپانزده روزرخصتی داده میشود اوقات کار روزهشت ساعت وبکارگریکه از وقت معین بیشتر کار کند مزد ساعات کار علاوه گی پرداخته شده است.

۵- بمراجعاتیکه ازطرف کارگرها ویا کارفرما هانسبت بهمسایل طرف علاقه شان بعمل آمده ازطرفمدیریت عمومی کاروکارگر جوابات لازمهاعطاءودرحالاتیکهارجاع موضوع حسب مقررات کاروکارگر بوزارت اقتصاد ملیالزام واقتضاء نمودهموضوع رابوزارت موصوف که مرجعتطبیق اصولنامهکاروکارگرشناخته شده ارجاع کردهاند

۶- برای تلافی وجبران قضایا وصدماتیکه ببعضی ازکارگرهادراثنای کار واقع واطلاع آنبه مدیریت عمومی کار وکارگر رسیده ازطرف مدیریت مذکور تعقیبات لازمه بعمل آمده وموسسات مربوطه را(که کارگر درآن مشغولبوده) بایفای وظایف ووجایب آنها درمقابل کارگر مطابق مقررات اصولنامه کار وکارگر آشناء ومستشعر ساخته است .

۷- بهتقاضاهاومراجعات دفتربینالمللی کار که دربارهاعطای معلومات وراپور نسبتبه جریان قوانین ونظامنامهها راجع بهکانونشنهاوریکامندیشنهایمصوبه درکنفرانسهای عمومی سی ویکمین الیسی وسومین وغیره وقتا فوقتا بعمل آمدهاست ازطرف مدیریت عمومی کاروکارگر ترتیباثرداده شده وجوابات لازمه ومقتضی روانه شده است .

۸- بمراجعاتیکه ازطرف نمایندگی دایمیافغانستان درموسسه ملل متحده باثرمراجعه موسسه مذکور وشوری اقتصادی واجتماعی آن موسسه دربارهٔ پارهٔمسایل بعمل آمده

ومسایل مذکور از حیث ارتباط موضوع بمدیریت عمومی بین‌المللی کار و کارگر ارجاع گردیده است ازطرف مدیریت عمومی بین‌المللی کار و کارگر رسیدگی وغور و بدادن جواب درقسمت‌های مربوطه حتی‌الامکان پرداخته شده همکذا به مراجعات موسسه بین‌المللی کار ومکاتبات آن درباب مسایل مربوطه ومراجعات ومکاتبات دفتر قوه انسانی ممالك آسیایی (شعبه دفتر بین‌المللی کار در آسیا) درداخل استعداد وصلاحیت موجوده پرداخته شده است

۹ - برای قبول دعوت موسسهٔ بین‌المللی کار جهة شمول درسی و پنجمین کانفرانس عمومی موسسهٔ مذکور که درماهٔ جون ۱۹۵۲ (مطابق ماه جوزای ۱۳۳۱) منعقد شده بود اقدامات بعمل آمده ونمایندهٔ افغانستان به کنفرانس مذکور اعزام وشامل ودرمذاکرات و کنفرانس‌های مذکور واظهار نظر درردوتصویب مقاولات وتوصیه های(کانونشن‌ها وریکامندیشنهای) مذکور مطابق به‌مقررات داخلی کنفرانس واساسنامهٔ موسسهٔ بین‌المللی کار حصه گرفته‌است .

۱۰ - بجمع آوری وترتیب احصائیهٔ کارگرهای که درشقوق مختلفهٔ کار ها وصنایع درتشبثات ومصانع مملکت مصروف ومشغول کارند اقدامات کافی بعمل آمده احصائیهٔ نوع کارگرهای مذکور ترتیب وتدوین و به ترتیب احصائیهٔ عمومی تمام انواع کارگر اعم از آنهائیکه درمصانع وموسسات موجوده کارمیکنند وغیره اشخاصیکه از نقطهٔ نظر قوهٔ انسانی نفوس دارای فعالیت اقتصادی مملکت شناخته میشوند هم مطابق به ستندردهای عمومی بین‌المللی اقدامات جدی بعمل آمده وبشروع کار آن پرداخته شده‌است .

۱۱ - دفتر بین‌المللی کار علاوه برینکه ازدول عضو موسسهٔ راجع به جریان قوانین و اجراآت متعلق به تطبیق کانونشن های مصدقه ازطرف دول مذکور همه ساله راپورتی مطالبه میکنند دربارهٔ یکعده کانونشنها و ریکامندیشنهائی که دول عضو مذکور هنوز آنها را تصدیق هم نکرده اندنیز همه ساله راپورتی مطالبه میکنند زیرا ماده ۱۹ اساسنامهٔ موسسهٔ مقرر نموده که دول عضو موسسه دربارهٔ کانونشنهائی که تصدیق نکرده اند صرف راپور جریان قوانین و دساتیر راکه درآن باره درمملکت شان ازچه قرارمیباشد بفرستند چنانچه دفتر بین‌المللی کار برای ترتیب راپور جهة سال ۱۹۵۲ کانونشنها وریکامندیشن های ذیل را انتخاب نموده بود :

کانونشن ۹۴ راجع به (فقرات کار درمقاولات عامه) ریکامندیشن ۸۴ راجع به (فقرات کار در مقاولات عامه) کانونشن ۹۵ راجع به (حمایه اجرت‌ها) وریکامندیشن ۸۵ راجع به (حمایهٔ اجرت‌ها) لهذا مدیریت عمومی کار و کارگر طبق مادهٔ ۱۹ اساسنامهٔ موسسهٔ بین‌المللی کار دربارهٔ جریان قوانین و نظام نامه‌ها نسبت چهار کانونشن وریکامندیشن فوق الذکر که برای ۱۹۵۲ موضوع ترتیب راپور تعین شده بود راپوری ترتیب و به دفتر بین‌المللی کار تقدیم نموده که قرار معلوم دفتر موصوف باساس آن راپوری راجع به جریان قوانین و نظامنامه ها در بارهٔ کانونشن ها وریکامندیشن های مذکور درتمام ممالك عضو به کنفرانس بین‌المللی کار ۱۹۵۳ تقدیم می نماید .

شعبه اطلاعات

اینمدیریت درماهٔ حوت ۱۳۲۹ تاسیس ووظایف آن قرارذیل است .

۱ - ترتیب وارسال یك راپور پانزده روزه جمیع جریانات، وقایع سیاسی، اقتصادی واجتماعی مملکت بغرض مزیدمعلومات نماینده گی های افغانی درخارج .

۲- تدقیق ومطالعهٔ کتنگهای مسایلیکه ازطرف نماینده گی‌های افغانی بهاین وزارت مواصلت مینماید اینشعبه کتنگهای متذکره‌را مطالعه وبس آن توام بانظریات خویش‌به مراجع‌مربوطهٔ آن ارسال میدارد .

۳-تدقیق ومطالعهٔ‌جریانات سیاسی دول

٤- مطالعهٔ‌جراید خارجی‌وتردید خبرهای غلطدر هرموردیکه نسبت بهاقتضاءسیاست افغانستان باشدواطلاع آن بدوایر مربوطه .

٥- معرفی دولت افغانستان دردنیا بوسیلهٔ نشریات در جراید داخلی و خارجی .

لست ماموریني کەدرسال ۱۳۰۱ تغیر، تبدیل، ترفیع ویا جدیداً مقرر شده اند وخارج وداخل‌وزارت خارجه قرارذیل‌ست .

۱ - ع،ج عبدالهادی خان‌داوی سفیر کبیر اعلیحضرت‌همایونی درقاهره

۲ - ص‌غلام‌محمد خان‌نیك زادسر کاتب سفارت کبری افغانی » »

۳ - ع،ج عبدالصمد خان‌وزیر مختار افغانی درعراق

٤ -ع،ج غلام‌محمد خان‌سلیمان وزیرمختار افغانی درپراگ

٥ - ص عبدالباقی‌خان سر کاتب وزارت مختاری » »

٦ - ع ج غلام‌محمدخان شیرزاد وزیر مختار افغانی درروما

۷ - ص گلاب شاه‌خان‌سر کاتب‌وزارت‌مختاری » » »

۸ - ع محمدیونس‌خان سر کاتب سفارتکبری افغانی درطهران

۹ - ع محمداشرف‌خان » » » درماسکو

۱۰- ع‌عبدالحمیدخان مخمور سر کاتب سفارتکبری افغانی دردهلی‌جدید

۱۱-ع ج‌محمدهاشم‌خان‌میوندوال مستشار سفارتکبری افغانی درواشنگتن

۱۲-ع، محمد کبیرخان لودین نماینده دایمی افغانستان دریونو

۱۳-ص‌نثاراحمدخان‌سر کاتب سفارت کبری افغانی درانقره

۱٤ -ص‌محمدطاهرخان مدیرمامورین وزارت امورخارجه

۱٥ -محمداخترخان‌مدیرشعبه اول قونسلگری » »

۱٦-ع‌غلام‌احمدخان‌نویدمدیر عمومی کنفرانسها ومتعاقباً بحیث‌قونسل افغانی‌دربمبئی

۱۷ ص‌سیدمحمد امین‌خان معاون مدیریت یونوی وزارت خارجه

۱۸ -ص ابوبکرخان » » » » اقتصادی

۱۹ -ص عبدالغنی‌خان معاون شعبه مدیریت عمومی کنفرانسهای وزارت خارجه

۲۰ ص‌غلام‌صدیق‌خان معاون شعبه حفظیه مدیریت عمومی اوراق وزات امور خارجه

۲۱ - عبدالقیوم‌خان عطائی مدیرشعبه سیاسی

از مناظر تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی در گرشک

ذات ملوکانه یکی از آثار تاریخی قلعهٔ بست را از نظر میگذرانند

از مناظر تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی در گرشک

موقعیکه اعلیحضرت همایونی سرک شمالان را افتتاح میکنند

امور وزارت داخله

تعدیل در تشکیلات

اول حکومت کلان گرشک مربوط ولایت قندهار بحکومت اعلی تعدیل شده صورت تشکیل حکومت اعلای مذکور حسب ذیل است:

١ حاکم اعلی برتبه اول	١ نفر
ع ع ‌س محمد ابراهیم خان صفا	
٢ خانه‌سامان باشی	١ نفر
٣ فراش	»
٤ موتروان	»
٥ طباخ	»
٦ خاکروب	»

ع ع س محمد ابراهیم خان صفا
حاکم اعلی گرشک

ماموریت تحریرات

١ ماموررتبه ٧	»
٢ ماموررتبه ٩	»
٣ مامور موقت کاتب ٤	»
٤ ماموررتبه ١٠ شعبه‌مجلس	»
٥ ماموررتبه ١١ شعبه‌سوانح	»
٦ ماموررتبه ١٠ اوراق	»
٧ مامور موقت یعنی کاتب ٤ حفظیه	١ نفر
٨ پیاده	»

ماموریت استخبارات

١ ماموررتبه ٧	١ نفر
٢ ماموررتبه ٩	»
٣ ماموررتبه ١٠	»
٤ پیاده	»

ماموریت احصائیه

١ ماموررتبه ٦	١ نفر
٢ ماموررتبه ٨	»
٣ ماموررتبه ١٠	»
٤ پیاده	»

دوم ــ حکومت درجهٔ ۲ سپیره مربوط ولایت جنوبی بعلاقه داری درجه اول تعدیل شده

سوم ــ حکومت درجه‌سه گومل مربوط ولایت جنوبی بعلاقه‌داری درجه سه تعدیل شده

چهارم ــ مدیریت عمومی سینما که‌تحت اثر وزارت داخله ایفای وظیفه مینمود دیرهند اسنه ازوزارت داخله منفك ومربوط ریاست مستقل مطبوعات گردیده

پنجم ــ برای اجرا وفیصله اوراق محاکماتی که‌یك شعبه محاکماتی دروزارت داخله تاسیس شده بود درهنداسنه فیصله اوراق محاکماتی از وزارت خانه‌ها منفك وکما فی السابق مربوط ریاست عمومی محاکمات صدارت عظمی شده است .

ج ــ اجراآت

اول مدیریت مامورین

الف ــ مقرری ها

۱- ع محمدصدیق خان سابق رئیس محاکمات وزارت داخله به‌عضویت ریاست تفتیش وزارت

۲- ع،ش عبدالغفور خان سابق سرپلور حربی حضورملوکانه بکفالت دارالحکومه گی هرات

۳- ع،ع،ص محمدجمعه خان سابق وکیل التجار پشاور بحکومت اعلی بدخشان

۴- ع،ع،ص محمد ابراهیم خان صفا سابق معاون ریاست مطبوعات بحیث حاکم اعلی گرشك

۵- ع،ع عبدالخالق خان سابق عضو ریاست تفتیش صدارت عظمی بحکومت کلان شنوار

۶- ع،ع عبدالقدیر خان بکفالت حکومت کلان غوریان

ع،ع عبدالخالق خان حاکم کلان شینوار ۷- ع،اغلام علی خان بحکومت درجه اول گرمسیر

۸- ص عبدالقدوس خان سابق مدیر قلم مخصوص ولایت قندهار به عضویت ریاست تفتیش وزارت

۹ ص عبدالشکور خان سابق مدیر تحریرات قوماندانی ژاندارم ومدیر عمومی ریاست تفتیش وزارت

ب- ترفیعات

۱- ع، ع، ص سید عباس خان حاکم اعلی غزنی برتبه اول

۲- ع، ع عبدالشکور خان حاکم کلان لغمان برتبه ٤

۳- ع، ع عبدالقدیر خان حاکم کلان غوریان برتبه ۳

٤- ع، ع سلطان عزیز خان حاکم کلان ارزگان برتبه ٤

۵- ع، ع عبدالمجید خان حاکم کلان کنرها برتبه ٤

٦- ص نظر محمد خان مدیر شعبه اول مامورین برتبه ٤

۷- ص علی محمد خان مدیر ثبت سجل احصائیه برتبه ٤

۸- ص گل محمد خان رسام مدیریت احصائیه برتبه ۵

۹ ص محمد امان خان کفیل مدیریت تحریرات مشرقی برتبه ۵

۱۰ ص شیر محمد خان کفیل مدیریت قلم مخصوص مشرقی برتبه ۵

۱۱ ص میر احمد خان کفیل ماموریت احصائیه فریاب برتبه ۵

ع ع ص سید عباس خان حاکم اعلی غزنی

۱۲ ع، ع عبدالاحد خان حاکم مقر غزنی برتبه ۵

۱۳ ع، ع محمد آصف خان حاکم موسی قلعه برتبه ۵

ج کسانیکه به اخذ ربع تفاوت معاش یک رتبه بالاتر نایل شده اند

۱- ص عبدالسمیع خان مامور رتبه ٤ احصائیه ولایت کابل ربع تفاوت معاش رتبه ۳

۲- ص عبدالباقی مامور رتبه ٤ تحریرات جنوبی ربع تفاوت معاش رتبه ۳

۳- ص عبدالرحیم خان مامور رتبه ۵ عضو ریاست تفتیش وزارت ربع تفاوت معاش رتبه ٤

٤ ص غریب الله خان مامور رتبه ۵ احصائیه مزارشریف ربع تفاوت معاش رتبه ٤

تبدلات مامورین الی رتبه ۵

۱ ص، نظر محمد خان مدیر شعبه اول مدیریت مامورین بمدیریت احصائیه وزارت

۲ ع، ع محمد عمر خان حاکم کلان شنواری بحکومت کلان تخار

۳ ع، ع جان‌محمدخان حاکم کلان کاپیسا بحکومت کلان لهوگرد
٤ ع، ع احمدعلی‌خان حاکم کلان لهوگرد بحکومت کلان بلخ
٥ ع، ع خواجه محمدخان حاکم کلان غوریان بحکومت کلان غورات
٦ ع، ا محمدرحیم خان‌حاکم درجه‌اول اندخوی بحکومت درجه‌اول سرپل
۷ ع، ا محمد معصوم‌خان حاکم‌درجه‌اول‌سرپل بحکومت درجه‌اول مرغاب
۸ ع، ا محمدنادر خان حاکم‌درجه‌اول موسی‌قلعه بحکومت درجه‌اول سپین بولدك
۹ ع، ا غلام محمد خان‌ماموررتبه ٥حاکم‌اندراب بحکومت درجه‌اول چخانسور
۱۰ ع، ا جان محمدخان ماموررتبه ٥ اناردره بحفظ رتبه‌بحکومت درجه۲ رستاق

نسبت به‌تقاعد مامورین‌قابل‌تقاعد درین‌سال ازشعبات‌مربوطه اقدامات‌مقتضیه بعمل آمده
نسبت به‌ترتیب امورسوانح وسجل مامورین طبق مقررات اقدامات بعمل آمده
نسبت بانتظام امورحاضری مامورین وتوسعه کورس‌های پشتو درین سال‌اقدامات‌شده
راجع به‌تهیه وسایل حمل‌ونقل مورد ضرورت‌مامورین مرکزی ومربوطات‌وزارت‌داخله اقدامات لازمه‌بعمل آمده.

درقسمت عمرانات باساس پروژه تعمیراتی بمرکز وزارت داخله ومربوطات درحدود (۱۹۳۹۳۲۱) افغانی برای اکمال‌تعمیرات قابل‌تعمیر وترمیم بولایت کابل، قندهار، جنوبی قطغن، هرات، مزارشریف، حکومت اعلی‌پروان، میمنه، فراه تخصیص‌صادرشده

ریاست تفتیش

الف قسمت اداری

۱ نسبت به‌تفتیش وتحقیق اموراداری واحصائیه‌وی دراین سال اقدامات بعمل آمده نمایند هائیکه به‌غرض تفتیش وتحقیق امورمتذکره درمرکزوولایات وحکومات‌اعلی‌تعیین واعزام شده‌عبارت از(۲۳) هیئت بوده

۲-۶۲ فقره مربوط به مامورین‌پس ازغور وخوض لازمه‌بمحاکم مربوطه ارجاع گردیده

۳-۲۸ فقره‌پس‌ازغورلازمه به‌غرض‌تطبیق جزاوتکمیل نواقص بمراجع‌ذی‌علاقه درین‌سال راجع وهدایت داده‌شده

ب قسمت احصائیوی

۱ (۳) فقره‌تفتیش اموراحصائیه وی‌سنوات گذشته بعضی مناطق مربوطه ولایت‌قطغن وحکومت اعلی‌پروان ومیمنه که‌فیصله های نسبتی آن‌درسال ۱۳۳۱ بریاست تفتیش‌رسیده بالاثر بمرجعش اقدامات شده

۲-باثرعرض محکومین ویامرافعه‌طلبی شعبه‌مربوطه برای‌فیصله بمحکمه‌مرافعه ٥ فقره‌ریاست عمومی‌محاکمات ویك‌فقره به‌محکمه تمیزویك‌فقره دیگربرای فیصله به‌محکمه ابتدائیه ریاست عمومی محاکمات صدارت عظمی فرستاده‌شده .

مدیریت عمومی احصائیه نفوس وثبت سجل احوال وزارت داخله

مدیریت عمومی احصائیه نفوس وثبت سجل احوال وزارت داخله بتاریخ ۱۳۳۱/۱/۲ به نفوس شماری وترتیب وتنظیم دفاتر ثبت سجل وتوزیع تذکره جدید برحسب مقررات قانون نفوس شماری وثبت سجل ابتدا در شهر کابل شروع وبروز ۱/۲ محفلی درباغ ولایت کابل از طرف بناغلی والی کابل که سمت ریاست عمومی نفوس شماری ولایت کابل را دارا بود ترتیب یافته ومقارن ساعت ۲ ونیم بعد ازظهر والاحضرت سپه‌سالار غازی صدراعظم ووالاحضرت سردار محمدداود خان باهیئت محترم کابینه تشریف آوردند والاحضرت اشرف سپه سالارغازی صدراعظم بافرمایشات موجز وقیمتدارخویش کارنفوس‌شماری وتوزیع تذکره جدیدراافتتاح فرمودند اولین باراسم مبارک اعلیحضرت همایونی که فرداول مملکت وسمبول ملی افغانستان می باشند زینت افزای اولین صفحه کتاب گردید همچنین اسمای مبارك شهزاده های عظام وسپس والا حضرت سپه‌سالار غازی صدراعظم ووالاحضرت سردار محمد داودخان تذکره‌های جدید اخذ فرمودند

بهمین منوال نفوس شماری شهرکابل شروع ودرظرف (٤٥) روزخاتمه یافت وهم توزیع تذکره جدیدترتیب وتنظیم دفاترثبت سجل درمدت ده ماه درشهرکابل انجام یافت واکنون کارمذکور بسرعت وانتظام درمربوطات ولایت کابل ادامه دارد همچنین بتاریخ ۱۳۳۱/۵/۲ نفوس شماری ترتیب وتنظیم دفاترثبت سجل وتوزیع تذکره جدیددرولایت قندهار توسط یك هیئت بریاست مدیر عمومی احصائیه نفوس وثبت سجل احوال وزارت داخله در ضمن محفلی ازطرف دارالحکومگی درخرقه‌مبارکه حضرت رسول اکرم(ص) ترتیب یافته بود که بعد ازتقدیم درود وتحیات بروح پاك حضرت سیدعالم به نطق بناغلی نائب الحکومهٔ ولایت قندهار که سمت ریاست عمومی نفوس شماری ولایت قندهار را دارند افتتاح وکار توزیع تذکره جدید آغاز شد

ابتداتذکره جدیدازطرف هیئت به نائب الحکومه وبزرگان ولایت قندهارتقدیم گردید قرار راپور های واصله نفوس شماری وتوزیع تذکره جدیددرشهر قندهار انجام یافته وهیئت ها درحکومات مربوطه مصروف کار میباشند.

درولایت مزارشریف قرار پروگرام مرتبه کار نفوس‌شماری ترتیب وتنظیم دفاترثبت سجل وتوزیع تذکره جدید بتاریخ ۸/۲ توسط یك هیئت ازوزارت داخله بریاست مدیر عمومی احصائیه بولایت مزارشریف درضمن محفلی که ازطرف بناغلی نایب الحکومه درباغ حضور ترتیب یافته بود به بیانیه بناغلی نائب الحکومهٔ مزارشریف که سمت ریاست عمومی نفوس شماری را دارا می باشندافتتاح گردیدنفوس شماری وتوزیع تذکره جدید شهر مزارشریف در ظرف هجده روز خاتمه یافته وبعدازآن هیئت‌ها به نفوس شماری وتوزیع تذکره جدید حکومت نهرشاهی شروع وقرار راپوریکه بمرکز رسیده نفوس شماری وتوزیع تذکره جدید حکومت نهرشاهی نیز خاتمه یافته وکارنفوس شماری وتوزیع تذکره جدیدمتباقی حصص ولایت مزارشریف بسرعت وانتظام ادامه‌دارد .

دپښتنی سره میاشت

ازز مانیکه اساسنامه جمعیت د پښتنی سره میا شت از طرف حکومت متبوعه تصویب گردیده و نیز به اثر فرمان مبارك اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب زینت افزای صفحه اول اساسنامه است و الا حضرت شهزاده احمدشاه خان بحیث رئیس عالیه این جمعیت عز تقرر حاصل نموده اند در اجراآت وفعالیت این موسسه فرق بارزو محسوسی قرارذیل بنظرمیخورد

۱ - برای اینکه تمام تبعه مملکت عزیز ما درامورخیریه سهیم بوده اشترك داشته باشند و از جانب دیگر معاونت و کمك جمعیت هم به اطراف و اکناف مملکت بدون اتلاف وقت وبصورت صحیح رسیده باشد درتمام ولایات وحکومات اعلی (بدون حکومت اعلی گرشك که در اواخر سال تشکیل شده) جمعیت های محلی افغانی سره میاشت افتتاح وشروع بکار نموده اگر چه شعبه مرکزی درابتدا یك اندازه مصارف رابرای شعبات اطرافی متحمل شده لیکن در آینده شعبات اطرافی قرار مقررات اساسنامه مکلف اند که مصارف خودرا از عایدات خود تأمین نمایند

۲ - نسبت اینکه معاونت جمعیت به مصیبت رسیدگان زود تر برسد فعلا یك واحد امدادی که عبارت از چند عراده موتر های مختلف ویك تعداد خیمه، چیزی ادویه ویك اندازه لباس باشد درمرکز تهیه شده امید است درسال ۱۳۳۲ بکار انداخته شود البته بمرور زمان نظر بقوهٔ مالی جمعیت این گونه پستهای امدادیه در ولایات نیز تشکیل خواهد گشت .

۳ - کمك ومعاونت به جمعیت (عایدات جمعیت)

الف - از درك عضویت های مختلف به اندازه (۴۶۳۱۹) افغانی بموسسه معاونت بعمل آمده ولی امید است که در آینده این رقم بلند برودد رین حصه احساسات نیك صاحب منصبان وزارت دفاع ملی قابل تمجید است .

طبق احکام اساسنامه معاونت های معنوی و مادی فوق العادهٔ که و الا حضرت سردار محمدداود خان به این جمعیت نموده قرار تصاویب مجمع عمومی ومجمع مرکزی عضو موسس جمعیت شناخته شده اند . شرکت قره قل هم نسبت به معاونت ده هزار افغانی عضو افتخاری جمعیت شناخته شده .

ب - اعانه ها به اندازه (۲۰۰۰۰۰) افغانیست که ازطرف حکومت وملت تادیه شده اما قرار احکام اساسنامه درین قسمت هم توجه کافی ازطرف تجار وطبقه ثروتمند بعمل نیامده ، مثل ممالك پیشرفته تا حال بملاحظه نرسیده که کسی یك اندازه زمین ویا یك مقدار پول قابل تذکری به جمعیت وقف و یا بخشش نموده باشد .

ج - مفاد اسهام سرمایه جمعیت ۳۰—۷۲۸۲۸ افغا نیست.

د ـ عایدات سه روز مخصوص سره میاشت:ـ گذارشات وجریانات سه روز مخصوص سره میاشت (که در مملکت عزیز ما یك اقدام بی سابقه بوده.) ازهرحیث مورددلچسپی قرار گرفته و از نقطه نظر کمیت و یا کیفیت نتائج خوب و قیمتداری را بار آورده مفاد مادی آن عبارت از عواید صنادیق اعانه یا محفل اناثیه ما عایدات یکروزه سینماهاوعایدات کارت‌های دعوت وغیره بالغ بر ۲۷۲ ، ۱٤۰٤۰۱۰ ـ افغانی گردید. ارزش معنوی که عبارت از امور تبلیغیه ومعارفی جمعیت بوده باشد بمراتب بلندتر ازارزش مادی آنست بالخاصه مساعدت و همکاری موسسه خیریه نسوان و طلاب ومعلمین وزارت معارف که درانعقاد محفل اناثیه ایام سره میاشت و جمع آوری اعانه صنادیق جمعیت نموده اند نهایت بر اهمیت مادی و معنوی این موسسه افزوده است .

ه ـ امداد جمعیت (مصارفات)

۱ موسسه سره میاشت ازسال ۱۳۲۷ با ینطرف نسبت به جلوگیری از مرض ملاریا سالانه تادیه مبلغ پنجاه هزارافغانی را برای ۸ سال به موسسه مجادله ملاریا قبولدار وسهمیه سال ۱۳۳۱ مذکور را مبلغ (۵۰۰۰۰) افغانی پرداخته .

۲ ـ طبق ماده ۲۲ اساسنامه جمعیت نسبت بوقوع زلزله ۲۵ دلو قریه ترود ایران به آسیب دیدگان قریه مذکور توسط جمعیت شیر خورشید سرخ ایران مبلغ (۴۰۰۰۰) ریال معاونت شده

۳ ـ مصارف اداری جمعیت ـ باستثنای مصرف واحدامدادیه که عبارت ازمبلغ (۵۰۱۴۰۰) افغانی میشودمبلغ (۴۲۰۱۹۹) افغانی برای مصارف ومعاشات اداری مرکز واطراف جمعیت منظور گردیده است .

ز ـ قرارصوابدید درراس اداره جمعیت سره میاشت فعلاشاغلی اخترمحمدخان قرارداشته وامور اداری جمعیت رامتکفل است .

امور وزارت عدلیه

قضاتی که درسال ۱۳۳۱ تغییر و تبدیل ومقررشده اند :

۱- ف ملا محمدافضل خان قاضی محکمه حکومتکلان ارزگان قندها ر بعین ر تبه بقضای محکمه حکومتکلان ارگون جنوبی تبدیل .

۲- ف- ملاامین ا لحق خان قاضی محکمه حکو متکلا ن ارگون جنو بی بعین ر تبه بقضای محکمه حکومتکلان ارز گان قندهار تبدیل

۳- ف ملامحمدعلیخان قاضی محکمه مرافعه دایزنگی بعین رتبه بقضای محکمه مرافعه غزنی تبدیل شده

٤- ف ملامحمدنوروز خان قاضی محکمه مرافعه غزنی بعین رتبه بقضای محکمه مرافعه دایزنگی تبدیل شده

۵- ف ملاعبدا لجلیل خان قاضی محکمه اندرغزنی بعین رتبه بعضو یت ریاست تمییز تبدیل شده

٦- ف عبدا لحنان خان قاضی محکمه ینگی قلعه قطغن بعین رتبه بعضویت ریاست تمیز تبدیل شده

۷- ف ملافضل حق خان قاضی محکمه ده سبز کابل بعین رتبه بقضای محکمه میدان تبدیل شده

۸ ف ملامحمددینخان مفتی محکمه مرافعه کابل بعین رتبه بقضای محکمه بگرامی تبدیل شده

۹- ف ملامحمدامین خان قاضی محکمه سروبی کابل بقضای محکمه ده سبز تبدیل شده

۱۰ ف ملاغلام حیدرخان قاضی محکمه شرن غزنی بعین رتبه بقضای محکمه سروبی.

۱۱- ف ملامحمد کبیرخان قاضی ابتدائیه مرکز بدخشان بحفظ رتبه بقضای محکمه کلنگار.

۱۲- ف ملانیاز محمدخان قاضی محکمه کلنگار لهوگرد برتبه موجوده بقضای محکمه اشکاشم بدخشان .

۱۳- ف صاحب شاه خان قاضی محکمه پنجشیر برتبه موجوده بقضای محکمه شهرستان تبدیل شده .

۱٤- ف ملامحمدداور خان فارغ التحصیل مدرسه قضات برتبه ۱۱ بقضای محکمه جلدك قندهار مقرر شده

۱۵- ف ملاحسام الدینخان قاضی سابق محکمه آسپیره جنوبی برتبه موجوده بقضای محکمه غوریان هرات مقررشده

۱٦- ف ملا عبدالغفورخان قاضی محکمه غوریان هرات بعین رتبه بقضای محکمه حکومتکلان پلخمری

۱۷- ف ملا سیدعبداله خان فارغ التحصیل مدرسه قضات برتبه ۱۱ بقضای محکمه کهسان هرات مقررشده

۱۸- ف نوراحمدخان فارغ‌التحصیل مدرسه قضات برتبه۱۱ بقضا ي محکمه ینگی قلعه قطغن مقرر شده

۱۹- ف ملامحمدخطاب‌خان قاضی‌محکمه بگرامی کابل برتبه موجو ده بقضای محکمه دوشی قطغن تبدیل شده

۲۰- ف ملا آیات‌الرحمن‌خان قاضی‌محکمه نورستان لغمان بر تبه۱۱ بقضا ی محکمه نو رستان لغمان مقررشده

۲۱- ف ملا دوست‌محمدخان فارغ التحصیل مدرسهٔ مذ کور برتبهٔ ۱۱ بقضا ی محکمه اندخوی مقرر شده

۲۲- ف‌ملا دولت محمد خان قاضی محکمه اند خوی برتبهٔ موجو ده بقضا ی محکمهٔ بگرام پروان تبدیل شده

۲۳ ف ملا غازی محمد خان مفتی محکمه تگاب شیرین میمنه فارغ التحصیل مدرسهٔ اسدیهٔ مزار شریف برتبهٔ موجو ده‌اش بقضای محکمه مذکورمقررشده

۲٤ ف ملا عبدا لرا زق خان فارغ التحصیل دا را لعلو م عربی بر تبهٔ ۱۱ بقضا ی محکمه جاغوری عوض کمبود مقرر شده

۲۵ ف ملا علی احمد خان قا ضی محکمه مید ان بحفظ ر تبه اش بقضا ی محکمه واز خواه تبدیل شده

۲٦ ف ملا محمد یسین خا ن قاضی محکمه واز خو اه بر تبه مو جوده اش بقضا ی محکمه جغتوی غزنی تبدیل شده

ریاست تمییز

اول‌شعبات جزائی

فقراتیکه‌از حمل‌سال جاری الی۲۰ برج دلو بریاست تمییز و ارد و دراطراف آن اجرا آت بعمل آمده قرارذیل‌است :

الف اشخا صیکه محکوم به‌اعدام‌و قصاص وحبس دوام‌شده اند!

اول اشخاصیکه محکوم باعدام شده اند ؛ ۱۱- نفر

۲- « « به‌قصاص شده اند؛ ٥- «

۳- « « به‌حبس دوام شده اند : ۱۷ «

ب فقراتیکه به‌نقص‌فیصله‌های محاکم‌دوگانه ویا مجالس‌مشوره حکم‌صادر گردیده .

۱ تزیید جزای محکومین که حکم وفیصله صادر گردیده ۱۲۸-فقره
۲ به تخفیف جزای محکومین « « « « ۶۶- «
ج - فقراتیکه به تایید فیصله های محاکم دوگانه ومجالس مشوره حکم
صادر شده است ۳۶۱ - «
فقراتیکه به نسبت رفع نواقص مسترد گردیده ۹۶- «

فقرات حقوقی

۱ - فقراتیکه به تائید وصحت فیصلهٔ محاکم تحتانی حکم اصدار گردیده :- ۸٤ فقره
۲ - « به نقض فیصله های محاکم « « « ۳۰ «
۳-فقراتیکه بطور استهداء ازمحاکم وولایات وحکومات اعلی وغیره دوائر بریاست تمییز
واصل وازریاست تمییز هدایت صادر شده است ۲۸ - فقره
مجموع فقرات مذکوره ۸۰۶ فقره

برعلاوه ترتیبات مقدماتی تعمیر یك عمارت خیلی عصری برای محکمه تمییز گرفته شده که در آینده نزدیك کار آن آغازمیشود وهم برای جلوگیری ازتاخیر کار واجرای اموربصورت منظم دردوایر تعلیمنامهٔ ی برای شعبات این ریاست وضع گردیده که باساس آن تمام شعبات مربوطه امور محوله را بصورت صحیح اجرا نمایند .

ازمناظر تشریف فرمائی والا حضرت سپه‌سالار غازی صدراعظم درسروبی

از مناظر تشریف فرمائی والاحضرت غازی در سروبی

والاحضرت غازی صدراعظم در اطراف پیشرفت امور فابریکه سروبی با ښاغلی فرهاد رئیس بلدیه کابل و رئیس عمومی موسسات برق مشغول صحبت دیده میشوند

امور وزارت مالیه

ریاست محاسبات

مدیریت عمومی کنترول

تابلوهای واردات که ازدوایر ذی‌علاقه رسیده و بعداز ملاحظه امر تحویلی داده‌شده (۱۲۶) جلد

تابلوهای مصارفات (۲۸۳) «

تابلوهای جنسی (۷) «

تابلوهای واصله که سنجش‌شده

تابلوهای وارداتی که‌تاا کنون تدقیق شده (۴۲۰)جلد

تابلوهای مصارفاتی که « « « « (۵۵۲) «

« « « جنسی « « « « (۱۳۴) «

بیرون نویس‌ها واعتراضاتیکه دراثر تدقیقات استخراج وبه‌مراجعش اطلاع داده‌شده (۹٤) ورق بعدازوصول تابلوهای وار دات ومصارف مرکز وولایات تابلوهای واردات ومصارف ذیل که دفترجزء نامیده میشود ترتیب گردیده

(۱) دفترواردات باقیات سال ۱۳۲۷ (۱۲۰)ورق

(۲) دفتر مصارف سال ۱۳۲۷ (۱۷۱) ورق

تابلوهای واردات ومصارف که ازدفاتر فوق تنظیم شده

(۱) تابلوهای قطعیه واردات سال ۱۳۳۷ (۵۰) ورق

(۲) « « « مصارف « (۵۰) ورق

مدیریت عمومی خزائن

(۱) ترتیب حسابات انواعیهٔ واردات وباقیات (وزارت خانها ودوایر دولتی)

(۲) ترتیب حسابات انواعیه اعتبارات که‌حسب مقررات بدوایر داده شده است

(۳) « « اسهام دولت دربانکها وشرکت‌ها ومسکوکات قدیمه

(٤) « « دخل‌وخرچ پول مالیات برعایدات

(٥) « « خریداری وحواله‌های اسعاری

(٦) « « افزودی نرخ حواله اسعار

(۷) اخذمعلومات احصائیهٔ اسعار کار آمد بودجه دولت از وزارت خانها ودوایر وتدقیق واجرای موافقه آن

(۸) تطبیق صورت حساب ماهوارواصله دافغانستان بانک به حسابات مربوطه آن

(۹) تطبیقات تابلو های وارداتی ومصارفاتی ماهوار وزارت خانها و دوایر مرکزی بحسابات مربوطه

(۱۰) تدقیق تابلوهای نقدی وجنسی صکوك ووثایق وترتیب تابلوی عمومی سالانه خزائن

(۱۱) ترتیب حسابات تبادلوی پول‌های مرکزو ولایات وارسالی ولایات به مرکز واجرای دیگر معاملات مربوطه آن

(۱۲) تثبیت لوایح موجودی نقدی ماهوار خزائن ولایات وحکومات اعلی به دفاتر مربوطه

(۱۳) اخذ تلگرام موجودی ماهوار خزائن وتقدیم راپور آن بمقام دارالتحریر شاهی

(۱٤) اصدار امر تهیه صکوك ووثایق واقدامات وتشبثات لازمه راجع به دیگر معاملات متعلقه آن بریاست صکوك .

(۱۵) توزیع وارسال صکوك ووثایق به خزائن ولایات وحکومات اعلی ودیگر مقامات مربوطه

(۱٦) تدقیق راپورهای طباعتی یومیه صکوکات ودرج آن به حسابات مربوطه

(۱۷) ثبت موجودی اوراق قیمت‌دار ازقبیل صکوك ، وثایق وغیره بدفاتر مربوط

ریاست اداری :

مدیریت عمومی مامورین

(۱) مامورینیکه بـه یك رتبه ترفیع ویاربع معاش ویا بـه کفالت یك رتبه بالا نایـل ویا بـه تقاعد ارجاع ویا مستعفی و یا جدیداً شامل کار شده اند .

مامورینیکه ترفیع کرده اند .

از کتابت درجه (٤) بـه کتابت درجه (۳)		(۳) نفر
از کتابت درجه (۳) برتبه	(۱۱)	(۲۳) نفر
از رتبه (۱۱) برتبه	(۱۰)	(٥٥) نفر
از رتبه (۱۰) برتبه	(۹)	(٥۰) نفر
از رتبه (۹) برتبه	(۸)	(۳۱) نفر
از رتبه (۸) برتبه	(۷)	(۷) نفر
از رتبه (۷) برتبه	(٦)	(۱۷) نفر
از رتبه (٦) برتبه	(٥)	(٤) نفر
از رتبه (٥) برتبه	(٤)	(۲) نفر
از رتبه (٤) برتبه	(۳)	(۲) نفر
		جمله (۱۹٤) نفر

مامورینیکه بـه گرفتن ربع معاش نایل شده اند .

رتبه	(۲)	(۲) نفر
رتبه	(۳)	(۱) نفر

رتبه (٤) (٩)نفر
رتبه (٥) (٨) نفر

جمله (٢٤) نفر

ماموریکه به کفالت یک رتبه بالاتر موفق شده اند .

رتبه (٣) (١) نفر
رتبه (٤) (١)نفر
» (٥) (٢) نفر
» (٦) (٦) نفر
» (٧) (٢)نفر
» (٨) (٣) نفر
» (٩) (٢)نفر
» (١٠) (٤)نفر
جمله (٣١) نفر

ماموریکه بهتقاعد سوق داده شده اند

ماموررتبه (٣) (١) نفر
» »(٤) (٢) »
» »(٥) (١) »
» »(٧) (١) »
» »(٨) (٣) »
» »(٩) (١) »
جمله(٩) نفر

ماموریکه مستعفی شده

مامور رتبه (٧) (١) نفر

ماموریکه جدیداً مقررشده اند

فارغ‌التحصیلان چانس دوم‌سال ١٣٣٠ مکتب اصول‌تحریر ومحاسبه (٧)نفر
» » » » » ١٣٣١ » » » » (٥١) نفر

کاتب(٤) موقت (٢) نفر
کاتب (٣) موقت (٢٠) نفر

مامور رتبه (١١) (٣٧) نفر
» » (١٠) (٦) نفر

مامور رتبه (۹) (۵) نفر
» » (۸) (۳) نفر
» » (۷) (۳) نفر
» » (٦) (۱) نفر
» » (۵)(٤) نفر
» » (٤) (۱) نفر
جمله (۱٤۷) نفر

مامورینیکه ازیك وظیفه بهوظیفه دیگر تبدیل شده اند
کاتب (٤) موقت یك نفر
» (۳) موقت (۲) نفر
مامور رتبه (۱۱) (۵۰) نفر
مامور رتبه (۱۰) (۸) نفر
مامور رتبه (۹) (۸) نفر
مامور رتبه (۸) (۷) نفر
مامور رتبه (۷) (۱٦) نفر
مامور رتبه (٦) (۱٤) نفر
مامور رتبه (۵) (٤) نفر
مامور رتبه (٤) (۷) نفر
مامور » (۳) (٦) نفر جمله (۱۳۳) نفر

(۲) در مجالس اداري وحسابی (۲۳۸) تصویب انظباتی و(۲۸) تصویب حسابی اخذ وبه مراجعش خبرداده شده است .

مدیریت عمومی احصائیه

(۱) مقاماتیکه برای بدست آوردن احصائیه صحیح آن تحت عملیات مساحت و نقشه برداری قرار گرفته است قرارذیلست .

(الف) در حکومت اشکمش مربوط قطغن عملیات سروی ازبدو سال شروع و در این اواخر اختتام یافته است .

(ب) درعلاقه داری چال مربوطه اشکمش دریك حصه جزوی آن کارومابقی در ین سال تحت کار گرفته شده وخاتمه یافته است .

(ج) درحکومت قلعه ذال قطغن درسال جاری کار شروع وامیداست تاختم سال انجام یابد.

(د) درحکومت ار غنداب ولایت قندهار که درسال گذشته کار آن شروع شده بود ومابقی آن درین سال تحت عملیات ودرشرف اختتام است .

(ه) حکومت پنجوائی درولایت قندهار به‌اواخر سال گذشته کار آن شروع و قسمت کلی آن باقیمانده بود درین سال به‌انجام باقی آن عملیات شروع وامید است بزودی خاتمه یابد .

(۲) مقاماتیکه بغرض بیع وشراء وغیره تحت مساحت ونقشه برداری قرار یافته است :

(الف) اراضی منتخبه تعمیر فابریکه نساجی گلبهار که دروسط اینسال شروع و بعد ازچندی خاتمه یافته که‌اندازه آن (۲۰۴۷) جریب میباشد .

(ب) اراضی کاسه بند کچکی که درسال گذشته شروع وقسمت زیاد از آن باقی مانده بود امکان دارد تاختم اینسال به‌پایان برسد .

(ج) اراضی ملحقات مکتب غازی درکارته که‌درین اواخر به‌مساحه ونقشه برداری آن یك گروپ اعزام وتحت عملیات است .

مدیریت عمومی خریداری غله

(۱) درسال ۱۳۳۱ ریزش خریداری غله کار آمد عسکری ژاندارمه پولیس به‌اساس تصویب ریاست عالی شورا اجراآت شده

(۲) مقدار خریداری هرولایت وحکومت اعلی تعیین وبولایات وحکومات اعلی خبر داده‌شده دوایر مرکزی آن سهمیه محالات راتعین وبه‌مراجع مربوطه اطلاع وبه‌همان ترتیب واندازه تحت ریزش گرفته‌شده .

(۳) گدامهای جدید ولایات وحکومات اعلی تحت تعمیر بوده برای گدام های نیمکاره وبرخی گدام هائیکه لازم ترمیم بوده بقرار پیشنهادات ولایات وحکومات اعلی مبلغ لازمه درهذاسنه تخصیص داده شده تا شعبات مربوط به‌ترمیم وتکمیل آن اقدام نمایند. جزء وتعداد گدامهای مذکور براپور اجراآت سال ۱۳۳۰ توضیح شده .

(٤) تمام غله هائیکه بولایات وحکومات اعلی جمع آوری میشود حمل ونقل آن بریاست نقلیات متعلق است که‌طبق اطلاعات مدیریت عمومی خریداری غله به‌توریدآن اقدامات مینماید.

(٥) جهة انتظام غله‌رسانی وزارت مالیه یك تعداد مکفی بوریهای جدید خریداری وتهیه نموده .

(٦) حواله‌جاتیکه برای اخذ غله استحقاقیه به‌مدیریت کنترول گدامها توصل نموده بعداز پرداخت جنس صورت حسابات آن مرتباً ازمدیریت کنترول به‌مواضع متعلقهٔ آن فرستاده شده.

(۷) درسال گذشته به‌خریداری دوباب ((سیلوهای)) (۲۰) هزار تنه که‌یکی آن درکابل ودیگر آن درپلخمری نصب میگردد بانماینده های تخنواکسپورت شوروی داخل اقدامات شده پس‌ازمذاکرات لازمه نماینده‌های وزارت مالیه وتخنواکسپورت ماسکو به‌انعقاد قراردادی موافق گردیده وقرارداد مذکور به‌امضاء نماینده های طرفین رسیده وبه‌قرار تصویب مجلس عالی وزراء پنج نفرمتخصصین شوروی خواسته شده تا طبق قرار دادمنعقده مواضع گدامهارا ملاحظه ونتیجه‌مطالعات خودهارا بوزارت مالیه پیش کنند

مدیریت عمومی تصفیه ها

پولیکه ازدرك باقیات تحصیل وتحویل ده افغانستان بانك شده ۴۳۰۷۳۷/۶۷-افغانی
پولیکه بموجب احکام واسناد مجرائی داده شده ۸۳۲۷۷۶۵/۷۲- افغانی
پولیکه به تحصیل داده شد. ۱۰۸۱۹۴۸/۴۹ - افغانی
و ۳۰/۰ پوند

مقدارغله که به تحصیلی دادهشده ۵ پاو ٤ سیر ۱۱ خروار گندم جو۱۸سیر ۱ خروار
تابلو ها وحسابات سنجش شده (۲٤۱) جلد

مدیریت عمومی مالیات ومحصولات

(۱) به اساس پلان پنج ساله درموردر بفارم وانکشاف مالیات ومحصولات دولتی وتنظیم امور تحصیلی آن وهکذا مساحت اراضی وامکانات منابع جدیدمالیاتی وتنظیم اداره امور املاك وتصدی های دولتی وتمرکز امور واردات وبالاخره نظام بودجه واصلاح سیستم محاسبات وامثال آن راپور مفصل ترتیب وبه کمسیون مالی پلان عمومی اقتصادی واجتماعی مملکت تقدیم شده است .

(۲) - در مجاری امورمالیات ومحصولات بوسایل گرفتن راپورهای ماهوار ولوایح زنیدو تنقیص وعلل وموجبه آن با صدور او امر قانونی مرافبت ورسیدگی های لازمه به عمل آمده است.

(۳) - در مسایل تحقیق طلب مالیات ومحصولات وباقی موا رد وارد اتی دو لت اوامر تحقیق صا در وبه تحقیقات وراپور های آن به مقامات مربوطه تقدیم وتصمیمات واحکامیکه در برابر آن واصل شده بمراجع آن ابلاغ واجراء آن تعقیب شده است.

(٤) - در مورد تشخیص وتعیین مالیه اراضی آبی وللمی. قنوات. آسیاب ها وپای کوب ها وامثال آن که جدیداً تحت ما لیه آمده اند به ولا یات و حکو ما ت ا علی او امر قانونی صادر شده است .

(۵) - پیشنهادات وارده راجع به اقلام موضوعی واردات وتدقیق بعد حصول موافقه ونظریه مدیریت عمومی کنترول اوامر لازمه صادرشده .

امداد تخنیکی یونو

باساس در خو است قبلی و ز ا ر ت ما لیه بنا غلی ها نر ی کلما ن فر ا نسوی متخصص مالی واداری عضو هیئت امداد تخنیکی یونودراواخر سال ۱۳۳۰ وارد کابل گردیده وبه کار شروع نمو د وزارت مالیه برای مزید اطلاع متخصص موصوف بر امور مالی دولت موارد تهیه و بدسترس او گذاشته است متخصص مذکور ازمجاری امور مالی دولت اعم ازتشکیلات اداری سیستم محاسبات طرزعمل وکاردوایر مالیاتی مرکزی وایالتی وسوابق امور بودجه واردات .مصارفات. تحصیلی. خزائن. تفتیش .وبالاخره قوانین نظامات و مقررات متعلقه آنها کسب معلومات و جریانات عملی امور دوایر مرکزی و محالات

ولایت مزارشریف را از نزدیک مطالعه نمود. درنتیجه مطالعات برای ریفارم امور مالی
درقسمت پروژه اصلاحی قانون محاسبات که قبلا ترتیب گردیده بود راجع به امور
بودجوی اصلاحات درتعلیمات نامه سیستم تفتیش محاسبات، تعدیلات درتعلیمات نامه سیستم
مالیه مواشی باربردار دراطراف اصولنامه تقاعد واصول کریدت های بودجوی اصولنامه
مامورین که پروژه آن قبلا(ترتیب گردیده بود تعدیل سیستم محاسبات موسسات تجارتی
دولتی انتشار قرضهٔ عامه، مسکوکات ونشر بانکنوت نظریاتی ابرازداشته است نظریات شاغلی
کلمان متخصص مالی تحت مطالعه وتطبیق است وهم شاغلی کلمان درقسمت ریفارمهای امورمالی
واداری کمکهای نموده است که ذیلا توضیح میشود.

بودجه.

موصوف پروژه اصلاحات اصولنامه بودجه را بانمونه جداول دفاتر وضمایم
آن ترتیب ودر اواخر برج حوت سال ۱۳۳۱ بوزارت مالیه سپرده وازطرف کمیسیون معینه
وزارت مالیه متصلا تحت مطالعه وتدقیق گرفته شده.

تقویه وتمرکز عایدات

شاغلی کلمان درطی پیشنهاد خود لزوم تمرکز عایدات را ازلحاظ انکشاف وتنظیم
مسایل اداری نظریه داده که امور عایدات بوسیله اصلاح تشکیل وزارت مالیه وگروپ بندی
جدید دوایر آن دریک ریاست واحد تمرکز داده شود درین قسمت نیز حینیکه راپورهای
متذکره ازترجمه برآمده ازطرف کمیسیون موظفه برای غور وتنظیم تعلیمات نامه های وظایف
تحت تدقیق ومطالعه گرفته شده.

تدویر خزائن

متخصص مالی پروژه اصلاحی اصولنامه خزائن را ترتیب داده که زیر ترجمه بوده پس از
ترجمه تحت مطالعه وتدقیق گرفته میشود.

ریاست تفتیش

این ریاست ازحسابات سال ۱۳۳۰ مدیریت کنترول مرکزی وزارت اقتصاد، کنترول
ریاست شورای ملی، کنترول ریاست مجلس عالی اعیان، کنترول موسسه سناتوریم نسوان
مربوطه وزارت صحیه، کنترول مدرسه خلم ولایت مزار شریف مربوطه وزارت معارف،
کنترول نهر بغراء ولایت قندهار، کنترول مدیریت تعمیرات نوی کابل مربوطه وزارت فواید عامه
حسابات سال ۱۳۲۹ مدیریت کنترول مرکز وزارت امور خارجه، مدیریت کنترول وزارت اقتصاد ملی
کنترول وزارت معادن کنترول وزارت مخابرات کنترول وزارت صحیه کنترول سناتوریم نسوان
مربوطه وزارت صحیه مدیریت مدرسه علوم شرعیه پغمان مربوطه وزارت معارف کنترول مکتب
کوه کران قندهار مربوطه وزارت معارف.

مدیریت کنترول مدرسه خلم مزارشریف، مدیریت کنترول نهر بغراء ولایت قندهار، مدیریت کنترول تعمیرات نوی کابل مربوطه وزارت فواید عامه وحسابات سال ۱۳۲۸ مدیریت کنترول حمل ونقل سابقه، مدیریت کنترول ریاست زراعت شق قروض وتجارتی، مدیریت کنترول مدرسه خلم مزار شریف مربوطه وزارت معارف، موسسه سناتوریم نسوان مربوطه وزارت صحیه مدیریت کنترول مرکز وزارت دربار مدیریت کنترول مرکز وزارت فوایدعامه وحسابات سال‌های ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ و ۱۳۲۷، مدیریت کنترول حمل ونقل سابقه سال ۱۳۲۷، مدیریت کنترول ریاست صنایع محابس سال ۱۳۲۶، مدیریت کنترول حمل ونقل سابقه سال ۱۳۲۷، وکالت التجاری پشاور درشق مصارف مربوطه وزارت اقتصاد، حسابهای ششماهه اخیر سال ۱۳۲۵ کنترول حمل ونقل سابقه تفتیش ووارسی حساباب سال‌های ۲۸ و ۲۹ و ۱۳۳۰ مستوفیت ولایت هرات تفتیش ووارسی حسابات سال‌های ۲۸ و ۲۹ و ۱۳۳۰ سرشته داری اعلی میمنه وحسابات سال‌های ۲۹ و ۳۰ مدیریت مالیات وبرعایدات ولایت هرات حسابات سال‌های ۲۹ و ۳۰ مدیریت مالیات وبرعایدات حکومت اعلی میمنه تفتیش نموده وهمچنان تدقیق تکمیل وتفتیش حسابات سال‌های ۱۳۱۸ و ۱۳۱۹ شق مدرکی وزارت فوایدعامه، حسابات سال ۱۳۲۷ حکومت کوچی، موجودی تکت‌های پستی خزانه صکوك وزارت مخابرات، مسئله پول شب کاری سال ۱۳۲۷ الی ۱۳۲۹ مدیریت کنترول وزارت امورخارجه تفتیش موضوع فروش (۸۸) عراده لاری‌ها حمل ونقل که بالای اقوام جدران بفروش رسانیده بودند، تفتیش موضوع تایر وتیوپ‌های انحصار موتر که نماینده حمل ونقل بموجب رسیدهای غیررسمی ازشرکت مذکور برده بود موجودی خزانه صکوك ارگ از سال ۱۳۲۹ و ۱۳۳۰ ملاحظه وقضاوت بلانس سال ۱۳۲۳ ریاست صناعتی محبس فقره قیمت نمودن اراضی کاسه بندنهر کجکی ولایت قندهار، وارسی درامور اجراآت مربوطه ریاست صناعتی محبس اظهارنظریه در اطراف تشکیل مدیریت تقاعد مستوفیت ولایت کابل تحقیق فقره (کندشده ن) یکورق از کتاب رسیدات مدیریت کنترول مالیات برعایدات که صورت نتیجه به (۱۳۲) ۱۳۳۲/۲/۳۲ بمرجع آن سپرده شد (سوم) مقامات ومواضعی که اعضای تفتیش مصروف تفتیش حسابات شان بوده وتفتیش آن نزدیك ختم است تفتیش امور کنترولی وزارت داخله، ریاست نسل گیری زراعت، وزارت مخابرات وزارت معدن، وزارت معارف، ریاست قلا کولته طبی علی آباد، ریاست مستقل مطبوعات وزارت امور خارجه، ریاست قبائل، وارسی حسابات ومطالب گفتگوئی شرکت قندسازی به دوایر ووزارت خانها، فقره قیمت نمودن اراضی بند کجکی قندهار موضوعات مربوطه اجراآت حسابی وکنترولی ریاست زراعت .

ریاست مالیات برعایدات .

مدیریت شعبه اول تشخیصیه: ترتیب دفاتر احصائیه شرکت‌ها، موسسات تجارتی وصناعتی وادویه فروشی های مرکز تثبیت بلانس شرکت‌ها وموسسات مذکور به دفاتر احصائیه با اقدام اجراآت اصولی درباره قلمات قابل گرفت مالیه، نتیجه وارسی حسابات

شرکت هاوموسساتیکه ذریعه هیئت مدیریت شعبه اول ومدیریت کنترول ترتیب وبه اداره رسیده وبعد ازطی مراتب به تحصیل پول مالیهٔ آنها اقدام اصولی بعمل آمده مالیهٔ شرکت ها وموسسات تجارتی وصناعتی و ادویه فروشی هـای مرکز که برروی بلانس تحصیل شده ویاتحت تحصیل است .

مالیات تحصیل شده سال ۱۳۳۰ درسال ۱۳۳۱ ۱۱/۱٦٤٦٤٤٨۰ - افغانی

» » » » » » » ازشرکت های ولایات دیگر

۱۷٦۱ ۲۹۲٦/٤۷ - افغانی

مالیه قلمات بیرون نویسی شرکت ها ۵۷۸ ۷۵/٤۳ - افغانی

مجموع ۱۷٦۷۰۸۰۱/۹۰ - افغانی

مالیات تحت تحصیل

مالیه سال ۱۳۳۰ ٤۰۷۰۱۳/۱۵ - افغانی

مالیه سال ۱۳۲۳ الی ۱۳۲۹ درك قلمات بیرون نویسی حسابات شان ٦٥۹٤۹۹/٦۳ - افغانی

مـالیـهٔ قلمات مشا هـداتـی بـالا نسبها کـه قـبـل ازوارسـی حسابات اعتراض وهنوز فیصله قطعی نشده ومکاتبه درموضوع ادامه دارد ۳٦۳۹٦۵۲/۳۵ - افغانی

جمله ٤۷۰٦۱٦۵/۱۳ - افغانی

(نوت) اجراآت مدیریت تصفیه مالیات برعایدات که ازاول سال ۱۳۳۱ مربوط این اداره گردیده

تحصیل پول مالیه ذمت تجارانفرادی ازسال ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ ۸۸٤۲/۲۰ - افغانی

مالیه تحت تحصیل ازسنه ۱۳۲۲ الی ۱۳۲۵ که ذمت تجار انفرادی باقی مـانـده برای تحصیل آن اقدامات جاری است ۱۰۱۲۰۰۵/۳۵ - افغانی

جمله ۱۰۲۰۸٤۷/۵۵ - »

مدیریت شعبه (۲) تشخیصیه

تنظیم وترتیب دفاتر احصائیه به اساس مالیات مترقی قرار ذیل است .

احصائیه اپارتمان هاودکاکین ، احصائیه معاش خورانی که به تادیه معاش مکلفند احصائیه سهم داران موسسات ، احصائیه تجارجوازنامه دار .

مفردات چهار قلم فوق که ثبت دفتر شده .

اپارتمان ها ودکاکین . (۲٤۲۰) باب

معاش خورانی که به تادیه مالیه مکلفند (۳۷٤) نفر

سهم داران موسسات (۱۸۵۲) نفر

تجار جواز نامه دار	(۷٤۱) نفر
کتاب تجارتی سال ۱۳۳۱ که به تجار داده شده	(۷۸۵) جلد
تعرفه تحویلی مالیه که به مودیان داده شده	(۱۰۳۳) قطعه

فیصله حساب تجاری که دفاتر و اسنادو احصائیه اوراق شان مشاهده و حسب ذیل به کنترول داده شده

از سال ۱۳۲٦	(٤) حساب
ازسال ۱۳۲۷	» (۸)
از سال ۱۳۲۸	» (۲۹)
از سال ۱۳۲۹	» (۲۰٤)
از سال ۱۳۳۰	» (۱۳٤)
جمله	» (۳۷۹)

(نوت)

تجاریکه بعد از معلومات وتحقیقات لازمه عدم تجارت شان ظاهر و به احصائیه معامله و به کنترول خبر داده شده (۳۸) حساب

مدیریت شعبه (۳) تشخیصیه

تحصیل پول مالیه صنفی الی تاریخ (٥) قوس (۱۷۸۳۵۷) افغانی

ترتیب دفتر مالیه عموم اصنافی بروی لست کمسیون .

لست پنج طبقه مالیه ده سال ۱۳۳۰ صنفی ها بذریعه دو نفر مامور ریاست مالیات بر عایدات از ریاست بلدیه اخذ وقلمات قابل مالیه آن را بر علاوه لست کمیسیون قید دفتر احصائیه گردیده .

تعرفه های مالیه صنفی که عنوان بانك تحریر شده که بهاثر آن پول مالیه تحویل بانك وبه حساب معامله گردیده (۷۳۸) تعرفه

لست اشخاص باقی ده که شامل (۸۱) نفر واز سال ۱۳۲٥ الی ۱۳۲۸ باقی بوده ازمدیریت عمومی کنترول باین اداره واصل وبه دفاتر احصائیه سنوات مذکور طبق وبهاثر آن اجراآت بعمل آمده .

لست دلال های صنفی از ریاست بلدیه وریاست فیصله منازعات مطالبه وحین وصول دفتر احصائیه شان مرتب شــده .

مدیریت عمومی کنترول مالیات برعایدات

مودیانیکه تاکنون اظهار نامهعواید خود راحاضر نموده اند بهتعداد ۹٦۰ ورق به دوکاپی بوده این اظهار نامهها وارسی و کنترول وتعیین مالیه گردیده انواع آن بهتفریق آتی است

ازعواید خالص تجار انفرادی، ازعواید اسهام بانك وشرکت های تجارتی وصناعتی ازعواید عایدات معاش واجرتها ازعواید غیرمنقول مانند سرای دکان واپار تمان

حسابات تجار انفرادی که در طول ماهای ۱۳۳۱ به کنترول رسیده وازنظر مالیات برعایدات وارسی گردیده (۷۹٤) حساب مربوطبه ۷۹٤ نفرتاجر برای وارسی حسابات شرکت ها وموسسات هیئت ها تعیین شده حسابات شرکت ها را در خود موسسات وارسی نموده ومینمایند.

فراغت خط های که بعد ازوارسی وفیصله حساب وتحصیل پول مالیه به تجار انفرادی جواز نامه دار داده شده (٤٤١) قطعه مربوط ٤٤١ نفر

حسا باتیکه تدقیق گردیده پول مالیه آن تحت تحصیل قرار یافته

مالیه آن در سال جاری تحصیل میشود

الف شرکت ها وموسسات	٤٠٥٨٩٧٩٧/٩ — افغانی
ب مالیه تجار انفرادی وسهم داران وغیره	۱۰۲۹۹۵۳۱/۸٦ — »
ج مالیه صنفی	۱۰۵٦۳۰/۳۵ — »
مجموع	٥۰۹۹٤۹٥۹/۳۰ — »

مدیریت ترتیب تابلو

تابلو های وارداتی سال ۱۳۲۹ مرکز و ولایات و حکومات اعلی که در ظرف سال ۱۳۳۱ رسیده تابلو های مذکور ملاحظه واجراآت لازمه بعمل آمده وقیدد فتر گردیده (۱۳۲) تابلو تابلوهای ماهوار وارداتی سال ۱۳۳۰ مرکز وولایات وحکومات اعلی که درظرف سال ۱۳۳۱ رسیده وبعد ملاحظه واجراآت لازمه قیدد فتر شده (۱۲۰) های ماهوار سال ۱۳۳۱ مرکز وولایات وحکومات اعلی که درظرف سال ۱۳۳۱ رسیده وبعد ملاحظه واجراآت لازمه قید دفتر گردیده (٦۰) تابلو تابلو برای بدست آوردن تابلو های کمبود ولایات وحکومات اعلی وقتاً فوقتاً طور متحدالمال اطلاع داده شده.

تابلو هال سال ۱۳۳۰ ولایات وحکومات اعلی بعد از سنجش وعلم آوری نوا قص و تفاوت آن بولایات و حکومات مربوطه اطلاع وهدایت داده شده. تابلو های وار داتی سال ۱۳۳۰ بعد ازتدقیق تماماً به تابلوهای عمومی داخل گردیده.

ازروی تابلوی آخرین ولایات و حکومات اعلی که بوزارت مالیه رسیده را جع به تحصیل باقیات آن متحد المالاً بولایات وحکومات اعلی اطلاع وهدایت داده شده. ترتیب اخذ مالیه به اساس مالیه مترقی که از ولایات و حکومات اعلی استهداء شده مطابق پروژه عملی وبرای شان هدایت داده شد.

مدیریت عمومی تقاعد

شق واردات

واردات خزانه تقاعد که از مرکز وولایات و حکومات اعلی ازتاریخ اول حمل الی

اخیر قــوس ۱۳۳۱ ذریعه اسناد تبادلــه وآویز های بــا نــکی واصل و قید حساب گردیده
۲۰۸۷۱۱۸/۷۹ ــ افغانی

بولیکه امسال طور قرضه بمفاد (٤) فیصد از حساب خزانه تقاعد به حساب مدیریت مسلح وزارت دفاع ملی داده شد .
۸۰۰۰۰۰/۰ افغانی

صورت حساب شق واردات خزانه تقاعد که از برج حمل الی اخیر برج قوس سال جاری ماهوار به شعبه واردات از بانك واصل و به حساب تطبیق شده (۳٦۱) قلم

تمام آویزهای بانك به تفریق انواع سال وفصل وماده به دفاتر انفرادی وواردات رسانیده شده و به دفتر مربوطه تطبیق گردیده .

شق معاش ومصرف

ترتیب بودجه معاشات ومصارف به روی (۳۲٦) ورق معاشات ومصارف مامورین اداری ومتقاعدین عسکری وملکی وایتام آنها که ازمرکز وولایات اجراء شده قرارذیل

معاشات مامورین اداری ازمرکز وولایات ازاول حمل الی اخیر عقرب ۱۳۳۱
۱۱٤۰٤٦/۲٤ ــ افغانی

معاشات متقاعدین ملکی و عسکری وایتام آنها از حمل الی اخیر عقرب ۱۳۳۱
۱۹۳٤۱۱۲/۹٦ ـ افغانی

جمله ۲۰٤۸۱۵۹/۲۰ ـ افغانی

مصارف مرکز وولایات ازاول حمل الی آخیر عقرب ۱۳۳۱ ۳۲۳۹۰/۵۰ ـ افغانی

جمله ۲۰۸۰٥٤۹/۷۰ ـ افغانی

(۲۵۰) قطعه استحقاق متقاعدین جدید عسکری وملکی واصل معاش تقاعدی شان بعدازطی مراتب اصولی اجراءشده .

نوت :ازجمله متقاعدین فوق (۲۳) نفر که خواهش اخذ زمین رانموده بودند حسب اصول بریاست زراعت معرفی گردیده اند .

یك عده وكلای شورای ملی

وكلای حكومت اعلی پروان دردوره هشتم شورای ملی

وكلای حكومت اعلی غزنی در دوره هشتم شورای ملی

دورنمای عمارت شورای ملی افغانستان در دارالامان کابل

امور وزارت معارف

امسال وزارت معارف قدمهای متین و مؤثری درراه توسعه وترقی معارف کشور برداشته ازیك جانب بواسطهٔ تزییدوتوسعه مکاتب دهاتی گوشه های تاریك وطن بنور علم وعرفان منور میشود وازجانب دیگر توسط ازدیاد وتکثیر کورس های اکابر مجادله مؤثری علیه بیسوادی شروع شده که این دو اقدام ازکار های درخشان معارف شمرده میشود

امسال یکصدباب مکاتب دهاتی درهرگوشه وکنار مملکت تاسیس گردیده ودر نظر است که سالانه بهمین تعدادمکاتب افتتاح شودمخصوصاً تاسیس این مکاتب درنقاطیکه ازنورعلم وعرفان محروم مانده‌اند زیادتر منظور استچون دربین مشمولین مکاتب دهاتی وابتدائی اشخاصی یافت میشوند که صاحب ذکاء سرشار بوده وشوق ادامه تحصیلات رادارند برای اینکه شوق وذکاوت خداداد همچه اشخاص بهدرنرود وزارت معارف در نظر دارد تادرهر گوشه وکنار مملکت بقدرتوان مالی وبودجوی خویش مکاتب لیلیه تاسیس کند به‌اساس پلان پنجساله معارف درنظراست تعداد مکاتب دهاتی تاهزار باب رسانده شود گفتیم درنقاط تاریك مملکت توجه زیادتر مبذول است روی همین مفکوره امسال به تاسیس ۱۲ باب مکتب دهاتی ودوباب مکتب شش صنفی درهزاره جات موفق شدوتعمیر ۷ باب مکتب درمدت کمتر ازیکسال بانجام رسید وبرای افتتاح یك مکتب لیلیه مطالعاتی بعمل آمده واقدامات جاریست. ازپنج باب کورس های اکابر که سال گذشته درمرکز تاسیس شده بودنتایج دلخواه گرفته شدچنانچه یك دسته باسوادان به جامعه تقدیم گردید به‌اساس پلان توسعه عرفانی وزارت معارف درنظر داردسالانه ۱۰۰ کورس درتمام ولایات کشاده شود چنانچه اقدامات آن جاریست وبرعلاوه برای کسانیکه شوق ادامهٔ تحصیلات راداشته باشند کورس های حرفوی وصنعتی هم دایرو بذریعه کورس های لازمه به توسعه معلومات شان پرداخته خواهدشد .

مرام تعلیمات ابتدائی تاامروز اعطای سواد وآموختن مقدمات علوم جغرافیه - تاریخ ریاضی وغیره بوداماطوریکه تجارب گذشته نشان داد این مرام برای تربیهٔ اشخاص که بعد ازفراغ مکتب درحیات روزانه موفق باشند کفایت نمیکند بنابران وزارت معارف تصمیم گرفت تاحرفه وپیشه های محلی رادرپروگرام مکاتب ابتدائی شامل سازد وروی این اساس طلاب مکاتب یاورو معاون خوبی به کسب وکار پدران خویش شده اشخاص عملی ، کارگر، متکی بنفس بار آیند چنانچه این منظور مارانماینده یونسکوهم تایید کرده ووعده کمك های لازمه رادرپیشبرداین مرام بوزارت معارف داده‌اند که مقدمات آن فراهم شده وسال آینده درچند مکتب بصورت نمونه شروع خواهد شداین رویه درجامعه مردانی بار خواهد آورد که درپیشبرد پلان های زراعتی، صنعتی، ومالی مملکت کمك ومعاونت خوبی خواهند کرد.

چون فرزندان باتربیه را مادران عالم ودانا می‌توانند بارآورند روی این اساس وزارت معارف تعمیم و انکشاف مکاتب نسوان رالازم دانسته امسال به تاسیس دو باب مکتب اناث درکابل ویك باب مکتب در بغلان صنعتی وچند باب درولایت هرات و بدخشان موفق شد. وهمچنین برای بلند بردن سویه معلمات موجوده مکاتب کورس های احضاری ودو ساله تعلیمی وتربیوی افتتاح شده که تعلیمات آن جریان دارد معلمات مکاتب حسب سویهٔ موجوده شان درین کورس‌ها شامل شده ومرام وزارت آنست که نواقص تعلیمی شان برطرف شده معلمات لایق وخوبی بار آیند پروگرام این کورس ها مانند دار المعلمین هاست وهم لایحهٔ مکلفیت فارغ التحصیلات فاکولته های نسوان به تصویب رسید وبموجب آن فارغ التحصیلات مذکور مکلف اند تا چندی به معلمی مکاتب دوام دهند.

برای ترقی وتعمیم زبان پښتو درمکاتب بحیث یك لسان ملی توجه زیادی بعمل آمده برای مناطق فارسی زبان وپښتو زبان کتابهایی که برای هردو طبقه مشکل نباشد تالیف گردیده وجهة تکمیل واصلاح پروگرامهای پشتو مجالس چندی دایر ونتایج مفیدی بدست آمده درتوسعه کورس‌های پشتو اقدامات لازمه شده وفیصله گردیده که درامتحان سمستر نهایی نماینده معارف شامل باشد ومعلمین کورس هاحتماً اهل لسان باشند یك تعداد زیاد مشمولین در کورس های نهایی پشتو فارغ التحصیل وباخذ تصدیقنامه موفق شدند.

امسال دو مکتب متوسط درولایت مشرقی به لیسه ارتقاء داده شد ومکتب ابتدائیهٔ خان آباد متوسط گردید وزارت معارف بذریعه شروع تدریس لسان خارجی ازصنوف هفتم چانس تحصیلات عالی را برای همه فراهم نمود ونیز چون هجوم جدیدالشمول به لیسه‌ها زیاد بود وآمرین لیسه‌ها به نسبت از دحام شاگردان دوره ابتدائی خود بخوبی بانتظام لیسه موفق نمی‌شدند وزارت معارف فیصله نمود تا صنوف ابتدائی لیسه‌ها را بتدریج لغو نمایند تادر آینده همچه شوقمندان ادامهٔ تحصیل بتوانند درصنوف هفتم لیسه‌ها بعد از فراغ دوره ابتدائی شامل شوند امسال تعداد طلابیکه برای ادامهٔ تحصیل خواه بصورت اساسی ویا بصورت سکالرشپ بخارج رفته اند نسبت بدیگر سال هازیاد است چنانچه تعداد همچه طلاب چه ازموسسات وچه ازوزارتخانه‌ها ومکاتب که جهت اخذ تحصیلات عالی بخارج رفته اند به (۱۰۰) نفر میرسد این ارقام درتمام دورهٔ معارف کم نظیر است.

وزارت معارف برای اینکه آرزومندان ادامه تحصیلات عالی به مرام خویش برسند برای آنهائیکه به پول شخصی خویش جهت ادامهٔ تحصیل بخارج میروند تسهیلات زیادی فراهم کرده ودربدل افغانی اسعار خارجه بایشان تهیه نموده چنانچه امسال به تعداد (۳۰) نفر به پول شخصی و(۲۸) نفر بخرج موسسات دولتی بخارج رفته اند وبرای مصارف تعلیمی (۳۵) نفراولاد نمایندگان افغانی درخارج اسعار تهیه شده.

درقسمت تدریسات تخنیکی ومسلکی توسعه وانکشاف لیسهٔ زراعت قابل تذکر است چنانچه به کمك بودجهٔ مملکتی و کمك های اصل چهارم کمك امریکا تحول اساسی درپروگرام این

مکتب بعمل آمده چندنفر متخصصین زراعت ازامریکا وارد ومدیریت آن بدست (مستر هربرتوند) که ازمتخصصین لایق زراعت میباشد قرار گرفته درلابراتوار و کتابخانه آن اصلاحات مزیدی بعمل آمده وزبان انگلیسی شامل پروگرام گردیده فارمهای زراعتی وتربیه خانه های آن به کمك ریاست مستقل زراعت تهیه شده و درنظراست ده نفر از فارغ التحصیلان سابقهٔ آن برای ادامه تحصیلات عالی به امریکا عازم شوند ودرآیندهٔ قریب نظیراین مکتب در سایر مناطق زراعتی مملکت مانند بغلان، قندز، مزارشریف کرشك وغیره تاسیس شود .

مکتب تخنیك عالی که درسال ۲۹ تاسیس شده بود امسال دارای صنف سوم است که سال آینده فارغ التحصیل میدهد این مؤسسه به شعبات برق- انجنیری ماشین- سویل انجنیری منقسم است تعداد معلمین آن به شمول مدیر مکتب به (۱۲) نفرمیرسد که همه از امریکا استخدام شده اند کتابخانهٔ آن دارای (۱۰) هزار کتاب بوده ومصارف تهیه سامان لابراتوار آن به (۹۵) هزاردالر بالـــغ شـــده درنظراست سه نفرازمتعلمین این مکتب هم جهة ادامه تحصیلات عالی به امریکا عازم شوند .

در مکتب میخانیکی هم تحول اساسی بمیان آمده از کورس ماستری آن امسال یك تعداد فارغ التحصیل برآمد که از کارهایشان یك نمایش قابل قدر دروزارت معارف تهیه شد که باعث امیدواری آینده کشور گردید، سابق برین طلاب این مکتب از کابل ونواحی آن انتخاب میشد اما امسال ازتمام نقاط مملکت انتخاب گردید که تاسرشتهٔ لیلیه اساسی؛(۳۰) نفر ایشان فعلاً درلیلیه این سینا اعاشه واباته میشوند این ترتیب برای تعمیم صنعت وپیشرفت پلان های صنعتی وتخنیکی مملکت مؤثر خواهد بود .

در پروگرام دارالمعلمین ابتدائی لسان انگلیسی شامل کرده شد ودرپروگرام دارالعلومها سیانس شامل شد تاعلمای کرام آینده ازعلوم عصری ودینی هردو بهره وافی داشته باشند و همچنین درپروگرام لیسهٔ تجارتی تجدیدنظر بعمل آمد مکتب نهاری که بیشتر تعلیمات آن اقتصادی بود به آن ضمیمه شد ودرنظراست که صنوف مکتب اصول تحریر متدرجاً لغو گردیده واین مکتب هم ضمیمهٔ لیسهٔ تجارتی شود به این اساس درسال های آینده مضامین مالی واقتصادی پهلوی هم درلیسهٔ تجارتی تدریس خواهد شد ومحاسبین آینده کشور که بیشتر ازصنف نهم فارغ میشدند آینده فارغ التحصیلان صنوف ۱۲ خواهند بود برای اینکه درفن تایپستی مهارت پیدا نمایند یك تعداد تایپ ها خریداری وبدسترس استفاده ایشان گذاشته شد ، امسال ازتمام موسسات ومکاتب مسلکی (۳۱۲) نفر فارغ التحصیل به کار های مسلکی شان گماشته شده اند امسال روی پرنسیپ تشویق صنایع و کارهای دستی نمایشگاهی از کارهای دستی رسمها، مجسمه ها وغیره متعلمین ومتعلمات معارف درتالار کتابخانه وزارت بپا شده که چندروز دوام داشت وباعث امیدواری آینده وطرف پسند بینندگان واقع گردید .

امسال معاونت های قابل وصفی ازموسسات تعلیمی وتربیوی دنیا مانند یونسکو ، اصل چهارم کمك امریکا ... ... امریکا (U.S.I.E) گرفته ایم چنانچه

برای سال ۱۹۵۲ و ۱۹۵۳ درشق امداد های یونسکو مجموعاً (۱۱) سکالرشپ درشقوق مختلفه پذیرفته شده که چند آن عازم وچند دیگر آن بزودی خواهد رفت ۱۰ هزار دالر برای تکمیل سامان لابراتوارهای مکاتب داده شده برای پیشبرد مرام فاکولته پیداگوژی توسعه مکتب تجارتی ، تستها ، کلکسیونها پروجکتور ، سینما ، ماشینهای حساب، تایپ ، گستتنر وغیره وعده داده شد که چیزی رسیده ومابقی عنقریب خواهد رسید (٦) نفر متخصصین ، معلم و مربی درشقوق مختلفه بمعارف یونسکو شروع بکار کرده اند .

وزارت معارف مانند سالها ی گذشته در کنفرانس های بین المللی اشتراک ورزیده چنانچه شرح کنفرانس ها درمجله عرفان نشر شده . اگر چه سا موسسات تربیوی همیشه برای معاونت کشور های پس مانده حاضر ند اما تا کنون در معارف ازین موسسات استفاده و کمك های لازمه گرفته نشده . امسال از دو موسسه تربیوی اصل چارم کمك امریکا و (U.S.I.E) (موسسه تربیوی بین المللی امریکا) برای پیشرفت وتوسعه مکتب زراعت، تجارتی ، تخنیك عالی ، وغیره امدادهای شایانی گرفته شد ۲۰ سکالرشپ درشقوق زراعت وتخنیك بپول موسسات مذکور بامریکا اعزام شده برای معاش ومصرف معلمین لیسه زراعت وتخنیك عالی ترتیب کتابخانه ولابراتوار های آن درحدود یکصد هزار دالر معاونت گرفته شده .

وزارت معارف همیشه متوجه است تاراههای تازه وموثر تری برای تعلیم وتربیه اولاد مملکت پیدا نموده ودرمعرض استفاده بگذارد ازآنجمله تعلیم وتنویر طلاب بواسطهٔ نشان دادن فلمهای تعلیمی یکی ازشقوق مهم تعلیم جدیداست بههمین اساس اخیراً یك دستگاه سیار سینما با فلم ها وسرویس حمل ونقل آن تدارك وبولایت مشرقی رفته همین جور درسایر ولایات گردش نموده طلاب ومعلمین را مستفید خواهد ساخت .

یکی ازارمان های دیرین معارف داشتن یك مطبعه مستقل بود سال گذشته ماشینهای این مطبعه مکمل خریداری شده امسال بکابل رسید مصادف برسیدن ماشین ها عمارت مطبعه بپوشش رسیده کار نصب ماشینها انجام ولین دوانی آن دوام دارد که انشاءالله دربهار سال ۳۳۲ ، شروع بکار خواهد نمود .

چون بعداز وجود معلم یگانه وسیله تعلیم وتعلم کتاب است روی این اساس وزارت معارف همیشه درصدد تالیف وترجمه کتابهای مفید وسودمند بوده چنانچه امسال دردارالتالیف بتعداد (۳۸) جلد کتاب کلاسیکی و (۳۰) جلد کتاب معاون درس تالیف گردید ، واز تعداد ۲۷ جلد آن که زیر طبع گرفته شده بود باندازه (۲۳۸۵۰۰) جلد کتاب در مطبعه عمومی کابل ودستگاه گستتنر وگستوپرنت خ[illegible] معارف از طبع فارغ شده

وبه‌مکاتب توزیع گردیده وهمچنین مجله عرفان که از نشرات مفیدو آبرو مند مملکت است در هر سه‌ماه مسلسل ومرتب نشر گردیده وامسال در نظر است ماهانه نشر شود به جهة اینکه طلاب مادرخارج ازجریانات مملکت عزیز خود بی‌خبر نمانند یك اخبار پانز ده روزه بنام(اخبار عرفانی) طبع ونشر وبه تمام طلاب افغانی که در خارج مشغول ادامه تحصیل اند رسانیده شده. کتابخانه معارف همیشه درتنویر افکار عموم واستفاده طلاب واهالی کمك نموده وهمه‌وقت بروی‌مراجعین بازاست‌چنانچه تعداد مراجعین آن روز بروز زیاد شده‌میرود وبه‌تعداد کتابهای آن‌همه ساله‌افزوده میشود .

امسال تمام مکاتب کشوریک‌مرتبه ذریعه‌مفتشین‌ریاست‌تفتیش‌معاینه‌وتفتیش‌شده نتایج آن تشریح‌ونواقص‌تدریسی آن به‌تدریسات‌خبرداده‌شدودررفع‌وازاله‌نواقص‌مذکور اقدامات‌لازمه بعمل آمده ، مسایل‌اعاشه واباته‌تمام‌لیلیه‌ها درهر۱۵روزتوسط مفتشین‌مرکزمعاینه وبازرسی شده برای شمول درمکاتب‌مرکز ازتمام‌گوشه های‌مملکت مخصوصاً از جاهائیکه ازحیث علم وعرفان پس‌مانده زیادترطلاب انتخاب وشامل گردیده .

برای یکصد باب مکاتب دهاتی وچندین باب مکاتب شش صنفی ذکور واناث وکورس های‌اکابروغیره‌موسسات‌جدید معلم تهیه ومقرر شده سامان ولوازم تحصیل برای (۷٤۰۰۰)طلاب‌ابتدائی(٦۰۰۰)شاگردان دهاتی (۳۵۰۰) متعلم‌مسلکی و (۱۵) هزار طلاب متوسطه لیسه‌ها وفاکولته‌ها بوقت معینه آن تهیه ورسانیده شده لوازم اعاشه واباته(۳۵۰۰) طلاب‌مسلکی ولیلی وارسی وتهیه گردیده در مرکز یك تعداد مکاتب جدیداً تعمیر ومؤسسات تربیوی ترمیم شده قراریکه احصائیه متن صحایف نشان میدهد امسال یك ثلث مکاتب‌افغانستان صاحب‌تعمیر اساسی گردیده چنانچه فعالیت های عمرانی امساله رااز‌تعمیر ۷باب مکتب اساسی درهزاره‌جات بخوبی میتوان درك نمود .

از فعالیت های ریاست موزه وحفظ آثار ، حفریات دهنه شیر، تمدید قرارداد سی ساله باستان شناسی وتعیین سروی آثار ماقبل التاریخ در صفحات شمال مملکت را میتوان نام برد .

مسابقه وشطارت های سپورتی امساله نشان میداد که در سپورت معارف جنبش محسوسی بعمل آمده تعداد سپورتمین‌ها زیاد وریکارد های سپورت های اتلتیك وثقیله روبه عروج است در قسمت صحی (۳۵۸۰۰) طلاب معارف در شفاخانه وزارت

تداوی ومعالجه شده امسال وزارت معارف احصائیه های موثق و صحیح از تعداد طلاب مکاتب ، تعمیر ات معا ر ف وضع صحی طلاب ، نتایج امتحان ها ، وغیره بدست آور ده و سالنامه احصائیوی خویش راتدوین نموده چنا نچه نتایج امتحا ن امساله نشان مید هد که قر یب ۱۲ هزار طلاب در لیسهها و مکا تب مسلکی مر کز شا مل امتحان گر دیده و قریب ۱۰ هزار از آن کامیاب بر آمده .

این بود رءوس اجرا آت امساله وزا رت معارف و به جز ئیات آن قار ئین گر ام از مطالعه اجرا آت هر ریاست بخوبی پی برده میتواند .

ریاست تدریسات عمومی

تمام مبانی و اساساتی که برای تعمیم معارف تعلیم و تربیهٔ اولاد مملکت لازم است از طر ف ریاست تدریسات عمومیه تدقیق و تثبیت میشود از یکطرف راهای صحیح و اصول مفید تعلیم و تربیه جستجو و از جانب دیگر توسط شعبات مربوطه این ریاست درمحل اجـرا و تطبیق گذاشته میشود .

ریاست تدریسات دردوران سال ۱۳۳۱ به نشر علم و تعمیم معارف اصلاح مکاتب و مدارس در تمام نواحی دور و نزدیك مملکت پرداخته و برحسب گنجایش بودجوی و اعتبار مالی که از جانب دولت اعطا شده بود در توسعه و اصلاح مکاتب و تعمیم معارف ، تنویر و انکشاف معلومات توده کوشیده در تجدید و تعدیل پرو گرامها تعلیمات نامهها و سایر اصلاحات ممکنه برحسب آتی اجراآت نمود ه است :

مدیریت عمومی تدریسات ابتدائی

تدریسات ابتدائی درطی سال ۱۳۳۱ بفعالیت های عرفانی ذیل اقدام کرده است :

۱- مکاتب ابتدائیه نسوان .

ریاست تدریسات از مدتی باین طرف درنظر داشت بنا بر کثرت طالبات و بعد مسافه که مکاتب ابتدائی نسوان ازیك دیگر داشتند درچنداول و دروازهٔ لاهوری یك یك باب مکتب ابتدائی نسوان تاسیس وافتتاح کند .

چنانچه اخیراً دو باب مکاتب متذکره رادرچنداول و دروازهٔ لاهوری افتتاح و فعلاً تعلیمات این مکاتب جدیدالتاسیس جاری میباشد .

همچنان امسال يك باب مکتب ابتدائی نسوان دربغلان صنعتی افتتاح گردید بودجه و مصارف این مکتب درسال اول ازطرف بلدیه و فابریکهٔ قندتادیه و درسالهای مابعد در بودجهٔ معارف ولایت قطغن پیش بینی خواهد شد امر تاسیس مکتب ابتدائی نسوان بغلان صنعتی داده شده و تعلیمات آن جاری است . و همچنین منظوری افتتاح دو مکتب دیگر یکی درهرات و دیگری دربدخشان گرفته شده که عنقریب افتتاح میشود .

۲ ـ مکاتب دهاتی .

مکاتب دهاتی عبارت از آن موسسات تحصیلات ابتدائی است که بمقصد تعلیم و تربیهٔ اطفال دهاتی در جاهایی که الی پنج کیلو متر نزدیك آن مکتب اساسی نیست افتتاح وطلاب در شمول واخراج از آن مختار ند .

در سال ۱۳۳۱ تاسیس یکصد باب مکاتب دهاتی از داخل بودجه وزارت اعتبار حاصل شد که از آن جمله ۹۵ باب مکتب آن تاحال تاسیس وافتتاح شده است، به قرار ذیل :

۱ـ ولایت کابل	(۱۵) باب	(۷) ولایت قندهار	(۱۰) باب
۲ـ « جنوبی	(۵) «	(۸) حکومت اعلی فراه	(۱۰) «
۳ـ « مشرقی	(۵) «	(۹) « بدخشان	(۱۰) «
٤ـ « هرات	(۵) «	(۱۰) « میمنه	(۵) «
۵ـ «مزار شریف	(۱۰) «	(۱۱) « پروان	(۵) «
٦ـ « قطغن	(۵) «	(۱۲) «غزنی	(۱۰) «

وپنج باب مکتب باقی مانده طوراحتیاطی در بودجه گذاشته شده تا عند اللزوم درجاهاییکه ضرورت حس شود تاسیس گردد .

کمیسیون فرعی مکاتب دهاتی که برای تدقیق دراطراف مکاتب دهاتی تعیین شده بود بتاریخ ۱۰ جوزا تشکیل جلسه داده وتوسعه مکاتب دهاتی را درنقاط دوردست و کم نفوس که شرایط مکاتب شش صنفی در آنجا موجود شده نمی تواند به یك پیمانه مناسب که ازهر حیث به آن رسیدگی شده بتواند تایید وتصویب نموده ومواد آتی را پیشنهاد کرد .

۱ ـ برای اینکه بر بودجه وزارت معارف فشارزیاد وارد نشود ومعلمین لایق هم دستیاب شده بتواند سالانه ۲۰۰ باب مکتب دهاتی درولایات مخصوصاً درنقاطیکه ازحیث علم ومعارف تاریکتر ست افتتاح شود .

۲ ـ تقسیم این مکاتب نظر به ضرورت ووضعیت موجوده معارف ولایات ازطرف ریاست تدریسات صورت بگیرد که دربن تقسیم تعداد مکاتب موجوده تعداد نفوس ووسعت اراضی مناطق را درنظر بگیرند .

۳ ـ انتخاب موضع مکاتب دهاتی به اختیار مدیریت های معارف ولایات گذاشته شود تا ازنزدیك جمعیت، شوق اهالی، جای مکتب ودستیاب شدن معلم وغیره شرایط را در نظر بگیرند .

٤ ـ اشخاصیکه درپایان سه سال تحصیل ازمکتب دهاتی فارغ میشود سواد ومعلومات شان کافی نبوده باید به ایشان معاونت شود تاانکشاف کرده آهسته آهسته معلومات شان درشقوق ضروری حیاتی وپیشه شان اضافه وسوادشان تکمیل گردد برای این مقصد لازم است نشریات ساده ومختصری اقلاً درهرماه دریك صفحه بزبان ساده وسلیس ازطرف مدیریت های معارف ویامطبوعات ویاوزارت معارف مجاناً توزیع شود تاازمطالعه آن استفاده ودر تکمیل سوادشان کمك کنند .

۵- تعمیم خط وسواد وتزیید مکاتب دهاتی برای این مقصد است که مردم در حیات رهنمایی‌شده بتوانند وشهری های خوب یعنی افراد دانسته تربیه شوند بناً اشخاص باسواد وفارغ‌شدگان مکاتب دهاتی‌وسیله‌خوبی برای تطبیق پلان‌های زراعتی، صنعتی، صحی وغیره هستند، ریاست زراعت اگرمیخواهد درفلاحت یك‌منطقه اصلاحاتی را عملی کنند این اصلاحات البته تنها بواسطه اشخاص فنی و مامورین دولت نمیتوانند بشود اهالی خود شان باید معاونت کنند و آماده شدن اهالی برای‌معاونت ذریعه نشریات ساده وتبلیغات صورت‌میگیرد . که‌برای آن‌سوادفارغ‌شدگان مکاتب‌دهاتی کافی است. بناءً باید ریاست زراعت و وزارت اقتصاد و صحیه، نشریات کوچکی داشته باشند که وقتاً فوقتاً برای تنویر این طبقه‌مردم‌بدسترس شان‌بگذارند.

٦- درمکاتب دهاتی یك‌عده اشخاصی هم شامل میشوند که خواهش وهم استعداد تحصیلات بلند تر را داشته ودربین شان البته اشخاصی هم یافت میشود که خواهش وهم استعداد دماغی ، ذکاء سرشاروذوق تحصیلات عالی را دارند برای‌اینکه این طبقه‌طلاب ازبین نروند لازم است درمرکز ولایات یااقلاً دربعضی ازولایات یك‌یك باب مکتب‌لیلیه تأسیس وافتتاح‌شودومصارف آن ازطرف وزارت‌معارف‌تادیه‌شود ودرآن‌اشخاصی‌شامل شود که اولاً استعداد دماغی خوب ازخودنشان داده‌باشند ودوم اولیای آنها‌بشمول‌شان رضائیت داشته باشند درقدم اول این لیلیه در هزاره‌جات بدخشان، ولایت جنوبی که از حیث معارف پس مانده‌اند افتتاح شود .

۷- برای مکاتب دهاتی مفتش تعلیم یافته لازم دیده میشود که‌همیشه درسیروگردش بوده امور تعلیمی واداری‌مکاتب را وارسی‌نماید وبرای معلمین نمونه‌های درس‌وهدایات بدهد عجالتاً برای پانزده مکتب یك مفتش مقرر شود مفتش دارالمعلمین دیده باشد تا معلمین را نیز هدایت بدهد وطرزتدریس را بیاموزاند.

۸- چون مفتشین‌ازفارغ التحصیلان دارالمعلمین مقررمیشوند پیش‌ازپیش تعلیمات‌نامهٔ مکاتب دهاتی بدارالمعلمین ارسال شود تادریکی از صنوف خوانده شود همچنان کتب مکاتب دهاتی نیز بیکی ازصنوف دارالمعلمین خوانده شود راجع به طرز تدریس کتب واصول اداره‌ی مکاتب دهاتی بطلاب دارالمعلمین معلومات‌کافی داده شود .

۹ -به‌لوازم تحصیل‌مکاتب دهاتی تجدید نظر شود چه مکاتب دهاتی اکثراً در جاهایی افتتاح میشوند که قرطاسیه ولوازم تحصیل در آن حصه پیدا نخواهد شد بناً برای شاگردان کتابچه یا تخته‌سلیت نیزلازم‌دیده میشود.

وزارت معارف درنظر دارد در ظرف مدت پنج‌سال‌به اساس پلان پنج ساله اصلاحی یکهزار باب مکاتب دهاتی درتمام مملکت افتتاح نماید .

دروزارت معارف

ښاغلی دکتور علی احمدخان پوپل معین تدریسی وزارت معارف
که امسال بسلسله ترفیعات سنویه برتبه (۲) ترفیع نموده اند

ښاغلی داکتر محمد یوسف خان
رئیس ارتباط کلتوری وعرفانی
افغانستان در اروپا

ښاغلی مولوی عبدالحق خان که
باخذ نشان درجه (۲) معارف
نایل شده اند

ذواتیکه به اخذ نشان معارف موفق شده اند

بناغلی میرعلی اصغرخان شعاع وکیل کابل که
باخذ نشان درجه(اول)معارف نائل شده اند

بناغلی امین میرزاخان معلم که باخذ نشان
درجه(۲) معارف نائل شده اند

بناغلی پاینده محمدخان زهیر که امسال برتبه(۳)
ترفیع و باخذ نشان درجه(۲)معارف نایل شده اند

باساس فیصله قبلی وزارت معارف بغرض تفتیش واصلاح مکاتب موجوده وتاسیس پانزده باب مکاتب دهاتی درمناطق مختلفهٔ هزاره جات امسال یك هیئت عبارت از مدیر عمومی تدریسات ابتدائی ومدیر معارف ولایت کابل ومعاون ریاست تفتیش باآن سمت اعزام شده بود و هیئت مذکور درمدت توقف خوددرهزاره جات به اجراآت ذیل موفق شده
اول تاسیس پانزده باب مکاتب دهاتی درنقاط ذیل :

۱- مکتب دهاتی سرچشمه
۲- مکتب دهاتی حصه اول بهسود
۳- مکتب دهاتی مرکز بهسود
٤- مکتب دهاتی تگاب رموز مربوط بهسود .
٥- مکتب دهاتی قریه منگسك مربوط بهسود .
٦- مکتب دهاتی تربلاق مربوط مرکز دایزنگی.
۷- مکتب دهاتی سیاه دره مربوط مرکز دایزنگی .
۸- مکتب دهاتی خوردك تخته مربوط مرکز دایزنگی .
۹- مکتب دهاتی گرماب مربوط حکومتی لعل .
۱۰- مکتب دهاتی مرکزدایکندی .
۱۱- مکتب دهاتی اشترلی مربوط دایکندی .
۱۲- مکتب دهاتی شیخ میران مربوط دایکندی .
۱۳- مکتب دهاتی زارین مربوط حکومت یکاولنگ .
۱٤- دومکتب دهاتی درشهرستان مدنظر گرفته شده که افتتاح آن برسیدن معلم معطل مانده است .

دوم: تعیین جای برای تعمیر عمارت های اصولی برای شش باب مکتب اساسی درمرکز دایزنگی، بهسود، لعل ویکاولنگ که منظوری مصارف آن ازطرف وزارت معارف اعطاء وحکام مطابق نقشی مرتبه ترتیبات مقدماتی تعمیر آنرا گرفتند .

سوم : تفتیش واصلاح مکاتب موجوده هزاره جات .

چهارم : مطالعات دراطراف افتتاح یك مکتب لیلی دردایزنگی برای تحصیل درجات بلندتر اهالی هزاره جات .

پنجم :تدوین نظریات برای اصلاح معارف وحالات اجتماعی مردم هزاره .

اصلاح وتعدیل تعلیمات نامه مکاتب دهاتی

چون درتعلیمات نامهٔ دهاتی بعدازیك سلسله تطبیقات در مکاتب دهاتی در حصه معاش معلمین ولوازم تحصیل وبعضی نکات دیگر آن ضرورت تعدیل دیده میشد لهذا تعلیمات نامه بعد از تعدیلاتیکه باثر پیشنهادات ولایات بعمل آمده بودبه مجلس وزارت رویت داده شد مجلس

تاریخی اول ثور ۱۳۳۱ وزارت تعلیمات نامه مکاتب دهاتی را با تعدیلات جدیدیکه در آن بعمل آمده و بعضی مواد دیگر که در آن افزوده شده تصویب ومنظور نمودند و به معارف ولایات امر تطبیق تعلیمات نامه جدید داده شد.

۳- کورس های اکابر:

چون خط وسواد عامل مهم وضروری برای پیشرفت وتنویر توده محسوب میشود وزارت معارف موظف است که برای انکشاف وتنویر توده ازراه های مختلفی اقدام نماید افتتاح کورس های اکابر برای جامعهٔ افغانستان که فیصدی باسواد آن خیلی کم است بهترین راه باسواد ساختن توده شمرده میشود.

بروی این اساس امسال ریاست تدریسات موضوع کورس های اکابر را ذریعه کمیسیون فرعی کورس های اکابر تحت غور و بررسی قرارداده و کمیسیون قرار ذیل نظریه داد،

۱- توسعه وتعمیم کورس های اکابر برای یاددادن خط وسواد لازم وضروری است تعمیم خط وسواد علاوه ازتنویر توده برای تطبیق پلان اقتصادی که ازطرف دیگر شعبات مملکت عملی میشود نیز حتمی است، چه پلان های زراعتی اقتصادی- صحی وغیره ذریعه توده تطبیق میشود برای فهمیدن مطلب ومرام شعبات اصلاح اشخاص باسواد وشهری خوب لازم است بناءً اگر در حوزه های فعالیت اقتصادی وتاسیس کورس های اکابر بیشتر توجه شود مفید تر خواهد بود.

۲- عجالتاً هرساله یکصدباب کورس های اکابر در ولایات تاسیس شود که در ظرف پنج سال تعداد مجموعی آن پنجصد کورس شود.

۳- ادارهٔ کورس های اکابر بمدیریت های معارف ولایات مربوط باشد و کورس ها ازروی مناطق وتعداد مراجعین بشقوق فارسی وپښتو تقسیم گردد.

٤- علاوه از کورس های سوادخوانی برای تعلیم اکابر کورس های حیاتی از قبیل کورس های زراعتی حرفوی وغیره نیز برای تطبیق پلان اقتصادی ضروری دیده میشود.

ریاست تدریسات درنظر دارد در آینده نزدیک نظریات کمیسیون را تطبیق وعملی نماید

٤- شمول حرفه های محلی درمکاتب ابتدائی

طلابیکه درمکاتب دهاتی پذیرفته میشوند علی العموم اولاد دهاقین وارباب پیشه وحرفه میباشند وشاگرد بعد ازطی دورهٔ ابتدائی بمقدمات سواد آشنا میشود اما در حین حال ازپیشه پدر که وسیله کسب معیشت آینده آنها میباشد دورمی افتد چون ظرفیت مکاتب لیلیه محدود است وعلاوه بر آن تعلیمات متوسطه وعالی باید منحصر بطلاب ذکی وصاحب استعداد باشد لهذا ازهمه طلابیکه دوره ابتدائی را بپایان میرسانند یک قسمت جزئی آن موفق به ادامه تحصیلات بلندتر میگردند قسمت اعظم شاگردان مذکور باحصول شهادتنامه ابتدائی بکسب وکار پدر مصروف میشوند امامدت شش سال ارتباط آنها باپیشه وحرفه که وسیله معیشت

آنها میباشد منقطع بوده است لهذا بعد از فراغ مکتب بدون داشتن معلومات و تجارب از کسب و پیشه بدرداخل صحنه حیات میشوند ازاین جهة وزارت معارف مدتی است در نظر دارد تا به طرز تعلیمات ابتدائی بیشتر جنبه حیاتی اعطا نماید تا شاگرد انیکه مکتب راطی مینمایند تا اندازه بوسایل کسب معیشت آیندهٔ شان آشنا گردند یگانه راهیکه درین باره به نظر رسیده واز طرف هیئت اعزامی یونسکو هم تائید گردیده ودر ممالک دیگر نیز نتایج مفید بار آورده است داخل نمودن حرفه های محلی در نصاب تدریسات ابتدائی میباشد.

باثر پیشنهاد ریاست تدریسات وتصویب مجلس وزارت معارف لزوم شامل ساختن بعضی حرفه ها در مکاتب ابتدائی احساس وتعیین واعزام یك هیئت در بعضی حصص بغرض مطالعات وصورت تطبیق آن لازم شمرده شد هیئت مذکور به بعضی نقاط رفته نتیجه مطالعات ونظریات خودرا تقدیم نمودند نظریات آنها نیز شمول بعضی حرفه های محلی را درمکاتب ابتدائی لازم ومفید وانمود کرد وزارت معارف برای تطبیق این نظریه داخل اقدامات است.

۵- کورسهای دار المعلمات

ریاست تدریسات ازمدتی به این طرف به این فکر بوده که بغرض بلند بردن سویه تعلیمی معلمات ابتدائی نسوان چاره سنجیده شود. بهمان اثر چندی قبل راپوری درباره معلمات مکاتب ابتدائی نسوان به مجلس وزارت تقدیم کرد در آن تذکار یافته بود که معلمات مکاتب ابتدائی ما کثیراً تعلیمات خصوصی دارند و از عهده تدریس مضامین دوره دوم ابتدائی بدرشده نمیتوانند مجلس وزارت پیشنهاد ریاست تدریسات رامبنی به تشکیل یك کورس که سویه آنهارا بلند ببرد قبول کرد و فیصله نمود که درباره جزییات آن غور مزید بعمل آید.

چون ترتیب پروگرام کورس مربوط بسویه موجوده معلمات موصوف بوده بتاریخ ۱۹ و ۲۰ جوزا از معلمات ابتدائی امتحان فارسی و ریاضی حسب پروگرام صنف شش ابتدائی گرفته شد نتیجه امتحان قناعت بخش نبود. ریاست تدریسات در نظر دارد معلمات مذکوره رافارغ التحصیلات صنوف شش دانسته و درمه سال توسط پروگرام متمرکز وجامعی آنهارا برای تدریس صنوف ابتدائی آماده بسازند باس سویهٔ موجوده که فوقاً ذکر شد این مرام نمیتواند برآورده شود.

از آنرو پیشنهاد ذیل بعمل آمد:

چون شرط اول تطبیق پروگرام متمرکز فوق فراغ از دوره ابتدائی است از آن رو لازم است کورس های سه ساله مذکور را به کورس احضاری یکساله و کورس اصلی متمرکز دو ساله منقسم نماییم.

۱- در کورس احضاری تنها فارسی وریاضی مطابق پروگرام صنف پنج و شش بر آنها تطبیق شود این پروگرام زیادتر به نکات ذیل غور خواهد کرد:

درفارسی .الف.ـ املاء صحیح (ب)مقاله نویسی وعبارت نویسی(ج)خوشخطی (د)-انشاء (ه) صرف مطابق پروگرام ابتدائی -(و)- خواندن درست (ز) قوه تلفظ، استعمال لغت، ترجمه لغت ایراد خطابه .

درریاضی- الف.ـ تمرکز قوابرفع نواقص معلومات ریاضی آنهامطابق سویهٔ مکاتب ابتدائیه (ب)حل سوالات حیاتی (ج) دانستن مفهوم ریاضی، حل مشکلات معلومات ریاضی که دروقت تدریس خودشان با نها برخورده اند(ه) غوربر سوالات وموضوعات کتب ریاضی صنف پنج وشش واستعمال درست وسامان هندسی وطرق تطبیق هندسه ابتدائی در حیات بعداز ختم دوره احضاری امتحان اصولی ودرستی از آنها بهاساس پروگرام صنف شش ونکاتیکه فوقاً ذکرشداخذ واشخاصیکه نتوانند نمبرشش را حائزشوند از آنها صرف نظر شود واشخاصیکه بالاتر از آن نمره حاصل میکنند در کورس دوساله اصلی پذیرفته شوند .

دوم کورس دوساله:

هدف این کورس تقویهٔ معلمات ابتدائی است. وپروگرام آن عبارت از بعضی مضامین معین وتحلیل بعضی موضوعاتی خواهد بودکه برای تقویه تدریس ابتدایی ضرورمیباشد. پروگرام این کورس هم تحت کار است در اینجا زیادتر به تطبیقات وحل سوالات وتحلیل موضوعات ادبی تقویهٔ ادبیات فارسی وپشتو وبعضی موضوعات جغرافیه واستعمال نقشهٔ جغرافیه خواهد بود . که ترتیب هدایت نامه مفصل راایجاب میکند .

شرایط قبولی : کسانی که دراین کورس شامل میشوند معلمات ابتدائی لیسه ها ومرکز خواهد بود .

قرارذیل :

۱- اشخاصیکه تحصیلات خصوصی دارند ویاتااخیر صنف هفت و هشت خوانده اند حتماً شامل شوند .

۲- کسانیکه دورهٔ متوسط راتکمیل نکرده اند ویا تاصنف ۱۱ تحصیلات ندارند بقسم اختیاری .

(از نقطهٔ نظر تقویهٔ میتود درس وتعلیمات)

وقت کورس : کورس احضاری درهفتهٔ سه روز ازساعت ۲ تا ٤ بعدازظهر خواهد بود. (گویا هرروز سه ساعت تعلیمی چهل دقیقه ئی) چون افتتاح کورس بعد ازتعطیل ماه رمضان صورت گرفته برای اینکه سال تعلیمی تکمیل شود کورس درهفته سه روز قبل ازظهر درتعطیل زمستان ۱۳۳۱ دوام کرد . از ۹ ساعت کورس احضاری درهفته پنج ساعت آن برای فارسی و ٤ ساعت آن برای ریاضی خواهد بود . وقت امتحان کورس احضاری در ۱۵ حوت ۱۳۳۱ تااول حمل ۱۳۳۲ توسط هیئت معینه که ازطرف تدریسات مقرر خواهدشد اخذ میگردد. حق الزحمه معلم ومعلمه کورس قرارلایحه متوسطه فی ساعت ۱۵ افغانی خواهد بود ادارهٔ کورس حاضری وغیره آن بدست ع محمد آصف خان مائل ومعاونهٔ مکاتب ابتدائی نسوان خواهد بود .

از مناظر نمایش رسم و کاردستی طلاب معارف در سال ۱۳۲۱

از مناظر نمایش رسم و کاردستی طلاب معارف در سال ۱۳۳۱ عکاسی بنانمای فتحی

شعبات : ـ چون تعداد شاگردان کورس زیاداست دوصنف تشکیل خواهدشد. که به ترتیب درسه روز اول وسه روزاخیر خواهندآمد. محل این کورس مکتب زرغونه است .

بست تعلیمی :

کتابچه سفید فی نفر ٦ جلد ـ قطی پرکار فی نفریك قطی، قلم نوك آهنی یك عدد، قلم پنسل یکعدد کتاب فارسی وریاضی صنف چهار و پنج وشش ابتدائی یك یك جلد، پروگرام مطبوع ابتدائی که درآن ازهدف ومیتود، مضامین ذکرشده یك یك جلد، رهنمای خط که برای مکاتب مسلکی طبع شده یك یك جلد .

کورس دوساله : کورس دوساله که بعدازختم کورس احضاری خواهدبود دوسال دوام میکند. پروگرام آن قراریکه قبلاً ذکرشد عبارت ازموضوعات پروگرام مضامین متوسط خواهدبود که معلومات ابتدائی راتقویه کند بعدازختم این کورس برای فارغ التحصیلات تصدیق نامه داده خواهد شد .

امتیازاین تصدیق نامه قرار ذیل میباشد .

۱ـ مطابق لایحه مستحق معاش مسلکی خواهدشد .

۲ـ اشخاصیکه موقت اند برتبهٔ یازده ترفیع داده خواهند شد .

۳ـ مکلفیت آنها سه سال خواهدبود یعنی درمقابل هرسال کورس یك سال مکلفیت ؛ تخفیفی درساعات تعلیمی هفته وار آنهاداده نخواهندشد .

لایحه امتحان وغیره لوایح دربارهٔ آنها مرعی الاجرا میباشد .

این پیشنهاد درمجلس تاریخی ۱۳۳۱/۲/۳۲ وزارت ملاحظه وتصویب گردیده .

پښتو :

طبق پیشنهاد ونظریهٔ شعبه پشتوی مدیریت تدریسات ابتدائی ازابتدای سال ۱۳۳۱ اساسات ذیل بغرض اصلاح وانتظام امور کورس های پشتوی معلمین مرکز وولایات تحت اجراء گرفته شده است .

۱ـ قبل از این امتحان کورسهای معلمین ولایات از سمستر اول الی ششم توسط شخص مدیر معارف و معلم پشتو باشمول نماینده مطبوعات آنولایت اخذ ونتیجه بمرکز فرستاده میشد طبق نظریه جدید .

امتحانات کورسهای پشتوی معلمین ولایات ازسمستر اول الی پنجم مثل سابق توسط شخص مدیر معارف و معلم پشتو باشمول نماینده مطبوعات آنولایت اخذ میگردد ولی امتحان سمستر ششم که عبارت ازسمستر نهایی است وباخواندن این سمستر کورس پشتو اختتام می یابد اهمیت زیاد دارد باید امتحان این سمستر بشمول نماینده وزارت اخذ گردیده ونتیجه راساً بوزارت داده شود وهم راپور کتب خواندگی ومعیار حاضری ومدت دوام متعلمین سمستر ششم مرکز وولایات به شعبه پشتوی تدریسات ارسال گردد تانظر به ملاحظه راپور های مذکور وقت آغاز امتحان سمستر نهایی بتواند تعین شود .

۲- چون معلم هر لسان باید اهل همان لسان بوده ومعلومات وتجربه کافی درطریق تدریس وغیره خصوصیات آن داشته باشد خصوصاً برای تدریس پشتو شخصی لازم است که اولاً خودش به لسان پشتو از هرحیث آشنا بوده واصول تدریس آنرا بداند ازین حیث درین باره بمکاتب مرکز وولایات اطلاع گردیده تاحتی الامکان تدریس لسان پشتو به عهده معلمین پشتو زبان گذاشته شود .

۳- انتظام درس ودسپلین حاضری کورس های پشتو معلمین مرکز وقتاً فوقتاً ازطرف شعبه پشتو مراقبت ونگرانی میشود. دربعضی مکاتب معلمین که نوبوظیفه مقرر وشامل کدام سمستر کورس پشتو نبودند بعد از معلوم نمودن سویهٔ آنها درمکاتب ذیل کورس های جدید علاوه بر کورس های سابق افتتاح گردید .

۱- در مدیریت مکاتب شهر یك کورس سمستر چهارم وسمستر دوم
۲- در لیسه زراعت یك کورس سمستر چهارم .
۳- درمکتب میخانیکی یك کورس سمستر اول .
٤- درلیسه تجارتی یك کورس سمسترچهارم .
٥- درمدرسه علوم شرعیه پغمان یك کورس سمستر پنجم .
٦- در موضوع شمول فارغ التحصیلان بکلوریا وفاکولته به کورسهای پشتو واینکه اینها بکدام سمستر شامل شوند طبق این پیشنهاد اداره تحت غور مجلس وزارت بشمول استادان و ادبای پشتوی ریاست مطبوعات میباشد درماه سنبله امتحان سمستر ششم کورسهای پشتوی مکاتب مرکز ازطرف یك هیئت که نماینده ریاست مستقل مطبوعات هم درآن شامل بود اخذ و۳۳ نفر از شاملین کورس کامیاب وبه اخذ تصدیقنامه کورس نایل گردیدند .

نتایج امتحانات سنوی امسال :

قرار معمول همه ساله امتحانات سنوی درمرکز و در ولایات از اول قوس شروع الی اخیر قوس امسال دوام داشت امتحانات تحت غور و ملاحظه هیئت های معینه بحسن صورت انجام یافت که اینست خلص راپور نتایج آن :

مکاتب	تعداد داخله	شامل امتحان	کامیاب	ناکام
لیسه تجارتی	۲٦۳ نفر	۲۱٥	۱۱۸ نفر	۳٥ نفر
لیسه نوی کابل	٤۹٦ »	٤۳٦ »	۳٥۷ »	۷۹ »
لیسه استقلال	۱٤۰٤ »	۱۲۸۷ »	۹۹۹ »	۲۹۹ »
لیسه غازی	۱۰٥۰ »	۸۹۷ »	۷۲٦ »	۱۷۱ »
لیسه ملالی	۱۱٦٤ »	۱۰۰۱ »	۷۰۳ »	۲٦۸ »
مکتب میخانیکی	۱۹٦ »	۱۸۲ »	۱۷۳ »	۹ »
دارالمعلمین متوسط	۳۱۸ »	۳۰۷ »	۲٥۷ »	٥۰ »

مکاتب	تعداد داخله	شامل امتحان	کامیاب	ناکام
مکتب تخنیك عالی	٨٤ نفر	٨٢ نفر	٨٢ نفر	نفر
دارالعلوم عربیه	٩١	٨٨ »	٨٠ »	٨ »
صنایع مرکز	٢٣٢ »	٩٧ »	٨١ »	١١ »
تجربوی دارالمعلمین‌ها	٢٣٣ »	٢١٦ »	١٧٥ »	٤١ »
دارالمعلمین مسلکی	٤١٦ »	٣٣١ »	٢٨٣ »	٥٢ »
مکتب زراعت	٨٨ »	٨٢ »	٨٢ »	»
مدرسه علوم شرعیه	٢٩٠ »	٢٧٢ »	٢٣٥ »	٣٧ »
مکتب اصول تحریر	٢٢٩ »	٢١٧ »	١٧٩ »	٣٨ »
لیسه زرغونه	١٥٤٦ »	١٣٣٠ »	٩٧٠ »	٣٦٠ »
« حبیبیه	٢١٨٥ »	١٨٨٢ »	١٣٢٨ »	٥٥٤ »
« ابن‌سینا	٤٩٧ »	٤٧١ »	٣١١ »	١٦٠ »
« نجات	١٢٠٤ »	٩٥٥ »	٦٨٥ »	٣٤٧ »
	١٢٠٨٣	١٠٢١٣	٧٩٤٧	٢٥١٧

۲- مدیریت تدریسات ثانوی:

از آنجاکه (١٦) باب لیسه و(٦) باب مکاتب متوسطه در مرکز و ولایات مربوط مدیریت تدریسات ثانوی میباشد ومدیریت مذکور پیش ازپیش برای بهبود وپیشرفت امور تدریسات مکاتب مذکور صرف مساعی مینمایند وظیفهٔ آن عبارت ازتنظیم ترتیب تعدیل پروگرامها طرح لوایح امتحانات طلاب پیدا کردن معلمین حق الزحمه‌ئی برای مکاتبیکه درآن کمبود معلمین دایمی محسوس است بررسی ازصورت جریان امورتدریسات نظر اندازی به‌تقسیم اوقات وراپورهای خواندگی مکاتب تاسیس کتابخانه ها بازدید کارت ها ، سوانح متعلمین، ترتیب لایحه فیلوشیپ وسکالرشیپ واعزام فارغ التحصیلان جهت تحصیلات عالی بخارج میباشد که‌اجراآت امسال آن قرارذیل است .

الف تجدید وتعدیل پروگرامها :

١- مفردات پروگرام فزیك، کیمیا ، بیولوژی ، حساب وهندسه دارالمعلمات جدیدا توسط کمیسیون اهل‌فن تنظیم وترتیب گردیده‌مورد تطبیق گذاشته شد .

٢- مضمون رسم : ازچندین سال باینطرف‌تعلیمات نامه‌رسم‌موجود و به‌اساس آن‌معلمین مکاتب بذل‌مساعی مینمودند اماچون مضمون رسم اهمیت‌بزرگی‌را داراست و مخصوصاً برای‌متعلمینیکه جهت‌تحصیل شق‌مهندسی وغیره شقوقیکه‌مربوط به‌آن‌میباشد برای تحصیلات عالی بخارج اعزام‌میشوند بدانستن‌این‌مضمون احتیاج مبرمی‌دارند ازآنرومدیریت‌تدریسات ثانوی لازم دید تامفردات مضمون مذکور را تثبیت نماید وهمانا درین مورد به کمك معلمین‌رسم مکاتب نظریات راجمع آوری‌نموده تحت‌مطالعه ومداقهٔ کمیسیونی مرکب از متخصصین قرار گرفت .

ب- تقسیم اوقات تعلیمی صنوف :

اوراق تقسیم اوقات تعلیمی صنوف مکاتب مرکز مربوط تدریسات ثانوی که در ابتدای سال تعلیمی میرسد بعد از ملاحظه در خصوص کمبود معلمین به آنها هدایات لازمه اعطا گردیده است .

ج- راپور های خواندگی :

راپور های خواندگی ۱۶ باب لیسه و (٦) باب متوسطه که از ابتدای سال الی اخیر سال تعلیمی به تدریسات ثانوی رسیده توسط اعضای تدریسات ثانوی ملاحظه گردیده در حصه تطبیق پروگرام مضامین مربوطه بموارد یکه کوتاهی بعمل آمده هدایات لازمه اصدار و الی راپور های مذکور را حفظ نموده است .

د- تاسیس کتابخانه ها :

چون وجود کتابخانه ها در مکاتب باعث ازدیاد معلومات معلمین و شاگردان است درین سال مدیریت تدریسات ثانوی در زرغونه لیسه و لیسه ابن سینا یک یک کتابخانه تاسیس و کتب آنرا تا جاییکه در تحویلخانه وزارت معارف موجود شده از کتب ادبی اخلاقی اجتماعی و علمی فراهم نموده است .

هـ- کارتهای سوانح طلبه :

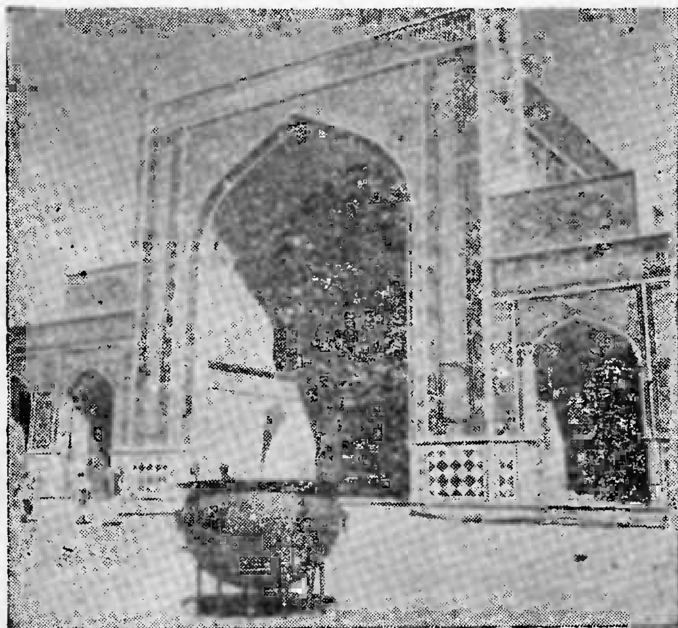
کارتهای سوانح طلاب چون اهمیت خاصی را داراست و بخصوص کارتهای متعلمین صنوف ۱۲ که بعد از گذشتاندن دورهٔ بکلوریا و کسب شهادتنامه جهت تحصیلات عالی بریاست پوهنتون معرفی میشوند و فورمه های آنها از روی کارتهای مذکور خانه پری میگردد مدیریت تدریسات ثانوی اعضای خود را جهت بازدید و تکمیل کارتهای مذکور توسط مدیریت های مکاتب به مکاتب اعزام و هدایات لازمه اعطا نموده است .

و- ترتیب لایحهٔ سکالرشب و فیلوشب :

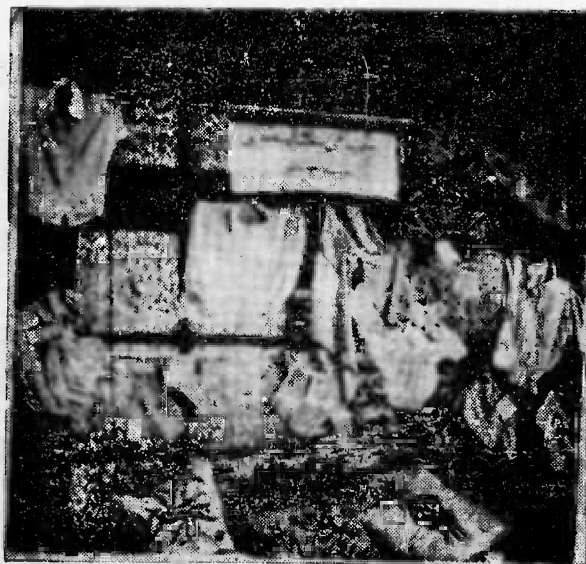
چون قبلا لایحه سکالرشپ و فیلوشپ ترتیب گردیده بود و بعضاً وزارتخانه ها ماموریـن لایق خود را که تحصیلات بکلوریا یا بلندتر از بکلوریا داشتند برای تحصیل مزید بمصارف دولت بخارج اعزام میکردند ودرطول ایام تحصیل معاش ماموز مذکور بخانواده شان تادیه میشد و این عمل در اجرا آت وزارتخانه ها سکته عاید مینمود مدیریت تدریسات ثانوی لایحه جدید سکالرشب داخلی را ترتیب و به مجلس وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل نمود و هکذا لایحه سکالرشب خارجی که جوانان افغانی بلسان خارجی آشنا میباشند بحیث سکالرشب وفیلوشپ دول خارجه یعنی بممالک عضو یونو بخارج اعزام میگردند مقید بشرایط پنج ماده بمجلس وزراء تقدیم و تصویب حاصل گشت با لاثر آن فرمان وارده نمبر ۱۸/۲٤٥٦ /۸/۳۱ و نمبر ۱۸/۲٤٥۸ /۸/۳۱ توصل و موضوع بوزارت خانه ها و موسسات خبر داده شد .

ز- اعزام فارغ التحصیلان بخارج :

چون وزارت معارف بضرورت معلمین لایق در شقوق مختلفه و این که از یکسو در تدریس

منظر دزیبای قسمت داخلی مسجد جامع هرات که جدیداً ترمیم

از مناظر نمایش رسم و کار دستی طلاب معارف در سال ۱۳۴۱

یك منظره زیبای اتن ملی

منظره‌ی از نمایش رسم و کار دستی طلاب معارف درسال ۱۳۳۱

شاگردان مکاتب سکته‌عاید نشود وازسوی‌دیگر بمرورایام احتیاج مملکت از استخدام معلمین خارجی مرفوع گردد متحسس‌است لذامدیریت‌تدریسات ثانوی حسب ضرورت فرار سالهای گذشته ازجمله‌فارغ‌التحصیلان سال۱۳۳۰ مکاتب ثانوی ومسلکی‌متعلمین آتی‌را برای‌فراگرفتن تحصیلات بخارج انتخات واعزام نمود ومابقی‌فارغ‌التحصیلان را بریاست پوهنتون معرفی کرد.

۱ بناغلی غلام‌محمد اول‌نمرهٔ شق سیانس لیسهٔ استقلال برای‌فراگرفتن‌تحصیل جغرافیه بفرانسه .

۲ = « عبدالغنی غوثی‌اول‌نمرهٔ‌صنف‌دوازده‌الف‌لیسه‌نجات‌برای‌فراگرفتن‌تیله‌مونیکشن به‌المان‌غربی .

۳ = « غلام‌حیدر اول‌نمرهٔ‌صنف۱۲ب‌لیسه‌نجات‌برای‌فراگرفتن‌ترمیم‌موتربه‌آلمان‌غربی .

۴ = « محمدبصیر دوم نمرهٔ « « « « « کنودیزی و کارتوگرافی بالمان‌غربی

۵ = « غلام‌نبی اول‌نمرهٔ‌شق‌سیانس‌دارالمعلمین متوسطه‌جهت‌فراگرفتن‌مهندسی تعمیرات به‌انگلستان

۶ = « غلام‌محی‌الدین اول‌نمرهٔ‌صنف۱۲الف‌مدرسهٔ‌علوم‌شرعیه پغمان برای علوم‌شرعیات به‌مصر :

۷ = « غلام‌صفدر اول‌نمرهٔ‌صنف۱۲ب مدرسه‌علوم‌شرعیه پغمان‌برای‌علوم شرعیات بمصر

۸ = « غلام‌محمد دوم‌نمرهٔ « « « « « « « «

۹ = « محمدموسی‌اول‌نمرهٔ‌صنف۱۲دارالعلوم‌عربیهٔ کابل‌برای‌تحصیل‌علوم‌شرعیات‌بمصر

ح: تعدیل بعضی مکاتب متوسطه اطراف به‌لیسه :

ازچندی باینطرف اهالی وادارههای‌معارف ولایت عرایض‌ومکتوباتی مبنی برمتوسطه‌شدن بعضی مکاتب ابتدایی ولیسه شدن برخی‌مکاتب متوسطه بوزارت تقدیم می نمودند که درائر آن بعدازحصول معلومات لازمه‌وجمع آوری‌سوابق‌زمینه بمجلس شورآیعالی معارف تقدیم وبمکاتب آتی تعدیل گردیده .

۱ مکتب ابتدائی خان آباد بمتوسطه .

۲ دو باب مکتب متوسطه جلال آباد (ننگرهار تیگری) به‌لیسه .

ط :- فرستادن محصلین‌افغانی بطور سکالر شب وفیلوشپ :

۱ دولت امریکا ۱۳ سکالر شیپ باتحمل مصارف آن برای متعلمین افغانی جهة تحصیلات عالی درترکیهٔ،سوریه‌وامریکا اعطا نموده است که‌وزارتمعارف اشخاص زیر راکه بعضا دورهٔ در مدت خدمت گذرانیده وبرخی تازه دورهٔ بکلوریا راباپایان رسانده‌اند در شقوق مختلفهٔ انتخاب واعزام نموده است.

الف: برای تحصیل طب :

۱ بناغلی محمد کبیر .

۲ښاغلی محمد رفیق .
۳ « سید الف شاه .

ب: برای تحصیل زراعت :
۱ ښاغلی عبدالحکیم .
۲ ښاغلی عبدالغفور .
۳ ښاغلی عبدالحی .
٤ ښاغلی محبوب .
٥ ښاغلی عبدالملك.

ج: برای تحصیل انجنیری :
۱ ښاغلی عبدالعلی فارغ‌التحصیل سال ۱۳۳۰ لیسه غازی .
۲ ښاغلی عبدالوهاب فارغ‌التحصیل‌سال ۱۳۳۰ « «
۳ ښاغلی عبدالغفار « « « « « «

علاوه بر ۱۱ نفرفوق ښاغلی سیداسدالله واحمدالله واحمد شاه که قبلاً ازطرف ریاست پوهنتون برای تحصیل معادن پیشنهاد شده بودند اعزام گردیدند که جمله ٤ اسکالرشب شود.

۲ـــ سفارت کبرای هندمقیم دربار کابل پنج سکالرشب برای متعلمین افغانی درشقوق مختلفه باین وزارت وانمود ساخته که بالاثر ۱۸ نفرمعلمین مکاتب ثانوی و مسلکی را با سوابق تعلیمی وغیره آنها بریاست پوهنتون معرفی گردیدند تابعد از گذشتاندن امتحان پنج نفرآن اعزام گردد .

ی : اجازه اسعار :

متعلمینیکه میخواهندتحصیلات خودرا بعد ازختم دوره ابتدایی ویامتوسط بپول شخصی خود ویا بمصارف موسسات درخارج بپایان برسانند ویااولاد نمایند گان افغانی درخارج که شامل مکاتب محلی آنجا میشوند طبعاً باسعارضرورت دارند لذامدیریت تدریسات ثانوی حسب الامر مقامات صالحه برای اینچنین اشخاص دربدل پول افغانی عنوانی بانك اجازهٔ تادیه اسعار میدهدکه ازابتدای سال‌الی‌حال (۲۹) نفر بپول‌شخصی و(۲۸) نفر بمصارف موسسات و هکذا برای (۳٥) نفر اولاد نما یند گا ن افغانی مقیم خارج که مشغول تحصیل میباشند اجازهٔ اسعار داده است.

ك: تثبیت مکلفیت فارغ‌التحصیلات فاکولتهٔ نسوان:

چون فارغ‌التحصیلات فاکولتهٔ نسوان درمقابل ۱۳ ویا ۱٤ سال تحصیل که پول هنگفتی برای تربیه ایشان مصرف میشود بعد از موظف شدن بکار بمجرد ظهور امری برخلاف آرزوی ایشان ازخدمت ووظیفهٔ محوله شانه خالی نموده وبهانه‌های غیرموجه متمسك میشدند لذا باساس پیشنهاد مدیریت تدریسات ثانوی ومنظوری مقامات صالحه این فارغ‌التحصیلات مکلف اند درمقابل هرسال تحصیل دورهٔ فاکولته یکسال درخدمت دولت کار کنند وهرگاه

بعضی ازفارغ التحصیلات ازادامۀخدمت قبل از انقضای مدت مکلفیت انصراف نمایدمکلف است که مصارف تعلیمی فاکولتۀ رامطابق فاکولتۀ های ذکور اعاده نماید. این مقررات مرعی الاجرا گردیده

ل: فرستادن آثار رسامی ونقاشی شاگردان مکاتب بین سنه ۵ الی هفده :-

حسب تحریری سفارت کبرای افغانی مقیم دهلی جدید که نمایش آثار رسامی ونقاشی اطفال بین‌سنین پنج الی هفده درهند صورت میگرفت سفارت معزی الیها ار سال آ ثار رسامی اطفال مکاتب افغانستان راخواستار گردیده بالاثر تدریسات ثانوی رسم های متذکرهٔ اطفال مکاتب را جمع آوری وبسفارت کبرای افغانستان دردهلی جهت شمولیت درنمایش مذکور فرستاده.

م: اجراآت مربوط بجریان امتحان سالانه مکاتب ثانوی :

امتحان صنوف هفتم الی‌دوازد هم مکاتب ثانوی ازتاریخ ۱۷ عقرب‌شروع وبتاریخ ٤ جدی‌ختم گردید تدریسات ثانوی‌طبق تقسیم اوقات‌مرتبه اشخاصیرا که درشقوق مختلفۀ مضامین مکاتب تخصص‌داشتند درهر کجا سراغ داشت‌برای گرفتن امتحان دعوت نمود

مدیریت تدریسات مسلکی :

تدریسات مسلکی در کشور عزیز ما خیلی جوان وانکشاف آن باساس اقتضا آت اقتصادی ، تخنیکی ، عرفانی وقضایی مملکت در جریان است مکاتب مسلکی بدو گروب تقسیم میشوند :

الف - مکاتبیکه مرام آن انکشاف تربیوی تبلیغاتی وعلوم دینی و تعلیمات آنها بیشتر جنبۀ نظری دارند مثل دارالمعلمین ها دار العلوم ها در ین مورد و زارت معارف در جریان سال مجالس متعددی ترتیب داده ودر اصلاح وانکشاف پروگرام آنها توجه نموده است .

۱ -در قسمت دارالعلوم ها وزارت معارف نظریه دارد که این مدارس مثل مدارس سایر ممالك اسلامی در راه تبلیغ دین مبین اسلام طوریکه لازم است خدمت نمایند بهمین اساس چندین مجلس از علماء وروشناسان مملکت در وزارت معارف انعقاد یافته در اطراف پروگرام مدرسۀ علوم شرعیه ودار العلوم ها غور شده وبه اساس این مجالس برای تدریس صرف ونحو انشاء ولسان عربی تصمیم گرفته شد که‌از کتب‌جدید مصری استفاده شود در پروگرام سیانس بغرض تامین هم آهنگی وتوازن بین علوم دینی وعصری‌بعضی تغییراتی وارد گردید .

۲ -در مورد دار المعلمین ها وزارت معارف در نظر دارد که عصری ترین اصول تعلیم وتربیه درین مکاتب تطبیق شود باین اساس به مستر هیل مشاور یونسکو گفته شد که قسمت اهم وقت خود را به مطالعۀ دار المعلمین ها مصرف ونظریات خود را

بوزارت تقدیم نماید قسمتی از نظریات او که دربارهٔ تجدید پروگرام بوده از شروع سال تعلیمی ۱۳۳۱ - ۱۳۳۲ در مورد تطبیق گذاشته میشود.

از آن جمله مضمون انگلیسی است که در سال آینده بمکتب دار المعلمین مسلکی تدریس میشود تا معلمین بتوانند در آینده از کتب و مجلات تربیوی خارجی استفاده نمایند.

۳ - همچنین برای استفاده از مضمون کار دستی و انکشاف سویه فکری و ذهنی طلاب دار المعلمین مسلکی درمضمون مذکور بست جدیدی درقسمت توزیع سامان ولوازم کار دستی ترتیب و باساس آن سامان و لوازم بیشتری نسبت بهسابق در دسترس طلاب گذاشته شد تابصورت صحیح و ترتیب بهتر از مضمون کاردستی استفاده شود.

٤ - در پروگرام های مکتب تجارتی تجدید نظر بعمل آمد تصمیم گرفته شد که صنوف مکتب اصول تحریر متدرجاً لغو گردیده و این مکتب ضمیمهٔ مکتب تجارتی گردد بین اساس درسال های آینده مضامین مالی واقتصادی درمکتب تجارتی پهلوی همدیگر تدریس خواهد گردید سویهٔ محاسبین که قبلاً از صنف ۹ فارغ التحصیل میگردیدند بلندتر گردیده ودر آینده فارغ التحصیل صنف ۱۲ خواهند بود چون فارغ التحصیلان مکتب تجارتی در اموردفتر داری بدو این مملکتی وملی شامل کار میشوند لازم دیده شد که درفن تایپستی مهارت داشته باشند وزارت معارف یکتعداد ماشینهای تایپ ازخارج تهیه نموده وبه دسترس شاملین مکتب گذاشته است.

ب - مکاتبیکه جنبه فنی داشته قسمت بزرگ تعلیمات آنها عملی میباشد مثل مکتب زراعت - تخنیک، میخانیکی درین مکاتب تنظیم کارگاها لابراتوار ها و تهیه معلمین لایق عوامل مهمه بوده ووزارت معارف درین باره بیش از پیش توجه نموده است علاوه از مصارفیکه وزارت از داخل بودجه خود متحمل گردیده است مساعدت از منابع مختلفهٔ بین المللی و امریکایی حاصل نموده است.

۱ - مکتب تخنیک عالی - این موسسه درسال (۱۳۲۹) تاسیس گردیده بود امسال دارای سه صنف میباشد و درختم سال جاری فارغ التحصیل میدهد فعلاً درین موسسه شعبات برق، انجنیری ماشین، سویل انجنیری دایر میباشد در سال جاری تعداد معلمین آن باشمول مدیر به ۱۲ نفر بالغ میشود که از امریکا استخدام گردیده اند در طی سال گذشته لابراتوار های آن تنظیم گردیده و همچنین کتابخانه آن بصورت اساسی تعمیر وبه تعداد پانزده هزار جلد کتاب درقسمتهای مختلفهٔ انجنیری بمعرض استفاده معلمین گذاشته شده این کتب از منابع مختلفهٔ امریکایی بموسسه امداد گردیده وقیمت آن تقریبا به ۵۰ هزار دالر بالغ میشود.

لابراتوار ها و کارگاه های آن توسعه یافته وقسمت مواد وآلات لازمه ازمنابع مختلفه امریکایی وارد گردیده سه نفر متعلمین صنف سه آن برای تحصیل درقسمت ماشینهای

زراعتی به امریکا اعزام میگردند این طلاب در یونیورستی وایمنگ شامل گردیده وتا ختم تحصیل مصارف آنها از طرف اصل چهارم کمك امریکا پرداخته میشود .

۲ - مکتب زراعت؛وزارت معارف ازچندین سال باینطرف درصدد توسعه وتجدید این مکتب بود مشکلاتیکه درین مورد پیش روداشت تهیهٔ معلمین لایق فارم زراعتی حیوانات خانه وغیره بود بالاخره باحکومت امریکا داخل مذاکره گردیده وموافقهٔ حاصل گردید که درپروگرام این مکتب تحول اساسی بعمل آید وبهمین مطلب حکومت امریکا چند نفر متخصصین ازیونیورستیوایمنگ ارسال داشت تا اساسات این مکتب راتحت مطالعه قرار بدهند مستر هربرت ونز مدیر مکتب تعیین گردیدسه نفر معلم فنی نیز ازامریکا استخدام گردیده و بزودی میرسند .

پروگرام جدید این مکتب تحت مطالعه بوده ودرسال تعلیمی ۱۳۳۲ در مورد تطبیق گذاشته میشود مضمون انگلیسی بصورت اساسی تدریس خواهد شد تافارغ التحصیلا ن بتوانند درآینده تحصیلات عالیتر خود را درخارج ادامه بدهند .

درقسمت فارم زراعتی حیوانات خانه ریاست مستقل زراعت باماهمکاری نموده .

ده نفر ازفارغ التحصیلان سابق مکتب زراعت برای تحصیل بخارج تعیین گردیده ومثل طلاب تخنیکم دریونیورستی وایمنگ اعزام ومصارف شان ازطرف امریکا پرداخته میشود درضمن پلان های آینده وزارت معارف تصمیم گرفته که چند باب مکتب زراعت را در قندز ، گرشك ومزارشریف تاسیس کند .

۳ - مکتب میخانیکی : درسال های گذشته طلاب این مکتب از کابل ونواحی آن انتخاب میگردید چون انکشاف فابریکات در اطراف وولایات مد نظر است وزارت معارف سی نفر از طلاب ولایات راشامل این مکتب ساخته وفعلاً تادایر شدن لیلیه مشخص باین منظور این طلاب درلیلیه ابن سینا جاداده شدند .

کورس ماستری که دوسال قبل تاسیس گردیده امسال دسته دوم فارغ التحصیلان خودرا بهموسسات تقدیم نمود فارغ التحصیلان در جریان سال تعلیمی باجدیت کار کرده ودرختم سال نمایشی از آثار خود در وزارت معارف ترتیب دادند که طرف تقدیر وزارت واقع گردید .

۴ - مکتب صنایع - یکی ازحادثات ناگوار سال گذشته حریق مکتب صنایع بود که خساره ی بهتعمیر وبعضی سامان آن وارد نمود باوجود آن وزارت معارف باقسمتی از سامان که ازحریق نجات داده شده شعبات خیاطی ونجاری رادوباره دایر نمود درپروگرام خیاطی تجدید نظر نموده وفیصله بعمل آمد که دوره مکتب ازسه سال بچهارسال تمدید شود تاخیاطان لایق تربیه شود .

امتحانات وفارغ التحصیلان

امتحانات مکاتب مسلکی تحت مراقبت کامل وزارت معارف ازاول قوس شروع وتا ۱۵ قوس ختم گردید که تعداد فارغ التحصیلان امساله مکاتب مسلکی قرار ذیل است .

دارالعلوم عربی کابل ۱۲ نفر وسه‌نفر ازشعبه حفاظ که‌جمله۱۵ نفر میشود .

لیسه زراعت ۳۸ « چهارنفر آنها درنظر است به امریکا جهة ادامه تحصیلات بروند

اصول تحریر و محاسبه ۵۰ «

دارالمعلمین مسلکی ۷۳ «

دارالمعلمین متوسط ۲۹ « که‌هفت‌نفر آنها بوظیفهٔ معلمی و بقیه بفاکولته سیانس وادبیات معرفی شدند

لیسه‌تجارتی ۳۶ «

مکتب میخانیکه ۲۹ « ۱۱ نفر به‌صفت‌استادفن وبقیه‌درشعبات‌مختلف میباشند

تخنیك عالی طلاب‌این‌مکتب امسال‌ازصنف‌اول بدوم‌ترقی کرده برای سال آینده فارغ التحصیل میدهد .

مدرسه علوم‌شرعیه‌پغمان ۴۰ نفر اینها برای ادامه‌تحصیلات عالی به فاکولته ادبیات معرفی میشوندشهادتنامه های تمام‌اینها توزیع وبه‌وظایف مسلکی شان تقسیم شدند .

مدیریت احصائیه

اول مدیریت احصائیه در سال گذشته یك‌تعداداوراق معلومات‌احصائیوی‌طلاب‌معلمین ومکاتب‌را که عبارت ازمعلومات‌ابتدائی‌سال‌تعلیمی‌واخیرسال تعلیمی با شد بهر اندازهٔ که برای‌یك‌مکتب‌لازم‌بود جهة خانه‌پری به‌تمام‌مکاتب مرکز وولایات افغانستان فرستاد.

تاوقتیکه اوراق‌واپس بمرکز مواصلت‌میکرد، مدیریت احصائیه‌به‌ترتیب دوسیه‌های‌خود پرداخته وتمام‌دوسیه‌ها بترتیبیکه بودجدول‌کشی نمود. ومعلومات مطلوبه وقتاً فوقتاً که ازمکاتب توصل‌میورزید بعدازتصحیح شامل دوسیه‌های متعلقه آن‌می نمود. در ماه حمل سال۱۳۳۱ تمام‌معلومات‌احصائیوی ابتدای‌سال تکمیل‌شدومدیریت احصائیه‌بعدازجمع‌نمودن شروع‌به‌ترتیب وتصنیف‌سالنامه احصائیه معارف‌نمود سالنامهٔ مزبوررا درماه ثورهذ اسنه ۱۳۳۱ درقیدیکصدصفحه‌بارقام مثبته که‌دارای گرافهای‌رنگه‌است‌ترتیب وتنظیم‌نموده‌است.

۲ مدیریت احصائیه بعد ازجمع آوری معلومات موصوف راپور های ذیل را ترتیب وبه‌شعبات مربوط آن‌فرستاد .

الف: یك‌راپور‌مفصل درباره تعدادطلاب ازحیث معیوبیت ومیدانهای سپورت وغیره بریاست سپورت وحفظ الصحه تقدیم نمود .

ب - راپوردیگری ازحیث کمبود معلمین مکاتب ولایات ومرکز به‌تفریق مضامین ترتیب وبمدیریت‌معلمین وماموربن‌ریاست تدریسات‌عمومی‌فرستاده وطوریکه اطلاع گرفتیم‌مدیریت موصوف‌ازروی‌راپور مذکور جاهای کمبودمعلمین بعضی‌مکاتب‌را ازفارغ‌التحصیلان سال ۱۳۳۰ دارالمعلمین‌ها تکمیل‌نمود .

ج - یک راپور دیگر درباره وضعیت عمارات مکاتب در شش ورق ترتیب و بمدیریت تعمیرات وزارت معارف فرستاده .

د - مدیریت احصائیه تمام معلوماتی را که موسسات خارجی وسفارتخانهای ممالک خارجه مقیم کابل و سفارتخانه‌های افغانی درخارج در موضوع معارف افغانستان خواسته‌اند با جازه مقام وزارت بزودترین فرصت از روی معلومات دست داشته خویش طبق خواهش آنها ترتیب وفرستاده است .

۳ سال جاری یک اندازه فورمه‌های نتائج امتحانات طلاب و احصائیه معلمین مکاتب سردسیر و گرمسیر که عبارت از اخیر سال باشد برای خانه پری بمدیریت های معارف ولایات فرستاده و ترتیبات مقدماتی تکمیل معلومات مکاتب جلد دوم سالنامه سال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ گرفته شده

مدیریت یونسکو :

به اساس موافقه امداد تخنیکی که بین وزارت معارف و یونسکو در ماه می ۱۹۵۱ به امضاء رسیده بود در راپور سال گذشته از آن سخن رانده بودیم یکنفر متخصص مکاتب تخنیکی بحیث مشاور نظر بدرخواست وزارت معارف بماه اکتوبر ۱۹۵۱ وارد کابل گردید مشاور مذکور مستر سدرلیند بموافقه وزارت معارف مکاتب اطراف کابل را بمعیت مدیر عمومی تدریسات ابتدائی و آمر مکتب صنایع معاینه کرده که از آن در اجراآت تدریسات ابتدائی تذکر رفته است .

ازمناظر کنفرانس های (روز تاسیس یونو) در دار المعلمین ها

مشاور موصوف از شعبه امداد تخنیکی یونسکو درخواست نموده تا درسال ۱۹۵۳ برای ۱۰ مکتب ابتدایی مرکز سامان ولوازم کارهای دستی از قبیل سامان نجاری ، کارگاه بافت بلسامان ، مسگری آهنگری ریسه کاری ارسال نماید .

درجریان سال متخصص مذکور بهمکاری متخصصین داخلی ومتخصصین سازمان های بین المللی دیگر یعنی سازمان صحی جهان ، سازمان کار و کارگر ، سازمان زراعتی وغیره پروژه طرح یک قوریه نمونه را بحیث عضو کمیسیون ترتیب کرده وجهت غور بمقامات صلاحیت دار تقدیم نمود اگر این پروژه مورد قبول واقع گردد و قابل تطبیق شناخته شود درثانی در بارهٔ قرای دیگر تعمیم خواهد گردید .

مستر سدرلیند بعد از انقضای موعد معینه در اخیر اکتوبر ۱۹۵۲ بوطن عودت کرد .

کمک‌های عرفانی و اعطای سکالرشپ با فغانستان

یونسکو مطابق پروگرام خویش برای سال ۱۹۵۱ دو سکالرشپ در زمینه تعلیم اساسی و اکابر به افغانستان داده بود بر اساس آن وزارت معارف دو نفر از منسوبین خود را جهت داوطلب به سازمان موصوف جهت استفاده معرفی و ع بناغلی محمد کریم خان مدیر نشریات ریاست تالیف و ترجمه بماه اسد عازم امریکا گردید و بتاریخ ۳۰ میزان س بناغلی دین محمد خان عضو مدیریت تدریسات مسلکی عازم سوگدان شده بعد از انقضای چهار ماه آن سرزمین را ترک گفته یکماه در مصر و یک ماه دیگر در سوریه بمطالعه موسسات تعلیم اکابر و تعلیم اساسی پرداخت.

البته مصارف سفر و غیره بدوش یونسکو بوده است علاوتاً در سال ۱۹۵۲ یک سکالرشپ جهت مطالعه مکاتب مسلکی و تخنیکی و مطالعه پروگرام طرز اداره آنها در دو مملکت مختلف به افغانستان داده است.

ازمناظر کنفرانس‌های (روز تاسیس یونو) در دار المعلمین‌ها

از طرف دیگر مطابق پروگرام شعبه امداد تخنیکی یونسکو و نظر بدرخواست وزارت معارف دو نفر معلم برای مکتب عالی تخنیک در ماه حمل وارد کابل گردیدند.

و یکنفر معلم اصول تدریس هم برای مکتب دار المعلمین پیش بینی شده است که درین نزدیکی ها بکابل خواهد رسید همچنان سه فیلوشپ جهت تحصیل در شق تعلیمات مسلکی و تخنیکی نیز به افغانستان داده شده است. به اساس آن بناغلی عبدالاحد خان منصوری معاون اداری دار المعلمین بمنظور تحصیل در شق اصول تدریس بماه سنبله عازم انگلستان شده و نفر از معلمین مکتب میخانیکی جهت اخذ تعلیمات تخنیکی و پسته کاری در ماه اول قوس بسوی المان غربی حرکت کردند. مصارف سفر معاش و غیره معلمین و محصلین فوق الذکر از طرف یونسکو پرداخته می شود.

بعلاوه شعبه امداد تخنیکی یونسکو مبلغ که هزار دالر را با ختیار وزارت معارف گذاشته تا سامان و لوازم لابراتوار و غیره برای مکاتب خریداری نماید.

وزارت معارف برای سال ۱۹۵۳ از یونسکو کمک‌های آتی را خواسته و شده است که درینجا بصورت اختصار از آن سخن میزنیم متذکر میشود که این پیشنهاد در اثر مفاهمه با نماینده یونسکو ... ترتیب گردیده بود ...

الف ـ تدریسات عمومی :
یکنفر پروفیسور برای فاکولتهٔ پیداگوژی که ضمناً وظیفهٔ مشاور تعلیمی را به عرص مسترسدر لیند ایفا خواهد نمود .
یك فلوشپ دوساله جهت اعزام یك مربی عمومی افغانی درخارج که بعد ازعودت پروفیسور خارجی چوکی آنرا اشغال خواهد نمود .
ب ـ تدریسات مسلکی و تخنیکی :
تمدید قرارداد دونفر معلم مکتب تخنیکی عالی برای یك سال دیگر .
یك نفر متخصص تدریسات مسلکی .
یك فیلوشپ دوساله که داوطلب آن بعد ازمراجعت بوطن چوکی مدیرمکتب تجارتی را اشغال کند .
ج ـ مکتب دار المعلمین :
یکنفر معلم اصول تدریس .
یك سکالرشپ جهة فراگرفتن اصول تدریس برای یك معلم دارالمعلمین .
د ـ تعلیم اساسی :
یکنفر متخصص تعلیم اساسی .
یك فیلوشپ درزمینه تعلیم اساسی درهند یا سیلون .
هـ ـ مکتب تجارتی :
یك فیلوشپ درشق تجارت جهة معاینه وفراگرفتن اصولهای جدید تجارتی .
و ـ سامان ولوازم تحصیل :
برای فاکولتهٔ پیداگوژی و مکتب تجارتی تستها و گـلـکسیون اکتشافات جدید راجع به (Measurementeducation) بزبان انگلیسی پروژکتور سینما، ماشین حساب، کستتنر معلومات راجع به اصول دفترداری سامان ولوزام دفترطور نمونه وغیره .
نظر باطلاع یونسکو پیشنهاد فوق تحت غور است.

شمول نمایندگان افغانستان در کنفرانس های عرفانی بین المللی :

هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو بتاریخ ۱۲ نومبر درپاریس افتتاح شده والی ده دسمبر دوام کرد . طبق اساسنامهٔ سازمان ممالك عضو مکلفند در کنفرانس های عمومی هیئت بفرستند. ازآنرو بصوابدید وزارت معارف ع ص بناغلی داکتر محمد انس خان رئیس پوهنتون بحیث رئیس هیئت افغانی وص بناغلی داکتر محمد اکرم خان مدیر تدریسات ثانوی بصفت عضو هیئت افغانی جهت شمول درین کنفرانس تعیین واشتراك نمودند.

۲ ـ کنفرانس منطقوی در باره تعلیمات مجانی واجباری : حسب فیصلهٔ که دردومین کنفرانس منطقوی کمیسیون های ملی دربنکاك بعمل آمده بود ازجانب افغانستان بناغلی میر امان الدین خان انصاری شمولیت ورزیدند .

کنفرانس منطقوی دربارهٔ تعلیمات مجانی واجباری برای ممالك حوزه جنوب شرق آسیا نظر بدرخواست حکومت هند در بمبئی بتاریخ ۱ دسمبر دائر شده وتا ۲۳ دسمبر ادامه داشت .

چون موضوع آن مفید ومصارف ایاته واعاشه مشمولین کنفرانس بدوش یونسکو بود لذا بدعوت یونسکو وزارت معارف هیئتی مرکب از ع ص ښاغلی داکتر عبدالقیوم خان رئیس دارالمعلمین‌ها بحیث رئیس هیئت افغانی و ع ع شاغلی محمد آصف خان مایل مدیر عمومی تدریسات ابتدائی وص ښاغلی محمود خان کریمزاده مدیر تفتیش بصفت عضو هیئت افغانی در کنفرانس مذکور ازطرف افغانستان در کنفرانس مذکور تعیین وشرکت نموده‌اند.

ښاغلی دوکتور عبدالقیوم خان رئیس دارالمعلمین‌ها درجلسهٔ عمومی کنفرانس منطقوی یونسکو دائمی کنفرانس میدهند

مدیریت یونسکو به‌سوالات سازمان های تربیوی جواب لازمه تهیه وراپور های به‌ایشان فرستاده است که مهمترین آنهارا درینجا ذکر میکنیم:

۱ - معلومات راجع به بورس های تعلیمی که از طرف حکومت افغانستان به‌طلاب افغانی داده میشود.

۲ - راپور راجع به کمک های اجتماعی که بطلاب ومحصلین معارف میشود وراپور پیشرفت عرفانی مملکت برای هفتمین کنفرانس عمومی یونسکو.

۳ - حسب درخواست یونسکو راپور مفصل وزارت معارف در جینوا فرستاده شده همچنان کتب درسی دهاتی پشتو و فارسی ابتدائی به آنجا فرستاده شده.

۴ - سکالرشپ‌ها: دونفر از معلمین لایق میخانیکی به‌غرب آلمان برای مقایسه تعلیمات مسلکی با آنجا اعزام گردیده.

امدادهای موسسات خارجی بمعارف افغانستان:

درینجا میخواهیم ازمعاونت‌های سایر موسسات تعلیمی وتربیوی دنیا مانند معاونت های که به اساس اصل چهارم کمک امریکاء واداره تربیوی بین المللی اضلاع متحده (U.S.I.E) بعمل آمده شرح دهیم.

معاونت‌های مذکور ازسال های چندی بمعارف افغانستان وعده داده شده وحتی آماده بودامادرین دوسال (۳۰ و ۳۱) وزارت معارف جدیت تامی بخرج داده وازامداد های موسسات مذکور استفاده های شایانی نموده که ذیلاً شرح داده میشود.

۱- برای معاش ومصارف معلمین مکتب تخنیک عالی که ازامریکا استخدام شده اند ۳۰۰۰۰ دالر
۲- برای معاش مصارف معلمین خارجی لیسهٔ حبیبیه که ازامریکا استخدام شده اند ۱۶۰۰۰ دالر
۳- برای مصارف ۷ فیلوشپ درشقوق زراعت وتخنیک ۱۵۰۰۰ دالر

بشرح ذیل:

۳ نفر دررابرت کالج استانبول.
۳ نفردریونوورستی امریکایی بیروت
۱ نفربرای تخنیک عالی درامریکا

٤ معاش و مصارف سفریه دونفر مشاورین برای لیسهٔ زراعت ومصارف ۱۳ فیلوشپ درشق زراعت وانجنیری معادن ۷۵۰۰ دالر
٥ برای مصارف ٦ سکالرشپ درشقوق مختلفه به امریکا ۱۵۵۰۰ دالر
٦ برای مصارف کتابخانه‌ها ولابراتوارهای مکاتب افغانستان ۰۰٤۰۰ دالر
۷ برای پیش برد تعلیمات بصری توسط پرجکتور سینماها وتیاترهای سیار موترهای مذکور ومصارف آن ۱۲۶۰۰ دالر

خلاصه درحدود یکصدویکهزار وشش صد دالر امسال برای ترقی مکتب زراعت وتوسعه مکتب تخنیک عالی وسکالرشپ ها تاسیس کتابخانه‌ها ولابراتوار های مکاتب وپیشرفت تعلیمات بصری از دوموسسه مذکور معاونت گرفته شده

مدیریت مامورین ومعلمین تدریسات:

درسال جاری مانند سالهای گذشته تغییرات و تبدلاتیکه توسط انجمن معارف صورت گرفته بمساحه اجرا گذاشته شده نکات مهم آن قرار ذیل است.

۱- تقرر رئیس معارف قندهار.
۲- تقرر ده نفر مدیران معارف ولایات ومدیران مکاتب مرکز
۳- « « « معاونین « » » » »
٤- تقرر وتبدل دوازده نفر مفتشین مرکز وولایات
٥- «چهار نفر مامور های معارف
٦- « آمر مدرسه علوم شرعیه

۷- معلمین مکاتب گرم سیر که مدت مسافرت خود را در ولایات بسر رسانیده وازماه جوزا تاسنبله مراجعه نموده اند عندالمراجعه شان برحسب تصاویب انجمن معارف ومنظوری جلالتمآبی وزیرمعارف جوقه جوقه بولایات مسکونه اصلی شان ویا بولایات مطلو به دیگر تبدیل گردیده و در عوض از معلمین مسافرت نکرده اند بولایات اول الذکر مقرر و اعزام گردیده اند.

۸ هفت نفر فارغ التحصیلان فاکولتهٔ سیانس و هژده نفر فارغ التحصیلان فاکولته ادبیات وسه نفر فارغ التحصیلان فاکولته حقوق بحیث معلم درلیسه های مرکز وولایات مقرر گردیده وبقیه آنها بوزارت خانه های دیگر حسب درخواست وزارت های موصوف معرفی گردیدند

۹- برای (۱۲۲) باب مکاتب دهاتی که جدیداً افتتاح گردیده معلمین تعیین ومقرر شده است .

۱۰- برعلاوه یك عده معلمین که تحصیلات خصوصی داشته وبوزارت مراجعه نموده اند پس ازتدقیق در اطراف شخصیت ولیاقت تعلیمی آنها واخذ امتحان بحیث معلمین موقت مقرر گردیده اند .

۱۱- (یکعده) فارغ التحصیلات فاکولته های نسوان بحیث معلمات لیسه های ملالی وزرغونه مقرر شده وبرعلاوه کمبود معلمات لیسه های موصوف ومکاتب ابتدائی نسوان تکمیل گردید و برای دو مکتب ابتدائیه جدیدالتاسیس نسوان در دروازه لاهوری وچنداول معلمات جدیدتهیه ومقرر شده

۱۲- یکعده معلمین خارجی برای تکافوی کمبود معلمین لیسه ها و مکاتب مسلکی ازخارج استخدام گردیده .

۱۳- مامورین ومعلمین ومعلمات ذیل امسال ترفیع کرده اند :

١- ع مولوی یارمحمدخان	معلم دارالعلوم عربی	ازرتبه ٤	برتبه ٣
٢- ص عبدالرحمان خان	معلم دارالمعلمین	ازرتبه ٥	برتبه ٤
٣- ص محمدانور خان	معلم مکاتب شهر	« « ٦	« ٥
٤- ص خیرمحمدخان	رسام مکتب تجارتی	« « ٦	« ٥
٥- ص محمداعظم خان	معلم دارالمعلمین	« « ٦	« ٥
٦- حاجی محمدآصف خان	معلم خیاطی صنایع	ازرتبه ٦	برتبه ٥
٧- محمدعزیز خان	معلم حبیبیه	ازرتبه ٦	برتبه ٥
٨- محمدزمان خان	معلم لیسه میرویس بابا	ازرتبه ٦	برتبه ٥

۱۴- هشت نفر فارغ التحصیلان دارالمعلمین متوسطه که به عرایض جداگانه از شمول به پوهنتون نظر به معاذیری صرف نظر و خواهش معلمی رانموده بودند با هفتاد وسه نفر فارغ التحصیلان دارالمعلمین مسلکی بولایات نظر به ضرورت وتناسب کمبودها بصورت ذیل تقسیم گردید :

١- حربی‌ښوونځی :	فارغ التحصیل متوسطه	یکنفر	فارغ التحصیل مسلکی	سه نفر
٢- ولایت کابل:	« « «	سه نفر	« « «	هفت «
٣- « قندهار:	« « «	.	« « «	« «
٤- « هرات:	« « «	یکنفر	« « «	ده «
٥- « مزارشریف:	« « «	دونفر	« « «	سه «
٦- « قطغن:	« « «	یکنفر	« « «	شش «
٧- « جنوبی:	« « «	-	« « «	هفت «
٨- حکومت اعلی فراه :	« « «	-	« « «	ده نفر

	فارغ التحصیل متوسطه	فارغ التحصیل مسلکی
۹ - میمنه:		
۱۰ - بدخشان:	» » »	» » » » سه نفر
۱۱ - پروان:	» » »	» » » یك »
۱۲ - غزنی:	» » »	» » » چهار »
۱۳ - مکاتب شهر:	» » »	» » » یك »
۱٤ - مکتب خوشحالخان:	» » »	» » » چهار نفر
۱۵ - » دارالمعلمین:	» » »	» » » سه »
جمله	(۷) نفر	۷۳ نفر

ریاست دارالتالیف

نظر بفیصله های شورای عالی معارف ازعرصه دوسال باین طرف پروگرام معارف تحت تعدیل واصلاح وبعضاً تجدید است ریاست دارالتالیف باساس ایجابات پروگرام جدید مشغول تالیف وتدوین کتب جدید میباشد که امسال بتکمیل سلسله تالیف کتب کلاسیکی الی صنف ۱۲ موفق شده که عدهٔ بیشتر آن ازطبع فارغ وچندی است که تحت تالیف وطبع میباشد برعلاوه ازتالیف و ترجمه کتب مذکور بتالیف ونشریك سلسله کتب مفید دیگر ازقبیل کتب معاون درس وغیره توفیق یافته است :

مدیریت تالیف وترجمه :

قبل ازاینکه به اجراآت مدیریت تالیف و ترجمه ریاست دارالتالیف بپردازیم بهتر است اجراآت آنرا به عناوین ذیل تقسیم ورؤس مطالب هر عنوان را باگزارشات مختصر وصرف نظر از گذارشات جزئیات آن تقدیم حضور خوانندگان گرامی نمائیم .

الف: تالیفات وتراجم کتب درسی ابتدائی .
ب : » » » » متوسط.
ج : » » » » ثانوی.
د : » » » » کتب معاون درس و کتب مطالعه.
ه : امورمتعلقهٔ اداری.
و: تعمیمات کتب برای طبع ثانی ، ثالث وغیره .

الف - تالیفات وتراجم کتب درسی ابتدائی .

نظر بفیصله های شورای عالی معارف ازعرصه دوسال به این طرف پروگرام معارف تحت تعدیل و اصلاح وبعضاً تجدید است که حسب ایجاب پروگرام جدید وقتاً فوقتاً کتب تالیف میشود که درسال حاضر فعالیت های ریاست دارالتالیف دراین قسمت قرار آتی است

۱- تعدیل و تالیف قسمتی از مضامین و کتب درسی ابتدائی درسال گذشته صورت گرفته بود ولی قسمت ریاضی وهندسه آن که هنوز پروگرام آن تحت تدقیق وترتیب بود صورت نگرفته بود امسال مفردات پروگرام ریاضی صنوف ابتدائی تکمیل و کتب آن ازصنف (۳ الی ٦) جهت تالیف وتدوین مطابق پروگرام جدید به اشخاص ذی صلاحیت آن سپرده شد که ازجمله

٤ جلد ۲ جلد آن تالیف شده وبعد ازترتیب رسم هاومقابله به طبع سپرده میشود بقیه تحت تالیف و تدوین بوده بعد از ملاحظه وترتیب به طبع خواهد رسید .

۲ـ کتب هندسه این صنوف هم مطابق پروگرام جدید تحت تالیف گرفته شده .

۳ـ تالیف کتاب دوم کلان سالان بزبان فارسی که بعد از خطاطی ودیگر متعلقات آن امسال از طبع فارغ گردیده.

٤ـ تالیف کتاب دوم کلان سالان بزبان پشتو که بعد ازخطاطی بطبع سپرده خواهد شد.

ب تـالیفات وتراجم کـتب متوسط :

درین دوره تاجاییکه تعدیل پروگرام ومفردات جدید به مدیریت تالیف وترجمه رسیده اجراآت آن قرار ذیل است .

۱ـ تالیف کـتب عربی برای سه صنف (۷ـ۸ـ۹) هبفارسی و پشتو که از آن جمله یـکی تحت طبع ودوی دیـگر بعداز مقابله وتصحیح بطبع خواهدرسید

۲ـ تالیف کتب تاریخ مطابق پروگرام جدید رای صنوف(۷ـ۸ـ۹) که بعد ازمقابله وترتیب نقشه ها طبع خواهد شد

۳ـ تالیف کتب جغرافیه مطابق « » » » » » » » » » » » »

٤ـ فارسی صنف (۷ـ۸ـ۹) بعد از تصحیحات وتعدیلات به طبع داده شده

ه ـ هندسه صنف ۸ توسط ماشین گستتنر مدیریت نشریات طبع شده .

ج تـالیفات وتراجم کـتب ثانـوی :

۱ـ فارسی صنف یازده ارطبع فارغ شده

۲ـ « « دوازده که بنام تاریخ ادبیات افغانستان موسوم است ازطبع برآمده.

۳ـ کیمیای صنف ده ذریعه ماشین گستتنر مدیریت نشریات طبع شده .

٤ـ « « دوازده تالیف شده وجهت طبع به نشریات ارسال گردیده .

ه ـ بیالوژی صنف یازده که سال گذشته تالیف شده بود امسال ازطبع فارغ شده.

٦ـ « ۱۲« » » » » » » » » » » »

۷ـ جیولوجی صنف ده ازتالیف فارغ وبعدازساختن نقشه‌هاورسم‌ها وغیره آن طبع میشود

۸ـ فزیك صنف ده تالیف شده .

۹ـ تاریخ صنف ده مطابق پروگرام جدید تالیف و بعدازپاکنویس وفوتوکاپی به طبع داده مشیود

۱۰ـ تاریخ صنف ۱۱ و ۱۲ مطابق پروگرام جدید تحت تالیف بوده وتا اخیرسال به طبع داده میشود

۱۱ـ جغرافیای صنوف ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ مطابق پروگرام جدید تحت تالیف وعنقریب به طبع داده میشود .

۱۲ـ عقاید صنف ۱۲ از تالیف فارغ وآماده طبع است .

۱۳ـ روحیات که برای صنوف ۱۲ تالیف شده بود طبع وبدسترس استفاده گذاشته شده

د تالیفات وتـراجم کـتب معاون درس ومطالعه :

طوریکه درراپور سال گذشته از تالیفات وتراجم کتب معاون درس ومطالعه آن جهت پیشبرد سویه تعلیمی وانکشاف ذهنی منسوبین معارف وعموم توده تذکری بعمل آمد واز ۳۲ جلد کتب دینی، علمی، اجتماعی، اخلاقی، تربیوی فلسفی وغیره که در رشته‌های مختلف تالیف وترجمه از آن نام بردیم بهاساس اجراآت سابق مدیریت تالیف وترجمه ریاست دارالتالیف وزارت معارف بوارسی شاغلی رئیس دارالتالیف موفق گردید تاهمان سلسله را تعقیب ویك عده کتب دیگر علمی واجتماعی را نیز درذخایر علمی وعرفانی معارف مملکت بیفزاید وازین راه خدمتی بعلم وعرفان و ثقافت علمی و کلتوری این مملکت بنماید تاجاییکه این مدیریت بهاین مامول فایق آمده مختصر گذارشات آن اینست:

۱- برای پیشبرد سویه ادبی وقلمی اهل عرفان وتوده یك سلسله از کتب شعرالعجم را که از تالیفات بارز وبرجسته جناب مولانا شبلی نعمانی است وبرخی از قسمت‌های آن ترجمه گردیده بود سرازنو تحت تصحیح وترجمه، ترتیب وتدوین گرفته تاقسمت‌های را که قبلاً ترجمه وازنقطه نظرفارسی طرزتحریر وترجمه واغلاط طباعتی قابل تصحیح وتدقیق باشد تصحیح وقسمت های را که قابل تجدید ونظرثانی بود تجدید وبه‌طبع بسپارد بهاین‌صورت قسمت اول آن تصحیح وبقیه تحت تصحیح و تدقیق است که عنقریب پنج جلد کتاب صحیح درقسمت ادبیات طبع وتقدیم منسوبین معارف وتوده خواهد گردید.

۲- درنظر است کتاب تنقید شعرالعجم که ذخیره بس بزرگی درقسمت ادبیات میباشد ترجمه‌شود.

۳- لغت کلاسیکی: ترتیب یك کتاب لغت کلاسیکی برای طلاب معارف که ازلغات درسی وکتب‌درس ادبیات ازصنف اول الی ۱۲ وحتی بالاتر از ۱۲ هم‌دران گنجانیده شده.

٤- قاموس: ترتیب وتدوین یك قاموس مکمل وجامع دیگر که توسط آن احتیاجات ضروریه وعمومیه زبان‌وادب رفع شده بتواند.

۵- قاموس پشتو: تدوین یك قاموس مکمل پشتو فارسی وانگلیسی که مقدمات آن فراهم شده

٦- تالیف یك کتاب بزرگ بنام تاریخ عمومی معارف افغانستان ازاد وارقدیمه تایك قرن قبل افغانستان وازیك قرن اخیرتاامروز که مقدمات آن فراهم ومواد آن جمع شده میرود.

۷- تدوین دیوان کلیات قاری ملك‌الشعرای مرحوم بحیث معاون درس ادبیات.

۸- تدوین منتخبات اشعار استاد بیتاب ملك‌الشعرا و گذارشات دیگر آن بنام هدیه‌عرفان که‌طبع گردیده.

۹- ترجمه کتاب دیموکراسی وتربیه مولفه دیوی.

۱۰- ترجمه کتاب ابن سینا بین‌الدین والفلسفه ازاستاد محمود عزابه‌ازعربی بفارسی.

۱۱- ترجمه کتاب‌الحریه تالیف جون استورات مل‌ازعربی بفارسی.

۱۲- ترجمه کتاب هندسه تحلیلی مولفه لونی از انگلیسی بفارسی .

۱۳- ترجمه کتاب کیمیای عضوی ازانگلیسی بفارسی .

۱٤- ترجمه کتاب میخانیك از جرمنی بفارسی. درقسمت فیزیك .

۱۵- » » حرارت » » » » » »

۱٦- » » صوت » » » » » »

۱۷- برق و آهن ربا » » » » » »

۱۸- نورواتم » » » » » »

۱۹- ترتیب یك منتخبات ادبی جهت معاون درس ادبیات .

۲۰- ترتیب یك کتاب لغت ازلغات، اصطلاحات ومحاورات عوام که تاالد ازه گرد آورده شده .

ه - اموراداری .

۱- صورت تدویر وجریان تالیفات وتراجم .

۲- تهیه رسمها واشکال کتب متعلق کتب دوره ابتدائی ، متوسطه، ثانوی .

۳- شرکت درمجالس وزارت وحل فصل اموراداری متعلق به مجلس .

٤- تشکیل مجالس علمی درخودریاست .

۵- جواب مکاتیب وفرمایشات سازمان ملل متحده . ومنابع فرهنگ دنیا که بعضاً راساً وبعضاً بسلسله وزارت امورخارجه ویاسفارت های افغانی مقیم خارج میرسد .

٦- ترتیب پیشنها دات شعبه وریاست بمقام وزارت ومجالس وزارت وریاست وتنظیم مجالس علمی واداری خودریاست .

۷- ثبت تصویب وروپدادهای علمی واداری این ریاست .

۸- پرداختن حق الزحمه مولفین ومترجمین .

۹- وارسی کتب تالیف وترجمه وسپردن آن به نشریات .

۱۰- حل وفصل درخواستهای بعضی ازدول خارجی راجع به ارسال کتب مجلات ومسایل عرفانی .

۱۱- اشتراك درخرید کتب وهیئت معینهٔ آن .

۱۲- مقابله کتب بااصل آن .

۱۳- ادامهٔ نظریات درباره امورعرفانی واداری .

۱٤- اجرای اموروارده وصادره واندیکاتو .

۱۵- ترتیب مجالس ملاحظه ووارسی کتبیکه ایجاب تعدیل واصلاح رامینماید .

و- تصحیحات کتب برای طبع ثانی :

۱- ملاحظه کتب پشتو ازصنف اول الی ۱۲ وترتیب پروگرام تا ازروی آن کتب برای طبع ثانی وثالث آماده گردد .

۲- ملاحظه کتب فارسی وتعدیل آن برای طبع ثانی وثالث .
۳- ترتیب کتب فارسی برای مناطق پشتوزبان که فارسی را بحیث لسان میخوانند .
۴- ترتیب کتب پشتو برای مناطق فارسی زبان که پشتو را بحیث لسان میخوانند .
۵- طبع ثانی تاریخ ادبیات پشتو برای صنوف ۱۱ و ۱۲ .
۶- تصحیح یکعده کتب درسی دیگر برای طبع ثانی وثالث .

علاوتاً درقسمت کتب معاون درسی یکعده کتب دیگر یکه ممد لسان پشتو وفارسی واقع شود تالیف شده مانند تدوین کلیات استاد سخن مستغنی مرحوم که تحت تدوین میبا شد .

راجع به کتب درسی مکاتب مسلکی هم اقدامات بعمل آمده ویکعده کتب درسی مکاتب مسلکی ازقبیل لیسه تجارتی مکاتب میخانیکی ولیسه زراعت وغیره هم تحت تالیف وترجمه گرفته شده که ازآنجمله کتب مکتب میخانیکی تحت کار است .

مدیریت نشریات

کتبچه درسی وچه غیردرسی زمانیکه ازمدیریت تالیف وترجمه به نشریات رسید این اداره مؤظف است کتب مذکور را به طبع سپرده وتازمانیکه ازطبع فارغ میشود امورطباعتی وصحافتی آنرامراقبت نماید کتب بدوصورت طبع ونشر میشود :

الف یك سلسله کتابها درمطبعه عمومی کابل طبع میشود .

ب یك سلسله کتابهائیست که مطبعه عمومی بنا برعدم رموزواشارات لازمه ازطبع آن استنکاف ورزیده ریاست دارالتالیف درخود مدیریت نشریات دستگاهی بنام دستگاه گستتنر وگستوپرنت تهیه نموده کههمچه کتب بواسطه آن طبع ونشر میشود چون درین دوسال نظربه فیصله های شورای عالی معارف درپروگرام هاتغییر وتعدیلی واقع شده بنا برآن ریاست دارالتالیف نظر بهایجاب پروگرام جدید یك سلسله کتب را تعدیل، اصلاح ویاازسر تالیف نموده کهسهم مدیریت نشریات درطبع ونشرآن بقرار آتی است :

کتابهائیکه در مطبعه عمومی طبع شده
کتبیکه بهطبع حروفی چاپ شده .

۱- تاریخ ادبیات افغانستان شامل ۴۰۸ صفحه به تعداد ۲۰۰۰ جلد .
۲- روحیات برای صنوف ۱۲ لیسه‌ها در ۱۹۸ صفحه و ۳۹ قطعه تصاویر به تعداد ۱۰۰۰ جلد
۳- بایالوژی صنف ۱۱ ۲۱۲ » و۹۲ » » » » » »
۴- قرائت فارسی صنف ۴ ابتدائی ۸۵ » و۱۶ » » » » ۲۲۰۰۰ »
۵- » » » ۵ » ۱۴۴ » و ۱۴ » » » » ۴۰۰۰۰ »
۶- جغرافیه چهارم ابتدائی بفارسی ۵۶ » و ۳۰ » » » » ۹۷۴۸ »
۷- » » » به پشتو ۵۵ » و ۳۰ » » » » ۴۰۱۸ »
۸- جغرافیه پنجم بـه فـا رسـی ۷۷ » و۱۱ » » » » ۱۵۰۰۰ »
۹- » » پشتو ۸۷ » و۱۱ » » » » ۱۰۰۰۰ »

۱۰ طبع ثانی دینیات صنف ٤ ابتدایی ۲٤ صفحه و به تعداد ۲۰۰۰۰ جلد
۱۱ فارسی صنف هفتم ۱۰٤ « و « « ۹۰۰۰ «

کتاب‌هائیکه در آفسیت طبع شده .

۱- کتاب دوم اکابر در ۱۱۲ صفحه به تعداد ۱۰۰۰۰ جلد :
۲ - کتاب دوم دهاتی در ۱۲۵ صفحه ۲۰ قطعه تصاویر به تعداد ۱۰۰۰۰ جلد.
۳ - « سوم « ۸۸ « « « « ۱۰۰۰۰ «
٤ - « الفبای پشتو « ٤۲ « « « ۱۰۰۰۰ «

کتابهایی که در مطبعه عمومی زیر کار بوده و عنقریب از طبع فارغ خواهد شد:
۱ - کتاب دهاتی دوم پشتو که در آفسیت تحت کار است .
۲ - جغرافیه ششم ابتدائی بفارسی .
۳ - « « « به پشتو .
٤ - تاریخ « « « فارسی .
٥ - « « « « پشتو
٦ - طبع ثانی کتاب دوم ابتدائی که در آفسیت طبع میشود .
۷ - « « « « د پشتو دادب تاریخ .

کتاب هایی که امسال از دستگاه گستتنر مدیریت نشریات از طبع برامده:
۱ - الجبر صنف یازدهم شامل ۱۲٦ صفحه ٤۲ گراف به تعداد ۲۰۰۰ جلد
۲ - هندسه « هشتم « ٦۰ « ۱۰۲ نقشه « ۱٤۳٦ «
۳ - کمیا ی « دهم « ۱۲٤ « ۱۳۷ « ۱۸۳۰ «

کتاب هایی که ازین سلسله زیر کار است .
۱ - کیمیا ی صنف دوازد هم به تعداد ۱۰۰۰ جلد
۲ - حفظ الصحه عمومی « « ۱۰۰۰ «

خلاصه امسال به تعداد (۱۹) جلد کتاب از طبع فارغ و به تعداد (۸) جلد زیر کار ست که عنقریب انجام خواهد شد .

سایر فعالیت‌های این اداره را حسب ذیل میتوان خلاصه نمود.

طبع یکتعداد کار ها ی فرمایشی که از اداره های خارج و یا داخل وزارت معارف رسیده و طبع آن انجام یافته از قبیل لوایح وجداول ، شهادتنامه‌ها ، راپورها وغیره اوراق موردضرورت اداره‌ها . مجموعاً به تعداد ۱۵٦۳۸ ورق میرسد .

بغرض اینکه محصلین ما در خارج از جریانات امور مملکت خویش بی‌خبر نمانند وزارت معارف اخبار پانزده روزه عرفانی برای ایشان چاپ‌مینماید که کار طباعت آنهم بدوش این

اداره میباشد تا حال ۱۶ شماره هرشماره شامل ۵۰۰ نسخه که جمله ۸۰۰۰ ورق دورویه شود چاپ وتوزیع شده .

کتابهای که جدیداً شامل کارمیشوندویا مراحل کتاب خود را تاداخل شدن درچوکات رتبه رسمی طی میکنند امتحان های شان وقتاً فوقتاً تحت مراقبت این اداره صورت گرفته وامسال امتحان ۲۱ نفراز همچه کاتب ها اخذ شده است .

تهیه لوازم وسامان مورد ضرورت دستگاه گستتنر وگستو پرنت .

کتابهائیکه درین دستگاه چاپ میشود اداره نشریات برای مصارف آن ها وقتاً فوقتاً کاغذ، رنگ ، سامان و لوازم عکاسی مورد ضرورت آن را تهیه و اسناد مصرف را ترتیب وبه مراجع آن فرستاده است .

سنجش صفحات مقننه کتب :

کتابهائیکه درمدیریت تالیف وترجمه تالیف ویاترجمه میشود طبق قانون تالیف بایست حق الزحمه مولف ومترجم پرداخته شود سنجش اینکه کتاب مذکور چند صفحه مقننه است. (صفحه مقننه شامل ۲۲۵ کلمه چهار حرفی) ازجانب مدیریت نشریات بعمل می آید که امسال به تعداد ۲۰ جلد ازهمچه کتابها سنجیده شده .

اشتراك درامتحانات سنوی .

عندالزوم درامتحان های مکاتب مدیر ومامورین این اداره شرکت کرده اند .

سایرامور اداری .

درسایر امور اداری ازصادره وواردہ مکاتیب ونقل فیصله های مجلس، ترتیب اسناد مصرف ماشین کار ومحاسبه آنرا میتوان نام برد .

ترتیب و تدوین راپور های هائیکه ازتمام شعبات وزارت معارف برای درج درسالنامه افغانستان فرستاده میشود .

مدیریت مجله عرفان :

۱ ـ نشرشماره های مسلسل مجلهٔ عرفان بعدازهرسه ماه بامضامین علمی وادبی واجتماعی وتربیوی وسیاسی واخلاقی ودینی وغیره بافوتوها ورسم های مناظر درمواقع معین .

۲ـ نشر یك فوق العاده بنام (هدیهٔ بیتاب) که حاوی مراسم ملك الشعرایی استاد بیتاب وخطابه های اشخاص ومنتخبات آثاراستاد بیتاب میباشد .

۳ ـ نشر یك بولتن پانزده روزه بنام(خبرهای عرفانی) که بعد ازهر پانزده روز بغرض اطلاع طلاب افغانی درخارج انتشار میابد ومتضمن مهمترین اخبارداخلهٔ کشور بوده ومرتب درهرماه دوبار بچاپ رسیده است که تاحال ۱۶ شماره ازهرشماره به تعداد ۵۰۰ نسخه ذریعه ماشین گستتنر مدیریت نشریات طبع و نشر شده .

۴- توزیع مجلات و بولتن های مذکور بمشترکین داخل وخارج ودوائر ومؤسسات وغیره دراوقات معین.

۵- اجرای امور دفتر وارده وصادره وتصفیهٔ امور حسابی کنترولی وجه اشتراك مشترکین وجمع وخرچ تحویلدار وغیره ازقبیل تادیه وسنجش حق الزحمهٔ مقالات ومضامین وارده .

۶- تهیهٔ مضامین وپاکنویس مقالات وترتیب موضوعات وآمدگی آنها برای نشر درمجله وبولتن وتهیه رسمها وفوتوها .

۷- ادارهٔ امور معاش ومقرری وکنترول کار بیست نفر طلاب معارف که درمطبعه عمومی برای گذشتاندن ستاژ، وآموختن امور مطبعه کار میکنند .

۸- درنظراست سال آینده مجلهٔ عرفان ماهانه نشرشود مدیریت مجله سرازحال بهترتیب مقدمات تهیه مقالات وغیره آن داخل اقدامات است .

کتابخانه معارف :

کتابخانه معارف درجریان این سال تصمیمات واقدامات سال پارخویش را تعقیب داشته داد وستد کتب به متعلمین لیسه ها محصلین فاکولته ها استقبال ازمراجعین وزارت خانه ها وسایر مشترکین، تضمین نقدی وتقدیم کتب بایشان جاری بوده است. ازذواتیکه ضرورت به حل بعضی مسایل علمی داشته وموضوع متصورهٔ ایشان درکتبی که مقررات کتابخانه ازتقدیم آن برای مطالعه منزل متعذر است نیزدرخود کتابخانه پذیرایی گردیده ووسایل لازمه برایشان فراهم شده.

درقسمت استفاده مراجعین ازمجلات واردهی داخله وخارجه که بردن آنها بمنزل نظر به عدم مقاومت کاغذ وفرسوده شدن آنها معمول کتابخانه نیست درداخل کتابخانه ترتیباتی گرفته وازمراجعین خویش استقبال نموده است .

صحافت وترمیمات لازمهٔ کتب ذریعه نفرقراردادی جریان داشته وتاکنون توانسته ایم تعداد زیاد کتب راوقایه وترمیم نمائیم .

خرید کتب مفیده نیزصورت گرفته وبه خریداری دوصدجلد کتب مطبوع وقلمی که هریك ازآنها درساحهٔ یکی ازعلوم وسیله خوبی است به کتابخانه معدودی افزود گردیده است که باسایر کتب اهداشده جدید امسال به دسترس استفاده گذاشته شده .

طی مراتب مقررات درقسمت حصول کتب با سلسله اجراآت ادارهٔ حسب معمول دوام داشت .

مطبعه معارف :

بهمه معلوم است که وزارت معارف ازچندسال باینطرف درصدد تاسیس یك مطبعهٔ مستقل وجداگانه بنام مطبعه معارف بوددرسال گذشته ماشین های این مطبعه از آلمان وغیره جاها خریداری گردیده وامسال ماشین ها ولوازم آن تماماً به مرکز واصل وفعلاً کار نصب ماشین ها ولین دوانی برق ان جاری میباشد .

ماشین‌هائیکه کار نصب آن جاری است قرار ذیل میبا شد .

۱- ماشین طبع حروفی نوع شتورم فوگل دو پایه

۲- « « « « هیدل برگر یك پایه

۳- سامان ولوازم عکاسی و کلیشه سازی و یك دستگاه مکمل زنگوگرافی .

٤- ماشین برش کاغذ دو پایه

٥- ماشین خط کش یك پایه

٦- ماشین مکمل روتا پرنت یك پایه

حروف که تماماً از خارج خریداری شده بود به میزهای مخصوص آن توزیع و تقسیم گردیده کار نصب ماشین ها انجام یافته وهمینکه این دوانی تمام شود برای یك روز بصورت امتحانی ومتعاقب آن بصورت رسمی افتتاح خواهد شد .

اکنون امید قوی میرود که مطبعهٔ معارف درشروع سال ۱۳۳۲ بکار آغاز نماید در آنصورت کار طباعت کتب درسی به پیمانه وسیع و به حسن صورت انجام خواهد گرفت و نیز ممکن است وزارت معارف به طبع و نشر یك سلسله کتب مفید که از چندیست در دارالتالیف تصنیف وترجمه شده ومنتظر طبع میباشد اقدام نماید .

وازجانب دیگر به نشر اخبار ها مجلات علمی و تربیوی زیادی که تا کنون به نسبت عدم مطبعه طبع آنها ممکن نبود موفق گردد .

ریاست تفتیش :

اجراآت امسالهٔ ریاست تفتیش راحسب آتی میتوان خلاصه کرد:

(الف) شمول واخراج متعلمین:

۱- چون برج حمل آغاز سال تعلیمی مکاتب مرکز میباشد اولاً به تکمیل طلاب ضرورت مکاتب مسلکی مرکز پرداخته شده به تعداد (۶۱۲) نفر فارغ التحصیلان صنوف شش مکاتب ولایات بجهة شمول به مکاتب ذیل معرفی شده .

۱- به دارالمعلمین ها	۲۰۰ نفر	٦- به مکتب تخنیک عالی	٤۲ نفر
۲- « دارالعلوم شرعی پغمان	٤۰ «	۷- « « میخانیکی معارف	۱۰۰ «
۳- « لیسه تجارتی	۷۰ «	۸- « « خوشحال خان	٤۰ «
٤- « « ابن سینا	۸۰ «	۹- « « رحمان بابا	٤۰ «
٥- « « زراعت	٤۰ «		

۲ با در نظر گرفتن احصائیه طلاب شاملین مکاتب مسلکی مرکز که از سنوات ماضیه تحت تعلیم گرفته شده بود ند برای اینکه از تمام نقاط مملکت به تناسب تعداد طلاب مکاتب ابتدائی مربوط مناطق مختلف ولایات علی السویه استفاده علمی صورت گرفته بتواند بعد ازغور وسنجش برای سال آینده تعلیمی به تعداد (۳۵۰) نفر طلبه حسب

تفصیلات جدول ضمیمه ورقه هذا برای تکمیل ضروریات مکاتب مسلکی بەرعایت تناسب فوق پیش بینی و اوامر لازمه راجع به ارسال شان به مرکز بمدیریت های معارف مخابره شده .

احصائیه تعداد طلابیکه برای سال تعلیمی ۱۳۳۲ ازمکاتب ابتدائیهٔ ولایات خواسته شده مجموعه تعدادیکه درمجلس ۲۵ عقرب وزارت معارف منظور شده ۳۵ نفر .

نام مدیریت های معارف:	تعداد طلابیکه خواسته شده	برای دارالمعلمین متوسط	برای دارالمعلمین مسلکی	برای ابن سینا	برای مدرسه علوم شرعیه	برای مکتب میخانیکی	مجموعه
معارف کابل	./.۱۰	۳ نفر	۱۵ نفر	۹ نفر	۳ نفر	۵ نفر	۳۵ نفر
« قندهار	./.۱۵	« ۵	۳۳	« ۷	« ۵	« ۲	« ۵۲
« هرات	./.۷	« ۲	« ۱۱	« ۷	« ۳	« ۲	« ۲۵
« مزارشریف	./.۷	« ٤	۱۱	« ۷	« ۲	« ۱	« ۲۵
« قطغن	./.۷	« ۲	۱۱	« ۷	« ۲	« ۳	« ۲۵
« مشرقی	./.۵	« ۲	« ٦	« ۳	« ۲	« ۵	« ۱۸
« جنوبی	./.۸	« ۵	« ۱٦	« ٦	« ۵	« ۱	« ۲۸
« پروان	./.۸	« ۲	« ۱٦	« ۸	« ۲	« ۵	« ۲۸
« غزنی	./.۵	« ۲	« ۷	« ۵	« ۲	« ٦	« ۱۸
« فراه	./.۸	« ۵	« ۱۲	« ۵	« ۵	« ۵	« ۲۸
« میمنه	./.۱۰	« ۵	« ۱٦	« ۸	« ۵	« ۱	« ۳۵
« بدخشان	./.۵	« ٦	« ۹	« ٤	« ۲	« ۰	« ۱۷
« هزاره‌جات	./.۵	« ۲	« ۷	« ٤	« ۲	« ۲	« ۱۷

۳ ـ دراثرخواهش ومراجعهٔ وزارت مخابرات صحیه وداخله (۲۳۰) نفر فارغ التحصیلان مکاتب برای کورس‌های (تیلگراف وتیلفون، کمپوندری، ژاندارم وپولیس) انتخاب ومعرفی شده .

٤ ـ به ترتیب وتدوین سوانح وسجل (۸٦٤) نفر برای شمول لیسه حربی و کورس ضابطان احتیاط دراثر ظهور پشك شان که ازطرف وزارت دفاع ملی مراجعه شده حسب ذیل اجراآت گردیده :

۱ ـ لیسه حربیه ٦۱٤ نفر

۲ ـ کورس احتیاط ۲۵۰

۵ ـ طبق مقررات لایحهٔ اخراج متعلمین درهذا سنه تا حال به تعداد (۹۱۰) نفر طلبه ازمکاتب خواهش اخراج نموده پس ازتحقیقات لازمه درمورد عرض شان یادراثر پیشنهادوزارت معارف قرار لایحهٔ اخراج به‌علل مختلف خارج شده‌اند .

٦ ـ برای ۱۷۵ نفر طلبه عندالمراجعه شان بوزارت جواز کار داده شده .

ب معاینه و تفتیش مکاتب :

طبق لایحه مصوبه تفتیش در هذا سنه امور اداری و تدریسی مکاتب ذیل تفتیش شده .

۱ ـ مکاتب منطقه بلدیه کابل	۵ ـ مکاتب مربوط معارف مزارشریف
۲ ـ « ثانوی مرکز «	٦ ـ « « « « میمنه .
۳ ـ « مربوط ولایت مشرقی	۷ ـ « « « « هزاره جات .
٤ ـ « مربوط معارف بدخشان	۸ ـ « « « « فراه .

۲ ـ تعیین واعزام یك هیئت سه نفری برای مطالعه امور تدریسی واداری و اصلاحات مکاتب هزاره جات . وتا سیس ۱۵ باب مکاتب دهاتی درمواضع لازمه آن .

۳ ـ ۲٦ نفر مامور مظنون که درنتیجه تفتیش بعضی فقرات مسئولیت داشته واز آنجمله برای ۵ نفر از طرف ریاست تفتیش وکیل اثبات جرم تعیین و قضایای شان به محکمه فیصله شده و قضایای ۲۱ نفر دیگر درمجلس انضباط فیصله گردیده .

٤ ـ وارسی به تمام راپورهای تفتیش مکاتب ولایات که توسط مفتشین خود مدیریت های معارف ولایات که در هر سال سه مرتبه صورت گرفته و بجهة غور و ملاحظهٔ مزید بوزارت مسلسلاً فرستاده شده توسط کمیسیون های موظف در مرکز وزارت تدقیق وتصویب لازمه درزمینه حاصل وبا صلاح ورفع نواقص مندرجات آن پرداخته وهدایات لازمه داده شده که تعداد این نوع اوراق به ۲۹۳ ورق میرسد .

۵ ـ حسب مقررات وزارت معارف درهر ۱۵ روز به تفتیش امور اعاشه و اباته وانتظام لیلیه های مرکز قرار ذیل پرداخته شده :

۱ ـ به لیلیه ابن سینا	٤ ـ به لیلیه لیسه زراعت .
۲ ـ « « « دارالمعلمین ها	۵ ـ « « مکتب خوشحال خان
۳ ـ « « « اصول تحریر	٦ ـ « « رحمان بابا

٦ ـ در اثر عرض وشکایت یا اطلاعات واصله ویا حدوث وقایع غیر مترقبه بمکاتب مرکز رخ داده توسط مفتشین مرکز در زمینه تحقیقات لازمه بعمل آمده (۳٦) فقره .

۷ ـ عندالمراجعه قوماندانیت امنیه در تحقیق فقرات نسبتی بعضی طلابیکه درخارج مکتب مرتکب جرایم گردیده که مفتشین اشتراك نموده (٤) فقره .

۸ ـ بغرض نگرانی و مراقبت از جریان امتحانات شش ماهه و سالانه مکاتب مرکز ولیسه های ولایات که مفتشین اشتراك نموده اند

۹ ـ درجمله هیئت موجودی تحویلخانه های جنسی وارتزاقی مرکز وزارت ومکاتب ولیلیه‌های مرکز که مفتشین اشتراك ورزیده

ج سایر امور اداری :

بر علاوه یك تعداد زیاد اجرا آتیکه توسط استعلام واستجو اب بین دو این مرکز وزا رت ومکاتب مرکز وسایر وزار تخانه‌ها ومو سسات و ریاست تفتیش یو می رد وبدل گردیده نومره مکاتیب صادره این ریاست بحدود (۱۲۷۷٤) بالغ میشود .

ریاست سپورت وحفظ الصحه .

سپورت وتربیه‌بدنی درپروگرام تربیوی‌معارف در جه خوبی دار د و زا رت معارف آنرا در چوکات تدر یسی موقعیت خوبی داده مسا بقات سپورتی همه سا له با سا س پر و گرام (ناك اوت) و (لیك) تر تیب و درمحل‌اجرا گذاشته شده که بطور عموم از او ایل حمل آغاز الی آخر بر ج عقر ب که امتحان سالا نه شروع میشو د اد امه دا شت.

نتایج مسا بقات سپور تی رسمی سال ۱۳۳۱ معارف قر ار ذیل است

دویدن‌مسافه ۱۰۰ متر اول میر زا محمد ۱۰/۰۹ ثانیه لیسه حبیبیه
» » ۲۰۰ » » عبد ا لفهیم ۲۲/۲ » » استقلا ل
» » ٤۰۰ » » عبد ا لغفو ر ۵۷/۵ » » دارا لمعلمین
» » ۸۰۰ » » گـل‌محــمد ۲/۱۹/۱ دقیقه » حبیبیه
» ۱۵۰۰ » » امین الد و له ۲/۵۷/٦ دقیقه » دار المعلمین
» » ۳۰۰۰ » » نو ر ا لد ین ۱۱/۳٦/۵ دقیقه » حبیبیه
» » ۵۰۰۰ » » » » ۱۹/۱/۵ » » »

دویدن مسابقه ده‌هزارمتر اول نورالدین ۳۷/۵۰و۰۰ دقیقه لیسه حبیبیه
» ٤ × ۱۰۰ متر ریلی اول‌تیم‌استقلال ٤۹و۰۷ ثانیه
انداخت نیزه اول‌عبدالحی دارالمعلمین ۳٦ متر
» کلوله اول‌روح‌الله استقلال ۱۰و۵۷ »
» دسك » عبدالرحمن نجات ۲۹و۵٦ »
خیز دراز اول‌محمدنعیم حبیبیه ۵و۷۵ »
» بلند » محمدنعیم » ۱و۵۵ »

خیز قدمدار اول محمد نعیم (حبیبیه) ۲و۷۲ ۰۹ متر
« نیزه « محمد الیاس « ۳۰و۲ «
آببازی ۱۰۰ متر طرز برست اول خلیل الله حبیبیه ۸و۴۴ / ۱ دقیقه
« ۲۰۰ « « « « غلام سخی نجات ۲و۵۰/۲ «
« « ۱۰۰ متر ریلی « تیم لیسه غازی ۲و۴۲/۶ «
« ۱۰۰ متر عقب برست « محمد علی استقلال ۲و۴۸/۱ «

دایفنك بطور پرنده
« « « سکلت اول محمد قاسم لیسهٔ غازی ۱۷ پاینت
« « « عقب . . . . . .

واتر پولو اول تیم لیسه غازی
غوطه تحت آب « خلیل الله نجات ٤و۱۵/۱ دقیقه

فاتحین بو کسنگ جوره اول: محمد قاسم (غازی) جوره دوم عبد الوهاب (غازی) جوره سوم فاضل شاه (غازی) جوره چهارم روح الله (نجات) جوره پنجم عبد القیوم (تجارتی) جوره ششم محمد زبیر (غازی) جوره هفتم محمد طاهر (استقلال) جوره هشتم سید پادشاه (نجات)

درمسابقه فتبال بطور (لیك)

اول تیم لیسهٔ استقلال قهرمان سال ۱۳۳۱ معارف دوم تیم لیسه حبیبیه

درمسابقه هاکی بطور لیك

اول تیم لیسهٔ غازی قهرمان سال ۱۳۳۱ معارف

دوم تیم لیسهٔ دار المعلمین درمسابقه

یکی از دایف کنندگان بطرز «عقب»

هندبال بصورت (ناك اوت)
اول تیم لیسهٔ تجارتی قهرمان سال ۱۳۳۱ معارف
دوم تیم لیسهٔ نجات باسکتبال بصورت ناوك اوت
اول تیم لیسهٔ حبیبیه قهرمان سال ۱۳۳۱ معارف
دوم « « دار المعلمین
والیبال بصورت ناك اوت اول تیم لیسهٔ دار المعلمین قهرمان سال ۱۳۳۱ معارف
دوم مکتب اصول تحریر

تیمهای برنده میشیلد معارف (طرز تلك اوتم)

فتبال تیم لیسهٔ نجات

هاکی « « غازی

هندبال « « تجارتی

باسکتبال « « حبیبیه

والیبال « « دارالمعلمین

توزیع میشیلد هاکی ذریعه جلالتماب وزیر صاحب معارف بهعبدالکریم خان معلم معارف لیسهٔغازی

چون لیسهٔ حبیبیهٔ در عموم مسابقات اجتماعی وانفرادی رسمی ریاست سپورت معارف باداشتن ۸۸ (پاینت) برای دفعه ثانی حایز درجه اول گردیده برچم وکپ کلان معارف رابرای سال دوم ازشاغلی وزیر معارف درمحفل توزیع انعامات سپورتی دریافت نمودوهرگاه لیسهٔمذکور بهمین موفقیت سپورتی درسال ۱۳۳۲ نائل آید کپ کلان وبرچم بزرگ معارف راجهة افتخار براي هميشهاخذ خواهد نمود درحالیکه لیسهٔغازی گوی سبقترا باداشتن۷۶ (پاینت) از لیسه هاي متباقی ربوده کپ دوم نمره معارف راحاصل نمود.

اجرا آت سرطبابت معارف:

۱ - طلاب مریض که ادویه ازسرطبابت اخذ نموده اند.

ذکور - ۱۰۹۵۱ نفر

اناث - ۳۳۵۷ نفر

جمله - ۱۳۳۰۹ نفر

۲ - پانسمان شدگان

ذکور - ۸۳۵ نفر

اناث ۲۳ نفر

جمله ۸۵۸ نفر

۳ - طلاب واکسین شده چیچك ۱۵۸۵ نفر

٤ ــ واکسین‌سیون ضد محرقه	١٦٨٤٣ نفر
٥ ــ پیچکاریهای مختلف	٣٢٧ »

کلینیك دندان

١ ــ کشیدن دندان باانجکسیون	٢٧٩ نفر
٢ ــ کشیدن دندان بدون انجکسیون	٧ نفر
٣ ــ پرکاریهای مختلف دندان	٨٢ نفر
٤ ــ پره دنتوس	٨٨ نفر
٥ ــ جانتویت	٩٦ نفر
٦ ــ جراحی پیره	١٢ نفر
٧ ــ ابولیس	٢ نفر
٨ ــ ستوماتیتس	٦ نفر
٩ ــ دندان عقلی	٢٠ نفر
١٠ ــ پاك کردن دندان	١٨٢ نفر
١١ ــ کیست زیر زبان	١ نفر
١٢ ــ تداوی مختلف	٨٩ نفر
جمله	٨٦٤ نفر
١٣ ــ پولیکلینیك عمومی دندان	٢٠٢٣ نفر
مجموع عمومی اجراآت سرطبابت :	٣٥٨١١ نفر

ریاست موزه وحفظ آثار:

بارز ترین اجراآت امسالهٔ این ریاست را (٤) قسمت عمده تشکیل میدهد .

١ـ کشفیات دهنه شیر .

٢ـ تقسیم آثار لشکرگاه .

٣ـ ورود مستر رینی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا ومقدمات یك سروی کشف آثار ماقبل التاریخ درصفحات شمال مملکت .

٤ـ تجدید عقد قرارداد سی‌ساله باستان‌شناسی باحکومت جمهوریه فرانسه .

اول عملیات حفاری عبارت از کاوشها ئیست که در بهارهذا سنه ازطرف هیئت باستان شناسی فرانسه درسرخ کوتل ویا تپه‌چشمه‌شیر که بفاصله تقریباً چهل کیلومتری شمالغرب پلخمری درنقطه دوکوه چنغر از حاشیه غربی غوری دور زده وپوزه درگوشه‌ازافق‌شمالی‌تشکیل میدهد صورت گرفته است .

سرك عمومی مزارشریف وپل خمری ازبین این کوتل گذشته هوید است که عبور و مرور عراده‌ها درین کوتل باوجودی که آنقدر بلند نیست‌خالی ازاشکال نبوده خصوصاً برای عراد هائیکه از طرف مزارشریف جانب کابل می آمدند اشکالاتی تولید میکرد لـذا در اثر امر و هدایت شاغلی نسائب الحکومه و لایت قطغن بسه جناح

جنوب شرقی سرخ کوتل سرك جدید احداث گردیده که درحین کارمعابرین سرك از نقطه که سرك دامنه کوتل را دریك حصه قطع میکرد به دریافت هفت عدد خشت های سنگی آهکی موفق شدند که روی آنها کتیبه های که رسم الخط ازمنه قدیمه و بعضاً یونانی قدیم نقش شده بود. این خشت ها بدسترس محمدسرورخان پسر شیرخان مرحوم نائب الحکومه اسبق قطغن افتاده بود بناعلی محمدسرورخان ازخشت های مذکور فوتو هااخذ نموده چند قطعه آنها را برای موسیو شلومبورژی مدیرهیئت حفریات فرانسه به کابل فرستاد چون کتیبه های که درخشت هانقش بود ازنقطه نظرباستان شناسی و تاریخ خیلی مهم ودلچسپ بود موسیو شلومبوژی در خزان سال ۱۳۳۰ به استیذان وزارت معارف جهة معاینه و مطالعه خشت های منکشفه وملاحظهٔ موضع که خشت ها بدست آمده بود عازم سمت شمالی گردید.

قرار راپوریکه مدیرهیئت حین بازگشت بریاست موزه داد ظاهر گردیده که بر علاوه خشت ها بعضی آثار حجاری دیگر نیز در دامنه های شرقی پوزه سرخ کوتل افتاده مانند قاعده های سنگی بسیار بزرگ که تقریباً دو متر قطر آنست و بکمال نفاست وزیبایی تراشیده شده است. دریك سنگ دیگر که تقریباً دومتروسی سانتی طول ویکمتر وبیست سانتی عرض وسی سانتی ضخامت دارد تصویر یك رب النوع خیلی مغشوش دیده میشود درحصه تحتانی یك پای شیر که پنجال های آن خیلی برجسته بهنظر میرسد وجود دارد که شاید پایهٔ آرامگاهی باشد که رب النوع در آن قرار گرفته است در مقابل رب النوع مذکور شخص دیگری هم بحالت خیلی مغشوش دیده میشود.

خوانندگان گرامی خود فهمیده میتوانند که دراثر پارهشواهد که روی تپه سرخ کوتل افتاده وبخصوص کشف پارچه های کتیبه که حین تسطیح سرك بدست آمده است از نقطه نظر باستان شناسی حفریات این تپه چقدرمهم است.

همان بود که هیئت باستان شناسی فرانسه قرار تصویب وزارت معارف اجازه کاوش را حاصل نموده به ۱۸ حمل ۱۳۳۱ به معیت یك عضوریاست موزه جهة حفریات اساسی تپه چشمه شیر عازم آنصوب شدند.

منطقه حفریات عبارت ازسلسله تپه هائیست که در بعضی جاها پست وبعضی حصه ها خیلی بلند واقع شده اند عجیب تراینست که مانند تپه های تاریخی دیگر به نظر اول به سطح تپه تیکر های دیده نشده بلکه باسبزه هامستور بوده خیلی سرسبز میباشد درنظر اول موسیو شلومبوژی نظریه داد که تپه های بلند که جانب غرب واقع بوده ممکن بالاحصاردر وسط معبد وبه اطراف باقی شهر ستان قدیمهٔ وجود دارد.

درابتدا بالای تپه مرکزی که تقریباً ۵۲ مترطول ازشمال به جنوب وبه عرض ۴۰ متر از شرق به غرب امتداد یافته بود و آثار حجاری یعنی قاعده های سنگی بزرگ بجانب شرق و سنگ بزرگ دارای رب النوع جانب شمال شرق این تپه

افتاده و به‌عقیده موسیو شلومبوژی که این جا کدام معبد یونانی کشف خواهد شد. حفریات بروز جمعه ۲۲ حمل ۱۳۳۱ شروع گردیده.

منطقه حفریات بعد از یك سلسله کاوش‌های زیاد که تقریباً دو ماه طول کشید واضح گردید که حقیقتاً یك معبد بوده که در یکی از ادیان قدیمه در آنجا برای پرستش آتش می افروختند.

در وسط حفرگاه یك اطاق مربع شکل بزرگ که دروازه های آن جانب شرق باز میباشد ظاهر شد.

به این اطاق مرکزی دو دوره ساختمان ها صورت گرفته بود که ساختمان اولی معبد و بالای آن ساختمان دوم تقریباً یکمتر و بیست و پنج سانتی بلند تر از سطح اولی اطاق بصورت خیلی ساده و بسیط واقع شده بود آنقدر ها پوره واضح نشد که این ساختمان دو می برای چه ساخته شده است لیکن به‌سمت غربی اطاق یك سنگ مستطیل شکل و چهار حصه زیرین فیل پایه های مدور که باهم مربع را تشکیل میکردند کشف شد فیل پایه ها شاید جهة استوار داشتن سقف در حصهٔ مرکز اطاق نقل داده شده باشند مگر سنگ مستطیل شکل و فیل پایه ها مربوط به ساختمان اولی است که درین جا از کدام حصه دیگر نقل داده شده است و به‌یك کنج این سنگ مستطیل شکل هفت حرف ذیل که یکی آن بحروف یونانی قدیم شباهت دارد نقش میباشد.

از طرف چپ حروف دوم که به‌علامات نشانی شده ممکن حرف یونانی قدیم باشد بعد مطالعات فوق این ساختمان را برداشته به‌دریافت ساختمان اولی یعنی اصل معبد ذیلاً موفق شدیم.

در بین اطاق یك صفحه و یا تخت مربع شکل وجود داشت که از خشت‌های سنگی آهکی مربع خیلی نفیس زیبا ودلچسپ ساخته شده است هرضلع تخت مذکور ۴/۶۵ متر و ارتفاع آن از سطح اطاق یکمتر میباشد درچهار کنج تخت چهار فیل پایه خیلی بزرگ که قطر آن ۹۵ سانتی میباشد وجود دارد در ساختمان با فیل پایه های خورد که به بعضی حصه‌های دیگر کشف شده بود مشابه است لیکن در بزرگی قطر فیل پایه های خورد صرف ۴۵ سانتی میباشد.

خود اطاق هم مربع بوده هرضلع آن ۱۱/۵۵ متر میباشد.

اطراف این اطاق مرکزی یك دهلیز بزرگ که جانب شمال غرب و جنوب اطاق کشیده شده و انجام یعنی دروازه ها دهلیز هم متصل دروازه اطاق مرکزی جانب مشرق باز میباشد و جود دارد

قراریکه در بعضی ادیان مختلف رسم و رواج دارد این دهلیز به‌سببی ساخته شده بود که چون به‌داخل معبد بجز از روحانیون دیگر اشخاص داخل شده نمی‌توانستند مردم عامه تو سط این دهلیز دورادور معبد را طواف نمایند.

پیش روی دروازه معبد یعنی جانب شرق برنده وجود دارد که مقابل معبد کدام ساختمان وجود داشته است. که فعلاً از بین رفته و قراریکه در ابتدا اشاره شد بعضی قاعده های سنگی

بزرگ که‌دردامنه های شرقی‌بوزه سرخ کوتل افتاده بودند شایدازهمان‌ساختمان بالای برنده‌بوده باشد که‌قرار نظریه موسیو شلومبوژی جای‌افروختن آتش که‌هیچ باید خاموش نشودخواهد بود .

برعلاوه‌اطاق مرکزی یعنی‌خودمعبددهلیزجهة طواف. برنده شرق جهة افروختن‌آتش به‌چهار کنج معبدچهارعدد قاعده‌های آهکی‌یعنی‌حصه‌زیرین فیل‌پایه های‌خوردوجود دارد.

به‌اطراف برنده وهم‌دریك سمت‌جنوبی معبدپایزاره‌های دیوار که ازخشت‌های آهکی خیلی زیباسنگ کاری شده‌هم کشف گردیده .

منطقه حفریات که‌بصورت فوق‌بدست آمده‌تحقیقات سی‌سالهٔ باستان شناسی‌نشان میدهد که‌تا حال این‌قبیل کشفیات خیلی محدود بوده باستان شناسان فرانسوی عجالةً کدام نظریه یقینی داده نتوانستند که‌ازکدام وقت‌وزمان بوده‌است حتی کتیبه های روی خشت هاوپیدایش یك‌مجسمه زیبا که گمان میرود مجسمه‌شاه یا کدام حکمران باشد (در ذیل اشیاء منکشفه تشریح داده خواهدشد) فعلاً واضح شده نتوانست زیرا ازتمام حروف یکی دوعدد آن به‌حروف‌یونانی قدیمه شباهت داشته وبس لیکن چیز یکه منطقه حفریات مارا بحیث یك‌معبد تا یك اندازه واضح میسازد موجودیت دهلیز جهة طواف دراطراف اطاق مرکزی دروازه هاجانب شرق (ازنقطهٔ‌نظر آفتاب پرستی ادیان قدیمه) برنده باموضع برافروختن آتش میباشد چیزدیگریکه درین‌حفریات بمشاهده رسید عبارت‌ازحریق مدهش‌است که‌ازداخل‌وخارج درمعبد بوقوع رسیده است تا اندازهٔیکه ازشدت حرارت آتش‌دربعضی جاهاخشت‌های خام پخته شده اند .

اشیاء منکشفه :

۱- ازیك‌حصه سمت‌جنوب شرقی‌معبد توسط حفریات کوچك که میخواستیم از اطراف معبدهم کمی‌معلومات حاصل‌شود یك مجسمه بزرگ ازسنگهای آهکی خیلی منقش وزیبا بدست آمد که کلهٔ آن ازحصه گردن ودست‌های آن‌ازحصه آرنج هاقطع شده وجود ندارد مجسمه مذکور بلباس شاهی ملبس‌بوده ازهمان چین‌های که درحصه‌یخن وسینه خیلی مزین وحصه‌نوك‌های دامن‌ازهم جداشده ومثال‌آن سکه‌های کوشانی واضح دیده میشود دربردارد مجسمه مذکور قرارشواهدفوق بمسایل‌مذهبی مربوط نبوده بلکه مجسمه شاه ویا کدام حکمران میباشد .

۲- ازجمله خشت های آهکی دارای کتیبه قدیمه که در اول ذکر نمودیم فعلاً نزد محمد سرورخان است‌یکی آنها رانزدیك قریه‌دار آن منطقه دریافت‌نموده بدست آوردیم وفعلاً نزدهیئت حفریات میباشد .

۳- دریك‌خشت آهکی که‌بدست آمد به‌حصه ضخامت آن سه‌مجسمه خورد حکاکی‌شده که‌یکی دارای بالها یکی‌شمشیر بدست وسومی آله موزیك بدست‌داشت هرسه پهلوی هم قراریافته اند .

٤ـ دوعدد خشت های دیگر هم کشف شد که در بین خشت مذکور شکل تیر و به دو طرف تیر مستطیل های خورد و در حصه بالائی تیر گلها و ستاره های خورد نقش شده است .

٥ـ دوعدد سکه مسی نامعلوم و مغشوش هم پیدا شده است .

اگرچه منطقه حفریات یعنی سرخ کوتل قراریکه درا بتدا بعرض رسید کاوش های طویلی بکار دارد ممکن به سالهای آینده هیئت باستان شناسی دوباره رفته به تطبیقات حفریاتی خود ها ادامه بدهند لیکن چون امسال هیئت مذکور به همین اندازه حفریاتی که شرح داده شد اکتفا نمودند لازم است درجمله تطبیقات حفریاتی هذاسنه ریاست موزه معلومات مختصر به خوانندگان گرامی ترتیب وتقدیم نماید .

دوم : حفریات منطقه لشکرگاه که از پنج سال به اینطرف جاری بود امسال تمام شد برای تقسیم آثار مذکور درحضور یك کمسیون مرکب از بناغلی عبدالاحمدخان معین اداری وبناغلی دکتور علی احمد خان پوپل رئیس تدریسات عمومی وبناغلی کهزاد رئیس موزه صورت گرفته این هیئت با هیئت حفریات فرانسوی ومدیر مذکور آثار مشکوفه را ملاحظه کرده نظریات خودرا بمقام وزارت معارف تقدیم کردند وبروز ۲٤ جوزا بناغلی وزیر معارف و کمیسیون منتخبه وموسیو شلوم بوژی مدیر هیئت حفریات مطابق قرارداد سابقه به توزیع وتقسیم آثار مکشوفه پرداختند .

سوم: مستر ریتی مدیر موزه دانشگاه پنسلوانیا که بغرض ملاحظه آثار تاریخی افغانستان آمده بودند بعد از مذاکره با کارکنان موزه به معیت بناغلی کهزاد آثار تاریخی بامیان، بلخ ، دهنه شیر وغیره را که ازطرف هیئت حفاری فرانسوی بعمل آمده بود ملاحظه کرده سپس برای ملاحظه وتعیین نقاط قابل حفر آثار دوره ما قبل التاریخ بیك گردش به صفحات شمال مملکت شروع نمودند بعد نظریه وصورت ترتیب سروی وعقد قرارداد خودرا تنظیم وتمام وبریاست موزه سپردند ریاست موزه آنرا بمقامات صلاحیت دارتقدیم ومنظوری حاصل داشت قرارداد مذکور ازجانب ریاست موزه امضاء وارسال گردید در بهار سال ۱۳۳۲ هیئت حفاری امریکایی به افغانستان وارد وشروع بکار خواهند نمود .

چهارم: تجدید عقد قرارداد حفریات فی ما بین دولت شاهی افغانستان وحکومت جمهوری فرانسه به اساس قرارداد اساسی سی ساله اسبق به تعدیل وتزیید بعضی مواد جدید برای مدت سی سال دیگر بعد از تعیین یك کمیسیون ازجانب وزارت معارف بغرض ملاحظه اجراآت وعملیات حفاری دوره سی ساله سابقه هیئت موصوف پس ازنظریه کمیسیون ومنظوری مقام صلاحیت دار تمدید شد .

پنجم: امسال یك عمارت برای تفکیك آثار موزه اسلامی وکتابخانه آن مخصوص ساخته شد که عمارت مذکور تحت ترمیم بوده عنقریب افتتاح خواهد شد .

ونیز هیئت فرانسوی امسال به صفحات شمالی مملکت گردش کرده ونقاط قابل حفر دورهٔ تاریخی رانشان نمودند .

یکعده باستان شناسان دیگر هم امسال از موزه دیدن نمودند وطبق معمول همه ساله طلاب معارف برای تطبیق دروس تاریخ خویش از موزه دیدن نمودند .

ششم : درقسمت اداری امسال ۱۳۴۲ ازخریداری ۴۷۳۲ دانه سکوک نقره و مسی دوره یونان باختری وبعضی کتابهای قلمی دوره اسلامی موجود کتابخانه تهیه لوازم مفروشاتی وخریداری بعضی آثار تاریخی دیگر میتوان نام برد .

مدیریت عمومی لوازم :

تهیه وتوزیع کتب ولوازم تحصیل وقرطاسیه وتمام سامان تعلیم وتدریس بمکاتب وشعبات وزارت وظیفه این شعبه راتشکیل میدهد و بطور کلی درطول سال ازطرف این مدیریت اجراآت ذیل بعمل آمده است :

الف : شعبه لوازم تحصیل .

اول : توحید ماشینهای طباعتی .

هفت پایه ماشینهای که اسمای آنها در اجراآت مطبعه سر بوط ویاست دارالتالیف ذکر شد امسال وارد شده این ماشینها بعد از آنکه بکابل وارد و از گمرک کشیده شد توسط هیئت ها تشریح ودر مطبعه جدید التعمیر وزارت معارف به نصب آن اقدام گردید چنانچه فعلاً چند پایه آن نصب ونسبت تکمیل پرزه های ماشینهای دیگر کار بسرعت جریان دارد وهم راجع به تکمیل بعضی پرزه جات کمبود

ماشینهای مذکور که در بین راه تلف گردیده بود از یکطرف با مکتب میخانیکی معارف مفاهمه و خوشبختانه بعضی پرزه جات توسط آنها تکمیل و ازطرف دیگر به خود کمپنی های خارج مستقیماً مراجعه و بعد از اطمینان نمایندگی بیمه وطی مراتب اصولی یک حصه پرزه جات مذکور ازطرف موسسات تولید کننده ارسال و قسمتی هم عنقریب میرسد . فعلاً وهم راجع بخریداری ماشین کتاب دوزی بالتوسعه سه ماشینهای صحافی و راجع بخریداری یک دستگاه ومیکل ماشین ترتیب اقدامات طلاب مکتب تخنیک عالی حین عملیات تو سکتب شامل آمده است .

دوم : تهیه مواد خام کاغذ آمیز مطبعه :

نظربه قدرت مالی وتوازن بودجوی دوسال گذشته راجع به تهیه وخرید اقسام کاغذ ومقوا ورنگ دیگر مواد ضرورت طباعتی با کمپنی های خارج داخل مفاهمه شده عجالة باندازه دوصدو بیست وهشت تن کاغذ از کمپنی هالیندی و با اندازه ۳۹۷۰ پوند رنگهای مختلف طباعتی از کمپنی مارد بینی جاپانی خریداری وتهیه شده که فعلاً در تحویل خانه موجود است .

سوم تهیه لوازم تحصیل

در طول سال سامان ومواد ذیل بخارج فرمایش داده شده‌است .

۱ ـ ماشین تایپ پنجاه‌پایه (فارسی بیست پایه لاتین سی‌پایه)

۲ ـ اطلس جغرافیائی	بیست‌هزار جلد .
۳ ـ نقشه	چهارهزاروششصدوهفتاد بساط .
٤ ـ نوك قلم برنجی	یکهزارودوصد گرس
٥ ـ دسته قلم نوك آهنی	دوصد گرس
٦ ـ پنسل سیاه	سه‌لك دانه
۷ ـ تخته سلیت مصنوعی	پنجهزاردانه(تخته‌سلیت سنگی‌سی‌وشش هزاردانه)
۸ ـ قطی پرکار	دوصد گرس
۹ ـ آله‌دفع حریق	چهل‌دانه (برای‌عمارات مربوط معارف)
۱۰ ـ پنسل پاك	یکهزار گرس
۱۱ ـ کتابچه خطدار	دو لك وهشتاد هزار جلد
۱۲ ـ کتابچه چهارخط وگراف	هشتادهزار جلد

سامانی که درداخل تهیه شده

۱ ـ تخته‌مشق	۳٥۰۰۰ دانه
۲ ـ گل‌سفید	۸۰۰۰ سیر
۳ ـ دوات کاشی	۷٥۰۰۰ دانه
٤ ـ قلم‌نی مشق	۲۰۰۰۰۰ متر
٥ ـ قلم‌نی باریك	۸۰۰۰۰ متر
٦ ـ تخته‌سیاه حروف نویسی	۱٥۰۰ دانه
۷ ـ تباشیر	۱۲۰۰۰۰۰ قلم
۸ ـ رنگ بلوبلك(ازفاکولته‌سیانس)	٤۸٥ لیتر
۹ ـ قلم‌سلیت ازسنگ الك	۱٦۰۰۰۰ قلم

۱۰ ـ کتب‌درسی طبع مطبعه کابل که‌طبق‌پروگرام مکاتب‌تهیه گردیده‌و می گردد به‌اندازه یك‌ملیون وهفت‌صدهزار جلدو برعلاوه‌به‌اندازه (۷۰۰۰۰) جلد کتاب کورس های اکابر ومکاتب دهاتی نیزطبع‌وتهیه گردیده وهم قرطاسیهٔ مخصوص دا آمد معارف برعلاوه قرطاسیه های‌عادی دوایررسمی ازقبیل‌پارچه امتحان‌نتایج‌امتحان جلب‌طلبه تبدیلی طلبه تکت‌مریضی کارت سوانح طلبه‌شهادتنامه‌ها حاضری‌طلبه‌ترقی تعلیم وغیره که‌صورت مجموعی آن بیش‌ازهفت ملیون ورق‌میشود نیزتهیه شده‌است .

چهارم ـ توزیع لوازم تحصیل ـ

۱ ـ کتابچه‌خطدار بمکاتب مرکز وولایات	۲٤۸۰۰۰ جلد
۲ ـ پنسل‌سیاه ورنگه	۱٦۰۰۰۰ دانه

۳- پنسل پاك	۱۱۰۰۰۰ دانه کتب درسی .
٤- تخته مشق	۲۵۰۰۰ « الف- طبع داخل که تاحال
٥- دوات کاشی	٦٥۰۰۰ « بمکاتب گرم سیر و بعضی سردسیر
٦- قلم نی	۱۷۰۰۰۰ « توزیع شده (۸٥۲۰۰۰) جلد
۷- سیاهی	۸٥ سیر « ب- کتب درسی طبع خارج.
۸- نوك قلم	۸۲۰۰۰ دانه سلسله ما یکلویست انگلیسی
۹- دسته قلم نوك آهنی	٥۰۰۰۰ « ٥۰۰۰ جلد
۱۰- قطی پرکار	۱٥۰۰۰ « مضامین دیگر ۲۰۰ جلد
۱۱- تخته سلیت	۱۳۰۰۰ « کتب لسان فرانسوی والمانی
۱۲- قلم سلیت	۱٦۰۰۰۰ « ومضامین دیگر. ۱٦۰۰ جلد
۱۳- کاغذ رسم	٦۸۰۰۰ تخته
۱٤- کتابچه رسم	٥٤۰۰ جلد
۱٥- رنگ قلم	٥۰۰۰ بوتل دوانسه
۱٦- گل سفید	۷۲۰۰ سیر
۱۷- تباشیر	۲۰۰۰۰۰۰ قلم
۱۸- کتب اداری مختلف النوع	٥۲۰۰ جلد

ب شعبهٔ اعاشه واباته

وظیفهٔ این شعبه تهیه وتدارك سامان واشیای کارآمد مکاتب لیلی ودیگر مکاتب ازقبیل مواد خوراکه ملبوسات ومفروشات محرو قات ولوازم آن . ظروف وسامان طبخ تادیهٔ سفر خرچها،ار سال تخصیص پولهای کرائیه مکاتب، سفریه اضافه خرچی طلبات اشخاص وغیره بوده ودرامسال بطورعمومی تهیه وتوزیع سامان مذکور بشرح ذیل بعمل آمده.

مواد ارتزاقی

درطول سال برای سه هزار طلبهٔ لیلیه مواد ذیل تهیه وتوزیع گردیده باین ترتیب

۱ — آرد	۱۰۰۰ خروار
۲ — برنج	۳۰۰ «
۳ — روغن زرد	٤۰۰۰ سیر
٤ — روغن نباتی	۸۰۰ «
٥ — بوره	۲٤٤۸ «
٦ — گوشت	۲۰۰۰۰ «
۷ — نمك	۱۰۰۰ «
۸ — چای سیاه	۱۲٥ «
۹ — چوب درگیران	۱٥۰ خروار

۱۰ ــ ذغال سنگ ۶۰۰ خروار

۱۱ ــ ترکاری و پیاز ۳۰۰۰۰سیر

مواد مذکور اکثراً ازمو سسات رسمی بر اساس مفا همهٔ قرار دا د ها وشر ا ئط جداگانه خرید ا ری و بمو جب حو ا له مختلف از مو سســـا ت ا خذ و بمکا تب توزیع گر دیده .

تهیه برای سال آینده .

۱ ــ آرد ۹۲۰خروار

۲ ــ برنج ۳۰۰ « باریاست کوپراتیف‌مفاهمه‌شده‌وموافقه‌حاصل گردیده

۳ ــ روغن زرد ۴۰۰۰ سیر باشرکت‌هزاره‌جات‌قرارداد شده

۴ ــ روغن نباتی ۶۰۰ سیر هیئت به‌قندز اعزام وراجع به‌یکهزار وپنجصد سیر د یگـــر با شر کت نسا جی مذ اکـــره و مفا همه جا ر یست .

ملبوسات توزیع شده : درطول سال‌برای دوهزارو هشتصدونودونه نفر

۱- پیراهن وزیرجامه	۸۶۹۷ ثوب
۲- جراب	۸۶۹۷ جوره
۳ - بوت	۲۸۶۰ جوره
۴ - دستمال‌دست	۵۷۹۸ دانه
۵ - دستمال روی	۵۷۹۸ »
۶ - بندبوت	۵۷۲۰ جوره
۷ - صابون	۸۶۹۷ کلچه

۸ -صحن‌وطنی جهةروی جایی قدیفه حمام‌پوش بالشت پوش کمپل دستر خوان وغیره بمکاتب داده شده . ۲۲۱۵۰متر

۹ - کمپل	۱۳۵۰ تخته
۱۰ - پنبه (جهةتوشك بالشت وغیره)	۵۰۰ سیر
۱۱ - دریشی‌و کلاه طلبه	۲۸۹۹ جوره

١٢ ـ دریشی کار طلبه ٢٨٠ دست (برای مکتب تخنیك عالی ومیخانیکی)
١٣ ـ « ملازمان معه کلاه ٣٧٠ »

تهیه برای سال آینده .

١ : پیراهن وزیرجامه ٧٠٠٠ جوره
٢ ـ جراب ٧٥٠٠ »
٣ ـ بوت ٢٥٤٢ »
٤ ـ دستمال دست ١٠٠٠٠ دانه
٥ ـ دستمال روی ٨٠٠٠ »
٦ ـ بندبوت ٥٠٨٤ جوره
٧ ـ صابون ٧٥٠٠ کلچه
٨ ـ صحن وطنی ٣١٠٠٠ متر
٩ ـ پنبه ٥٠٠ سیر
١٠ ـ کمپل ١١٠٠ تخته

١١ـدریشی برای ٢٧٠٠ نفرطلبه که تکه پشمی آن از کمپنی هاردبی نی جاپانی خریداری ووارد گمرك گردیده .

١٢ـ دریشی ملازمان ٣٥٠ دست

مفروشات وظروف :

١ـ چوکی ومیز طلبه برای مرکزوولایات ٢٠٠٠جوره (ازشعبه تجارتی معارف خریداری وتوزیع گردیده)
٢ـ چپرکت دومنزله ١٥٠ پایه
٣ـ میزپهلوی چپرکت ٢٧٠ »
٤ـ میزمعلم وغیره ١٥٠ »
٥ـ چوکی یکنفری روبه چرمی ٧٥٠ »
٦ـ گلیم ساخت محبس ١٦٥ تخته
٧ـ میزوچوکی نانخوری ١٦٠ جوره
٨ـ الماری های سامان لابراتوار وغیره ٨٠ پایه

ظروف :

١ـ قاشق و پنجه ٧٠٠ جوره (منجمله ٤٥٠ جوره توزیع وباقی موجود است)
٢ـ گیلاس مسی ٤٠٠ دانه
٣ـ جك آبخوری ١٢٠ »
٤ـ چلوصاف ٥٠ »

۵ـ دیگ‌های مختلف	۵۵ دانه
٦ـ آبدان	٤٠ »

محروقات ولوازم آن :

۱ـ بخاری مختلف الانواع	۷۵ پایه
۲ـ تخته منقل	۲۵ دانه

بطور کلی معلوم است که تهیه وتوزیع سامان کارآمد مکاتب لیلیه و غیره تماماً براساس مفاهمه ومذاکره وعقد قراردادها وصدور مکاتیب وحواله‌های متعدد صورت میگیرد که درجملهٔ اجراآت محسوب میگردد .

نوت : سه سیت مکمل سامان لابراتوار برای لیسه‌های مرکز که بقیمت پنجاه هزار دالر خریداری و تهیه شده بود بمکاتب توزیع وهمراجع بتهیهٔ پنج سیت مکمل سامان لابراتوار توسط ریاست روابط عرفانی در میونیخ با آلمان غربی داخل مفاهمه ومذاکره گردیده ایم .

مدیریت تعمیرات :

مدیریت تعمیرات وزارت معارف که باوصف کوچك بودن تشکیلات و مشکلات بودجوی ونرخ‌های مقیدهٔ وزارت فوایدعامه درطول سال ۱۳۳۱ به اجرای امور ذیل توفیق یافته .

الف درقسمت تعمیرات :

اول ـ وضعیت مکاتب ابتدایی شهر که ازهرحیث قابل اصلاح دیده میشد درهذاسنه اضافه‌تر تحت غور قرار داده شد چنانچه برای مکتب نمبر ٦ واقع اندرابی ۹ صنف تدریسی جدید و بمکتب نمبر اول واقع عاشقان عارفان علیه الرحمه هفت صنف جدید شروع وبموعد معینه تکمیل که درهذاسنه مورد استفادهٔ طلاب قرارداده شده این صنوف طبق نقشه مرتبه وبا درنظر گرفتن شرایط تعلیمی بصورت صحیح تعمیر گردیده است .

۲ ـ ازحیث آنکه در کارته ٤ مکتب ابتدایی ذکور درسابق وجود نداشت تدریس اطفال در منازل شخصی که برطبق ایجابات صحی موافق نبود بکرایه گزاف صورت می گرفت برای رفع این مشکلات وزارت تصمیم اتخاذ نمود که یك مکتب هشت صنفی در کارته ٤ درباغ مکتب لیسهٔ زراعت ساخته شود چنانچه روی این مفکوره مدیریت تعمیرات فوراً یك مکتب هفت صنفی جدید با احاطه آن درظرف ۳ ماه تکمیل نموده بدسترس استفادهٔ مدیریت مکاتب شهر گذاشت .

۳ ـ کارتعمیر مکتب نسوان کارته ٤ دوام دارد که عنقریب تکمیل خواهد شد .

٤ ـ تعمیر مطبعه وزارت معارف که درسال گذشته شروع گردیده بود درهذاسنه ۱۳۳۱

تااندازه‌به پایه‌تکمیل رسیده که ماشین های‌طباعتی فعلاً در آنجا تماماً نصب‌شده واداره مطبعه در آن سکونت اختیار کرده .

٥ ـ تعمیر یك اطاق ترانسفارمرمطبعه معارف واطاق ولدنگ کاری مکتب میخانیکی تکمیل شد .

٦ ـ تعمیریك دیوار بین‌لیسه حبیبیه وزیارت مولوی صاحب علیه‌الرحمه‌انجام‌شد .

٧ـ تعمیر دو منزله نشیمن مدیرمکتب استقلال درهذاسنه‌به پایهٔ‌تکمیل‌رسیده است ؛

٨ ـتعمیر منزل‌دوم مکاتب قبایل‌واقع بابرشاه که برای توسیع لیسه‌مذکور درنظر گرفته‌شده بودتااندازه تکمیل شده‌است که‌به شروع‌سال‌تعلیمی آینده مورد استفاده طلاب قرار داده می‌شود .

٩ ـ مقبرهٔ قاری عبدالله‌خان ملك الشعرای‌مرحوم که‌سنگهای کتیبه آن قبلاً ذریعه شرکت‌حجاری ونجاری تهیه‌شده‌بود به‌اساس‌نقشه مرتبه‌درمدت کوتاه تکمیل گردید .

١٠ـ میدانهای لیسهٔ نجات واستقلال که قابل اصلاح بود در هذا سنه دوباره تسطیح وکبل کاری گردیده .

ب ترمیمات :

١ـ ترمیمات عمده دارالمعلمین ها بمعه‌رنگمالی .

٢ـ ترمیمات‌و رنگمالی‌مرکز وزارت ولیسهٔ استقلال وپوهنی‌ننداری .

٣ـ ترمیمات لازمهٔ لیسهٔ‌ملالی واقع‌شهر نو .

٤ـ ترمیمات ورنگمالی‌منازل معلمین خارجه .

٥ـ ترمیم آهن‌پوش لیسه‌نجات .

٦ـ ترمیمات ریاست پوهنتون .

٧ـ ترمیمات لازمه‌مکتب میخانیکی معارف .

٨ ـ » » مکتب تجربوی‌علاءالدین .

فعالیت های عمرانی معارف درسایرولایات افغانستان

امسال درمدت کوتاهی به‌تعمیر ٧ باب‌مکتب درهزاره جات موفق گردیده که این‌سرعت در تعمیرات بی‌مانند‌است اکنون درمکاتب مذکور تدریس جاری است درتعمیر اینگونه مکاتب بعضی مشکلات دیگری‌ازقبیل رسانیدن مواد تعمیراتی بنقاط دوردست وعدم‌وسایل حمل‌ونقل منظم وغیره موجوداست که‌امور مذکور رابیشتر بتعویق می‌اندازد وو زارت معارف تاحدممکن سالانه بتعداد این‌عمارات می‌افزاید .

امسال درباره‌تعمیر یکباب‌مکتب عالی درپل‌خمری بین‌وزارت معارف وشرکت نساجی

مذاکراتی جاری بود درین اواخر شاغلی عبدالاحمدخان معین اداری به پلخمری رفته واز نزدیك بار ئیس نساجی داخل مذاکرات شدند وبالاخره فیصله گردید که عمارات مذکور ازپول شرکت نساجی تعمیرشده ومصارف آنراوزارت معارف درظرف مدت پانزده سال بهشرکت بپردازد ودرین مورد قراردادی هم به امضاء رسید .

این مکتب بصورت شانداری برای افتتاح یك لیسه در آنجا تعمیر میشود. مصارف تعمیر آن ۱۱۲۳۰۰ - افغانی است محض جایزه نقشه آن ده هزار افغانی به مهندس آلمانی پرداخته شده وزارت معارف نظریه دارد تااین عمارت درحصهٔ زمین های باغ عمومی زنانه که آینده مرکز شهرجدید پلخمری خواهد بوددرمساحه ده جریب زمین تعمیر گردد وپس ازانجام تعمیر یك مکتب ۱۲ صنفی در آن جاافتتاح شود .

اینك برای اطلاع مزیدخوانندگان گرامی یك جدول تعمیرات موجوده مکاتب افغانستان راتقدیم مینمائیم که اکثراین عمارات درسال های ۳۰ و ۳۱ تعمیر گردیده .

ولایات	تعمیر جدید وپخته کاری	تعمیر خام کاری	عمارت کرائی	عمارت رایگان	باغ و میدان ومسجد وغیره
درمرکز کابل	۱۹ باب	۸ باب	۱۰ باب		
« ولایت کابل	۱۹ «	۳ «	۱۳ «	۲ باب	۳ باب
« « هرات	۱۹ «	٤ «	۱٦ «	۱ «	۲ «
« « مزارشریف	۲۱ «	٦ «	٤ «	۰	۳ «
« « قطغن	۹ «	۸ «	۷ «	۲ «	۱ «
« « مشرقی	۸ «	٤ «	۲ «	۰	۲۰ «
« « جنوبی	٤ «	٦ «	۸ «	۱ «	۲ «
« حکومت اعلی فراه	۳ «	۱ «	۳ «	۰	۰
« « میمنه	۱۰ «	۰	۲ «	۱ «	۳ «
« « بدخشان.		٤ «	۲ «	۰	۱ «
« « پروان	۵ «	٤ «	۵ «	۰	٤ «
« « غزنی	۳ «	۰	۷ «	۰	۱ «
ولایت قندهار	۹ «	۷ «	۱۰ «	۰	۱ «
جمله	۱۱۹ باب	۵۵ باب	۸۹ باب	۷ باب	٤۱ «

باین حساب تقریباً یك ثلث مکاتب افغانستان دارای عمارت جدیدوپخته کاری هستند ووزارت معارف در آینده برای مکاتب باقیمانده نیزتعمیرات دیگری تهیه خواهد نمود .

مدیریت عمومی اوراق :

این مدیریت بدو شعبه تفریق میشود .

الف. شعبه اجرائیه .

۲ـ « حفظیه .

۱ـ شعبه اجرائیه وظیفه‌دار است تامکاتیب وارده‌را به‌مراجعش تسلیم وجوابات آنرا به‌مربوطات برساند واگردر فرستادن جواب اداره مربوطهٔ وزارتمعارف سستی نمایدموضوع راتعقیب کند چنانچه امسال بتعداد (۳۳۶۰۶۸) نمره کارشده .

۲ـ ماموریت حفظیه بدوشعبه جداشده .

۱ شعبه حفظیه جاری .

۲ـ شعبه‌حفظیه عمومی .

کاراین‌شعبات آنست که مینوتهای مکاتیب‌رادرهرپانزده روزجمع‌نموده‌بدوسیه‌های متعلقه‌اش بگذارد هرگاه شعبات مربوطه به‌مراجعه‌سوابق‌احتیاج پیدا کنند سوابق آن‌را برای شان بفرستدودرختم سال‌همه را فهرست کرده به‌شعبهٔ حفظیه عمومی‌بسپارد .

۳ـ امسال مدیریت اوراق‌به‌تدوین کتابی‌بنام (رهنمای اوراق)موفق‌شده‌ودرنظر دارد بعد ازملاحظه و منظوری مقامات صلاحیت دار به طبع آن اقدام کند که درین‌کتاب بقرار تصویب مجلس مدیران اوراق کارتنهای(۹)گانهٔ‌منظور وتغییراتی دراصطلاحات کارتن ودوسیه ها وارد آمده واین سیستم برای تسهیل کاراوراق تمام‌وزارت‌خانه ها مفید وموثر خواهد بود .

مدیریت مامورین واجرائیهٔ مرکزی

این مدیریت وظیفه دارد تا حاضری تمام مامورین وزارت‌را کنترول ودراخیر هرماه به اجرای معاشات ایشان بپردازد وارسی از جریان کورس های پشتو وتعیین نماینده های هیئت خریداری وصکوك بدوش این اداره میباشد که امسال هم مانند سال های گذشته درقسمت های مذکور اجراآت لازمه نموده است .

ترتیب سجل و سوانح مامورین و وارسی از ترفیع هریك از مامورین وزارت معارف کار این شعبه است چنانچه حسب معمول همه ساله امسال مامورین ذیل به ترفیع یك‌رتبه بالاتر ویا اخذ ربع تفاوت معاش موفق شده اند .

۱ ـــ ع ص دوکتور علی احمد خان پوپل کفیل معین تدریسی وزارت معارف ازرتبه سوم به رتبه دوم .

۲ ـــ ع پاینده محمدخان زهیر مدیرعمومی‌تالیف وترجمه « « « « « « «

ازرتبه چهارم به‌سوم

۳ ـ ص عبدالفتاح خان مامور مامورین ‌ ‌ ‌ از رتبه ششم به پنجم

مامورین محترم ذیل به اخذ ربع تفاوت معاش موفق شده اند .

۱ ـ ع محمد آصف خان مایل مدیر تدریسات ابتدائی ‌ ‌ مامور رتبه سوم «

۲ ـ ع امیرالدین خان مدیر قلم مخصوص ‌ ‌ » ‌ » ‌ »

۳ ـ ص محمد اسحق خان مدیر تعمیرات ‌ ‌ » ‌ » چهارم

٤ ـ ص عبدالغفار خان عضو تدریسات ‌ ‌ » ‌ » ‌ »

مقرری های جدید در وزارت معارف .

۱ ـ ع ص دوکتور محمد یوسف خان بحیث رئیس روابط کلتوری وعرفانی افغانستان در خارج

۲ ـ ع ص عبدالشکور خان بحیث معاون ‌ ریاست ‌ » ‌ » ‌ » ‌ »

۳ ـ ع غلام احمد خان پوپل « سکرتر ‌ » ‌ » ‌ » ‌ » ‌ »

٤ ـ ع، ص دوکتور علی احمد خان پوپل بحیث کفیل معین تدرسی «

۵ ـ ع، ص شاغلی کو یائی اعتمادی بحیث عضو دارالتالیف

٦ ـ ع، ص محمد اسمعیل خان سابق رئیس معارف قندهار بحیث مشاور و عضو تدریسات .

۷ ـ ص عبدالغفار خان سابق مدیر مکتب نهاری بحیث عضو تدریسات

۸ ـ ص عبدالفتاح خان بحیث مدیر مامورین واجرائیه مرکز.

۹ ـ ص محمد سلیمان خان سابق عضو تفتیش به معاونی ریاست معارف قندهار .

۱۰ ـ ع، ص مولوی عبدالحق خان معلم لیسهٔ نجات که به آمریت دارالعلوم شرعیهٔ یغمان .

۱۱ ـ ص سید محمد خان سابق عضو تدریسات که بمدیریت معارف لوگر

۱۲ ـ ص محمد یوسف خان سابق مدیر معارف میمنه بمدیریت لیسه چهار یکار .

۱۳ ـ ص محمد فاضل خان به کفالت مدیریت لیسه تیگری لغمان .

۱٤ ـ ص اختر محمد خان سابق مدیر معارف لوگر به مدیریت معارف میمنه .

۱۵ ـ ص فخرالدین خان کفیل لیسه احمد شاه بابا به حیث معاون مدیریت معارف ولایت کابل .

ریاست پوهنتون

ریاست پوهنتون درین سال مثل سالهای گذشته برای تقویه، اصلاح وبلند بردن سویهٔ تعلیمی فاکولته ها ابراز مساعی نموده وتعلیمات را باوسایلی که دردست بود تا حد ممکن طبق سویهٔ ممالك دیگر علمی ساخته .

ازاستادان وکتبخانها ولابراتوارها وباقی تاسیسات فنی نه تنها طلاب بلکه دوائر ومتخصصین که برای حل مقاصد علمی مراجعه نموده ومینمایند آنها استفاده کرده اند وتااندازه برفع مشکلات اقتصادی ومالی که درمقابل انکشاف یگانه بلندترین موسسهٔ علمی مملکت یعنی پوهنتون عرض اندام می نمود مجاهدت ورزیده درین سال بتعداد (۲۵) نفر به کمك وزارت معارف طور سکالرشپ و(۲۱) نفر بحساب دولت وموسسات ملی بخارج فرستاده شده وبادیگر طلاب افغانی درخارج که عده شان به (دوصد وهفتاد نفر) میرسد وبحساب دو ائر مختلفه بتفاریق ارسال مصروف تعلیم گردیده اند .

ازاینکه دوایر به فارغ التحصیلان فاکولتها که کارهای مهم را اشغال واجرا می نمایند ودرمسالك خود موفقیت نشان میدهند احتیاج خیلی زیاد حس میکنند لذا این جریان ثابت می کند که سیستم تربیه عالی در پوهنتون موفق است اما به آنهم نباید به سویه موجوده قناعت نمود بلکه روزبروز به بهتر ساختن آن کوشید .

پوهنتون برای تربیه وتقویهٔ استادان خود يك عده اشخاص را بخارج طور سکالرشپ وبه بودجهٔ خود فرستاده وسعی نموده تا بعوض استادان لایق خارجی متخصصین افغان را طوری تربیه نمایند که درآینده تمام کرسیهای فاکولته ازطرف استادان افغان اشغال و تعلیمات بزبان شاگردان بدون وسیلهٔ ترجمان عملی گردد .

درین قسمت پیشرفت شایانی بملاحظه میرسد بالخاصه درفاکولته سیانس قسمت اعظم تدریسات باحفظ سویه علمی ازطرف استادان افغانی تدریس میشود يك عده دکتور های افغانی امتحانات کانکور فاکولته طب را بموفقیت گزشتانده صلاحیت تدریس را در فاکولته طب حاصل نموده اند امید است که در آینده قریب این ها استادان دائمی فاکولته را تشکیل بدهند .

کارهای مهم سال ۱۳۳۱

تاسیس ریاست روابط عرفانی واداره طلاب افغانی در یورپ .

رئیس این اداره شاغلی دکتور محمد یوسف خان بوده واعضای آن شاغلی عبدالشکور خان وشاغلی غلام احمد خان تعیین گردیدند .

شعبات این ریاست درفرانسه وآلمان نیز تاسیس شده .

انتخاب دکتور محمد انس خان بریاست پوهنتون برای دوره (سوم)

اشتراك رئیس پوهنتون به کنفرانس (هفتم) یونسکو در (پاریس) .

اشتراك رئیس فاکولتهٔ ادبیات به کنفرانس ناحیوی یونسکو در (بنکاك)

اشتراك پوهنتون دراحتفال هزارمین سال تولد ابن سینا

فاکولته‌طب

الف قسمت تدریسی گرچه فاکولته طب در طی سال ۱۳۳۱ بموفقیت های مهمی نایل گردیده بااین هم ما بجزئیات تماس نکرده قسمت های مهم وعمده رابرای آگاهی مردم ازنظر خوانندگان ذیلاً میگزرانیم.

۱- فاکولته طب موفق شد لابراتوار باکتر یولوژی عصری ومکمل راتکمیل نموده برای تشخیص امراض به دسترس استفاده دکتوران بگذارد تا مریضان موسسات صحی فاکولته‌طب ومخصوصاً علی‌آباد بدرستی تشخیص شده‌درتداوی ومعالجه شان ازین رهگذر خدمت مهمی صورت پزیرد.

۲- برای مزید معلومات طبی دکتوران وطلاب فاکولته طب درهردوشنبه کنفرانسی ازطرف پروفیسوران میترهای کنفرانس شف کلینیك ها ایراد میگردد وبدین صورت از کشفیات تازه جهان طب‌همه مستفید گردیده ازجانب دیگرمعلومات دکتوران و طلاب تقویه میشود ناگفته‌نماند که میترهای کنفرانس و شف کلینیك ها به ایراد کنفرانس ها خوبتر تربیه می‌شوند.

سوم- درسال یکبار کنفرانس بنام روزهای جراحی درفاکولته طب صورت می پذیرد که درآن برعلاوه پروفیسورجراحی دکتوران داخلی کشور نیز سهم بارزی میگیرند سائر دکتوران وطلاب آنرا استماع نموده مستفید میشوند که درین کنفرانس معلومات وتشریحات مکملی دربارهٔ علم جراحی ومخصوصاً عملیات های جدید وکشفیات تازه را مفصلاً مطرح بحث قرارمیدهند وعملاً نیز بوسیلهٔ فلم های رنگه بحاضرین موضوعات نشان داده میشود که دکتوران وطلاب ازین رهگذر خوبتر بحقایق مطالب پی میبرند درسال ۱۳۳۱ این کنفرانس عملی گردید.

٤- درطی سال ۱۳۳۱ هشتاد وهفت نفر عملیه‌طب عدلی‌برای روشن ساختن موضوعات بیوپیسی که حقیقةً دلچسپ میباشد صورت گرفت که‌این موضوع به این تعداد درفاکولته طب تازگی دارد.

٥- چون سویه عرفانی فاکولته طب روبه بلند یست وطلاب خوبتر میرسند متعلمین لیسه ها دلچسپی مخصوصی برای شمولیت درفاکولته طب‌داشته همه ساله بصورت تقریبی درین فاکولته پنجاه درصدبه‌تعداد طلاب روبه‌تزایداست مخصوصاً ازدوسال‌اخیربا ینطرف این موضوع بخوبی محسوس می‌شود که برای مزید معلومات قارئین‌گرام احصائیهٔ آن دراین جاتوضیح میشود :

الف: صنف (٥) ۱۳- نفر/۸۸- کامیاب

ب- » (٤) ۱٥- » ۸٤ »

ج » (۳) ۱۳- » ۸۸ »

د - صنف (۲) ۳۵ نفر ۸۲ کامیاب

هـ - « (اول) (۳۹) « ۷۰/۷ کامیاب .

ششم - برای رسانیدن دکتوران افغانی بکرسی های پروفیسوری کانکوری از چند سال باینطرف درفاکولته تاسیس یافته روی این اساس موفقیت های ذیل در سال ۱۳۳۱ نصیب دکتوران محترمیکه نامهای شانرا برای آگاهی خوانندگان گرام تقدیم میداریم که حائز موفقیت گردیدند .

میتر کنفرانسهای امراض داخله (اول) دوکتور رفقیرمحمدخان شفا دوم دوکتور سفرعلیخان .

شف کلینیک های داخله (اول) میرابوترابخان ، دوم نصیراحمدخان ، سوم صمدعلیخان .

« « جراحی (اول) عبدالحسین خان وحدت ، دوم میراکبر خان .

« « گوش و گلون و بینی (اول) محمد حسن خان نصرت ، دوم محمود خان .

۷ - دکتورانیکه بوزارت صحیه داده شده اند غلام سخی خان ، حفیظ الله خان .

دکتور انیکه بوزارت دفاع ملی داده شده اند محمدنعیم خان ، عبدالصمد خان .

دکتوری که بخود فاکولته طب داخل کار شده ؛ محمد معروف خان

۸ - تعداد طلاب مکتب پرستاری وهمشیرگی وقابلگی .

۱ - تعداد طلاب پرستاری .

۱ - صنف (اول) الف (۲۷) نفر

۲ - « (اول) ب (۲٦) «

۳ - « (۲) ب (۳۲) «

(۸۵) نفر بطور عموم :

۲ - طلاب همشیرگی .

۱ - صنف (اول) ٦ - نفر

۲ - « (۲) ۱۱ - «

۳ - « (۳) ۲۵ - «

۴۲ - نفر بطور عمومی .

۳ - طلبات قابلگی

۹ - یک تعداد سامان ولوازم از قبیل مایحتاج ماشین های رادیولوژی ولوازم جراحی و ادویه جهة ضرورت شفاخانه ها ی ریاست فاکولته طبی ازخارج توریدگردیده است .

۱۰ - اجراآت اداری ریاست فاکولته طبی .

مامورینیکه برتبه (۵) وبرتبه (٤) ترفیع نموده اند .

۱ - ص دکتور محمدعثمانخان ولد محمدانورخان برتبه (٤) .

۲ - « « بالمکن برتبه (۵) .

مامورینیکه کرسی ندارند وربع تفاوت معاش ـ برای شان منظور شده :

۱-عبدالله خان یوسفی ربع تفاوت معاش رتبه (۳)
۲- ص غلام حیدرخان « « « « (۵)
۳- میرنجیب الله خان ولد میرعبدالله خان ربع تفاوت معاش رتبه (۵)
۳- اشخاصیکه کرسی ندارند وقبل برین ربع تفاوت معاش رتبه برای شان منظور شده بود تمدیداً منظور شده
۱- ع . فدا احمدخان ربع تفاوت معاش رتبه (۲)
۲-ص. دکتور فضل احمدخان « « « « (۳)
۳-ص.عبدالرحیم خان « « « « (۵)
دوم-تحصیلات شعبه ۳ - اداری
۱- واردات سنویه ۲۳۰۰۹۸ر۸۵- افغانی
۲- باقیات سال ۱۳۲۰-۱الی ۱۳۳۰ -۴۳ر۰۴۲۳۸-۱-افغانی و (۴۰۰) کلدار
جمله۳۳۴۳۳٫۲۸-افغانی و۴۰۰ کلدار
۱۲ اجراآت مدیریت معاینه خانه مرکزی .
۱- تعداد مراجعه کننده گان مردانه طورعمومی به پولی کلینیک ها طورخلص ۶۶۸۱۳ نفر
۲- « « « « « « « اناثیه « « « ۶۶۴۹۰
۳- « « « « « « اطفال « « « « « ۷۳۴۱۸
۴-ادویه برده گان ذکورواناث واطفال « « « « « « « ۲۲۶۰۹۴-
۵- اکسریزورادیولوژی جمله « « « « « « ۲۶۱۳ نفر
۱۳-اجراآت سرطبابت شفاخانهای علی آباد . جمله ۲۲۸۷۰۷-نفر
۱-مریضان بستری شده گان درسرویس های شفاخانهٔ علی آباد- ۱۱۰۵- نفر
۲- مریضانیکه خارج شده اند ۹۹۰ نفر
۳- عملیات شده گان ۶۱۶- نفر
۱۴- اجراآت شفاخانهای مستورات

مریضان بستری شده درسرویسهای شفاخانه مستورات

۱ - کلان سال (۲۹۰۳) نفر
۲ - طفل (۸۱۸) «
۳ - مریضان عملیات شده (۸۸۰) «
جمله (۴۶۰۱) «

فاکولته سیانس

۱ - ریاست فاکولته سیانس درهذا سنه دربرج سنبله ص محمدصدیق خان معلم نباتات فاکولته را بصورت سکالرشپ به امریکا اعزام داشت .

۲ ـ یکتعداد کتب جدید خریداری گردیده که کتابخانه فاکولته تقویه شده درنظراست که همه ساله کتب خریداری گردد .

۳ ـ در هذاسنه ازشق فزیك ریاضی (۵) نفر قرار ذیل فارغ التحصیل گردیده :

الف: ۱ـ فقیرمحمدخان ولدخان محمدخان .

۲ـ حفیظ الله خان ولد حبیب الله خان .

۳ـ محمدسالمخان ولد محمدعالمخان .

٤ـ ضیاء محمدخان ولداخترمحمدخان .

۵ـ محمدصادق خان ولد فتح محمدخان .

ب : شق کیما. بیولوجی

۱ـ محمدحیدرخان ولدعجبگل خان.

۲ـ سیدمحمدامانخان ولد سیدعطامحمد خان .

۳ـ فقیرمحمد ولد خیرمحمدخان .

٤ـ محمدوزیرخان ولد نظام الدینخان .

۵ـ عبدالصمدخان ولد عبدالاحمد خان .

٤ـ از (P.C.B) (۱۳ نفر درچانس اول) شاگرد فارغ التحصیل و بفاکولته طب معرفی گردید .

۵ـ برای اصلاح امور لابوراتوارها ومحاسبهٔ آلات فنی ومسافه بعید کنترول فاکولته طور جداگانه درخود فاکولته منظور گردید .

٦ـ تعمیر فاکولته سیانس که ازطرف تعمیرات ولایت کابل تعمیر میشود قسماً تکمیل گردیده وامید است که فاکولته سال ۱۳۳۲ ـ درآن نقل کند .

۷ ـ شعبه کمیاء فاکولته یك عده زیاد موادی را که دوائرمختلفه جهة تجزیه فرستاده اند تجزیه نموده ومعاونت فنی کرده .

فاکولته های حقوق وشرعیات

شعبه اجرائیه

۱ـ تعمیر ۳ باب اطاق درسی منزل دوم .

نوت. تعمیر (۳) باب اطاق منزل اول درسال گذشته تذکر داده شده بود .

۲ـ ترمیم ورنگمالی عمارت فاکولته .

۳ـ جهة رهایش تخمین (۲۰۰) نفر طلاب شرعیات یك عمارت عصری درالحاق عمارت سابقه فاکولته واقع نویکابل مطابق نقشهٔ اصولی در وسط سال جاری شروع و تعمیر منزل اول آن تکمیل گردیده است . علاوةً ریاست فاکولته در نظر دارد در سال

آینده تعمیر یك باب حمام رامطابـــق شرائط صحی درالحاقیه عمارت فاکولته شرعیات تعمیر نماید .

اجرا آت شعبه نشرات قرار ذیل خلاصه میگردد

۱- چون درسال گذشته درنتیجه طبع نمودن نوتهای درسی استادان فاکولته حقوق توسط گستتنر وتوزیع آن بطلاب پیشرفت قابل وصفی در درس بعمل آمده بود درسال جاری نیز مدیریت نشرات موظف گردید که بعلاوه دروس فاکولته حقوق دروس فاکولته شرعیات رانیزتوسط گستتنر چاپ وبطلاب توزیع نماید . نظر باین امر مـــدیریت نشرات توانست که درظرف سال تعلیمی ۳۱ درحدود (۶۲۴۰۰) نوتهای دروس استادان فاکولته حقوق و شرعیات را چاپ کرده و بدسترس طلاب بگذارد

۲- بعلاوه چاپ نمودن دورس فاکولته مدیریت نشرات جداول مـورد ضرورت شعبه تدریسی واجرائیه را که درسالهای گذشته درمطبعهعمومی بطبع میرسید نیز توسط گستتنر بچاپ رسانیده وبدسترس شعبات مذکور گذاشته .

۳- برای اینکهطلاب فاکولتهبتوانند حتی الامکان ازجراید علمی خارجی استفاده نمایند مدیریت نشرات مجله ماهانهحقوق راکه از آبرومند ترین مجلات علمی مرکزست با بهترین مجلات علمی ممالك مختلفهبصورت تبادله ارسال نموده ازین ناحیه مـدیریت نشریابتوانست که یك تعداد مجلات علمی وسودمند را جهة استفاده طلاب فاکولته حقوق گرد آورد .

شعبه تدریسی

موضوع امتحانات

۱- موضوع امتحانات صنوف فاکولته حقوق که درظرف یکسال تعلیمی دو مـراتبه ششماههتحریری وسالانهتقریری گرفته میشدطبق فیصله مجلس استادان به (ششماه تقریری) تبدیل شد.

۲- فارغ التحصیلان صنوف چهارم اداری واقتصادی فاکولته حقوق بصورت مجموعی به ۵۰ نفر بالغ گردیدوفارغ التحصیلان مذکور نظر باحتیاج وضرورت دوائر بایشان معرفی وشامل کار گردیدند

۳- برای اینکه بتعداد کتب کتابخانه فاکولته افزودی بعمل آیدوازین ناحیه تااندازه امکان احتیاجات معنـوی متعـلمـین را بکتب طرف ضرورت مرفوعساخته باشدیك مشت پول را در اختیار یکنفر استاد فـــاکولته که جهت سپری نمودن ایام رخصتی روانه خارج بود گذاشت تاکتب طرف ضرورت فوری را از ممالك خارج خریداری نموده با خود بیاورد . همچنین بناغلی رئیس پوهنتون درهنگام مسافرت در اروپا یك عـده کتب مـورد ضرورت فاکولتهرا ازپاریس خریداری کرده اند کهبهمین زودی وارد شده ودرکتابخانه برای استفاده طلاب گذاشته خواهد شد .

مدیریت کورس مالی واداری

۱- امتحانات سالانه کورس مالی واداری کهدراخیر میزان ختم شد داوطلبان جدید که تعداد شان به (۷۰) نفر بالغ میگردد پس ازاخذ تعهدومقررات موضوعه شامل کورس گردیدند

۲- چون کورس مالی واداری بمنظور توسعه وتزیید معلومات آن مامورینکه بنا بر معاذیر مختلف نتوانسته‌اند تحصیلات خویش‌را درمکاتب ادامه وتکمیل نمایند ونیز برای رفع احتیاج وتقاضاء دوائر که بفارغ التحصیلان فاکولته زیادتر دیده میشود تاسیس یافته است برای اینکه به آن‌چنان اشخاص فوق کمکی بسزایی شده باشد تاتحصیلات نا مکمل خویش را تکمیل وازعهده خدمت بخوبی بدرشده بتوانند پیشنهادی بمقام صلاحیت‌دار تقدیم وامر تمدید کورس مالی و اداری را ازسه ساله به پنج سال حصول نموده‌اند که در آینده قریب بعد ازاینکه مراحل مقدماتی خویش رااز قبیل ترتیب پروگرام وغیره طی کند درحمل سال ۱۳۳۲ بافاکولته دروس آن یکجا شروع خواهند شد .

پوهنځی ادبیات

پوهنځی ادبیات مثل هرسال در تطبیق پروگرامها . تسهیل دروس وتهیهٔ وسایل تحصیل شعبهٔ ادبیات وشعبهٔ تاریخ وجغرافیه کوشیده ودرپایان سال تعلیمی توانست بتعداد (۱٤)نفر فارغ التحصیل درشق ادبیات برای خدمات فرهنگی واداری عرضه دارد .

تقدیر خدمات عرفانی

باثر توجه وزارتمعارف وریاست پوهنتون بناغلی امین میرزا خان مورد نوازش والطاف حضور همایونی قرار گرفته باخذنشان درجه(۲)معارف موفق‌شده‌اند .

اعزام بخارج

پوهنځی‌ادبیات طورسکالرشپ اسستانت پروفیسرادبیات فارسی بناغلی سیدیوسف‌خان علوی راجهة مطالعه تاریخ بهنیورستی لکنهور (هند) اعزام نموده است .

نشرات پوهنځی

شعبهٔ نشرات این پوهنځی برای تسهیل دروس فاکولته وسایر شعب وزارت معارف بترتیب ذیل نشریات نموده .

۱ ــ برای استفاده محصلین پوهنځی وذوقمندان بیرون فاکولته علم تربیه ترجمهٔ استاد هاشم‌شایق افندی رابتعداد (۱۰۰۰) جلد طبع نموده.

۲ ــ برای پیشرفت دروس سبك شناسی فارسی وکتب کلاسیك (آقای احمدجاوید) متن کلیه ودمنه، شاهنامه فردوسی المعجم طبع وتوزیع شده .

۳ ــ برای تسهیل دروس کلاسیك فارسی سال چهارم فاکولته (دروس استاد هاشم شایق افندی) متن چهار مقاله عروضی سمرقندی طبع وتوزیع شده .

٤ ــ برای پیشرفت دروس‌جناب‌ملك‌الشعراء (بیتاب) نحو فارسی وانتقادات خان آرزوی برنشرات سابقه علاوه شد .

۵ ــ انتقادات احمد(جاوید)بروش ادبی ونگارش فارسی .

مدیران روزنامهٔ انیس، مجلهٔ ژوندون وجریدهٔ سنائی

شاغلی محمد خالد روشان مدیر
وصاحب امتیاز روزنامه ملی انیس

شاغلی محمد اکبر اعتمادی مدیر
مجله هفتگی ژوندون

شاغلی غلام جیلانی جلالی مدیر جریده
جدید التاسیس سنائی

مدیران روزنامه ورانګه، جریده پروان ومجله کابل

ښاغلی عبدالمنان درمند مدیر
روز نامه ورانګه ولایت جنوبی

ښاغلی فدا محمد صارم مدیر
جریده جدید التاسیس پروان

ښاغلی نورمحمد پوونده
چلوونکی مجله کابل

امور وزارت صحیه

درسال ۱۳۳۱

ترفیعات سنویه که دروزارت صحیه بعمل آمده است .

۱ - ع ، ص ، دکتور عبدالظاهر خان رتبه (۳) کفیل معین وزارت صحیه ترفیعاً برتبه (۲) معین وزارت صحیه .

۲ - ع ، ص ، دکتور عبدالرحیم خان رتبه (۳) کفیل ریاست مجادلهٔ ملاریا ترفیعاً برتبه (۲) به ریاست مجادلهٔ ملاریا .

اجراآت سال ۱۳۳۲ که دروزارت صحیه بعمل آمده است .

۱ - بابتاغلی دکتور (مانسو) ومادام (مانسو) دکتور دکتورس موسسهٔ دندان سازی زنانه ومردانه برای یکسال تمدید قرارداد شده است .

۲ - بابتاغلی (بوده) پروتیزین موسسات دندان سازی مردانه وزنانه برای یکسال تمدید قرارداد بعمل آمده است .

۳ - افتتاح موسسهٔ اکسریز در ... صحیه در شفاخانهٔ بوعلی سینای بلخی واقع ... وتقرر وتعیین پرسونل فنی آن .

۴ - نصب دستگاه اکسریز در ولایت هرات واستخدام دکتور اکسریز ... آلمان ... انداختن اکسریز ولایت مذکور واعزام وتقرر سائر پرسونل فنی آن .

۵ - تغییر وتبدیل عمومی سنویهٔ پرسونل فنی از قبیل سرطبیب هاو دکتوران متنوعه های دکتور ، دواسازان ، کمپودران ، اله کوبان وپرستاران برحسب مقررات موضوعه برای دوسال دردوسال که تغییر وتبدیل میشوند ازیک منقطه بدیگر منطقه .

۶ - ترفیعات سنویهٔ مامورین فنی واداری وزارت صحیه .

۷ - تقسیمات نفر کمپودران فارغ التحصیل کورس کمپودری و فرستادن آنها بغرض تجربه ومزید معلومات عملی شعبات مرکزی وزارت صحیه .

۸ - دونفر فارغ التحصیلان فاکولتهٔ طب دکتور غلام سخی خان ودکتور حفیظ الله خان که جدیداً ازستاژ فارغ شده بودند بوزارت صحیه معرفی وعوض دکتوران کمبود مجادلهٔ ملاریا تعیین ومقررشده اند .

۹ - تقسیمات (۱۷) نفر پرستار فارغ التحصیل مکتب پرستاری که از ریاست فاکولتهٔ طب معرفی شده بودند بشمول ۴ نفر شان درلابراتوار ... وویحدی کلینیک (معاینه خانهٔ

دکتور عبدالظاهر خان معین وزارت صحیه که امسال بسلسله ترفیعات سنویه از رتبه (۳) برتبه (۲) ترفیع نموده اند

امراض زهروی) وموسسهٔ اکسریز تادرشقوق مذکور اخذمعلومات نموده و بعد ازفراغ دوسال معلومات درزمرهٔ پرسونل مذکور شامل کارشوند .

۱۰- تعین پرسونل فنیادویه فروشیولایتمشرقی مربوط ریاست دیپوی ادویه وافتتاح آن بغرض رفاهیت اهالی ولایت مذکور .

۱۱- منظوری یکادویه فروشیشقدیپوی عمومی ادویهمربوط وزارت صحیه بولایت جنوبی کهعنقریب پرسونل آنتعیین واعزام خواهدشد .

۱۲- منظوری یکمعاینه خانه درحکومت کلانخلم مربوط ولایت مزارشریف باکمك وهمکاری وزارت صحیه درخلم افتتاح گردید

عمرانات جدید مرکز وزارت صحیه در سال ۱۳۳۱

درسال ۱۳۳۱ ۱۷ عدد گراج درطرف شمالی وغربی احاطهٔ وزارت تعمیر و کار تعمیر آن خلاص وطرف استفاده قرارداده شده .

درسمت جنوبی عمارت حاضره یکعمارت بزرگ جهة ریاست حفظ الصحه ودوائر متعلقه آن تعمیر نموده چنانچه کارتعمیر آنخلاص وطرف استفاده دوائر واقع شده .

ریاست حفظ الصحه

مدیریت نشریات وتبلیغات :

۱- مدیریت نشریات مسئول نشروتبلیغ مضامین صحی وطبیبوده وازین نقطهٔنظر برای بلند بردن سویهٔ صحی کشور وظیفهٔ مهمرابه عهده دارد چنانچه برای این منظور مجلهٔ روغتیاء موجوده بداخل (۳٤) صفحه با مضامین مفیده صحیمصور ماهواره چاپ میگردد ودرصفحات محدود آن هرگونه موضوعات علمی وصحیوتبلیغی و کشفیات جدید طب برای استفاده اطباء نشروزمینه برای پیشرفت معلومات فنی وتحقیقات وتتبعات طبیآنها درآن موجود میباشند چونوزارت صحیه که درعین حالوظیفهٔ نگهداشت صحت وتندرستی عامه راعهده دارمیباشد .وازطرفدیگربرای ترقیوپیشرفت معلوماتفنیوتتبعاتعلمی دکتوران افغانی نیز معاونت های لازمه رابایدعملی بنماید .ازین نقطهٔنظرلازم شمرده مجله روغتیا رامخصوص طبقهاطباء ومنسوبین طبنموده تادکتورانافغانی بتوانندنتائج تحقیقات وتتبعات علمی خودرا درصفحات معدود آن گنجانیده وازینراه برای مزیدمعلومات همکاران وهم مسلکان کشورخویش معاونت بنماید .

۲- برای تنویر وبلند بردن سویهٔ خلق مجلهٔ دیگری بنام (روغتیا زیری) موجود میباشد کهدرآن مباحث مختلفه صحیبعبارت بسیار بسیط وعام فهم وعاری ازاصطلاحات طبی در(۲۰) هرماه نشر میگردد سابق اینمجلهٔ بهگستتنر طبع میشد مگر ازسال ۱۳۳۱ باینطرف بحروفی طبع میشود .

این مجله دارای دوقسمت بوده کهقسمت اول آن بنام وزارت صحیه کهدرآن مضامین صحیازظهوروپیدایش امراض ساری واجتماعی، سرایتوتکونمرض، طرزوقایه وجلوگیری ازامراض ،اصول حفظالصحهوغیره معلومات صحینشر ودرقسمتدوم تحتنام قسمتروزنتون

که در آن مضامین صحی راجع به‌حمایهٔ مادران واطفال صیانت و پرورش کودکان تغذیه وصورت شیردادن شیرخوارگان،امراض اطفال وغیره رابرای کسب‌معلومات طبقهٔ‌عوام نشر میدارد .واین مجله بداخل (١٤) صفحه بطبع حروفی از طرف مدیریت نشریات به‌تعداد(٧٠٠)جلدبطور رایگان برای‌استفاده مردم توزیع میشود .

٣- مدیریت نشریات و تبلیغات علاوه بر نشر و طبع دو مجله فوق الذکر برای تعمیم‌روح حفظ‌الصحه درشروع و پانزده هرماه کنفرانسهای صحی‌دورادیو کابل‌نشروتوسط کنفرانسهای مذکورمردم را باصول حفظ‌الصحه آشناساخته‌ببالا بردن‌سطح معلومات‌صحی مردم کشورخدمات مفیدی انجام میدهد.

٤ -ازطرف‌دیگر چون‌مجلات صحی به‌تمام اهالی‌مملکت نمیرسدمضامین‌مفید صحی‌برای حفاظت وتندرستی مردم در روزنامه های(انیس واصلاح)نشروبدینوسیله ازحمله وسرایت امراض‌ساریه ظهوروپیدایش امراض‌زهروی‌وغیره بحث‌میراند تادرتمام‌نقاط‌مملکت‌مردم‌ازان استفاده‌نموده‌برای‌وقایه‌و حفظ‌الصحه‌خود وفامیل‌خویش‌از آن‌مستفید گردند.

٥ -مدیریت نشریات برای تنویرعامه‌غیر ازنشرمجلات ومضامین صحی‌توسط ماشین‌سینمای متحرک‌خودفلم‌های صحی‌امراض‌از قبیل‌سل ،سفلیس،سوزاک ملاریا، دیزانتری ،رول‌مگس درانتشارامراض ساری‌و اجتماعی رادر مکاتب کابل و مجامع بزرگ ، در مؤسسات وشفاخانه‌ها نمایش‌داده‌و بوسیلهٔ‌فلم های‌صحی‌صورت‌پیدایش وپیشرفت‌امراض مذکورومعالجه وجلو گیری ازآن‌را نشان داده‌و بازبان ساده‌ترترجمهٔ فارسی‌مذکور ذریعه میکروفون سینمای مذکور تبلیغ گردیده است. تابدین‌ذریعه اهالی از شر سرایت امراض‌مدهشه که بباعث خطرات بزرگی‌درجامعه میشود مطلع گردیده وخود راازسرایت امراض‌محفوظ نگهدارند .

٦ - مدیریت نشریات برای بیشرفت معلومات طبی‌جدیدیکه‌عده مجلات‌و کتابهای طبی خارجی‌را که به‌السنهٔ‌مختلف میباشدبرای مرکز وولایات اشتراک نموده مضامین ومقالات جدیددربارهٔ تشخیص، تداوی ادویهٔ جدیدصورت استعمال آن وغیره‌راازبین‌مجلات‌انتخاب وتوسط ترجمان های‌خویش بفارسی‌ترجمه ودرمعرض استفادهٔ دکتوران افغانی‌قرارمیدهد تااگرخدابخواهد بدین‌وسیله سویهٔ‌معلومات طبی دکتوران وطن‌بلندرفته بتواند .

٧ مدیریت نشریات باموسسهٔ‌صحی جهان دایماً در تماس بوده نشرات وراپورتها وکانفرانسهای موسسهٔ‌مذکورراعندالموقع درمجلهٔ روغتیانشر نموده‌وازاشخاص‌ونمایندگان صحی‌موسسهٔ مذکور که درافغانستان آمده واجراآت نموده‌اند معلومات حاصل وصورت اجراآت آنها راذریعهٔ‌مجله روغتیانشر کرده‌اند .

٨ - تنقیداتیکه از طرف نویسندگان محترم در روز نامه‌در اطراف دواخانه‌ها وغیره‌نشرشده‌مدیریت‌نشریات وزارت‌صحیه بجوابات ایشان پرداخته است .

مدیریت مجادله

نظر به مجادلهٔ که قبلاً علیه امراض حمای لکه دار بعمل آمده و با ساس راپورتهای واصله امسال بدون یکی دو واقعهٔ محدود دیگر به تمام نقاط مملکت خیریت حکمفرما ست. ولی با آنهم وزارت صحیه درین مورد توجه و تعمق مزیدی بکار برده و برای سهولت و پیشرفت این مرام اولتر از همه چنین تجویز و تصمیم اتخاذ نمود که یك یك مقدار کافی پودر دی، دی، تی و کمپرسوری برای اجرای امور مجادلوی تمام ولایات و حکومات اعلی، کلان و محلی مملکت به مواقع مناسب ارسال بدارد همان بود که باساس پلان پودر و کمپرسوری ضرورت هر منطقه را بموقع مناسب آن بمرجعش ارسال وعلاوه از پودر و کمپرسوری یك مقدار پول هنگفت نیز برای هر منطقهٔ تخصیصیه ترسیل گردیده تا تمام نقاط مملکت بدون مواجه و برخورد کدام مشکلات عملیهٔ پودر پاشی و تطبیقات خرد را برو فق مرام و آرزوی وزارت صحیه بصورت صحیح و اساسی انجام داده بتوانند وقتاً که از تکمیل مطلب فوق فارغ گردیدیم برای پیشرفت امور مجادلهٔ شهر کابل که نسبت به سال های گذشته بمراتب وسیع تر گردیده ودامنهٔ مجادله هم به شمول شش گروهی در نظر بود، با ریاست بلدیه تبادل افکار تدابیری مهمی اتخاذ گردید وازاول جدی مجادله مرکز آغاز و تمام تیم های هیئت که عبارت از هشتاد نفر طلاب و بیست نفر خانمها بود از جمله بیست تیم تشکیل داده و در هر تیم چهار نفر طلاب و یک نفر شامل بود که طلاب طبقهٔ ذکور، ملبوسات ورخت خواب و خانم ها طبقهٔ نسوان اهل خانه را تطبیق پودر نمایند. حمامها چون زیادتر برای انتشار امراض ساری و عوامل آن مخصوصاً مرض حمای لکه دار اضافه تر مساعد است لذا وزارت صحیه چنین فکر نمود که در هفته تمام قسمتهای حمام از قبیل دیوار و سقف وسطح آنها با محلول دی، دی، تی بوسیلهٔ پمپ مخصوص آن پودر پاشی گردد تا از ظهور مرض جلوگیری بعمل آید.

سرویسهای شهری بروزهای معین بساعت هفت بجه یعنی قبل از بکار انداختن آنها هفته وار از طرف هیئت معینه پودر پاشی بعمل آمده و همچنین کادیها بروز معینه حسب پروگرام مجوزه هفته وار پودر پاشی گردیده است غیر ازین به مساجد شریفه و سینما ها و صحنه های تمثیل نسبت کثرت تردد وازدحام نفوس بکرات پودر پاشی اجراء شده است.

نظر به سالهای گذشته یك مقدار مکفی پودر دی، دی، تی بجاهای ذیل فرستاده شده!

۱ــ ولایت جنوبی (خوست ارگون)

۲ــ ولایت مشرقی مدیریت صحیهٔ مشرقی و کنرها، لغمان، شنوار

۳ــ ولایت هرات، مدیریت صحیه، بادغیسات، غوریان، غورات

٤ــ مدیریت صحیه قندهار، گرشك قلات، نادعلی، وارزگان

٥ــ مدیریت صحیهٔ قطغن، پلخمری، تالقان، قندز، رستاق

٦ــ مدیریت صحیهٔ مزار شریف، سمنگان، شبرغان، بلخ وشفاخانه سیار

۷ ـ مدیریت صحیهٔ میمنه، اندخوی
۸ ـ مدیریت صحیهٔ پروان و کاپیسا
۹ ـ مدیریت صحیهٔ لوگرد
۱۰ ـ دایزنگی
۱۱ ـ بدخشان
۱۲ ـ فراه وچخانسور
۱۳ ـ غزنی
۱٤ ـ پغمان
۱۵ ـ مرستون
۱٦ ـ شفاخانه صناعتی بانك ملی
۱۷ ـ سروبی
۱۸ ـ محبس
۱۹ ـ سرطبابت بلدیه
۲۰ ـ وزارت دفاع ملی
۲۱ ـ موسسات صحی علی آباد

ناگفته نماند که وزارت صحیه درمجادلهٔ حمای لکه دار پودر، دی، دی، تی را ازخارج وپودر تلك را ازولایت مشرقی وارد نموده وتلك را تحت نظارت مراقبت خویش توسط آلات برقی میده نموده وباپودردی، دی، تی مخلوط وطرف استعاده قراردا ده برای رفع این مشکلات یك دستگاه میده کننده ومخلوط کننده امیداست بهمکاری سازمان صحی جهان باین زودی ها بدسترس وزارت صحیه گذاشته خواهد شد .

۱ ـ تعداد افرادیکه پودر زده شده اند بصورت تخمین (۲۷۵ ۳٦۰) نفر
۲ ـ « ملبوسات ومفروشات وسائر پارچه باب مستعمله بصورت تخمین (۲۰٤۰۰۹۱) پارچه
۳ ـ « عموم مساجد (۲۳۰)
٤ ـ « « سرایها (۹۰)
۵ ـ « « حمام ها (۳۱)
٦ ـ « « گادیها (۱۷۱۰)
۷ ـ « « سرویس هاولاریها (٦۹۲) عراده

مقدار پودر صرف شده مجادله بیست وپنج هزارو ششصدو هشتاد ـ پوند

۲ ـ وزارت صحیه باتوسیع شعبات مختلف مملکت پلان های متعددی را سنجیده منجمله به همکاری سازمان صحی جهان و یونیسف یك کلینیك امراض زهروی را که دارای شعبه مردانه وزنانه میبا شد در اپارتمان جادهٔ باغبان کوچه کابل دائر وافتتاح نمود این موسسه اشخاصیرا که بامراض زهروی مصاب میبا شند همه روزه به

استثنای ایام تعطیل ازساعت۹ الی ۱۲ بجه قبل ازظهر بصورت مجانی معاینه وتداوی میکند کلینیک مذکور برای مجادله امراض زهروی ولایات هم پرسونل فنی تربیه مینماید .

۳- وزارت صحیه بسلسلهٔ خدمات خودیك قدم نوین وبسیار موثری برای مجادلهٔ مرض سل که روزبروز درپیکر نفوس این مملکت صدمات مدهشی وارد مینماید برداشته . ودرین زمینه باسازمان صحی جهان نیزداخل مذاکره ومفاهمه گردیده وتعمیر نیم کارهٔ شفاخانهٔ بلدیه را واقع چمن تکمیل نموده چنانچه منزل تحتانی عمارت موصوف جهة معاینه مریضان سل وقسمت فوقانی آن جهة معاینه حمایه مادران واطفال وامراض زهروی تخصیص داده شده چه وزارت صحیه مجادلهٔ مرض مشئوم سل را بعدازمرض ملاریا حق اولیت داده و کلینیك مذکور عنقریب افتتاح می گردد کار کنان وزارت صحیه امیدقوی دارد که این کلینیك هم درقطار سائر کلینیك ها بتواند خدمات مهمی درتندرستی مردم این کشور نماید نا گفته نماند که کلینیك متذکره برعلاوهٔ مجادله بامرض سل برای تربیه پرسنل فنی درشق تبرکلوز هم کارنموده زیراوزارت صحیه درنظر دارد تابعد ازبدست آوردن پرسنل فنی مطاوبه شعبات آنرا درسائر ولایات کشور نیز افتتاح نماید.

٤- درسال ۱۳۳۱ بهاثر اطلاع برخی از ولایات که بعضی اشخاص راسگ دیوانه گزیده بود چند مرتبه هیئت های مکمل فنی با واکسین ضد سگ دیوانه درنقاط مطلوبه ارسال وتداوی مصابین مجاناً اجرا گردیده است .

٥- مجادله علیه مرض چیچك بپیمانه وسیع بعمل آمده چنانچه وزارت صحیه در سال ۱۳۳۱ درمراکز ومواضع ذیل بمقدار مکفی واکسن ضدچیچك را ارسال نموده درمراکز گرم درموسم زمستان ودرنقاط سردسیر درموسم بهار واکسیناسیون ضدچیچك اجرا گردیده

۱- مرکز ولایت هرات ماموریت صحیهٔ شیندند.

۲- مرکز ولایت قندهار، حکومت اعلی گرشك ، حکومت کلان قلات .

۳- مرکز ولایت قطغن .

٤- ماموریت صحیه پلخمری

٥- « تالقان

٦- « قندز

۷- « خان آباد

۸- « رستاق

۹- مدیریت صحیه مزارشریف

۱۰- ماموریت صحیه سمنگان

۱۱- « شبرغان

۱۲- مدیریت صحیه مشرقی

۱۳- « جنوبی

۱٤- ماموریت صحیه خوست
۱٥- مدیریت « پروان
۱٦- ماموریت « کاپیسا
۱۷- مدیریت صحیه غزنی
۱۸- « « میمنه
۱۹- ماموریت صحیه اندخوی
۲۰- مدیریت صحیه بدخشان
۲۱- مدیریت صحیه فراه
۲۲- مدیریت صحیه دایزنگی
۲۳- « اوگر
۲٤- ماموریت « پغمان

٦- در ورد ك توسط شفاخانه سیارو وزارت واکسیناسیون ضد چیچك اجرا گردیده و واکسین ضد مرض محرقه و مرض کولیرا به مقدار مکفی در نقاط فوق ارسال گردیده و مردم از آن مستفید شده اند .

مدیریت بین المللی

وزارت صحیه کمی پرسونل فنی را در رشته های جداگانه مجادله امراض احساس وراکدماندن پلانهای مرتبه را ازین رهگذر بیشتر دانسته بناء باسازمان صحی جهان کهمهمترین وظیفهٔ آن تربیهٔ پرسونل فنی میباشد داخل مذاکره گردیده بموافقهٔ سازمان صحی مذکور یكعده دکتوران را به صفت فیلوشپ مانند سالهای گذشته بغرض تکمیل وتوسعهٔ معلومات درخارج اعزام نمود کهاسمای شان باشقو قیکه در آن رشته توسعه معلومات میدارند ذیلاً خلاصه میگردد .

۱ - شاغلی دکتورعبدالله خان طرزی بحیث فیلوشپ درشق حفظ الصحه دندان بهامریکا.

۲ - چون اموراحصائیه طوریکه باید وشاید درمملکت اجراء نگردیده هنوز هم سیستم اجراآت آن ناقص بوده وهم ازطرف دیگر کلکسیون احصائیه صحت وتندرستی بصورت نامکمل بوده بنابرآن وزارت صحیه درصدد چاره وعلاج آن بر آمده نخست باسازمان صحی جهان داخل مذاکره وسپس باموافقهٔ سازمان مذکور شاغلی عبدالقیوم خان رابغرض تحصیل درشق احصائیه به کلکته اعزام نموده است .

همچنین یك نفر متخصص احصائیه ازسازمان صحی جهان در برج میزان وارد کابل گردیده راجع به ترتیب وتدوین احصائیههای امراض باشخاص مذکور مذاکراتی بعمل آمد.

٤ - امراض زهروی مدهش ترین دشمن بشربوده ومرض مذکور عواقب خیلی ناگواری دربردارد چهضررو آسیب آن منحصر بفردنبوده بلکه بهچندین نسل نقل مییابد همانست

که وزارت صحیه درصدد حمایه و جلوگیری و مجادله آن بر آمده و باهمکاری سازمان صحی جهان و یونیسف یك کلینیك مجانی را بنام کلینیك امراض زهروی افتتاح نمود و در اجراآت مدیریت مجادله از آن ذکر بعمل آمد .

٥ ـ وزارت صحیه شاغلی دکتور محمدانورخان را بمصرف سازمان صحی جهان بحیث فیلوشپ به امریکا اعزام نموده است تا نامبرده در شفاخانه (جون هاپکن) در شق امراض زهروی و خصوصاً در شق مجادلوی ووقایوی وطرز تداوی عصری مرض مذکور معلومات خویش را توسعه بخشد . همچنین دکتور عبدالستار خان جهة توسعهٔ معلومات درشق سیرولوژی بحیث فیلوشپ اعزام گردید .

از طرف وزارت صحیه درسال ١٩٥٢ درپنجمین کانفرانس اسامبلهٔ عمومی صحی جهان شاغلی دکتور عبدالظاهرخان معین وزارت صحیه بحیث رئیس وشاغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی رئیس حفظ الصحه وزارت صحیه بصفت عضو شرکت ورزیده بودند ودر کانفرانس متذکره شاغلی داکتر عبدالظاهر خان در کومیتهٔ اعتبار نامه‌ها و کمیتهٔ مباحثات تخنیکی وظیفهٔ راپورتور راعهده‌دار بودند .

٧ ـ کانفرانس منطقه وی جنوب شرق آسیا.

سازمان صحی جهان از نقطهٔ نظراداری صحی بمناطق اروپا، امریکا افریقا وشرق بحر مدیترانه ، غرب پاسیفك وجنوب شرق آسیا تقسیم گردیده و افغانستان درحوزه جنوب شرق آسیا شامل و درهذا سنه ١٣٣١ که کانفرانس مذکور دراندونزیا منعقد گردیده بود ازطرف وزارت صحیه شاغلی دکتور عبدالرحمن خان حکیمی رئیس حفظ الصحه بحیث نمایندهٔ افغانستان اعزام وشمولیت ورزیده بودند که درین کانفرانس برمسائل مالی وبودجوی صحی هر مملکت که از طرف سازمان صحی جهان تخصیص داده میشود مذاکره و مباحثه بعمل آمده . در کومیتهٔ منعقدهٔ مذکور که شاغلی دکتور حکیمی شامل شده بودند راجع به افغانستان تصاویب ذیل بعمل آمده است .

کنترول ملاریا : راجع به کنترول مرض ملاریا درسال ١٣٣٢ در کومیتهٔ منطقوی مذاکراتی بعمل نیامد زیرا درسال مذکور برطبق پلان وپروژهٔ مرتبه وبه اساس بودجهٔ سال های قبلی درین رشته همکاری سازمان صحی جهان ادامه می یابد .

اما در بودجهٔ سال ١٩٥٤ مطابق به ١٣٣٣ شمسی راجع به توسعهٔ مجادلهٔ ملاریا (٢٥٠٠٠) دالر باساس معاونت دوجانبه تزیید بعمل آمده علاوه بر آن مبلغ پنجهزار دالر جهة مصارف حتمی آن منظور گردیده است و تصریح گردیده که این توسعه از تخصیصیهٔ امداد تخنیکی یونو پرداخته شود . کذا فیصله گردیده که یك نفر دکتور درشق ملاریا بحیث فیلوشپ برای مدت پنج ماه بمصرف متذکره از سال ١٩٥٤ بخارج جهة توسعهٔ معلومات اعزام گردد .

۸ــ انجنیرصحی: درسال ۱۹۵۳ نیزادامهٔ خدمت انجنیر صحی ازطرف سازمان صحی جهان قبول گردیده .

۹ ــ دیمانسترا سیون مرض توبرکلوز وتربیهٔ پرسونل فنی آن درکابل سر از سال ۱۹۵۳ شروع میگردد .

۱۰ ــ علاوه برآن راجع بفرستادن یك (نرس) بین المللی درسال ۱۹۵۳ و۱۹۵٤ وتطبیق واکسین بی سی جی راجع به کنترول مرض سل درافغانستان فرستاده میشود

۱۱ ــ راجع بمشاورصحی وتقویه احصائیه های صحی وحیاتی هم تصمیمات اتخاذ شده وازجانب نمایندهٔ وزارت صحیه ښاغلی دکتور حکیمی قبول شده است .

۱۲ ــ کنفرانس ضد مرض سگ دیوانه که در (کنور) منعقد گردیده بود ازطرف وزارت صحیه ښاغلی دکتور محمد اسمعیل خان طاهری بدان صوب اعزام شده بود که نامبرده در کنفرانس منعقده مذکور شامل وبعداز اخذ معلومات جدید واپس بوطن معاودت نمود .

۱۳ ــ برخی از دکتوران خارجی که برای بازدید وتتبعات در اطراف امور صحی مملکت عزم ورود رابه افغانستان داشتند ازطرف وزارت صحیه نسبت بوسائل حمل ونقل ایشان ازپشاور الی مرکز وتهیهٔ جای رهایش آنها درکابل وبرخی مسائل دیگر نسبت برایشان فراهم آورده اجراآت آن از طرف مدیریت بین المللی صورت گرفته است . دکتوران بین المللی که وارد افغانستان شده اند قرار ذیل است .

۱ـ ښاغلی دکتور (مانسی) مدیر منطقوی جنوب شرق آسیا .
۲ـ ښاغلی « (دیوس) نمایندهٔ یونیسف .
۳ـ ښاغلی « (کینی) مدیر منطقوی آسیائی یونیسف .
٤ـ ښاغلی « (مکو نینی) درشق توبرکلوز .

(پیغله پترسن) که جهة تربیهٔ نرسها در قسمت زایشگاه شفاخانهٔ مستورات اجرای وظیفه میدارد .

۵ـ پیغله ما نینک معلمه پرستاری .

۱٤ـ توریدادویهٔ مخدره دوائر مملکتی وموسسات تجارتی بدون لایسنس واجازه وزارت صحیه ممنوع شده بود دوائر نمی توانند که بدون استیذان وزارت صحیه واعطای لایسنس تورید نمایند . درهذا سنه ۱۳۳۱ برخی ازموسسات ملی ودوایر مملکتی وادویه فروشیهای شهری که نسبت باخذ لایسنس تورید ادویهٔ مخدره بوزارت صحیه مراجعه نمودند . لایسنس قلمات ادویهٔ مخدره طرف ضرورت شان حسب اصول ازطرف مدیریت بین المللی ترتیب وبعد از امضای مقام وزارت ومهر مخصوص بمرجع تورید کننده ارسال گردیده است تابر طبق لایسنس متذکره درتورید ادویهٔ مخدره طرف ضرورت خود اقدام نموده ومشکلاتی سدراه شان نشود .

۱۵- برای خریداری و بدست آوردن یکمقدار کافی واکسین ضد حمای لکه دار داخل اقدامات شده چنانچه واکسین مذکور وارد و از طرف مدیریت مجادله طرف استفاده قرار گرفته.

۱۶- برخی تجاویز وتدابیر لازمه برای پیشرفت پروگرام حمایهٔ اطفال برای سال ۱۹۵۳ بعمل آمده است .

مدیریت احصائیه

۱- قبلاً در سالهای گذشته درموضوع تهیهٔ راپور احصائیه امراض وفعالیت شفاخانها ترتیباتی اتخاذ گردیده بود تا از هر شفاخانه راپور سه ماهه و یکساله بدست آورده شود . اخیراً درسال ۱۳۳۱ حسب نظریهٔ متخصص احصائیه سازمان صحی جهان از راپور سه ماهه و یکساله صرف نظر گردیده به ترتیبیکه در دنیا معمول است باید راپور یکماههٔ شفاخانهای مملکت بدست آورده شود پس برای اینکار جداولی ترتیب و برای طبع آن اقدام و به تمام شفاخانهای مربوطه توزیع وتقسیم گردیده

۲- قبل از این راپور هفته وار امراض ساری که از تمام شفاخانههای کشور بدست می آمد چنین ترتیب گرفته شده بود تا عموم موسسات صحی کشور تیلفونی و تلگرافی (۸) نوع امراض ساری را که عبارت اند از حمای لکه دار، چیچک، سرخکان، دیفتری، حمای راجعه سکارلاتین کولیرا محرقه را باید در مدیریت احصائیهٔ راپور بدهند اخیراً حسب نظریه متخصص احصائیه سازمان صحی جهان چنین فیصله بعمل آمد که ازامراض ۱۵ گانه ذیل راپور اخذ گردد. چیچک، کولیرا، طاعون، حمای راجعه، حمای لکه دار حمای اصفر، سرخکان، سیاه سرفه، دیزانتری امیبی، دیزانتری باسیلی، دیفتری، تیفوئید، پاراتیفوئید گروپ، انفلوانزا انتان مینگوکوکسی. وعملی ساختن راپور امراض فوق نظریه قایم شد تا برعلاوهٔ اینکه بروزهای اول هفته عیسوی راپور مطلوبه ترتیب و بخارج ارسال میشود یک تعداد مکفی کتابهای احصائیه جهة ثبت راپور های هفته وار احصائیه برای واقعات شهری مرکز ولایات و برای واقعات عمومی مرکز واطراف وولایات طبع و واقعات ۱۵ گانه امراض ساریه در آن قید گردد.

ریاست تشکیلات وزارت صحیه

شعبهٔ اکسریز

برهمگان معلوم است که اشعهٔ رونتگن اززمان کشف آن باینطرف درمورد تشخیص ومعالجه بسا امراض خدمات برجسته نموده وامروز درساحهٔ طبابت مورد استعمال زیادی داشته وطب عصری بدون آن امکان ندارد. ازهمین جهة است که مقامات صلاحیت دار وزارت صحیه همیشه این مسئله مهم حیاتی را مدنظر داشته وبه توریددستگاه های اکسریز اقدام ورزیده چنانچه اولین دستگاه آن به تاریخ ۲۸ سنبله هذا سنه درشفاخانه ابن سینای بلخی ازطرف بناغلی وزیرصحیه رسماً افتتاح گردیده که درظرف ششماه اخیرسال ۱۳۳۱ به تعداد چهار هزار مریض، معاینه ومعائنات مذکورمشتمل برمعائنات شش، قلب، معده، روده کیسهٔ صفرا، گرده، بطن واستخوانها بوده است .

فعلاً در موسسهٔ اکسریز وزارت صحیه واقع شفاخانهٔ ابن سینای بلخی چهار پایه دستگاه اکسریز به ترتیب ذیل بکار انداخته شده است:

آلهٔ بزرگ اکسریز که در سال ۱۳۳۱ در شفاخانه ابن سینا نصب و بکار افتیده.

۱- یکپایه دستگاه رادیوگرافی و رادیوسکوپی کلان

۲- یکپایه دستگاه رادیوگرافی و رادیوسکوپی کوچک

۳- یکپایه دستگاه اکسریز پورتیبل (قابل نقل)

٤- یکپایه دستگاه تداوی برقی (رادیوتراپی)

طوریکه همه میدانیم قبلاً ویه برعلاوه دستگاه های اکسریز مذکور وزارت صحیه یک دستگاه اکسریز مکمل جهت ولایت هرات نیز توریه نموده و از چندی باینطرف شروع بکار کرده است.

ناگفته نماند که یک پایه دستگاه اکسریز جدیداً از فابریکه زایمنس خریداری و از چندی باینطرف در شفاخانه سناتوریم نسوان نصب و شروع بکار نموده است

و آن پایه دستگاهیکه ازسابق در سناتوریم نسوان موجود است به شفاخانه ولایت مشرقی نقل داده میشود.

اجراآت دیگر قابل الذکر وزارت صحیه عبارت است از افزودن ده بستره جدید به شفاخانه غوریان هرات؛ چه سابقاً تنها معاینه خانه بوده صرف در آن مریضان سرپا معاینه و تداوی می شدند.

برای سهولت ورفع مشکلات اهالی ومریضان مرکز درسال ۱۳۳۱ شش دواخانهٔ جدید افتتاح گردیده که اسامی شان قرار ذیل است

۱- امر درملتون (۲) نادر پښتون در ملتون (۳) جعفر در ملتون (٤) میرویس بابا درملتون (٥) حیدر درملتون (٦) انصاری درملتون علاوه بر آن جهة رفاهیت اهالی ولایت جنوبی در مرکز گردیز تاسیس یك ادویه فروشی رسمی مد نظر گرفته شده است که عنقریب افتتاح وشروع بکار خواهد نمود .

قبلاً حجاج افغانی که جهة ادای فریضهٔ حج به مکهٔ معظمه رهسپار میشدند جهة تداوی ومعالجهٔ شان کدام تدابیر صحی اتخاذ نگردیده بود درهذا سنه طبق پیشنهاد وزارت صحیه و منظوری مقامات صلاحیت دار یك شفاخانه سیار با ادویه لازمه و پرسنل فنی اعزام گردیده وقرار است که بعد از این نیز همه ساله درموسم حج این شفاخانه سیار امور صحی و تندرستی حجاج افغانی را مراقبت ومواظبت نماید

سرطبابت محبس : درمحبس نیز اجراآت ماننده سال گذشته بوده وازنقطهٔ نظر امراض ساری تدابیر لازمه اتخاذ گردیده است چنانچه از احصائیه های وارده برمی آید که کدام واقعهٔ جمای لکه دار ویا کدام امراض ساری دیگر در آنجا بمشاهده نرسیده است

ریاست دیپوی ادویه

۱- د یپوی ادویه در سال ۳۱ تجهیزات و ادویه لازمه را جهة شفا خانه های مربوطه وزارت صحیه وارد نموده

۲- مقدار پنجاه هزار سیر سنگ تلك از معدن شنوار ولایت مشرقی تورید نموده وبوسائل ممکنه آنرا پودر کرده برای مخلوط کردن پودر، دی ، دی ، تی به دسترس واستفاده مدیریت مجادله وزارت صحیه گذاشته است .

۳- ریاست دیپوی ادویه برحسب نظریهٔ وزارت صحیه و منظوری مقامات صلاحیتدار یك شعبهٔ ادویه فروشی جدید باسم سید جمال الدین درملتون بمرکز ولایت مشرقی افتتاح نموده ویك مقدار ادویه وسامان مکفی با نفر دواساز آن از اول حمل سال جاری برای استفادهٔ اهالی آنجا فرستاده که دوافروشی موصوف از ابتدای سال جاری شروع بکار وفروش نموده است.

درابتدای سال ۳۱ یك عمارت که دارای اطاقهای زیرزمینی تاریك وسرد برای محافظه ادویه منفلقه ومشتعله وسروم وواکسین هاوادویه طبار و انتی بیوتیك ها واطاق لابراتوار دواسازی وگدام های ادویه جات عمومی واطاقهای دفتر و گراج ها وتحویلخانه های متفرقه میباشد تعمیر و تاکنون منزل اوتعمیر مذکور حسب نقشهٔ مرتبه وهدایت مهندسین تکمیل شده است .

سناتوریم نسوان و مؤسسه پریوانتوریم

در زمرهٔ سرویس های تداوی وزارت صحیه سناتوریم نسوان نیز قرار گرفته واین موسسه از عرصهٔ چندین سال است که بکار انداخته شده و آرامگاه مسلولین اناثیه مملکت میباشد امور اداری وفنی آن مستقیماً ازطرف وزارت صحیه وارسی میشود .

عمارت زیبای سناتوریم نسوان باالحاقیه جدید آن

این موسسه که فوتوهای آن ازنظر ناظرین گرام میگذرد درابتدا دارای سی بستره بوده وبایک پایه ماشین اکسریز کوچك که صرف رادیو سکوپی در آن صورت میگرفت مجهز و نظر به احصائیه های سالهای گذشته تعداد مراجعین آن خیلی ها محدود وهیچگاه بستره های آن پر نمی گردید مگر درین چندسال اخیر که کولا پس ترایبی وتداوی های مودرن توبرکلوزشش درسناتوریم مذکور نظر بتوجه مخصوص وزارت صحیه صورت میگیرد و نتائج خوبی که از آن گرفته شده و بین خلق انتشار یافته عدهٔ مراجعین فوق العاده بیشتر شده چنانچه وزارت صحیه دراول سال ۱۳۳۱ ده بسترهٔ جدید دیگر به تعداد بستره های سابقهٔ آن افزود که جمله (٤٠) بستره گردید به آنهم علاوه از آنکه همواره این تعداد بستر ها پر میباشد عدهٔ زیادی هم برای خالی شدن بستره انتظار میکشند .

چون جریان امور ونتائج حاصله آن مورد پسند مقام وزارت صحیه قرار گرفت در سال ۱۳۳۱ وزارت صحیه توجه بیشتری باین مؤسسه نموده واجراآت ذیل رادردوران همین سال در سناتوریم مذکور انجام داد

۱- ده بستره جدید بالوازم آن تهیه وبه تعداد بستر های سابقه افزود وازابتدای سال مذکور بکار انداخته شد .

یك قسمت ازاطفال پریوانتوریم در کلاس مشغول درس دیده می شوند

قسمتی ازاطفال مربوط پریوانتوریم درحال استراحت در آفتاب خانه دیده می شوند

۲ـ تعمیر یك الحاقیهٔ مکمل عصری برای گذاشتن این ده بسترهٔ جدید در اصل عمارت سابقه .

۳ـ چاهای بدررفت وتشناب و کنارابهای شفاخانه توسط انجنیر صحی جهان در خلال همین سال باصول بسیار مودرن که در افغانستان بی سابقه بوده نقشه برداری و بصورت جدیداته درظرف چندماه تکمیل و باصول سپتك تانك تبدیل و تماماً مطابق نقشه انجام یافت که هیچ وقت خطر تعفن ویا تکلیف پاك کردن چاهاموجودنیست . ونتیجهٔ خوبی هم ازین سیستم گرفته شده ومیشود .

٤ـ نصب وبکار انداختن ماشین جدید اکسریز که ازجدید ترین ماشین های عصری بوده ودارای سرویس های رادیوسکوپی ورادیوگرافی میباشد .

درسابق مریضان برای عکس گرفتن شش بهموسسهٔ اکسریز کابل رجوع میکردند وخیلی تکلیف میدیدند؛ امروز تمام معاینات اکسریز درخود شفاخانهٔ مذکور انجام میگیرد ومریضان ازاین تکلیف بکلی خلاص شده اند .

۵ ــ ساختن اطاق های جداگانه برای دستگاه اکسریز جدید چون یك دستگاه مودرن و کلان میباشد برای اینهم در خود عمارت سابقه سه اطاق جدا گانه ترتیب وتعمیر گردید وماشین مذکور نصب و بکار انداخته شد .

۱ـ اطاق ماشین ۲ـ اطاق تاریك فلم شوئی ۳ ـ اطاق انتظار .

ناگفته نماند که در همین مؤسسه یك سرویس تداوی ماشین جدید اکسریز سناتوریم نسوان که رادیوسکوپی کوچك دیگر برعلاوهٔ سرویس رادیوگرافی درخود موسسه مذکور صورت می گیرد تداوی سناتوریم نسوان موجود است که بنام پریوانتوریم یاد میشود این سرویس تداوی دارای پانزده بستره بوده وبودجه مصارف ومعاشات آن از طرف ریاست روزنتون تادیه

ولی اداره وتداوی مستقیماً از طرف وزارت صحیه صورت میگیرد اینهم به نوبهٔ خود
ازبدو تاسیس تاحال که صرف چند سال میگذرد خدمت خوبی انجام داده و صدها طفل
بحال شفاء ازینجا خارج شده اند غیر از استراحت وتغذی خوب درین مؤسسه که برای
اطفال موجود است وسائل بازی و تدریس هم تحت شرایط مناسب وصحی موجود بوده
و همواره در داخل یك پروگرام معین صورت گرفته ومیگیرد .

یك قسمت ازسالون نان خوری مریضان سناتوریم

شعبات فنی موسسه باکترلوژی

۱- شعبهٔ کولرا وتیفوازحمل الی حوت ۱۳۳۱ واکسین استحصال شده
تیفو ۸۰۰۰۰۰ سی سی
کولرا ۹۰۰۰۰۰ « »

۲- شعبهٔ سگ دیوانه
واکسین سگ دیوانه بمریضان تداوی شده تزریق ۸۸ نفر

۳- شعبهٔ چیچك
بمرکز وزارت وولایات بسال تمام فرستاده شده بالی (۵۰۹۷۸۰ نفر)

ریاست روزنتون

قارئین محترم میدانند که ریاست روزنتون از نظر روابط و مناسبات خود با موسسات خارجی وداخلی بدو قسمت مهم تقسیم میشود . در قسمت اول ریاست روزنتون متجاوز ازدو سال است که با موسسه یونیسف (موسسه بین المللی حمایه اطفال و مادران) همکارست . همکاری ریاست روزنتون باموسسه متذکره فقط بملحوظ پیشبرد وانکشاف پروگرامهای حمایۀ اطفال و مادران در مملکت است که در اول وهله بصورت بسیط ومحدود ومتدرجاً قراریکه ملاحظه خواهید فرمود درسالهای اخیر به پیمانه وسیع و قابل قدری صورت گرفته است.

در قسمت دوم ریاست روزنتون بمعاونت ومساعدت مادی ومعنوی اشخاص وموسسات ذیعلاقه داخلی به تشکیل وتوسیع پروگرامهای تربیوی صحی واجتماعی مبادرت ورزیده که وجود وانکشاف چنین پروگرامها درداخل مملکت قناعت بخش بوده است .

درینجا بایست متذکر گردید که ریاست روزنتون ازبدو تاسیس تاامروزچه درقسمت مناسبات خارجی وچه درانکشاف وتقویۀ پروگرامهای داخلی خود همیشه بوزارت جلیله صحیه اتکاء داشته است .

وزارت جلیلۀ صحیه بدون شبهه معاونت های بس قیمتداری بریاست روز نتون نموده که این معاونت ها چه ازنقطه نظرمالی وچه ازرهگذر تساند اخلاقی ومعنوی درخورهرگونه ستایش و تقدیر است ، زیرا بدون آن انکشاف وتطبیق پروگرامهای روزنتون ممکن نمی شد . مثلاً تکمیل وبکار انداختن تعمیرجدید زایشگاه تاسیس مکتب قابله گی تجهیز وبکار انداختن لابراتوار مرکزی با همه ملحقات آن تعمیر عمارت بزرگ که هنوز معاینه خانۀ اطفال درجوار دروازۀ لاهوری همه دراین دوره صورت گرفته .

اینک اجراآت سال ۱۳۳۱ ریاست روز نتون برای توضیح مطلب به سه قسمت مهم که عبارت ازفعالیت های اجتماعی صحی وعمرانی میباشد تقسیم می نمائیم .

قسمت اول فعالیت های اجتماعی

کودکستانهای روزنتون

درسال ۱۳۳۱ ریاست روزنتون دوصد نفرطفل را بکودکستان جاده میوند و یکصد دیگررا درکودکستان کارته ٤ تحت تربیه قرارداده وپروگرامهای فوق الذکر را درمورداطفال تطبیق نموده که درنتیجه ۹۸ نفرطفل درپایان همین سال دورۀ معینه کودکستان راسپری کرده وجهة فرا گرفتن سویه بلندتر تعلیمی بوزارت معارف معرفی وعوض شان یکتعداد معین اطفال مستحق وبی بضاعت بکودکستانها شامل شدند .

مبالغی را که ریاست روز نتون در طول سال ۱۳۳۱ جهة امور اداری و تعلیمی کودکستانها صرف نموده است بالغ به(۳۷۱۹۲۲)افغانی بوده که بشرح ذیل بمصرف رسیده

۱ ـ کودکستان جاده میوند (۲۴۳۴۴۲) افغانی

۲ ـ کودکستان کارته ٤ (۱۲۸٤۸۰) افغانی

ریاست روز نتون در نظر دارد که اگر توان مالی او اجازه دهد درسال آینده راجع به بهبود محیط کودکستانها وتوسعه وانکشاف پلانهای آن اقدامات موثری بنماید.

توزیع شیر :

تقسیم شیر باطفال کابل وولایات .

توزیع شیر باطفال بی بضاعت که د ر زمره فعالیت های اجتماعی روز نتون محسوب میگردد درسال ۳۱ باساس یك پلان وسیع ومعقولیکه از طرف نمایندگان وزارت جلیله صحیه وزارت جلیله معارف نما یند های سازمان صحی جهان یونیسف و روز نتون طرح شده بود صورت گرفت .

قبل از وصول شیر نمایندهای فوق الذکردر وزارت صحیه چندین مرتبه تشکیل جلسه داده پلان توزیع وتقسیم آن را طوری ترتیب دادند که برعلاوه اطفال وطلاب معارف شهر کابل اطفال دوازده ولایت وحکومت اعلی مملکت نیز ازشیر مذکور مستفید گردیدند . در طی جلسات مذکور ریاست روزنتون طبق تصاویب متخذه درتهیه سامان محلول شیر مستخدمین وغیره لوازم آن داخل اقدام شده و درظرف مدت کمی بتاسیس مراکزمهم شیرموفق گشت .

مقدار پنجاه تن و ۷۹٦ کیلوگرام شیر پودر که در اواخرماه حوت سال ۱۳۳۰ ازموسسهٔ یونیسف بروزنتون رسید توزیع آن برطبق پلان مرتبه درشهر کابل وولایات حسب ذیل صورت گرفت .

۱ــ شهر کابل :

درسال گذشته مراکزیکه در شهر کابل شیرتوزیع می‌نمود تعداد آنها به۱۷مرکز میرسید امادر سال۳۱ نسبت به وسعت پلان متذکره درحدود ۳٤ مرکز افتتاح وبصورت ذیل به تقسیم شیر پرداخته اند .

۱ـ مرکزریاست روزنتون
۲ـ « کودکستان جاده میوند
۳ـ « کودکستان کارته ٤
۳ـ « شفاخانه مستورات
۵ـ « شفاخانه زایشگاه
٦ـ « پریوانتوریم دارالفنون

۷- مرکزسناتوریم
۸- « ریاست مرستون
۹- مکتب نوآباد ده افغانان
۱۰- مکتب مرادخانی
۱۱- مکتب بابای خودی
۱۲- مکتب پرانچه گذر
۱۳- مکتب باغ علی مردان.
۱٤- لیسه نجات
۱۵- لیسه ملالی .
۱٦- مکتب قبائل
۱۷- کلینیك اطفال معاینه خانه
۱۸- شفاخانه ابن‌سینا .
۱۹- دارالمعلمین مسلکی
۲۰- لیسه زرغونه .
۲۱- لیسه حبیبیه .
۲۲- لیسهٔ استقلال .
۲۳- دارالمعلمین تجربوی .
۲٤- مکتب عاشقان‌وعارفان
۲۵- مکتب بچه‌های شیرپور .
۲٦- مکتب دخترهای شیرپور
۲۷- مکتب ابتدائیه غازی
۲۸- مکتب ابتدائیه کارته ٤ .
۲۹- مدرسه علوم شرعیه .
۳۰- مکتب ابن‌سینا.
۳۱- مکتب اصول تحریر
۳۲- لیسه زراعت .
۳۳- مکتب تخنیك عالی .
۳٤- دارالمعلمین متوسطه .

قراراحصائیه که بدست آمده درمراکز فوق درطول مدت پنج ماه یعنی ازاول حمل سال ۳۱ الی ماه اسدمقدار(۸٤۰ ٤۲) کیلوگرام شیر بمصرف رسیده و بتعداد(۹۹۳ ۱۰۲٦) نفر ازآن استفاده نموده اند .

توزیع شیر در ولایات و حکومات اعلی

باساس پلان متذکره در ۱۲ ولایت و حکومت اعلی ذیل نیز شیر پودر ارسال و تمام ضروریات تاسیس مراکز توزیع شیر ازطرف روزنتون تهیه و بهر ولایت جداگانه فرستاده شده است .

۱- مزار شریف .
۲- گردیز
۳- جلال آباد
٤- فراه
٥- قطغن
٦- قندهار
۷- هرات
۸- غزنی
۹- پروان
۱۰- بدخشان
۱۱- میمنه
۱۲- پلخمری

مقدار شیریکه در مناطق مذکور صرف شده مساوی (۷۹٥٦) کیلوگرام واطفالیکه ازآن استفاده کرده اندبه (۹۹۰ ۱۹٥) نفر میرسد .

جمله مصارف شیر درشهر کابل و ولایات مقدار (٥۰۷۹٦) کیلو و جمعاً تعداد استفاده کنندگان بالغ بـه (۹۸۳ ۲۲۲ ۱) نفرمیرسد .

ریاست روزنتون جهة پیشبرد پلان توزیع شیردر کابل و ولایات مبلغ (۱۱٤٤٤۰) افغانی صرف نموده .

ب . فعالیت های صحی

شفاخانه زایشگاه:

موسسه زایشگاه درظرف یکسال اخیر ازیك عمارت کوچك ومحدود بیك مرکز مهم وعصری که مرجع عدهٔ کثیری ازمادران میباشد تحول نموده است . چه تا اواسط امسال موسسه زایشگاه بعلت محدودیت جای فعالیت خودرا توسعه داده نتوانست ولی همینکه عمارت جدید زایشگاه افتتاح شد وبذریعه ادوات و لوازم عصری که ازطرف موسسه یونیسف تهیه گردیده مجهز شد دامنه فعالیت آن وسیعتر شده وتعداد مراجعین روبکثرت گذاشت . چنانچه امروز درموسسه زایشگاه به تعداد سی بستره برای مراجعین گذاشته شده است.

کسانیکه از موسسه زایشگاه دیدن نموده اند اعتراف خواهند نمود که موسسه متذکره یك مرکز مهم صحی بوده ومراجعین بابهترین اسلوب پذیرفته شده و ازطرف بهترین

داکتران داخلی وخارجی بذریعه عصری ترین آلات معاینه وتداوی میگردنـد . انتظام نظافت ورسیدگی به امور مراجعین از بهترین ممیزات این موسسه است . وتوقع میرود که بمرورزمان این موسسه خدمات مهمی را بجامعه وتوده افغان بنماید .

در سال ۱۳۳۱ خدماتی را که این موسسه در قسمت معاینات و تداوی مادران اجرا نموده حسب ذیل میباشد .

۱- مریضانیکه درشفاخانه معاینه وتداوی شده اند ۱۴۲ نفر
۲- اشخاصیکه در منازل شخصی شان تداوی گردیده اند ۱۲ نفر
۳- معایناتیکه در کلنیک قبل الولاده بعمل آمده ۱۲۵۰ نفر
۴- مریضانیکه ازنقطهٔ نظر امراض نسائی تداوی شده‌اند ۲۲۴ نفر

تمام معاینات عمومی که درطول سال الی ٤ جدی بعمل آمده (۵۹۸٤) نفر میباشد .

مکتب قابلگی زایشگاه

این کورس که بمنظور فرا گرفتن تعلیم وتربیه قابله های درست ولایق در شفاخانه زایشگاه تاسیس یافته درسال گذشته بتعداد ۲۰ نفرمتعلمات راپذیرفته تحت تربیه قرار داد .

قراریکه گفته شد موسسه زایشگاه درطول سال ۳۱ تحول بزرگی نموده فعالیت آن وسیعتر گردید لهذا درمورد این کورس نیز توسعه وانکشافی بعمل آمده و تعداد متعلمات آن روبه افزایش گذاشته چنانچه در دوره دوم ۱۰ نفر ودر دوره سوم ۱۶ نفر دیگر شامل ساخته شد فعلاً مکتب قابلگی دارای ۳۸ نفر متعلمات قابلگی بوده وپروگرام تعلیمی آن توسط داکتران لایق خارجی وداخلی صورت میگیرد امیداست که دراواسط سال ۳۲ یک تعداد قابله های لایق که ازهر حیث بامعلومات عصری مجهز باشند فارغ التحصیل گردیده برای خدمت به توده افغان آماده گردند .

ریاست روزنتون برای پیشبرد پلانهای موسسه زایشگاه قدیم وجدید مبلغ (۹۱۵۱۱٦) افغانی را درسال ۳۱ صرف نموده است .

لابراتوار مرکزی

وقتیکه بدروازه لابراتوار مرکزی میرسید تابلو های مختلفه باعلائم واشارات متعدد باطاقهای زیادی شمارا رهبری میکند . شما میتوانید از روی خواندن علائم بجاهائیکه مطلوب شما باشد بدون سهو واشتباه رفته مطالب خود را حل فرمائید. لابراتوار مرکزی دارای شعب مختلفه میباشد تابتواند مطلوب مراجعین خودرا ازهرحیث تامین کرده باشد موظفین هرشعبه باکمال احترام وشفقت ازمراجعین پذیرائی نموده وبه خواهش شان رسیدگی می نمایند، معطلی کار وشکایت مردم ازین ناحیه درلابراتوار خیلی کم دیده میشود چه درهر قسمت آن داکتران لایق با ادوات ولوازم عصری که تازه ازموسسه یونیسف تهیه وبکار انداخته شده برای رفع حوائج مردم گماشته شده‌اند کسانیکه لابراتوار یونیسف

را بچشم دیده اند از صفائی، انتظام، جدیت وتهذیب عمله آن تعریف می نمایند لابراتوار مرکزی هم مانند موسسات دیگر روزنتون ازسال گذشته تاحال ازهرحیث توسعه وانکشاف

کارکنان موسسه لابراتوار درحال تجربه و تحلیل مواد
شخصی ایستاده داکترسمت پروفیسر لابراتور

نموده والمید است دامنه این وسعت ادامه یافته روزی شعبات آن درسرتاسر مملکت افتتاح وبخدمت قوم وملت خوبتر بپردازد.

شعبات ذیل درین موسسه اجرای وظیفه میدارند.

۱- شعبه بیوشیمی.
۲- شعبه تجزی ادرار ومواد غائطه
۳- شعبه سیرولوژی
۴- شعبه هیموتو لوژی
۵- شعبه باکترلوجی (همچنان ازشعبات ذیل که جزءشعبات فوق میباشند نام می بریم)
۱- شعبه اوساط ذرعیه
۲- شعبه خون گیری
۳- شعبه شستن وتعقیم

برعلاوه اجرای فعالیتها درشعبات متذکره این موسسه یك مرکز تربیوی نیز بشمار میرود زیرا یك تعداد داکتران تحت نظارت داکتر (سمت) آمر لابراتوار تحت تعلیم وتربیه قرار گرفته وهمچنان در تدریس و آموختن نرس ها به متد های جدید امور لابراتوری باکترلوجی سیرولوجی و بیو کمیستری خدمت میکند.

امید است که در آینده قریب یك تعداد از نفری که دوره ستاژ خود را درینجا باتمام رسانیده باشند برای شق بتالوجی ولابراتوری درولایات مملکت نیز فرستاده شوند این لابراتوار درنظر دارد که درآتیه قریبی یك شعبه مخصوص برای حیوانات تاسیس نماید که بعداً از همین شعبه واکسین ها وغیره مواد سیرولوجی را تهیه کرده و از ین رهگذر ضروریات مهم مملکت راکه فعلاً ازخارج تهیه میشود مرفوع سازد.

معاینا تیکه درطول سال ۳۱ درلابراتوار بعمل آمده قرار ذیل میباشند.

معاینات عمومی درحدود شصت هزار است.

۱- در شعبه باکتر لوجی (۱۰۷۱) معاینه

۲- « « بیوشیمی (٤٣٨٤) «

۳- « « هیموتولوجی (١٣٦٤٦) «

٤- « « سیرولوجی (٤٠٥٢٦) «

٥- معاینات متفرقه (۲۰۰) «

کلینیك اطفال ومراکز خیریه :

فعلاً درشهر کابل بکمك ومساعدت موسسهٔ یونیسف چهارمرکز خیریه ازطرف ریاست روزنتون بازگردیده که درهرکدام آن بروزهای معینه اطفال ازطرف داکتران موظف داخلی وخارجی معاینه گردیده وتحت مراقبت صحی گرفته میشود. اطفال سالمیکه به مراکز خیریه مراجعه میکنند در فاصله های معین معاینه و ادویه و اقسام ویتامین های لازمه برای حفاظه وتقویه صحت آنها داده میشود.

چون مراکز متذکره درنقاط مختلف شهرواقع شده لذا برای مراجعین ازنقطه نظر رسیدن بمراکز تسهیلات فراهم گردیده است. البته وقتیکه مراجعین بمراکز میرسند طبق اصول اطفال شان باکمال دقت وبه دلچسپی تام ازطرف داکتران معاینه گردیده وبا خذ دساتیر لازمه صحی مرخص می گردند.

وزارت صحیه همیشه مراقبت ونگرانی این مراکزرا بدوش داشته ودرپی تهیه تسهیلات و رفاهیت مردم مواظبت دارد باید متذکر گردید که درمراکز فوق اطفال مریض نیز بروز های معینه مراجعه وطبق اصول موضوعه معاینه وتداوی میگردید وهم ادویه مراجعین طور مجانی ازین مراکز داده میشود.

موقعیت وپروگرام معاینات این مراکز حسب ذیل میباشد:

اول کلینیك اطفال که در حصه فوقانی عمارت معاینه خانهٔ مرکزی واقع میباشد همه روزه ازصبح تاچاشت به معاینه وتداوی اطفال مریض پرداخته وقراریکه گفته شد ادویه لازمه و هدایات مفید صحی بمراجعین خود تقدیم می نماید.

دوم مراکز خیریه که وظایف این مراکز همانا مراقبت و کنترول قسمت صحت وتندرستی اطفال سالم بوده وبعضی اوقات باطفال مریض نیز رسیدگی می نمایند.

این مراکز که در نقاط مختلف شهر یعنی جاده میوند کارتهٔ ٤ وشهرنو موقعیت دارددر هفته دوبار بعداز چاشت مراجعین خود رامی پذیرند .

احصائیه که از قسمت معاینات وتداوی امراض اطفال ازین مراکز بدست آمده قرار ذیل می باشد .

اطفالیکه ازطرف صبح درپولیکلنیک مراجعه کرده اند ١٤٥٧٠ نفر

اطفالیکه بعدازچاشت درمراکزخیریه معاینه شده اند (٢٤٢٤) «

اطفالیکه درمرکز خیریهٔ جادهٔ میوند دیده شده اند (٤٣٥١) «

اطفال کودکستان کارتهٔ ٤ که ازطرف صبح معاینه شده اند (٩٨٧) «

اطفالیکه تنها مشاهده شده اند (٢٢٣٧) نفر

مجموعه عموم (٢٢٧٩٣) نفر

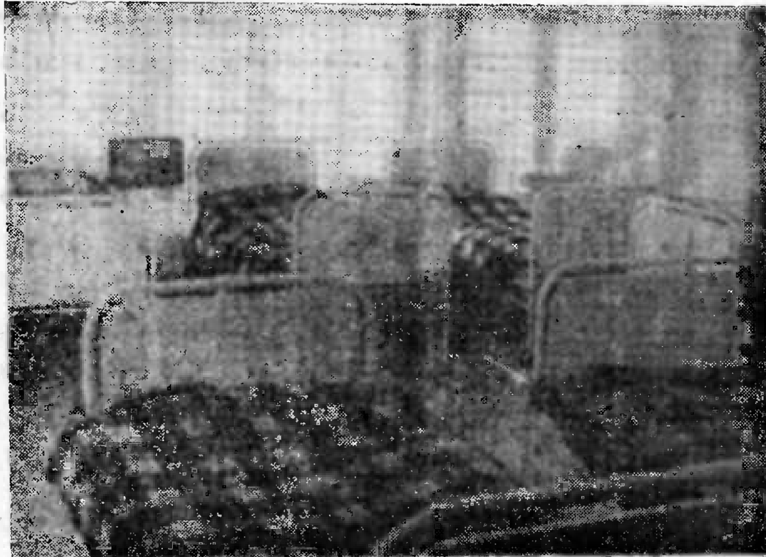
انواع مرض	تعداد مریض
١ـ برانشیت .	(٨٠٠٠)
٢ـ ملاریا	(٤٦٥٥)
٣ـ پروموانفکسیون	(٧٠٠)
٤ـ کـرم	(١٥٠٠)
٥ـ انژین	(٧٥٠)
٦ـ رینیت	(٤٠)
٧ـ پلومونی	(١١٠)
٨ـ استیین	(٨٠٠)
٩ـ فقرالدم	(١٧٥)
١٠ـ مرداردانه	(٨٣٠)
١١ـ سبزسر پلوریك	(١)
١٢ـ اسهال	(٥٠٧٤)
١٣ـ تیتری خوفسی	(٤٠)
١٤ـ اوتیت	(٥٠٠)
١٥ـ اکزیما انفنت	(٤٠)
١٦ـ انترتریگو	(٩)
١٧ـ قیموزیس	(١٠)
١٨ـ التهاب منزمه	(٣٠٠)
١٩ـ ستوماتیت هفتوزه	(٢٥)
٢٠ـ تونزلیت .	(١٨٠)
٢١ـ أرتو بیدی	(١)

۲۲-اوستیومیالید	(۲)
۲۳-توبرکلوز جاورزی	(۱)
۲۴-انتریت	(۱۰۰)
۲۵-سیاسرفه	(۶۰)
۲۶-رشیتیزم	(۲۰۰)
۲۷-آویتامینوزس	(۱۱۵)
۲۸-یرقان	(۱۵)
۲۹-پیودرمیت	(۳۰۰)
۳۰-ارتی کیر	(۲۵)
۳۱-ادینیت توبرکلوز	(۲۰)
۳۲-فاووس	(۱۲)
۳۳-دسترونی	(۴۵)
۳۴-توبرکلوز گرده	(۱)
۳۵-سال دانه	(۱۵)
۳۶-فتق سروی	(۱۵۰)
۳۷-لویکوما کرنیا	(۱۲)
۳۸-تیتانوس	(۳)
۳۹-سپسیس	(۲)
۴۰-پلوریزی توبرکلوزی	(۴)نفر
۴۱-پلوروزی قیحی	(۲)
۴۲-مننجیت	(۶)نفر
۴۳-ستروفولوس	(۴)
۴۴- روماتیزم	(۱۸)
۴۵-پروتیت	(۲۰)
۴۶-سرخکان	(۱۵۰)
۴۷-فونگوس امبلیکالس	(۱)
۴۸-ملهدی لویك	(۱)
۴۹-سفه‌لی	(۶۰)
۵۰-امراض قلبی	(۴)
۵۱-اکسوریازس	(۱۰۰)
۵۲-دیزانتری	(۶)
۵۳-نفریت	(۶)
۵۵-زور	(۱۵)

٥٥-تراخم	(١٠)
٥٦-سپوندل تیس‌توبر کلوز	(٣)
٥٧-تینیا	(٦)
٥٨-ابسی	(١٥)
٥٩ زانژویت	(٥)
٦٠-مونگلوئیت ایدیوتیت	(٤)
٦١-پرولیسوس رکتی	(١٠)
٦٢-کنستن باتسیون	(٣٠)
٦٣-ورید سل	(١٥)
٦٤-تته‌نی	(٥)
٦٥-پیوری	(١٠)
٦٦- ادینیت فستیولیزی	(٦)
٦٧-پروزیلو	(١٠)
٦٨-اباپسی	(٢)
٦٩-دیفتری	(٦)
٧٠-برونکو پنومونی	(٤٠)
٧١- فسیور	(٨)
٧٢-اریزیپل	(٢)
٧٣-سفلیس ولادی	(٣)
٧٤- البینیسرس	(٣)
٧٥-اطفال قبل‌المیعاد	(٨)
٧٦- کفلو حمتون	(٥)
٧٧- کیست درموسید	(٣)
٧٨-تعقب‌معائی	(٢)
٧٩-اینوزینا سیون	(١)
٨٠-پەرزی	(٣) نفر
٨١-ایرپتن‌نودوزوم	(٣)
٨٢-تیفوئید	(٦)
٨٣-ایند سید	(٣)
٨٤-تعقب نعائی تیفوئیدی	(١)
٨٥-دسپیسی	(٢٠٠)

پریوانتوریم اطفال

درین قسمت که دراجراآت صحیه تفصیلات آن ذکر شد تکلیف روزنتون صرف تادیه یک اندازه مبلغیست که جهة اجرای امور با آن موسسه داده میشود. چنانچه درسال ۳۱ نیز مبلغ (۱۵۲۰۹۶) به موسسه پریوانتوریم پرداخته شده .

یك قسمت الحاقیه جدید بسناتوریم با بسترهای که جدیداً درسال ۱۳۳۱ بکار افتاده دیده میشود

احصائیه که از مریضان این موسسه بدست آمده قرار ذیل است

مریضانیکه درسال ۳۱ داخل بستر شده اند ۲۴ نفر

مریضانیکه ازسال سی داخل مانده اند ۱۲ »

کسانیکه صحت یاب شده و از شفاخانه مرخص گردیده اند ۲۳ نفر

مریضانیکه فعلاً دربستر میباشند ۱۳ نفر

سوم فعالیت های عمرانی

درین قسمت ریاست روزنتون دو پروژۀ بزرگ عمرانی را سردست داشته و تا جائیکه توان وقدرت مالی آن اجازه داد درتعمیر وتکمیل این دو پروژه که عبارت از تعمیر عمارت جدید زایشگاه با ملحقات آن وعمارت بزرگ معاینه خانه چمن میباشد کوشید. چنانچه درسال ۳۱ باساس خط مشی مصوبه درتعمیر ایــن دو بنا اضافه تر صرف مساعی کرده وبالاخره به تکمیل وبکار انداختن عمارت جدید زایشگاه موفق گردیده بلی عمارت که اهمیت و کفایت آن

درقسمت فعالیت‌های صحی زایشگاه ذکرشده دارای اطاقهای متعدد از قبیل اطاقهای مریضان اطاقهای عملیات، اطاقهای اطفال، درس خانه‌ها حمام‌ها وغیره ضرور یا تیکه لازم یك شفاخانه عصری بوده میباشد. همچنان درجوار این عمارت یك مخزن آب بشکل برج قشنگ وبلندی که دارای تقریباً ۱۲ مترارتفاع بوده ودرحصه سقف آن تانك سمنتی که ظرفیت یکمقدار زیاد آب را داراست ساخته شده است که ازین رهگذر تمام احتیاجات آب ضرورت شفاخانه رفع گردیده است.

ریاست روزنتون درطی سال ۳۱ مبالغیرا که بمصرف این عمارت رسانیده بالغ به (۱۱۲۱۲۶۳) افغانی میگردد.

معاینه خانه چمن حضوری

باوجودیکه درطول سال گذشته کارتعمیرمعاینه خانه چمن بشدت درجریان بود مع‌هذا چون پروژه عمارت مذکور یکی ازبزرگترین پروژه های روی دست داشته وزارت جلیله صحیه وریاست روزنتون بوده وتکمیل آن طبق نقشه وقت زیادی بکار دارد لهذا اکمال وبکار انداختن آن بسال ۳۲ ملتوی گذاشته شد.

امید قوی میرود که معاینه خانه متذکره پیش از نیمه سال آینده، تکمیل وبکار انداخته شود. درسال ۳۱ مبالغی که ازطرف ریاست روزنتون درین قسمت بمصرف رسیده بالغ به (۱۰۴۹۰۵) افغانی میگردد.

ریاست روزنتون وموسسه یونیسف

ریاست روزنتون درقسمت فعالیت‌های صحی واجتماعی خود اضافه ترمرهون کمك ومساعدتهائیست که ازطرف موسسه بین المللی یونیسف بعمل آمده است. این چنین امداد ها که وقتاً فوقتاً ازطرف موسسه موصوف صورت گرفته دامنه فعالیت های روزنتون راوسیعتر ساخته است چه ارسال شیر بودر، ادویه مفید واقسام ویتامین‌ها وادوات لازمه باپرسنل کافی که در آن اشخاص فنی ولایق دررشته‌های صحی گماشته شده‌اند امورصحی واجتماعی روزنتون راتقویه نموده وانکشاف داده است.

علاوةً سامان ولوازمیکه برای ترتیب وتنظیم لابراتوارها وشفاخانه ازطرف این موسسه تهیه شده درپیشبرد پلانهای مصوبه روزنتون تسهیلات لازمه رافراهم نموده ریاست روزنتون نیز به نوبه خود برای رفاهیت پرسنل یونیسف اقدامات لازمه نموده وتمام احتیاجات ضرور به ایشانرا ازقبیل تهیه منازل محروقات ترانسپورت وغیره که موجبات خوشنودی و رفاهیت شانرا فراهم میسازد تامین نموده است چنانچه درسال ۳۱ مبلغ (۶۰۲۱۴۹) افغانی را جهة مصارف رهایش پرسنل مذکور بمصرف رسانیده.

پرسنل یونیسف قرار ذیل میباشد.

۱ ـ بناغلی داکتر برانجی داکتر امراض زهری
۲ ـ « داکتر سمت داکتر پتالوژی

۳- میرمن داکترس گید داکتر امراض نسائی وولادی
٤- میرمن داکترس لیموس داکتر اطفال
٥- پیغله روفنیو نرس در قسمت کلنیک اطفال
٦- پیغله بلگارد سرقابله در قسمت زایشگاه
۷- شاغلی مستر بوشان سکرتر یونیسف در کابل
۸- پیغله واندارد رخت نرس در قسمت کلنیک امراض زهری

ریاست مجادلهٔ ملاریا

ریاست مجادلهٔ ملاریا به اساس فیصله حکومت متبوعه وحمایهٔ وریاست افتخاری اعلیحضرت معظم همایونی در برج سنبله ۱۳۲۷ بکار آغاز نموده و به کمك دولت وموسسات ملی وصناعتی وهلال احمر ومعاونت های مفید موسسات صحی بین المللی همچو سازمان صحی جهان ویونیسف تاکنون توانسته بسا مناطق بزرگ ومهمهٔ مملکت را که همه ساله در شکنجهٔ شدید مرض ملاریا قرار دارد تدریجاً زیر کنترول ومجادله بگیرد.

شاغلی داکتور عبدالرحیم خان رئیس مجادلهٔ ملاریا که بهسلسلهٔ ترفیعات سنویه از رتبه (۳) به رتبه (۲) ترفیع نموده اند

مرض ملاریا یك مرض مزمن ودر بعضی مناطق بصورت دایم محلی میباشد، بعضی اوقات نسبت مساعدت اوضاع محیطی وغیرهٔ شرایط شکل اهتیلائی را اختیار وحصص بزرگ ووسیع یك مملکت را شدیداً متأثر ساخته میتواند. ملاریا یك مرض ساریست که طفیلات مولد آن بواسطهٔ نیش پشه های ناقل از یك انسان بدیگران سرایت می کنند.

چون انتشار وسرایت مرض ملاریا وابسته بموجودیت طفیلات مولد آن است که در وجود انسان های مریض سالها مداومت کرده میتواند و هم منوط بوجود داشتن بعضی پشه های ناقل آن میباشد، چارهٔ اساسی مجادله با این مرض از بین بردن هردو ویا یکی از دو عوامل فوق است، چون قرار تجارب پنجاه ساله و بیشتر مجادله ها باملاریا ازراه تداوی انسانها ومحو کردن پارازیت های مولد آن ازوجود انسانها امکان پذیر نشد، اقدامات مجادلوی این مرض عالم گیر متوجه به عامل دیگر آن که عبارت از پشه ناقل

باشد گردید ، وبواسطهٔ خشک کردن باطلاق ها واز بین بردن غیره محلات تربیهٔ پشه های ناقل در بعضی جاها نتایج خوب وشایانی بدست آمده توانست ، ولی چون این نوع اقدامات وابسته بمصارف هنگفت بود ، مجادلهٔ ملاریا الی ختم جنگ جهانی گذشته دردنیا ومخصوصاً درممالک غریب وعقب مانده صورت عمومیت را حاصل کرده نتوانست وحتی الی چندسال قبل صدها ملیون انسان ها درکره ارض به ملاریا مبتلا و ملیون ها نفر ازتاثیر مستقیم وغیر مستقیم آن می مردند .

ایجاد مادهٔ کیمیاوی (دی دی تی) که یك زهرخیلی موثر حشره کش مبیا شد ودرحین جنگ گذشته نتایج بی سابقه وشایانی نشان داده انقلابی رادر طریقهٔ مجادلهٔ ملاریا تولید کرده توانست وچون استعمال آن ازهمه اصول گزشته موثر تر ، ارزان تر وساده تر بود تطبیق آن امروز درتمام دنیا به پیمانهٔ وسیع صورت می گیرد .

قراریکه نتایج سروی ومطالعات چندین ساله نشان میدهد حصص بزرگ افغانستان ملاریائی بوده وتقریباً (۲۰۰۰۰۰۰) نفرهمه ساله ازآن تهدید میشود که البته درپیکر اقتصادی کشوریك صدمه وخسارهٔ بزرگی تولید کردنی است . دربسا مناطق افغانستان ملاریا بصورت یك انتان شدیده سیردارد وتقریباً تمام پشه های ناقل را که درممالك همجوار ماپیدا یش دارد درمناطق ملاریائی مملکت تصادف شده است که ازجملهٔ آن تا حال بصورت یقین وثابت سه نوع آن بحیث ناقل یافته شده ، ممکن تطبیقات ومطالعات آینده بیشتر انواع آنرا بحیث ناقل ملاریا تشخیص وتثبیت خواهد کرد .

مرام حکومت ووظیفه وهدف این موسسه پهن کردن ساحهٔ اقدامات مجادلوی برتمام نقاط ملاریائی کشوراست ودرصورت امکان تهیه وتدارك وسایل مالی وپولی انشاءالله تعالی به آیندهٔ قریب به آن مرام نایل خواهیم شد.

صورت کارروائی های تدریجی موسسه درچند احصائیه ذیل توضیح میشود:

الف توريد ادويهٔ ضرورت مجادلهٔ ملاريا

شماره	اسم ادویه	در ۱۳۲۷	در ۱۳۲۸	در ۱۳۲۹	در ۱۳۳۰	در ۱۳۳۱	پیش بینی برای ۱۳۳۲
۱	دی دی تی به تسعیر پودر خالص	۶۰۳۷ پوند	۱۶۹۲۸ پوند	۴۸۸۴۸ پوند	۴۶۶۳۵ پوند	۴۰۵۰۰ پوند	۱۰۵۰۰۰ پوند
۲	پاریس گرین	۱۴۰۰ پوند	.	.	.	۲۲۰۰ پوند	.
۳	سوپ ستون پودر	۹۴۷۰۰ پوند	.	.	.	.	.
۴	تیل خاك وملاریول	۷۵۳۴ گیلن	۶۷۵ گیلن	۲۰۰۰ گیلن	۲۰۰۰ گیلن	ـ	۲۰۰۰ گیلن
۵	محلول غلیظ پایرترم	۸۱ گیلن	.	.	یك گیلن	۲۵ فیصد	.

ب : تعداد نفوس مناطق مختلف که از ۱۳۲۷ الی ۱۳۳۱ تحت مجادلهٔ ملاریا قرارداده شده :

۱۳۲۷	قطغن	پلخمری	۷۹۳۷ نفر
۱۱۲۸	قطغن	پلخمری	۷۹۳۷ نفر
»	مشرقی	لغمان مرکزی	۱۳۷۵۰ نفر
مجموع			۲۱۶۸۹ نفر
۱۳۲۹	قطغن	پلخمری قندوز خان آباد	۵۲۹۳۲ نفر
»	مشرقی	لغمان	۷۴۳۵۰ نفر
مجموع			۱۲۷۲۸۲ نفر
۱۳۳۰	قطغن	پلخمری غوری بغلان قندز	
	خان آباد	تالقان قلعهٔ زال چهاردره	۱۶۷۹۸۱ نفر
»	مشرقی	لغمان جلال آباد کجه وزیری	۸۷۰۰۰ نفر
»	جنوبی	خوست	۱۷۶۰۰ نفر
»	کابل	نجراب سروبی شهر کابل	۲۹۷۵۰۰ نفر
مجموع			۵۷۰۰۰۰ نفر
۱۳۳۱	قطغن	پلخمری غوری بغلان	
	قندز	خان آباد تالقان قلعهٔ زال	
»	چهاردره	نهرین اشکمش	۲۳۶۷۰۰ نفر
»	مشرقی	لغمان جلال آباد کجه وزیری	
			۸۹۳۵۰ نفر
»	کابل	نجراب سروبی شهر کابل	۳۱۸۷۳۰ نفر
»	جنوبی وقندهار	خوست گرشك دهله کجکی	۳۰۲۲۰ نفر
مجموع			۶۷۵۰۰۰ نفر

ج : سطوح تعمیرات و غیره محلات بود و باش پشه که همه بامحلولات دی دی تی معامله شده بحساب متر مربع

۱۳۲۷	قطغن	پلخمری	تنها اقدامات ضد محلات تربیهٔ پشه بعمل آمده
۱۳۲۸	قطغن	پلخمری	۵۸۰۰۰ مترمربع
	مشرقی	لغمان مرکزی	۷۰۸۵۰۰ مترمربع
مجموع			۷۶۶۵۰۰ مترمربع

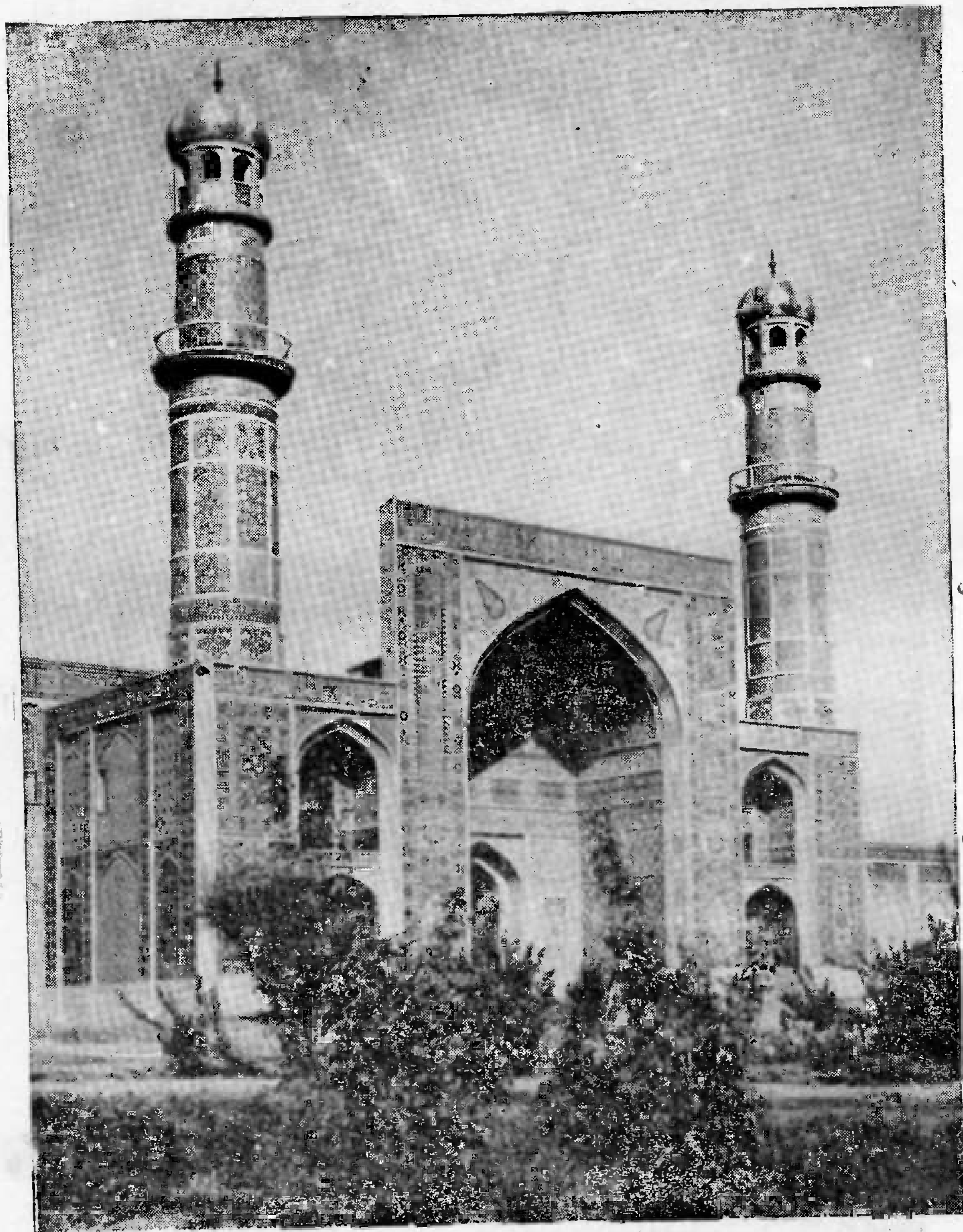
۱۳۲۹	قطغن	پل‌خمری	قندز	خان آباد	۳۵۷۶۰۰۰ متر مربع
»	مشرقی	لغمان			۲۱۶۰۰۰۰ »
مجموع					۵۷۳۶۰۰۰ »
۱۳۳۰	قطغن	پل‌خمری	غوری	بغلان	
	قندز	خان آباد	تالقان	قلعهٔ زال	
	چهاردره				۱۱۷۷۰۰۰۰ »
»	مشرقی	لغمان	جلال آباد	کمچه	
	وزیری				۲۴۸۴۰۰۰ »
»	جنوبی	خوست			۱۰۵۷۰۰۰ »
»	کابل	نجراب	سروبی	شهر کابل	۳۲۵۰۰۰۰ »
مجموع					۱۶۵۹۱۰۰۰ »
۱۳۳۱	قطغن	پل‌خمری	غوری	بغلان	
	قندز	خان آباد	تالقان	قلعهٔ زال	
	چهاردره	نهرین	اشکمش		۱۶۵۶۹۰۰۰ »
»	مشرقی	لغمان	جلال آباد	کمچه	
	وزیری				۳۵۹۴۰۰۰ »
»	کابل	نجراب	سروبی	شهر کابل	۳۴۰۳۰۰۰ »
»	جنوبی و قندهار	خوست	گرشک	دهله	
	کجکی				۱۸۰۶۴۰۰ »
مجموع					۲۰۴۹۲۴۰۰ »

نوټ: درشهرپل‌خمری، شهر کابل بیشتر اقدامات ضدمحلات تربیهٔ پشه‌ها صورت گرفته وتنها بعضی محلات ادویه پاشی شده .

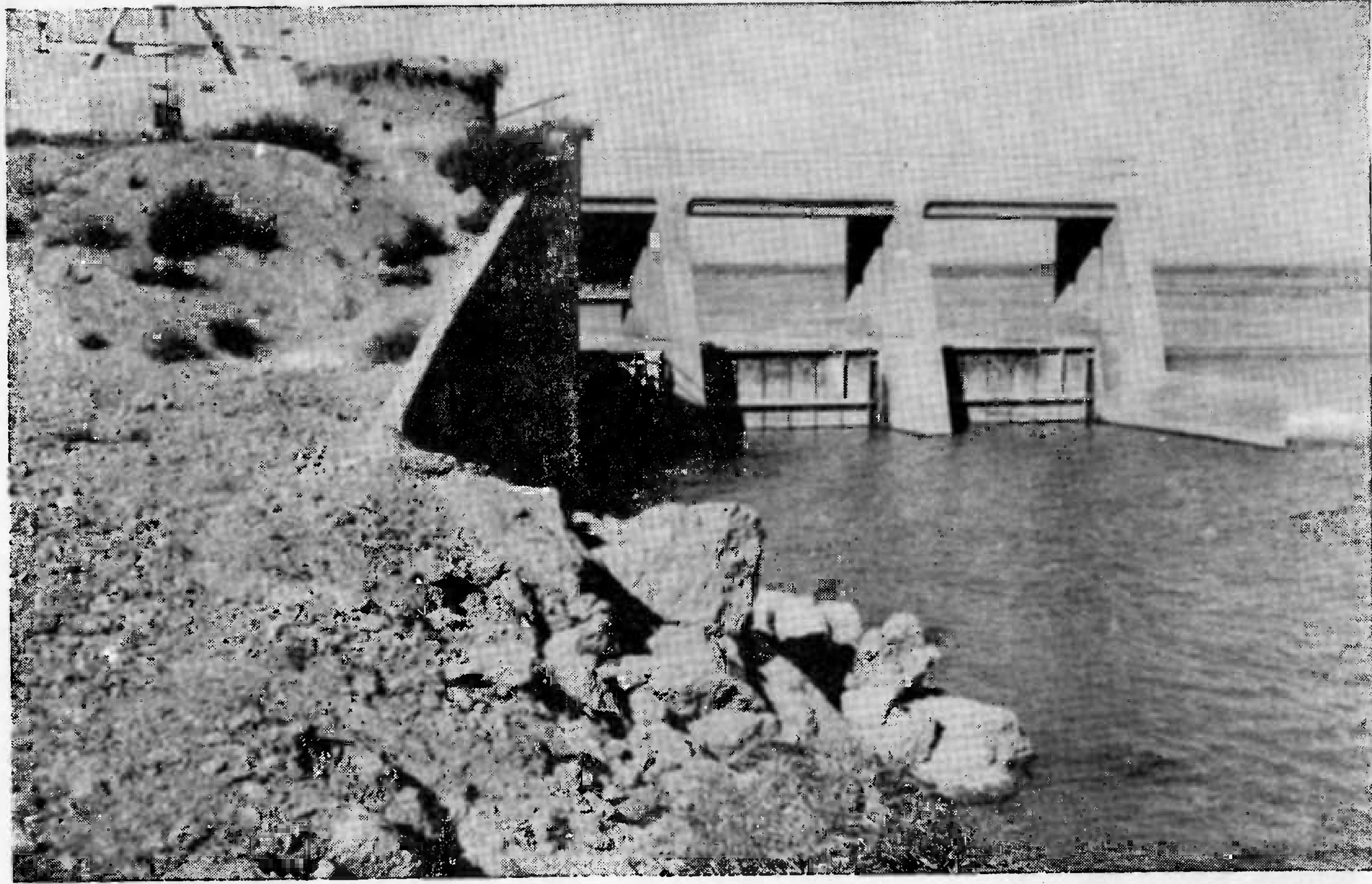
د مشعرطحال اطفال بین ۲-۱۰ ساله در بعضی مناطق تحت مجادله ملاریا از ۱۳۲۷ ـــ ۱۳۳۱ از قرار فیصد.

۱۳۲۷	پل‌خمری	فیصد ۷۶
۱۳۲۸	پل‌خمری	فیصد ۸۴ و ۵۵
»	لغمان مرکزی	فیصد ۹ و ۷۳
۱۳۲۹	پل‌خمری	فیصد ۰ و ۲۵
»	لغمان مرکزی	فیصد ۹ و ۵۶
»	قندز	فیصد ۴ و ۴۲
»	خان آباد	فیصد ۵۱

از مناظر تاریخی هرات

قسمت خارجی مسجد جامع هرات که سال گذشته بصورت خیلی استادانه ترمیم شده است

از مناظر عمرانی وادی هیرمند

ښاغلی احمدعلی کهزاد

موزه های امریکا

و

آثار تاریخی وفرهنگی افغانستان

سال گذشته در اثر دعوت رسمی حکومت اتازونی موقع یافتم چهار ماه در ممالک متحده مسافرتی کردم واز نزدیک موسسات علمی وفرهنگی و بخصوص موزه های کشور پهناور دنیای جدید را به بینم در ین چهار ماه علاوه بر واشنگتن پایتخت ممالک متحده شهرهای بزرگ آنکشور را از شرق تا غرب واز شمال تا ایالات مرکزی همه را دیدن کردم ودر هر شهری به دیدن موزه های بزرگ ومعروف توفیق یافتم وبا متخصصین تاریخ وباستان شناسی ورؤسا ومدیر های موزه ها تماس حاصل نمودم وتا اندازه ئی که شرایط زمان ومکان واقامت های چند روزه وچند ساعته درهر جائی اجازه میداد به مطالعه آثار و محتویات موزه ها پرداختم

(اشتباه نیست) که مقصد کلی من ازین گردش ها و مطالعه موزه ها تنها مطالعات عمومی نبود بلکه مجبور هستیم ضمناً آثار هنری و فرهنگی شرقی

ښاغلی احمدعلی خان کهزاد

وبخصوص شواهد هنر مردمان افغانستان را تجسس کنم وحتی الامکان یادداشت هائی مخصوصی بردارم، ممالک متحده امریکا بحیث بزرگترین کشور دنیای جدید همه چیزش جدید و نو ساخت است وموزه هایش هم روی همرفته تحت این حکم کلی می آیند .

شبهه ئی نیست که امروز در ممالک متحده امریکا به موزه وحفظ آثار تاریخی وهنری اهمیت زیاد میدهند وعمارات بسیار مجللی برای موزه ها ساخته ومیسازند قرار قضاوتی که عموماً درین موارد میکنند در ممالک متحده امریکا نسبت به محتویات موزه ها عمارات موزه ها به مراتب باشکوه تر ودیدنی تر است واین امر در تمام شهرهای ممالک متحده بخصوص در موزه های واشنگتن صدق میکند زیرا عمارات موزه ها مانند موزه گالیری ملی هنرهای زیبا، فریر گیالیری، در وسط باغ ها و میدان های فراخ وسبز شمال وجنوب کتابخانه ول

بی نهایت زیبا و قشنگ است عمارات موزه ها در امریکا علی العموم بسبک کلا سیک یونانی ساخته شده واین نظر یه در تعمیر عمارات جدید موزه ها طوری عمومیت یافته که سوالی پیش خود دانشمندان امریکائی پیداشده است که چرا درتعمیر این عمارات خود را به قید سبک مخصوص کلاسیک یونانی مقید ساخته اند ؟

روی همرفته محتویات موزه ها در ممالک متحده امریکا به سه دسته تقسیم میشود .

(۱) اثار بومی ومحلی امریکا که یک قسمت آن مربوط به شواهد باستان شناسی است وبقیه اثار اتنوگرافی که مراتب زندگانی اولیه ساکنین این براعظم را نشان میدهد .

(۲) آثار تاریخی وهنری شرقی (اعم از دوره های قبل التاریخ گرفته تادورهٔ جدید) و اثار مدنیت مسیحی اروپا که در آن شواهد عصر رنیسانس سهم زیاد دارد تامکاتب هنری معاصر .

(۳) موزه های تخنیک وصنعت که امریکائی ها درجمع آوری شواهد آن ذوق زیاددارند وبحیث یک کشور بزرگ صنعتی درسیر تطور تخنیکی دلچسپی زیاد میگیرند .

اینهم نا گفته نماند که دانشمندان امریکائی درمطالعات تاریخ بشری و باستان شناسی در شقوق انتروپولوژی (بشرشناسی) اتنوگرافی (مردم شناسی) دلچسپی زیاد میگیرند ودرین رشته ها ازهمه بیشتر عمیق میشوند .

بعداز ذکر مراتب فوق اینک درباب بعضی موزه ها و محتویات آن وارائه بعضی آثار افغانستان می پردازیم :

(اول) فریر گالیری آف آرت : یاموزهٔ صنایع مستظرفه «فریر» که عمارت باشکوه آن ازسنگ مرمر سفید گلابی درحصص جنوبی چمن های سبز(مال Mall) درشهر واشنگتن جلوه نمائی میکند ودراثرذوق وپول مستر چارل لانگ فریر(Mr.CharlesLang Freer) از اهل دترو Detroit درآغاز قرن ۱۹ بمیان آمده است.مستر فریر درزمان ریاست جمهوری (تئودور روزولت) بتاریخ ۵ می ۱۹۰۶ تبلوها ویک اندازه پول برای مطالعات صنایع مستظرفه شرقی بنام ملت امریکا اهدا نمود. بعدازوفات واقف مذکور کولکسیون اورا به واشنگتن آوردند تا در عمارتی که پول تعمیر آن از طرف خود کولکسیون کننده داده شده بود گذاشته شود . عمارت زیبای این گالیری بهسبک قصر های دورهٔ رونیسانس فلورانس ازسنگ مرمر بین سال های ۱۹۱٦ و ۱۹۲۳ آباد شده واز ۲ می سال اخیر الذکر بحیث موزه برای استفا ده عامه مفتوح گردیده است .

فریر گالیری همانطور که موسس آن فکر میکرد موزه ایست که برای مطالعات آثار شرقی اختصاص یافته و آثار کشورهای مختلف شرقی: چین، جاپان، کوریا، هند، هندچین ایران، افغانستان، عراق، شام، آسیای صغیر، مصر ، بیزانس درآنجاجمع شده است. آثار چینی عبارت ازظروف مفرغ ، نمونه های هیکل تراشی، آثار نقاشی، ظروف گلی است

آثار جاپان بیشتر عبارت از آثار نقاشی ظروف گلی واشیای لاکی میباشد (لاك یکنوع گند درخت است که روی اشیای چوبی مالیده وبالای آن نقوش وتصاویر میکشید ند) هند آثار هیکل تراشی، مینیاتور، وآثارخطی دارد. آثارایرانی عبارت ازظروف فلزی گلی بعضی میناتورها وغیره میباشد. شواهد هنری افغانستان درین‌موزه نسبتاً زیاد است وبیشتر نمونه‌های خط ومیناتوری‌های مدرسه هرات واوراق کتب قلمی میباشد که برخی‌را اینجایاد آوری میکنیم:

(۱) مینیاتور نمره ۳۷،۲۷: صفحهٔ از کتاب (هشت بهشت) امیرخسرو دهلوی کار مدرسه هرات اواخر قرن ۱۵ موضوع مینیاتورعاشق‌شدن مسافری برشهزاده خانمی‌میباشد وازروی سبك قریب به کارهای استاد بهزاد میباشد.

(۲) مینیاتور نمره ۳۲/۸: ورقه از کتاب مهرومشتری مدرسهٔ هرات اوائل قرن ۱۶ موضوع: عروسی مهرو ناهید.

(۳) مینیاتور نمره ۳۲/۲۸ موضوع: جوانی باعمامه بزرگ یك زانو نشسته مشغول نقاشی میباشد. دریك گوشه (صورة بهزاد) ودرگوشهٔ دیگر (کار اعلی استادبهزاد) نوشته شده. قرارشرحی که درکتاب فهرست مینیاتور ها نوشته‌اند چنین عقیده دارند که این مینیاتور ازروی تصویر جوان‌ترکی کاپی‌شده که اصلاً اثرخامهٔ یکنفرنقاش ایطالوی موسوم به (ژانیتل بیلینی) میباشد که حالا درکولکسیون (ایزابلا استو وارت) در (بستن) محفوظ است. ارتباط میان این تابلوی ایطالوی ومینیاتور هراتی مکتب بهزاد امر یست عجیب وتعیین هوویت اصل تصویر کاری است‌عجیب تر .

(٤) مینیاتور نمره ۲۱/۱۱: ورقه شاهنامه مکتب تیموری قرن۱٦ موضوع: محاصره حصار تورانی ازطرف سپاه کیخسرو.

(٥) مینیاتورنمره ۳۰/٤۸: ورقه شاهنامه مکتب تیموری‌قرن ۱۵ موضوع: مبارزهٔ گودرز باهومان پهلوان تورانی.

(٦) مینیاتور نمره ۳۲/۷: مکتب بهزاد اوائل قرن ۱٦

(دوم) گالیری صنایع مستظرفه کورکوران (The corcoran Gallery ofart)

گالیری‌صنایع‌مستظرفه کورکوران که درنقطهٔ تماس جاده۱۷ وجاده نیویورك درشهر واشنگتن‌واقع‌است بیشتر اختصاص برای نقاشی‌های امریکائی‌دارد وتبلوهای مکاتب قدیم وجدیدممالك‌متحده درآنجا بمعرض‌نمایش گذاشته‌شده‌است.علت تذکر این موزه اینجا ازرهگذرتبلوهای امریکائی نیست بلکه‌میخواهم خاطرنشان‌سازم که‌اینجا مجموعه‌یی ازقالی‌های ایرانی وافغانی‌هم‌موجوداست که‌از ۱۹۰۵ به‌بعدیکنفرازسناتور های اتازونی «ویلیام کلرك» جمع آوری نموده وبه موزه مذکور اعطا کرده است در میان مجموعه قالی وقالیچه های این‌موزه قالی‌های‌ساخت افغانستان‌هم موجوداست‌وقراریکه دررسالهٔ‌موسوم به (قالی

های شاه بزرگ) صفحه ۹ شرح یافته اکثر قالی های کولکسیون (کلرك) که درموزهٔ کور کوران میباشد بهسبك هرات بافته شده حاجت بهتذکار نیست که هرات دردوره تیموری هامرکز سلطنت بزرگی بود که دامنهٔ آن برحصه ازخاکهای ایران هم انبساط داشت واین شهربزرگ درقرون ۱۵ و۱۶ مرکز ذوق وصنایع مستظرفه وهنربود وهمانطور که مکتب هرات درمینیاتور سازی ممیزات وشهرت مخصوصی داشت درقالی بافی همدارای مدرسه ومشخصاتی بود وبعضی قالیچه های قرن ۱۵ ایرانی ازروی تزئینات مینیاتورهای هراتی همان قرن ساخته شده است چنانچه گلهای متناظر روی متن سرخ دریکی ازمینیاتور های استاد بهزاد دیده میشود. ازروی کولکسیون کلرك معلوم میشود که چطور سبك قالی بافی هرات بعدتردر دورهٔ صفوی ها درایران توسعه پیدا کرده است. بهر حال مهمترین نمونه بارز قالی بافی هرات در موزهٔ کورکوران قالی است که درسمت چپ زینه منزل اول عمارت تحت نمره (۲۶۲۷۲) بنام قالی هراتی افغانستان نصب است وانرا کارقرن ۱۷ هرات تعیین کرده اند.

(سوم) موزهٔ دمبارتن اوکس The Dumbarton Oaks اصل اساس بهمفکورهٔ ظهورموزهٔ (دمبارتن اوکس) را کولکسیون وکتابخانه زن وشوهری موسوم به Mr and Mrs Robert woods Bliss تشکیل میدهد مقصود ایشان در ابتدا تشکیل کانونی بود برای مطالعه هنر ومدنیت دوره های اولی مسیحیت وبیزانس (رم شرقی) این کانون آهسته آهسته بهموزه تبدیل گردید شبهه ئی نیست که مدنیت بیزانس یارم شرقی بامرکز خویش در قسطنطنیه جنبه های مختلف شرقی و غربی یونانی ومسیحی ومصری و شامی وایرانی داشت وامپراطوری رم شرقی باموقعیت خود درمحل تلاقی اروپا و آسیا، شرق وغرب تاثیرمتقابله تمدن و آئین وافکار ملل مختلف را درخود جمع کرد که روی همرفته آنرا درعالم هنر وصنعت و تهذیب بنام (بیزانس) یاد میکنند وتمدن وفرهنگ بیزرانتی درحقیقت متعلق بههمهٔ مللی است که درکرانه های شرقی حوزهٔ مدیترانه افتاده اند وسنگ بنای هنروصنایع مستظرفه دوره های بعدی دنیای مسیحیت در اینجا گذاشته شده است. هنر وصنایع بیزانس در دو مرحله بیشتر نشو ونما یافته یکی درطی قرون ۵ و۶ ودیگری درقرون ۱۰ و۱۱ و۱۲ مسیحی که آنهارا معمولا «عصر طلائی اول ودوم» مینامند.

پیشتر گفتیم که (دمبارتن اوکس موزیم) مخصوص صنایع مستظرفه بیزانس است واین مدرسه هنری دراثر ترکیب تمدن وادیان وافکار ملل مختلف شرق بحرالروم بمیان آمده چون مدرسه بیزانس یکطرف دراروپا وجانب ودیگر در آسیا نفوذ داشت مطالعه سبك وممیزات آن برای متتبعین تاریخ وتاریخ هنر درافغانستان بسیار دلچسب است زیرا دردورهٔ یونان و کوشانی های بزرگ آثار زیاد میان بگرام وسایر نقاط افغانستان وسواحل مدیترانه مبادله میشد وبعضی قابهای فلزی باتصاویر (هرکول) و بعضی ظروف گیلی با مجالس رقص (دیونیزوس) وبعضی مجسمه های فلزی یونانی این موزه برای مقایسه با آثار

موزهٔ کابل مهم است همچنین بعضی نمونه های عاج وصند وقچه های عاجی با اینکه مربوط به صنایع قبطی واوایل مسیحیت است برای مطالعه باروش پارچه های عاج مکشوفه ازبگرام خالی ازفایده نیست .

(چهارم) گالیری هنر بالتیمور (Baltimour Gallery of art): موزه صنایع مستظرفه شهر بالتیمور که بنام فوق یاد میشود یکی ازموزه های غنی ودلچسب امریکا است بیش از ۲۰ هزار پارچه آثار در آن وجود دارد وتمام دوره های تاریخ تمدن بشر را از امپراطوری های قدیم بین النهرین ومصر گرفته تا قرن ۱۹ اروپا همه را دربر میگیرد. آثار هنری افغانستان درین موزه عبارت است از :

(۱) دوات فلزی مستطیل شکل که تقریباً ۱۵ سانتی بلندی دارد ودر طی قرن ۱۲ مسیحی در هرات به دست یکی ازاستادان هنر محمد ابوالسهل هروی ساخته شده واسم صنعت گر در سرپوش دوات نوشته است.

(۲) دیگچه برونزی برنج کاری کار قرن ۱۲ .اشکال بروج ونوشته عربی دران دیده میشود وشبیهٔ اثار غزنی است وپیشنهاد دادم تا دیگچه مذکور را بنام غزنه ثبت نمایند .

(۳) جام پایه دار مفرغی نقره کار، کار قرن ۱۲

(٤) پوش کتاب حضرت مولینا جامی که روی آن صحنه شکار رسم شده وکار قرن ۱٦ مسیحی میباشد .

(٥) اوراق (صحایف) کتاب جامع التواریخ رشیدالدین (جمله ٥ ورق) این اوراق بصورت مجموعه کتاب به شاهرخ میرزا ابن تیمور پادشاه دودمان تیموری هرات تعلق داشت.

(پنجم) بالتیمور موزیم اف ا ر ت Th Balti Mourmuseum of art این موزه هم درشهر بالتیمور میباشد و اهمیت ان بیشتر بواسطه کو لسیون (مو زا ئیك) است که ازشهر انتیوش (شام) پیداشده است مهمترین پارچه یی که به اثار افغانستان تعلق دارد سرمجسمه بودائی کندهاری است که اینجا انرا به صفت (افغان هد) یعنی (سر افغانی) مسمی ساخته و درالماری درسمت غربی باغچه داخلی موزه گذاشته شده است. تاریخ ساخت سر بقرن سوم مسیحی تعلق میگیرد این سرمجسمه را خانمی موسوم به Sadie A. May درسال ۱۹۳۲ به موزهٔ مذکور اهدا کرده است .

درین موزه مجسمه دیگری هم است که ازنقطه نظر تاریخ افغانستان کمال اهمیت دارد وشتربانی را سوار اشتر دوکوهانه بخدی نشا ن میدهد .

این شتر وشتربان کار چین و مربوط به دوره (تانگ) است وبه قرن ٦-۸ مسیحی تعلق میگیرد. ارتباط این شتر وشتربان به افغانستان بیشتر ازلحاظ تاریخ است زیرا شتر دو کوهانه مخصوص بلخ بود، وشتر بخدی از روز گاران قدیم تا امروز شهرت جهانی دارد شتربان مذکور ازنقطه نظر لباس شتربانان قرون ٦ یا ۸ مسیحی حصص شمال افغانستان

را معرفی میکند. چون راه ابریشم از کنار های بحر روم از راه بلخ به چین میرفت درامتداد ان کاروان هائی ازکشور ما بخصوص ازبلخ به آن دیار رفت و آمد داشت و به این ترتیب در دوره تانگ ازشتربان بلخی واشترش مجسمه ئی ساخته اند .

(ششم) موزهٔ دانشگا فیلادلفیا The University Museum:

موزهٔ دانشگاه فیلادلفیا نسبت به موزه‌های واشنگتن و بالتیمور وسیع‌تراست ومحتویات ان عبارت است: ازآثار بابل، مصر، چین، هند، عربستان، ایران، ونقاط مختلف امریکا مثل پیرو وبرازیل وغیره : سامان موزه شامل دوحصه است : باستان شناسی ومردم شناسی درین موزه هم چند پارچه به آرت وهنر افغانستان تعلق میگرد بدین قرار :

(۱) ثلیات جامی

(۲) خمسه نظامی. یکی ازمیناتورهای این کتاب لیلی ومجنون را درمکتبی در هرات نشان میدهد میناتور اشنائی این دودلباخته را نشان میدهد واین ابیات در آن صفحه نوشته است :

هر یک ز قبیله ئی و جایی	جمع آمده در ادب سرایی
با آن پسران خوب پیوند	هم لوح نشسته دختری چند
آراسته لعبتی چو ماهی	چون سرو سهی نظاره گاهی
شوخی که به غمزهٔ کمینه	سفتی نه یکی هزار سینه
آهو چشمی که هر زمانی	کشتی به کرشمهٔ ئی جهانی
زلفش چوشبی رخش چوباغی	یا شعله ئی به چنگ زاغی

(هفتم) متروپولیتن موزیم The Metropolitan Museum of Art :

موزهٔ متروپولیتن شهر نیویورک یکی از بزرگترین وشاید بزرگترین همه موزه‌های هنری وتاریخی ممالک متحده امریکا میباشد سه طبقه دارد و دران آثار گریکو رومن مصر، شرق قریب قدیم، هنر های تزئیناتی اروپا آثار نقاشی شرق اقصی وشرق قریب به معرض نما یش گذاشته شده است . ایران قدیم عصر هخامنشی درجملهٔ شرق قریب قدیم درمنزل اول طرف چپ دروازهٔ مدخل جا دارد. درین موزه دواطاق بزرگ برای قالی تخصیص داده شده که در آن میان بعضی قالی‌های افغانستان هم قراردارد : مانند قالی نمره (۱۷۱۲۱۲۷) که درهرات درنیمهٔ دوم قرن ۱٦ ساخته شده. دروسط قالی بزم نشاطی درباغ به مشاهده میرسد ودر محوطه‌های شرح حاشیه اشکال حیوانات دیده میشود این قالی جزء کولکسیون مستر ومسز ایزاك فلچر میباشد. دراطاق دوم تحت نمره (۱٥۲٤۱٥۷٦) قالی بزرگ دیگر هراتی است که گل وحیوانات دران کار شده وبافت آن معاصر زمان شاه طهماسب صفوی صورت گرفته است (۱٥۷٦-۱٥۲٥) متن ان گلابی است وحاشیهٔ باریک زرد دارد درین حاشیه اشعار فارسی یک یک مصرع درامتداد هم دربافت آمده است بعد یک

حاشیهٔ سرخ باریک حاشیهٔ بردار سبز وحاشیهٔ باریک سرخ دیگر دارد این قالی بنام (قالی امپراطور) معروف است واین نام از آن جهت بر آن گذاشته شده که زمانی متعلق به خانواده ها پسبوگ اطریش بود وبناء علیه بین سال های (۱۹۲۱-۱۶۹۷) در (وین) پایتخت اطریش بود .

درمیان اوراق و صحایف خطی صفحه بزرگ جامع التواریخ رشیدالدین (قرن۱۴م) موجود است ومینیاتور صفحه مذکور سلطان‌محمود غزنوی را سوار براسپ در مقابل یکی ازقلاع هند نشان میدهد .

(هشتم)موزه صنایع مستظرفه بستن (Museum of Fine arts Boston): این موزه که درشهر بستن واقع است، موزه‌ایست بسیارنفیس و کولکسیون های مهمی از آثار مصری، یونانی، رومی، شرق اقصی، هندی، چینی، جاپانی تصاویر اروپائی، امریکائی دارد چند پارچه‌ئی که متعلق بهمکاتب هنری افغانستان دیدم قرارذیل است:

(۱) پارچه‌مینیاتور۱۴۵۷۹ که‌محبوس جنگی‌را نشان‌میدهد کارمکتب بهزاد قرن۱۶

(۲) پارچه مینیاتور ۱۴۵۶۹ موضوع این مینیاتور مجلسی است که تحت برگهای زرد طلائی وسرخ درختان درباغی تشکیل شده‌وصحنه‌زیبای خزان رانشان‌میدهدودر آن (عمل بهزاد) تحریر است.

(۳) ورق۱۴۵۳۹ ازشاهنامه که‌درآن مینیاتوری است وقتل فرامرز رانشان میدهد. این مینیاتور هم کار هرات است وبه‌قرن ۱۵ تعلق میگیرد.

(٤) هیکل بودیس اتواکار مدرسه هیکل تراشی گندهارا

(۵) هیکل دختر افغان، سردخترافغان عبارت‌از پارچه بسیار نفیسی است که قرار اکثر احتمالات درقرن ٤ مسیحی‌درهده ساخته شده . دختر کمی بطرف راست نگاه میکند ولب‌خندشیرینی برلبان اونقش بسته وموهایش ازفرق سربازشده وبا امواج تابنا گوش فرود آمده . چشمان مست افغانی اونهایت جذاب است

(٦) مسکوکات: دردهلیز عقب‌اطاق مخصوص آثارهند درالماری‌نمره (۱۰) درحدود (۲۲) دانه مسکوکات کنیشکا، هوویشکا واسودوا وشاهان یونانو باختری به معرض نمایش گذاشته شده است.

(نهم) فاگ آرت‌موزیوم و دانشگاه هارورد : در موزهٔ دانشگاه هارورد که‌بنام (فاگ آرت موزیم) شهرت دارد درجملهٔ آثارسنگی گندهارا یك کلهٔ هده‌هم‌وجود دارد که‌ازروش مدرسه گریکو بودیك افغانستان نمایندگی میکند .

(دهم) موزهٔ صنایع‌مستظرفه سیاتل : سیاتل شهری است که درمنتها الیه شمال غربی ممالك متحدهٔ درایالت واشنگتن قرار دارد . دراینجا موزهٔ کوچك ولی بسیار نفیسی موجود است که‌به آخرترین وسایل علمی مجهز میباشد وچندپارچه بسیار نفیس‌مینیاتور قشنگ آن جلب نظرمیکند .درمیان آثار هیکل‌تراشی گندهارا یك‌پارچه گچی افغانستان

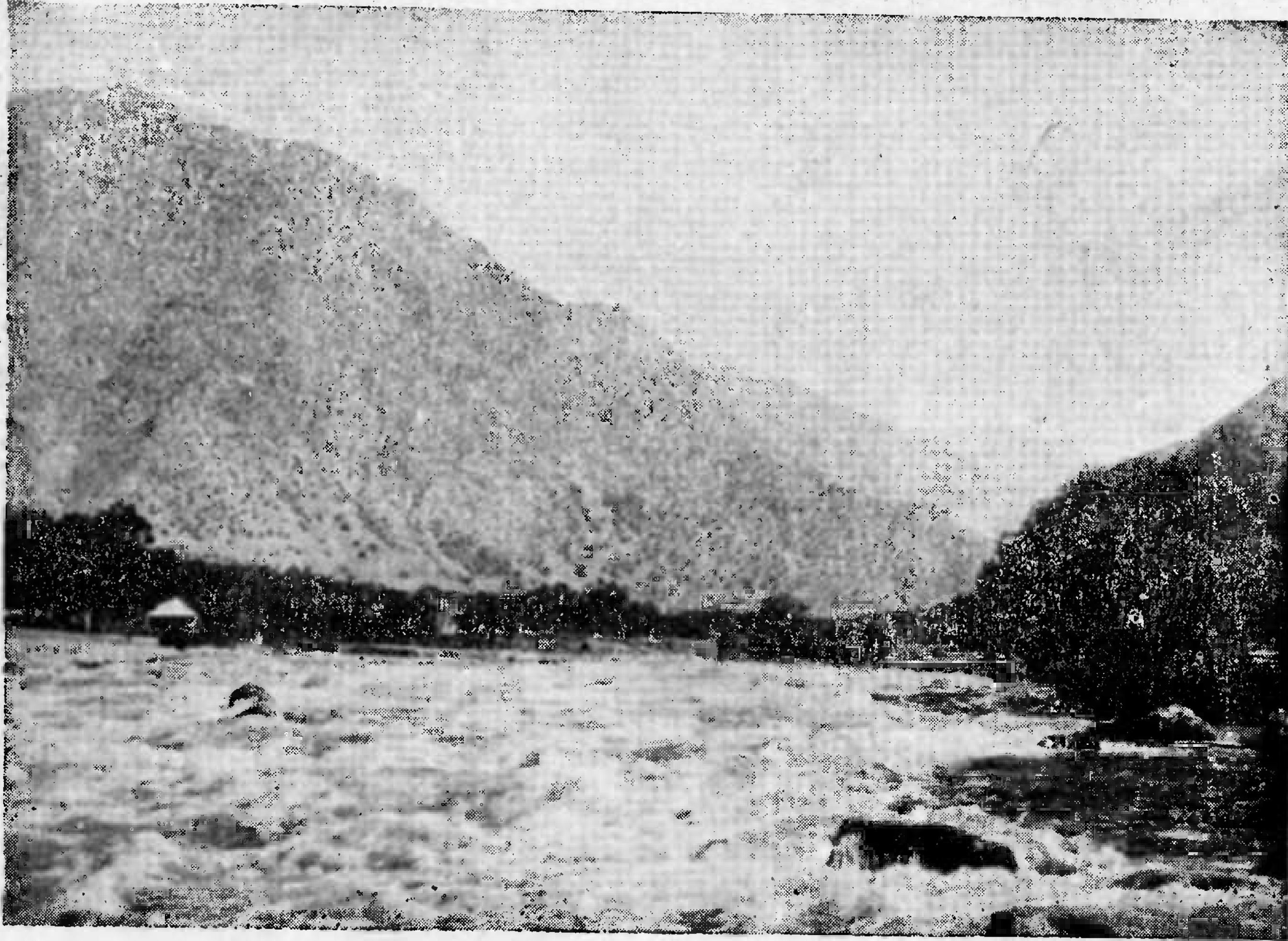
هم است وعبارت ازسرجوانی است که تاریخ آنرا به قرن ٤ یا ٥ نسبت میدهد ودر صفحه ۲۳٦ رهنمای موزه تصویر آنرا گرفته اند .

(یازدهم) موزهٔ کنزس سیتی : در کنزس سیتی درباغ قشنگی موزهٔ قشنگی وقوع دارد که عمارت آن ازبهترین عمارات موزه های مملکت متحدهٔ امریکا ست . از آثار افغانستان درحدود (۲۰) سرمجسمهٔ هده درانجا دیده میشود که درا ثر مبادله از موزهٔ گیمهٔ پاریس به این موزهٔ فرستاده اند. یکی از سرها که بمعرض نمایش گذاشته اند آثار رنگ آمیزی دارد. ازهمه مهمتر مدال سنگی درین موزه موجود است که روی آن اشخاص و گراز جنگلی دیده میشوند ومیگویند که این مدال سنگی ازبلخ پیدا شده است .

(دوازدهم) موزهٔ تاریخ طبیعی امریکا درنیویورک : موزهٔ تاریخ طبیعی امریکا درنیویورک بزرگترین موزهٔ ممالک متحده برای مسائل نژاد شناسی ومردم شناسی است. درین موزه درین تازگی ها غرفهٔ برای آثار اتنوگرا فی افغانستان تشکیل داده واشیائی که به معرض گذاشته شده است عموماً ازطرف هیئت حفریات امریکائی که تحت مدیریت مستر فیرسرویس وارد افغانستان شده بود خریداری شده است وعبارت ازبعضی نمونه های البسه، بعضی نمونه های ظروف گلی وچوبی ومسی وبعضی نمونه های اسلحه میبا شد .

نمونه از زیبائی های طبیعت

گوشهٔ از مناظر طبیعی گلبهار درحکومت اعلی پروان

بازهم زیبائی طبیعت

یکی از مناظر دلکش طبیعی دره اشرف

شاغلی محمد ابراهیم عفیفی

بانکداری در افغانستان

مقصود ما درین مختصر تاریخ بانکداری در افغانستان نیست بلکه شرح آنگونه عملیات بانکی است که بالفعل در مملکت جریان میباشد شاید همگی بخاطر خواهند داشت که در اواخر عصر امانی چگونه در تأسیس شرکت جد و جهد شد و حتی دولت آنوقت مکرراً تجار و سرمایه داران را دعوت به تشکیل شرکت ها نمود بدون آنکه نتیجه مهم و موثری از آن مترتب آید عدم استقبال ازینگونه پیش آمدها را راجع به عدم امنیت حقوقی محیط و عدم جرئت و تشبث و ابتکار از طرف طبقه تجار و محافظه کاری بی لزوم نمیتوان توجیه نمود ولی نباید فراموش نکرد که اقتصاد و تجارت درین کشور همواره مهجور و منزوی بوده و چند سال قبل آنهائیکه بزرگترین تاجر کابل بودند اغلب لباس محقر پوشیده و همیشه منازل خود را در اندرون شهر در کوچه های

شاغلی محمد ابراهیم خان عفیفی

تاریک و در بین همسایه ها اختیار می کردند تا در موقع اغتشاشات و بی امنی نسبتاً خود را ایمن دارند

با آن اوضاع و روحیه و تلقیات کجا میتوان منتظر بوجود آمدن تشکیلات تجارتی و اقتصادی که متکی باعتماد و اعتبار و منتظر به آینده دور و اخذ ثمر از نتائج اعمال بوده پیدا گردد در تاریخ تکامل اقتصادی و تجارتی هر مملکت که نگاه کنیم بدون تعمق باین حقیقت بر میخوریم که هر ملت بدواً به تشکیل حکومات مقتدر مرکزی پرداخته و رول قانون و عدالت را در همه اطراف کشور خود پهن ساخته و بعد از آن فرصت و مجال یافته است که با فراد و احاد زمینهٔ کوشش و فعالیت آزاد (فقط مقید بقانون و حقوق) را بدهند درینتو چنین حالت چون افراد بعواقب کار و کوشش و نتیجهٔ زحمات خود در آینده مطمئن شدند دست بکار زده و نتیجهٔ اندوخته های خود را برای انجام اعمال بزرگتر رو یهم ریخته و به تشکیل شرکت و بانک و جمعیت و اتحادیه پرداخته بکار انداخته اند چنانکه مطالعه میکنیم وصف بارز ممیز قرون جدیده از ازمنهٔ قدیمه بکار افتادن آلات میکانیکی در عوض

قوه وعضلات انسانی‌است در کار تولیدویکی ازخصوصیات فوق‌العاده مهم بکارانداختن آلات میکانیکی‌وماشینی تقاضای عظمت وبزرگی سرمایه است واین تقاضا که ممکن‌نیست ازعهده افراد هر چند هم ثروتمند باشند برآید باتشکیل کمپانی هاوبانک های سهامی برآورده‌شده‌وبامرورزمان‌اثرونفوذوبزرگی‌این موسسات زیادشده رفت تارسید بدستگاهای امروزه که‌تقریباً بی‌وجود بانک‌هاوشرکت‌های‌مختلف‌امکان‌تصور تولیدات‌مهم‌نمی‌رود.

بعداز ۱۳۰۸ درامور‌اقتصادی‌وتجاری مملکت‌تحولات بارزی مشاهده‌می‌شود چنانچه اگر مشکلات بی حصر وپایان راکه درآن روز متوجه حکومت بود درنظر بگیریم ملتفت خواهیم شد که یکی ازبزرگترین‌تغییر و تبدیلی که درکارمملکت بظهور رسید تهیهٔ زمینه برای تاسیس بانک و شرکت ها بود وباید تصدیق کرد که موفقیت دولت دراینکار قابل تقدیر است چه رویهٔ که دربن کار تعقیب شد کاملاً بی سابقه وراه جدیدی درطریق پیشرفت‌تجاری واقتصادی‌مملکت بوجودآورد، خوانندگان محترم میدانند که از قدیم راجع به تشبثات‌اقتصادی‌وصناعتی‌دونظریه‌مورد بحث‌ومطالعه بوده که یکی طرفدار تشبث و تصدی دولتی و دیگری حامی تشویق وتشجیع افراد به تجارت وضاعت بوده‌اند و فراموش نشود که اکثر وبلکه تمام دول غربی مراحل اولیه تکامل تجارتی وصناعتی خودرابااتخاذرویهٔ‌دوم طی‌نموده‌اند ولی‌درافغانستان مخصوصاً در امور صنایع ماشینی نخستین مرتبه دولت پیشقدم شده وبکار آغاز نموده است ولی چنانچه به همه کس معلوم است تاریخچهٔ اقدام دولت باینکاردرخشان نبوده بلکه‌معکوس است نکتهٔ جالب‌توجه‌اینست که‌بعداز خاتمهٔ بحران دولت گویا باین موضوع متحسس‌بوده است چه اولاً هرگونه کمک وتشویق بعمل آورد تاهمکاری و معاونت طبقهٔ تجار و سرمایه‌دار مملکت راجلب نموده سیستم تشبث انفرادی را درکار تاسیس بانک ها و شرکت ها ترویج بخشد وچون نتائج اولیه این مساعی درسال های بعدمفید و بسا تمر ظاهر شد این رویه قوت گرفته دولت حتی فابریکه های تجارتی خودرا نیز به موسسات انفرادی‌بفروش‌رساندا‌ین‌جریان‌ازین نقطهٔ‌نظر خیلی‌قابل‌توجه‌است.بهر صورت رویهٔ دولت برین بود که اینکار را از روی تشبث شخصی و انفرادی از پیش ببرد واگر موانع وعوایقی که درابتدای کار در پیش بود درنظر گرفته شود موفقیت دولت کامیابی بزرگ آن را در ینخصوص نشان میدهد .

نبایدتصور کرد که‌اقدام دولت درتاسیس بانک‌بصورت دفعی وناگهانی پیشرفت حاصل کرد بلکه‌این‌کار‌بابطائت و کندی وتذبذب رو بروشد واین حالت ناشی از دودلی وعدم اعتمادواعتبار ویاعدم درك مقتضیات‌روز کار از طرف‌طبقه تجار وسرمایه‌دار بود .

اما قوهٔ ابتکار وحسن استقبال وهمراهی که از طرف چندتن‌تاجر روشن فکر از نظریات حکومت بعمل آمد نه تنها رویهٔ کار شکنی و عدم تعاون دیگران را باطل وخنثی‌ساخت بلکه ترویج‌امور بانکداری‌را بسیستم‌بانك های سهامی‌یک‌امرمحرزثابت‌نمود

اولین دفعه درجدی ۱۳۰۹ بود که دولت قدم اول را در راه تاسیس بانک و بانکداری در افغانستان برداشت و آن تاسیس موسسهٔ بود بنام (ادارهٔ امور صرافی و تبادله مسکوکات خارجه) مرام این موسسه کلیتاً اداره و تثبیت پول افغانی در مقابل مسکوکات خارجه بود ولی عمر این موسسه زیاد طول نکشید چه طبقهٔ سرمایه دار و تاجر هنوز حاضر با شتراک سرمایه نبودند و برعلاوه طرز تشکیل و ادارهٔ این موسسه از اصول وتشکیل حکومتی اقتباس شده بود وتقریباً ناممکن است که تشبثات تجاری واقتصادی را باصول فورمالیته بازی وبیرو کراسی دولتی به نهج موفقیت آمیز اداره نمود. بنا برین اسباب باوجو آنکه درراس این اداره مرد کارآگاه و وطن خواهی برگزیده شده بود کاری ازپیش برده نتوانست اما دومین اقدام حکومت درترویج امور بانکداری دراوایل ۱۳۱۲ با تاسیس شرکت سهامی ملی ویا بانک ملی بعمل آمد این اقدام که همکاری وتعاون صمیمانهٔ چندتن تاجر منور وعالم بامور اقتصاد حسن استقبال نموده بود بیشرفت وترقی شایانی نمودوجریان جدیدی درمملکت بوجود آورد. این موسسه را دولت تشویق وحمایهٔ کاملی نموده امتیازات مهمه بخشید و خود نیز درسرمایهٔ آن اشتراك ورزید ولی درعین زمان تقبل نمود که در اداره وطرزجریان امور آن مداخله نورزیده وفقط بحیث سهمدار در مجامع عمومی شرکت ورزد معذالك اشتراك سرمایهٔ دولت مستلزم ورود بیروکراسی بوده وچون این نظام باطبیعت جریان امورتجارت واقتصا دمساز گار نیست بعدها همین کیفیت باعث شد که سرمایهٔ دولت از بانک خارج شود و به موسسه موقع داده شود که کاملاً باصول تشبث وتصدی انفرادی بکار آغاز کندواگر خواسته آید که اسباب ترقی وپیشرفت این موسسه پالیده شود غفلت خواهد بود اگر از تطبیق این اصول در آن ذکری بعمل نیاید این موسسه بامرام ومقاصد مهمه تاسیس شدوفقط ذکری ازان کفایت می کند تا نشان بدهد که این مقاصد حایز چه اهمیتی بوده است مقاصد مذکور بشرح ذیل است :

۱ـ فراهمی وسایل ترقی صنایع داخلی .

۲ـ تنظیم تجارت خارجی افغانستان .

۳ـ خرید سکه خارجه وطلاونقره درداخل وخارج برای دولت .

٤ـ خریداری تمام مایحتاج ومایلزم دوایر حکومتی افغانستان درخارج .

٥ـ فروش تمام مواد معدنی ویا تجارتی دولت درخارج .

٦ـ تبادله وانتقالات پولی دولت .

۷ـ نشر اسناد نقدی ازسال ۱۳۱۳

تمرکز این همه امور بیك موسسه آنهم دراوایل تاسیس وظایف خطیری متوجه آن ساخته وبرعلاوه وظایف مذکور ازعملیات بانکی وتجارتی دوربوده وشاید همین اسباب باعث شد که بعدها امورتجزیه وتفکیك یافته وبرای رسیدگی آن موسسات علیحده تشکیل شد .

دراوایل سال ۱۳۱۸ سرمایهٔ دولت ازبانك ملی خارج شده برای اجرای خزانه داری واداره وانتظام پول به اساس پیشنهادیه بانك ملی دافغانستان بانك تاسیس شد تشکیل این بانك قدم بزرگ دیگری بود که درراه ترویج بانکداری درافغانستان برداشته شد وظایف عمدهٔ این بانك عبارت است ازتنظیم نرخ ونشر وجریان پول، انتظام نرخ، تبادله خزانه داری دولت وبلدیه‌ها وتثبیت ارزش پول افغانی، اشتراك درانتشار اوراق بهادار راجع به عملیات کلیهٔ ادارات دولتی وبلدیه‌ها خرید وفروش طلا واسعار خارجه تنزیل وتنزیل مکرر اسناد تجارتی وغیره.

اینها وظایفی است که غالباً در مقابل احتیاجات دولتی انجام آن متوجه دافغانستان بانك میشود برعلاوه برطبق مندرجات اساسنامه آن مخصوصاً جزء مادهٔ (۱۱) اعطای کریدت به بانك‌ها وشرکت های صناعتی، موسسات تجارتی نیز پیش بینی شده وباین ترتیب موسسه مذکور را موقع می بخشد که درانبساط کریدت‌های تجارتی نیز سهم بگیرد درسال ۱۳۲۶ ؛ قدم دیگری درراه انبساط امور بانکداری برداشته شد باین معنی که موسسهٔ بنام (کسه عمرانی) به اشتراك مساعی دافغانستان بانك وبانك ملی تاسیس شده ودرنظر است که بالاخره این موسسه بنام (بانك رهنی) به عملیات آغاز کند بالفعل موسسات بانکی مملکت عبارت ازهمین ها بوده وبعد ازتذکر این عمومیات شرح عملیات هریك آن رادرذیل عنوان آن به ترتیب تاریخ تاسیس تقدیم میداریم .

بانك ملی افغان :

این موسسه نخستین بانك معتبر وبااثری است که به عوض موسسه (ادارهٔ امورصرافی وتبادله مسکوکات خارجه) دولت در ۱۳۱۲ تاسیس شد وچنانچه مختصراً درمقدمات اشاره نمودیم وظایف پرخطیری متوجه آن می گردید وچنان به نظر میرسد که دربدایت تاسیس مطلوب بوده که ازآن نظیر بانك آف انگلیند کار گرفته شود چنانچه درمقررات فرمان تاسیس وامتیاز آن پیش بینی های ازقبیل اختیار اسم وعنوان، اعطای امتیاز نشر اسناد نقدی که عبارت از بانکنوت وخزانه داری دولت وغیره باشد بعمل آمده است اما اختلاف مقتضیات محیط اجازه نداد این منظورعملی شود سرمایه ابتدائی تادیه شدهٔ بانك ملی ده ملیون افغانی وسرمایهٔ مجازه ۲۵ ملیون افغانی تعیین شده ودرآن دولت نیزالی سه ملیون تعهد کرده بود که سهم بگیرد وشاید بزرگترین علت اینکه کارموسسه به منظور مذکور ازپیش نرفت دخول سرمایهٔ دولت بوده باشد چه بادخول سرمایهٔ دولت بیروکراسی وفورمالیته بازی نیزتوام آمد ومی آید واین طور نظام درامور اقتصاد وتجارت وصناعت قطعاً جور نمی آید بنا برین جهات بود که در ۱۳۱۸ سرمایهٔ دولت ازبانك ملی خارج وجنبهٔ تصدی انفرادی این موسسه کاملاً تایید شد ووظایف بزرگ ومتعددی که متوجه بانك ملی بود بمرور وقت تجزیه وتفکیك یافته وبرای انجام هریك شرکت‌ها وموسسات علیحده تشکیل یافت ولی بطور کلی از ابتدا تا اکنون

این موسسه در راه سه مقصد مهم جدوجهد نموده است یکی وظایف و عملیات عادی بانکی چون قبول ودایع وحساب جاری برای افراد وشرکت ها وغیره ودوم سعی در اصلاح تجارت خارجی وصادراتی بااعطای کریدت های مهمه وتاسیس شعبات در مراکز مالی بین المللی چون لندن ونیویارك وجرمنی وسوم کوشش درایجاد صنایع ماشینی در افغانستان در ین سلسله تاسیس فابریکه های نساجی پلخمری وشکرسازی بغلان وفابریکه های پرس وباربندی پنبهٔ درقندز وغیره از کارهای باموفقیت موسسه محسوب میشود مرحله دوم فعالیت صناعتی بانك ملی ذریعهٔ تاسیس فابریکهٔ بزرگ نساجی شیرخان خیل وفابریکهٔ برق سروبی و فابریکه های تصفیهٔ پنبه وتولید روغن نباتی وصابون وفابریکهٔ ریخته گری وتولید پرزه باب کابل شروع میشود که اکنون این پروژه ها تحت اجرا است وباتکمیل آن قابل توجه وملاحظ جدی است که ۷۰ فیصد احتیاجات مملکت به منسوجات پنبه در داخل مملکت وذریعهٔ دستگاه های وطنی تهیه ورفع خواهدشد.

مطالعهٔ این طور فعالیت ها میرساند که بانك ملی بمنزلهٔ هما نطور موسساتیست که آن را بانك صناعت و کار میگویند وشاید درآینده دروقت مساعد بحکم اصل تقسیم کار این وظایف مهمه نیز تجزیه یافته وموسسات مخصوصی برای اجرای هریك آن بوجود آید.

سرمایه بانك ملی متدرجاً باتناسب فعالیت آن درامور بانکی و تجارتی و صناعتی افزایش یافته است چنانچه درسال ۱۳۱۷ به شصت ملیون افغانی ارتقا یافته ودرسال ۱۳۲۳ و ۱۳۲۵ علی الترتیب به یکصدوبیست ملیون و (۳۰۰) ملیون افغانی رسید فعلاً سرمایه بانك ملی قرار تصویب تاریخی اول سرطان ۱۳۲٦ مجمع عمومی فوق العاده (۵۰۰) ملیون افغانی میباشد ازنقطهٔ نظر فعالیت بانك درامور تجارتی وصناعتی قابل تذکر است که قرار بیلانس ۱۳۳۰ بانك میزان اشتراکات آن درچنین موسسات (۲۳-٤۲۱،۱٤۸،۰۵۰) افغانی نشان داده شده است.

از نقطهٔ نظر عملیات بانکی ذکر ارقام حسابجاری وامانت وپس انداز نیز مهم بوده واین ارقام بمنزلهٔ معیار اعتماد مردم ببانکها تلقی میشود دربیلانس ۱۳۳۰ میزان حسابات جاری ببانك ملی ٦-۷٥،۰۵۷،٤۸۷ افغانی وحساب امانت (۸۸-۷،٦۲۱،۱٦۷) افغانی و صندوق پس انداز (۷۸-۱،۱۷۱،۸۳۲) افغانی نشان داده شده است این ارقام مخصوصاً درحساب امانت وپس انداز ازنقطهٔ نظر بانك های ممالك پیشرفته قابل تذکر نیست علل کمی در حسابات جاری و ودیعه وصرفه جویی متعدداست وچیزیکه در نظر نگارنده در بخصوص مهم ترین علل تلقی میشود عبارت است از عدم امنیت حقوقی که مولدعدم اعتماد و اعتبار در مردم بوده ونیز جدید بودن تشکیلات بانکی درافغانستان که موافق و مساعد باحتیاجات مردم نیست مخصوصاً عدم وجود شعبات کافی درنقاط پرجمعیت وعدم تشویق وتبلیغ در صرفه جویی مردم وعدم آشنائی به عملیات واعتیادات بانکی.

عملیات بانکی که بالفعل ازطرف بانك ملی اجراءمیشود عبارت است ازخزانه داری برای شرکت ها

وتجار وافراد، قبول امانت افتتاح حساب صرفه جوئی برای افراد مخصوصاً طلاب معارف ضمانت بانکی ، حفظ اشیای قیمتی، کمک به مسافرین وسیاحین باافتتاح لیتر آف کریدت ویاچك سفری اعطای قرض به شرکت ها وافراددرمقابل تضمین اسهام قرضه فلزی طلاء وجواهرات، تادیه ذریعه چك گرچه دربین موسسات بزرگ وتجار مورد استعمال پیدا کرده ولی ظاهراً آن مدت که این وسیله عمومی شود خیلی دور معلوم میشود .

ازنظر تشکیلات مطالب قابل تذکر اینست که بانك ملی کاملاً یك تصدی انفرادی است که بصورت شرکت سهامی تشکیل شده و برطبق مندرجات اساسنامهٔ خود دارای مجمع عمومی هیئت مدیره و هیئت نظار میباشد مجمع عمومی که بصورت عادی وفوق العاده انعقاد می یابد منبع عالی تمیشت امور آن بوده قوهٔ اجرائیهٔ بدست هیئت مدیره است که اعمال آن به وکالت و نمایندگی ازمجمع عمومی ازطرف هیئت نظار مراقبت و کنترول میشود تامخالف مقررات مجامع عمومی ومندرجات اساسنامه بعمل نیاید .

درختم این قسمت راجع ببانك ملی چیزیکه قابل تذکر می نماید اینست که این موسسه بحیث پیش آهنك رویهٔ تشبث انفرادی درافغانستان بحساب رفته وعملیات آن ثمرات قابل توجهی داده که اگرازین پالیسی عاقلانه وبصیرانه نگهداری شود نتایج خوبتری خواهد داد . رویهٔ بانك ملی ازسالیان دراز باینطرف اینست که ازتوزیع منفعت بزرگ جلوگیری کرده وبامنافع خود متدرجاً به تشکیل ذخیره ووسعت سرمایه بپردازد وباین ذریعه راه بکارانداختن سرمایه را درشعب صنایع وتجارت پیدا کند حدمتوسط توزیع منفعت سیزده ساله بانك ملی (۱۰،۷) فیصد درسال می شود .

د افغانستان بانك :

بانك مرکزی یادولتی یا دافغانستان بانك درسال ۱۳۱۸ بصورت شرکت سهامی تشکیل یافته برطبق مندرجات اساسنامه مرام وعملیات آن عبارت است ازنشروانتظام پول کاغذی اجرای کلیهٔ عملیات خزانه داری و معاملات بانکی دولت و بلدیه ها ، اشتراك در انتشار هرگونه اوراق بهادار راجع به عملیات کلیهٔ ادارات دولتی بلدیه ها خرید و فروش طلاء ونقره مسکوك وغیرمسکوك، خریدوفروش اسعار خارجه، خریدوفروش اسهام، اوراق بهادار واسناد استقراضی به حساب ثالث ادا رهٔ طلاونقرهٔ اسهام واوراق بهادار اسناد استقراضی واسنادسایر اشیای قیمتی درمقابل حق الزحمه، قبول ودایع به حسابجاری وحساب امانت حصول واجرای اسناد ساده ویاوثیقه بحساب شخص ثالث، اجرای هرگونه معاملات تادیه وانتقال نقدی درداخله وخارجه، صدور هرگونه اعتبار بالای داخل وخارج تنزیل وتنزیل مکرر اسناد تجارتی که میعاد آن ازنود روزتجاوز نکند واقلاً مشحون به سه امضای معتبر بوده ونتیجهٔ یك معامله حقیقی تجارتی باشد اعطای قرض درمقابل اسناداستقراضی حکومت ، افغانی طلاونقره مسکوك وغیرمسکوك واسعار خارجی که قابل تبادله باطلا باشد اعطای قروض

قصیرالمده وطویل المده رهنی تاوقتیکه بانك رهنی تاسیس نشده، اشتراك مستقیم یاغیرمستقیم بهرنوع انتشار اوراق بهادار ومعاملات مالی شرکت ها وجمیع موسسات فوائدعامه، اعطای قرض بدولت (باجازهٔ مجلس مقننه) اعطای قرض به بلدیه ها تا ۲۵ فیصد عواید سالیانه آن ها اعطای قرض برای بانك ها، شرکت های صنعتی وزراعتی وموسسات تجارتی (باجازه مجلس وزراء) برعلاوه اینها اقدامات لازمه درتثبیت سکهٔ افغانی وانتظام نرخ وبازار پول ازوظایف مهمهٔ این موسسه است .

خوشبختانه بیلانس ۱۳۲۹ این موسسه هم چاپ ودردسترس استفادهٔ عموم گذاردهٔ شده است برطبق مندرجات آن (مقررات اساسنامه) سرمایهٔ ابتدائی دافغانستان بانك (۱۲۰) ملیون افغانی وذخیرهٔ آن (٤٩،٥٣٢،٠٢٨ -١٤) افغانی ومفاد تقسیم ناشده که منبع تزیید ذخیرهٔ وسرمایه باید تلقی شود (٣٧٠، ٤٩٠،٩٤ -٦٦) افغانی میباشد. ذخیرهٔ طلای دافغانستان بانك (٥١٢ ،٥٠٢ ، ٨١٤ - ١٦) افغانی وذخیرهٔ نقره (٦٤،٦٠٣ ،٢٨٥-٣٩) افغانی واسعار خارجه بقیمت (-٣٥٦ ،١٣١ ،٩٥٢-٣٫١) افغانی میباشد ازطرف دیگر نشر نوت های خزانه دولت که ازطرف بانك تضمین شده عبارت از (١٨٠ ،...،...) افغانی و نشر بانك نوت خودموسسه (٩٦٧،٩٩٥ ،١١٠) افغانی نشان داده شده است، جمع دارائی بانك به طلاونقره واسعار خارجه بالغ بر (٩٣٣،٢٣٨،٠٥١-٩٣) افغانی میشود تناسب این دارایی درمقابل بدهی نشربانك نوت خزانه وخودبانك که عبارت از (١،١٤٧ ،٩٩٥،١١٠ - ..) افغانی میشود که حتی اگر ذخیره پشتوانه نقره هم درنظر گرفته نشود طلاواسعار خارجهٔ آن بیش از ۵۷ فیصد بوده واین پشتوانهٔ فوق العادهٔ مهمی است که در کمتر مملکتی بنظر میرسد . حساب امانات درافغانستان بانك (٧٤،٥٩ ٤،٤٨.-١) افغانی نشانداده شده وبدهی است که به تناسب سرمایه وذخیرهٔ آن قابل ذکر نیست .

ازمطالعهٔ جزء (الف) مادهٔ (۵۵) اساسنامهٔ دافغانستان بانك معلوم میشود که موسسهٔ مذکور مؤظف است راپورت ماهانه را جع بو ضعیت بانك طبق نمونهٔ مرتبه ازطرف هیئت نظار نشر نماید چه بجاخواهد بود که اینموضوع عملی و برای علاقمندان بهچنین موضوعات ازین جنبه زمینه مطالعه میسرشود .

ازآنچه راجع بخلاصهٔ مرام ووظایف دافغانستان بانك تذکر دادیم معلوم میشود که این موسسهٔ وظایف فوق العاده بزرگی بردوش دارد که بمرورزمان با نضج گرفتن تشکیلات آن انجام خواهد داد. برطبق مادهٔ (۶) اساسنامه (۷۵) فیصد سهام بانکراحکومت خریداری نموده ودرخرید (۲۵) فیصد باقی مانده نیزحق اولیت باحکومت است معذالك درمـواد دیگری از اساسنامه پیش بینی های راجع به اشتراك انفرادی نیز بعمل آمده است چنانچه درمورد انعقاد مجمع عمومی فوق العاده درماده ۲۷ جزء (د) قیدشده که مجمع عمومی فوق العاده ممکن است دراثر درخواست یك یا چندین نفرصاحبان اسهام که مجموع اسهام ایشان مساوی به بیست فیصد ازسرمایهٔ سهامی بانك باشد دعوت ومنعقد گردد، این ماده امکان اشتراك اشخاص انفرادی

یاموسسات را میرسانند دافغانستان بانك ازلحاظ تشکیل دارای مجمع عمومی، شورای عالی رئیس کل هیئت عامل، هیئت اعتبارات، هیئت نظار مفتش حکومت، هیئت مراقبت ذخیره بانك نوت می باشد مرجع کلی تصمیمات مهمهٔ مجمع عمومی بانك است که بصورت عادی و فوق العاده دایر میشود، هیئت اجرائیه عبارت ازهیئت عامل و رئیس کل است که ازاجراء آت روزانهٔ بانك رسید گی مینمایند این هیئت دراجراء آت خود درموارد لازمه ازشورای عالی هدایت میگرد تصمیمات راجع به جریان وازجریان خارج کردن نوت، تعیین نرخ تکت پولی قیمت خرید طلا، واردات طلاونقره منظوری تشکیلات داخلی بانك وغیره جزء وظائف شورای عالی است وهریك ازهیئت های دیگر نظر به مقررات اساسنامه بوظائف خود رسید گی میکنند مفتش حکومت در بانك وظیفه داراست تامراقبت کنند که عملیات بانك مطابق اساسنامه وقوانین مربوطهٔ دیگر اجراء میشود نامبرده مؤظف است که سالانه راپورتی راجع به اوضاع عمومی بانك و بیلانس سالانه ترتیب و بوزارت مالیه تقدیم نماید،

کسهٔ عمرانی:

درجزء (ن) مادهٔ (۱۱) اساسنامهٔ دافغانستان بانك درضمن تشریح عملیات آن قید شده که تا وقتی که بانك رهنی تاسیس نشده است دافغانستان بانك میتواند که باعطای قروض قصیر المدة وطویل المدة رهنی (بشرایط مقررات عمومی خود) بپردازد، گرچه اطلاع حاصل نیست که دافغانستان بانك باینعمل اقدام نموده باشد ولی بهرصورت ذکر این مطلب میرساند که باین احتیاج محسوس بوده اند وهمین احتیاج گویا باعث شده است که درسال ۱۳۲۶ موسسهٔ مستقلی بنام کسهٔ عمرانی بصورت شرکت سهامی تاسیس یافته است درمرام نامهٔ این موسسهٔ قید شده که غرض از تاسیس آن کمك به تعمیر خانه های عصری وتزیین شهرها وحفظ الصحهٔ عامه است این موسسه میتواند به عملیات دیگر بانکی نیز دست بزند مرامنامه پیش بینی میکند که همینکه معاملات قرضهٔ این موسسه تا (۵۰) ملیون افغانی برسد میتواند اسم (بانك رهنی) را بخود اختیار نماید.

سرمایهٔ ابتدائی این موسسه (۳۰) ملیون افغانی تهیه شده بقرار ذیل:

وزارت مالیه (ازمدرك تقاعد مامورین) ده ملیون، دافغانستان بانك سه و نیم ملیون، بانك ملی سه و نیم ملیون شرکت نساجی وشرکت برق هریك یکنیم ملیون، برعلاوه پیش بینی شده که سرمایهٔ شرکت عمران سابق باین موسسه نقل داده شود وپولهایی را که موسسات ازقبیل هلال احمر وغیره بخواهند (درصورت آرزو) در آن بکار انداخته خواهد شد. موسسات دیگری که میخواهند کارکنان آن ها ازقرضهٔ موسسه استفاده کنند نیز میتوانند درسرمایهٔ آن سهم بگیرند. این موسه بالفعل بمامورین دولت و کارکنان بانك ها وشرکت ها باعطای قرض تعمیراتی میپردازد ولی دراساس نامهٔ آن تذکری راجع باعطای قرضه باشخاص انفرادی نیز رفته است که شرایط ومقررات علیحده خواهد داشت وچیزیکه مهم است درخصوص اعطای قرض درموارد مختلفه دیگر براساس رهن و گروی نیزاشاره رفته است

هرچند این منظور امتحانی منحصر بولایت کابل خواهد بود . رول این موسسه در توسعهٔ تعمیرات شخصی جدید وتوسعهٔ شهر کابل که اخیرا صورت گرفته مهم وجالب توجه است .

موسسه رهنی دارای ارکان اداری ذیل است :

مجمع عمومی شورای عالی ، هیئت مدیره ، هیئت نظار ، هیئت تفتیش . مسئول اجراآت روزانه هیئت مدیره و شورای عالی فعلاً منبع صدور تصمیمات مهمه است و هیئت مدیره دستور اجراآت خودرا ازان میگیرد .

ازلحاظ تشکیل سرمایه وضعیت این موسسه قابل ملاحظه است باین معنی که وزارت مالیه ودافغانستان بانک نیزدرسرمایهٔ آن شرکت ورزیده اند بهرصورت باید منتظر وامید وار بود که تصدی واداره موسسه برطبق مقتضیات تشبثات انفرادی و تجارتی اجراء شود نه دولتی . واگرموسسه باین ترتیب وتشکیل کار بتواند باید آن را موفقیت قابل توجهی عدنمود.

خاتمه وپاره ملاحظات :

خوانندگان عزیزرا دوباره ملتفت میسازیم که مقصد ازتحریر این مختصر جنبهٔ تاریخی موضوع نبوده بلکه شرح بالفعل اعمال بانکی درافغانستان بود ودرین مقصد هم بنای کارما بر تحریر مقاله ی بوده نه رساله ی . وبنابرین کلیات آنچه را که درین خصوص بنظر ما لازم می نمود جمع آوردیم وازحواشی چشم پوشیدیم. موضوع اینکه : بانک ها در افغانستان چسان باشد ؟

مسئله مهم دیگری است که اقلاً بقدر آنچه که درفوق نگاشته آمده قابل تشریح وتعریف است ولی مطلوب ما نیست که درینجا باین موضوع توجه کنیم درین جا بطور کلی فقط تذکرات ذیل را نقداً کافی میدانیم :

بانک ها ازلحاظ موضوع کار موسسات تجارتی محسوب میشوند فرقی که ازسایر موسسات دارند اینست که موضوع تجارت بانک ها کلیتاً (پول) است یعنی بانک ها پول را ازجاها ئیکه ارزان است اخذ وبمواردیکه گرانتراست عرضه میدارند وفرق انترست بین این اخذ وعرضه منافع آن ها را تشکیل میدهد ، برای اینکه بانک ها این وظایف خودرا بخوبی انجام دهند باید موافق مقتضیات محلی هرجا تشکیلات خودرا بوجود آورند مطالعه دراوضاع عمومی بانک ها درهرمملکت این حقیقت را ثابت میکند که درقرن اخیرعموم بانک ها رو به تمرکز رفته واکثراً چندین بانک بهم متحد شده وبانک واحدی را تشکیل داده اند، به این ترتیب ازحیث تعداد از وجود بانک ها دردنیا کاسته شده ولی ازطرف دیگر اقدام بـه تاسیس شعب ونمایندگی ها فوق العاده افزایش یافته است نشو ونمای شعب ونمایندگی بانک ها مخصوصاً در انگلستان خیلی ها قابل توجه است درین مملکت اکثراً بملاحظه میرسد که چندین بانک دریک محل ویک رسته مقابل هم شعبه های بازنموده اند وهریک ازبانک های بزرگ

پنجگانه این مملکت اضافه ازسه هزار شعبه دارند که دور افتاده ترین نقطهٔ مملکت را باین ترتیب ازتسهیلات بانکی مستفید می گرد انند .

بانکها محفظه و ذخیرهٔ سرمایه نقدی مردم میباشند این وظیفه را بخوبی نمیتوانند انجام بدهند تا تشکیلات شعب و نمایندگی های خود را وسعت ندهند ازین نقطهٔ نظر ظاهرا چنین معلوم میشود که بانکهای موجودهٔ ما قدری محافظه کاری نموده ازاقدام به توسعهٔ شعب خود داری نموده اند وشاید ازهمین جهت است که می بینیم ارقام حساب امانت ودیعه حساب جاری به تناسب سرمایه وذخیرهٔ آنها قابل ذکر نیست و به نظر نگارنده مقتضی معلوم می شود که بانکها شعبات خود را در کابل در گمرك وچهار راهی شهرنو، جادهٔ اندرابی وجاده میوند باز نمایند تا اهالی ازخدمات بانك بهسهولت بیشتر مستفید شده بتوانند همچنین در تمام مراکز شهری اطراف وولایات که عده نفوس آن به پنج هزار نفر میرسد لزوم تاسیس شعبهٔ مطلوب بنظر میرسد باین ترتیب است که بانکها خود را به خلق نزدیك می سازند ودر جلب ودایع وعرضهٔ اعتبارات مفید واقع میشوند .

گفتیم که تشکیلات بانك باید موافق بمقتضیات محل باشد این رویه مستلزم آن نیست که تشکیلات شعبات عرض وطولی مفصلی داشته باشد بلکه شروع کار باید از نهایت اختصار بوده ومتدرجاً توسعه یابد بانکها که محفظهٔ پولی مردم کشور محسوب میشوند دارایی خود را یا بذریعهٔ اشتراك درسرمایه یا قبول حسابجاری وامانت وودیعه جمع می آرند واما وسیله توزیع آنها عبارت از پهن نمودن دامنه اعتبارات ویا انوسمنت است درشعب مختلف تجارت وصناعت وبه نسبت این اختلاف اقتضای زمینه کار است که تقسیم اعمال دربین بانکها بوجود آمده وهریك رشته معینی را مدار فعالیت واجرا آت خود قرار داده اند نظر به این اقتضا بانك های تجارتی، صناعتی، زراعتی صرفه جوئی، تعاونی، پوستی، بلدی وغیره روی کار آمده اند گرچه این ها پارهٔ اعمال واحدی را انجام میدهند ولی از لحاظ پالیسی غایات شان مختلف است ما تا اکنون که مطالعه میکنیم ساحه فعالیت های بانکی ما متوجه امور تجارت وصناعت بوده ولی دیگر امور مانند زراعت وصنایع کوچك دستی وحرف ومشاغل ورهن وگروی ، اموال غیرمنقول وغیره ازین استفاده محروم مانده اندر قسمت تجارت مال التجارهٔ که از اعتبارات تجاریه استفاده مطلوب میکنند پوست قره قل است به نظر نگارنده بسا امکانات وجود دارد که مانند پوست قره قلی دامنهٔ اعتبارات را بر اموال التجاره مهمه دیگر نیز امتداد داد بشرط آنکه تشکیلات واوضاع مناسب برای آن تهیه شود هرچه راجع به توسعه های اعتبارات بدیگر امور مانند زراعت وگروی جایداد غیرمنقول وغیره حقاً باید اعتراف کرد کـه مشکلات بسیار درپیش است وتا تشکیلات مناسب دیگر واسطه بین اعتبارات زراعتی بدهاقین وباغ داران وغیره گردد بوجود نیاید اعتبارات بانکی را بطور موفقیت آمیز درین قسمت نمیتوان پهن نمود .

مطلب مهم دیگری را که در ختم مقال میخواهیم علاوه کنیم اینست که بانک‌ها مانند کمپانی‌ها موسسات سهامی بوده و بسیار لازم است که مناسبات آن‌ها در هر گونه معاملات تجاریه و اعتباریه ازطرف واضع قانون تثبیت شده باشد تا هم حقوق عامه و هم وظایف این موسسات مصرحاً معلوم بوده چه ازلحاظ تشکیل وچه ازحیث عملیات درصدور چك و بروات وحجت وغیره اسناد تجاریه تکالیف طرفین معلوم بوده به اجراآت بپردازد پس باید قانون تجارت وشرکت‌ها چنان پاس شود که هم حقوق معامله داران وهم تشویق تجارت و بانکداری رادر مملکت حمایه کند و خود طبیعی است که وجود انتظام و حقوق که بمنزلهٔ روح تجارت واقتصاد محسوب است اثر کلی در پیشرفت وترویج آن خواهد بخشید .

تاجائیکه نگارنده اطلاع دارد قانون تجارت ازمنابع خارجی ترجمه شده واکنون مسودهٔ این قانون تحت تدقیق وتصحیح یك کمیسیون است تا ملایم به مقتضیات محیط تهیه و حاضر شود .

(خاتمه)

پوهاند علی احمد جاوید
استاد فاکولته ادبیات وحقوق

افغانستان یا مهد زبان دری

آریانای کهن، خراسان دوره اسلامی ویا افغانستان کنونی از قدیمترین ادوار محل ظهور عالیترین ودرخشانترین تمدنهای جهان بوده وفروغ آنهمه ذخایر فکری وگنجینه‌های معنوی بشکل علوم، فرهنگ، اخلاقیات، وادبیات بمارسیده است که درادوار مختلف بزبانهای مختلف نگاشته آمده وامروز از آن زبانهای تاریخی وباستانی دو زبان مستقل دری (فارسی خراسانی) و پښتو (پختو) وچندین زبانهای محلی (۱) دیگر که در جایش از آن سخن خواهیم گفت باقیمانده است.

پوهاند علی احمد جاوید

موضوع این مقاله زبان دری وارتباط تاریخی آن باسرزمین ادب پرور افغانستان است پیش از ورود بمطلب یک نظر اجمالی بدسته بندی زبانها از لحاظ خویشاوندی تاریخی می‌اندازیم تاموضوع بهتر روشن گردد.

بطور کلی عدد زبانهای عالم را اعم از زنده ومرده بین ۲۵۰۰ و ۳۵۰۰ تخمین میکنند واکادمی فرانسه عدد زبانهای دنیارا ۲۷۹۶ شمرده است. جمله این زبانها شاخهای ۲۵ درخت است که یکی از آن درختها، زبانهای هند واروپایی است که آن نیز بنوبت خود ۱۲ شعبه دارد که ذیلاً نام می‌بریم:

۱ - زبانهای آریایی (هند وایرانی)

۲ - تخاری (بادوشعبه معروف آن اگنی وکوچی)

... که مرکز آنها آسیای صغیر است)

۶ - یونانی (که دو گویش قدیم آن «ایونی و دوری» است)

۷ - آلبانی (که دولهجه مشخص بنام توسك وغیك دارد)

۸ - ایلیری

۹ - رومی (ایتالیایی) (که دو زبان کهنه آن اوسك و امبری و قسمت عمده این دسته لاتین است که بزبانهای زیر از آن مشتق شده: فرانسوی، پرووانسال، اسپانیولی، پرتگالی رومانی وغیره

۱۰ - کلتی (در ایرلیند، ویلز، کال)

۱۱ - توتونی یا گرمنی (شمال اسکاندنیویا، المان قدیم، فلامان. هلندی انگلیسی میانه وجدید

۱۲ - بالتی واسلاو (زبان بالت شامل لیتوانی ولتونی واسلاو شامل روسی، چك اسلواك، سربی، بلغاری، کرات

زبانهای آریایی بدو شعبه هندی و ایرانی تقسیم میشود:

۱ - زبان هندی که شامل زبانهای آریایی قدیم وجدید هندوستانست مانند ودا، سنسکریت متوسط و مشتقات آن یعنی (پراکریت ها) مانند سندی، گجراتی، بنگالی، هندی و همچنین پالی که میان سنسکریت واوستایی است که مجموعاً ۳۸ زبان میشود و همچنین السنه دیگر هند که عده آنها بالغ برصدها زبانست (۱)

۲ - زبانهای ایرانی (۲) که به ۱۳ شعبه منقسم میشود:

۱ - اوستا ۲ - سکایی یا ختنی ۳ - مدی ٤ - فارسی باستان یا فرس هخامنشی ۵ - پهلوی اشکانی (پهلویك) ۶ - پهلوی ساسانی (پارسیك) ۷ - سغدی (۳)

---

(۱) نگفته نگذریم که زبانشناسان زبان، ولهجه‌های (نورستانی پشه‌ی، کاتی، وایگلی، اخشون وخووار وپارسون) رامتعلق بخانواده آریایی هندی میدانند.

(۲) کلمه ایرانی درینقبیل مواردیك اصطلاح محض علمی است کهزبانشناسان بر ۱۳ زبان و ۲٤ لهجه اطلاق میکنند ومناسبتی باوضع سیاسی وحدود جغرافیایی ندارد.

(۳) سغدی زبانی بود که ساکنان میان سیحون وجیحون بدان سخن می گفتند و بالهجه‌های پامیر بسیار نزدیك است وتاحدود قرن ششم گویا رایج بوده است. وگویش لغنوبی لهجه ودنباله این زبان میدانند. بیرونی اسامی روزها ماهها وجشن ها و منازل قمر را باین زبان در آثار الباقیه خود ذکر کرده اما برای نخستین بار زبانشناس معروف مولر درسال ۱۹۰٤ اثر مختصری ازین زبان راانتشارداد. رسم الخط سغدی مقتبس ازخط آرامی است که خط اولیغور مغولان که بعدها اساس خط منچوری گردید از آن گرفته شده است.

۸- خوارزمی (۱) ۹- فارسی دری ۱۰- پشتو ۱۱- کردی ۱۲- بلوچی ۱۳-اوستی.
این سیزده زبان چنانکه معلوم مست شامل زبانهای مستقل (زنده و مرده) بوده ودارای ۲۴ لهجه یازبان محلی است که بعض آن درافغانستان وبرخی در ایران امروز متداول است وگمان میرود بعض دیگر باشد که شاید تدوین نشده .

این گویشهای ۲۴ گانه قرار زیر است :

۱ - یغنابی(یایغنوبی‌از زبانهای‌محلی‌پامیر)	۹- یزدی	۱۷- سنگسری
۲- شغنی	۱۰- نایینی	۱۸- طالشی
۳-اشکاشمی	۱۱- نطنزی	۱۹ - گورانی
٤ - واخی	۱۲- سویی	۲۰- کومزاری
٥ - منجانی	۱۳-خوانساری	۲۱- تاتی
٦ - اورموری	۱٤ - گزی	۲۲- لری‌وبختیاری
۷- پراچی	۱٥- سیوندی	۲۳- سومغونی
۸ - خوری	۱٦- منانی	۲٤- زازاکه‌نوع مخصوصی‌از کردی‌است

از شرح بالا این نکته روشن ومعلوم میشود که زبان دری (یا فارسی خراسانی) زاده پهلوی‌اشکانی‌وزبان‌پهلوی اشکانی دنباله زبان اوستایی است اما اغلب محققان معاصر عقیده دارند که زبان دری مستقیماً از اوستا برآمده وآنچه را که ما پهلوی اشکانی میگوئیم.همان زبان دریست دودلیل عمده آنها اینست که اگر آثار باقیمانده پهلوی‌اشکانی (مانند منظومه درخت آسوریك) باقدیمتر آثار دری مقایسه ومقابله‌شود چندان‌اختلافی

---

(۱)خوارزمی:خوارزمیها درمشرق دریای خزر وجنوب دریاچه‌خوارزم (اورال)زبان وفرهنگ جداگانه‌ای از خود داشتند وظاهراً تاحدودقرن‌هفتم‌هنوز زبان خوارزم کاملاً مغلوب زبان دری نشده بود. بیرونی درآثارالباقیه نام‌روزها،ماهها وجشنهای خوارزمیان را بزبان خوارزمی بدست میدهد ونیز آثاری از آن جسته جسته در بعضی کتب ذکر شده .خط این زبان نیز آرامی است اما تاکنون خوانده نشده . نسخه ازمقدمة الادب زمخشری باترجمه خوارزمی آن‌دریکی از کتابخانه‌های قونیه‌بدست آمده وظاهرازمخشرمی خوارزمی کتاب خود را بسه زبان دری ، ترکی وخوارزمی نیز ترتیب داده بود .

که بتوانگفت مادر وفرزند است بنظر نمیرسد وثانیاً بوجود آمدن این همه آثار (ازقرن سوم ببعد) بدون داشتن کدام سابقه تاریخی خالی از اشکال نیست باین معنی که زبانی لااقل دوسه قرن متداول ومروج بوده باشد تااین قدرت وورزیدگی را پیدا کند که شعری چون شعررودکی بمیان آورد بهرترتیب اگر ماقول دسته اخیررا قبول کنیم قدیمترین اثری که از زبان دری بمارسیده متعلق به ۱۲۰ پیش از میلاداست وبعکس اگر زبان دری رادنباله پهلوی اشکانی بدانیم باشواهد وابیات هجایی که درتواریخ ضبطاست قدیمترین اثرآن از قرن اول اسلامی بالا نمیرود اماشعر عروضی از نیمهاول قرن سوم اثر منثورازنیمه اول قرنچهارم بالاتر بما نرسیده .

بدلائلی کهدرزیر خواهد آمد وجودزبان دریپیشازاسلام ودرصدر اسلامثابت میشود :

نخست اینکهاعشی بن قیس متوفی ۶۲۹ میلادی کهازشعرای دوره جاهلیت عرب واز گویندگان معلقات عشراست وحضرت محمد (صلعم) رانیزدیده، دراشعار خود الفاظ دری بکار برده بفارسی بودن آن کلمات نیز اشارت کرده است .

دوم ۲۱ کلمه فارسی بنا برتحقیقات زبانشناسان مانندجفری انگلیسی درقرآن مجیدهست وتا آنجا کهتحقیق کرده اندسههزار لغتدخیلفارسی درعربی وجود دارد .

ازینها که بگذریم قدیمترین ماخذ ومنابعی کهراجع بزبان دری صحبت کرده اند آثارمورخان وجغرافیه نویسان عرب است وسه منبع معتبر و مقدم کتب زیر است :

۱- الفهرست : تألیف ابوالفرج محمدبن اسحق بن یعقوب النديم الوراق متوفی ۳۸۵ هـ.
۲- مفاتيح العلوم: تألیف ابی عبدالله محمدبن احمدبن یوسف کاتب خوارزمی متوفی ۳۸۷ هـ.
۳- احسن التقاسيم فی معرفة الاقاليم: تألیف شمس الدين ابوعبدالله بن محمد بن احمدابی بکر البناالشامی المقدسی معروف بالبشاری متوفی ۳۸۰ هـ آنچهرا که راجع بزبانها صاحب الفهرست ازقول ابن مقفع نقل میکند خوارزمی عیناً درکتاب خودضبط کرده بدون اینکه بهالفهرست یا ابن مقفع ویامأخذدیگری اشاره کندوآن عبارت اینست :

(ومن لغات الفرس الفهلويه) وبها كان يجرى كلام الملوك فی مجالسهم وهی لغة منسوبة الی بهلة وبهلة اسم يقع علی خمسة بلدان اصفهان والری وهمدان وماه نهاوند وآذربايجان ومن لغاتها الفارسيه وكان يجری بها كلام الموابده ومن كان مناسباً لهم وهی لغة كور فارس والدريه لغت اهل مدن المدائن وبها كان يتكلم من بباب الملك فهی منسوبة الی حاضره الباب والغالب عليها من بين لغات اهل المشرق لغة اهل بلخ :والخوزيه منسوبة الی كور خوزستان وبها كان يتكلم الملوك والاشراف فی الخلاء ومواضع الاستفراغ الذين يقال لهم النبط وبها كان يجری كلام حاشيه الملوك اذاالتمسوالحوائج وشكوی الظلامات لانها املق الالسنه)

باین ترتیب بنا بر نقل الفهرست وضبط مفاتیح العلوم زبان فارسی چندقسم بوده است:

۱- پهلوی (۱) منسوب به پهله که نام چندشهر بوده (اصفهان، ری، همدان، نهاوند، آذربایجان)

---

(۱) بنا بر تحقیقات امروزی پهلوی باتفاق جمهوراززبانشناسان منسوبست به قبیله ویاسرزمین پرثوه (پارتها) که آن سرزمین خراسان است پرثوی بقاعده تقلیب وتبدیل حروف پهلوی گردید برای اطلاع بیشتر بهسالنامای کابل ۱۳۳۰ رجوع شود .

۲- فارسی که مؤبدان زردشتی و علما و امثال آنها بدان تکلم میکردند و لغت اهل فارس بود.
۳- دری که لغت مخصوص حاضران در بار سلطنتی بوده و در آن لغت اهل بلخ غلبه داشته است
٤- خوزی که سلاطین واشراف در خلوت و مواقع عیش و عشرت با خواص و نزدیکان خودشان بدان حرف میزدند.
٥- سریانی که اهل علم وسواد بدان متکلم میشده اند.

کتب لغت فارسی مانند برهان قاطع، رشیدی، جهانگیری، غیاث ودیگران زبان فارسی را بر هفت گونه میدانند ومی نویسند که چهار از آن متروک است که آن زبان (هروی، سگزی زاولی وسغدی) میباشد وسه زبان دیگر متداول (دری، پهلوی وپارسی)

در بارهٔ زبان دری گاهی مطالب عجیب نوشته اند مثلاً زبان اهل بهشت است یا ملائکه آسمان چهارم بلغت دری تکلم میکنند .. ویا مردمان درگاه کیان (شاهان قدیم بلخ) بدان متکلم شده اند ... ویادرزمان بهمن بن اسفندیار چون مردم از اطراف عالم بدرگاه او می آمدند وزبان یکدیگر را نمیدانستند پادشاه فرمود تا دانشمندان زبانی وضع کردند وآنرا دری نام نهادند یعنی زبانیکه بردرگاه شاهان بان تکلم کنند دروجه تسمیه آن نیز روایات مختلف است بعضی ازمورخان چنانکه در بالا دیدیم آنرا منسوب بدرودر بارودرگاه میدانند وعدهٔ دیگر منسوب بدره وکوه مانند کبک دری(۱) بازدروجه کبک دری می نویسند که این باعتبار خوشخوانی میتواند بود زیرا که بهترین لغات فارسی زبان دریست —

ازتمام مطالب بالا این نکته برمی آید که زبانی باسم دری(سوای پهلوی وفارسی) وجودداشته که گاهی بنام «لغت دری» «لفظ دری» وفارسی دری خوانده شده وذکر فارسی نسبت بفارس نیست بلکه صاحبان لغت کلیه زبانهای خراسان وعراق عجم وفارس رابنام فارسی نوشته اند واین بمعنای اصطلاحی است نه لغوی.

نویسندگان کتب لغت وتاریخ ازقدیمترین زمان، (زبان دری) رامتعلق بخراسان قدیم خاصه شهرهای بلخ، مرو وبدخشان دانسته اند واین نکته ازمطالبیکه بعداً به تفصیل عرض خواهیم کرد کاملاً روشن وثابت میشود چنانکه دیدیم الفهرست این زبان راازفارس وعراق عجم نشمرده ونوشته که لغت بلخ در آن غلبه دارد برهان جامع آنرازبان معمولی بلخ بخارا ومرو میداند.

برهان قاطع وجهانگیری ودیگران آنرازبان ساکنان بلخ، بخارا، مرو، بدخشان میخوانند صاحب احسن التقاسیم که غالب بلاد اسلام راگشته شرح دلچسپی راجع بزبانهای خراسان دارد وازچگونگی لهجه مردم مرو، غرجشار، تخارستان، بلخ، بامیان، هرات، گوزگانان

(۱) کبک دری:

پری دیدار حوری نار ونقد	دری رفتار حوری یاسمین خد «سوزنی»
قوس قزح قوس وار، عالم فردوس وار	کبک دری لوس وار کرده گلو پرزباد (منوچهری)
دیگرنگه نکنم بالای سرو وچمن	دیدار صفت نکنم رفتار کبک دری (سعدی)
باعقاب تیز چنگ وبا همای خوب پر	ابلهی باشد که رقاصی کند کبک دری (سنایی)
خجل روی زرو یش مشتری را	چنان کز رفتنش کبک دری را (انوری)

(میمنه) وهمچنین سمرقند، بخارا وفرغانه معلومات لطیفی میدهد وزبان مردم بلخ را بهترین زبانها میداند وزبان اهل بخارا رانیز(دری) میگوید ومی نویسد که(آنرااز آن دری گویند که بدان رسائل دولتی نگاشته میشود وقصه‌ها بدان زبان بحضرت برداشته‌میشود واشتقاق آن از(در)است یعنی زبانیکه دردرخانه بدان سخن گفته میشود).

کلمه دری را گاهی بفصیح نیز تعبیر کرده‌اند ووقتیکه دری میگفتند مراد آنها لغت فصیح می بود وصاحب المعجم فی معاییر اشعار العجم(قرن هفتم) مکرر بفصاحت وصحت لغت دری اشاره میکند وفرهنگها مینویسد هر لغتیکه در آن نقصانی نباشد دری میگویند همچو اشکم وشکم بگوی وگوی که اشکم وبگوی دری باشد والمعجم زبان دری را موجزی از لغت فارسی ورطانات عجم میخواند :

نزدیکترین زبان بلغت دری سغدی وزبانهای ماوراالنهر را مینویسند واین نکته مسلم است کهزبان دری لغاتی ازسغدی وسائر زبانهای دیگر این نواحی گرفته «زبان فصیح، قلمی ودرسی شده‌وازهمین نظر برای رسائل دولتی بکار میرفته‌است که تحریفات وشکستگیهای زبان مکالمه را نداشته ...

اینزبان ازاوائل قرن دوم بنا برعلل تاریخی وراه یافتن رجال خراسان(مانند یحیی برمکی ازبلخ وطاهر فوشنجی ازهرات) بدربار خلفا اعتبار گرفت وکم کم کسب نفوذ کرد ودیری نگذشت که در پرتو قیامها ونهضتهای بوسلمه‌وابومسلم وتشکیل یافتن دولتهای مستقل ونیمه مستقل طاهری، صفاری، سامانی، غزنوی، غوری و... نضج گرفت. چون صحنه تمام این مبارزهای نظامی وسیاسی ونهضتهای فکری واجتماعی وجنبشهای ادبی خراسان وسیستان بود، مردم این ناحیه بافتخارات گذشته، زبان وملیت وآنچه بدانها پیوسته‌است علاقه پیدا کردند وبدینوسیله زبان دری نیز ازخاك بر کشیده‌شد ومورد توجه قرار گرفت تاجاییکه یعقوب صفاری شعرای دربار خودرا بشعر گفتن بفارسی دری تحریض کرد .

پشتبانی وحمایت آل سامان وتوجه خانواد های فضل پرور بلعمی، جیهانی وعتبی بشعروادب دری، اینزبان رابسامان رسانید چنانچه برای نخستین مرتبه ابوالفضل بلعمی، دیوانرا ازعربی بفارسی برگرداند ونظیر این کاررا ابوالعباس اسفراینی درروزگار شهنشاه غزنه‌و عمیدالملك کندری درعهدامیر ارسلان سلجوقی کردند عصر محمود شهنشاه شعردوست وشاعر نواز بدون مبالغه یکی ازدرخشنده‌ترین عصرهای ادبی ماست پادشاهان آل سلجوق وسلسله باعظمت غور توجه مخصوصی باین زبان داشتند وبسا آثار گرانمایه که بتشویق وترغیب آنها نگاشته شده‌است گذشته‌از آن بعضی ازسلاطین اینخاندان چون سلطان حسین اشعاری بزبان دری دارد. دربار های خوارزم مشاهیان، آل کرت وتیموریان هرات ازمشوقین زبان بودند. اینزبان بمرور درسائر کشورهای اسلامی ودردربار پادشاهان مانند مغولیان هند دیلمیان، آل زیار زندیه وصفویه در ایران و سلسله عثمانی درترکیه راه یافت وزبان رسمی و درباری آنها گشت وحتی اغلب این پادشاهان شاعر بودند ...ازعلاقه احمدشاه‌بابا همین بس

که شهنامه ای(۱) باین زبان از خود بیادگار گذاشته و پیوسته درصدد بود تا کسی پیدا شود که تاریخ زمان اورا بسبك دره نادره مهدیخان استرآبادی بنویسد چنانکه محمود مثنی دبیر او این کار را انجام دادو تاریخ احمدشاهی را بوجود آورد .

اعلیحضرت تیمورشاه ، شاه شجاع ، شهزاده نادر و دیگران باین زبان اشعار سروده اند که هنوز در دست هست .

بهرصورت این زبان درطی چند قرن تکامل خود از هند تاعثمانی زبان ادبی اقوام گردید اینك کلمه دری را تا جاییکه مجال تحقیق بود در اشعار شعرا و نثرهای قدیم بترتیب تاریخی می بینم :

فردوسی درشهنامه درذکر منظوم ساختن کلیله ودمنه میگوید :

کلیله بتازی شد ازپهلوی — بدینسان که اکنون همی بشنوی
بتازی همی بود تاگاه نصر — بدانگه که شد درجهان شاه نصر
گرانمایه بوالفضل دستور اوی — که اندر سخن بود گنجور اوی
بفرمود تا فارسی دری — بگفتند و کوتا شد داوری
گزارنده راپیش بنشاندند — همه نامه برودکی خواندند

درجای دیگر در ترجمه « بیور » می گوید :

کجا(۲) بیوراز پهلوانی(۳) شمار — بود بر زبان دری ده هزار

همچنین در ترجمه اروند می گوید :

اگر پهلوانی ندانی زبان — بتازی تواروند رادجله خوان

هموراست: یکی تازه کن قصه زرد هشت — بنظم دری وبخط در شت

قطران تبریزی :

گرچو دیگر بندگان بردرگه تو بودمی — همچو دیگر بندگان اندردل تو یادمی
گرمرا برشعر گویان جهان رشك آمدی — من درشعر دری برشاعران نگشادمی

ناصرخسرو بلخی: من آنم که درپای خوکان نریزم — مراین قیمتی در لفظ دری را

عنصری : ایا بفعل تونیکو شده معانی خیر — ویا بلفظ تو شیرین شده زبان دری

سنایی : شکرلله که ترایافتم ای بحر سخا — ازتو صلت زمن اشعار بالفاظ دری

(۱) این شاهنامه اثر نظام الدین عشرت سیالکوتی قرشی است مشتمل براحوال احمدشاه بابا وحملات او بهندوستان که بیت ذیل آغاز میشود :

بنام شهنشاه معراج بخش — خدیو زتخت افگن تاج بخش

(۲) باید متوجه بود هرجا که درشهنامه کلمه پهلوانی ویاسخن گفتن پهلوانی ودر غزل حافظ گلبانك پهلوی می آید مراد همان زبان پهلوی ساسانی است .

(۳) کجا درشهنامه ونظم ونثر قدیم بمعنی « که » نیز بکار میرفته.

نظامی : نظامی که نظم دری کار اوست — دری نظم کردن سزاوار اوست

خاقانی : دیدمرا گرفته‌لب آتش‌پارسی زتب — نطق‌من آب‌تازیان برده به‌نکته دری

« : بربط‌اعجمی‌صفت‌هشت‌زبانش دردهان — ازسرزخمه‌ترجمان کرده بتازی‌ودری

نظامی : خردنامه‌ها را از لفظ دری — بیونان زبان کرد کسوت گری

انوری: شمع بگشایدزشرح وبسطاوجذراصم — چون زبان‌نطق‌بگشایدبالفاظ دری

سعدی: هزار بلبل دستانسرای عاشق را — بباید‌ازتوسخن گفتن‌دری آموخت

نظامی: مغنی درخروش آور د پرده — غزلهای دری آغاز کرده

حافظ : چوعندلیب فصاحت‌فروشدای حافظ — توقدراو بسخن گفتن‌دری بشکن

زشعر دلکش حافظ کسی‌بود آگاه — که‌لطف‌طبع‌وسخن گفتن‌دری‌داند

معزی : دست‌رادش‌دردهانم‌دردریایی‌نهاد — چون‌بباریدازز‌بانم پیش‌اودردری

جامی جاییکه خمسه‌ترکی علیشیر نوایی را ستوده میگوید :

که گر بودی آن هم بلفظ دری — نماندی مجال سخن گستری

اقبال : گرچه هندی در عذوبت شکر است — طرز گفتار دری شرینتر است

لاادری: گر حمد توبرقبلهٔ ابدال نگارند — خواند بنماز اندر شعردری ابدال

مقدمه‌شاهنامه ابومنصوری ۳۴۶ ه‌که قدیمترین نثر فارسی است : (۱)

و پس‌ازآنکه‌بنثرآورده‌بودند سلطان‌محمودسبکتگین‌حکیم ابوالقاسم منصورالفردوسی رابفرمود تابزبان دری‌بشعر گردانید وچگونگی آن‌بجای‌خود گفته شود .....

از ترجمه تفسیر طبری۳۰۲ ه :

این تفسیر بزرگست ازروایت محمدبن جریرطبری ترجمه کرده بزبان‌پارسی دری‌راه راست (۲)...

ازدانشنامه علایی ابن‌سینا متولد ۳۷۰ :

«...که باید مرخادمان‌مجلس‌وی راکتابی تصنیف کنم بپارسی دری که اندروی اصلها ونکتهای پنج علم‌ازعلمهای حکمت پیشینگان گردآورم‌بغایت‌مختصری و...»

پس‌ازشرح این‌مطالب برمیگردیم باصل‌موضوع یعنی‌ارتباط وپیوستگی تاریخی این زبان‌باخراسان قدیم(افغانستان) وکیفیت انتشارآن بسائر بلاد و کشورها ..

چنانکه دیدیم وجودزبان دری‌پیش ازاسلام ثابت‌است . ازقرن اول و دوم جز چند شعرهجایی آثار دیگری بما نرسیده امادرقرن سوم‌است که‌گویندگانی دربلخ ، بخارا ، هرات وسیستان پدید آمدند وبنیان ادب دری‌را گذاشتند چنانچه درهمین آوان یك بیت شعریك‌رساله ویا یك کتاب درسراسر ایران امروزبزبان دری‌بوجودنیامده‌است واصولاً

(۱) اصل‌این‌شاهنامه که‌بنثربوده ازمیان رفته‌است‌وتنها‌مقدمه آن دردست‌است که‌مدتها مقدمه شاهنامه منظوم فردوسی بود که‌بعد از زمان بایسنغر میرزا آن مقدمه‌را برداشتند ومقدمه‌را که‌بامر بایسنغر درحدود۸۲۹ نوشته‌شده بود بجای آن گذاشتند

(۲) راه‌راست: یعنی دری ساده‌وهمه کس‌فهم

هم نباید باشد احیاناً اگر شعری یا کتابی دیده شده بزبان پهلوی ساسانی (پارسیك)، طبری وسائر لهجه‌های محلی آنسر زمین است .

(۱) در قرن چهارم که مشعل دری در دار الملك غزنه، نوبهار بلخ، گور جوزجانان وبازار هرات فروزان بود کوچکترین اثری درمغرب، شمال وجنوب وجنوب غربی ایران امروز بزبان دری بدست نیامده .

در قرن پنجم ناصر خسرو بلخی درسفرنامه خود می‌نویسد :

«در تبریز قطران نام شاعری را دیدم شعر نیکو میگفت اما زبان فارسی نیکو نمیدانست، پیش من آمد، دیوان منجیك ودیوان دقیقی بلخی را آورد وپیش من بخواند وهر معنی که اورا مشکل بود ازمن بپرسید بااو بگفتم وشرح آن بنوشت واشعار خود برمن خواند...»

قطران که خود از شعرای بزرگ وبلند طبع است در ترجیع بندی که ظاهراً اورا برشك بردن برشعرا متهم کرده اند افتخار میکند که من باب سخن گفتن دری را گشوده ام واین نکته میرساند که پیش ازاو در آذربایجان شاعر دری گوی نبوده است :

گرمرا برشعر گویان جهان رشك آمدی　　من در شعر دری با شاعران نگشادمی

در قرن ششم گویندگان دیگری چون خاقانی، نظامی وجمال الدین عبد الرزاق بزبان دری طبع آزمایی گرفتند وداد سخن بدادند ..

در قرن هفتم سرحد زبان دری بشیراز میرسد ونوبت ملك بپادشاه نظم ونثر شیخ اجل سعدی زدند. سعدی که سخن را باوج علیین رسانید ودرعذوبت بما معین نخستین شاعر وگوینده شیراز است که شاهکار جاودانی خود را بزبان دری درآورد وما پیش ازسعدی در شیراز شاعری سراغ نداریم که بزبان دری شعر گفته باشد... صاحب گلستان و بوستان نه تنها بزبان دری شعر دارد بلکه اشعار آبداری ازاو بزبان عربی ولهجه محلی شیرازی (که ازبقایای پهلوی ساسانی بوده) در دست هست که وزد رکلیات شیخ میرزید .

برای مثال یك بیت از گلستان ویك نمونه ازمثلثات استشهاد می آوریم

پیر هفطا ثله جوانی میکند　　عشغ مقری فخی بونی چش روشت

یعنی پیر هفتاد ساله جوانی میکند کور مگر چشم بینا را بخواب بیند . . . درنسخ گلستان چاپ هند می‌نویسند که این بیت بزبان روستاییان ودهقانان شیراز سروده شده . از مثلثات سعدی که یك بیت آن عربی، بیت دوم فارسی دری و بیت سوم زبان بومی شیراز است یك مثال می آوریم :

خلیلی الهدی انجی واصلح　　ولکن من هداه الله افلح

نصیحت نیکبختان گوش گیرند　　حکیمان پند درویشان پذیرند

---

(۱) برای مزید اطلاع رجوع شود بسبك شناسی مرحوم بهار وتاریخ ادبیات همایی وتاریخ ادبیات فروز انفر

کش اتهن داراغت خاطر نرنزت ‌ ‌ که تختی عاقلی ده بار اتنزت
یعنی گوش بسخن دار اگر خاطرت نرنجد ‌ ‌ که سخنی را عاقلی ده بار سنجد

در قرن هشتم است که حافظ شیرین سخن که شهرت نام وسحر کلامش کران تا کران جهان را پیچیده فخر میکند که ازشعر دلکشش کسی آگاه میتواند شد که سخن گفتن دری بداند در دیوان این شاعر محبوب: ابیاتی بزبان محلی شیرازی هست که جز از نظر خویشاوندی تاریخی شباهت دیگری بزبان دری ندارد وباین ترتیب ثابت میشود که تا قرن هشتم هنوز زبان معمول کوچه وبازار شیراز همان لهجه محلی بودوزبان دری را تنها خواص میدانستند . برای نمونه چند بیت ملمع از غزل حافظ را می آوریم :

امن انکرتنی عن عشق سلمی ‌ ‌ تزاول آن روی نهکو بوادی
که همچون مت ببوتن دل وای ره ‌ ‌ غریق العشق فی بحر الوادی
بپی ما چان غرامت بسپریمن ‌ ‌ عزت یك روی روشتی ازامادی
غم این دل بواتت خورد ناچار ‌ ‌ وغرنه اوبنی آنچت نشادی

ترجمه : ای کسیکه بر من انکار کردی از عشق سلمی ، تو از اول آن روی نیکو را بایستی دیده باشی تا همچو من ، ترا دل بیکبارگی غریق عشق دردریای دوستی شود

به پای ما چان ماغرامت خواهیم سپرد ‌ ‌ اگر تو یك گناهی یا تقصیری ازما دیدی
غم این دل را بباید ناچار بخوری ‌ ‌ وگرنه می بینی آنچه را که نشاید

در پایان گفتار آثار لهجه‌های محلی قدیم افغانستان را نقل میکنیم تا نزدیکی آن بزبان فصیح امروز ثابت کند که زبان دری اصلاً واساساً زبان یکی افغانستان خاصته شهر بلخ بوده که بمرور جهانگیر شده است وضمناً قدیمترین آثارزبان های مختلف وبومی ایران را میاوریم تا مطلوب بالا روشنتر گردد :

ازلهجه هروی همینقدر اطلاع داریم که نفحات الانس جامی (سال تألیف ۸۸۳) اصلاً بزبان عربی موسوم بطبقات الصوفیه بود (تألیف محمد بن حسین سلمی متوفی ۴۱۲) وبعداً خواجه عبداله انصاری (متوفی ۴۸۱) آنرا بزبان هروی تقریر وتوسیع کرد وسپس جامی درقرن نهم بنابر تمایل امیرعلیشیر نوایی وزیر دانشمند سلطانحسین بایقرا از سرنو بفارسی ادبی در آورد وترجمه احوال مشایخ زبان خودش رابدان افزود .

از لهجه مردم بلخ تاریخ طبری حکایت لطیفی دارد چنانچه درذیل حوادث سال ۱۱۹ و ۱۰۸ ه می نویسد که درین دو سال ابومنذر اسد بن عبداله القسری بختلان لشکر کشید اما از خاقان شکست خورد و ببلخ گریخت کودکان در کوچهاهی خواندند :

از ختلان آمدیه ‌ ‌ (۱) برو تباه آمدیه

---

(۱) برو تباه = بروی تباه = شرمنده

(۱) آ بار باز آمدیه　　　خشك و نزار آمدیه

همچنین در تاریخ سیستان سرود آتشکده کرکوی نمونه زبان ولهجه آنروز سیستان است

فرخت بادا روش　　　خنیده گرشاسب هوش
همی برست از جوش　　　نوش کن می نوش
دوست بد اکوش　　　بافرین نهاده گوش
همیشه نیکی کوش　　　دی گذشت ودوش

شاها خدایگانا : بافرین شاهی

همچنین در آثار ابوریحان البیرونی، لغت فرس و برهان قاطع، لغاتی از لهجه های سغدی خوارزمی زاولی وجود دارد . . . و اینك می آیم بگویشهای ایران که اغلب آن هنوز هم متداول است و بسا شعرای که در ادوار مختلف باین لهجه ها یعنی زبان ولایتی اشعار سروده اند که معروفترین آنان عبارتند از :

بندار رازی، اوحدی کرمانی، باباطاهر همدانی . عبیدزاکانی، جلال طبیب شیرازی سعدی، حافظ، محمود قاری، درویش عباس گزی اصفهانی ودیگران.

۱- زبان رازی وتهرانی :

مقدسی درسده چهارم اززبان مردم ری یاد میکند والمعجم زبان رازی (منسوب بری) را بدری نزدیکتر ازپهلوی میخواند، بندار رازی سراینده سده پنجم ومداح دیلمیان نه تنها بعربی ودری شعر میسروده بلکه بزبان رازی نیزتفنن میکرده است . ازاشعار رازی درالمعجم هست ونیز قصیده ی در مونس الاحرار و قطعات چند در مجمع الفصحاء و مجالس المومنین وجوددارد که برای نمونه یك دو بیت نقل میکنم .

ازالمعجم : (۲)دیم من دیم دوست ان اشایه ایناج درد
چونان دیمه گل دیمه نیمی سرخ و نیمی زرد

ازمونس الاحرار: خوررنگین وماهك سرو بالا　　ابالای توام برسرو بالا

ونیزدرسده یازدهم شاعری متخلص بسحری بزبان تهران اشعاری دارد که ازآن این قطعه را ذکرمیکنم وبرای معلومات بیشتر رجوع شود بتذکره نصر آبادی صفحه ۴۱۰ :

گل دیمیم که بملا نمیشو　　　سوته جانم بتما شا نمیشو
مده پیغام که اینها قصه اس　　　تاترا نینه دلم وا نمیشو
زفل را وا که اگه دل میبری　　　مغز تاشو نوینه جا نمیشو

۲- زبان طبری :

این لهجه درسراسر سرزمین مازندران (گیل وتات) باتفاوتهای مختصر صحبت میشود و آثار زیادی ازقدیمترین زمان درین زبان وجوددارد والمقدسی نیزازین زبان یاد کرده وقدیمترین اثر آن مرزبان نامه است که دو ترجمه فارسی آن دردست هست ونیز تاریخ طبرستان

---

(۱) آیار = آواره
(۲) دیم = صورت

بهومرزبان بن رستم شعری بنام «نیکی نامه» نسبت میدهد. نه بیت شعر از دیواره وزیاسته مرد شاعر قرن چهارم دربارهٔ عضدالدوله دیلمی و قابوس وشمگر دردست هست. ونیز دو بیت شعر از کیکاوس بن اسکندر بن قابوس بن وشمگر (قرن پنجم) درقابوسنامه وجود دارد که ذیلاً نقل میشود.

(۱) سی دشمن بشرداری رمونه — نهراسم ورمیر کهون وردونه
چنین گـنه دونا که بوین هرزونه — بگور رخته نخسه آنـکس بخونه

سپس ترجمه آنرا بشعرفارسی میدهد:

گر شیرشود عدوچه پیدا چه نهفت — باشیر بشمشیر سخن باید گـفت
آنرا که بگور خفت باید بی جفت — باجفت بخوان خویش نتوان خفت

ازشعرای معروف این زبان امیرپازاوری است، همچنین درزمان محمد شاه قاجار، نصابی بزبان طبری بروش نصاب ابونصرفراهی سروده شده که بیش ازهشتصد کلمه طبری در آن هست وسه بیت اول آن اینست:

مه یار عزیز ای خجیره ریکا — تراجـان عشاق بـادا فدا
فعو لن فعو لن فعو لن فعو ل — زبحر تقارب بخوان شعر هـا
زمین دان بنه ابر آمد مها — بود دینه دیروز الان اسا ....

۳- زبان کردی:

اززبانهای مغربی ایرانست که دارای ادبیات وسابقه تاریخی روشنی میباشد وچندین لهجه دارد اشعار کردی ازسه صورت بیرون نیست: شعرعروضی، بیت، گورانی

دراصطلاح عمومی کردزبانان کلیه اشعاری که با آهنگ بشکل تصنیف با آواز خوانده میشود «گورانی» میگویند نظیر آنچه ما «کردکی» میگوییم اینك نمونه ی ازترانهای کردی «گورانی» رانقل میکنیم:

توقسم خور دی شو بکتیه پیسم — دوه شو عکسه کت له لای شخصی دیدم
من کیخدانیم کـار ت بسا زم — د و ست بـکشم خـو یتش بخو ازم

ترجمه: تو قسم خوردی بمن شو هرکنی — دیشب عکست را درنزد شخصی دیدم
افسوس که من که خدا نیستم کارت را بسازم — دوستت را بکشم خودت را نیز بزنی گیرم

نمونه دیگر: خوم کرد سانی فا رسی نازانم — بزوانی کـر دی دردت له گـیانم
من کردستانی استم فارسی نمیدانم — بز بـان کر دی د ر دت بـجانم

(۱) ترجمه تحت الفظی آن چنین است:

اگر شیر دشمن د ا ری با کی نیست — نهراسم ازوی ومیر گیهان (خداوندگار جهان) نیزداند

چنین گوید دانا که ببین که هرکس — بگور خفتـه نخسپد آنـکس بخانه

٤ ـ لهجه همدانی :

چنانچه از گفتار المعجم برمی آید هنوزتا قرن‌هفتم اهالی همدان، زنجان، عراق (اراك) بانشاء وانشاد ابیات پهلوی مشعوف بودند وبیش ازاقوال عربی واغزال دری از آن لذت می‌بردند، بهترین نمونه لهجه همدان، اشعار باباطاهر عریاست (قرن پنجم) که نمونه آن ذیلاً نقل میشود :

مو آن رندم که نامم بی قلندر	نه خان دیرم نه مان دیرم نه لنگر
چوروز آیه بگردم گرد کویت	چو شو آیه خشتان و آنهم سر
دلی دارم که بهبود ش نمیبو	نصیحت میکرم سود ش نمیبو
بباد ش میدهم نش میبره باد	در آتش می نهم دود ش نمیبو
یکی برزیگری نالون درین دشت	بچشم خونفشان آلاله میگشت
همی گشت و همی گفت ای دریغا	که باید کشتن وهشتن درین دشت

٥ ـ زبان آذری :

گویش آذری زبان باستانی آذربایجان است که آثار آن از قرن ششم با ینطرف بطور پراگنده درکتب بمارسیده اینك یك‌ملمع آذری راکه‌ازشعرای معروف قرن هشت همام تبریزی متوفی (٧١٤هـ) سروده ازروی‌جنگ خطی بنام (تذکرةالشعرا یاسفینه اشعار متعلق بکتابخانه شوراییملی ایران)

نمونه می آوریم :

بدیدم چشم مستت رفتم از دست	کوام وآذر دلی کو یا بنی مست
دلم خود رفت ومیدانم که روزی	بمهرت هم بشی خوش کیانم از دست
به آب زندگی ای خوش عبارت	اوانتلاود جمن دهل وکیان بست
دمی برعاشق خود مهربان شو	کزی سر مهرورزی کت بی کت
بعشقت گرهمام از جان بر آید	موازش کیان لوان بمرت وارست
گرم خاو ابری بشنم بوینی	ببویت خته بام ژ اهنام سر مست

در همین جنگ خطی اشعار وابیاتی عنوان(الفهلویات)(١)و(تبریزیات) هست که نمونه ی ازهرکدام نقل میشود :

ازفهلویات: ببوواله‌شوی بجهرروزی   تی‌چه سوزی کی نین‌اژ تــه روزی

ازتبریزیات: می شم ادورسفر، دریاهن‌ام‌جان خطر   نم‌غم جن‌ومال وکاند، فراق‌موچنوبتر

ضمناً باید متوجه بود که هرجا کلمه فهلویات‌می آید مراد اشعاریست که‌درسراسر ایران بلهجه‌محلی باصطلاح امروز«ولایتی»سروده شده‌باشد والمعجم‌همیشه بهمین‌معنی بکار برده چنانچه می‌نویسد که‌دربحرمشاکل(٢) اشعارپهلوی بیش‌از دری‌است واین‌مثال رامیاورد:

(١) هنوزلهجه‌های محلی که نام‌بردیم درایران متداول است وزائد از نصف جمعیت ایران بلهجه ها ی محلی صحبت میکنند وفارسی زبان رسمی ودرسي آنهاست .

(٢)ازقرن سوم ببعد که شعردری‌بوزن عروضی‌سروده‌شدتدریجاً ابیات‌پهلوی که‌بیشتر کاملاً هجایی بود کم کم عروضی شد چنانچه نمونه‌های آنرا دیدیم .

خوری کم زهره نی کش سا بیو سم | نینیم آن دسترس کش پا ببوســم
بواژی کوکــو اش خــانهــاپا | وش خــدا بشم آن پــا ببوســم

اینك دونمونه اززبان گزی ولری نقل میکنم و بمناسب اطاله کلام از آوردن نمونه لهجه‌های دیگر مانند سدهی، لاری وغیره صرف نظرشد گزی اصفهان :

ای لوانت پژ مرته‌د که یاقوتی | ملکوتی ورامت تویی لاهوتی
لری: دونی زچه سرنریده افتو | یارم نــوزیستــاده ازخــو

نتیجه بحث : زبان دری که منشاء آن بگمان غالب به پهلوی اشکانی وزبان سغدی وزند (اوستایی) تعلق میگیرد، زبان مخصوص افغانستان یاخراسان قدیم است پهلوی ساسانی (یاپارسیك) وبقایای آن بشکل لهجه‌های محلی بسرزمین ایران اختصاص دارد... زبان دری ازقرن سوم ببعد، پهلوی را زیردست خود برد وبروستاها تبعید کرد وخود در ادب وفرهنگ جای آنرا گرفت چنانچه درقرن هفتم عموم مردم پهلوی را نمی فهمیدند وتنها زردشتیان برای مسطورات مذهبی خود این زبان را بکار می بردند .. فخرالدین اسعد گرگانی در سال (٤٤٠) موقعیکه قصهٔ ویس ورامین را ازپهلوی بزبان دری ترجمه ونظم میکرد میگوید:

ندیدم زان نکوتر داستانی | نماند جز بخرم بوستانی
ولیکن پهلوی باشد زبانش | نداند هر که بر خواند بیانش
نه هر کس آن زبان نیکو بخواند | وگر خواند همی معنی نداند...

ودرینجا گفتار ماراجع باصل وچگونگی زبان دری که افتخار مشترك افغانستان، ایران وهند وحتی شرق میانه است پایان میرسد .

فهرست منابعیکه درتألیف این مقاله از آن استفاده شده است :

١ـ الفهرست ابن ندیم
٢ـ مفاتیح العلوم خوارزمی
٣ـ احسن التقاسیم مقدسی
٤ـ فرهنگهای مختلف فارسی
٥ـ تاریخ ادبیات همایی
٦ـ « « شفق وفروزانفر
٧ـ تاریخ ادبیات افغانستان چاپ اخیر وزارت معارف
٨ـ دیوانهای شعرا وتاریخ سیستان
٩ـ سبك شناسی ملك الشعراء بهار
١٠ـ خطابه فارسی فصیح تقی زاده
١١ـ قابوسنامه
١٢ـ واژه نامه طبری
١٣ـ نشرات ایران کرده
١٤ـ ترانهای کردی
١٥ـ یاد داشت های درسی ازدکتر مقدم
١٦ـ مأخذ دیگر که درخود نوشته بان اشاره شده است.

بناغلی سید قاسم رشتیا

موسسات تعاونی و رول

آن در حیات اجتماعی

یکی از مظاهر برجستهٔ پیشرفت حیات اجتماعی به وجود آمدن مؤسسات تعاونی است که در قرن (هجدهم) در اروپا و بعداً در امریکا و متعاقباً در قرن نوزده و بیست در آسیا و سایر قاره ها دوش بدوش انکشاف اوضاع اجتماعی توسعه اختیار کرده است. اگرچه بقول داکتر (جانسن) عالم شهیر اجتماعی «زندگی بذات خود در اثر یک تعاون عمومی جریان و ادامه میابد» لیکن در اوائل این تعاون غیر شعوری بوده و از زمانی شکل شعوری به خود گرفت که با روی کار آمدن صنایع ماشینی انقلاب و تحول بی سابقه در طرز حیات جوامع بشری رخ داد و در آنوقت هم این موسسات اولتر بشکل اقدامات دفاعی عرض وجود نمود. چنانچه ابتدا کارگران برای حفظ موقعیت خویش که از ترس روی کار آمدن ماشینها و کارخانه ها خود را دچار مخاطره حس میکردند جمعیت تعاونی را تشکیل دادند و سپس مستهلکین که در شهرها جمع شده بودند برای استفادهٔ بیشتر از نعمت امتعهٔ ماشینی به تأسیس موسسات تعاونی مصرف کننده گان پرداختند وسپس با انکشاف تولیدات دنیای جدید (امریکا) دهاقین اروپا وضعیت خود را به خطر دیده تشکیلات تعاونی دهاقین را برای خود به وجود آوردند و بعد رفته رفته دامنهٔ این قسم موسسات وسعت و عمومیت اختیار کرد ولی اساس همه از یکطرف دفع مخاطرات و تهدیدات حادثه و از طرف دیگر رفع پارهٔ احتیاجات ضروریهٔ شان بود که ذریعهٔ اقدامات دسته جمعی برای تامین این دو مقصد اقدام کرده وسعی دارند در عین زمان بمقابل فشار ها و تهدیدات بطور مجموعی مقاومت و نیز احتیاجات درجه اول و عمومی صنف و طبقهٔ خود را از منابع اولیه بیکدست تهیه نمایند و ازین حیث از یکسو زحمت

بناغلی سید قاسم خان رشتیا

تشبثات انفرادی را برای هریك از افراد مرتفع و از سوی دیگر نرخ تمام شده را به نفع مشمولین به حد اقل تنزیل دهند. چنانچه رفته رفته بملاحظه منافع مادی و معنوی که از همچه موسسات تعاونی از روی تجربه ثابت گردید اکثر صنوف پیشه وران برای خود به تشکیل کوپراتیفهای علیحده پرداختند که روز بروز بر تعداد انواع آن افزوده میرود چنانچه امروز از کوپراتیفهای بزرك امثال کوپراتیفهای کارگران، تجار، دهاقین، مالداران و... گرفته تا کوپراتیفهای اصناف کوچك مثل: کوپراتیف موسیقی نوازان و حتی کوپراتیف بیکاران... هم وجود دارد و از همین حیث در قوانین ممالك اساسات وحدود فعالیت‌های این نوع موسسات بطور مشرح پیش بینی شده است.

در مملکت ما فکر تاسیس اولین کوپراتیف برای مامورین دولت در سال ۱۳۲٤ بوجود آمده زمانیکه شاغلی میرزا محمدخان یفتلی به حیث وزیر مالیه وظیفه دار بودند پیشنهاد آنرا به مقامات صلاحیت دار تقدیم و منظوری تاسیس این مؤسسه را حاصل کردند که سرمایهٔ ابتدائی آن به حدود یك کرور و شصت الك افغانی از طرف دولت تخصیص و ترتیبات افتتاح آن در نظر گرفته شد لیکن از حیث عدم آمادگی افتتاح این موسسه مدتی ملتوی مانده بود تا اینکه در سال ۱۳۲۵ که نسبت به قلت حاصلات زراعتی و مشکلات تورید رخت یك بحران اقتصادی جدیدی در مملکت رونما و به اثر آن حسب پیشنهاد شاغلی عبدالمجید خان زابلی وزیر اقتصاد ملی مجلس فوق العادهٔ (رفاه عامه) تشکیل و تاسیس (دیپوی تعاونی) برای رخت و متعاقباً تاسیس (کوپراتیف مامورین) نسبت به تهیهٔ مواد ارتزاقی کتلهٔ بزرك مامورین و مستخدمین دولت منظوری حاصل و موسسه اولی در اوائل سال ۱۳۲۶ و موسسه دویمی اواخر سال ۱۳۲۷ افتتاح گردید. برای دیپوی تعاونی که کار آن توزیع رخت بصورت کوپونی در تمام مملکت بود مبلغ پنج کرور افغانی طور قرضه بی مفاد از موسسات اقتصادی مملکت جمع و برای تاسیس کوپراتیف مامورین از همان سرمایهٔ جمع شدهٔ سابق کار گرفته شد. دستگاه دیپو در سال‌های ۱۳۲۷ و ۱۳۲۸ و قسمتی در سال ۱۳۲۹ چه بذریعهٔ توزیع رخت کوپونی چه ذریعه دکان های آزاد در تنزیل نرخ رخت به اهالی مملکت خدمات خوبی کرده و از آن پس بسبب زیاد شدن واردات رخت و رفع قیودیکه نسبت به صدور رخت در ممالك خارج موجود بود این مؤسسه توزیعات کوپونی را ترك و صرف به کشودن دکان های آزاد رخت فروشی جهة تنظیم نرخها بصورت رقابت آزاد با تجار و موسسات انفرادی به فعالیت خود ادامه داده که ماهیت تعاونی سابق آن تا اندازهٔ از بین رفته و صرف به حیث یك قوه انتظامی و ذخیرهٔ احتیاطی در دست حکومت اثبات وجود مینماید.

اما موسسهٔ تعاونی مامورین از بدو تاسیس تا کنون باوصف عدم سابقهٔ این قسم موسسات در مملکت و معلوم نبودن عدهٔ حقیقی اعضای فامیلی مامورین دولت با وسایل محدود و مختصری شروع به فعالیت نموده اولتر از همه تهیهٔ آرد را که اساس غذای افراد مملکت

وبنا برآن ضرورت درجه اول حیاتی عموم بشمار میرود به عهده گرفت ودرحالیکه عدهٔ منسوبین آن از (۴۵) هزار نفر که دراول تخمین شده بود درظرف پنج سال به (۸۰) هزار نفر رسیده وازطرف دیگر امتیازات ابتدائی آن که برای تلافی ضررهای ارزان فروشی ومصارف اداری تخصیص یافته بود یکی بعد دیگری ازبین میرود، توزیع روغن وبرنج وچای وبوره ونمك وذغال ورخت راکه چهار قلم اخیر ازطرف دوائر وموسسات عمدهٔ مملکتی یعنی بالترتیب ریاست انحصارات دولتی و وزارت معادن ودیپوی تعاونی به نرخهای تمام شده به دسترس این موسسه گذاشته میشود اقدام نموده ومیخواهد هنوز هم ساحهٔ فعالیت خویش راعلی الرغم مشکلات عدیده توسعه دهد. وهم درتحسین عملیات فعلیه خویش صرف مساعی مینماید. چنانچه ازجملهٔ اقدامات مهمهٔ آن یکی بوجود آوردن یك دستگاه مکمل ماشینهای گندم پاکی وآسیاب های برقی جهة تهیه آرد مامورین بشمار میرود که کوپراتیف را از احتیاج کارگران دستی وآسیاهای انفردای خارج کنترول خود موسسه فارغ ساخته است درپهلوی آن بوجود آوردن یك سرویس مستقل حمل ونقل باتهیه وبکار انداختن متجاوز از چهل عراده موتر های لاری نیز باید درنظر گرفته شود که این هم کنترول موسسه را در امور غله رسانی تااندازه تقویه کرده واگر تعمیر گدام های اساسی را درولایات غله خیز جهة ذخیره نمودن غله درمواقع فصل وتاسیس نمایندگی های خریدرا به اساس خریداری نقد و تبادلهٔ جنس نیز برآن بیفزاییم اهمیت اقدامات اساسی موسسه جهة ابقاء وپیشرفت آن خوبتر نمایان میشود. ازطرف دیگر برای ترویج روغن نباتی به عوض روغن حیوانی (که مقدار آن درمملکت محدود ومصرف آن روز افزون بوده وازاین حیث قیمت آن سال به سال بلندتر میرود) موسسهٔ تعاونی مامورین برای تورید دستگاه مکمل تیل کشی ازدانه های روغندار پیدا وار مملکت ازقبیل کنجد وزغر وشرشف وگل آفتاب پرست وغیره داخل اقدامات شده عنقریب دستگاه مذکور فرمایش داده میشود واین دستگاه طوریکه سنجیده شده حصه کلی مصارف روغن مامورین را از روغن نباتی تصفیه شده تامین خواهد کرد کهاین بذات خود ازنقطهٔ نظر اقتصاد عمومی مملکت نیزمهم وموثر میباشد.

ازطرف دیگراین مؤسسه جهة بدست آوردن یك اندازه اسعار برای توسعهٔ خدمات وهم به امید پیدا کردن مدارك تلافی برخی ازضررهای دائمی واحتمالی خویش اجازهٔ تجارت صادراتی رااز حکومت حاصل وبه پارهٔ تشبثات تجارتی دست زده است که درصورت کامیابی علاوه از اینکه درتقویه وتوسعهٔ صادرات مملکت سهم خواهد گرفت یك اندازه اسعار خارجه هم بدست آورده وذریعهٔ آن برخی ضروریات دیگر مامورین را به نرخ نازلتر تهیه وعندالموقع اندك مفادی هم (اقلاً جهة جبران قسمتی ازمصارف اداری خویش) تأمین خواهد کرد ونیز موسسه درنظر دارد شعبات خود راتدریجاً ازمرکز درسائر ولایات مملکت نیز توسعه داده جنبهٔ خدمات عمومی را برای تمام مملکت حائز گردد.

خلاصه این مؤسسه درحالیکه هنوزمراحل ابتدایی خودرا میپیماید وطبعاً بامشکلات و حوادث گونا گونی مواجه‌میباشد باهم‌طوریکه دربالا اشاره شددر راه انکشاف و پیشرفت خود در حرکت بوده امیداست به کمك حکومت متبوعه وهمکاری های دوایر و موسسات سایره- وپشتیبانی مامورین بخدمات شایسته در آینده نه‌تنها برای طبقهٔ مستحق مامورین ومستخدمین دولت بلکه برای تمام تودهٔ ملت کامیاب گردد .

درخاتمه باید عرض‌شود که‌شکل‌این مؤسسه‌ازسایر موسسات تعاونی که‌دردنیا معمول است فرق کلی داردچه عموم موسسات تعاونی (کوپراتیف‌ها) مستقیماً ازطرف طبقهٔ مشمولین‌خودتاسیس وبه‌سرمایه وپرداخت حق‌الاشتراك دائمی‌وموقوته آن‌هااداره‌میشوند. حالانکه این کوپراتیف که بدواً به سرمایه دولت تشکیل گردیده تا کنون‌تنها، به‌سرمایه دولتی اداره شده ازلحاظ عدم‌توانایی طبقه مامورین حتی حق اشتراك جزیی که دراول قبول شده‌بود نیز معاف- وضررهای وارده کاملاً ازطرف دولت‌تأمین وتلافی میشود که گویا کمك‌های‌این‌موسسه موازی معاشات مامورین‌حکم‌یك‌مدد معاش را ارائه‌مینماید. اینك درذیل‌این کلیات پاره معلومات- واحصائیه‌راجع بفعالیت‌ها وساحه‌های کاروخدمات مؤسسه تعاونی مامورین جهة مزید اطلاع قارئین محترم تقدیم میگردد :

احصائیه مصرف یك ساله مواد ارتزاقی ورخت ریاست تعاونی مأمورین

۱ـ آرد یا گندم یکنفر دریکماه: ۱ـ سیر ۲۶ خورد از ۸۰۵۴۲ نفر ـ درهشت ماه: ۵۲ر۹۶۶۱۱۶۷سیرـ قیمت فی سیر ۰ر۱۶ افغانی = ۰ر۱۵۹۳۸۶۸۵ـ افغانی

۲ـ شکر یکنفر دریك ماه ۱۰ « ۸۰۵۴۲ « « در یکسال: ۵۲ر ۱۶۶۷۴۲ «ـ « « ۰ر۵۵ « = ۶۹ر ۹۱۷۰۸۵۴ «

۳ـ چای سیاه « « ۱ « ۸۰۵۴۲ « « : ۵۴ر ۴ ۱۶۶۷ «ـ « « ۰ر۲۴۰ « = ۵۰ر ۱۸۱۷ ۴۰۰ «

۴ـ چای سبز « « ۱ نیم و « ۸۰۵۴۲ « « : ۰۹ر ۸۳۳۷ «ـ « « ۰ر۳۰۴ « = ۷۵ر ۴۳۰۰ ۲۵۳ «

۵ـ نمك « « ۴ « ۸۰۵۴۲ « « : ۰۸ر۶۶۶۹۷ «ـ « « ۸۵ر۱۰ « = ۸۱ر ۷۲۳۶۵۳ «

۶ـ برنج باریك « « ۲۴ « ۸۰۵۴۲ « « دوماه: ۰۵ر ۶۰۴۰۶ «ـ « « ۰ر ۲۸ « = ۱۹ر ۱۶۹۱۳۷۰ «

۷ـ روغن زرد « « ۴ « ۸۰۵۴۲ « « سه ماه: ۷۶ر ۱۵۱۰۱ «ـ « « ۰ر ۱۷۰ « = ۲۵ر ۲۵۶ ۷۲۷۶ «

۸ـ صابون قند زی « سه ماه یك کلچه « ۸۰۵۴۲ « « یك سال: ۰۰ر۳۲۲۱۶۸ کلچهـ « یك کلچه ۴۵ر۳ « = ۶۰ر ۱۱۱۱۴۷۹ «

۹ـ رخت یك سال ۱۲ متر « ۸۰۵۴۲ « « یکسال: ۰۰ر ۹۶۶۵۰۴ مترـ « فی متر ۰ر ۱۰ « = ۰۰ر ۹۶۶ ۵۰ ۴۰ «

۱۰ـ ذغال بلوط دریك سال ۱۲ سیر « ۲۵۰۰۰ « ۰۰ر ۳۰۰۰۰ ـ « « سیر ۵۰ر ۷ « = ۰۰ر ۲ ۲ ۵۰۰۰ «

۱۱ـ ذغال سنك یك سال ۰۰ر ۱۲۰۰۰۰ « « « ۷۵ر ۲ « = ۰۰ر ۳۳ ۰۰۰۰ «

احصائیه مشمو لین کوپراتیف بهجزء رتبهوتفریق مامور ومستخدم ومتفرقه :

ازوزراء ورؤسای مستقل گرفته الی کاتب و کاتبان موقت درشق عسکری وملکی ومعادل رتبه های مذکور وملاامامان وموذنین مساجد شهروحاضر باشها وغیره مشمولین که بحیث رئیس عایله کوپون گرفته‌اند.

	۱۲۱۷۷	کوپون
مستخدم	۱۲۰۹	»
متفرقه	۵۵	»
	۱۳۴۴۱	»

درحالیکه سیزده هزار وچهارصدوچهل ویك (۱۳۴۴۱) کوپون داده وتعداد عایله کوپون داران مذکور عبارت از (۶۷۱۰۱) نفر میباشد بدینصورت تعداد مشمولین حاضره کوپراتیف یعنی خود کوپونداران وفامیلهایشان بالغ بر (۸۰۵۴۲) هشتاد هزارو پنجصدو چهل ودونفر میشودواوسط عایله فی کوپون درحدود (۶) شش نفراصابت می کند.

احصائیه زیاد شدن مشمولین کوپراتیف :

سال ۱۳۲۷ تعداد عمومی کوپون داران بهشمول عایله ۴۵۰۰۰ نفر

درسال ۲۸ تعداد کوپون داران که تنها مامورین بودند بشمول عایله	۶۰۸۲۴	تفاوت	۱۵۸۲۴ نفر
درسال ۲۹ تعداد کوپون مامورین ومستخدمین ومتفرقه	۶۶۳۳۰	»	۵۵۰۶
درسال ۳۰ » » » » »	۷۴۹۴۱	»	۸۶۱۱
درسال ۳۱ » » » » » تا اخیر جدی	۸۰۵۴۲	»	۵۶۰۱
افزودی مشمولین ازبدو تاسیس کوپراتیف تاامروز عبارت است از			۳۵۵۴۳ نفر

فیصدی کمك کوپراتیف مامورین بهمشمولین کوپراتیف ازحیث تفاوت نرخ مواد :

درحال حاضراین موسسه برای مامورین کوچك الی ۴۰ فیصد وبرای مامورین متوسط الی ۳۰ فیصد کمك مینماید. واگربطور عمومی در نظرگرفته شود برای مامورین ومستخدمین الی ۲۵ فیصد معاشات شان کمك میرساند .

قوه حمل ونقل برای رسانیدن مواد معرف سالانه کوپراتیف مامورین :

مجموع مقدار مواد مصرف سالانه : (تقریباً هفده هزار خر وار) ۱۷۰۰۰ خر وار

تعداد عمومی موتر که فی موتر (۶۰۰) سیرمحموله دارد ۲۲۶۶ عراده موتر بکاردارد.

و اگــراین کار به ۱۲ ماه تقسیم شود دویك لاری درماه.

دوپیره اجرا وبرای حمل غله وغیره رفت وآمد بنماید . ۳۷۶ عراده بکاراست

تفاوت نرخ اجناس درسال جاری :

	نرخ بازار	نرخ کوپراتیف	تفاوت
آرد .	۲۶ فی سیر	۱۶	۱۰ افغانی
شکر .	۷۶ «	۵۵	۲۱ « پیش از پیشنهاد

ریاست انحصارات تفاوت (۳۵) افغانی بود »

چای سیاه	۱۸ = فی پاو	۱۵	۳
چای سبز	۲٤ «	۱۹	۵

رخت: رخت هندی مخصوصاً طول جیم الوان چك نظر به بازار درفی متر درحدود شش افغانی از باقی رخت ها فی متر ـ ۲ افغانی .

صابون: درفی کلچه تفاوت ۵۰ پول

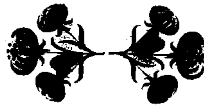
نمك. درفی سیر دو افغانی (پیش از تغییر نرخ وزارت معادن دونیم افغانی تفاوت داشت)

ذغال بلوط :	در بازار ۱۰	۷ر۵	۲ر۵

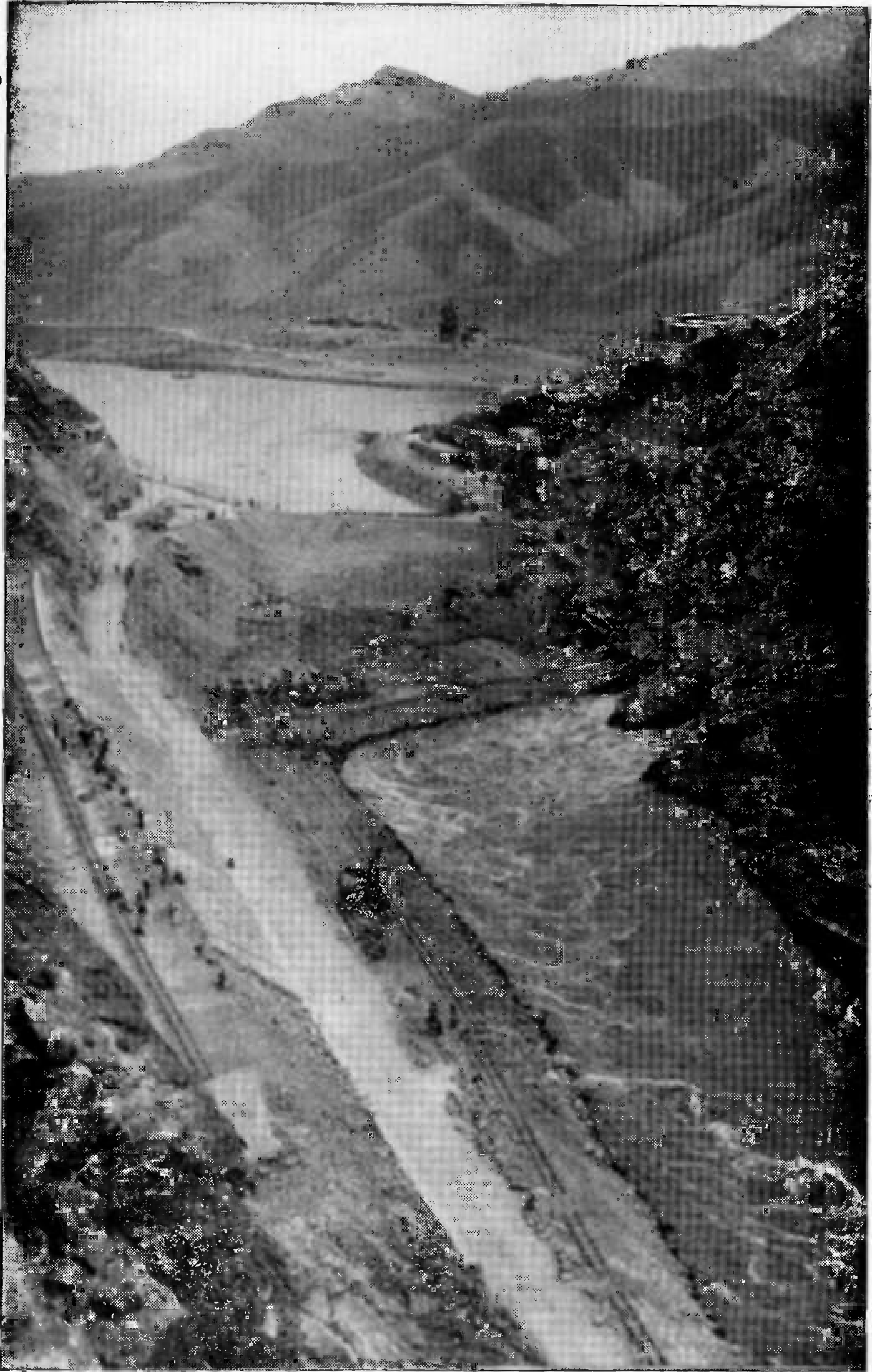
روغن زرد . « ۱۹۰ الی ۲۰۰ افغانی کوپراتیف ۱۷۰-۲۰ الی ۳۰ افغانی تفاوت

برنج لغمان .	۳۵ «	« ۲۹	٦	« «
برنج خان آبادی	۳۲	« ۲۷	۵	« «

نوت : نرخ آرد وروغن وغیره از روی اوسط عادی گرفته شده والا درسال جاری تفاوت خیلی بیشتر می باشد .

از مناظر عمرانی سرو بی

بند خامه که بغرض احداث بند جدید تعمیر شده

از مناظر طبیعی پغمان

ښاغلی محمدعارف غوثی

نظری به نهضت صنعتی افغانستان

خوشبختانه درین سالها در ساحه صنعت توجه روز افزون و یک فعالیت قابل ملاحظهٔ چه از طرف دولت و چه از طرف اشخاص خصوصی بنظر میرسد. سرمایه داران در اثر رهنمائی حکومت و اقتضای وقت به سرمایه گذاری در ساحه صنعت اقدام میکنند. نظر به استعداد طبیعی وطن عزیز ما برای انکشاف صنایع و احتیاج شدیدی که بوجود بعضی صنایع داریم میتوان این نهضت را خیلی امید افزا تلقی نمود. زیرا صنعت هم از نظر فواید بیشماری که بذات خود دارد و هم از حیث ارتباط آن با زراعت مخصوصاً در وطن ما اهمیت بسزای دارد. تا که صنعت بصورت صحیح انکشاف نیابد زراعت هم رونقی پیدا نتوانسته و استقلال اقتصادی تحقق نمی یابد.

نهضتی که امروز در ساحه صنعت درین مملکت بوجود آمده در مورد تمام شعب صنایع عین قوس حرکت را تعقیب نکرده. چه در حالیکه بعضی از شعب صنایع در حال پیشرفت دیده میشود برخی دیگر کدام تحول بارزی نکرده. اینک برای مشاهده این حقیقت قوس حرکت صنایع را بصورت مختصر از نظر گذشتانده و سپس به نهضت کنونی که در مورد صنایع ماشینی بنظر میرسد نگاهی می افگنیم. اما نخست باید عرض کنم که مقصود بنده از صنعت درین مقاله عبارت از صنایع نفیسه نبوده بلکه صنایعی است که بحیث یک شعبه اقتصاد مملت بشمار میرود و ازین نگاه دو نوع صنعت را تشخیص میدهیم: صنعت دستی و صنعت ماشینی.

ښاغلی محمدعارف خان غوثی

سیر انکشاف این دو نوع صنعت در افغانستان از هم اختلاف بارزی دارد. بدین معنی که صنایع دستی در گذشته به اوج ترقی خود رسیده بود و رفته رفته رو به تنزل نهاد تا که بالاخره درین سالها اخیر مورد توجه قرار گرفت. اما صنایع ماشینی از شروع قرن بیستم به بعد در افغانستان نسبتاً به قوس صعودی سیر کرده است. صنایع دستی که از قدیم باینطرف در وطن ما معمول است بس متعدد و متنوع بوده و مهم ترین آن عبارت است از قالین بافی، گلیم بافی، کرک و برک بافی، پوستین دوزی، ابزار حربی، قنادیز و زرگری. اگر درینجا از صنایع نفیسه مانند رسامی و نقاشی که فعلاً خارج این بحث قرار داده شده نیز تذکری بدهیم دوره های درخشنده

تمدن هرات و بلخ نظر را جلب میکندو چنانچه در شق رسامی و نقاشی بهزاد که غربی ها اورا (رافایل شرق) نام داده اند برجسته ترین نمونه عصر مترقی خود میباشد. از صنایع نفیسه که بگذریم در مورد صنایع دستی دیگر از قبیل منسوجات ظروف سازی و البسه وغیره نیز ترقیات شایانی را در گذشته مطالعه میتوانیم . در آنوقت واردات امتعه خارجی به پیمانهٔ امروزی نبود و اکثر احتیاجات مردم از حیث البسه و بعضی ضروریات دیگر توسط تولیدات داخلی مرفوع گردیده و یک مقدار از مصنوعات دستی داخلی که بخارج صادر میشد بنسبت جنسیت اعلی آن (مانند قالینهای مور، قناویز و کرك هرات وغیره) در بازار های آسیای وسطی مشتریان بسیاری داشت . اما این صنایع نظر به عوامل مختلف سیاسی و اقتصادی روز بروز رونق خود را ازدست داده و بعد از یك سلسله صعود و نزول به حالت امروزه رسید. رویهمرفته صنایع دستی افغانستان بهر صعود و نزولی که برخورده درهروقت از یك قوت لازمه بی بهره بود که این قوت عبارت از تشکیلات تعاونی وصنفی جهت تقویه و کمك چنین صنایع میباشد .

درمورد صنایع ماشینی اولین اقدام قابل تذکری که بنظر میرسد دریك گذشته نزدیك تاسیس فابریکه توپ سازی در زمان امیرشیرعلی خان و بعداز آن درزمان امیرعبدالرحمن خان نصب بعضی ماشینها از قبیل ماشینهای ضرب مسکوکات، ماشین تفنگسازی ، دستگاه های بخار کارخانه های آهنگری وتوپسازی ، ماشین دباغی وچرمگری ، ماشین بوت دوزی ، صابون سازی، شمع ریزی باروتسازی ، گلوله سازی ومطبعه صورت گرفته است که قسماً از بین رفته وبرخی از آن دوام یافت. سپس در زمان امیرامان الله خان فابریکه های گوگرد سازی، شیشه سازی وسمنت سازی تاسیس شد که اولی تکمیل یافته وفعلاً هم از آن کار گرفته میشود دو فابریکه اخیر الذکر بنابر بعضی نقایص فنی واغتشاش از بین رفت . بعداز ۱۳۰۸ وقتیکه اغتشاش خاتمه یافت، حکومت وقت آنرا پیدا نمود و هم بکمك سرمایه داران به توسعه وانکشاف صنایع اقدام گردید چنانچه بهمین منظور نخست به تمرکز سرمایه ها توجهی شد وسپس به تاسیس بعضی فابریکه های بزرگ اقداماتی بعمل آمد. این اقدامات یعنی تاسیس بعضی فابریکه ها و شرکتها وخصوصاً تاسیس بانك ملی و دافغانستان بانك یك تحول بارزرا در اوضاع اقتصادی افغانستان بوجود آورد ومیتوان ادعا کرد که نهضت صنعتی نیز از همین وقت آغاز گردید . بدینمعنی که تمرکز سرمایه ها و بکار انداختن آن درصنعت واضحاً ازدیادیافت عده، از سرمایه داران به توسعه صنعت تمایل پیدا کردند. درهمین دوره است که یك تعداد زیاد صنایع ماشینی خورد و بزرگ تاسیس یافته ویك عده پروژه های مفید دیگر طرح شده که بعضی از آنها قبلاً بمنصهٔ تطبیق نیز گذاشته شده. فابریکه های مهمی که درین سالها تاسیس گردیده عبارت است از فابریکه نساجی پلخمری وفابریکه برق آن، فابریکه شکر بغلان، صابون سازی، پنبه پاك کنی، تیل کشی فابریکه پشمینه بافی قندهار، فابریکه شیرینی سازی ویخ سازی قندهار وغیره. این فابریکه ها از چندسال باینطرف است که کار میکندو تولیدات آن نسبتاً معتنا به بوده و کملی به

به اقتصادیات مملکت کرده است ـ اما درین جایك نکته قابل تذکر بنظر میرسد اینکه به نسبت فقدان متخصصین صنایع واداره کنند گان اقتصادی لایق درطرزادارەوبکار انداختن اکثر از فابریکه های مانواقصی وجود دارد که باصطلاح اقتصاد صنعتی صنایع مذکور را از نقطه قوام آن منحرف ساخته است . چنانچه فابریکه شکر بغلان یك مثال برجسته این نقیصه شده میتواند . زیرا در تمام سال تقریباً سه ماه کار میکنند ، گویا عرضه مواد خام آن نسبت به ظرفیت کار فابریکه خیلی کمتر است ـ بهمین ترتیب اکثر از فابریکه های دیگر ما از نقطه قوام خود منحرف میباشد ، اما این نقایص تا جائیکه مربوط به طرز اداره امور شرکتها وفابریکه ها ست امیدمیرود درآینده توسط بکار افتادن متخصصین و اهل کار رفع گردد .

رویهمرفته درسال های اخیر در ساحه صنایع پیشرفت محسوسی بنظر میرسد خصوصاً از دو سال باینطرف برای توسعه صنایع ماشینی اقدامات مفیدی اتخاذ شده که ذیلاً به آن اشاره می شود : ـ

۱ ـ کار تاسیس فابریکه برق سروبی آغاز یافت که این فابریکه از بزرگترین فابریکه های برق مملکت ما خواهد بود

۲ـ مراتب قانونی تاسیس فابریکه نساجی در مزار وفابریکه دیگری در گلبهار در سال ۱۳۳۰ طی شد .

۳ـ تاسیس یك فابریکه جدید قند وشکر درجلال آباد منظور شد .

٤ـ پروژه تاسیس فابریکه سمنت سازی تصویب گردید ، احتمال میرود در آینده نزدیکی کار آن آغاز شود .

٥ـ راجع به تاسیس یك فابریکه شیشه سازی نیز مطالعاتی بعمل آمده اما هنوز نتایج قطعی بدست نیامده .

٦ـ دربارهٔ تاسیس یك فابریکه سگرت سازی نیز درسال ۱۳۳۰ تدقیقاتی بعمل آمده و به نتیجه امیدبخش رسیده اند امکان داردپس از تثبیت یك پروژه مکمل ومحل تاسیس فابریکه . کار آن بهمکاری موسسات ذیعلاقه وریاست زراعت آغاز یابد .

۷ـ در بارهٔ امکانات تاسیس فابریکه کاغذ سازی که مملکت ما اشد ضرورت به آن دارد مطالعاتی بعمل آمده وبعضی متخصصین نظریهٔ مثبت داده اند .

۸ـ در اثر تشویق وزارت اقتصاد ملی یك شرکت کوچك رنگ آمیزی نخ و کلوله کردن نخ های گده بصورت فنی درقندهار ازطرف محمد حسین خان هوتکی تاسیس گردیده است که نمونه کار این موسسه درسال ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ درننداریون کابل نیزازنظرمشاهدین گرامی گذشته است .

۹ـ پیله وری:وزارت اقتصاد نظر به پیشنهاد شرکت قندسازی و موافقه اهالی ولایت قطغن شرکت پیله را تشکیل داد. هفتاد فیصد سهم شرکت پیله از طرف اهالی و سی

فیصد متباقی را بانک ملی خرید. اما چیزیکه دریتمورد بیشتر ازهمه مورد ضرورت بوده وتهیه آن وقت کافی بکار دارد درخت توت میباشد . برای حل این مسئله نیز نظر به پلان پروفیسر «کی» ریاست زراعت ووزارت اقتصاد ملی داخل اقدامات شده .

۱۰ـ تاسیس یك دستگاه شمع ریزی نیز تصویب شده وقرار معلوم شرکت ستوری بصورت داوطلبانه تاسیس وتدویر آنرا بعهده گرفته .

۱۱ـ شرکتهای پنجگانه صناعتی مزار شریف : بمنظور تقویه وتمرکز سرمایه وبرای بلند بردن سویه زندگی مردم ولایت مزار شریف وانجام بعضی امورصنعتی تاسیس شده سرمایه این موسسه بالغ بر پانزده ملیون افغانی بوده وازحیث وظیفه وهدف خود به تدویر یك کارخانه برق، دستگاه روغن کشی، صابون سازی، پرس پخته وبعضی امور دیگر صنعتی اشتغال می ورزد . فعالیت این موسسه قبلاً آغاز گردیده .

بالاخره یك موضوع قابل تذکر تاسیس شرکت صناعتی میمنه است که منظور این شرکت بیشتر تقویه صنعتگران دستی میباشد . ازلحاظ اینکه صنایع دستی در اقتصادیات مارول مهمی دارد موفقیت این موسسه تاثیرخوبی را در بنیه اقتصادی مملکت وارد خواهد آورد. امیداست باازدیاد چنین موسسات صنایع دستی ما همان اهمیت باستانی خود را بدست آرد .

پیشرفت دیگری که درسالهای اخیر در ساحهٔ صنعت درافغانستان بعمل آمده واز لحاظ جنبه اجتماعی آن نیز حایز اهمیت بارزی میباشد تدقیق وتنظیم روابط صنعتی است چند سال قبل برای اولین بار برای تامین روابط عادلانه بین کار گروکار فرما اصولنامه کار وکار گروضع شد وازین حیث نیز درساحهٔ صنعت بهبودی حاصل شده است

پیشرفتهای صنعتی درسال ۱۳۳۱ :—

امسال نیز تمایل سرمایه گذاری در ساحه صنعت روبه افزایش بنظر میرسد . چنانچه یك عده زیاد پیشنهادها راجع به تاسیس ماشینهای خردوبزرگ وفابریکه ها به وزارت اقتصاد تقدیم شده وبه تصویب هم رسیده. ازآنجمله بعضی که قابل تذکر دیده میشود عبارت است ازتاسیس ماشینهای پرس پخته وپشم درقندهار وکابل ویك فابریکه کوچك پرس پنبه دربلخمری ویك فابریکه برق درخان آباد. برعلاوه اینها موسسات صنعتی مهم ذیل نیزمراتب قانونی تاسیس خودرا طی کرده واحتمال میرود درآیندهٔ نزدیك دایر شود .

۱ـ دستگاه بادی سازی وترمیم موتر :- تاسیس این فابریکه امسال ازطرف شرکت سرویس پیشنهاد گردیده وبه تصویب مقامات ذیصلاحیت رسیده . سرمایه این موسسه بالغ به چهار ملیون ویکصدو چهارهزار افغانی میشود. آلات وماشین های لازمه دستگاه ترمیم موتر که قیمت آن تقریباً به ۱۹۲۶۹۹ دالر بالغ میشود قبلاً فرمایش داده شده. این دستگاه قادر خواهد بود دریك ماه یکصدوچهل موتررا ترمیم کاری عمده وچهارصد وپنجاه موتررا ترمیم کاری جزیی نماید .

فابریکه بادی سازی مذکور درصورت وجودمواد خام وتقاضادریکماه پانزده بادی بس وچهل وپنج بادی لاری تعمیرخواهد کرد. عملهٔ که درین فابریکه بکارانداخته خواهدشد به تعداد یکصدوپنجاه نفر کارگرمیرسد. دستگاهای مذکورتوسط قوهٔ برق بکار می افتد.

۲ـ فابریکه آهن جامه سازی وبایسکل سازی:ـ این موسسه عبارت ازفابریکه کوچکی است که احتمال داردعنقریب درنواحی جنگلک نصب گردد. تاسیس آن ازطرف مقامات عالی منظور ومراتب قانونی آن طی شده. سرمایهٔ ابتدا ی این فابریکه درحدود یک ونیم ملیون افغانی تعیین گردیده است ؛ درین فابریکه سی پایه ماشین دارای تخمیناً پنجاه وسه اسپ قوه بکار انداخته خواهدشد. درین فابریکه قلفک ، دستگیر، چپراست، میخ وبایسکل ساخته خواهدشد چهارنفر متخصص برای بکارانداختن این فابریکه استخدام شده اند که بمعاونت کارگران داخلی کارخواهند کرد. موادخام آن به اندازهٔ بیست وپنج تن همرای ماشینها ازایطالیا خریده شده است. (موسس این فابریکه آقای محمدعلی خان شیرزی است) .

۳ـ موسسه ولدنگی : این موسسه راحاجی فیض محمدخان بسرمایه سه لک افغانی درقندهار تاسیس کرده. چون این دستگاه خیلی موردضرورت است درصورت موفقیت آن فوایدزیادی راازآن توقع می توان برد .

مهمتر ازهمه اقدا مات فوق بنظر اینجانب پیداشدن فکر طرح یك پلان عمومی اقتصادی است . گرچه این پلان هنوز طرح نگردیده وفعلاً محض برای طرح وتکمیل آن وزارت اقتصاد بکمك موسسات ذیعلاقه مشغول تد قیق و تتبع میباشد ، اما میتو ان در صورت عملی شدن این پلان آیندهٔ نهضت موجوده رابسی روشن توقع کرد . زیراتا کنون علت مهم بناکامی مواجه شدن اقدامات ما درمسایل اقتصادی ومالی ، برعلاوه عوامل دیگر ، درنظر نگرفتن ارتباط وتوازن بین شعب مختلف اقتصاد مملکت بوده . هرموسسه نظربه معلومات وساحهٔ وظیفه خویش اقدامی اتخاذ ویا پلانی طرح می کرد بدون آنکه ارتباط عمل خودرا باوظایف واعمال دیگر موسسات ویاجنبه های اقتصادی واجتماعی توده مدنظر بگیرند . این نقیصه درفعالیتهای ما درساحهٔ صنعت وزراعت واضحتر بنظر میرسد . کمیسیونهای معینه تدقیق پلان عمومی اقتصادی (ودرآن جمله کمیسیون صنعتی) چندین مرتبه اجتماع کرده و در موضوع های مربوطه تدقیقاتی کرده اند. نظریاتشان بصورت راپورهای مفصل نشرهم شده .

آینده این نهضت صنعتی :

نهضتی که امروز در صنعت افغانستان بنظر میرسد در صورتی قابل اطمینان بوده میتواند که کامیابانه دوام یافته وزمینه انکشاف آن در آینده مساعد باشد . مطالعه این موضوع یعنی آینده صنعت در افغانستان مستلزم تدقیقات علمی وبدست داشتن معطا های احصائیوی میباشد ، که متاسفانه زمینه برای اینطور مطالعه دقیق بنابرفقدان احصائیه های قناعت بخش مساعد نیست . بهر حال بادر نظر گرفتن شرایط

وامکانات موجوده نیزمیتوان بیك صورت اجمالی وسطحی راجع به آینده صنایع بعضی حقایق را آشکار کرد . برای این مطلب آنچه باید مورد مطالعه قرار گیرد استعداد طبیعی افغانستان و شرایط تاسیس صنایع است ، که اینك میرویم تا برین موضوع نیزنظر مختصری بیفگنیم .

برای تاسیس وتوسعه صنایع ، دریك مملکت عمدةً بر علاوه امنیت وصلح ، وجود چندچیز شرط است که عبارت ازعوامل چهارگانه تولید (یعنی سرمایه ، کار ، منابع طبیعی ومتصدیان ماهر) وراهاووسائل حمل ونقل وبازار میباشد. مسأله بازار ازلحاظ اینکه ما بهیچوجه باین زودیها بهتاسیس صنایع ثقیله اقدام نخواهیم کرد وفعالیت صنعتی ما محدود بهصنایع ابتدایی خواهد بود، قابل تشویش نیست .

زیرا مصنوعات صنایع نساجی وهمچنان ازاکثر فابریکه های دیگر که تاسیس آن در نظر است درداخل مملکت مورد تقاضا میباشد . محصولات صنایع دستی اگربه اندازهٔ لازمه تقویه واصلاح شود بهصادرات ماخواهد افزود، خصوصاً قالین تا اندازهٔ زیادی دربازارهای خارجی مورد تقاضامیباشد . امامسأله قابل توجه اصلاح راهها ووسایل حمل ونقل است. که این موضوع نیزمورد توجه کمیسیو نهای پلان عمومی اقتصادی میبا شد وامید است راه حلی برای آن پیدا کنند. این مشکل درصورتیکه سرمایه کا فی موجود شود به آسانی حل شده میتواند و فراهم نمودن سرمایه کافی نیز اگرصلح بین المللی برهم نخورد آنقدر مشکل نیست. می آییم بهموضوع استعداد طبیعی افغانستان ومسأله تهیه سرمایه وکار برای انکشاف صنایع. باصطلاح اقتصادیون اگردیگرشرایط واوضاع تغییر نکند، ازین حیث میتوان کمال اطمینان راداشت . برای صدق این ادعا اینك بهتذکر حقایق زیر میپردازم :

استعداد طبیعی افغانستان :

افغانستان مملکتی است که دریك سطح مرتفع واقع بوده ودارای آبشار های زیادی میباشد . معادن متعدد ومفیدی را در کوهای خود نهفته دارد . همچنان برای نموی نباتات صنعتی زمینهای وسیع وحاصلخیزی رادارا میباشد .

معادن زیادی تاحال درمناطق مختلف افغانستان کشف شده ازقبیل معادن نفت درهرات وسمت جنوبی ومتجاوز ازهشت معدن سنگ ریشه وبیشترازده معدن سنگ ابرك وتقریباً بیست وهشت معدن آهن وهمچنان معادن مختلف دیگرمانند معادن مس، سرب ، جست وغیره .

منابع قوه عمده عبارت ازذغال سنگ وآب میباشد درافغانستان تااندازهٔ قناعت بخش موجودست . چنانچه برعلاوه چهار بند برق بزرگ موجوده پروژه تاسیس دیگر بند ها نیز تحت تدقیق میباشد وقسماً کار بعضی از آنها نیز آغاز گردیده. این پروژه های که تحت تدقیق است عبارت ازپروژه بند دریای پنجشیر یك پروژه برای ولایت مزارشریف ، یك پروژه برای ولایت هرات، یکی برای قندهار ، یك پروژه برای شهرخان آباد ویك پروژه دیگر برای شهرمیمنه . میباشد تعداد معادن ذغال سنگ که تاحال کشف شده متجاوز ازپانزده معدن میباشد که ازآنجمله دومعدن آن قبلاً مورد استفاده قرار گرفته است .

بهمین ترتیب عرضه بعضی از نباتات صنعتی مانندپنبه نیز قناعت بخش است . زیرا اراضی قابل زرع پنبه، لبلبو نیشکر، زغر وامثال آن در افغانستان زیاد بوده ودرصورت تاسیس صنایع مربوطه آنها به مشکلات حل ناپذیر دچار نخواهیم شد .

۲ ـ سرمایه :

۲ـ سرمایه : طرق تهیه سرمایه برای مملکتیکه تازه میخواهددرساحه صنایع پیشرفت کند خیلی زیاداست . برای افغانستان راهای که ازحیث نتیجه ومصونیت قابل توصیه بنظرمیرسد همانا جمع آوری سرمایه‌های انفرادی توسط تشکیل کوپراتیفهای اعتباری، بانکهای صنعتی واستفاده ازمنابع مالی بین المللی میباشد. البته استفاده ازمنابع خارجی برای تسریع کار وپیشبرد پلان اقتصادی درمرحله نخست صورت خواهد گرفت .اماچون دوام دادن برین امر الی نهایت کارمعقول وقابل اعتماد نیست لذاتزییدسرمایه های ملی وایجاد موسسات مخصوص فینانس(تهیه پول) خیلی ضروری میباشد. ایجادچنین موسسات مخصوصاً ازنگاه کمك به صنایع دستی وکوچك حتمی است . نظر باینکه امروزیك اند ازه زیا دسر مایه‌های انفرادی هنوزتمرکز نیافته وبصورت منفرد درساحهٔ تجارت بکار انداخته شده میتوان توقع کرد که تمرکز وتجمع این سرمایه های خورد و بزرگ انفرادی سبب موفقیت درین راه شود .

۳ ـ کار :

۳ـ کار :ـ برای تاسیس صنایع بدونوع کارگر ضرورت میباشد :یکی کارگران متخصص وفنی ودیگر کارگران عادی راجع به نوع اول کارگریگانه راه درمرحله اول استخدام متخصصین خارجی میباشد . بدیهی است که بمنظور رفع احتیاجات آینده خویش درین رشته باید تحت نظر این متخصصین یك عده کارگران تربیه شوند . همچنان ازحالا یك عده طلاب برای تحصیل درشقوق فنی صنایع بخارج فرستاده شود چنانچه عده زیادی اعزام هم شده اند .

درمورد کارگران عادی برای صنایع بادرنظرگرفتن طرز اشتغال مردم افغانستان میتوان ازحیث عرضه کار مطمین بود بدینمعنی که اگر مردم افغانستان را (به استثنای طبقه مامورین وآن ارباب پیشهٔ که به کسب خوددرتمام سال اشتغال دارند) ازحیث کارشان تدقیق کنیم واضحاً می‌بینیم که اکثریت نفوس مملکت ما آنقدر یکه ممکن است کار نمیکنند یك عده مردم عموماً وقت خود را به بیکاری گذشتانده و بطور طفیلی زیست می کنند ویك تعداد دیگر کثیراً خانه بدوش بوده وآنقدر کاری که ممکن است از آنها گرفته نمی شود . همچنان نفوس زارع مملکت که قسمت عمده نفوس مارا تشکیل میدهد درموسم زمستان کثیراً بیکار میباشد . ازین سه طبقه بخوبی میتوان کاربیشتر گرفت از دوطبقه اول درصنایع ماشینی وازطبقه سوم یعنی نفوس زارع توسط ترویج صنایع دستی درموسم زمستان . بدین ترتیب ظرفیت تولید مملکت بطور مجموعی افزوده شده وبرای صنایع نیز کارگر به اندازهٔ کافی پیدامی شود

٤ـ اداره صنایع:

٤ـ اداره صنایع : اداره فعالیتگاه ها وصنایع بزرگ بصورت اقتصادی درتحکیم بنیه اقتصادی مملکت اهمیت بارزی دارد . بدون اداره کنندگان ماهرو متخصص نمیتوان سه عامل تولید قبل الذکر (موادخام کار وسرمایه) را بصورت اقتصادی بکار انداخت همچنان درهنگام بحرانهای اقتصادی متشبثین ومدیران لایق درتخفیف بحران دست قوی دارند . این مسأله گرچه خیلی مهم است اما بنا براینکه صنایع افغانستان هنوز درمرحله ابتدایی انکشاف خود میباشد ومسائل اداری آن آنقدر پیچیده ومشکل نمیباشد که غیر ازمتخصصین دیگر کسی به اداره آن قادر نباشد ازینرو فعلاً آنقدر تشویش آور نیست اما بدیهی است که برای آینده نزدیك که برعده صنایع افزوده خواهد گشت داشتن چنین اشخاص اهل امریست حتمی. برای این منظور درشقوق مربوطه اداره صنایع وموسسات اقتصادی ازطرف دولت وموسسات خصوصی یك عده طلاب بخارج برای تحصیل اعزام گردیده اند وهنوز هم فرستاده می شوند . امید است درآینده ازین حیث نیز مشکلات مامرفوع گردد .

بنا برملاحظات فوق می بینیم که زمینه برای ادامه کامیابانه این نهضت وانکشاف صنعت مملکت مساعد است و مشکلاتیکه به آن رو برو خواهیم شد به سهولت قابل حل میباشد امید میرود باهمکاری دولت و موسسات خصوصی براساس یك طرح جامع ومعقول هرچه زودتر مشکلات اقتصادی مارفع وباانکشاف صنعت وزراعت خود به تمامیت اقتصادی نایل آییم.

محمدخالد روښان
متخصص ژورنالزم

ژورنالزم و اهمیت آن

در دنیا

بسلسلهٔ انکشاف روزافزون فنون و علوم، فن روزنامه نگاری هم تقریباً سی سال است موقعیت خود را میان فنون متداوله احراز و طوریکه آرت نقاشی یا موسیقی هر کدام برای خود حیثیت مستقل و جداگانهٔ گرفته است، این فن نیز در بین فنون تدریسی و تعلیمی شامل و در دارالفنون‌های بزرگ دنیا آتیهٔ مسلکی عدهٔ از علاقمندان خود را تهیه میکند.

تقریباً پنجصد سال پیش اولین اثر مطبوع در اروپا بمیان آمد و آن وقتی بود که بجز معدودی چند در طبقات مردم نه خواننده وجود داشت و نه نویسنده، و این عده محدود نیز از گروه روحانیون ترکیب شده بود و به این اساس محتویات آثار چاپ شده تقریباً همه‌اش به مذهب و حوادث مذهبی لاحق بود.

ولی امروز سیر تکامل روزنامه نگاری محتویات اوراق مطبوعه را بحدی بزرگ و جامع ساخته است که نه تنها مذهب بلکه همه جهات و جوانب حیات بشری را از نا اوضاع اقتصادی، فردی و اجتماعی گرفته تا حیات سیاسی، عرفانی و کلتوری رجوع ... بشری احتوا میکند. یکی از استادان دارالفنون هاروارد امریکا می نویسد: مطبوعات جهان امروز حدود جهان را برای فرد ترسیم و تعیین می کنند که فرد با چقدر از داخل آن حدود در تماس نزدیک باشد. مطبوعات دیگر از جملهٔ لوازمی نیست که شخص در باره آن از خود سوال کند: آیا لازم است آنرا داشته باشم؟ کم و کیف جنس مذکور از اجزای لاینتجزای وجود عقلی فرد شده است و بنابر آن هیچ واحدی از وظایف عدیدهٔ مطبوعات نمی تواند در هیچ گوشهٔ دنیا با فرد یا جامعه‌اش بی علاقه و بیگانه باشد.

ښاغلی محمدخالد روښان

براستی در دنیای کنونی حتی برخاستن از خواب توسط صدای افتادن روزنامه جلو مدخل خانه‌ها صورت میگیرد و آنهم در ساعاتی که هنوز آفتاب سر از کرانهٔ افق بالا نکرده

است وچون چشمها قدری باز می شوند، اولین چیزیکه بخاطر تجسم می کند اخذ اطلاعات صبحگاهی است از لای اوراق عدیدهٔ روزنامه. فرد به این اطلاعات نهایت علاقه دارد. این علاقه نه تنها مولد ازبکارت اخبار، لطافت ظاهری صفحات ویا خواص تفریحی محتویات روزنامه است، بلکه این امرهم در آن سهم بزرگی دارد که فرداگر طالب زندگانی عادیست پس همانطوریکه به استراحت، کار، خوراك، پوشاك ومنزل ضرورت دارد، همانطورهم خودرا به داشتن یك روزنامه محتاج یافته است.

اگرحمالی برای کارهای یومیهٔ خود پانزده افغانی را کافی نمی داند؛ اگر خانمی تهیهٔ لوازم وضروریات یك روزهٔ خانه را به بیست افغانی مشکل می یابد؛ اگر کسی یادوست کسی به ناگاه از بین میرود؛ یا کسی در شهری یامملکتی موقعیتی احراز میکند یا به جرمی گرفتار محاکم جنایی وعدلی می شود؛ یا جنسی به بازار عرضه میگردد؛ یا کسی، گروهی وجامعه ی یا کس، گروه وجامعه ی دیگری عهدنامه ی می بندد، یا جنگی سرمیدهد، یاصلحی ایجاد می کند؛ این همه بنحوی از انحا به خواننده ی روزنامه ی صبحگاهی ارتباط دارد، واوخودرا مجبور ومکلف میداند بی هیچگونه اظهار تأثر وتألم ازبیدارشدن ازخواب راحت، بستر را گذاشته سری به محتویات آن بزند واطمینان خاطرخودرا دراطراف چگونگی جریان امور حاصل دارد. اگراوخواسته باشد اعتراف کند ویانه، پاره ی از معلومات حیاتی واجتماعی فرد منبعش همین ژورنال بوده است. اوره بین این یکتعداد اوراق مطبوعه است. اوهم مالك آنست وهم مملوکش، هم فروشندهٔ آن وهم مشتری آن.

دوصدوشصت وچندسال پیش وقتی برای باراول درامریکا اولین صفحهٔ اخبار مطبوع ازچاپ سنگی دستی خلاص شد، شاید ناشرمنحصر به فرد آن هیچ خیال نکرده بودروزی هم فراخواهد رسید که تنها درمملکت اوسالانه سه ملیون تن(تقریباً پنج ملیون خروار) کاغذ بمصرف روز نامه هایی خواهدرسید که تعداد طبع روزمره آنها به پنجاه ودو ملیون نسخه بالغ می گردد. مطبعه سنگی اوشاید دوسه دالری بیش تمام نشده بود ولی شاید قطعاً بخاطرش نمی گذشت تنها در پنج سال(۱۹۴٦-۱۹۵۰)درمملکتش مبلغ پنجاه ملیون دالر برای انکشاف مزید امورطباعتی وغیره ی روزنامه ها بکارخواهد رفت ماشین های طباعتی جدیدی بمیان خواهد آمد که به الوان مختلفه قادربه چاپ روزنامه ها باشد. اصول ومتود جدیدی درحروف وساختمان آنها بکار خواهدرفت وبجای رنگ روغنی در مطابع توسط جریان برقی پودرهای خشك استعمال خواهد شد یادستگاهایی بوجود خواهد آمد که در ظرف دقایق معدودی تصاویر ونقوش راتوسط امواج الکترونی چندین هزار میل نقل بدهد و همان یك اطلاع را باهمه تفصیلاتش به اکناف بعیده ی عالم برساند.

در روسیه درپایان دوره تزارها نهصد روزنامه به تعداد دوملیون وهفتصد هزار نسخه طبع ونشرمیشد. اما امروزنه هزارروزنامه باتعداد طبع مجموعی چهل ملیون نسخه شایع می گردد

این همه صرف پول و وقت و قوای علمی ملحوظ سطحی نداشته و در اساس خود عوا ملی آنرا برای تکامل بدرجه فعلی و بالاتر ایجاب میکرده است .

مهمترین عامل مذکور پیشبرد معلومات ومعاملات در حیات اجتماعی فرد است. توجه کرده باشید وقتی در طعامخانه ی مصروف خوراك ویادر دکان سلمانی مصروف اصلاح موی سر باشید و کنده کنده مذاکرات دوتن دیگر را بشنوید چقدر دل تان میخواهد بدانید آنها چه میگویند وچه چیز را مورد بحث قرار داده اند ؟

وقتی شبها را بمنزل میروید چقدر آرزو دارید بشما از اوضاع روز در خانه و میان همسایگان حکایه کنند یا اقلاً نکات برجستهٔ آنرا بشما گوشزد سازند. ووقتی صحبت از آب وهوا بمیان می آید ، چقدر مسایل حیاتی دیگر از اوضاع زراعتی تا محیطی وحتی سیاسی مسقط الرأس تان بخاطر تان تجسم می کند وچقدر مایل هستید آن اوضاع را با اوضاع نقاط دیگر ونتایج آن مقایسه کنید و وقتی چیز نوی یا غریبی رامیشنوید چقدر میخواهید آنرا بعضا حتی باشاخ و برگ مزید بدوستان تان حکایه کنید و از آن حظ ببرید ؟

اینك ژورنالزم از همین جا احیا می شود وتوسط همین خواهش های فردی نشو و نما می یابد وبزرگ می شود . اشخاص آنرا بوجود آورده اند . اشخاص به آن قوه وانرژی حیاتی میدهند و اشخاص از آن بحیث مال وملك خود استفاده می کنند .

ژورنالزم هم چشم افراد است ، هم مدرس شان هم آنها را تفریح میدهد وهم مالك روحیه قویتر اجتماعی میسازد .هم محافظ حقوق افراد است وهم مشتهر، میانجی و مفسر شان . توجه مبسوطی به محتویات صفحات یك روز نامه حقیقت گفتهٔ فوق را برما ظاهر میسازد :

دوستم روز گذشته درحالیکه برف میبارید به جلال آباد رفت چون راه کوتل لته بند درزمستان قدری مخوف است من از رهگذر اینکه مبادا تکلیفی به او عاید شود خیلی پریشان بودم امروز اولین چیزی را که در ستون های اخبار جستجو کردم خبر اوضاع جوی بود. نوشته بودند شب گذشته تراکتور ها و عملهٔ معابر راه کوتل را که مؤقتاً با برف مسدود شده بود باز کردند، چنانچه دیگر موترها بدون خوفی از آن جا گذشته میتوانند . من خود نمی توانستم به کوتل لته بند رفته بچشم ببینم سخن از چه قرار است ولی در غیاب من کسی دیگر برای من مصروف کار بود و این او بود که با وسایل دست داشتهٔ خود از چگونگی راه کوتل معلومات اخذ کرده بود وامروز خبرش از صفحهٔ اول روزنامه خاطر مرا نسبت به دوست مسافرم راحت ساخت .

مؤلف کتابی بالای ژورنالزم مینویسد: روزنامه نه تنها درامای حیات را به ما عرضه میدارد بلکه ما را برای اینکه تبعهٔ باذکاوت بار بیاییم از معاملات وجریانات حکومت مطلع می سازد. روزنامه حرکات اوضاع اقتصادی واجتماعی را بما تفسیر میکند. بعضی از تبصره های آن خوانندہ را تعلیم چگونگی اجرای کاری میدهد: چگونه میتوان کلاهی ساخت؟ چطور باید تینس بازی کرد و چگونه باغبانی کرد؟ برای صدها هزار مردم روزنامه منبع اخبار واطلاعات تازهٔ جهانی است.

عده‌ی درجوامع موجود اند که برعلاوه‌ی اطلاعات مهم وحیاتی از روزنامه‌های خود موضوعات کوچك وطویل تفریحی میخواهند. روز نامه فکاهیات، داستان های شیرین، افسانه های کوچك و کاریکاتورهای رنگین نشرو به این وسیله ظرف خوش وطرب انگیز حیات را بخوانندگان نشان میدهد.

میگویند سالی چند قبل دریکی از اضلاع غربی مردی ازشرق اتازونی به تلاش لب نانی آمده و دریك شهر آن ضلع روز نامه ی بنا کرد. دراولین فرصت معلومش شد که اعضای حکومت بلدی شهر همه خاینین ورشوه خورانند واهالی شهرنیز آن قدر بیعلاقه افتاده بودند که کسی درمیان نبود تا برای بهبود اوضاع مجادله کند. امانویسنده کمرهمت بر بسته مجادله تبصره‌ی یکنفری آغاز کرد و آنقدر روحیهٔ اجتماعی را به تحریك آورد که اهالی باتحاد همه رشوه خوران را ازشهر کشیده وتشکیلات جدید شهری بوجود آوردند. این شخص ولیم را کهل نلسن نام داشت واین حوادث درشهر کنساس واقع ضلع میسوری اتفاق افتاده بود.

روزنامه همه گونه وقایع وحوادث فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی. تفریحی وعلمی رامیان خوانندگان نشرواشتهارمیدهد. اینجا شخصی درمسابقهٔ سپورت جایزدرجه اول شده، آنجا کسی ازسفردورمراجعه کرده، آنجایی دیگر فردی متاعی ببازار آورده است. روزنامه توسط نشر اطلاعاتش بهمهٔ اینهایکنوع اشتهار میدهد.

مسایل متنازع فیه روزچه بین افکار متناقض باشدوچه بین افرادوچه بین جوامع درصحفه‌های آن مساویانه حق میطلبند وحق هم میگیرند. روزنامه آئینه‌ی احساسات سروروغم، تفریح وشادمانی وحرمان، حوادث شگفت، وقایع الم انگیزومشعرجرایم است. وموظف است درین آئینه عکس احساسات وحوادث را باندازهٔ اصلیش نشان بدهد.

ژورنالست درراه اجرای خدمات فوق الذکر بفردوجامعه مسئولیت‌هایی دارد که بایست آنرا طبق پلان وپروژهٔ صحیح مرفوع سازد. سی سال قبل انجمنی درامریکا بنام (انجمن امریکایی مدیران روزنامه‌ها) برای کشف راه وقانون معین مسئولیت های ژورنالزم در برابرفرد وجامعه جلساتی تشکیل و بالاخره بفیصلهٔ زیر رسید وآنرا ساسات ژورنالزم نام گذارد :

وظیفهٔ اولین روزنامه ها نقل اعمال، احساسات وافکار اعضای جوامع بشریست، بنابران ژورنالزم از کارمندان خودوسیعترین ساحهٔ ذکاوت، معلومات آفاقی، تجربه وقوای طبیعی وتربیه شدگی، مشاهده وتعقل راخواهان است واز آنجائیکه روزنامه‌ها درج کنندگان وقایع هستند تکلیفاتی هم منحیث رول معلمی ومفسری بجامعه دارند.

بغرض پیدا کردن راه اساسی به آرزوهای حقیقی روزنامه نگاری(امریکایی)این انجمن قوانین زیررا تصویب می کند :

۱ ـ مسئولیت : هیچ چیز بـه استثنای عطف تـوجه بـه بهبودی اوضاع طبقات

عامه مانع حق جلب ونگهداری خوانندگان یك روز نامه نیست . استفاده ایکه یك روزنامه ازجلب توجه طبقات میکند، خودمکلفیت آنرا دربرابر جامعه تعیین می نماید روزنامه درین مکلفیت باهمه اعضای کارمند خود شریك است. روزنامه نگاری که قوای خود را به اغراض شخصی وناشایسته بکار می برد به اعتمادبزرگ (خوانندگان) خیانت میکند.

۲ـ آزادی اطلاعات : آزادی اطلاعات بایست منحیث یکی ازحقوق حقه وحیاتی بنی نوع انسان محافظه ووقایه گردد. آزادی مذکور عبارت ازحق غیر قابل تردید انسان هاست درمباحثه بالای هرآنچه کهواضحاً از طرف قانون منع نشده باشد وهم درمباحثه بالای لزوم همهٔ قوانین تحدید یهٔ مذکوره آنها ذیحق هستند .

۳ـ آزادی ازهمه مسئولیت‌ها بهاستثنای مسئولیت وفاداری به علایق عموی یك امرخیلی حیاتیست .

الف: ژورنالزم صاف وبی آلایش مانع پیشبرد علایق شخص است بر علیه بهبود امور عامه به هر منظوری که باشد. اطلاعات شخصی باید گاهی بدون ذکر منبع اصلی آنها ویاذکر وثبوت اهمیت وقیمت معنوی آنها برای عموم نشر نشوند .

ب : هوا خواهی درتبصره هائیکه واضحاً ازحقیقت به دور می‌افتند، مخالف روحیهٔ اساسی ژورنالزم است. طرفداری ناجایز ازیك گروه یادستهٔ معین یامخصوص در ستون های روز نامه به یکی از اساسات اولیه مسلك روز نامه نویسی خیانت است .

٤ـ صمیمیت،حقانیت ودرستی: تهداب روز نامه نگاری صحیح بر حفظ اعتماد واعتبار خواننده گذاشته شده .

الف: این اعتماد واعتبار از روز نامه هاحقانیت می‌خواهد ، عدم اقتدار یاعدم دقت وتوان تحقیق ممکنه ازآن‌معافیت نمیدهد همچنان نمی‌توان روز نامه ی را دراثر عدم تسلطش برقوای تحقیق و راستگویی معذور پنداشت .

ب: عناوین باید به تمام معنی مفهوم مضامین را افاده کنند .

٥ـ بیطرفی: روزنامه نگار صحیح فرق بارزی میان‌نشراخبارواظهار نظریات‌می گذارد راپورهای اخباری باید ازاظهار نظریات یا کج تعبیری ها بکلی عاری باشد .

الف : البته درین قانون مقالات مخصوصه ایکه امضاء نویسنده را دربالای خود داشته وبنا برآن به آنها حق اظهار نظریات ونتایج‌تفسیرات شخصی آنهارامیدهدشامل نیست.

٦ـ انصاف: روزنامه ها نباید شهرت یاشخصیت اخلاقی کسی رابه تهمت های غیررسمی وبدون آنکه به اوموقع قانونی‌دفاع دادهشده‌باشدلکه‌دارسازند،وتازمانیکه محاکم عدلی یاپولیسی کسی را مجرم نخوانند و ثابت‌نسازند ، غلط است اگر اخبار روزنامه‌ها او را مسئول قیاس میکنند .

الف: یك روزنامه نباید برحقوق واحساسات شخصی درصورت‌عدم وجود حق عمومی بر

آفتابی ساختن حقوق واساسات مذکور حمله آورشود وصرف به مقتضای تفریح یا تعجب عموم آنها را آفتابی سازد .

ب : روز نامه هم ممتاز وهم مؤظف است تصحیح فوری ومکمل سهوهای واقعی یا نظری خود راعام ازینکه از کجا نشئت کرده باشند، بکند .

۷- شرافت وحسن اخلاق : هیچ روز نامه نمی تواند از اتهام به عدم صمیمیت فرار کند مخصوصاً درصورتیکه ازیك طرف ادعای سویهٔ عالی حسن اخلاق رانموده واز طرف دیگر، دراثر نشر تفصیلات اخبار، جریانات وبداخلاقی های اجتماع رابرای سوء اعمال فراهم کند.

مادرین مقال ازینکه روزنامه های فعلی دنیا ومخصوصاً از اضلاع متحدهٔ امریکای شمالی تاچه حد قوانین فوق الذکر را مرعی الاجرا قرار داده اند بحثی نمی کنیم، زیرا آن برای خود فصلی علیحده میخواهد. موضوع بحث مااین جااساس ژورنالزم نوعیت خدمت آن به جامعه واسلوب عرضهٔ محتویاتش به خوانند گان است .

باوصف اینکه شاید مکرر بسوییم وظایف یك روزنامهٔ امروزی تقدیم اطلاع، مشغول ساختن وتفریح دادن خواننده است وتقدیم اطلاع که ازوظایف لابدی واساسی مطبوعات است. درجامعهٔ امروزی خوانند گان درامر کسب اطلاعات تحت انقیاد مامطبوعاتچی ها اند مادربادی امر بهچندین مرتبه اطلاعات بیشتر از آنها درهر رهگذرحیاتی دسترس داریم واز مسئولیت ها ی ماست که از جملهٔ اخبار وار دهٔ روزبه کمال صداقت ووفابخوانند گان صرف آنهایی راکه بهحال شان مفید است ودردهایشان رامداوا می کند توسط روزنامه های شان نشروتقدیم کنیم. آنها برما اطمینان واعتماد کرده اند. آنهامعتقدحقیقت، صحت و درستی محصولات اخباری ماهستند. آنهاازما می آموزند. آنها نقطهٔ نظرمارا میگیرند و تعقیب می کنند ، وحق همدارند. چهدربنیهٔ اجتماعی نصیب مارسیده تابرای جامعهوظیفهٔ مغزو آلهٔ تفکررا اجرا کنیم. طبقات انتظاردارند ومطمئن هستند که : « مطبوعات اخبار مورد علاقهٔ عمومی را بانهایت صحت و بیطرفی کشف ونشرمی کنند. مطبوعات این وظیفه خود را باحسن سلیقه اجراومعلومات عدیدهٔ مهمه راباهمه حواشی وجوانب آن بهخواننده تقدیم می کنند. وبانظریات وعقاید خود که ما حصل تتبعات وتحقیقات زیاد است، اورا براوضاع وارد میسازد. علاوتاً طبقات میخواهند اطمینان داشته باشند کهدرامر گرفتن ویاعدم نشراطلاعات ناشرویاراپور ترتحت هیچگونهنفوذ وهیچ فشارخارج دایرهٔ اخلاق نمیرود وهمیشه حق مردم را به کسب اطلاعات درنظر داشته میبا شد .

اگراین توقعات بی انصافانه است پس مطبوعات کمتراز آنست که ما بحیث متابعین رژیم دیموکراسی از ان چشم داشتیم . »

جوامع امروزی نمیتوانند بیشازین درحالت انزوا بسربرند . رو زانه هزاران مسائل بزرگ و کوچك نقاط دورافتادهٔ دنیارا بهم نزدیك میسازد. علایق بشری کنارههای بعیدهٔ جهانرایک بدیگراتصال میدهد. هرجامعه بدرك حقایق احتیاج داردوازمطبوعات خودتبصرههای محققه ومستنده میخواهد. برروزنامه نویس است « بکــو شد آنچه راکه

هریك ازافراد یك جامعه برای خود میکند ویا باید بکند برای همه افراد جامعه؛ منصهٔ اجرا بگذارد. این چیزهمانا مشاهدهٔ اوضاع عالم است طوریکه درستون های روزنامه بمشاهده می پیوندد بادانستن معانی بین السطور آن و تعیین بهترین راه معامله با آن.... اگر او مسئولیت خودرا میداند، پس بی چون وچراهمه اطلاعات وارده رابیشتر ود قیقتر ازهمه افراد خوانندگانش مطالعه میکند ... یکتعداد زیاد کتب رامیخواند باجمع کثیری ازمردمان صاحب معلومات مصاحبه و از آنها برای مزید معلومات استفاده میکند . او میکوشد تاخودرا برای تفسیر اخبار طوری مسلح سازد که یك بنا خودرا برای تعبیر نقشهٔ عمارتی ، یا یك طبیب برای تفسیر آنچه دریك لکه خون زیر عدسه ذره بین میبیند.... او تا میتواند میکوشد اغراض وخواهشهای شخصی خودرا ازین همه عملیات خدمت اجتماعی دور داشته باشد»

ازینکه بگذریم میآید امر تعیین حدود آزادی روزنامه نویس وقیود موضوعه برو ازطرف آنانیکه مصالح امور بدست آنهاست :

وجود قوانین دولتی برای مطبوعات برعکس مفاد عمومی نیست. زیرا هیچ حکومتی حاضر نخواهد شد افکار افراد ملت خودرا نامنکشف بگذارد وازافکار مذکور استفاده نکند. حکومت بالای ملت برقرار است. حکومت ازملت تشکیل شده واگر ملت نباشد حکومت موجود بوده نمیتواند .

چون وجود ملت فکور برای فعالیتهای دولت حتمیست، بنابران حکومت اگر جهت تعیین حدود تفکر ملت قوانین وضع میکند، البته این قوانین برای بهتری اوضاع عمومی (حکومتی وملی) خواهد بود وتطبیق آن ملت را ازپرتگاه های هولناك زندگی اجتماعی نجات وبراه آرام وکامیاب ترقی وتعالی رهنمونی خواهد کرد .

اگر بروزنامه نویسی امر میشود خارج دایرهٔ عفت قلم چیزی ننویسد وهتك حرمت کسی رانکند وتهمتی ناحق برکس نزند ویا نادیده ویا نادانسته وبدون غور و خوض عملی را (خواه فردی باشد وخواه حکومتی ورسمی) مورد نقد و خورده گیری ناجایز قرار ندهد ، این اوامر که مخالف ومتناقض آزادی نامبرده نیست. او میتواند با حفظ وتعمیل قوانین مذکور که اساساً قوانین اجتماعی بشری هستند ، مشغول اجرای وظیفهٔ خود بوده ودرراه تنویر افکار توده ، تعمیم معارف، اصلاح نواقص اجتماعی ونشان دادن طرق علاج معایب اجتماعی ازجان بکوشد . وتاوقتیکه باین اساس روان باشد هیچ مانعی بمقابل اوعرض وجود نمی کند و سدراهش نمیشود .

آزادی ی که همه آنرا نامعقول میپندارند وحتی باید ضمیر خود روزنامه نگار باآن موافق نباشد آنست که بعوض حرکت بجانب اعتلاء ومحض بنام آزادی هم خودش بقهقرا روان باشد وهم طبقات خواننده رابه آنجا نب سوق دهد .

فرد باوجود اینکه درجامعه زندگی میکند وچاروناچار مطیع وپابند یکعده قوانین اجتماعیست ، بازهم درحقیقت ذات خود یکمقدار خواهش های پست ومخرب را مالك

است . این خواهشها اورا وامید ارند تاجای امکان خود را خارج آن قیو د بداند وازبند آن آزادباشد . بنابران اگر کنتر ول دستی مانند دست حکومت بالای « آزادی مطبوعات » مخالف اساسات « دیموکراسی » قیاس گردیده وطرف اعتراض واقع میشود، واگر خواسته باشیم هم خود وهم جامعه ازشر حتمی این خواهشهای روحیهٔ حیوانی مخرب فردی نجات یابد، لابد یست وسیلهٔ دیگری برای حفاظت و حر است کلتور اجتماعی و پیشر فت آن پیدا کنیم . و امکان دارد آ نو سیله بیشتر از ین با دیمو کر اسی فاصله داشته باشد .

یکنویسنده‌ی امریکایی درینزمینه‌چنین میپرسد: آیابهتراست زیانرادرجامعه ی توسط عدم جلو گیری قبل‌ازوقوع آن‌ومحض بمراعات‌نام آزادی‌حق ورود بدهیم، ویااینکه‌از عقل‌سلیم کار گرفته وبرای حفظ‌منافع عامه‌تحدیداتی بالای‌این« آزادی» بگذاریم‌ومعتقد باشیم آزادی محدوده‌و« مقطوعه» مانندشاخه‌های قطع‌شده‌ی‌درخت‌تلافی زیان آنرا بنحوی قویتردر آینده می کند ؟

جواب‌نویسنده فوق‌الذکر البته همینست که باید جلوحوادث ووقایع‌بدراقبل ازوقوع آنگرفت واین کارصورت‌نمیگیرد مگردراثروجود قوانین‌قبل‌از عرض‌وجود حوادث سوء.

ازهمینجاست که‌دردنیای امروزظاهراً همه‌دول دیمو کراسی دم‌از آزادی بیان وتحریر می زنندولی‌درواقع این آزادی بیان‌وتحریر ازخود« قید وبستی » دارد که‌حتی پیشقدم‌ترین دول« آزاد» جهان‌هم‌نمیتواند خودراازان مبرامحسوب دارد .

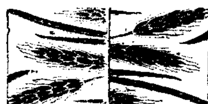
مطبوعات‌امریکا بقول‌یك امریکایی واردموضوع « نه‌بصورت کلی آزاداست ونه گاهی آزاد بوده میتواند. بلکه‌بایدوظیفهٔ خودرا‌داخل حدودی‌اجرا نماید که‌خود اهل‌امریکا برای‌حفظ امنیت عمومی، اخلاق اجتماعی وقسمتی‌از امتیازات وحقوق مثبتهٔ فردی‌وضع کرده اند» :

روانیست به‌مجرد‌شنیدن اسم آزادی‌مطبوعات دردنیای‌دیمو کراسی‌روز نامه‌یا نویسنده ی خودرا مختار داند‌وبرقوانین موضوعهٔ ملی‌وشرعی وعرف‌وعادات‌مقبول‌ومعقول چندین‌قرنه بصورت غیر حقوقی وبدون غوروخوض وتحقیق کامله حمله آور شود .

همچنین برحکومات‌است که قوانین‌مو ضوعه آنهابروش وجریانات امور مطبوعاتی طوری‌باشد که از آن معنای تحدید فعالیتهای‌روزنامه نویسان برنیاید. بلکه فعالیتهای نویسندگانرا بمنظور پیشبرد مفاد عامه « تنظیم » کند . حکومات باید تنهادر مواردی قوانین‌موضوعه‌ی‌مطبوعاتی‌خودرا‌توسعه‌دهند که آنها نتوانند‌بدرستی‌ازعهدهٔ مشکلات‌عایده برآیند. حکومات حق‌دارند (یابایدداشته باشند) شخصیات ، شهرت وموقعیت های اجتماعی

افراد را حفاظه وحراست کنند واگر احیاناً قوانین شان ماده هائی برای این امر نداشته باشد، میتوانند آنها را بوجود آورند. مثلاً باید قوانینی موجود باشد که ناشر را درصورت سهوش امر به تصحیح فوری ودرخواست معذرت ازطرف مقابل بدهد. باید حدودی تعیین شود که اشخاص نتوانند به عفت قلم صدمهٔ وارد آورند .

دربرخی موارد حکومات میتوانند مستقیماً داخل صحنهٔ جمع ونشر اخبار شوند .
واین کار رانه برای مقابله باافراد ومؤسسات شخصی روی دست بگیرند . بلکه بغرض تزییدمحصولات اخباری آژانس های فردی.
حکومات حق سانسور خیلی وخیلی محدوداطلاعات رانیزمی توانندداشته باشند . حق این سانسور بیشتر درایام خطرهای ملی وجنگهای بین المللی به حکومات عاید است .

نگارش بناغلی محمد بشیر رفیق

تاریخچه مختصر سینما

« پردهٔ سینما چون روزنه‌ایست که‌ازورای آن به‌حیات امروزی‌جهان نگاه میکنیم ازین روزنه نه‌تنها زندگانی امروز ما بازیبایی‌ها ویا زشتی های آن نمایان است، بلیکه حیات باستان واحیاناً زندگانی آیده‌آلی آیندهٔ‌خودرا نیز دیده می توانیم داستان های زیبائی که سال ها در بین کتاب هامحفوظ مانده‌اند درینجا چشم وزبان پیدا کرده وگزارشات آن‌را به چشم تماشا میکنیم. کردارنیك واعمال بد . هردو ازین روزنه نمایان است . پس برماست از آنچه درمقابل دیدگان ماقرار میگرد حقایق را جستجو کرده و از آن درحیات وزندگی روزانهٔ خویش استفاده کنیم » « فرانك کپرا »

بیست وهشت سال قبل اگر فلم خراب وغیر قابل ملاحظهٔ در روی‌پرده سینما نمایش‌داده‌میشد تماشا چیان فوراً اظهار میداشتند که صنعت سینما و فلم گیری هنوز مراحل ابتدایی را می‌پیماید . امروز نیز علی‌الرغم اینکه تحول‌بزرگی درجهان سینما بعمل آمده است‌بازهم موقعیکه یك فلم‌ناچیز در مقابل دیدگان ماقرار میگرد برای اینکه طعنه‌ای به صنعت سینما زده ودرآن موقع رفع عصبیت کرده باشیم همان نظریه سابق را تکرار کرده و میگوییم سینما وفلم نتوا نسته اند توام با پیشرفت های قرن ۲۰ انکشاف کند ! ! !

بناغلی محمدبشیر رفیق

اما حقیقت بر خلاف آن بوده و درین صنعت پیشرفت بسیار بزرگی صورت گرفته است چنانچه اگر سینما را با شروع درامه نویسی که بیست‌وچهار صدسال قبل ازطرف ازچیلوس(Aeschylus)وارستی‌فوناس (Arstophanas) آغاز گردیده و درامه های آن ها چندین قرن بدون کوچکترین تغییری موردمطالعه واکت قرار گرفته‌است‌مقایسه کنیم می بینیم که سینما باعمر ۶۳ سالهٔ خود یعنی ازوقتیکه اولین عکس متحرك در روی پرده نمایش داده شده وهم چنین از ۴۹ سال قبل یعنی زمانیکه نخستین‌فلم‌اساسی بنام(بزرگترین‌قاچاق بری‌ترن) درمعرض نمایش قرارگرفته‌است‌وتهیه کننده فلم مذکور ادوین . اس. پورتر (Edwins. Porter)صرف ۱۲سال قبل یعنی در۳۰ اپریل

۱۹۴۱ بعمر ۷۱ سالگی در گذشته ودایرکترمعروف آ ن گیرفت (Griffth) تا سال ۱۹۴۸ درقید حیات بود تحول فوق العاده بزرگ وشگفت انگیزی نموده است واین آرت جوان هنوز هم باستقبال پرحرارت وروز افزون مردم‌جهان آیندهٔ بزرگ و میدان وسیعی برای فعالیت وانکشاف خود درپیش رو دارد .

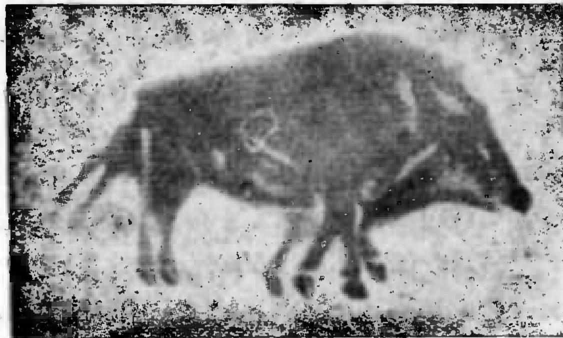
ازاینکه سینما را آرت می‌نامیم حق داریم زیرا اگر به فلم های که در بیست سال گذشته عرض اندام نموده نظر اندازیم می بینم که‌اکثر آن ها بابهترین شاهکار های آرت وادب ماهمسری دارد وحتی تاثیر فلم‌های مذکور دربین توده وجامعهٔ ما با هزاران‌سینمائی که امروز درسراسر جهان‌وجود دارد خیلی هازیاده‌تر ازدرامه ها میباشد ولی بدبختانه این آرت بدون صرف پول هنگفتی بوجود نیامده ومثل شاهکار نویسندهٔ نیست که منحصربه خود وی ومولود افکار ودفاع اوباشدچنانچه یك‌فلم‌عالی وکلاسیك که ازهرحیث‌جنبهٔ ریالستی داشته کاملاً بصورت‌طبیعی عرض اندام کرده وتماشاچی با ذوق را به تمام معنی مشغول بسازد چنان سرمایهٔ بزرگی لازم دارد که اکثر مو لدین از عهدهٔ مصارف آن بدرشده نمی‌توانند. لهذا ازاین حیث‌فلم‌های خیلی عالی وکلا سیك کمتربه وجود آمده ودر اثر آن وقتیکه یك فلم به ذوق عالی برابرنباشدفوراً میگویند سینما پیشرفت زیاد ننموده است ؟!

صنعت سینما تا سال ۱۹۲۷ بصورت صامت محدود به یك‌سلسله حرکاتی‌بود که‌اکثراً بصورت کامیدی در روی پرده نمایش داده میشد ولی از آن سال به بعد مخصوصاً پس از به وجود آمدن فلم ناطق «خوانندهٔ جاز» که در آن تهیه کننده وهنر پیشگان فلم دیالوگ وداستان کلاسیکی رانمایش دادند تحول بزرگی به خود گرفته وتکنیك جدیدی درآن به ظهور پیوسته است . چنانچه‌امروز که‌دورهٔ انکشاف سینما به حداعلی رسیده درحیات‌ماتاثیر بارزی داشته صرف نظر از جنبه تفننی وتفریحی آن صنعت سینما در نشوو نمای معارف وفرهنگ، طب ، ساینس ، کلتور ، معلومات طبیعی جغرافیائی ، آفاقی ، سپورت وصحت عامه، رول بزرگ وبی سابقه را بازی میکند دراکثر ممالك دستگا های کوچك ۱۶ میلی و ۸ میلی سینما در منازل شخصی وجود داشته و مردم بهترین فلم های جدید را در خانه های خود تماشا می‌نمایند . وهمچنین دستگاهای سیار سینما نیز وجوددارد که‌درشهر هاودهات‌به‌گردش پرداخته‌ودر تمام شقوق فوق برمعلومات عامه‌افزوده وسویه‌توده رابلند می‌برد .

مفکوره ساختن تصویر های متحرك از کجا بدست آمده است .

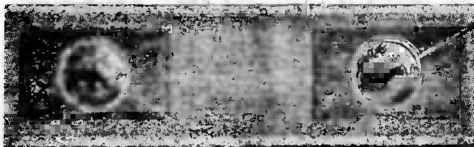
اگرچه مادربالاذکر کردیم که ازعمر سینماصرف ۶۳ سال سپری گردیده است ولی درحقیقت‌اولین تصویرمتحرك که فلم‌های امروزی ازآن الهام گرفته‌است رسم گرازی است

در حال حرکت که تقریباً ۲۵ هزار سال قبل از طرف یک آرتیست گمنامی بر دیوار یک مغاره در التامیر (Altamira) اسپانیا ترسیم شده است .

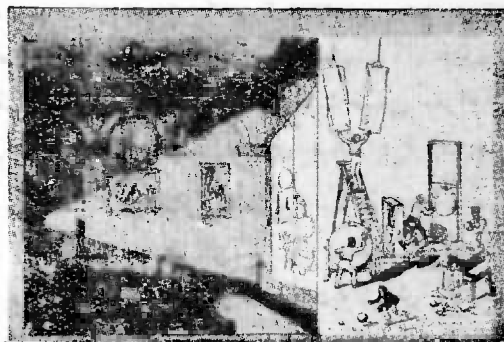
تصویر گرازی که تقریبا ۲۵ هزار سال قبل بر دیوار مغاره‌ای در التامیر اسپانیا ترسیم شده

پس از چندین هزار سال به استفاده از تصویر فوق در سنه ۱۸۳۵ یعنی در قرن نوزدهم اولین عکس متحرک در روی پردهٔ سینما نمایش داده شد این عکس فوتوی گاوی بود که با حرکت دادن دور پرده گاو مذکور می‌توانست سر خود را بالا و پائین کند .

اولین عکس متحرک در روی پرده

بعد از آن در سال ۱۸۷۰ اد ورده می بریج (Edwardmuybridge) با بکار انداختن ۲٤ کمرهٔ عکاسی تصویر اسپی را در حال دویدن گرفت که با نشان دادن پیهم فوتوهای آن بیننده گمان میکرد و اقعاً اسپ در حال دویدن است . می بریج دو کتاب راجع به عکس های متحرک تحریر نمود که بعداً مورد استفادهٔ زیاد قرار گرفت. در سال ۱۸۹۳ اولین ستادیوی سینمائی که بنام (کینه تو گرافیک تیتر) معروف بود به پاریس ساخته و برای اولین بار هنر پیشهٔ

دستگاه عقبی پردهٔ سینما

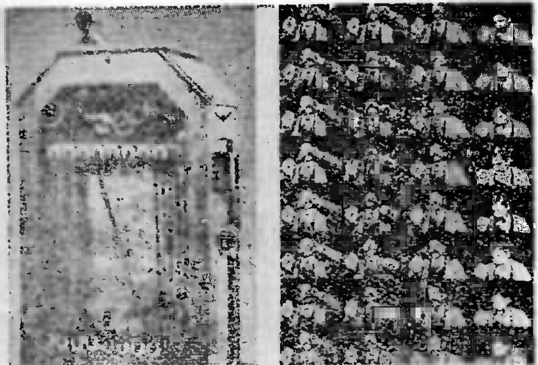
بنام فریدولوت (Fredott) ودایرکتر دیگر از طرف کمپانی ادیسن بکار آغاز کردند یک سال بعد از آن درست در سال ۱۸۹٤ اولین پروژیکتور از طرف لاتام (Latham) تیار

گردیده و درین سال بود که برای نخستین بار موفق شدند عکس های متحرک را بصورت فیلم در روی پرده سینما نشان بدهند ولی بهترین فلمی که مردم جهانرا به اهمیت این صنعت متوجه ساخت در سال ۱۸۹۶ بنام (بیوه جون) بوجود آمد و در ان فلم بود که اولین بوسه در روی پردهٔ سینما از طرف دو هنرپیشه

اولین ستادیوی فلم گیری بنام «کینت او گرافیک تیتر» که در سال ۱۸۹۳ در نیو جرسی ساخته شده بود

(می آروین) Mayirwin و جون سی June.C نمایش داده شد پس از ان هر سال تحول جدیدی در صنعت سینما واقع گردید و فلمهای متعددی عرض اندام کرد. بیشتر فلمهای آن وقت کامیدی و جنگی بود و تا سال ۱۹۱۵ تحولات زیادی درجهان سینما واقع شد ولی با وجود پیشرفت های مذکور فلمها بسیار

طویل نبوده و بصورت مختصر نمایش داده میشد.

طرف راست اولین فلمی که در پرده نمایش داده شده هنرپیشه آن فلیت اوت نخستین آرتیست سینما است طرف چپ اولین پروژیکتور سینمائی

بزرگترین فلم های صامت ۱۹۱۵_۱۹۲۷

سال ۱۹۱۵ در تاریخ سینما اهمیت بارزی دارد زیرا درین سال بهترین فلم های صامت بوجود آمد و اعضو دیوید وارک گریفت Griffth اولین فلم تقریباً دو ساعته را بنام (قاچاق بری ترن) تیار نموده و با ساختن این فلم باب نوینی در تاریخ سینما باز کرده پس ازان چندین فلم معروف مثل (بوجود آمدن یک ملت) (۱۵ فروری ۱۹۲۵) و جنگهای داخلی وغیره ازطرف وی درست

گردیدو برعلاوه درهمین سال بود که کامیدین معروف چرلی چپلین وارد جهان سینما شده ومردم را بیشتر به‌سینما مایل ساخت فلم معروف چارلی چپلین(دومی زرنگ) که‌درسال ۱۹۱۷ ساخته‌شده غوغای بزرگی راه انداخته ودراکثر شهرهای جهان نمایش داده میشد گلور یا سون‌سن ستاره معروف هالیود که هنوزهم در جهان سینما وجود دارد و فلم (سقوط بازار وی) در سال ۱۹۵۰ ازشاهکاریهای فلمی جهان محسوب میگردد نیز درهمین سال شهرت بزرگ حاصل نمود.

والن تبز دریکی ازفیلم های معروف پارامونت معروف بنام شیخ

دربین سالهای ۱۹۱۵ و ۱۹۲۷ کمپانی های متعددی درسرتاسر جهان تاسیس گردیده و هر کمپنی یك عده هنر پیشگان بزرگ را بامعاش گزافی محدود به کار خود ساخته وفلمهای بزرگی تهیه نمودند.

انقلاب سینمایی ۱۹۲۷

در تابستان سال ۱۹۲۷ برای اولین بار کمپانی وارنر برادرز فلم صدادار را باضبط آواز هنر پیشگان در پهلوی فلم به ترتیبیکه امروز هم متداول است به‌وجود آورده واولین فلم آن بنام(خوانندهٔ جاز) تهیه گردید وبرای اینکه این فلم صدا دار درجهان سروصدای بزرگی راه انداخته ومشتریهای

ویلهلم فاکس یکی از هنر پیشگان معروف فیلم‌های صامت درفیلم «کارمن‌لو» سال ۱۹۲۵

بیشتری پیدا کند. (جانسن) بزرگترین موسیقی دان آن روز را در آن شامل نمود فلم (خوانندهٔ جاز) تقریباً بصورت ناطق وصدادار در ٦ اکتوبر سال ۱۹۲۷ درمعرض نمایش قرار گرفت .

اگرچه این فلم هم کاملا ناطق نبود ولی حصه های مهم و قسمتهای موزیکال آن صدادار بوده و چنان غوغای در جهان سینما برپا کرد که در مدت محدودی بیشتر از ده ملیون دولار کمائی نمود و کمپانی وارنر با این پول هنگفت در ردیف بزرگترین کمپانی های فلم گیری قرار گرفت و بدین ترتیب انقلاب و تحول بزرگی درصنعت فلمسازی بوجود آورده و تمام کمپانیها را مجبور ساخت که دیگر از ساختن

چارلی چپلن درفیلم معروف سرکس درسال ۱۹۲۸

فلم های صامت منصرف شده و بیهوده وقت و پول خودرا در آن راه صرف نکنند. سال ۱۹۲۷ پرمصرفی برای کمپانی های فلم گیری بود زیرا همه مجبور شدند ستادیو های جدیدی بسازند هنرپیشگان و آرتستها نیز خودرا برای این تحول جدید آماده نمودند چنانچه درین سال فلمهای بزرگی از گیری تاگار و هنرپیشه معروف چارلی چپلین، مارلین دتیریش ، گلوریا سوانسن رزبرت تایلور که همه اکنون نیز درجهان سینما وجود دارند ساخته شد و تمام فلمها باموفقیت های پیهم درمعرض نمایش قرار گرفت .

فلم های ناطق

درسال ۱۹۲٦ درشهر هالیود ستودیو های بزرگی بنا یافته و فلم های تماماً ناطق به شکل امروزی عرض اندام کرد اگرچه عموم فلم های که درین سال ساخته شد خوب نبود معذالك چون مردم جدیداً با فلم های صدادار آشنا شده بودند کمتر تنقید میکردند ولی یکسال بعد از آن کرتیك مردم آغاز گردیده و کمپنیها را متوجه ساخت که اکنون موقع آن رسیده تا با تحولاتی

که صورت گرفته است در ساختن فلم‌های عالی نیز توجه خاصی بعمل آورده کوشش کنند فلم هائی شان بیشتر طبیعی بوده و جنبهٔ ریالستی داشته باشد چنانچه با ثر آن فلم‌های بزرگی به وجود آوردند. مثلاً بهترین فلم های که از سال ۱۹۲۹ به بعد ساخته شده و هر کدام جایزه های اوسکار و غیره را حاصل نموده قرار ذیل اند.

بیتی داویس ستاره هالیوود در یکی از فیلمهای معروف سال ۱۹۳٤ آر.کی.او بنام «اسارت بشر»

در سال ۱۹۲۹ فلم (میلو دی براد وی) از میترو گولدن مایر.

درسال ۱۹۳۰ فلم (در جبههٔ غرب خبری نیست) از کمپانی یونیورسل.

درسال ۱۹۳۱ فلم (کیمارون) از کمپانی آر. کی. او.

درسال ۱۹۳۲ فلم معروف (گراند هوتل) از میترو گولدن مایر.

درسال ۱۹۳۳ فلم کمپانی فاکس بنام (کاوالکید).

در سال ۱۹۳٤ فلم کولومبیا بنام (همه دریك شب واقع شد).

درسال ۱۹۳۵ فلم میترو گولدن مایر بنام (ماتینهٔ کی آن دی بونتی).

درسال ۱۹۳۶ فلم (زیگفیلد بزرگ) از میترو گولدن مایر.

درسال ۱۹۳۷ فلم معروف (حیات امیل زولای) وارنرز.

درسال ۱۹۳۸ فلم زیبای کولومبیا بنام (تو نمی توانی با خود ببری!)

درسال ۱۹۳۹ فلم مشهور میترو گولدن مایر بنام (همه برباد رفتند).

درسال ۱۹٤۰ فلم (ربیکا) از کمپنی سلیز نیك،

درسال ۱۹٤۱ فلم فاکس بنام (دهکدهٔ من چگونه سبز است)

درسال ۱۹٤۱ فلم میترو گولدن مایر بنام (خانم مینویر)

درسال ۱۹٤۳ (کازابلانکا) از وارنرز

درسال ۱۹٤٤ (درراه خود بـرو) از پارامونت

درسال ۱۹٤۵ (آخرین هفته) از پارامونت

درسال ۱۹٤٦ معروفترین فلم آر. کی. او بنام (بهترین سال های حیات ما)

درسال ۱۹٤۷ (معاهدهٔ شریفانه) از فاکس

درسال ۱۹٤۷ فلم معروف (هملت) از آرتور رانک

درسال ۱۹٤۹ (تمام سپاهیان شاه) از کولومبیا این فلم ها هر کدام بذات خود غوغای بزرگی در جهان سینما برپا کرده و تاکنون تماشاچی های زیاد دارد.

«ایوان دوکارلو» این ستارهٔ زیبا درهالیوود بنام ملکه فیلم های رنگه شهرت جهانی دارد.

فلمهای رنگه

اصلاً تاریخ فلم های رنگه درسال ۱۹۲۷ آغاز میبابد زیرا درین سال اولین لبراتوری رنگه آمیزی در «باستون» شروع به کار نموده ولی باوجود اینکه فلمی بنام «دربین گرداب» را رنگه آمیزی نمود معذالک چندان موفق نبوده و کوشش زیاد برای تکمیل آن ادامه داشت. درسال ۱۹۲۰ فلم دیگری بنام (باج گیری در بحار) بصورت رنگه ظاهر گردید واین فلم تااندازهٔ توجه مردم را جلب کرد.

درسال ۱۹۳۲ فلم های رنگه بصورت تکنی کلر بارنگ های مختلف ساخته شده واز آن به بعد در آن پیشرفت زیادی صورت گرفته است فلم های رنگه درصنعت سینما باروی کار آوردن صحنه ها طبیعی و تماشایی تاثیر زیادی داشته وتماشاچیرا بیشتر جلب میکند مگر اکثر کمپنی ها ازعهدهٔ آن بدرشده نمیتوانند چه فلم های رنگی مصارف گزاف و کمرشکنی را

ایجاب میکند. با آنهم کمپانی یونیور سل تصمیم گرفته است بعد از این ۹۰ فیصد فلم های خود را رنگه تهیه کند.

یك عده متخصصین که در فلم های رنگه جایزهٔ اوسکار گرفته اند.

در سال ۱۹۳۶ ارنست هالر و ری رنیان در فلم (همه بر باد رفتند)

در سال ۱۹۴۰ جارجس پرینال در فلم (دزد بغداد)

در سال ۱۹۴۱ ارنست پالمر و ری رنیان در فلم (خون در ریگ)

در سال ۱۹۴۲ لیون شامرای در فلم (قاز سیاه)

در سال ۱۹۴۳ هال مار و هوارد گرین در فلم (انقلاب اوپرا)

در سال ۱۹۴۴ لیون شامرای در فلم (ویلسن)

در سال ۱۹۴۵ لیون شامرای در فلم (اوریا به آسمان و اگذار شو)

در سال ۱۹۴۶ چارلس مروشر، لیونار دسمیت و آترار لنیگه در فلم (یکساله)

مارتا تورین ملکه چشم ها ستارهٔ زیبای سویدنی

در سال ۱۹۴۱ جیك کاردیف در فلم (نرگس سیاه)
« « ۱۹۴۸ جوزف والانتین در فلم (ژاندراك)
« « ۹۹۴۹ ونبتی هو در فلم (اوفیته زر دیه سر کرده)

ستار گانی که از سال ۱۹۲۸ تا ۱۹۵۰ جایزه اوسکار گرفته اند.

در سال ۱۹۵۰ جودی هالیدی در فلم (دیروز تولد شده)
« ۱۹۴۹ اولیوادی هیولند در فلم (هایریس)

درسال ۱۹۴۸ ژین ویمن درفلم (جانی بلیندا)
« ۱۹۴۷ لورتیا نیك درفلم (دختر دهقان)
« ۱۹۴۶ اولیوادی هیولند درفلم (هر کسرا قسمتی است)
درسال ۱۹۴۵ ژون کراوفورد در فلم (میلدر دپیرس)
درسال ۱۹۴۴ انگرید برگمن درفلم (چراغ بنزین)
درسال ۱۹۴۳ ژنی فرجونز در فلم (نغمه برنادیت)
درسال ۱۹۴۲ گریر گارسن درفلم (خانم مینی ور)
۱۹۴۱ ژون فانتین درفلم (سؤظن)
۱۹۴۰ جنجرز وجرس درفلم (کیتی فایل)
درسال ۱۹۳۹ ویون لای درفلم (همه بربادرفتند)
درسال ۱۹۳۸ بیتی داویس درفلم (ژیزابل)
درسال ۱۹۳۷ لویزرینر درفلم (دنیای خوب)

شادیه یکی ازستاره های زیبای مصری

درسال ۱۹۳۶ لویزرینر درفلم (زیگفلد بزرگ)
درسال ۱۹۳۵ بیتی داویس درفلم (مخوف)
« ۱۹۳۴ کلودت کولبرت درفلم (همه دریك شب واقع شد)
« ۱۹۳۳ کاترین هیپ بورن درفلم (زیبایی صبح)
« ۱۹۳۲ هالین هی درفلم (قصور مادلین کلودت)
« ۱۹۳۱ مارین درس لر درفلم (مین وبیل)
« ۱۹۳۰ نورما شریر درفلم (مطلقه)
« ۱۹۲۹ ماری پیکفورد درفلم (کوکیوت)

درسال۱۹۲۸ ژنیت جنینگ درفلم (آسمان هفتم)

هنرپیشگانیکه ازسال ۱۹۲۸ تا ۱۹۵ جایزه گرفته اند.

درسال ۱۹۵۰ جوزفیرر درفلم (سیرانودوبرگراک)

درسال ۱۹۴۹ برود ریك کراوفورد درفلم (همه مردان شاه)

درسال ۱۹۴۸ لورینس اولیور در فلم (هملت)

در سال ۱۹۴۷ رونالد کولمن درفلم (حیات مضاعف)

درسال ۱۹۴۶ فرید ریك مارچ درفلم (بهترین سال‌های حیات ما)

در سال ۱۹۴۵ ری میلاند در فلم (آخرین دفاع)

درسال ۱۹۴۴ بینگ گراسبی در فلم (بهراه من‌میرود)

درسال۱۹۴۳ پاول لوکاس درفلم(راین را محافظت کنید)

درسال۱۹۴۲ جیمز کیگنی درفلم (یانکی دودلی آندی)

ژین روسل

درسال ۱۹۴۱ گاری کوپر در فلم (سرجنت یارك)

« ۱۹۴۰ جیمز ستیوارت درفلم (افسانه فیلادلفیا)

« ۱۹۳۹ روبرت دونات درفلم (خداحافظ آقای چپس)

« ۱۹۳۸ سپینسر تریسی درفلم (شهر پسران)

« ۱۹۳۷ سپینسر تریسی درفلم (کاپیتن کوراجیوز)

« ۱۹۳۶ پاول میونی درفلم (داستان لویز پاستور)

« ۱۹۳۵ ویکتور میك لوگلین درفلم (خبردهنده)

« ۱۹۳۴ کلارک گیبل درفلم (همه دریك شب واقع شد)

« ۱۹۳۳ چارس لاتان درفلم (هانری هشتم)

« ۱۹۳۲ فرید ریك مارچ درفلم (دکتور جیکل و آقای هید)

« ۱۹۳۱ لیونل بری‌مورد درفلم (یك روح آزاد)

« ۱۹۳۰ جارج ارلیس در فلم (دیزرائلی)

« ۱۹۲۹ وانر باکستر درفلم (در آریزونای بلهتان)

« ۱۹۲۸ امیل جیننگ درفلم (راهیکه همه لازم هستند)

احصائیهٔ سینماهای جهان

بر طبق احصائیهٔ منتشره سال ۱۹۵۰ امریکا بررسی بین المللی که در تمام جهان بعمل آمده است معلوم میشود که روی هم رفته امروز در بیشتر از ۱۲۰ کشورهای جهان جزایر کوچک بزرگ و غیره ۹۹۳۶۱۷ سینما وجود داشته و نسبت به احصائیهٔ سال ۱۹۴۹ — ۸۰۰۸ سینما افزوده گردیده است ظرفیت یا چوکی سینماهای مذکور ۵۰٬۴۰۱٬۷۰۰ چوکی در مقابل ۴۹٬۱۸۹٬۶۹۱ چوکی سال ۱۹۴۹ بوده در افزودی ۸۰۰۸ سینما اروپا با ساختن ۸۰۱۹۸ سینما در دو سال مذکور مقام اول را دارا است ولی از حیث تعداد سینما و چوکی امریکای شمالی از تمام ممالک جهان پیش قدم بوده و امروز در کشور مذکور ۱۹۰۷۹۷ سینمای سقف دار با ظرفیت ۱۴۰۳۸۴۰۱۵۰ چوکی و ۳۰۲۲۳ سینمای سر باز با ۲۰۳۰۰۳۰۰ چوکی وجود دارد پس از آن مملکت اتحاد شوروی با ۲۰۳۰۰۰ سینما مقام دوم داشته و سایر کشورهای اروپا بقرار ذیل در احصائیهٔ مذکور سهم دارند:

یکی از ستاره‌های زیبای هالیوود

فرانسه ۵۰۰ ۷ سینما. ایطالیا ۷۳۰۰ سینما. انگلستان ۱۰۰ ۵ سینما. جرمنی ۳۷۰۳

سینما. اسپانیا ۳۱۴۳ سینما ـ سویدن ۲۵۰۰ سینما. چکوسلواکیا ۱۹۲۲ سینما بلجیم ۱۱۰۸ سینما. آستریا ۷۹۰ سینما. پولیند ۵۰۵ سینما دنمارك ٤۹۲ سینما هنگری ۷۲۶ سینما یوگوسلاویا ٤۲۵ سینما. هولاند ۳۷۵ سینما. رومانیا ۳۷۱ سینما. سویس ۳۵۰ سینما پرتگال ۲۹۸ سینما. ایر ۲۹۰ سینما. ناروی ۲۸۰ سینما. بلغاریا ۲٦٤ سینما. ترکیه ۲۲۹ سینما. یونان ۱٦۷ سینما لوکسامبورك ۳ سینما. مالتا ۲۹ سینما در جبل الطارق جزیره قبرس ولیشتن شتین ۸۰ سینما.

در کشور های امریکای جنوبی رویهمرفته ٦٤۳۷ سینما وجود داشته و کشور مکسیکو با داشتن ۱٦۷۲ سینمامقام اول را دارا است. در افریقا بصورت مجموعی ۱۲۰۳ سینما وجود داشته مملکت اتحادیه افریقای جنوبی با داشتن ٤۵۲ سینما مقام اول. الجیریا با ۲۲٤ سینما مقام دوم ومصر با ۱۸٤ سینما مقام سوم دارند. در آسیا وممالك باسیفك ... ۳۷ سینما وجود داشته و کشور پهناور هند با داشتن ۲۰۵۸ سینما مقام اول وجاپان با ۱٦۰۳ سینما مقام دوم را دارا است. در استرالیا. زیلاند جدید جزائر فیجی وغیره رویهمرفته ۲۰۸۳ سینما وجود دارد.

نی کوله تو ویچ ستارهٔ فرانسوی

برطبق احصائیهٔ فوق امروز در سر تاسر جهان برای هر ٤٤ نفریك چوکی سینما وجود داشته و این حساب بر روی تعداد عمومی چوکی های سینما ونفوس جهان بعمل آمده است ولی تعداد چوکی های سینما برای مردم در هر مملکت متفاوت است. مثلاً در تمام ایالات کشور امریکای شمالی نظر به تعداد چوکی ونفوس برای هرده نفریك چوکی سینما وجود دارد. در انگلستان این احصائیه به ۱۲ ودر فرانسه به ۱۷ در ایطالیا به ۱۳ رسیده ورویهمرفته در تمام اروپا برای ۲۱ نفریك

چوکی سینما وجود دارد. اگرچه امریکا از حیث تعداد سینما در جهان مقام اول را دارا است ولی معذالك نظر به تعداد چوکی ونفوس آسترالیا ونیوزیلند از کشور مذکور پیش قدم بوده ودر ممالك مذکور برای هر ۷۴ نفر یك چوکی سینما وجود دارد در کانادا برای

سیلوانا مانگانو ستارهٔ ایطالوی

هر ۱۳ نفر یك چوکی ودر امریکای جنوبی برای هر ۲۵ نفر یك چوکی وجود داشته. کشورهای افریقای جنوبی ومصر با داشتن یك چوکی برای هر ده نفر در جمله ممالك درجه اول قرار میگیرند.

در اروپا متاسفانه باثرخرابکاری‌های جنگ جهانسوز دوم تعداد چوکی سینما به‌تناسب نفوس آن خیلی پائین آمده چنانچه شهر کوچك مو ناك (Monnac) با ٤ سینمای خود ۱۹۰ چوکی برای‌هر ۱۰۰۰ نفر دارد درباقی ممالك آستر الیا ۳۰ چوکی برای هر ۱۰۰۰ نفر بلجیم ۸ چوکی برای هر ۱۰۰۰ نفر فرانسه ٦٤ چوکی برای ۱۰۰۰ نفر جرمنی ۳۵ چوکی برای هزار نفربرطانیا ۸۳ چوکی هولاند ۲٦ چوکی سویس ۳۰ چوکی برای هزار نفردارند. درآسیا هندوستان ٤ چوکی برای هر ۱۰۰۰ نفر جاپان ۹ ترکیه ۹ چین ۱ چوکی برای هر ۱۰۰۰ نفردارا هستند.

تولیدات فلم

درصنعت تولیدفلم نیز کشور امریکا گوی‌سبقت‌را ازسایر کشورها ربوده وریکارد ٤۳۲ فلم درسال ۱۹۵۰ مقام بزرگی درتولید فلم بدست دارد. پس‌ازان‌مملکت‌هند با ۲۵۰ فلم در سال دررديف دوم قرارمیگیرد. ولی بد بختانه فلم‌های هندی کمتر جنبه ریالستی داشته وازهمین رهگذر جز در کشور خودش و یکی دوممملکت شرقی درسایر ممالك بازاری نداشته

سوزان هیوارد از ستاره های زیبای هالیود

وچون سوکسهٔ جهانی ندارد لهذا هندی‌ها نتوانسته اند صنعت‌فلم‌خودرا طورلازم‌انکشاف بخشند. چیزیکه بیشتر این‌صنعت‌را درهندتهدیدمیکند عدم‌سرمایه کافی‌نبودن دایرکترهای لایق وهنرپیشگان ماهرمیباشد اگرچه‌چندستاره‌معروف درهندوجوددارد ولی تعداد آن ها ازشمار انگشتان خارج‌نیست وبدبختانه اکثر وقت‌کسانی که‌درین‌راه استعداد کافی دارند نظر به‌عدم‌موافقه‌مولیسین‌ازین‌شانس بازمیمانند. درسایر ممالك بترتیب ذیل سالانه فلم‌تولید می‌گردد

ژین تیرنی یکی از ستاره‌های زیبای هالیود

مادهوبالا ستارهٔ زیبای هندوستان با رقاصهٔ معروف آن کشور کوکو

هیدی لامار زیبا ترین ستارهٔ هالیود

ایوا گاردنر که درجهان سینما بنام زیبا ترین زن عصر حاضر معروف است

بیتی هوتون ستارهٔ زیبای هالیود که شهرت جهانی دارد

جاپان ۴۲۳ برنامه فرانسه ۱۰۶ برنامه مکسیکو ۸٤ برنامه انگستان ۱۷ برنامه جرمنی ۵۸ برنامه ایطالیا ٥٤ برنامه چین ۵۰ برنامه مصر اسپانیا وسویدن هریك از ۳۱ الی ٤٠ برنامه آستر الیا ۲۱ الی ۳۰ برنامه برازیل ـ چکوسلوا کیا دنمارك فنلند ـ کوریای جنوبی ترکیه واتحاد بجماهیر اشتراکیه شوروی هر کدام ۱۱ الی ۲۰ برنامه وهمچنین سایر کشور ها مثل هولاند ـ بلجیم ـ کاناد ـ چلی مراکو ی فرانسوی ـ یونان ـ هنگری ـ اسرائیل ـ ناروی ـ پرتگال سویس ـ ونیزویلا وغیره هر کدام تقریباً ده برنامه فلم دریك سال .

سینما در افغانستان

مارلین دیتریش یکی از زیباترین ستارهٔ هالیود

صنعت سینما در افغانستان با ۱۲ ملیون نفوس آن ریکارد ۲۸ ساله دارد یعنی اولین سینما بنام نمایشات عرفانی درسال ۱۳۰۳ در کابل در قصر سلام خانه شاهی امیر عبدالرحمن خان مرحوم که اکنون بنام سینمای کابل معروف است تاسیس گردیده وفلمهای صامت مروجه آن وقت نمایش داده می شد تقریباً پس از یك سال سینمای پغمان شکوه دیگری در پغمان شهر ییلاقی کابل تاسیس گردیده وتاسال ۱۳۰۷ درحالیکه یکبار سینمای کابل طعمهٔ حریق گردید و مجدداً بکار آغاز کردجاری بود . اما باوجود آن سینما بصورت اساسی وناطق بازهم درهمان عمارت سابقهٔ سلام خانه در سال ۱۳۱۰ جاری گردیده ودرین مرحله اساس سینما بصورت پایداری گذاشته شد که تاامروز دوام داشته ودرهرسال تحول بزرگ وانکشاف قابل ملاحظه نظر به مقتضیات محیط دا نموده است مخصوصاً درچهارسال اخیر برتعداد سینماها درین جا افزود گردیده وامروز سینماهای ذیل در کابل وولایات افغانستان وجوددارد .

الف : در کابل

سینمای کابل . این سینما درهمان عمارت سلام خانه سابق امیرعبدالرحمن خان مرحوم با بعضی تغییراتی بنام سینمای کابل وجود داشته وفلمهای امریکائی . هندی . انگلیسی جرمنی . فرانسوی . مصری روسی وایطالوی را همه روزه چهار نمایش نشان داده ودارای

۸۲۵ چوکی میباشد اوقات نمایش آن درتابستان ساعت ۱۰ قبل از ظهر ۲-۵ و۷ نیم بعد از ظهر بوده ودر زمستان ساعت ۱۰ قبل ازظهر - ۱ نیم - ٤ و٦ نیم بعد از ظهر میباشد . سینمای کابل اگرچه تعمیرنسبتاً قدیمی دارد معذالک نظربه تاریخ ۲۸ ساله خود ونمایش فلمهای متنوع ازبهترین سینماهای افغانستان میباشد .

۲ــ سینمای بهزاد

این سینما با شکل زیبائی سه سال قبل درنفس شهر کابل تاسیس شده وبرای ۷۵۰ نفر چوکی داشته درتابستان چهار نمایش در روز ساعت ۱۰ قبل از ظهر ۱ نیم- ۵- ۸ بعداز ظهر ودر زمستان سه نمایش ساعت ۱۰ قبل ازظهر۲ - وپنج نیم بعداز ظهر دارد .

۳ــ سینمای پامیر

سینمای پامیر درجاده جدید میوند از طرف ریاست شاروالی کابل دوسال قبل تاسیس گردیده برای ۱۲۰۰ نفر چوکی داشته فلم های امریکائی هندی ومصری رانمایش میدهد و اوقات نمایش آن مثل سینمای کابل میباشد .

٤ــ سینمای انجمن خیریه نسوان

انجمن خیریه نسوان در جوار عمارت بزرگ خود درشیرپور سینمای جدید وزیبائی تعمیر نموده که هنوز بپایه تکمیل نرسیده است و کار آن جاری میباشد گنجایش سینمای مذکور غالباً برای شش صد نفر خواهد بود عجالتاً انجمن مذکور درمحل حاضره خود سینمای موقتی دارد که روزانه یك نمایش داشته وتقریباً برای ۲۰۰ نفر چوکی دارد . سینمای مذکور از فلم های سینمای کابل وپامیر استفاده میکند .

ب ــ ولایات

درقندهار هرات ومزارشریف سینماهائی مانند سینمای بهزاد وجــود داشته هریك برای ۷۵۰ نفر ظرفیت دارد و روزانه یك نمایش میدهد . درجلال آباد نیز یك سینمای موقتی به گنجایش ۲۰۰ چوکی بکار آغاز کرده است .

سینماهای کابل ـ بهزاد وولایات مربوط بمدیریت عمومی سینمای ریاست مستقل مطبوعات بوده تمام امور آن به وسیله مدیریت مذکور اداره میشود وطوریکه اطلاع داریم مدیریت موصوف درنظر دارد ازپول عایدات سینما های خود صنعت سینما را درکشور ترقی داده و حتی به تاسیس یك اولیهٔ (ستودیوی کوچك فلم گیری) نیزشروع نماید .

فلم هاعموماً ازطرف کمیته سانسور ریاست مستقل مطبوعات برطبق قانون مطبوعات سانسور گردیده وپس از اجازه و تصدیق کمیته مذکور درمعرض نمایش قرار میگیرد . سالانه درحدود ٤۰۰ برنامه فلم وارد کابل گردیده وبیشتر آنرا فلــم های امریکائی و هندی تشکیل میدهد .

سینما های سیار هنوز درافغانستان راه نیافته ولی‌مدیریت عمومی سینما چند دستگاه پر و ژ یکتو ر ۱۶ میلی موجود دارد که عندالمزوم به ولایات ارسال‌میدارد و در کابل نیز کسانیکه مایل باشند می توانند یك برنامه فلم مکمل را با پروژیکتور ۱۶ میلی برای یك نمایش به مقابل اجرت نازلی درمنازل‌خود تماشا کنند .

فلم های تربیوی وصحی

وزارت معارف از چند سال به این طرف نظر به اهمیت بارز فلم های تربیوی به خریداری پروژکتر ۱۶ میلی وفلم های فرهنگی اقدام نموده‌است‌چنانچه امروز درلیسه ملالی (برای‌دختران) ولیسه های حبیبه ـ استقلال ـ غازی ـ دارالمعلمین تخنیك عالی پر و ژ کتر مذکور موجود بوده و در ضمن درس عندالمزوم فلم های مربوطه‌همین شق نمایش داده میشود. برعلاوه وزارت موصوف برای خریداری یك دستگاه سینما سیارنیز اقدام نموده است تاساحه فلم های فرهنگی را که دربلند بردن سویه متعلمین تاثیربزرگی دارد وسعت‌داده وازدستگاه مذکور درمدارس ولایات‌خود استفاده نمایند .

وزارت معارف برعلاوه اینکه‌خودش درخریداری فلم های‌فرهنگی‌اقدام نموده‌است ازموسسه یونسکو نیز دربن زمینه معاونت های لازمه میگیرد .

هم چنین وزارت صحیه در شعبات مربوطه خود پروژکتور های ۱۶ میلی سینما تهیه نموده وعندالمزوم برای بلندبردن سویه‌بعضی دانش آموزان و دکتوران تازه ترین فلم های صحی جهان را درزمینه های تداوی امراض‌ساری‌ـ زهروی‌ـ ملاریا و برای‌بهبود صحت عامه نمایش میدهد .

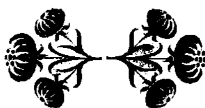
درتحریر این مقاله از کتاب‌های‌ذیل استفاده‌شده است : ـ

۱ـ تاریخ مصور سینما طبع امریکا،

۲ـ راهنمای فلم درآسیا چاپ دهلی

۳ـ هالیود چاپ امریکا،

(انتهی)

(بقیه صفحه ۲۰۰)

	پل‌خمری	فیصد ۸۳ و ۳
۱۳۳۰	لغمان‌مرکزی	« ۱۹ و ۵
	قندز	« ۳۲ و ۶
	خان آباد	« ۴۱
	پل‌خمری	« ۸ و ٤
۱۳۳۱	لغمان‌مرکزی	« ۱۰ و ۳
	قندز	« ۱۲
	خان آباد	« ۱۷ و ٦

ازملاحظه احصائیه های فوق انکشاف وتوسعهٔ تدریجی امورمجادلوی در مناطق مختلف مملکت معلوم‌شده می‌تواند . کامیابی‌های اقدامات موسسه‌ازاحصائیه های‌نزول مشعر طحال بعضی مناطق که‌سه‌الی چهارسال تحت مجادلهٔ قرار دارد و اضح می‌گردد، وهم ازتقلیل تعداد مراجعه کنند گان مریضان ملاریائی پولی کلینیك و شفاخانهٔ پل خمری که از شدید ترین مناطق ملاریائی کشور بشمار میرفت ، کامیابی مسرت بخش درین مرام ما مجسم است .

چون مجادلهٔ ملاریا واجراآت آن‌فنی‌ومسلکی است ، درمرور زمان یکتعداد کافی پرسونل فنی‌ازقبیل دکتوران طب‌وسیانس ومستحضران ومفتشین ملاریا (چه در موسسات خارجی وچه‌در کورس‌های منعقدهٔ خودموسسه)تربیه وبکارانداخته‌شده‌اند ، ونظربه‌توسعه اجراآت همه‌ساله اشخاص جدیدبدست آورده وتربیه می‌شوند .

ازحیث‌فقدان جای‌رهایش لازمه چون‌پرسونل ومالزمهٔ دست‌داشتهٔ موسسه درعمارات کرائی موجوده گنجایش نداشت برای تاسیس لابراتوار های اساسی در نظر است ریاست مجادلهٔ ملاریا عمارت اساسی وعصری تهیه شود .

تشکیلات فنی واداری ریاست مجادلهٔ ملاریا در۱۳۳۱

رئیس مجادلهٔ ملاریا ازجملهٔ دکتوران طب — یکنفر .

۱ تشکیلات فنی

الف : مدیریت مجادلهٔ ملاریای قطغن :

۱ — دکتور متخصص ملاریا به‌حیث مدیر	۱ نفر
۲ — « « « « عضو	۱ «
۳ — ضابط خریطه ونقشه کشی	۱ «
٤ — سرکاتب محاسبه واجرائیه	۱ «
٥ — مستحضر ومفتش فنی ملاریا	۱۱ «
٦ — تحویلدار	۱ «
۷ — درایور	۳ «

ب : مدیریت مجادلهٔ ملاریای مشرقی

۱ ـــ دکتور متخصص ملاریا بهرتبه ۵	۱ نفر
۲ ـــ مستحضر ومفتش فنی ملاریا	٦ »
۳ ـــ سر کاتب اجرائیه ومحاسبه	۱ »
٤ ـــ تحویلدار	۱ »
۵ ـــ درایور	۲ »

ج مدیریت شعبهٔ سیار مجادلهٔ ملاریا :

۱ ـــ دکتور متخصص ملاریا بحیث مدیر	۱ نفر
۲ ـــ مستحضر ومفتش ملاریا	٦ »
۳ ـــ درایور	۲ »

د : مدیریت مجادلهٔ ملاریای کابل

۱ ـــ دکتور متخصص ملاریا بحیث مدیر	۱ نفر
۲ ـــ دکتورانتو مولوجست	۱ »
۳ ـــ ضابط خریطه ونقشه کشی	۱ »
٤ ـــ مستحضر ومفتش ملاریا	۱٤ »
۵ ـــ کاتب اجرائیه	۱ »
٦ ـــ درایور	۳ »

۲ ـــ: تشکیلات اداری

مدیر اداری برتبه ٤	۱ نفر
الف شعبهٔ کنترول :	
۱ ـــ مامور کنترول	۱ »
۲ ـــ سر کاتب	٤ »
۳ ـــ کاتب	۱ »
ب شعبهٔ اجرائیه واوراق	
۱ ـــ مامور اجرائیه	۱ نفر
۲ ـــ سر کاتب	۱ »
۳ ـــ کاتب	۳ »
ج شعبهٔ تحریر	
۱ ـــ کاتب	۱ نفر

نوت : مامورین حسابی که درمدیریت های مجادلهٔ قطغن ، مشرقی و کابل موظف شده اند از بست مامورین اداری طور خدمتی در ایام مجادلهٔ ملاریا مقرر میشوند .

مدیران جرائد مرکز

ښاغلی عبدالله بختانی مدیر جریدهٔ زیری

ښاغلی غلام محمد الماسک مدیر
جریدهٔ ملی پامیر

ښاغلی نوابی مدیر جریده ملی آئینه

ترفیع و تقدیرنامه درجه ۲

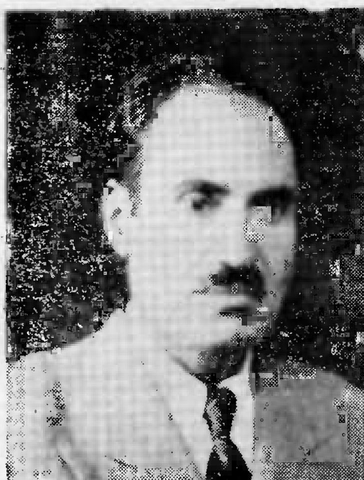
ع،ص غلام محمد خان بابری رئیس ارتباط تخنیکی یونو که امسال برتبه (۱) ترفیع نموده اند

ع،ص احمد علیشاه خان معصومی که امسال برتبه (۲) ترفیع نموده اند

ع مسجدی خان مدیر عمومی مدافعه امراض زراعتی که درسال ۳۱ برتبه ۳ ترفیع نموده اند

بناغلی محمد قاسم خان عقاب کفیل مدیریت شعبه اول نشریات داخلی ریاست مطبوعات که باخذ تقدیر نامه درجه دوم موفق شده اند

ع غلام محی الدین خان مدیر عمومی تفتیش ریاست زراعت که درسال ۳۱ برتبه ۳ ترفیع نموده اند

امور وزارت اقتصاد

۱- اقدامات برای طرح و ترتیب پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی کشور از طرف وزارت اقتصاد ملی .

۲- اجراآت وفعالیت دوایر مربوطه وزارت اقتصادملی درظرف سال

الف پلان عمومی اقتصادی و اجتماعی

در جمله جریانات اقتصادی سال ۱۳۳۱ چیزیکه از همه بیشتر قابل تذکر است همانا تعقیب سیرانکشاف طرح پلان عمومی اقتصادی واجتماعی مملکت میباشد . اگرچه تصمیم وتجویز طرح پلان عمومی اقتصادی واجتماعی ازطرف حکومت بهموجب پیشنهاد وزارت اقتصاد یك سال قبل بعمل آمده بود ولی فعالیت های جدی کمیسیو نهای مربوط به پلان عمومی در سال ۱۳۳۱ - آغاز شد وحتی بعضی از کمیسیونها مانند کمیسیون تجارت داخلی،خارجی و گمرکات که یکی از کمیسیونهای مهم پلان عمومی واقتصادی میباشد یك حصه پلان عمومی را تکمیل کرده است .

درسال ۱۳۳۰ بهتاسی از نظریات حکومت برای تثبیت هدف فعالیت های اقتصادی وبهتری وضع اجتماعی مردم و استفاده از امکانات و وسایلی که دولت دراختیار دارد وزارت اقتصادملی به طرح یك پلان اقتصادی واجتماعی اقدام وذریعهٔ معروضهٔ موضوع را به مجلس عالی وزراء عرض وصورت عملی آن را بمواد آتی خاطر نشان کرد

۱- وزارت اقتصاد ملی باهمکاری هیئت امداد تخنیکی یونو و دیگر نمایندگی های اختصاصی مربوطه آن و دائره ارتباطیه جدیدیکه برای امور هیئت های موصوف در نظر گرفته شده است بدواً عناوین مسائل و پروبلم های موجوده اقتصادی مملکت راطرح وبعد مشوره نمایندگان وزارت خانها ودوائر وموسسات ذی علاقه ازجمله آن پروبلم ها ئیرا که درحال حاضر وبا شرائط ووسائل موجوده میتواند اساس پروگرام اقتصادی ابتدائی را تشکیل نماید انتخاب وتثبیت کنند .

۲- بعد از تثبیت عناوین مسائل مذکور وزارت اقتصادملی باهمکاری امداد تخنیکی یونو وتمام دوائر وموسسات ذی علاقه تمام سوابق ومعلومات واحصائیهها ودیگر تحقیقات را که برای مطالعه عمیق مسائل تثبیت شده مذکور لازم باشد فراهم نماید ودرین جا دوائر وموسسات مربوطه تا آخرین حدامکان باوزارت اقتصاد وهیئت ترتیب پروگرام همکاری نمایند .

۳ - زمانیکه هریك از پروبلم‌های شامل پروگرام به قدر کافی مطالعه وتمام جنبه های آن تدقیق وفهمیده شد وجزء پروگرام قرار گرفت مجموع پروگرام به‌همین‌صورت ابتدائی جهت غور وبحث وانعقاد بیك کمیسیون مرکب ازیك یادونفر اشخاص باصلاحیت از هر وزارت خانه واداره ویاموسسه مربوطه که ثانی به مشورهٔ وزراء وروسای محترم تعیین‌میگردد سپرده شود تاازنقطه‌نظر عمومی وعملی تدقیق آخری‌بعمل آرند . دراین مجلس‌عند الموقع از متخصصین داخلی وخارجی نیزدعوت بعمل خواهد آمد .

٤- وقتیکه این کمیسیون طرح پروگرام اقتصادی را تصویب کرد پروگرام مذکور به مجلس عالی وزراء تقدیم میشود و از آن پس در صورت تصویب مراتب اصولی خودرا طی وهر حصه آن جهة عملیات به‌خود وزارت یااداره ویاموسسهٔ مربوطه‌تفویض میشود ودرآن صورت البته اگر مجلس عالی وزراء لازم میدانستند که کدام‌مرجع‌برای نظارت ومراقبت عملیات پروگرام مذکور تعیین گردد مرجع ومقام مذکور را تعیین خواهند فرمود والاخیر : یعنی عملی کردن پروگرام مذکور که نمایندگان باصلاحیت وزارت خانها ودوائر وموسسات ذی‌علاقه یك بارطرح آنرا تدقیق وتصدیق وبعد خود وزراء و رؤسای محترم در مجلس وزرا تصویب فرمودند کنترول عملی شدن آن به‌استثنای آنچه از وظائف اصلی خود وزارت اقتصاد باشد بوزارت اقتصاد اساسا کدام ربطی نخواهد داشت .

در اثر پیشنهاد فوق الذکر وزارت‌اقتصادملی مجلس‌عالی وزراء چنین‌تصویب نمود: «مجلس‌بموضوع‌موافقت‌تام دارد وپلان‌عمومی‌اقتصادی حتمی‌ست بنابران ع‌ج‌وزیرخارجه معاون صدارت عظمی بحیث رئیس پلان و ع‌ج وزیر اقتصاد بحیث منشی عمومی پلان تعیین گردند که دارالانشای پلان ، کمیته ها و هیئت هارا تشکیل و برای تهیه پلان ترتیبات لازمه بگیرند وپروگرام ترتیب آنرا مهیا وپلان مطلوب راروی‌کاربیاورند »

مصوبه فوق از صحه اعلیحضرت همایونی گزارش یافته وبحکم ۴۵۱۳/۶۸۱۹-۱۵دلو بصدارت عظمی ابلاغ شده .

کمیته های ذیل بموجب تصویب فوق مجلس عالی وزراء تعیین گردیده

پلان عمومی اقتصادی

حامی پلان : ج‌ع‌ج‌ل‌انشان والاحضرت سپه سالار غازی صدراعظم .

رئیس عمومی پلان: ع‌ج‌س ا وزیر امورخارجه معاون صدارت عظمی .

منشی‌عمومی پلان : ع‌ج وزیر اقتصاد ملی .

شورای عالی

رئیس ع ج س امعاون صدارت عظمی
منشی : ع ج وزیر اقتصاد ملی

اعضا

ع ج وزیر دولت
ع ج وزیر داخله
ع ج وزیر مالیه
ع ج وزیر معارف
ع ج وزیر معادن
ع ج وزیر مخابرات

ع ج وزیر صحیه
ع ج وزیر فوائد عامه
ج رئیس مستقل زراعت
ع ص کفیل د افغانستان بانك
شاغلی محمد کبیر خان لودین
شاغلی کفیل بانك ملی افغان

دارالانشا

رئیس ع ج وزیر اقتصاد ملی
معاون اول ع ص کفیل د افغانستان بانك
معاون دوم ع ص رئیس امداد تخنیکی یونو

اعضا

ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی وزارت اقتصاد ملی
ع ص احمدالله خان کریمی رئیس دیپو

ع ص سید احمد علیشاه خان معصومی رئیس صنایع وزارت اقتصاد ملی
ع محمد آصف خان مدیرعمومی مالیات ومحصولات .

کمیسیون مرکزی

اعضا

ج میرمحمد یوسف خان مشاور ریاست زراعت
ع ص غلام محمد خان رئیس اداری امداد تخنیکی یونو
متخصصین اداره تخنیکی یونو

کمیسیون تجارت خارجی وداخلی وگمرکات
رئیس ع ص معین وزارت اقتصاد ملی

کمیسیون مالی
((رئیس ع ج وزیرمالیه))

اعضأ کمیسیون مالی اعضأ کمیسیون تجارت خارجی وداخلی گمرکات

ع ج وزیردولت
ع ج وزیر اقتصادملی
ع ص کفیل دافغانستان بانك
ع ص معین وزارت اقتصادملی
ع ص فقیرمحمد خان بختیاری
شاغلی کـفیل بانك ملی افغان
ع محمد آصف خان مدیرعمومی مالیات ومحصولات
ص مختار لوی مدیرتشخیصیه مالیات برعائدات

ع ص کـفیل دافغانستان بانك
ع ص فقیر محمدخان بختیاری
ع ص سیداحمدعلیشاخان رئیس صنایع
ع ص عبدالواهاب خان رئیس تجارتی
شاغلی کـفیل بانك ملی افغان
ع ص عبدالغفورخان آتشه اقتصادی در کراچی
ع ص محمداکبرخان پامیر کفیل ریاست اداری و گمرکات وزارت اقتصادملی
ع حبیب الله خان مدیر عمومی شرکتهای وزارت اقتصاد

ع ص غلام محمدخان رئیس ادارهٔ یونو
ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی

شاغلی عبداللطیف خان رئیس حجاری ونجاری
شاغلی محمد عمرخان کفیل شرکت نساجی
شاغلی مهتاب الدین خان رئیس شرکت سرویس
شاغلی محمدیعقوب خان رئیس توزیع برق
« مختار لوی معاون ریاست مالیات برعائدات

کمیسیون بانکی

رئیس ع ج وزیر اقتصاد ملی

اعضأ

ع ص کـفیل دافغانستان بانك
ع ص غلام سخی خان حسابی معاون بانك
ع ص عبدالله خان رئیس انحصارات دولتی
ع ص احمدالله خان کریمی رئیس دیپو
ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی
شاغلی کـفیل بانك ملی افغان
شاغلی محمدعمرخان کـفیل نساجی
شاغلی محمدیعقوب خان رئیس توزیع برق
شاغلی عبدالغنی خان رئیس کسه عمرانی
شاغلی حکم چند مدیرعمومی بانك ملی افغان

کمیسیون صنایع

رئیس شاغلی کـفیل بانك ملی افغان

اعضأ

ع ص معین وزارت اقتصاد ملی
ع ص کـفیل دافغانستان بانك
ع ص عبد الوهاب خان رئیس تجارتی
ع ص محمداکبرخان پامیر کفیل ریاست اداری وگمرکات وزارت اقتصاد ملی
ع ص احمدالله خان کریمی رئیس دیپو
شاغلی محمدعمرخان کـفیل شرکت نساجی
شاغلی عبدالطیف خان رئیس شرکت حجاری ونجاری
شاغلی عبدالغفور خان امینی معاون نساجی
شاغلی محمدیعقوب خان رئیس شرکت توزیع برق
شاغلی عبدالحکیم خان نوری معاون شرکت عمومی برق
شاغلی عبدالرحیم خان مجید معاون صناعتی بانك ملی
شاغلی محمد سرور خان معاون نساجی

کمیسیون زراعت

رئیس : ج رئیس مستقل زراعت

اعضأ

ع ص معین ریاست مستقل زراعت
ع ص میرمحمدیوسف خان مشاورزراعت
ع ص غلام صدیق خان
ع ص محمدزمان خان
ع ص محمدکریم خان
ع ص نورمحمدخان

کمیسیون معارف

رئیس : ع ج وزیر معارف

اعضأ

ج رئیس مستقل مطبوعات
ع ص دکتور محمدیوسف خان معین تدریسی
ع ص دکتور محمدانس خان رئیس پوهنتون
ع ص محمداصغرخان رئیس پوهنځی حقوق
ع ص عبدالاحمدخان معین اداری
ع ص دکتور محمد ابوبکر خان
ع ص دکتور علی احمد خان
ع ص میر نجم الدین خان انصاری
ع ص عبدالقیوم خان .
ع ص عبدالشکور خان .

کمیسیون بهره برداری هلمند

رئیس ع ج س؛ا معاون صدارت

اعضأ

ع ج وزیر اقتصاد ملی
ع ج وزیر مالیه
ع ج وزیر فواید عامه
ج رئیس مستقل زراعت
ج رئیس بهره برداری هلمند
ج رئیس کمپنی موریسن کنودسن
شاغلی محمد کبیرخان لودین

کمیسیون صحیه

رئیس- ع ج وزیر صحیه

اعضأ

ع ج وزیر معارف
ع ص دکتور عبدالظاهر خان معین صحیه
ع ص فقیر محمدخان شفأ
ع ص سیدمحمد اسحق خان
ع ص دکتور صفرعلی خان
ع ص دکتور عبدالقیوم خان رسول
ع ص دکتور عبدالرحیم خان رئیس مجادله ملاریا
ع ص دکتور عبدالرحمن خان حکیمی

کمیسیون معادن

رئیس ع ج وزیر معادن

اعضأ

ع ج وزیر اقتصاد ملی

کمیسیون داخله و ناقلین

رئیس ع ج وزیرداخله

اعضأ

و؛ج والی ولایت کابل

اعضای کمیسیون معادن

ع ص کفیل دافغانستان بانك
ع ص سیدعبدالاحد خان معین
ع ص دکتورسلطان احمدخان پوپلزائی
ع محمد احسان خان

اعضای کمیسیون داخله و ناقلین

ع ص عبدالوهاب خان معین داخله
ع ش سیداکبرخان قوماندان عمومی ژاندارم
ع خداداد خان مدیر عمومی ناقلین

کمیسیون راه سازی

رئیس ع ج وزیر فوائدعامه

اعضاً

ع ج وزیر اقتصادملی
ع ج وزیرمعادن
ع ص محمد کبیرخان رئیس تعمیرات وزارت دفاع ملی
ع ص عبدالرحیم خان رئیس تعمیرات فوائدعامه
ع ص رئیس معابروزارت فوائدعامه

کمیسیون مخابرات

رئیس ع ج وزیر مخابرات

اعضاً

ع ص غلام صفدر خان معین
ع ص محمد حسین خان مشاور
ع ص علی گل خان مشاور
ع ص غلام فاروقخان »

کمیسیون حمل ونقل

رئیس ع ج وزیر معادن

اعضاً

ع ص معین وزارت اقتصاد ملی
ع ص عبدالوهاب خان رئیس تجارتی
ص مدیر ترانسپورت اقتصادملی
ع ص رئیس نقلیات دولتی
شاغلی کفیل بانك ملی افغان

پس ازتثبیت کمسیونها و تصدیق آن ازطرف حکومت تمام اعضای کمیسیونها باشمول اعضای شورای عالی بتاریخ ٥ حوت ١٣٣٠ درقصر صدارت عظمی اجتماع و نطق موعود والاحضرت سپهسالار غازی صدر اعظم حامی پلان اقتصادی را استماع نمودند .

والاحضرت باتوضیح اقدامات دولت برای بهتری وضع اقتصاد اجتماعی مملکت ازقبیل لزوم تنظیم وتنسیق بیشترامور اقتصادی رامحتاج بمیان آمدن دستگاهی برای مطالعه وترتیب يك پلان مکمل اقتصادی واجتماعی وانمود وعلاوه کردند که لازم است کمیسیونهای مربوطه در ترتیب پروژه های خود نکات ذیلرا که برای افغانستان اهمیت حیاتی دارد درنظر بگیرند . و باید برای رسیدن بمنظور از مشوره متخصصین نقطه ٤ کمك امریکا ودیگر متخصصین داخلی استفاده شود.

۱ــ استخراج پطرول .
۲ــ انکشاف واستفاده کامل ازوادی هلمند وار غنداب
۳ــ اصلاح طرق وشوارع مخصوصاً سرکهای (کابل قندهار) (قندهار - فراه) (فراه هرات) وسرك تورخم جلال آباد (جلال آباد کابل)(کابل-قطغن-مزارشریف) (مزارشریف میمنه ومیمنه هرات)
٤ــ تاسیس فابریکه سمنت سازی.
٥ــ ازدیاد تولیدات بطور عمومی وانتظام توزیع آن وتکثیر قره قل که جنس عمده صادرات مملکت است مخصوصاً ازدیاد تولیدات زراعتی وعصری ساختن طرز زراعت وبهتر ساختن وضع دهاقین ومالداران .
٦ــ ازدیاد تولیدات صنعتی ماشینی ومخصوصاً ازدیاد مواد صنعتی ما یحتاج اولی عامه وتشویق وتکثیر صنایع دستی .
۷ــ انکشاف معادن مخصوصاً معادن پطرول وذغال سنگ ونمك وکرم وگوگرد وغیره
۸ــ ساختمان بندها ازقبیل بند دریای کوکچه بند پاشتان هرات بند غزنی بند فراه رود وغیره

۹ــ مطالعهٔ آبهای زیر زمینی .
۱۰ــ بهبودی وضع حمل ونقل .
۱۱ــ تنظیم کریدت وتنظیم پول ودوران آن .
۱۲ــ بلند بردن سویهٔ عرفانی .
۱۳ــ بهبود وضع صحی عمومی .
۱٤ــ بهبود وضع عمومی مخابرات .

انکشاف وادی هلمند حکومت که درانکشاف وادی مذکور زحماتی را متحمل شده وبارسنگین مالی رابدوش گرفته برای این بوده است که ازآب هلمند وار غنداب که حق مشروع مملکت است استفادهٔ بسزاء شده بتواند ویك حصه مملکت که وقتی سر سبز بوده ودراثر تحولات روزگار خشك وخاره مانده بود آباد وسرسبز گردد ویك حصه اهالی ما که کوچی وخانه بدوش مانده اند صاحب مسکن وماوا ودارای وسایل آرام زندگی گردند وبرفاهیت زندگانی نمایند . انکشاف وادی هلمند وار غنداب با ئیست از نقاط نظرزراعتی عصری وصنعتی مدنظر گرفته شود وبه پیمانهٔ وسیع بهره برداری گردد یعنی نه تنها زراعت عادی بلکه لازم است زراعت ماشینی روی کار بیاید وزراعت صنعتی وزراعت صادراتی ازقبیل پنبه ، لبلبو ، انگور انار در آن وادی انکشاف نماید ومالداری تقویه گردد وعلاوةً توسعهٔ صنعت در آن وادی ضروری است که فابریکاتی از قبیل برق نساجی قند سازی، سمنت سازی ، پارو سازی وغیره با ئیست تاسیس شوند

تاخدا بخواهد ازنقطهٔ نظرزراعت وصنعت وادی هلمند بتواند همه اهالی مسکونه خویش رامرفه بسازد . وهم بهاقتصاد عمومی مملکت خدمت به سزائی کرده باشد . وفرمودند که در ترتیب پلان باید دقت شود تا احتیاجات ضروری مملکت ازلحاظ اهمیت وتناسب توان مالی درجه بندی گردد و معلوم شود که مملکت برای سالهای آینده کدام کارهارا باید انجام دهد . وچون حدود کار های پلان وعملیات آن از طرف متخصصین داخلی وخارجی از لحاظ فنی واقتصادی مطالعه میشود ومخارج ومدت انجام آن تعیین میشود اطمینان است که تعمیل پلان تاءمین شده خواهد توانست انشاء الله وتعالی . درآخر والاحضرت متذکر شدند که مدتها عمرم بخدمت این مملکت گذشته جز آبادی وسرسبزی این خاك پاك و سرافزازی و رفاهیت اهالی وطن آرزو وهدف دیگری نداشته وندارم بشما وعده میدهم که خودمن وکابینهٔ من از آنچه در اقتدار ماباشد در راه بهبودی وپیشرفت وطن مضایقه نخواهیم کرد ودر روی کار آمدن پلان اقتصادی و تعمیل وانجام آن حتی‌المقدور صرف مساعی خواهیم نمود .

کمیسیونهای پلان عمومی اقتصادی درسال ۱۳۳۱ یکی بعدیگر شروع بکار کردند درجمله‌این کمیسیونها طوریکه فوقا تذکاریافت کمیسیون تجارت داخلی وخارجی وگمرکات باسایر کمیسیونها به فعالیت آغاز ودرمدت کوتاهی وظیفه خود را انجام داد اینك خلاصهٔ اجراآت آن قرارذیلست :

۱— کمیسیون تجارت داخلی وخارجی‌و گمرکات :

کمیسیون تجارت داخلی وخارجی وگمرکات تحت ریاست بناغلی غلام غوث خان معین وزارت اقتصادملی برای باراول‌بتاریخ ۱۸ حمل در وزارت اقتصاد اجتماع و جلسه ازطرف رئیس مجلس بانك به نطق مختصر وجامعی در اطراف مشکلات موجوده تجارت داخلی وخارجی وگمرکات افتتاح شد .

بناغلی غلام غوث‌خان که یك‌تن از اشخاص مجرب مملکت درامور اقتصادی بوده زایدازبیست‌سال بابینطرف باسیستم‌تجارت‌و گمرکات افغانستان ازنزدیك‌درتماس‌و آشنامیباشند.

در نطق افتتاحیه خویش‌تمام مشکلات تجارتی و گمرکی را که باید از طرف اعضای کمیسیون حین طرح پلان تجارتی و گمرکی درنظرگرفته‌شود شرح وچنین وانمودداشتند که بارفع این مشکلات درحقیقت میتوان بزرگترین‌هدف تجارتی و گمرکی رابدست آورد وعلاوه کردند که خطوط اساسی و ظیفه که بموجب ترتیب یك پلان عمومی اقتصادی واجتماعی کشور باین کمیسیون محول گردیده‌است عبارت ازین خواهد بود که وضعیت تجارت داخلی و خارجی وگمرکات موجوده مورد مطالعه قرار گیرد ودر صورتیکه مشکلات و نواقصی درآن‌وجود داشته باشد تدقیق گردد که آیاچسان میتوان آنرارفع و باصلاح آن‌پرداخت‌بناغلی‌موصوف علل‌ضعف بنیهٔ اقتصادی مملکت‌رامحدودیت

منابع طبیعی نامساعد بودن وضعیت جغرافیائی ادامهٔ وحتی توسعه دائمی اعمال امپریالیستی اجانب وبالاخره خانه جنگی ها واغتشاشات داخلی وانمود ساختند. وگفتند وقتی سیاست گمرکات را بحیث وسیله پیشبرد تجارت خارجی وداخلی مد نظر قرار دهیم می بینیم که امروز درین رشتهٔ مهم مشکلات مازیاد است گمرکات امروزی ما زیادتر جنبه مالی دارد تا جنبه حامی. وآن هم مستند باین دلیل که دولت به آسانی نتوانسته است در ایجاد منابع مالی جدیدی موفق گردد.

از همین جهة است که برخلاف معمول اکثر ممالک جهان محصول صادراتی با یك مبلغ معتنابهی در بودجه عایدات دولت جای گرفته علاوه بر آن موجودیت سرحدات طولانی که بهزاران کیلومتر بالغ گردیده زمینه مساعدی را برای ورود اموال بی محصول و قاچاق بـــه مملکت فراهم ساخته است.

بنابر همین جهته است که تعداد بنا در گمرکی نقاط مختلفه مملکت بـــه پیمان وسیعی زیاد شده واین خود باعث ظهور مشکلات تداول وتبادله اموال تجارتی در مملکت گردیده است.

درصورتیکه نامساعد بودن موقعیت گمرکات مملکت نیز در نظر قرار داده شود معلوم میگردد که اصلاح تمام این نواقص مساعی وزحمت فـــوق العاده را استلزام میکند بعـــد از تـــایید بیانـــات شـــاغلـــی غـــلام غـــوث خـــان ازطرف اعضای کمیسیون موضوع طرز مساعی کمیسیون مطرح بحث قـــرار گرفت بالاخـــره چنـــین تجویز شـــد که کمیسیون درهفته دوروز در روز های دوشنبه و چهار شنبه بعد از ظهر در وزارت اقتصادملی تشکیل جلسه نماید.

درجلسه دوم کمسیون که بتاریخ ۲۴ حمل ۱۳۳۱ دروزارت اقتصاد ملی منعقد گردید پس از مذاکرات طولانی درباره تثبیت وتعقیب یك سیستم اقتصادی معین که مطابق با وضعیت اجتماعی مملکت باشد فیصله شد که کمیته چهار نفری مرکب ازشاغلی عبدالوهابخان رئیس تجارتی. شاغلی سید احمد علی شاه خان معصومی رئیس صنایع شاغلی عبد الغفور خان سراج سابق رئیس اداری وزارت اقتصاد ملی (که فعـــلاً بحیث آتـــشه اقتصـــادی درکراچی وظیفه دارند) شاغلی مختار لوی معاون ریاست مالیات برعایدات وزارت مالیه تعیین شود تاوضعیت تجارت داخلی وخارجی وگمرکات راازنزدیك به اساس ارقام واحصائیه ها مطالعه ومشـکلاتی را که شاغلی رئیس کمیسیون درنطق افتتاحیه خود توضیح نموده بودند باسایرمشـکلات تدقیق وتدابیری را که برای رفع واصلاح آن لازم دانند تثبیت ونظریات خود را طور راپور به کمیسیون بسپارند تا کمیسیون نسبتا بسهولت وبدون ضیاع وقت درآن رسیدگی کـــنند.

کمیته پس ازتدقیقات وتتبعات طولانی دراطراف وظیفه که ازطرف کمیسیون برایش سپرده شده بود راپور مفصلی مستند به احصائیه های تجارتی وگمرکی با تمام جزئیات آن

ازنظر کمیسیون گزشتاندو کمیسیون اززحمات کمیته اظهار قدردانی و امتنان نمودودرعین زمان چون قسمت کلی راپور برای اصلاح امور تجارت و گمرکات چنان تدابیری را پیشبینی کرده بود که کمیسیون نیزبا آن موافقت داشت لهذا نظریات کمیته ومندرجات راپوربدون جرح وتردید ازطرف کمیسیون تایید گردید. تنها در آن قسمت های که کمیسیون عقیده متفاوتی نسبت به نظریات کمیته داشت نظریات کمیته راتعدیلا قبول کردند. چون شرح نظریات مفصل کمیته و کمیسیون دراین جا نسبت به طوالت موضوع بیمورد بهنظرمیخورد برای اینکه قارئین محترم وعلاقمندان امور اقتصادی بصورت عموم ازتجاویز وتصمیمات کمیسیون تجارت داخلی و خارجی و گمرکات مطلع گردیده باشند اینك خلاصه آن تجاویز وتصمیمات ذیلا تذکار میگردد :

۱ — تجارت خارجی

توصیه ها وپیشنهاد های کمیسیون تجارت داخلی وخارجی و گمرکات درمورد اصلاح امور تجارت خارجی نظربه نوع تجارت متفاوت است یعنی برای تجارت واردات علیحده وتجارت صادرات تدابیر جداگانه درنظر گرفته شده است. درقسمت اصلاح تجارت واردات کمیسیون چنین پیشبینی نموده است

الف تجارت واردات

۱- سهمیه بندی اموال- باید اموال وارداتی نظربه اندازه احتیاج وضرورت جمعیت تفریق شود. روی این اساس اموال وارداتی به گروپ ها تقسیم گردیده است

الف — اموال درجه اول ب — اموال درجه دوم ج — اموال درجه سوم

تفریق اموال باین ترتیب به سه گروپ بدین جهة بعمل آمد که از یك طرف اهمیت اموال برای احتیاج عمومی تثبیت واز جانب دیگر از منابع اسعاری موجوده مملکت نظربه اهمیت اموال استفاده شده بتواند.

۲ — مرکزخرید

یکی از تجاویز کمیسیون درقسمت اصلاح تجارت واردات تاسیس مراکز خرید میباشد تاسیس مراکز خرید از طرف کمیسیون باین منظور پیشنهاد گردیده است که باید اموال طرف ضرورت مملکت حتی الامکان از منابع تولیدی تهیه ووارد گردد تابه اینصورت اموال استهلاکی وتولیداتی ازلحاظ ازبین رفتن دست های متعدد به نرخهای نازلتری بدسترس عموم گذاشته شود وهم کمیشن های هنگفتی که تا کنون به جیب کمیشن کاران خارجی میریخت به تصرف واختیار مراکز خرید که به صفت کمیشن کار فعالیت خواهد کرد در آید بموجب تجویز کمیسیون مراکز خرید درسال اول ودوم پلان در پاکستان (کراچی) و هندستان (بمبئی ودهلی) ودرسال سوم چهارم وپنجم پلان درجاپان امریکا واروپا تشکیل خواهد گردید خرید وتورید اموال وارداتی

ذریعه این نماینده گیها طور آزاد میباشد یعنی تجار مجبور نیستند براینکه حتما اموال طرف ضرورت خودرا ذریعهٔ این مراکز خریداری وو ارد نمایند . نماینده گیهای خرید که ازطرف تجار معتمد وفعال اداره خواهدشد مستحق یك اندازه کمیشنی خواهد بود که از طرف وزارت اقتصاد ملی تعیین خواهد شد .

۳ـ کنترول واردات

کمیسیون تجارت داخلی وخارجی وگمرکات درتصمیمات خودبه کنترول اموال وارداتی نیزاهمیت خصوصی علیحده رای راقایل شده است .ولی چون واضح است که کنترول تمام اموال وارداتی ازلحاظ قیمت درافغانستان نظربه دلایل متعدد مشکل وحتی ناممکن است لهذا کمیسیون چنین تجویز نمود که باید این کنترول مختص دراحوال فوق العاده باشد و آن هم درمورد اموالیکه ماهیت حیاتی رادارا باشد نظر به فیصله کمیسیون کنترول اموال مهم واشدضروری ازطرف وزارت اقتصادملی نظربه مقررات علیحده که دروقت ضرورت تدوین خواهد گردید، بعمل خواهد آمد .

ب ــ تجارت صادراتی

درمورد اصلاح وتشویق صادرات تجاویز ذیل درنظر گرفته شده است .

۱ ـ تخفیف ویامعافی محصول اموال صادراتی

برای اینکه اموال صادراتی افغانستان بتواند در بازار های خارج با اموال مشابهه ممالك رقیب رقابت کند چنین فیصله شد که باید نظر به نوعیت مال و قابلیت رقابت آن درخارج محصول گمرکی آن تخفیف گردد ویا کاملاً از بین برداشته شود نظر به سنجشیکه ازطرف کمیسیون شده است باید در ظرف چهارسال تمام اموال صادراتی که اکنون تابع محصول صادراتی می باشدازمحصول معاف گردد . کسراتیکه ازاین مدرك درحدود (سی وپنج ملیون افغانی)در ظرف چهار سال متوجه بودجه دولت می گردد به اساس تجدید نظر درنرخهای مستقل گمرکی ازطرف کمیسیون قابل جبران محسوب گردیده است .

۲ ـــ اصلاح صادرات از نظر جنسیت

چون صدور اموال صاداراتی بخارج باساس نمونه ها واوصاف معین وشرایط باربندی مخصوص زیاد ترمورد تقاضای بازارفروش واقع میگردد کمیسیون چنین تصمیم اتخاذ نمود که باید درامتداد مدت پلان اصول ستندرد درمورد تمام اموال صادراتی عملی گردد . برای اجرای این امر برعلاوهٔ تدوین مقررات لازمه تربیهٔ متخصصین نیز در پلان درنظر گرفته شده است.

۳ ـــ شرکت های صادراتی

برطرف ساختن تشتت وپراگنده گی موجوده در رژیم تجارت صادرات وتولید روح تعاون وهمکاری متقابله بین تجار صادر کننده بموجب تشکیل شرکتهای صادراتی پیش بینی و چنین تجویز شده است که از تاریخ عملی شدن پلان عمومی اقتصادی شرکتهای پشم وپنبه

(که درحقیقت ماهیت شرکتهای تعاونی را دارد) تشکیل گردد. این اتحادیه ها به موجب اساس نامهٔ جداگانه که ازطرف وزارت اقتصاد منظور گردد اداره خواهد شد. در طول مدت پلان شرکتهای تعاونی میوهٔ خشک وتازه نیز (درسال سوم وچهارم) پلان دایر خواهد شد. در سال پنجم پلان شرکتهای مرکزی (که از اشتراک شرکتهای تعاونی بوجود می آید)روی کار خواهد آمد .

٤ــ تشویق صادرات باساس دادن کریدت

کمیسیون تجارت گمرکات در پیشنهادهای خود لزوم اعتبارات فراوان وارزان را برای تشویق صادرات وسیله مهم ومؤثری قلمداد وبه کمیسیون بانکی توصیه کرده است تا اندازه طرف ضرورت صادرات را باحدتکت پولی آن در پلان بانکی وپولی که جزء پلان اعتبار عمومی اقتصادی میباشد پیش بینی نماید .

۲ ــ تجارت داخلی:

الف قوانین تجارتی

پیشنهاد کمیسیون تجارت وگمرکات درقسمت اصلاحات تجارت داخلی زیاد تر برای برطرف نمودن بی نظمی ها وپراگندگی های موجوده در امورتجارت داخلی باشد که انجام این امر ازطرف کمیسیون وابسته به اصلاح سیستم قانون وروی کار آوردن قوانین مفید جدید پنداشته شده است . بعقیده کمیسیون باید در تدوین وعملی ساختن قوانین ذیل اقدام ورزید .

۱ـ قانون عمومی تجارت
۲ـ قانون اصول محاکم تجارتی
۳ـ قانون ورشکست و افلاس.
٤ـ قانون تشکیلات محاکم تجارتی .
٥ـ قانون بانکها .
٦ـ قانون علایم تجارتی.
۷ـ قانون اوزان ومقیاسات .

ب ــ تعلیمات تجارتی

برای اینکه اساسات تجارت عصری درمملکت قایم گردد تا تجار افغانی بتوانند باتجار ممالک سایره داخل معامله شوند کمیسیون توصیه نموده است که باید تعلیم تجارتی درمملکت پهن گردد روی این مفکوره بر علاوه تاسیس کورسهای موقتی تشکیل دو باب مکتب تجارتی در قندهار وهرات درظرف مدت پلان پیش بینی گردیده است.

ج ـ موسسات بیمه

برای اصلاح تجارت داخلی که با تجارت خارجی نیز ارتباط قوی و نزدیکی دارد ضرورت روی کار آمدن موسسات بیمه که یکی از موسسات مهم اقتصادی بشمار میرود از طرف کمیسیون نیز توصیه شده است برای مطالعهٔ این موضوع و تطبیق آن به اساس جلب متخصص خارجی تربیه متخصص داخلی ووضع مقررات به وزارت اقتصاد ملی صلاحیت داده شده است

همچنین مطالعهٔ امر بورسها و تطبیق آن در پنجسال دوم پلان به وزارت اقتصاد محول گردیده است.

د ـ اصلاحات تشکیلاتی

کمیسیون تحت این عنوان از لزوم تقویهٔ تشکیلات احصائیوی وزارت اقتصاد ملی متذکر گردیده و برای این کار نیز فرستادن مامورین را بحیث فیلوشپ بخارج وتربیه دونفر متعلم را بخارج درشق احصائیه عمومی وعالی یکی از هدف های پلان وانمود کرده است .

۳ ـ گمرکات:

الف ـ تعرفه جدید

کمیسیون نظر به دلایل مختلفی ترک نرخهای مستقل را توصیه ولزوم وضع تعرفه جدید گمرکی را به اساس قسمت پیشنهاد کرده است. بعقیده کمیسیون تاسال دوم پلان میتوان از نرخهای مستقل گمرکی استفاده کردولی باید درسال دوم پلان تعرفه جدید عملی گردد .

ب ـ لغو بنادر گمرکات داخلی

چون سرحدات مملکت خیلی طولانی میباشد چنین ایجاب مینماید که در مرکز شهرهای مهم گمرکات محلی وجودداشته ودر بین شهرها نیز بنادر متعدد گمرکی برقرار گردد تا از توسعه فعالیت های قاچاقی بتوان جلوگیری نمود چون بنادر موجودهٔ گمرکی نسبت به فایدهٔ که از آن تصور میشد برای معطلی دوران تجارت خسارات بیشتری را بوجود می آورد لهذا کمیسیون تجویز کرد که باید این بنادر مطابق است علیحده درسال اول ودوم پلان لغو شود.

ج ـ تشکیل گمرکات سرحدی

نظر به فواید وعلل مختلفیکه از طرف کمیسیون درراپور ذکر شده است کمیسیون تجویز نموده است که باید گمرکات موجوده رابصورت تدریجی بسرحدات منتقل نمود درپنج سال اول پلان انتقال گمرکات قندهار بهسپین بولدك، گمرك جلال آباد بهدکه و گمرك هرات به تورغندی پیش بینی شده است . بعد ازاینکه درپنجسال اول پلان مراتب انتقال این گمرکات کاملا تکمیل و این انتقال اطمینان بخش واقع گردید درپنجسال دوم پلان (درسال هفتم وهشتم پلان) انتقال سایر گمرکات بسرحد نیز عملی خواهد شد .

د — تربیه متخصص

برای اینکه اصلاحات مربوط به امور گمرکی عملی شده ونتایج مطلوبه از تجاویز متخذه بدست آید. کمیسیون پیشنهاد کرده است که در پنج سال اول سالانه یك نفر و درپنجسال دوم سالانه دونفر متعلم بخارج اعزام گردد .

هـ — جلوگیری از فعالیت های قاچاق

برای خنثی ساختن فعالیت‌های قاچاقی کمیسیون توصیه کرده است که باید اسکان کوچی ها مطابق پلان ناقلین صورت بگیردواز طرف‌دیگرطوریکه‌در راپور کمیسیون تذکر داده‌شده دستگاه مجادله باقاچاق برهانیزتقویه گردد .

و — مصارف پلان اصلاحات تجارتی و گمرکی

مجموع مصارفیکه برای اجرای اصلاحات‌فوق‌الذکرتجارتی و گمرکی درده سال‌مدت پلان پیش بینی شده است بالغ به بیست‌ودوملیون افغانی میگردد که مصرف سالانه پلان بیست ودولك میباشد والبته هرگاه اصلاحات فوق الذکر بتواند عملی شود این مصرف خیلی ناچیزوجزئی‌خواهدبود .

مطالبی که در بالا تذکر داده‌شده خلاصه از تجاویز تصمیمات کمیسیون تجارت داخلی‌وخارجی وگمرکات در مورد اصلاح امور تجارتی و گمرکی بوده نظریات وپیشنهادات کمیسیون بصورت یك راپور مفصل به دارالانشای پلان عمومی اقتصادی ارسال شده است تا مراحل عملی شدن خود راطی کند .

جریانات مفصل مربوط کمیسیون تجارت داخلی‌وخارجی‌وگمرکات‌ازطرف مدیریت عمومی تدقیق ومطالعات وزارت اقتصادملی بصورت یك کتاب علیحده نیز طبع شده‌است که علاقمندان اموراقتصادی میتوانند آن‌رامطالعه نمایند .

اجرا آت دوایر وزارت

ریاست اداری و گمرکات

خلاصه اقدامات نسبتاً قابل تذکر سال ۱۳۳۱ ریاست اداری و گمرکات وزارت اقتصاد ملی درامور اداری وگمرکات حسب ذیل است :

الف ـ درشق گمرکات

اقدامات ریاست اداری وگمرکات در شق گمرکی دو جنبه دارد یکی جلوگیری از تنقیص عوائد گمرکی، نظربه تاثیر این عوائد دربودجه دولت، دیگر مراعات‌برنسبت های گمرکی باتقلیل وتخفیف دادن نبذی‌از تعرفه های گمرکی‌ومعافیت های محصول‌برخی ازآلات وادوات صناعتی وزراعتی به منظور کمك‌ومعاونت‌درامور صناعتی‌وزراعتی‌مملکت که تقریبا این روش درهرسال از طرف گمرکات مملکت بعمل‌آمده وریاست اداری

وگمرکات وزارت اقتصاد ملی با تقلیل و تخفیف محصول این نوع آلات و یا معافیت محصول آن در توسعه، تعمیم و تحسین امور صناعتی، زراعتی و فلاحتی کشور سهم بارزی داشته است مثلاً در شق صنایع و تزیید تولیدات داخلی و توسعهٔ مواد صادراتی معافیت های ذیل بعمل آمده .

الف-معافیت ها

۱- بمنظور تزیید تـولیدات و بهترساختن جنسیت پنبه محصول توریـد پنبه دانـه را از خارج معاف قرار داده شده تا ازیک طرف زارعین اززرع مزید پنبهٔ مستفید شـونـد واز جانب دیگر جنسیت پنبه اصلاح شده اصلاح جنسیت وتزیید تولید در صادرات وتولیدات صناعتی پنبه مفید ثابت گردد .

۲- به منظور انکشاف امور زراعتی و تحول سیستم زراعت از آلات وادوات پارینه زراعتی ماشین و آلات جدید محصول گمرکی ترا کتور های زراعتی کاملامعاف گردیده تامردم تشویق شوند سیستم زراعتی خودرا کم کم به سیستم جدید زراعتی تحول دهند.

۳- هکذا به منظور تولید مزید مواد خام زراعتی و تقویه صنایع قندوشکر درداخل مملکت از اخذ محصول گمرکی تخم لبلبو صرف نظر شده است .

٤- همچنان درسلسله تشویق امور صادراتی محصول گمرکی گشنیز(که در سرتاسر مملکت پیدایش دارد و تمام تجار صادر کننده میتوانـنـد از صدور آن استفاده نمایند) معاف شده .

ب- تثبیت محصول گمرکی ونرخهای مستقل

درسلسله تثبیت محصول گمرکی وتعیین نرخهای مستقل مواد وارداتی وصادراتی وتخفیف یا تزیید نرخهای مستقل برخی از مواد مذکور پیشنهادها و نظریاتی به مقامات صلاحیت دار تقدیم شده که رویهمرفته درخلال سال به(۹۰) فقره بالغ میشود وهم ازآنجائیکه نرخهای مستقل گمرکی علی العموم متوازی قیمت های بازار بوده و درتمام ممالک دوش به دوش نرخهای فروش جنس دربازار ها سیر می نماید لهذا درنرخ مستقل برخی از اجناس(نظر به قیمت فروش آن دربازار) تجدید نظر به عمل آمده است که منجله بالای رخت بیاب سندی جاپانی پارچه های ململی گلدار، اورتیل، کریپ و چیری وایل، چتری های مردانه وزنانه هندی وبرخی ازانواع پیاله های چایخوری ویک نوع مواد صادراتی را بنام «لایسنس فیله» نرخهای مستقل تعیین گردیده

ج- ترتیب لوایح

هکذا درسلسله ترتیب و تدوین لوایح و مقررات گمرکی بمنظور فراهم شدن تسهیلات لازمه گمرکی برای مستخدمین خارجی ومحصلین داخلی که جهة فراگرفتن تحصیلات ازمملکت خارج میشود ویامستخدمین خارجی که برای انجام امور مملکت استخدام میگردند ویک مقدارمال باخود میداشته باشند لایحه حاوی معافیت اموال مذکور وفراهم نمودن تسهیلات

ممکنه برای این نوع مسافرین ترتیب گردیده وجهة طی مراتب اصولی بمقامات مربوطه تقدیم شده است اکنون برای اینکه نقش گمرکات افغانستان رادرسال ۱۳۳۱ درتحصیل عواید ملی و کمک بربودجه دولتی ازنظر قارئین گرامی بگذرانیم عواید گمرکی سال ۱۳۳۱ را باسال ۱۳۳۰ درذیل مقایسه مینمائیم.

۱- عایدات گمرکات ولایت کابل فیصد ۱۲ تزیید.
۲- عایدات گمرکات ولایت قندهار فیصد ۱۷ « .
۳- « « « قطغن « ۱۰۲ «
۴- « « « مشرقی « ۲۳ «
۵- « « « حکومت اعلی فراه « ۵۴ «
۶- « « « میمنه واندخوی فیصد ۵۷ «
۷- « « « بدخشان فیصد ۱۸ «
۸- « « « غزنی « ۹۸ «
۹- « « « پروان « ۷۳ «
۱۰- عایدات گمرکات ولایت هرات فیصد ۲۴ تنقیص
۱۱- « « « مزارشریف « ۵ «
۱۲- « « « جنوبی « ۱۹ «

نظر بحساب فوق درسال ۱۳۳۱ عواید گمرکی مملکت نسبت بسال ۱۳۳۰ روی همرفته (۱۱) فیصد بلند رفته وسهم عواید گمرکی درتثبیت بودجه دولت وتعقیب سیاست مالی مملکت بهمین پیمانه بوده است.

د- امورانسداد گریزی

اقداماتیکه درامور گریزی روی دست گرفته شده وازآن نتایج نسبةً مطلوبی بدست آمده است شامل تمام نقاط سرحدی ومخصوصاً راهای گریزی مرکز وولایات افغانستان بوده واقدامات قابل تذکرمربوط ولایت کابل ذیلاً خلاصه میشود.

۱- درولایت کابل برای اینکه توسعه وتقویه درتشکیلات قوه سیار انسداد گریزی بعمل آید وضمناً مشکلات اداری ومراجعه وی محصول دهندگان از بنا در محصولی رفع شده ومراجعات عمومی درمراکز عمده گمرکی صورت بگیرد اکثر ازبنا در فرعی گمرکی ولایت کابل مثل بندر دروازه لاهوری ده افغانان وپل سوخته بتخاك لغوشده وبودجه آن برای تقویه تشکیل مامورین سیار گریزی مرکز بکار برده شده است.

۲- برای اینکه مامورین سیار گریزی بتوانند بصورت صحیح بوظائف معینه رسیدگی ووسائل سریع نقلیه بدسترس آنها قرارداده شده است.

۲ــ ولایت قندهار

ولایت قندهار که سرحد مشترك ووسیع به پاکستان دارد لازم است اقدامات موثری برای جلوگیری از قاچاق عملی شود اقدامات ذیل بعمل آمده .

الف ــ تعمیر مراکز متعدد درخطوط سرحدی ونقاط قابل کنترول قاچاق درنظر گرفته شده که بعضی آن تعمیر وبرخی تحت تعمیر میباشد .

ب ــ همکذا وسائل نقلیه سریع ومخصوصا موترهای استیشن واگون بدسترس استفاده مامورین سیار گمرکی ولایت مذکور قرارداده شده که این اقدامات درامر جلوگیری ازامور قاچاقی ولایت قندهار اثرمثبتی نسبت بهسالهای گذشته وارد نموده .

همچنان اقداماتی نظیراین درسائرولایات مملکت نیز گرفته شده که درهرجا ازاقدامات قاچاق بران جداجلوگیری شده وحتی الامکان اعمال قاچاقی آنرا خنثی گردیده است چنانچه رویهمرفته مامورین گمرکی در سال ۱۳۳۱ به(٤٦)فقره از اقدامات گمرکی اطلاع یافته و آنرا کشف کرده اندودرعائدات گمرکی (۲۰۷فیصد) نسبت بسال گذشته تزیید بعمل آمده است .

ب ــ اموراداری

ریاست اداری وگمرکات درموردامورادار ی واجراآت طبق معمول همهساله مطابق قوانین ولوائح موجوده وظایف خودرا انجام داده و درتبدیلی ومقرری وغیره مامورین مطابق مقررات موضوعه رفتار ودرسال جاری تصمیم گرفته شدتامامورین اطراف ومامورینکه درممالك خارجه بحیث مامورین وزارت اقتصاد ملی ایفای وظیفه مینمایند بعدازسه سال تبدیل شده وعوض شان اشخاص مستحق دیگر فرستاده شوند .واین تصویب وزارت جامه عمل پوشیده وتبدلات لازمه صورت گرفته است .

مامورینیکه امسال در وزارت اقتصادملی یك رتبه ترفیع نائل ویاتبدیل شده اند قرار ذیل میباشند .

الف ــ ترفیعات

۱ــ ع ص غلام محمد خان رئیس ارتباط امداد تخنیکی یونو ازرتبه (۲) به رتبه (۱)

۲ــ ع ص سید احمد علیشاه خان معصومی مامور رتبه سه برتبه(۲) بحیث رئیس صنایع

۳ــ ع ص عبدالاحد خان رئیس گمرکات قندهار مامور رتبه(۲) بربع معاش رتبه(۱)

٤ــ ص میرغلام فاروق خان مامور رتبه(٥) برتبه(٤) بحیث وکیل تجارچمن

٥ــ ص محمدصادق خان مامور رتبه (٦) برتبه(٥) عضو ریاست فیصله منازعات قندهار.

٦ــ ص غلام صفدرخان مامور رتبه (٦)برتبه(٥)عضو ریاست تفتیش .

۷ــ ص محمدرفیق خان مامور رتبه(٦) بر تبه (٥) گمرك قطغن .

۸ــ مامورین رتبه(٦) الی رتبه (۱۱) که یك رتبه ترفیع نموده (٤۸) نفر

ب- تبدلات -

۱-ع ص عبدالغفور خان سراج سابق رئیس اداری و گمرکات بحیث اتاشهٔ اقتصادی در کراچی
۲- ع ص محمد اکبرخان یامیرسابق رئیس صنایع بحیث کفیل ریاست اداری و گمرکات
۳-بناغلی (صالحی) سابق معاون گمرك کابل بحیث مدیر گمرك مزار شریف
۴- « نظرمحمدخان سابق مدیر صنائع دستی بمدیریت گمرك ولایت جنوبی
۵- « محمدعلی خان سابق مدیر گمرك جنوبی بمدیریت صنایع دستی مرکز
۶- « صدرالدین خان سابق مدیر گمرك میمنه بحیث عضو تفتیش مرکز
۷- « غلام فاروق خان عضو تفتیش بحیث مدیر گمرك میمنه
۸- « میرحلیم الدین خان سابق عضو تفتیش بحیث رئیس فیصله منازعات هرات
۹- « علی احمدخان سابق مدیر گمرك مزار شریف بحیث معاون گمرك کابل
۱۰- برعلاوه اشخاص فوق در وکالت التجاری های پشاور و چمن نیز نظر به تصمیمی که اتخاذ گردید ه تبدلات لازمه عملی گردیده است .
۱۱- فقرات مقرری واداری وحسابیکه درمجلس فیصله شده (۲۸۷) فقره میباشد .

ریاست تجارتی

ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی که در توسعه تجارت، ووسایل انکشاف تجارتی افغانستان درداخل وخارج مملکت وعقد قرارداد های تجارتی باممالك خارجه بغرض تحکیم روابط تجارتی مملکت باسائر ممالك جهان و تنظیم امور تجارت داخلی که تاحد امکان اقدام و فعالیت باین منظور وظیفه آنست درسال ۱۳۳۱ وظائف محوله را حسب ذیل ایفا نموده است

اول قسمت خارجی

۱- بسلسله برقرار نمودن روابط تجارتی باممالك خارجه وپیدا کردن راهای انکشاف تجارت خارجی افغانستان درمقابل پروژه قرارداد تجارتی که ازطرف امریکا مواصلت نموده بود «کونتر پروژه» ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی ترتیب و آنرا جهة غور ومطالعه مزید بیك کمیسیون باصلاحیت تجارتی واقتصادی مملکت که متشکل از متخصصین اقتصادی و کارکنان باصلاحیت تجارتی بود رویت وپس از تصویب وموافقه کمیسیون مذکور (کونتر پروژه) مرتبه را بغرض ملاحظه به مجلس عالی وزرا تقدیم نمود. چنانچه مجلس عالی وزرا نیز پس از غور وتعدیلات لازمه پروژه مقدماتی مذکور رامنظور کردند که از طرف ریاست تجارتی بسلسله وزارت امور خارجه به سفارت کبری امریکا در افغانستان سپرده شد تا بالنوبه ازطرف حکومت اتازونی نیز مورد مطالعه قرار گرفته وپس ازموافقهٔ جانبین بحیث یك قرارداد تجارتی عقد گردد امید میرود این پروژه که بانیات حسنه متقابله ترتیب گردیده باعث ستقرار روابط مزید تجارتی مملکتین افغانستان وامریکا شود. هکذا درسلسله تحکیم روابط تجارتی وبازرگانی پروژه قرارداد نهائی تجارتی بین افغانستان وایران که

موضع آن ازدوسال باینطرف موردغور ومطالعهٔ مملکتین قرار گرفته است ازطرف مقامات صالحه بهسلسله ریاست تجارتی افغانستان تصویب و بهمقامات صلاحیت دار حکومت دوست و برادرما ایران تقدیم شده است تادراطراف عقدقرارداداساسی تجارتی اقداماتی بعمل آید انتظار میرود عقدقرار داد تجا رتی مملکتین افغانستان و ایران نیزباعث تحکیم مزید روابط تجارتی شده وبحال تجارت هردو مملکت مفیدثابت شود .

همچنان درسال ۱۳۳۱ نظر بهعقد قرارداد چهار ساله تجارتی که قبلاً بین مملکتین افغانستان واتحادشوروی منعقد گردیده بودوبه اساس آن باید قراردادهای فرعی تبادله اجناس هرسال منعقد گردد قرارداد فرعی تبادله اجناس برای سال ۱۹۵۲ - ۱۹۵۳ به امضاء رسید که به اساس امضای این قرارداد فرعی یك مقدار مواد خام زارعتی افغانستان بـا اجناس صنعتی روسیه شوروی ذریعه تجار افغانی تبادله میشود .

بهمین صورت قراردادیکه پروژه آن قبلاً بین حکومت شاهی افغانستان وحکومت آلمان غربی تبادله شده بود بعد منظوری مقامات صالحه ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصادملی ترتیب و قرار داد مذکور نیزاز طرف بناغلی دوکتور عبدالرؤف خان نماینده تجارتی افغانستان در آلمان غربی امضاء شده است که به اساس این قرارداد افغا نستان یك مقـدار مـال التجاره صا دراتی ومواد خام را به المان غربی داده ودر مقابل آن ماشین و آلات صناعتی وغیره اشیای طرف ضرورت خودراوارد خواهدنمود.

ب- بهمنظور فراهم نمودن تسهیلات تجارتی وانکشاف تجارت صادراتی افغانستان در خارج مخصوصا هندوستان که یکی ازبازارهای عمده استهلاك موادصادراتی افغانستان می باشد مذاکراتی بین ریاست تجارتی افغانستان ومقامات تجارتی هندبعمل آمده تامحـصول مال التجاره صادراتی افغانستان را درهند تقلیل ویا کما فی السابق معاف قرار دهندتاازیك طرف تجار افغانی مو قع یابند مال التجاره مزید خودرا بههند صادر نموده باعث توسعه وانکشاف تجارت مملکتین گرددوازجا نب دیگر تجارهندی بتوانندمال التجارهمزیدپیداوارهند رابرتجارافغانی بفروش رسانند.چنانچه مراجعات پیهم ومدلل ریاست تجارتی تاحدی منتج به نتایج شده مقامات تجارتی هندقبول کرده اند که بالفعل ازمحصول ۳۶ فیصد محصول برخی ازانواع میوه ها ۱۱ فیصد آنراتخفیف داده ودرنرخ مستقل بعضی ازآنها نیزتنزیلی راقائل شوند همکذاریاست تجارتی سعی داردموافقه حکومت هندرا راجع بهمعاف قراردادن محصول گمرکی انگورکه یکی ازموادعمده صادراتی افغانستان بههندمیباشد حاصل نماید چنانچه درین باره هنوز هم اقدام ومذاکره جریان داشته انتظار میرود نظر بهحسن روابط تجارتی وموجود بودن قرارداد کاملةالوداد تجارتی بین افغانستان وحکومت جمهوری هنداین گونه همکاری های تجارتی بین مملکتین بعمل آمده باعث تحکیم و تقویهٔ روابط مزید تجـارتی گردد.

ج - اقدامات دیگریکه امسال ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی را بخود مشغول نموده موضوع اخذ قروض خارجی بغرض تکمیل ساختمانهای وادی هلمند و بکار انداختن بندها و نهرهای مذکور و زمین های زراعتی ساحه وسیع هلمند و همچنان قرضهٔ خریداری غله از امریکا میباشد چنانچه در قسمت قرضه اولیه که بحدود (۲۰ ملیون) دالر تخمین شده نخست مذاکرات باساس فیصلهٔ مقامات صالحه از طرف وزارت اقتصاد ملی به هیئت (اکزم بانك امریکا) بعمل آمده و متعاقباً سوالات بانك مذکور ذاتی بصورت احتیاج قرضه، طرز استفاده، از قرضه نتایج حاصله از آن و موعد تادیه وغیره آن در حصه مربوط آن از طرف ریاست تجارتی پاسخ داده شده و هکذا حین مراجعه نمایندگان (اکزم بانك) در افغانستان معلومات کافی درباره این موضوع به مطالبه افغانستان از بانك مذکور بدسترس استفاده هیئت قرار داده شده که در نتیجه نظر به موافقه هیئت مذکور فیصله شده است تا درخواست نامهٔ از طرف موسسهٔ مربوطه ترتیب و به بانك مذکور فرستاده شود.

در قسمت قرضه دومی چون امسال بنا بر قلت آب و خرابی فیصدی زراعتی خطر قحطی و قلت غله در مملکت محسوس بوده و روز بروز نرخ آن رو به صعود نهاده بود برای رفع صعود نرخ و پیش بینی از مخاطرهٔ قحطی غله نظر به ارشاد و هدایت والاحضرت سپهسالار غازی صدراعظم وزارت اقتصاد ملی مطالبه کمك برای بدست آوردن «ده هزار تن» غله را از شق امداد تخنیکی نقطه چهار ترومن نموده و در نتیجه حکومت امریکا باساس مراجعه دولت افغانستان دادن قرضه یکنیم ملیون دالر برای خریداری تخمین ده هزار تن غله از طرف (اکزم بانك) موافقه نموده و پروژه قرار داد تادیه و حصول آن از طرف والاحضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در واشنگتن امضاء شد چنانچه یکجو به از غله خریداری شده نیز بطرف افغانستان ارسال گردید که نظر به پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی و موافقه مقامات صلاحیتدار توریده و توزیع آن بریاست کوپراتیف مامورین تفویض شده

دوم قسمت داخلی

اقداماتیکه درسال ۱۳۳۱ برای تنظیم تجارت در داخل مملکت وتقویه بنیه تجارتی مملکت وتوسعهٔ انکشاف امور تجارتی در داخل کشور ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی بعمل آمده شامل مواد آتی میباشد.

۱ - برای اینکه بنیه تجارتی مملکت وطبقات تجار صادره کننده تبعه افغانی از فروش و تجارت برخی از مواد عمدهٔ پیداوار صادراتی مملکت تا اندازهٔ مستفید شده و بیلانس تادیه های مملکت نسبتاً بهتر گردد. وضمناً عوائد اسعاری کشور نیز تزئید و بهبودی رخ بدهد به اساس پیشنهاد ریاست تجارتی ومنظوری مقامات صالحه تصمیم گرفته شد تا تجارت وصادرات پشم و پنبه افغانستان را که از اقلام عمده صادراتی مملکت بوده وعلاوه به ارزش عمده صادراتی درخارج مقدار تولیدات آن هم درداخل مملکت بنا براخذ ترتیبات لازمه سال بسال رو به از دیاد است به تجار تبعه افغانی اختصاص داده واز امتیاز تبعه

افغانستان بشناسد ، تا باین وسیله ازیك طرف تجارتبعهء افغانی درراه انکشاف صادراتی اینمتاع مصدر فعالیت کافی شوند وازجانب دیگر بنیه تجارتی مملکت برای اقدامات عمده تجارتی تقویه شده سرمایه های کافی وبزرگی درداخل مملکت وبدست تبعه افغانی تهیه گردد و ضمناً برمقدار اقلام عمده صادراتی مملکت وتولید مواد صادراتی افزایشی بعمل آید .

۲ — هکذا برای اینکه تولیدات قره قل درمملکت افزون گردد وازطبقات مستحصل قره قل حمایت بعمل آید انتظام مزیدی درتجارت داخلی وخارجی آن صورت گیرد امسال پروژه تاسیس کوپراتیف مالداری که قبلا ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصادملی به همکاری بانك ملی طرح و ترتیب گردیده بودبه سلسله ریاست مستقل زراعت وبانك ملی افغان مورد تطبیق وعمل قرارداده شده موسسهء بنام کوپراتیف مالداری درولایت شمال تاسیس وشروع بفعالیت نموده است وعلاوةً مطالعات مزیدی درباره سیستم حاضره تجارت قره قل مشکلات مالداری ، راها وطرق انکشاف تولیدات قره قل حمایت مالداران وامثال آن ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصادملی بعمل آمده راپور مفصلی ازچگونگی وضع موجوده قره قل افغانستان ومخاطرات تجارتی آن درخارج وراه حل مشکلات ومعضلات موجوده این تجارت ترتیب وبه مجلس عالی وزراء تقدیم گردید تا نظر اولیای امور درمورد اصلاح وبهبود وضع قره قل حاصل شده پیشنهادها و مشوره های اصلاحی وزارت اقتصاد ملی مورد تطبیق وعملی قرار داده شود تا به زودی ممکنه ازیك طرف به مقدار تولیدات وحاصلات پوست قره قل درداخل مملکت افزونی بعمل آیدوازجانب دیگر طبقات مستحصل تجارت پیشه مال دارای قره قل بطور بهتر وخوبتر مستفید شوند .

۳ — برای اینکه به تجار وموسسات تجارتی و سائر طبقات ازر هگذر اخذ کریدت ها کمك ها ومعاضدت های تجارتی بعمل آید وضمناً ازبلند رفتن روز افزون تکت پولی های کریدیت وقرضه های متفرقه کاسته شود وطبقات تجار وغیره بتوانند بافراهم شدن کمك های مزید بیش ازپیش بامور تجارتی و غیره خود بپردازند اخیراً لایحه بنام لایحه تعیین تکت پولی ازطرف ریاست تجارتی وزارت اقتصادملی براساس لوایح ومقررات موضوعه سائر ممالك وبادر نظر گرفتن امکان تطبیق آن درافغانستان ترتیب شده وجهة طی مراحل اصولی به مقامات ذی صلاحیت تقدیم شده است لایحه مذکور طوریکه ذکرشد بغرض فراهم شدن تسهیلات لازمه درداد وستد تجارتی وانتظام تکت پولیهای متداوله بین (داین ومدیون) حاوی تصریح شرایط کریدیت (قرضه) به اعتبار اموال صادراتی وبه اعتبار اسناد سهم شرکتها ، ویابانکها، به اعتبار ضمانت جایدادهای غیرمنقول (ووثایق شرعی) ، به اعتبار قباله های عرفی وپنچاتی ویاحجت شرعی کریدیت ، به اعتبار اشیای منقول و کریدت های عمرانی وامثال آن بوده سعی شده است در مواد موضوعه طرفین (داین ومدیون) ازتسهیلات مزید عملی برخوردارشده وبتوانند با کمال اطمینان

خاطر ورفع مشکلات موجوده گریدتی به معاملات خود بپردازند البته لایحه مذکور پس‌ازطی مراتب اصولی جهة معلومات عامه درجراید ومطبوعات داخلی نشر خواهد شد .

٤ــ امسال برای اصلاح وترمیم سرکها وراهای تجارتی وشوسه ها ترتیبی از طرف وزارت جلیلهٔ مالیه اتخاذ شده تاکلیه افراد ملت . موسسات تجارتی وتجار انفرادی مملکت به‌قرضه های‌ملی سهیم شده درآبادی سرك‌ها همکاری نمایند ، ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی نیز به‌نوبهٔ خود برای جمع‌آوری این قرضه وسهیم ساختن موسسات وتجار انفرادی بقرضه مذکور اقدامات مفیدوموثری نموده ویك مقدار پول کافی ازین راه‌بدست آورده است که پس‌ازتکمیل شدن مقدار اصلی قرضه(که ازطرف وزارت مالیه اعلان شده است) پول‌های جمع شده به همکاری شعبات مربوطه وزارت مالیه مطابق پروژه معینه وزارت فوائدعامه درراه ترمیم واصلاح سرکهای عمده مملکت ، شوسه ها وراههای عمده تجارتی وغیره مصرف خواهد شد .

٥ــ مدتی بودبین موسسات تجارتی وتجار انفرادی دوائر مالیات بر عائدات دولت اختلافاتی ازناحیهٔ حسابات مربوطهٔ مالیات‌برعائدات بوقوع می پیوست که از یك طرف باعث تضییع وقت جانبین واز جانب دیگر موجب نارضائیتی و شکایات طبقات مذکور میشد ریاست تجارتی برای‌رفع این اختلاف وبوجود آوردن هم آهنگی اداره‌های و موسسات متذکره موضوع راطرف غور وتوجه قرار داده ودرنتیجه بمشوره اعضای اطاق های تجارت وریاست مالیات برعایدات پیشنهادی به مقامات صلاحیت دار تقدیم نمود تاموضوع تشکیل یك کمیسون‌قضاوتی را که متشکل‌ازسه نفر عضو اطاق‌های تجارت وسه‌نفر نمایندگان دولت باشد منظورنماید که‌درباره رفع اختلافات تجارتی بین موسسات وتجارانفرادی دوائر مالیات برعایدات حکمیت نمایند چنانچه از طرف دولت برای‌اجرای این موضوع‌بناغلی حبیب‌اللّٰه‌خان کفیل دافغانستان بانك بحیث رئیس کمیسیون وبناغلی عزیزاللّٰه‌خان رئیس مالیات بر عایدات وبناغلی مختار اوی معاون ریاست مالیات برعایدات بحیث‌عضو انتخاب شده‌واز طرف اطاق تجارت‌نیزسه‌نفر انتخاب گردیده که‌البته فیصله‌هیئت حکمیت وقضاوت در این باره قاطع بوده مورد تطبیق واقع خواهد شد . باتشکیل این کمیسیون مختلط امیدوارست درآینده اختلافات حسابی که باعث‌تضییع‌وقت جانبین وشکایت طبقه تاجرمیشد ویابنابروقوع اختلاف‌تحصیل مالیه‌مدتی به‌تعویق‌می‌افتاد ازبین رفته‌تسهیلات لازمه دراین باره بوجود آید .

٦ ــ برای اینکه در امور حمل ونقل از سرویس های فضائی استفاده های لازمه بعمل آید علاوه براقداماتی که در سال گذشته در شق تاسیس موسسات هوائی روی دست گرفته شده و اطلاع آن در سالنامه ۱۳۳۰ و سائر مطبوعات کشور انتشار یافته امسال نیزدرباره‌تاسیس یك‌لین‌هوائی ملکی‌اقداماتی ازطرف‌ریاست‌تجارتی اتخاذ گردیده ومقدمات تاسیس موسسه هوانوردی ملکی روی دست گرفته شده و موسسه

مذکور تحت رهنمائی واداره یك شوری عالی هوا پیمائی تاسیس یافت که عجالةً تحت اثر قوماندانی فضائی وزارت دفاع ملی ابراز فعالیت نموده درنظراست باتاسیس این موسسه درسال های آتی لین های هوائی داخلی افغانستان بصورت ذیل تاسیس وتمدید گردد .

الف ــ در سال اول لین کابل وقندهار ، ب درسال دوم لین کابل و هرات ج - در سال سوم لین کابل و مزار شریف د - درسال چهارم لین کابل ودکه تاسیس وامتداد یافته ودرنظر است در سال دوم تاسیس این موسسه که درصورت مهیاشدن مواد وخریداری طیارات لازمه لین خارجی بین کابل و هندوستان نیز باز خواهد شد . وهکذا درصورت مساعد شدن کامل وضعیت درسال سوم لین دوم خارجی بطرف طهران نیزباز خواهد گردید البته درصورتیکه وضعیت بیش ازپیش مساعد گردد امکان تکمیل چهار لین بالین های خارجی درظرف دوسال نیزانتظار میرود .

۷ ــ برای اینکه دفاتراحصائیه وی شعبات تجارتی مملکت که شاخه عمده فعالیت های تجارتی وبارزگانی شناخته میشود باسیستم موجوده دفاتر احصائیه وی ممالك راقیهٔ جهان مطابقت بهم رساند مطالعاتی درین زمینه ازطرف دوائرومتصدیان امور احصائیه ریاست تجارتی به کمك متخصصین خارجی و مشوره متخصصین هیئت امداد تخنیکی یونو بعمل آمده واخیراً تعلیمات نامه بنام تعلیماتنامه احصائیه وی شامل ۳۰ ماده ازطرف شعبه احصائیه ترتیب وبغرض تطبیق بشعبات مربوطه ارسال شده است که درتعلیمات نامه مذکور ترتیب ثبت تمام احصائیه از قبیل واردات وصادرات قیمت های اندکس اموال گریزی کوچی بهنمونه های جداول واحصائیه قیمت اموال احصائیه وی اسعار وافغانی نشان داده شده انتظار میرود تطبیق وتعمیل مواد تعلیمات نامه مذکور به زود ترین فرصت اصلاحات لازمه رادردفاتر احصائیه تجارتی افغانستان بوجود آورده و مطابقتی را باسیستم احصائیوی سائرممالك حائز گردد هکذا برای اینکه مطالعات مزیددرشق احصائیه بعمل آمده وسیستم های عملی احصائیه سائرممالك درافغانستان تطبیق شود اخیراً ریاست تجارتی وزارت اقتصاد ملی درزمره دیگر متعلمین سه نفراز مامورین وزارت اقتصاد ملی رابغرض فرا گرفتن تعلیمات نهائی احصائیه بحیث سکالرشپ بخارج اعزام نموده وتشکیلات اداری مدیریت احصائیه را بمدیریت عمومی احصائیه ارتقا بخشیده است که از طرف مقامات صلاحیت دار نیز تصویب شده است .

ریاست صنایع

اقدامات ریاست صنایع وزارت اقتصاد ملی درمورد تشبث درتاسیس رشته های صنایع جدید وفراهم آوردن تسهیلات لازمه برای موسسات صنعتی موجوده درجریان سال ۱۳۳۱ که وظیفه اساسی ریاست صنایع راتشکیل میدهد ذیلا خلاصه میشود :

۱ ـ فابریکه سمنت :

یکی از اقدامات مهم و برجسته که در راه تاسیس صنایع جدید درسال ۱۳۳۱ در مملکت برداشته شده تثبیت وفیصله موضوع تاسیس فابریکه سمنت میباشد . اگر چه فکر تاسیس فابریکه سمنت درافغانستان از سالهای طولانی مراجع صالحه اقتصادی را بخود مشغول نموده وحتی درقسمت فینانسمان آن نیز اقداماتی بعمل آمده است ولی علی الرغم این سابقهٔ طولانی فابریکه سمنت مراحل تاسیس آن در افغانستان بنابر بعضی عللی تکمیل شده نتوانسته است، خوشبختانه درسال ۱۳۳۱ دراثر اقدامات وزارت اقتصاد ملی زمینه های مساعدی برای تدقیق وتثبیت موضوع فابریکه سمنت فراهم گردیده یکی از فرصت های که درسال ۱۳۳۱ امکانات فیصله تاسیس فابریکه سمنت را فراهم ساخت وصول نظریات مشورتی متخصصین هیئت امداد تخنیکی یونو درکابل بود . شاغلی کروازیه که بنا برتقاضای وزارت اقتصاد ملی برای مشوره در امور صنایع ازطرف هیئت امداد تخنیکی یونو به افغانستان اعزام شده بود دراثر مطالبه وزارت اقتصادملی راپور مفصلی درباره امکانات تاسیس صنایع سمنت تحریر کرد علاوه بر آن درسال ۱۳۳۱ مطالعات وتدقیقات عمیقی به اساس راپورهای علیحده که ازطرف هیئت خریداری افغانی در آلمان غربی که ریاست آن را شاغلی عبدالمجید خان زابلی رئیس بانك ملی بعهده دارد به وزارت اقتصاد ملی توصل ورزیده وراپور های شاغلی کروازیه ورئیس بانك ملی افغان تااندازه زیادی قضیهٔ تاسیس فابریکهٔ سمنت را روشن ساخت .

از جانب دیگر کمیسیون صنایع که یکی از کمیسیونهای پلان عمومی اقتصادی میباشد درقسمت تاسیس فابریکهٔ سمنت نیز معاونت قابل قدری نموده است بعدازاینکه راپورهای شاغلی کروازیه وشاغلی رئیس بانك ملی در کمیسیون صنایع مطالعه گردید کمیسیون فیصله نمود که باید فابریکه سمنت فوری تاسیس گردد. زیراسمنت که یکی از مواد اولیه امور تعمیرات میباشد درهمین زمان متمم حیات صنعتی بشمار میرود در صورتیکه مملکت محتاج به تأسیس موسسات صنعتی میباشد هیچ چارهٔ اقتصادی موجود شده نمیتواند مگر اینکه صنایع سمنت درمملکت دایر گردد .

بالاخره از طرف مجلس عالی وزرا منظوری تاسیس فابریکهٔ سمنت دادهشد . نظر به سنجشیکه بعمل آمده است سرمایه فابریکه سمنت در حدود (۳۰) ملیون افغانی تعیین گردیده که از آنجمله ۱۰ ملیون افغانی دافغانستان بانك درآن موسسه سهیم میباشد تولید روزانه فابریکه یك صد تن سمنت میباشد امر خریداری ماشین ها وسایر لوازم فابریکهٔ سمنت به هیئت خریداری افغانی در آلمان صادر گردیده است . از جانب دیگر اساسنامه شرکت سمنت تنظیم وهیئت مدیره آن نیز تعیین شده وامید است درابتدای سال ۱۳۳۲ فورا بکار آغاز نماید .

۲ ــ دستگاه نساجی گلبهار:

چنانچه قارئین محترم اطلاع دارند پروژه فابریکهٔ نساجی گلبهار که قبلاً درسال ۱۳۲۹ ازطرف حکومت منظور شده بود بعداز دو سال قسمت ابتدائی کار تاسیس آن خاتمه یافته وسر ازسال ۱۳۳۲ کار تعمیر فابریکه آغاز میگردد. کار تعمیر فابریکه با کمپانی هوخ تیف المانی قرارداده شده است نظر به مطالعاتیکه ازطرف هیئت خریداری فابریکه درالمان بعمل آمده است باید بعضی تعدیلاتی دراین فابریکه صورت میگرفت. کارخانهٔ نساجی گلبهار به سه حصه تقسیم میشود :

۱ ـ دستگاهٔ ریشتن

۲ ـ دستگاهٔ بافت

۳ ـ دستگاهٔ رنگریزی

دستگاهٔ ریشتن اگر چه برای ۶۰ هزاردوك درنظر گرفته شده است ولی در آینده میتوان آن را به(۷۵) هزاردوك نیز توسعه داد.

دستگاهٔ بافت دارای دو هزار دستگاه میباشد ومجموع تولیدات آن به ۴۰ ملیون مترتکه بالغ می شود .

دستگاه رنگریزی نیزدارای قوهٔ تولیدی ۶۰ ملیون مترتکه میباشد که ازجمله ۵۰ ملیون مترتکه ۴۰ ملیون آن از دستگاهٔ نساجی گلبهار وده ملیون متر آن ازفابریکه پلخمری خواهد بود.

علاوه برتعدیلاتیکه ازحیث قوهٔ تولید درفابریکه نساجی گلبهار صورت گرفته است بعضی ضمایم دیگری نیزبرای تکمیل آن درسال جاری پیش بینی شده است مثلاً :

الف ـ کارخانهٔ پنبه ردی و پشم ردی : برای استفاده از پنبه های ردی کارخانهٔ نساجی گلبهار (که درعین زمان پنبه های ردی کارخانهٔ پلخمری وفابریکه نساجی مزار شریف نیزمورد استفاده قرارخواهد گرفت) تأسیس چنین دستگاه خیلی ضروری بود طوریکه سنجیده شده است دراین کارخانه یك صدوشصت پایه ماشین نخهایی را که از پنبه های ردی ریشته میشود به تکه تبدیل خواهد کرد. قرار نقشه مرتبه فی ساعت ۱۶۰ کیلو نخ دراین کارخانه ریشته میشود این کارخانه دارای یك دستگاه رنگریزی میباشد. باین صورت از پنبه های ردی که تاکنون بیفایده میماند نیزاستفاده میشود .

ب ــ دستگاه مکتب نساجی :

برای اینکه کارخانهٔ نساجی گلبهاردارای کارگران لایق وماهر شده دستگاه های تعلیمی دریك جامتمرکز گردد چنین سنجیده شده است که باید موسسهٔ دایر گردد تا کارگرانیکه داخل کارخانه نساجی گلبهار میگردند بدو آ شش ماه دراین موسسه کار کنند علاوه برآن برای تربیهٔ کارگران دراین مکتب تجویز شده است که فارغ التحصیلان صنف نهم برای مدت سه سال درآن مشغول تعلیم شوند . این مکتب نساجی دارای صدپایه ماشین بافت وسه هزار دوك ریشتن ویك شعبه رنگریزی میباشد .

اینك کارخانه نساجی گلبهار با تعدیلات فوق ازطرف این وزارت منظور و اجازه خریداری ماشین‌ها وسایر لوازم آن به هیئت خریداری افغانی در آلمان غربی صادرشده است .

۳ـ فابریکات دیگر مربوط پروژه صنعتی .

ازجمله فابریکا تیکه برحسب پروژه صنعتی بانك ملی قبلا ازطرف حکومت منظور شده بود فابریکه نساجی مزارشریف کارخانه دوم برق پلخمری فابریکه ریخته گری و فلز سازی کابل فابریکه تیلکشی وریفاینری قندز، کارخانه پنبه پاك کنی بعدازعزیمت هیئت خریداری افغانی در آلمان ووصول مطالعات شان درباره اصلاح و توسعه این فابریکات حسب پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی ومنظوری مجلس عالی وزرا اجازه خریداری فابریکات مذکور به هیئت خریداری افغانی درالمان صادر گردیده است نظر به معلوماتیکه به وزارت اقتصاد ملی توصل ورزیده است قرارداد تعمیراتی فابریکه دوم برق پلخمری با کمپانی هوخ تیف المان و قرارداد تعمیراتی فابریکه نساجی مزارشریف کارخانه تیلکشی ورفاینری وفابریکه پنبه پاك کنی و کارخانه ریخته گری وفلز سازی با کمپانی تعمیراتی اطریشی موسوم به (یونیور سال وماکولان) عقد گردیده است .

٤ — شرکت صنعتی میمنه :

یکی ازموسسات صنعتی که درسال ۱۳۳۱ تأسیس گردیده است موسسه صنعتی میمنه میباشد این شرکت بسرمایه دولت افغانی ازطرف یکعده موسسین تشکیل شده است. مقصد از تاسیس این شرکت که بیش ازپیش درترقی صنایع مملکت ومخصوصاً صنایع قالین بافی مؤثر واقع گردد نظر به پروژهٔ که از طرف موسسین شرکت ترتیب وازملاحظهٔ وزارت اقتصاد ملی گزارش یافته است شرکت قسمت عمده فعالیت خودرا درراه حمایه وترقی صنایع قالین بافی متمرکز ساخته و برای این منظور نیز کوشش خواهد کرد تارنگهای پخته درصنعت قالین بافی ترویج وهم رنگ آمیزی وتزیین قالین مطابق ضرورت وپسند بازار خارج تهیه گردد .

شرکت برعلاوهٔ مقصد فوق هدف های دیگری ازقبیل تهیه برق برای میمنه تأسیس فابریکهٔ پشم شوئی وغیره راپیشروی دارد .

۵ـ فابریکه آهن جامه :

ښاغلی محمدعلی خان شیرزی که درقسمت اهمیت حیات صنعتی معلومات وتجارب مفیدی درخارج اندوخته است به منظور تلافی کمبودی یك رشته مهم صنایع کشور که عبارت ازصنایع فلزسازی بوده ودرپیشرفت اموزعمرانی مملکت اهمیت بسزائی دارد پیشنهادی دایر براستحصال اجازه تاسیس یك موسسه فلزسازی بسرمایهٔ پانزده لك افغانی باین وزارت تقدیم داشت .

وزارت اقتصاد ملی پس ازغور ومطالعه دراین موضوع به اساس منظوری مجلس عالی وزراء اجازه تاسیس فابریکه را بمشارالیه اعطا کرد فرمایش خریداری ماشین‌های فابریکه ازطرف موسس آن بخارج داده شده وتعمیر فابریکهٔ نیزتحت کار میباشد. تولیدات فابریکه عبارت ازقلفك دستگیر چپر است بایسکل ومیخ میباشد

٦ــ فابریکه بادی سازی :

نبودن دستگاه بادی سازی درمملکت یکی ازنواقص مهم ترانسپورت بشمار میرود فعالیت های بادی سازی نه تنها سیستم ترانسپورت مملکت را ازلحاظ حمل ونقل اشیاء واموال بلکه ازحیث نقل مسافرین نیز تکمیل میکند تهیه بادی درخارج علاوه برمشکلات بین المللی نواقص اقتصادی ومالی را نیز دارد زیرامراجعه کردن به کمپانی ها برای بادی موترخواهی نخواهی باعث صرف یکمقدار اسعار خارجی میگردد حالانکه درصورت تهیهٔ بادی در داخل ازضیاع این اسعار جلوگیری شده میتواند روی این ملاحظات واقدامات وزارت اقتصاد شرکت سرویس حاضر شد یك اندازه سرمایهٔ خود را برای این کار تخصیص و به سرمایه (٤٠) چهل لك افغانی دستگاه بادی سازی را تاسیس کرد اکنون اقدامات شرکت درمورد تکمیل این موسسه بشدت وجدیت ادامه دارد .

٧ــ معافیات :

ریاست صنایع وزارت اقتصادی ملی به منظور فراهم آوردن تسهیلات لازمه در مورد پیشرفت حیات صنعتی درمملکت درسال ۱۳۳۱ کوشش نموده است تاموسسات صنعتی بتوانند خوبتر از معافیات قانونی مستفید شوند و بعضی موادیکه بصورت غیرمستقیم در نشو ونموی صنعت اعم ازصنایع زراعتی وغیره موثر است تحت معافی بیاید روی همرفته اموال ذیل از محصول گمرك معاف شده است .

الف ــ تراکتور های زراعتی :

به منظور تقویه بنیهٔ زراعت به اساس استعمال ماشین در آن که اثرات مستقیمی بالای صنعت دارد توریدتراکتورهای زراعتی به موجب پیشنهاد وزارت اقتصاد ومنظوری مجلس عالی وزرا ازمحصول گمرکی معاف شده است .

ب ــ پنبه دانه وتخم لبلبو :

برای توسعه زراعت پخته وانکشاف صنایع نساجی وهمچنین به مقصد توسعهٔ زراعت وصنایع قندسازی تورید پنبه دانه وتخم لبلبو باساس پیشنهاد وزارت اقتصاد ملی وتصویب مجلس عالی وزرا ازمحصول گمرکی معاف شده است .

ج ــ ماشین ها وآلات صنعتی :

برای تقویه صنعتکاران کوچك ماشین و آلات ذیل بصورت عموم مطابق احکام اصولنامه تشویق صنایع و تصویب انجمن وزارت اقتصاد ملی از محصول گمرکی معاف گردیده است .

١ ــ ماشین های جن پخته

٢ ــ ماشین های خرادی

۳ ـ ماشین‌های بورینگ
٤ ـ ماشین های پرس
٥ ـ ماشین‌های ویلدینك
٦ ـ ماشین‌های جزاتور

د ـ مجموع معافیات

مجموع معافیاتیکه درظرف سال ۱۳۳۱ باساس مراجعهٔ موسسات صنعتی و بموجب احکام اصولنامه تشویق صنایع داده شده است بدین قرار است .

الف ـ سمنت ۱۱۰۳٤ تن
ب ـ ماشین و آلات وسایر .
مواد صنعتی . ٦۰۰۳ صندوق

۸ ـ دستگاهای کوچك صنعتی :

درظرف سال جاری دستگا های کوچك صنعتی که هرکدام آن ماهیت تولیدی داشته و دررشته جداگانهٔ صنعت موثرمیباشد تشکیل گردیده است بدین قرار :

الف ـ موسسه صنعتی برادران مختار زاده بسر مایه دولك افغانی برای پرس پخته واستخراج روغنیات نباتی .

ب ـ موسسه صنعتی شهاب الدین بسر مایه دولك افغانی برای پرس پخته و تیل‌کشی در پل خمری .

ج ـ موسسه ترمیم موتر عبد الغفار خان ومحمدصدیق خان قندهاری بسر مایه يك لك افغانی در قندهار .

د ـ موسسه صنعتی بنا غلی احمد موسی‌خان قندهاری بسرمایه سه لك افغانی برای پرس پشم وپنبه .

۹ ـ تورید رنگهـای جوهری :

برای اینکه صنایع قالین باقی در افغانستان باساس رنگهای جوهری انکشاف کرده و از استعمال رنگهای خام حتی الامکان جلو گیری شده باشد ریاست صنایع مطابق احکام اصول موضوعه ومقررات جاریه درمورد تورید رنگهای جوهری مراقبات لازمه را بعمل آورده است و بموجب مراجعات تجار واقدامات ریاست صنایع مقدار رنگهای جوهری که درسال ۱۳۳۱ وارد شده است به ۵٦۸۷۸ پوند بالغ گردیده است .

ریاست تفتیش :

ریاست تفتیش وزارت اقتصاد ملی که وظائف اساسی آن درامور اداری وزارت عبارت از کنترول ومراقبت اموراداری تفتیش وتحقیق در اطراف طرزاجرای امور محوله شعبات اداری تفتیش موسسات تجارتی گمرکات شعبات اقتصادی صناعتی وعلم آوری ازجریان

عمومی کارهای تفتیش وتحقیق طلب شعبات مذکور می باشد وعنداللزوم به تفتیش وتحقیق دراین موارد می پردازد ونظریات وپیشنهاد های راجع به اصلاح برخی ازامور بشعبات مربوطه می دهدامسال نیزعلاوه بر اقدام وتشبث درامور محوله به انجام وایفای (۴۲) فقره از کارهای نظیر وظائف محولهٔ فوق پرداخته ونتائج تحقیق وتفتیش خودرا به شعبات مربوطه سپرده ودرامور محاکمهٔ مامورین افراد مسئول اداری سهم گرفته وهم بسلسله انجام این وظائف راجع به تصفیه حسابات لایسنس اموال وارداتی بعضی ازتجارداخلی که (ازچندسال باینطرف یك مشغولیت ومصروفیت طولانی رابرای اعضای این شعبه بوجود آورده) داخل اقدام گردیده وضمناً راجع به تصفیهٔ حسابات طلبات وکالت التجاری پشاور وبعضی ازموسسات تجارتی به اقداماتی پرداخته است که ذکرتمام این فقرات اداری شعبه مذکور صفحات زیادی رااشغال خواهدنمود .

درختم این راپور بایدتکرار نمود که امسال وزارت اقتصادملی طوریکه درمقدمه این راپور تذکریافت قسمت زیاد مصروفیت وانهماك خودرا درموضوع پلان عمومی اقتصادی واجتماعی کشور معطوف نموده وازانجائیکه طرح وترتیب این پلان واقدام در اطراف تطبیق وتعمیل آن برای کشور عزیز تاثیر بارز داشته وانتظا رمی رودباعملی شدن پلان مذکور نتائج عمده اقتصادی بعمل آیدو براحوال اقتصادی مملکت بیش ازبیش مفید ثابت گردد وقت زیادی رابااین کاربه صرف رسانیده وتوقع دارد ازین پلان در مدت کوتاهی استفاده های زیادی بعمل آید .

امور وزارت فوائد عامه

ساختمان سرک و پلها و معبرها آبروهای جدید به متر مکعب

الف موضع ماهبپر و پغمان

مربوط وزارت فوائد عامه

خام کاری		پخته کاری		فرش روی سرک	
۱ سرنگپرانی	۱۶۲۹۰	سنگ کاری	۲۱۵/۴۰	فرش جغله وریگ	ـ۴۲۴۵
۲ جبل کاری	۴۸۹۹/۰۳	خشت کاری	۳۳/۷۵		
۳ سنگکاری	۲۰۰	سنگکاری خشکه	۱۲/۳۰		
۴ کندن	۳۰۰۲	کندن	۱۸۰۴		
میزان	۲۴۸۹۱/۰۳	پر کاری	۵۲۴۲		
		میزان	۷۳۰۷/ ۵	جمع کل کار	ـ۳۶۴۴۳/۴۸
ولایت کابل	....		....		....
حکومت اعلی غزنی	....		....		....
ولایت قندهار	....		....		....
ولایت هرات	....		....		....
حکومت اعلی فراه	....		....		....
حکومت اعلی میمنه	....		....		....
	....				

ب ـ ولایت مزار شریف	خام کاری	پخته کاری		فرش روی سرک	
	....	سنگ کاری	۲۴/۸۰	فرش سنگ	۲۸۸۰۰
	....	خشت کاری	۱۶۴/۱۹	« جغله وریگ	۵۲۱۹۴/۱۲
	....	پلستر کاری	۱۲۱/۷۲	میزان	۸۰۹۹۴/۱۲
	....	کندن	۱۲۳/۶۰		
	....	میزان	۴۳۴/۳۱	جمع کل کار	۸۱۴۲۸/۴۳
ولایت قطغن	....		....		.....

حکومت اعلی پروان

خام کاری		پخته کاری		فرش روی سرک
سرنگپرانی	۹۶/۰	سنگ کاری	۳۵۷/۵	. . . .
سنگ کاری	۴۲۲/۵	پلستر کاری	۳۰	. . . .
کندن	۱۰۴۵/۵	میزان	۳۹۲/۵	
پرکاری	۸۲۸/۲۵			جمع کل کار ۲۷۸٤/۷۵
میزان	۲۳۹۲/۲۵			

ولایت مشرقی . . .

« جنوبی . . .

جمله

خام کاری		پخته کاری	
سرنگ پرانی	۷۲۰/۱۲	سنگ کاری وخشت کاری	۱٦۸٤/۱۹
سنگ کاری	۲۲۵۹/۵۰	پلستر کاری	۷٤٦/۹۰
کندن	۱۹٤۷۸/۹۰	سنگ کاری خشکه	٦۱/٦٦
پرکاری	۲۱۰۱٤/۳۱	کندن و پرکاری	۱۲۸/۱۵
میزان	٤۳٤۷۲/۸۳	میزان	۲۷۲۰/۹۰

فرش روی سرک

فرش جغله و ریگ	٤۵۲۱٤/٦٦
جمع کل کار	۹۱٤۰۸/۳۹

جمع کل کار جدید و ترمیم کاری

۱- وزارت : ماهیپر و پغمان	۳٦٤٤۳/٤۸
۲- ولایت کابل	٤۰۸۱/٤۵
۳ - ولایت مزارشریف	۸٤۷۷۳/۷۰
٤ - ولایت قطغن	۸۱۱۹٦/۹۲
۵ - حکومت اعلی بدخشان	۱۰۳۳٤/۳۹
٦ - حکومت اعلی پروان	۲۷۸٤/۷۵
۷ - ولایت مشرقی	۵۳۲٤۲/۳۵
۸ - ولایت جنوبی	۳۲۷٦۳/۹۵
جمله عموم	۲۹۵٦۲۰/۹۹

مدیریت بندوانهار وزارت فوائد عامه

۱ کارهای که درنهر خواجه کوهستان اجرا شده قرار ذیل است .

الف ـ سرنگپرانی

تعداد فیر سرنگ	۶۸۱۱ فیر
حجم	۲۶۷۶/۳۵ مکعب متر
روز کار	۶۶۵۵ مرد کار

ب ـ کار کندن نهر

حجم	۳۴۸۲۳/۶۹ مکعب متر
روز کار	۴۹۳۱

ج ـ سنگ بازوی راست نهر

حجم	۴۰۰ مکعب متر
روز کار	۲۲۰ مرد کار
چم کاری	۵۰ مکعب متر
روز کار	۱۰۰ مرد کار

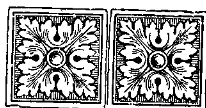
۲ ـ کارهای که ازتاریخ ۲۵سرطان الی۲۹ عقرب ۱۳۳۱ دربند سراج غزنی اجرا شده‌است قرار ذیل است

الف ـ کانکریت دیوار بند .

روز کار	۲۲۰۰ مرد کار
حجم کار	۵۰۰ مکعب متر

ب سرنگ پرانی تهداب غربی وپرچابهٔ بند .

روز کار	۱۱۴۰ مرد کار

امور وزارت معادن

وزارت معادن درسال ۱۳۳۱ درتوسعه و بهترساختن تولیدات ذغال و نمك مصروف و انتظام اساسی ترانسپورت مواد متذکره را در مرکز وولایت مختلفهٔ مملکت عملی ونیز دراثر مساعی سال ۱۳۳۰ وزارت معادن ، راجع به اصدار کرومیت مذاکره فروش یکصدهزار تن کرومیت به اتحادیه کاربن و کار بید امریکا آغاز گردید تابعدموافقهٔ جانبین وقبول شرایط وزارت معادن ازطرف اتحادیهٔ مذکور کاراستخراج وارسالی مقدار فوق بامریکا که تخمیناً موعد سه ونیم سال‌را دربر خواهد گرفت عملاً آغاز گردد علاوه برین در جریان سال ۱۳۳۱ برای اساسی ساختن تولیدات مواد معدنی روی دست داشته سامان ولوازم قابل خریداری را مدنظر وبتفصیل ذیل اقدام نموده .

۱- پلان عصری ساختن معادن بروی‌شرائط‌طبیعی وموقعیت جغرافیائی معادن اشپشته وکرکرجهة بلندبردن پیمانهٔ استخراج روزمره ذریعهٔ انجنیران نقطهٔ‌چهار کمك امریکا پلان استخراجی‌را طرح کرده وبعد تکمیل آن اقدام به خریداری ماشین وآلات وادوات استخراج ازخارج نمود تا پیمانهٔ استخراج روز مره ذغال بلند رفته احتیاجات روزافزون مملکت راتکافو ودر قیمت تمام شد آن تنزیل‌وارد گردد وهم‌عمر معادن دراثراستخراج اصولی درازتر گشته ومشقت استخراج تا اندازه از شانهٔ معدنچی برداشته شده در عوض دستگاه میخانیکی بکار انداخته شود . چنانچه دستگاه ماشینی‌ومیخانیکی‌ضرورت دو معدن فوق ازامریکا، انگلستان وجرمنی خریداری شده وتااندازهٔ‌زیاد آن بمرکز رسیده‌وحتی بعضاً بمعادن مربوطه نیز ارسال گردیده‌وامیدقوی‌میرود که درجریان سال ۱۳۳۲ همچه دستگاها وآلات تا اندازهٔ زیادی در راه میکانیزیشن معادن خدمت‌بسزائی بتواند.

۲- استحصال نمك از معادن : بااینکه نظر به شرائط مساعد طبیعی ذخائر وسهولت کار استحصال آن‌نسبت به‌استخراج ذغال چندان مورد تشویش‌نبوده ولی بازهم بصورت تجربه‌وی یك عدد ماشین نمك بری ازامریکا خریداری و به مرکز رسیده وعملاً طور تجربه د ر سا ل ۱۳۳۲ بکا ر انداخته خواهد شد . البته بعد تثبیت راتسیونل بودن آن با در نظر گرفتن جنبه های اقتصادی درتعداد آن افزود خواهدشد متیقنیم که درتاریخ قدیمهٔ استخراج یك‌نواخت وطرز ابتدائی‌معادن نمك‌هم‌نهضت‌ماشینی‌بروی کار آمده‌بتواند.

۳ - عامل دیگر بلند بردن‌پیمانه استخراج ذغال ونمك وتوزیع آن‌به مراکزاستهلاك عبارت از مهیا کردن قوهٔ کافی کار گرو داشتن دستگاه نقلیهٔ کافی ومنظم است برای امکان وجود شق اول پیش از پیش تعمیر زیست‌گاه ودیگر ضروریات‌حیاتی لازم است که تحت نظارت مستقیم وزارت بصورت عاجل بناء گردد برای انجام اینکار ودیگرتعمیرات

وسرك های خاصهٔ معادن يك نفر مهندس تعمير وسرك امسال از آلمان غربی استخدام شد چنانچه نفر مذکور بعد از رسیدن به مرکز جهت نقشه برداری وبراورد سرك بین پل خمری ومعدن کرکر که تاحال اساساً وجود نداشت نقشه وبرآورد پل اشپشته که دراثر عبور ومرور لاری های حامل ذغال مشرف به سقوط بود و غیره گماریده شد که البته با ساس نقشه وبراورد مهندس مذکور درسال ۱۳۳۲ اقدام به تعمیر آن خواهد کرد. از طرفی برای آسوده حالی کارگران معادن ذغال در نقاطیکه ضرورت به آن احساس میشود تهیهٔ مواد ارتزاقی وپوشاکه وغیره بقیمت تمام شد اجراء گردید که فعلاً افرادمذکور از آن مستفیدمیشوند .

وزارت معادن ترتیبات مقدماتی را برای تدویر شعبهٔ ترانسپورت در سال ۱۳۳۱ پیش بینی وتا اندازهٔ زیاد آنرا عملی نموده چنانچه دراثر اقدامات مثبت قیمت فی سیر نمك درمندوی کابل از ۱۷ افغانی به ۲۴ افغانی تنزیل نموده ونیزمقدارذغال درزمستان سال ۳۱ برای احتیاجات محروقاتی زیاد گردید علاوه برین تاسیس وتدویرد ستگاه ترمیم وگاراج ها را وزارت معادن برای سال ۱۳۳۰ درنظر گرفته وفرمایش ماشین ها وافزار های ترمیم موتررا صادر داشته وامید قوی میرود که در ظرف سال ۱۳۳۲ تمام آن تکمیل گردیده بکار افتد .

٤ ــ سرمایهٔ دستگاه ترانسپورت وزارت معادن بصورت قرضهٔ قصیر المدة از دافغانستان بانك گرفته شده وزارت معادن علاوه برین ازعایدات خویش موازنهٔ بودجهٔ مملکتی رادر وزارت مالیه نگاه داشته قرضهٔ خویش را نیزدرموعد چهارسال به دافغانستان بانك تادیه خواهدنمود مصارف این دستگاه قطعاً دربودجهٔ مملکتی تاثیرواردی نمیکند.

احصائیهٔ کار

(۱) ذغالی که ازاشپشته امسال بکابل رسانیده شده ۵۵۳۹٤٤۰ کیلو

(۲) شوره نمك اشتر شهرغوربند بکابل رسانیده شده ۵۰۰۰ سیر

(۳) چوب دستك ازبامیان به اشپشته رسانیده شده ـ ۱۰٦ لاری

(٤) چوب دستك ازبامیان به کرکر رسانیده شده ٦۳ لاری

(۵) نمك ازخان آباد به کابل رسانیده شده ۱۹۳۵۷۳ سیر

(٦) نمك ازنمکسار اندخوی به اندخوی ومیمنه رسانیده شده ۱۲۵۷۵۳ سیر

(۷) میلاس ازبغلان بکابل رسانیده شده ۱۳۳۰۰ سیر

(۸) نمك از کابل به بهسود رسانیده شده ۹۵۰۰ سیر

درحال تکمیل تدریجی لاری های شق ترانسپورت تااخیر سال جاری درحدود یازده هزار خروار ذغال ازاشپشته ومقدار يك لك ونودهزار سیر نمك از خان آباد به مرکز رسانیده شده و امید است که برای سال ۱۳۳۲ این اعداد مضاعف گردیده و علاوةً بولایت مشرقی وولایت جنوبی وغزنی وبهسود وچهاریکار ، غوربند ، بامیان ومواضع لازمه دیگر برای سال ۱۳۳۲ نیز مقدار نمك ضرورت نقل داده خواهد شد .

وزارت معادن برای تعمیر کاراژ ها و ترمیم خانه گدام پرزه جات نقشهٔ تعمیرات آنرا تکمیل نموده که در سال ۱۳۳۲ تعمیر مذکور مطابق پروگرام وزارت معادن آباد خواهد شد. درآن موقع در نتیجهٔ بدست داشتن یك ترمیم خانهٔ مکمل ترمیمات و اصلاح لاری‌های وزارت معادن بصورت منظم عملی گردیده و وزارت معادن موفق خواهد شد که لاری های خود را باتجدید ماشین تاپنج سال طرف استفاده قرار دهد و درین ترمیم خانه علاوه بر ترمیم لاری های وزارت معادن لاری های اشخاص وغیره دوائر هم بمقابل اجرت ترمیم خواهد گردید.

مقادیر استخراج و عائدات معادن ذغال و نمك در دورهٔ امسال در ذیل نشان داده میشود درین احصائیهٔ اعداد یازده ماههٔ اول سال قرار راپورت های واصله ترتیب گردیده.

ذغال معدن اشپشته:

درسال ۱۳۳۱

۱- مقدار ذغال استخراج شده (۱۱) ماهه مطابق راپورت های واصله ۶۹۵۵ تن

۲- مقدار استخراج دریك ماه اخیر سال ۱۰۰۰ تن

مجموع ۷۹۵۵ تن

۳- مقدار ذغال که از معدن اشپشته به فابریکه بریکت سازی رسید ۶۵۶۲/۷ تن

۴- ازفابریکه بریکت پرداخته شده ۵۴۰۶/۹۴۵ تن

پول فروش آن ۲۱۲۳۷۷۵/۶ — افغانی

ذغال معدن کرکر

درسال ۱۳۳۱

۱- مقدارذغال مستخرجه(۱۱)ماهه تااخیرجدی‌طبق راپورت‌های واصله ۷۰۱۳/۵۰ تن

۲- مقدار استخراج تخمینی یك ماههٔ اخیرسال ۵۰۰ تن

مجموع ۷۵۱۳/۵۰ تن

۳- تادیه شده دروجه شرکت نساجی ۲۵۶۷/۲۱۹ تن

که قیمت آن معادل ۵۶۷۶۸۷/۴۸ — افغانی

۴- برای شرکت قند سازی تااخیر جدی تادیه شده ۳۸۳۳/۲۴۵ تن

قیمت آن معادل به ۸۴۷۶۴۲/۹ افغانی

نمك معدن تالقان

سال ۱۳۳۱

۱- مقدارنمك استخراج شده وبفروش رسیده (۱۱) ماهه ۱۲۲۶۰۶۱/۸ سیر

قیمت ۵۰۰۵۷۲۹۲ ــ افغانی

۲- مقدار نمك استخراج شده، قابل فروش یك ماههٔ اخیر سال ۸۸۸۴۹ سیر

قیمت ۳۹۷۹۷۴ــ افغانی

مجموع ۱۲۱۴۹۱۰/۸ سیر

بقیمت ۵۴۵۵۲۶۶ افغانی

عائدات سال ۱۳۳۱ معدن نمك تالقان نسبت به سال ۱۳۳۰ زیاد شده

نمك اندخوی

سال ۱۳۳۱ بمقتضای مساعدت اوضاع جوی در نمك سار اندخوی موسم نمك گیری ازاو آخر سنبله الی چندروز میزان است که امسال از آن تعداد ۲۰۷۰۷۶ تخته نمك استحصال گردیده

مقدار فروش شده تااخیر دلو ۷۹۵۶۲۷ سیر

قیمت آن ۲۷۳۲۷۹۳/۹۳ افغانی

مقدار فروش یك ماه اخیر سال با ساس سال گذشته طور تخمین ۱۰۶۴۳۸ سیر

قیمت آن معادل ۴۹۷۰۶۵/۴۶ افغانی

به نمایندگی های فروش میمنه واندخوی که در امسال تاسیس گردیده ونمك ضرورت آن ذریعهٔ نقلیهٔ وزارت صورت گرفته به تفریق ذیل نمك تحویل داده شده.

به نمایندگی میمنه نقل داده شده ۵۳۲۰۰ سیر

به نمایندگی اند خوی نقل داده شده ۸۹۶۵۳ سیر

مجموع قیمت نمك فروش شده وتحت فروش عبارت از ۴۸۸۷۹۸۲/۹ افغانی

معدن نمك گلفگان

سال ۱۳۳۱

۱- مقدار استخراج شده و فروش شدهٔ یازده ماهه ۱۲۸۰۱۱ سیر

یقین بقیمت ۵۷۲۰۱۰ - افغانی

۲- مقدار فروش دریك ماه اخیر سال ۶۸۵ سیر

قیمت آن معادل به ۲۷۴۰ سیر

مجموع ۱۲۸۶۹۶ سیر

مجموع قیمت ۵۷۴۷۵۰ افغانی

۳- معدن نمك خلم مربوط ولایت مزارشریف

درسال ۱۳۳۱

۱- مقدار نمك مستخرجه وفروش شده تااخیردلو ۷۰۱۳۹ سیر

بقیمت ۲۸۷۰۹۹/۲۵ افغانی

مقدار فروش دریك ماه اخیر سال ۴۳۱۶ سیر

پول قیمت آن (۲۴۱۷ افغانی

که مجموع دوقلم بالا عبارت از (۷٤٤۰۵)سیر نمك میشود
وقیمت آن عبارت از (۳۱۱۹۱۶/۲۵)افغانی
عمل سال تمام معدن مزارشریف نظر به عمل سال ۳۰ زیاد میباشد .

واردات سال تمام معادن متفرقه درسال ۱۳۳۱

۱- واردات نمکسار غوریان که اهالی آنجا قیمت نمك را بالای محصولات خود قبول ودر جملهٔ محصولات مستقیماً بحساب وزارت مالیه پرداخته اند.
۲۱۱۵۷٤۵/۶۰ - افغانی
۲-واردات شوره زارهای ولایت قندهار که سالانه باجاره داده شده ۲۰٤۰۰۰- «
۳- واردات شوره زارهای ملك دین خیل مقر که باجاره داده شده ٤۲۵۵۰- «
٤- واردات شوره زارهای اشترشهرغوربند که باجاره داده شده ٤۳۲۰۰- «
۵- واردات گل سفید ایرانی عمل اجارهٔ یك ساله ۱۵۳۱۰ «
۶- واردات گل قروغی سرخ وسیاه عمل اجارهٔ یك ساله ٤۰۰۰ «
۷- واردات گل سرشوی عمل اجارهٔ یك ساله ٤۰۰۰ «
جمله ۲٤۱۸۸۰۰/۶۰ «

علاوه براجراآت فوقیکه دربارهٔ نمك وذغال در دورهٔ امسال صورت گرفته اعمال مقدماتی لازمهٔ برمه کاری پطرول وپروژهٔ تحقیقات آبهای تحت الارضی قرار تفصیلات ذیل انجام یافته .

الف در شق استخراج پطرول وزارت معادن در سال ۱۳۳۱ الی ماه اسد تمام اجراآت مقدماتی لازمهٔ امور برمه کاری پطرول رابه کمترین فرصت وبحسن صورت انجام داده است که به مجرد مساعدت وقت عملاً کارآن آغاز گردد .

دوم پروژهٔ تدقیقات آب های تحت الارضی .

برحسب موافقهٔ که بین حکومت متبوعه افغانستان ونمایندگی امداد تخنیکی یونو راجع به تدقیقات آبهای تحت الارضی به غرض یافتن مقادیر کافی آبهای زیر زمینی درنقاطیکه برای زراعت خوراکهٔ مواشی تهیهٔ آب خوراکه کارگران معادن وغیره ضرورت زیادآن حس میگردد پروژه از طرف متخصصین یونو ترتیب وبنام پروژهٔ آب تحت الارضی طرف منظوری مقامات رفیعه قرار گرفته وپروگرام کار هیئت مذکورنیز تعیین ومنظور گردید .

چنانچه باساس آن بتاریخ ۲۲ عقرب بناغلی دکتور ترومپ رئیس پروژهٔ تحت الارضی بناغلی کملوس سر برمه کار پروژهٔ مذکور باماشین برمه وسامان ولوازم مکمل پروژه مذکورباپنج عراده لاری وچهارعراده جیپ بتاریخ ۲۶ عقرب به کابل رسید هیئت مذکور قبل از حلول زمستان برمه کاری امتحانی خویش را برای تعلیم عملی و بلدساختن هشت نفر میخانیك های جوان افغان که بحیث عمله برمه کاری انتخاب شده اند درگرد

و نواح کابل آغاز نمو ده وبعد از سپری شد ن فصل زمستان قرار پروگرام ذیل اجراآت میکنند .

(۱) برمه کاری در کرکر معدن ذغال سنگ
(۲) برمه کاری در ایبك (سمنگان)
(۳) برمه کاری درآبدان میرعلم
(٤) برمه کاری در وردك
(٥) برمه کاری شمال غزنی (دشت توپ)
(٦) برمه کاری در مقر
(۷) برمه کاری درقلات
(۸) برمه کاری در دهله
(۹) برمه کاری درنوزاد قندهار
(۱۰) برمه کاری درفراه
(۱۱) برمه کاری در لغمان
(۱۲) برمه کاری درغنی خیل شنوار
(۱۳) برمه کاری در ده دادی
(۱٤) برمه کاری حضرت امام
(۱٥ برمه کاری خلم
(۱٦) برمه کارر دولت آباد مزار
(۱۷) برمه کاری قرقین
(۱۸) برمه کاری اندخوی
(۱۹) برمه کاری میمنه
(۲۰) برمه کاری قیصار

نوت : بعد ازختم برمه کاری کرکر و سمنگان و آبدان میرعلم اگرلازم دیده شد مسلسل برمه کاری ده دادی و حضرت امام وخلم ودولت آباد مزار وقرقین واند خوی ومیمنه و قیصار اولاً سردست گرفته خواهد شد در عدم آن مطابق پرو غرام فوق تعمیل خواهد گردید .

صاحبمنصبانی که امسال به سلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ع،ش عبدالکریم خان فرقه مشر اول

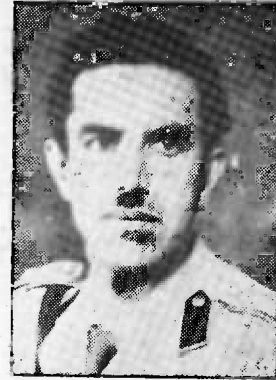

ع،ش غلام دستگیرخان فرقه مشر اول

ع ، ش سید عالمشاه خان فرقه مشر اول

صاحب‌منصبانی که امسال به‌سلسله ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح محمد عمرخان غند مشر اول

ح غلام دستگیرخان غند مشر اول

ح عبداللطیف‌خان غندمشر اول

ح اسد الله خان غندمشر اول

ح محمد اسحق‌خان غند مشر اول

ح عبدالواحد خان غند مشر اول

ح عبد الملك خان غندمشر اول

ح خان محمد خان غندمشر اول

صاحبمنصبانی که امسال به سلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده‌اند

ح مرادعلی خان غندمشر اول

ح عبدالرزاق خان غندمشر اول

ح شیرعلی خان غندمشر اول

ح محمد آصف خان غندمشر اول

ح فتح محمد خان غندمشر اول

ح سید محمد خان غندمشر اول

ح فقیر محمد خان غندمشر اول

ح میر محمد یعقوب خان غندمشر اول

صاحبمنصبانی که امسال به‌سلسلهٔ ترفیعات سنویه دروزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ج سیدمنصورخان غندمشر اول

ج عبدالاحدخان غندمشر اول

ج محمدتقی خان غندمشر اول

ج محمداکبر خان غندمشر

ج محمدهاشم‌خان غندمشر اول

ج محمدحسین‌خان غندمشراول

ج عبدالحمیدخان غندمشرثانی

ج عبدالغفور خان غندمشر ثانی

صاحبمنصبانی که امسال بسلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح ، غلام حیدر خان غند مشر ثانی

ح ، شیر محمد خان غندمشر ثانی

ح ، غلام حیدر خان غندمشر ثانی

ح ، محمد عیسی خان غندمشر ثانی

ح ، حسین علی خان غندمشر ثانی

ح ، میر بدیع الدین خان غندمشر ثانی

ح ، عبدالاحد خان غندمشر ثانی

ح ، آغا دل خان غندمشر ثانی

صاحبمنصبانی که امسال به سلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده است

ح محمد حسن خان غندمشر ثانی

ح محمد هاشم خان غندمشر ثانی

ح گل آقا خان غندمشر ثانی

ح محمد علم خان غندمشر ثانی

ح سلیمانعلی خان غندمشر ثانی

ح فضل حق خان غندمشر ثانی

ح محمد شریف خان غندمشر ثانی

ح یاقوت شاه خان غندمشر ثانی

صاحبمنصبانی که امسال به سلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده اند

ح امیرجانخان غندمشر ثانی

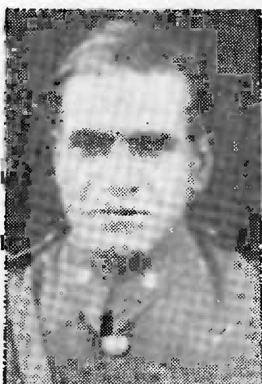

ح ککو خان غندمشر ثانی

ح عبدالواحدخان غندمشر ثانی

ح محمدحکیم خان غندمشر ثانی

ح فقیرمحمدخان غندمشر ثانی

ح غلام حسین خان غندمشر ثانی

ح محمدانورخان غندمشر ثانی

ح امین‌الله خان غندمشر ثانی

صاحب‌منصبانی که امسال به‌سلسلهٔ ترفیعات سنویه در وزارت دفاع ملی ترفیع کرده‌اند

ج، لعل محمدخان غندمشر ثانی

ج، عزیز الدینخان غندمشر ثانی

ج، محمد اصغرخان غندمشر ثانی

امور وزارت مخابرات

ریاست پست

تأسیس دو پوسته خانه شهری درمرکز که عبارت از پسته خانه جاده میوند پسته خانه شهرآرا ست و هکذا تا سیس پوسته خا نها در حکو مات محلی وولایات و حکومات اعلی و کلان .

در ولایت‌سرایخواجه، پسته خانه میدان، پسته خانه سروبی، پسته‌خانه‌بهسود، دایزنگی

در حکومت اعلی پروان پسته‌خنه جبل السراج، پسته‌خانه‌بامیان، پسته خانه گل بهار،

در حکومت اعلای غزنی، پسته خانه‌مقر

در حکومت اعلی بدخشان پسته خانه کشم، پسته خانه کلفگان .

در حکومت اعلی میمنه پسته خانه شرین تگاب پسته خانه قیصار .

در حکومت‌اعلی فراه پسته خانه گلستان، پسته خانه بکواه

در ولایت جنوبی پسته خانه زرمت مربوط ولایت مزار شریف، پسته‌خانه‌دولت آباد،

در ولایت قندهار پسته خانه کجکی و کشک‌نخود.

در ولایت هرات پسته خانه شین دند، پسته خانه مرغاب پسته خانه انجیل،

در ولایت قطغن‌پسته خانه دوشی، پسته خانه بغلان‌قدیم،

درولایت مشرقی پسته خانه دکه، پسته خانه چهارباغ لغمان، پسته‌خانه‌دره‌پیچ، تاسیس پسته‌خانه درقشله های عسکری‌یکی‌ازنقاط جلال آباد.

در ولایت قندهار در ولایت مشرقی در ولایت جنوبی درولایت قطغن درولایت‌هرات

اعمار یك اپارتمان جدید جهة پسته خانه شهری درجاده‌میوند .

نشرواستعمال‌تکت های‌فوق‌العاده در مراسلات پستی بروز های معینه‌ازقبیل‌تکت‌جشن استقلال،تکت حمایه‌اطفال، تکت سالگره ابوعلی‌سینا، تکت‌فاکولته طبی وهلال‌احمر.

جریان موتر های پسته بخطوط پیاده رو ازغزنی الی زر غون شهر .

اجراآت وتوزیع پارسل های کوچك از طریق گمرك وباز کردن یك چشمه جدید وارداتازدرك محصول آن واعزام‌یك نفر طلبه جهة تحصیل امور پستی درپاریس .

تقسیم یك تعداد فارغ التحصلان کورس پوستی‌بدوائر پستی

ارسال ومرسول پسته هوایی ذریعه طیاره هندی درهفته یك مرتبه از طریق قندهار، هرات‌به هند وترتیب وتو رید وتو زیع پسته های سر بسته از فر انسه تهیه و فر ستا دن د و تخته قا لین ساخت وطن طور تحفه از طرف افغانستان بدفتر اتحادیه پستی بین‌المللی

آغاز یك تعمیر اساسی برای پوسته خانه مرکز قابل عمارت وزارت مخابرات

افتتاح مدیریت موزیم پستی .

ریاست تیلگراف و تیلفون

شق تیلگراف

۱- قرار داد خریداری یك دستگاه (۲۰) کلواته جدید بی سیم برای مخابره رادیو تیلگرافی ورادیو تیلفونی بین المللی وهفت دستگاه کوچك بیسیم برای مخابره رادیو تلگرافی ورادیو تیلفونی داخلی بولایات از کمپنی (اس، اف، آر) فرانسه.

۲- تاسیس یك تیلگرافخانه ونصب سامان مخابروی درحکومتی آقچه مزارشریف

۳- تعمیر یك عمارت الحاقیه به تیلگرافخانه یکه توت ومهتاب قلعه جهة نصب دستگاه جدید (۲۰) کلواته وآخذه های رابطه آن

٤- تعمیر دو اپارتمان جهة رهایش تلگرافی ها دریکه توت ویك اپارتمان به تلگرافخانه مهتاب قلعه

٥- تاسیس وافتتاح یك مکتب جدید مخابراتی

٦- اعزام یك نفر متعلم درپاریس برای تحصیل انجنیری رادیو تلگراف

شق تیلفون

۱ — لین های ولایتی کابل و قندهار ، هرات و کابل، مزار شریف و کابل ومشرقی که ترمیم طلب شده بودند بصورت فنی واساسی ترمیم گردیده و اصلاح شده است وهمچنان لین جنوبی که پایه های آن قابل تجدید بود از حصه چهار آسیاب الی پل علم تجدید گردید.

۲ — لین هزاره جات از سوچ بورد پغمان که بخوبی مخابره نمی شد قطع ویك لین جدید راساً از خود کابل الی چوکی ارغنده تمدید و پایهای جدید نصب وبه لین سابقه وصل شد.

۳ — حسب الخواهش فابریکه نساجی پلخمری یك سوچ بورد ٥٠ لینه نصب وبکار انداخته شده.

٤ — درولایت قندهار یك سوچ بورد یکصد لینه برعلاوه د سوچ بورد های سابقه نسبت به تزیید مخابره شهری برای رفع ضرورت اهالی نصب گردید

٥ — نسبت وسعت کار ریاست انکشاف زراعتی وادی هلمندیك لین تلیفون ازمرکز گرشگ الی نادعلی تمدید ومخابره آن جاریست .

٦ — مخابره بین کابل و مزار شریف که یك لین موجوده کافی نیست یك قرارداد با کمپنی بل بلجیك امضاء نموده وعنقریب فرمایش آن صادر خواهد شد که از اثر آن درآن درحد چهار مخابره تیلفونی وسه مخابره تیگرافی بین کابل ، مزارشریف جریان پیدا مینماید .

نمونه تکت های پوستی

AFGHANISTAN
POSTES AFGHANES
XXI EME
۱۳۳۱ دافغانستان پشت
POSTES AFGHANISTAN
AFGHANES
POSTES AFGHANES
POSTES AFGHANISTAN

۷ ــ پایه های لین نهرین تجدید ولین اساسی از مرکز بغلان الی نهرین تمدید یافته است .

بحکومات درجه اول ولایت جنوبی ، حکومت اعلی پروان ، ولایت مشرقی سوچ بورد های جدید ۳۰ لینه ، ۲۰ لینه ، ۱۰ لینه نصب گردیده .

مدیریت عمومی چك افیس وارتباط خارجه.

۱ ــ ترتیب نرخنامه جدید پارسلهای صادره از راه هند به ممالك خارجه

۲ ــ ارسال پسته های سربسته زمینی ازدفتر جینوا برای دفتر کابل

۳ ــ ترتیب نقشه خطوط تیلگرافی سیمدار افغانستان وارسال آن بدفتر اتحادیه تلیگرافی بین المللی جینوا .

امور ریاست مطبوعات

مدیریت عمومی نشریات داخله

شعبهٔ اول

۱- مساعد ساختن زمینه تأسیس و نشر یك جریدهٔ هفته وار در حکومت اعلی غزنی بنام سنائی و یك جریده هفته وار در حکومت اعلی پروان.

۲- روزهای مهم و تاریخی و بین المللی از قبیل روز ملل متحده روز حقوق بشر روز صحت و امثال آن بتمام نامه ها و جراید و مجلات یاد آوری شده تا درین روزها طوریکه لازم میدانند نشریات نمایند.

۳- تهیه مواد از قبیل فوتو های مناظر و معلومات برای نوشتن رساله های کوچك بمقصد معرفی شقوق و شئون مختلفه مملکت.

۴- تهیه (   ) ورق معلومات راجع بخصوصیات و ممیزات مملکت و اسما و سوانح رجال بزرگ داخلی و مامورین عالی رتبه و پیشرفتهای امور مملکت.

۵- تدوین مواد قابل نشر برای سالنامهٔ وطبع و نشر سالنامه افغانستان.

۶- تقدیم (۱۸۵) فقره پیشنهاد دوائر مربوط ریاست مستقل مطبوعات به انجمن مسلکی ریاست مطبوعات و ابلاغ تصاویب مجلس مسلکی بدوائر و شعبات مربوطه.

ښاغلی عبدالصبورخان نسیمی معاون ریاست مستقل مطبوعات

۷- وضع یك قرارنامه جامع حاوی (۹) ماده برای کتبی که بغرض اخذ جایزهٔ مطبوعاتی باین اداره میرسد و جلب توجه مؤلفین و مترجمین توسط اعلانات مکرر در رادیو و روز نامه های مرکز و ولایات و تعیین کمسیون های جدید تدقیق و مطالعه کتب جوایز

۸- طی مراتب مقدماتی (۳۵) جلد کتاب که برای اخذ جایزهٔ مطبوعاتی وارد شده.

۹- کوشش برای فروش کتب و اوراقیکه ازسالهای گذشته در تحویلخانه های ریاست مطبوعات بلا استفاده مانده بود و تهیه زمینه برای فروش آن در مرکز توسط افتتاح یك مغازه جداگانه برعلاوه پانوئحای درمقابل سینمای کابل و هم مکاتبه باولایات

وارسال یک تعداد کتب کافی بولایات توسط مدیریت اجرائیه ریاست بمقصد فروش .

۱۰- خریداری یک تعداد مناظر و گراورها برای شعبه اول نشرات داخله .

۱۱- طی مراتب مقدماتی خریداری (۱۵۸) جلد کتب که برای فروش بکتابخانه ریاست مطبوعات رسیده .

۱۲- برای بهتری وضع صوری ومعنوی یعنی بلند بردن وضع (صحافتی و ثقافتی) تمام جراید ومجلات مملکت در طول سال بتمام جرایدهدایات لازمه صادرشده است .

۱۳- تهیه یک تعداد کافی خبر وراپور تاژ از دوائر مملکت توسط آمشه های مطبوعاتی ونشر آن دررادیو وجراید ومجلات مملکت .

۱۴- کمک با ریاست ښاروالی در اسم گذاری جادها وچار راهای شهر .

عبدالوهاب خان طرزی مدیر عمومی نشریات داخله

۱۵- تهیه معلومات مربوط خوانندها ونوازنده های مشهور تمام نقاط مملکت .

۱۶- تهیه یک تعداد فوتوها باو کتایل ممکنه وارسال آن برای استفاده جراید ومجلات کشور

۱۷- نشر یکتعداد اعلامیه ها واعلاناتی که منفعت عامه بوده درجراید مجلات وراديو طور رايگان

- قرار نامه ای که برای جوایز مطبوعاتی وضع شده قرار ذیل است .

جوایز مطبوعاتی سه نوع است جائزه آریانا، جائزه علمی خوشحال خان، جائزه ابن سینا .

۱- جائزه آریانا

این جائزه برای بهترین اثر سال داده میشود یکدرجه دارد ومبلغ آن پانزده هزار افغانی است که از حضور اعلیحضرت همایونی اعطا میگردد .

۲- جایزه خوشحال خان

این جایزه سه درجه دارد و به تناسب ذیل است .

جائزه درجه اول خوشحال خان ۷۰۰۰/- افغانی

جایزه درجه دوم خوشحال خان ۵۰۰۰/- افغانی

جایزه درجه سوم خوشحال خان ۳۰۰۰/- افغانی

جایزه ابن سینا برای ترجمه

این جایزه نیز دارای سه درجه بقرار ذیل میباشد

جایزه درجه اول ابن سینا ۵۰۰۰/- افغانی

جایزه درجه دوم ابن سینا ۳۰۰۰/- افغانی

جایزه در جه سوم ابن‌سینا ۲۰۰۰.۰/ افغانی

۴- وقت توزیع جوایز مطبوعاتی ۱۵ جوزا تعیین گردیده

۵- اشخاصیکه ادعا میکنند کتاب شان مستحق اخذجایزه مطبوعاتی است بایدتااخیر حوت کتاب خودرا به شعبه اول نشرات داخله بسپارند ورسید بقید تاریخ بگیرند

۶- کتبی که برای اخذ جایزه وارد میشود الی‌اخیر حوت پذیرفته میشود وهمه‌ساله در۱۵ دلو اعلانی از شعبه اول برای جلب توجه نویسنده ها نشر میگردد وبعد ازگذشتن برج حوت هیچ کتابی برای اخذ جایزه پذیرفته نمیشود

۷- کتبی که برای اخذ جایزه مطبوعاتی آریانا، خوشحالخان وابن‌سینا می‌رسدنظر به اکثریت آراء قبول یارد میگردد

۸- کتبی که بگرفتن جایزه آریانا، خوشحال خان وابن سینا موفق میگردد هرچه زودتر بوسایل ممکنه ازطرف شعبه‌اوزنشرات داخله‌طبع وبدسترس‌شایقین گذاشته میشود

۹- چون جوایز خوشحال خان وابن سینا جوایز علمی است از جمله کتب وارده کتابهائی بیشترترجیح داده میشود که درآن احتیاج مملکت وملت و مقتضیات وقت و زمان‌بدرجه اعلی درنظر گرفته‌شده وباوجودمطالت‌علمی‌جنبه اجتماعی قویتر باشد تابتواند در بیداری مردم وآشنائی آنها برموز زندگی و پیشرفت مملکت اثر خوبی وارد نماید

شعبه دوم نشریات داخله

رساله‌های که‌درسال۱۳۳۱ ازطرف این شعبه طبع شده

۱ــ پښتونستان درجراید جهان .

۲ــ پاکستان دختر رشید انگلستان .

۳ــ پښتو اوپښتونواله .

۴ــ امیرعبدالرحمن خان وخط دیورند .

۵ــ حقایق راجع به قوم پښتون .

۶ــ شیرشاه سوری یاممثل افغانیت .

۷ــ لویه تاریخی جرگه .

۸ــ جنرال‌سر ابراهم رابرتس .

۹ــ دپښتنو مجاهدی .

۱۰ــ دپښتونستان دآزادی جرگه .

شعبه‌سوم

الف‌ــ به‌جرائد ومجلاتیکه طبق اصولنامه مطبوعات اجازهٔ نشرداده شده است .

۱ــ جریده نیلاب تاریخ صدور اجازه تاسیس ۱۳۳۱/۲/۲۳

۲ــ به‌جریده آئینه اجازهٔ‌صدور داده شده .

۳ــ نشریه پانزده روزه وزارت معارف تاریخ صدور اجازه تاسیس ۱۳۳۱/۲/۲۷
٤ــ مجله ادبی هرات .
٥ــ مجله کرهنه (ریاست زراعت)
٦ــ مجله صحیه (وزارت صحیه)
ب ــ برای سفارتها ونمایندگی های خارجی درکابل قرار ذیل طبق اصولنامه مطبوعات اجازه نشر بولتن داده شده است:
۱ــ سفارت کبری امریکا .
۲ــ سفارت کبری انگلیس .
۳ــ سفارت کبری هندوستان .
٤ــ سفارت کبری پاکستان
(ج) به مطابعی که حسب اصول اجازه تدویر داده شده است
۱ــ ماشین گستتنر شرکت پووالی مشرقی .
۲ــ ماشین گستتنر مکتب میخانیکی .
۳ــ ماشین گستتنر لیسه غازی .
٤ــ ماشین گستتنر لیسه استقلال .
(د) به سینما ها وکتاب فروشی هائیکه اجازه تدویر وافتتاح داده شده است .
۱ــ سینمای بانك ملی .
۲ــ کتاب فروشی شاغلی نجیب‌الله خان وسید عبدالله خان .
۳ــ درخواست آژانس تاس شوروی که تاسیس نمایندگی خود را در کابل نموده پذیرفته شده است .
(ه) به جرایدیکه خواهش طبع آن درمطبعهٔ عمومی کابل شده اجازه طبع داده شده است .
۱ــ جریدهٔ نیلاب
۲ــ جریدهٔ پامیر
۳ ــ جریدهٔ آئینه

مدیریت عمومی نشریات خارجی

شعبه اول

۱- بغرض آگهی نمایندگان محترم افغانی درخارج اخبار داخلی کشور که هفته وار ذریعه پست هوائی فرستاده شده وجراید ومجلات منطبعهٔ کشور مرتباً با پست عادی به آنها فرستاده میشود.

۲- راپورسالانه حقوق بشر ازسال ۱۳۳۱ ببعد دراین شعبه مرتب وبشعبات مربوط سازمان ملل متحد ارسال شده

۴ـ نمایندگان آژانسهای خبررسانی پرس ترست اف اندیا (هندی) وتاس شوروی که در کابل پذیرفته و با آنها در تماس میباشد. مذاکرات برای پذیرفتن نماینده فرانس پرس در جریان است.

۵ـ جواب مراجعات موسسات بین المللی، کلتوری، سیاحی واشخاص خارجی که درباره افغانستان معلوماتی خواسته اند، تهیه وفرستاده است.

۵ـ تهیه مواد ونشر بولتن ریاست مطبوعات به السنه خارجی.

۶ ـ امور اتاشه های مطبوعاتی که در واشنگتن و دهلی جدید اخیراً تعین وتجدید شده اند و آتاشه های مطبوعات در قاهره و لندن مربوط به این شعبه است که همواره مواد وتسهیلات لازمه را از مرکز برایشان تهیه نموده و با آنها در تماس میباشد.

۷ـ سیاحین وژورنالستان هائیکه وارد کابل گردیده اند حتی الوسع وسائل رفاهیت شان در کابل تامین وتسهیلات لازمه اخلاقی برایشان فراهم آورده است که احصائیه شان حسب ذیل است:

امریکائی ۲۴ نفر انگلیسی ۱۳ نفر هندی ۸ نفر المانی ۶ نفر سویدنی ۶ نفر سویسی ۵ نفر جاپانی ٤ نفر هولندی ٤ نفر فرانسوی ۳ نفر اطریشی ۳ نفر ایطالوی ۲ نفر دنمارکی ۲ نفر مصری یکنفر.

ښاغلی عبدالروف خان بینوا آتشه مطبوعاتی افغانستان در دهلی جدید

شعبه دوم

اجراآت وفعالیت این شعبه اغلبا دراطراف مطالعه وملاحظه مطبوعات خارجی بوده این مدیریت تمام کتنګ نشریات مهم ملل همسایه ودیگر ممالک را که نسبت به افغانستان شایعات می نمایند وارسی ومطالعه وترجمه می نمایند وآنچه را که جهة استحضاریت اولیای امور لازم بدانند به ایشان ارسال میدارد وآن حصهٔ که برای نشریات جراید داخلی مفید باشد به جراید داخلی میفرستد ساحه فعالیت این مدیریت در داخل مملکت نیز وسعت داشته ونشریات مطبوعات خارجی که حاوی موضوعات مختلفه اقتصادی ـ صحی ـ زراعتی ـ معارفی ـ حربی وغیره باشد حین وصول جهت استفاده به شعبات مربوطهٔ آن گسیل میدارد. این مدیریت از وضع عمومی جراید ممالکی که بین ما وآنها علایق مثبت ویامنفی موجود است معلومات حاصل نموده

وازآن دوائر مربوطه راواقف میسازید وهم حتی الامکان به ماهیت و مسلك جراید وشخصیت ارباب آن غور کرده مقطوعات نشریات شان رابه دوسیه های مخصوص آن ترتیب وتنظیم میدهد این مدیریت شایعات خلاف حقیقت جراید خارجی را که علیه مملکت عزیز ما میکنند بو سایل مختلف تردید می نماید وبه تحکیم روابط دوستی بجراید یکه ازاظهار حقیقت خود داری نه کنند میکوشد وبدین لحاظ باسفراو نمایندگان افغانی مقیم خارج پیوسته در تماس است مضامینیکه درطی سال از این مدیریت به مقامات ارسال شده متجاوزاز پنج صد هزار کلمه بوده ومکاتیبی که ازین مدیریت در ظرف سال رد و بدل گردیده اضافه از دو هزار قطعه ومقطوعاتیکه باین مدیریت واصل شده و مورد استفاده ومطالعه قرار گرفته است زیاده ازپنجاه هزار میباشد .

مشاغلی نوراحمد خان اعتمادی آتشه مطبوعاتی افغانستان درواشنگتن

شعبه سوم

وظیفه اداره سوم (مجله افغانستان) نشر مجله مصور سه ماهه است بزبان فرانسه وانگلیسی که اینك هشتمین سال نشریاتی خویش را آغاز می نماید .

این مجله ازبدو تاسیس تا امروز درحدود سه صد مقاله درموضوعات مختلف راجع به معرفی افغانستان بزبان های فرانسه انگلیسی وحتی آلمانی وایتالیائی نشر نموده است هم چنان برعلاوه مقالاتیکه راجع به موضوع پښتونستان درخود مجله بچاپ رسیده است نشریه های جداگانه هم بزبان فرانسه یا انگلیسی ازطرف اداره مجله افغانستان درمعرض استفاده عامه گذاشته شده این مجله توجه محافل علمی اروپائی وامریکائی رابخود جلب نموده زاداره مجله وقت دقت ازایشان مکاتیبی دریافت نموده است که حاکی ازتحسین وتمجید شان بوده ودرصفحات مجله بچاپ رسیده است عمده ترین مقالاتیکه درطول این سال درمجله افغانستان بزبانهای فرانسه وانگلیسی جهة معرفی کشوردرزمینه های مختلف نشر شده است:

مسجد لشکرگاه	درامتداد کوه بابا وهریرود
شهر های آریانا	پاکستان مسلم لیک
ملکه گوهرشاد	افغانستان درفرانسه
کشمیر وپښتونستان	چهارماه گردش درموزه های ایالات متحده
دوشاعره افغان	آبدات ومزارات تاریخی غزنی
پروتی	تحقیقات طبقات الارضی راجع به لیماستیك

نفوذ صنعتی افغانستان قدیم درچین نمایش
تکت پوست در افغانستان تحقیقات
تکتو نیك درافغانستان تحقیقات راجع
به‌نام ونشان یفتلی ها لیدران امروزی
پښتو نستان کنفرانس مطبوعاتی
دکتور نجیب الله خان بیانیه ښاغلی کهزاد
رئیس موزه کابل بزبان فرانسه
درموضع هزارمین سالگره بوعلی سینا

قندهار ، شیر شاه
سوری مندی
گنك افغانستان سمنگان
امیر شیر علي خان
احمدشاه بابا بتکده
سکاوند کوهای
افغانستان گردش
درصفحات شمال

مدیریت عمومی آژانس باختر

شعبه داخله

۱- مخابره خبرهای داخلی وخارجی ذریعه رادیو بتمام روزنامه‌ها وجراید ولایات مملکت .

۲ - ارسال خبرهای داخلی به روز نامه ها جراید و مجلات مرکز وکابل رادیو همه‌روزه

۳ - اخذ تمام خبر های داخلی در مرکز توسط نمایند گان باختر و در اطراف ازنزد نما یند گان باختر توسط تیلفون و تلگراف در شب و روز .

شعـبه خارجه

۱ - اخذ و تعقیب تمام خبر های خارجی از سرویس های مختلف دنیا به السنه مختلف ذریعه رادیو ها

۲- ترجمه تمام خبرهایی که توسط آخذه های تلگرافی به السنه مختلف گرفته شده و روزمره باین شعبه سپرده میشود .

ښاغلی محمدنبی خان کهزاد مدیر عمومی آژانس باختر

۳ - تایپ و ترتیب خبر های مذکور و آماده ساختن آن جهة ارسال به جراید مرکز و ولایات وکابل رادیو برای انتشار که بصورت متوسط ماهانه به (٤٥٠٠) شقه یا (۱۲۰۰) خبر معادل (۶۰ هزار کلمه) بالغ می گردد

شعبه تلگرافخانه

۱ ـ اخذ خبر های خارجی تلگرافی بطور مورس توسط بکار انداختن سه پایه ماشین آخذه که برای ۲۴ ساعت مسلسل از السنه مختلف و از تمام سرویس های تلگرافی دنیا اخذ می کنند .

برعلاوه خبر های تمام سرویس های مهمهٔ خارجی اخذ و به مقامات لازمه ارسال شده است.

شعبه دارالترجمه پشتو

۱ ـ ترجمه تمام خبر های داخله از فارسی به پشتو و از پشتو به فارسی و ارسال آن به جرائد مرکز و کابل رادیو .

۲ ـ ترجمه تمام خبر های خارجی به پشتو و ارسال آن در هر روز سه مرتبه به جرائد مرکز و کابل رادیو .

مدیریت عمومی آریانا دائرة المعارف آریانا

۱ـ مدیریت عمومی دائرة المعارف درهذا سنه مواد مطلوبه آریانا دائرةالمعارف را از منابع معتبره و مآخذ جدیده فارسی ، عربی ، انگلیسی ، اردو ، فرانسوی وغیره ذریعه متخصصین واهل فن درحدود دوهزاروسه صد وپنجاه صفحه مقننه گردآورده است

۲ـ موضوع افغانستان وعناوین فرعی آن که موضوع حساسی است نیز ذریعه اشخاص باصلاحیت گردآورده ودراداره پس از تطبیق ، تحقیق ، تعدیل وتصحیح تایپ و آماده شده است که عندالموقع بطبع میرسد .

۳ـ یك مقدار مواد مردفه کافی درخود اداره وتوسط کمیسیون های مربوطه تدقیق وتصفیه وبرای طبع آماده گردیده است

٤ـ یك مقدار معلومات محلی نیز ذریعهٔ ارباب صلاحیت تهیه وجمع آوری گردیده است

٥ـ موضوعاتیکه ازماخذ نسبتاً قدیم تر گرفته شده بود باماخذ جدیدمقابله وبعد ازپاره ای تزئید وتنقیص تصفیه گردیده است .

٦ـ یك مقدار از مضامین رابه ایجاب وتقاضای وقت وفق وتعدیل نموده است .

۷ـ باقیمانده موضوعات (الف) نیزغالباً تدقیق وپاره نیز تایپ وبرای تحقیق ثانی آماده گردیده است .

۸ـ ارتیکل های (ب) نیز درسنه جاری کاملا تایپ ورسم های آن هم غالباً تهیه وبدوسیه حفظ و اماده است .

۹ـ رسم ها ، فارمول ها ، گراف های(الف)و (ب) که در حدود ششصد عدد میشود نیز تهیه وبه موضوعات مربوطه اش منضم شده .

چون آریانا دائرة المعارف پشتو تحت طبع و مطبعه برای چاپ فارسی آن مساعد نبود لذا طبع آریانا دائرة المعارف فارسی درین سال بتاخیر افتاد .

د پښتو ټولنې لوی مدیریت

د تالیف او تراجمو څانګه:

۱ ـ په دې څانګه کښې له خارجی مطبوعاتو څخه (۴۰۰) صفحې مضامین د کابل مجلې او زیری جریدې د نشر دپاره ترجمه شوې دي.

ښاغلی صدیق الله خان رشتین
که امسال برتبه ۳ ترفیع کرده اند

۲ ـ په دې څانګه کښې د رسمی او ملی دوائرو راغلی جدولونه او سرلوحې په پښتو ترجمه شوې او دیاکنویس په ډول خپلو ځایونو ته لېږل شوي دي چه ټولې (۴۳) نمونې کېږي.

۳ ـ له ترجمه شویو متنونو څخه ردیف وار یو وړو کی کتاب جوړ شوی دی.

۴ ـ د جبران خلیل جبران (اس نی کها) ادبی او اجتماعی اثر د ښاغلی ... له خوا په (۳۰۰) مخونو کښې ترجمه شوی دی.

۵ ـ د پښتو دائرة المعارف د ترجمه شویو مضامینو تصحیح او کتنه.

۶ ـ د پښتو دائرة المعارف د پروفونو په تصحیح کښې کومک او مرسته شوې ده.

د پښتو دائرة المعارف څانګه

دې څانګې دا لاندې کارونه کړي دي

۱ ـ له شپږمې ګڼې نه تر لسمې ګڼې پورې د فارسی آریانا دائرة المعارف ټول مضامین چه د پیاوړو لیکوالو له خوا ترجمه شوي دي او بیا د موظفو کسانو له خوا تصحیح او په دوهم ځل کتل شوي دي.

۲ ـ د پښتو دائرة المعارف ترجمې تر کتنې او تصحیح وروسته بیا پاکنویس شوي دي

۳ ـ د پښتو دائرة المعارف د دوهم جلد په چاپ لو پیل شوی دی او په دې کال کښې شپږم ټوک، اوم ټوک، اتم ټوک هر یو په دوه سوه مخونو کښې چاپ شوي دي او نهم ټوک په چاپ او هم لاس پورې شوی دی

۴ ـ د پښتو دائرة المعارف چاپ شوي ټوکونه لازمو ځایونو او خلکو ته توزیع شوي دي.

دزیری څانګه

دزیری جریده چه د پښتو ژبې د پرمختګ دپاره پخواهم نشریدله او یو څومودهله نشر څخه پاتې وه د ۱۳۳۱ کال داسد په ۸ نیټه بیا د نشر د ګرته راووتله داجریده په هفته کښې یو ځل هره یکشنبه د پښتو ټولنې دزیری دڅانګې له خوا په (٤) مخونو کښې خپرېږی او د پښتو ژبې دلغاتو، ګرامری څېړنو، پښتنی خویونو، پښتوادب او اشعارو په شاوخو کښې ښه نشریات کوی .

دلغاتو او قواعدو څانګه

۱- دڅورله میاشتې څخه دپښتو قاموس ددوهم ټوك دتصحیح او کتنې دپاره دپښتو پوهانو یو مجلس جوړ شو چه په هفته کښې یوه ورځ ئې ددغه قاموس دتصحیح وظیفه اجرا کړې ده. په دې مجلس کښې دا ورسته کسان شامل دی .

ښاغلی بېنوا، ښاغلی محمد نور خان، ښاغلی رشتین، ښاغلی نور محمد تره کی، ښاغلی ګل پاچا الفت ښاغلی علی جانخان. په مای شوری کښې دخوست وکیل ښاغلی سیفی، ښاغلی مولوی محمد شیر ګل، ښاغلی عبد الغنی خان

۲- پښتو ټولنې اراده وکړه چه دښاغلی عبدالله خان افغانی نویس لوی قاموس چه د فارسی او عربی په مقابل کښې په پښتو لیکل شوی دی چاپ او نشر کړی. ددې قاموس د کتنې دپاره هم داسد له میاشتې څخه یو مجلس جوړ شو چه په هفته کښې یوه ورځ ئې غونډه کوله او سر بېره په پورته کسانو ښاغلی سید احمد شا ها شمی او ښاغلی عبدالله افغانی نویس هم پکښې شامل وو .

۳- دپښتو قاموس ددوهم ټوك دچاپولو کار شروع شوی او یوه برخه ئې چاپ شوی ده او پرله پسې چاپېږی .

٤- ښاغلی پاینده محمد روهیلی دلغاتو دڅانګې په مدیریت ټاکل شوی دی .

دادبیاتو څانګه

۱- دې څانګې چه د پښتو قصواو تکونو یوه مجموعه غونډه کړې وه هغه دیو وړوکی کتاب په شکل په (۱٦٤) مخونو کښې له چاپ څخه راووت. دا کتاب دوه برخې دی یوه برخه ئې دښاغلی رښتین او بله برخه ئې دښاغلی جرارده .

۲- په دې څانګه کښې دبهانی جان صاحب زاده صاحب داشعارو یو کلیات دده له جلاجلا دیوانونو څخه نقل او په بېلو بېلو بابونو وویشل شو او دچاپ دپاره تیار کړی شو .

۳- دې څانګې دپښتو دمتلونو، انڼیو، چاربیتو او نورو اشعارو درا غونډولو دپاره یو اقدام وکړ او یو څه ذخیره ئې راټوله کړه. ښاغلی محمد ابراهیم خان ثابت ددې څانګې په کفالت مقرر شوی دی .

د کابل مجلې څانګه

۱- دې څانګې د کابل مجله پر له پسې په هرو پنځلسو ورځو کښې نشر کړې ده. او غوره علمي او ادبي، تاريخي مضامينو ئې خپلو لوستونکوته وړاندې کړي دي.

۲- د کابل په مجله کښې علاوه په مفيدو مضامينو دا وروسته کتابونه هم چاپ شوي دي

۱- د پښتو قصې-۲- د پښتو نولۍ کتاب ۳- د کاظم شيدا د ديوان يوه برخه.

د تحرير او توزيع څانګه

۱ -د کابل مجله، د هيواد او د زيرى جريدې ئې پر له پسې توزيع کړي دي.

۲- د پښتو قيصې، پښتو نيار، پښتنو مجاهدې، د حميد ديوان ئې توزيع کړي دي

۳- د مکتوبونو ليکلو، وارد ې او صادرې اونور کارونه ئې اجرا کړي دي.

د کورسونو څانګه

۱ -د دولو دوائرو د استملاميو او مامورينو د عرايضو جوابونه ليکل.

۲- د مرکز او ولاياتو د کورسونو د تفتيش، امتحانونو او نتايجو لوست مېچونو او د کورس د غائبينو په باب اجراآت کول.

۳- د دائرو د مهمو مکتوبونو او کارونو په باره کښې مکتوبونه ليکل او د هغو اجرا کول.

٤- د کورسو په تعليمي پروګرام او په نورو مهموشيانو کښې له مفتشانو او معلمانو سره همکاري کول.

٥- د مرکز او ولاياتو د کورسونو د شامليښو د پاره د پښتو کتابونه ورکول.

٦- د کتابونو دوه ټوټېنز او دري ټوپېنز ليکل او ترتيبول.

۷- د مرکز او ولاياتو د شپېږم سمستر د شهادتنامو توزيع او ترتيبول او رسماً مراجعوته مکتوباً لېږل.

۸- د مرکز او ولاياتو د کورسونو نتيجې په کتابونو کښې معامله کول او مراجعوته ئې رسماً اطلاع ورکول.

۹- د مرکز د ځينو کورسونو د شپېږ سمسترو امتحانونه د يوهيئت له خوا د ميزان او عقرب په مياشتو کښې واخيستى شول او کامياباتو ته شهادتنامې ورکړې شوې.

۱۰ -د ملي دفاع د کورسونو د امتحانونو د اخيستلو د پاره د ضرورت په وخت کښې يو يو نماينده لېږل شوي دي او ځينې معلمين هم د کوړمك په ډول ورکړ شوي دي.

۱۱- د معارف د وزارت د امتحانونو په اخيستلو کښې کومك شوي دي او نماينده ور لېږل شويدي.

د پښتو ټولنې د لوى مديريت نور کارونه

۱- د پښتو ټولنې له خوا د سنبلې په نهم د پښتونستان د ورځې په ياد ګارد «پښتونيار» په

نامه‌یه (۱۳۵) صفحو کښې‌یو کتاب چاپ او نشر شوی‌دی. دا کتاب دښاغلی رښتین له خوا تدوین شوی‌دی‌او دپښتو نستان‌او پښتون دزوړ تاریخ په باب کښې ښه‌ښه‌مضامین نشرشوی‌دی په‌دې کتاب کښې‌دښاغلی سیفی، ننګرهاری ،سیال، پکتیانی، ننګ، فضل احمد خان مقالې هم‌خپرې شوی‌دی.

۲ـ دپښتو ټولنې له‌خوا «دپښتو نولس» کتاب‌چه‌دښاغلی خادم‌اثردی هم‌په‌مجله کښې‌اوهم ځانله‌طبع او نشر شوی‌دی.

۳ـ دپښتو مجاهدې او دپښتو دتېرومجاهدو په باب‌دښاغلی رښتین‌یو نوی اثردی چه‌په (۹۵) مخو کښې‌په پښتو او فارسی لیکل‌شوی‌او داصلاح په‌ورځپانه کښې خپور شوی دی دا کتاب‌هم دپښتو ټولنې‌په آثارو کښې ګڼل کېږي.

٤ـ دپښتو ټولنې له‌خوا دپښتونستان دورځې په‌مناسبت دسنبلې په‌نهم‌په کابل راډیو کښې‌یوه خوږه‌مشاعره وشوه چه‌د کابل مجلې‌په(۲۲۰) ګڼه کښې چاپ‌شوې ده.

۵ـ دمتحده مللو له خوا چه «دانسانی حقوقو پښتو شوی اعلامیه» دکتنې د پاره پښتو ټولنې ته رالیږلې شوې وه دپښتو ټو لنې له خوا تصحیح او بېرته خپلې مر جع ته ور کړی شوه چه چاپ او نشرشی.

٦ـ ښاغلی ډاکټر اوسکار چاوا ریه چه‌له امر یکې‌نه دپښتو دز ده کړې دتکمیل دپاره کابل‌ته راغلی وه دپښتو ټولنې له خوا ورته یومعلم وټا کل شو او دوه میاشتې په‌پښتو ټولنه کښې په خپله زده کړه اومطالعه بوخت ؤ.

سربېره پردغو کارونو دپښتو ټولنې له خوا خار جی ټو لنو او اشخا صوته دپښتو کتابونه لیږلی شوی دی اود پښتو په باب معلو مات ور کړی شوی دی. پښتو ټو لنې د کابل په‌منځ کښې داد باؤ ډېر مجلسونه‌هم‌جوړ کړی دی او په دې صورت ئې خپله ملی اووجدانی وظیفه دخپل وس اووسایلو سره‌سم په ښه شان اجرا کړې ده.

مدیریت عمومی انجمن تاریخ

انجمن تاریخ که مرام اساسی آن تتبع وتحقیق دراطراف تاریخ واد بیات وثقافت مملکت میباشد بحیث یك‌موسسهٔ تاریخی وفرهنگی وادبی درمملکت شنا خته شده وبرای عملی ساختن مرام خویش لاینقطع مصروف فعالیت است وخلاصه کار روائی آن درطی سال ۱۳۳۱ قرار آتی است.

(۱) نشر مجلهٔ آریانا : ارگان نشراتی انجمن تاریخ مجلهٔ معروف آریانا است که دراوز هرماه شمسی نشر میشود وسال ۱۳۳۱ مصادف باسال دهم نشراتی آن بود. درطی سال ۱۳۳۱ مانند سال‌های گذشته یك سلسله مقا لات بسیار مفید تاریخی وادبی

بقلم اعضای مسلکی و افتخا ری انجمن در ین مجله نشر شده است . قسمت های ادبی مجله دوحصه دارد اشعار شعرای معاصر وانتخا بات ازمتقد مین ۱۲ شماره مجله شهادت میدهد که بهترین پارچه های منظوم شعرای معاصر افغانستان و بهترین پارچه های انتخابی به معرض انتشار قرار داده شده است .

(۲) کتاب نوای معارك یا تازه نوای معارك : انجمن تاریخ علاوه برنشر مجله ما هواربه نشر کتب و ماخذ ونسخ قلمی اهتمام زیاد دارد وهر سال به انتشار یك عده کتب معتبر موفق گردیده است . یکی از کتاب هائیکه در ظرف سال ۱۳۳۱ به سعی واهتمام انجمن تاریخ نشرشد نوای معارك است که آنرا بنام تازه نوای معا رك هم می شناسند ویکی ازنسخ قیمتدار موزهٔ کابل بشمار میرفت

این اثر تالیف میرزا عطامحمد میباشد که بحیث پیشکار سردار رحمدل خان مدتی در شکارپور میزیست ومسافرتهای درسائرشهرهای افغانستان بعمل آورده وچون چشمدید خویش را بصورت کتابی تالیف وتدوین نموده است برای تاریخ قرون ۱۸و۱۹ افغانستان نهایت مفید بود. این اثر درانجمن تاریخ نقل وباصل مقابله شد ودرهزار نسخه طبع گردید

(۳) درزوایای تاریخ معاصر افغانستان: درسال ۱۳۳۱ کتاب دیگری بنام(درزوایای تاریخ معاصر افغانستان) بقلم ښاغلی احمدعلی خان کهزاد رئیس انجمن تاریخ وموزهٔ کابل و به اهتمام کارکنان انجمن تاریخ نشرشد. این اثرزیبا ومفید اولین اثر تاریخی است که مستند برمتون ، واسناد (ارشیف خانوادگی) تحریرشده وبیشترمندرجات آن بجنگهای اول افغان وانگلیس ارتباط داردوبگوشههای بسیارتاریك تاریخ معاصرافغانستان روشنی می اندازدوتصاویررجال ومتون تاریخی هم در آن گرفته شده وهزار نسخه از آن بچاپ رسیده است .

(٤) کتاب پرده نشینان سخنگو: این کتاب تألیف پیغله ماگه رحمانی است وشرح حال تمام شاعره هائیکه بزبان شیرین دری شعر سروده اند محتوی میباشد. مؤلف درتدوین کتاب فوق به کتب متعدده رجوع کرده وازاین رهگذر رنج فراوان برخود هموار کرده وبرای شایقین ودوستداران ادب مجموعه نفیسی عرضه داشته این کتاب برعلاوهٔ نشردرمجلهٔ آریانا که حصه حصه صورت گرفته وپنجصد نسخه علیحده هم چاپ وبدسترس علاقه مندان گذاشته شده! اداره درتصحیح وسواد ومقابلهٔ این کتاب زحمت فوق العاده رامتحمل شده

(۵) رسالهٔ فوق العاده بمناسبت هزارمین سال تولد شیخ الرئیس ابوعلی سینا :
حین برگزار شدن جشن تولدی هزارمین سال بوعلی سینای بلخی انجمن تاریخ رساله ی که حاوی مقالات مفصل راجع بحیات وگذارشات ومؤلفات شیخ بود بقلم استادان ونویسندگان مبرز برنشر رسانیده ودرشب جشن برای هر کدام ازمدعوین برسم هدیه تقدیم شد .

(٦) گلدسته عشق : در احتفال هفتصدمین سال وفات حضرت مولینای بلخی که در کاخ وزارت خارجه برپا شد چون وقت بسیارتنگ بودبرای اینکه انجمن تاریخ در آن حفله بی حصه نمانده باشد ښاغلی احمدعلی خان کهزاد دانشمند نامی معاصر معجلاً شروع بتدوین

رسا له گلدسته عشق کرده وازلا بلای شش دفتر مثنوی معنوی عصاره ابیات مولینا را که راجع به عشق سروده شده بود جمع آوری وبا نوشتن مقدمه وسوانح مختصر مو لینا بشکل مرغوب بچاپ رسانیده ودرحفله متذکره برای فرد فرد مهمانان اهدا کردند .

مدیریت عمومی اداری

مدیریت اجرائیه ومامو رین

این مدیریت امورحاضری سجل وسوانح غری ونصب ترفیع وتقاعد معاش ومصرف وامور واردات وغیره امور اداری راطبق سالهای گذشته تنظیم نموده وبرای پیشبرد کارها تسهیلات زیادی فراهم کرده است.

مدیریت کنترول

این مدیریت امور معاش ومصارف وغیرامور محاسباتی را کنترول ومراقبت نموده ودفاتر کنترول راطبق معمول ترتیب وتنظیم کرده است .

مدیریت اوراق

این مدیریت تمام اوراق مکاتیب دفاتر مربوط شعبات ریاست رابه ترتیبی که معمول است حفظ ونگهداری نموده ومکاتیب دوایررا بمراجع آن رسانیده ومکاتیب وارده را به شعبات آن تفویض کرده است .

مدیریت عمومی نشریات رادیو

ورود سال جاری باوصول سیزدهمین سال نشراتی کابل رادیو مصادف است .

کابل رادیو درسال گذشته نیز مانند سال های قبل سعی ورزید بانشر مضامین مفید دینی،سیاسی،صحی،تربیوی،علمی، داستانها،رادیو درامها، دیالوگها (به السنه پښتو وفارسی) وهمچنذا باشنواندن موزیك وخواندنهای ملی وطنی وموزیك وخواندنهای ممالك خارجه ازیك طرف خدمتی به تنویر اذهان عامه انجام واز طرف دیگر بادر نظر گرفتن اذواق مختلفه رضائیت همه را حاصل نماید .

درظرف سال گذشته کابل رادیو روزانه شش ساعت نشرات داشت باین ترتیب که یکساعت ازطرف صبح یکساعت ازطرف چاشت وچارساعت ازطرف شب . اینکه ازجملهٔ این شش ساعت چقدر وقت به شنواندن مضامین واخبار وغیره وچند ساعت آن به نشر موزیك وخواندن صرف شده است درذیل ازنظر خوانندگان گرامی خواهد گذشت .

درسال گذشته کابل رادیو از خوانندگان وطن یك تعداد زیاد ریکارد درخود استودیوی کابل رادیو اخذ نموده که این رقم نسبت به سالهای گذشته بمراتب بیشتر وافزونتر بود .

ازجانب دیگر قدم بزرگی که درراه ترویج مزید موسیقی داخلی بر داشته شد این بود که درسال گذشته کابل رادیو موفق گردید یك تعداد ریکارد از خواننده های

شوقی کابل رادیو را به تعداد کافی تهیه و بدسترس استفاده هموطنان عزیز بگذارد. قدم بزرگی که برای تنویر امزید افکار عامه از طرف کابل رادیو برداشته شد این بود که درسال گذشته بر خلاف سابق تفسیر قران کریم که پیشتر صرف در روز های جمعه پخش میشد همه روزه درپروگرام کابل رادیو داخل گردید ادخال تفسیر شریف در پروگرام روزمره کابل رادیو دارای اهمیت وفوائد زیادی است. وطوریکه معلوم است شنوندگان عزیزما ازین حصه استفاده به سزائی نموده ومینمایند.

مجموع نشرات کابل رادیو درظرف سال ۱۳۳۱		۲۱۹۰ ساعت
نشرات اردو	۱۲۱ ساعت	و ۳۰ دقیقه
« پښتونستان	۱٦٥ «	و ٥٠ »
« انگلیسی	۱٤۲ »	و ۲۰ »
« اجمال سیاسی	۸ »	و ٤۰ »
« خبرها بزبان فارسی	۱۲۲ »	و ٤۰ »
« » » پښتو	۱٦۳ »	و ۳٥ »
« اعلانات	٦۰ »	و ٥۰ »
« رادیو درام دوازده درام	۱۹ »	و ٤٦ »
« درس پښتو	٦ »	
« تلاوت قران کریم	۳٤ »	و ٤٥ دقیقه
« تفسیر شریف	٦٥ »	
« افسانه اطفال	۱۳ »	
« کنفرانس خانمها	۸ »	و ٤۰ دقیقه

مضامین مختلف از قبیل پروگرام عادی صحی سیاسی تربیوی درظرف شب وروز ۱٤۱ ساعت و ٤۰ دقیقه بر علاوه باقی او قات که ازبه شنوا ندن مو سیقی صرف شده است. ٦۰ ساعت و ٥۰ دقیقه دیگر به نشر اخبار ورولیك برای جرائد ولایات به مصرف رسیده است.

مدیریت عمومی تخنیکی رادیو

۱ - امسال یك موتر جنریتر یطرولی مولد برق یك استیشن اخذه رادیو درغزنی نصب و دوعدد لود سپیکر بجا های مناسب نصب و به کار انداخته شده تا اهالی غزنه از تبلیغات کابل رادیو استفاده نمایند

۲ - استیشن رادیوی میمنه قبلا از برق ترانسفارمر شرکت استفاده نموده چالان بود در سنه ۱۳۳۱ حکومت اعلی میمنه اطلاع نمود که ترانسفامر شرکت برق خراب واز کار مانده برق وجود ندارد یك پایه موتر جنریتر پطرولی که مدیریت تخنیکی رادیو قبلا از نیویارك خریداری و وارد کرده بود به میمنه ارسال و متعاقب آن بنا غلی

عطاءالله‌خان آمرتخنیکی رادیو به‌میمنه رفته موتر جنریتر مطلوبه‌را نصب وبکار انداخت که‌اکنون ازبرق آن دراستیشن رادیو اخذه‌میمنه استفاده میشود .

۳ـ برای‌ده موضع دوردست که‌برق آبی وجود ندارد مدیریت عمومی تخنیکی رادیو نظریات فنی‌خودرا به‌مقام‌ریاست مستقل مطبوعات تقدیم وریاست مطبوعات بعدازمنظوری مقامات۳ صالحه‌ا ربه‌خریداری‌ده‌عدد توربین آبی‌مولدبرق‌صادروتوربین های‌مذکوردراثر اقدام‌این‌مدیریت‌خریداری‌وارد کابل گردیده‌تنها‌دوعددجنریترودوعددسوچ‌بورد آن‌نرسیده .

٤ ـ دربرج عقرب برای تعیین جای نصب توربین های خریداری شده آمر تخنیکی رادیو به‌منظوری مقام ریاست به‌سمت شمال عازم صوب مطلوب گردیده وجای آنرا نیز به‌ترتیبی که یك عدد توربین درخان آباد ودیگری در حکومت خلم سومین در میمنه نصب شود نظریات‌فنی ومشاهدات خودرادر ینمورد بمجلس مسلکی ریاست‌تقدیم نمودند مجلس ریاست نظر یه مدیریت عمومی تخنیکی را تائید نموده و باثر آن اقدام لازمه آغازشده امور اداری دردوره اصولی درجریان میباشد .

مدیریت عمومی تربیه افکار

این‌مدیریت تقریب مدنیت صحیحه راباديانت جامع‌اسلامی واستحکام پایه اخلاقی وهم آهنگی‌ملی‌وهم آغوشی‌سیرمعنویات‌این‌توده‌اسلامی(افغانستان) وبانهضت‌های‌مادی‌هدف حقیقی خود شناخته درظرف‌سال۱۳۳۱ بفعالیت بیشتری درراه انجام‌این‌ایدال پرداخته‌است تبلیغات وتشبثات‌این‌مدیریت درساحه‌های مختلفه دینی،اجتماعی واخلاقی نسبت‌بسال گذشته افزونی‌پیداکرده وتوانسته مطابق دستورالعمل وپرنسیب‌های‌لائحه‌وظائف‌اصلی‌واساسی خود درانجام‌وظیفه محوله‌جدیت نموده‌است که‌خلص اجراآت واقدامات‌اورابطورنمونه درطی‌مواد (۱۰) گانه آتی ملاحظه می‌فرمائید :

مدیریت تربیه‌افکار ترتیبی‌اتخاذنموده‌است که‌بادرنظر داشتن‌اوقات وقضایایك‌رکوع ویاچند آیهٔ کریمه کوتاهی‌یك‌روز بیشتربرای برودکاست‌دررادیو کابل‌انتخاب‌خلص‌مطالب آیات‌متلوه راعام فهم‌گردانیده بحیث‌یك‌مضمون مستقل‌دارای نکات واضحه تحت‌عنوان نتائج‌مضمون همه‌روزه ازطرف صبح مطابق پروغرام نشرات رادیوبسمع شنوندگان‌عزیز میرسانند این‌ترتیب‌مورد دلچسپی مزیدعلاقه مندان‌موضوعات دینی‌شده‌تبلیغات‌دینی مملکت راررونق خوبی‌بخشیده است‌وهرطبقه بسویه‌علمی خودازتفسیر آیات‌معظمه استفاده میکنند.

(۲) درظرف‌سال۳۱ (٥٤) کونفرانس‌دررادیو کابل‌تحت‌عنوان‌تربیه‌افکار بعصرروزهای سه‌شنبه‌برودکاست شده‌است‌این‌مضامین دراطراف‌مسائل‌دینی،اخلاقی، اجتماعی واستفاده ازجنبه‌های مفیدمدنیت‌و دوری ازپهلوهای که‌ازمدنیت فاسده متصورمیباشد ایراد گردیده درتنویر افکارتوده خدمت‌خوبی نموده است. درروزهای میلادالنبی(ص)،صحت، تاسیس

سازمان ملل متحده، ایام جشن، اعیاد مذهبی، امداد بفقراء، اهمیت زراعت، وغیره نیز کونفرانس های مدلل بارشادات دینی از طرف این اداره ترتیب و بکابل رادیو برود کاست گردیده است

(۳) درسال (۳۱) رساله بقطع تخته ٤ کاغذ معمولی دارای یکصد صفحه از طرف این مدیریت بنام دستورهای دائمی دین محمدی ص تالیف شده وطور رایگان توزیع شده است این رساله مشتمل به تفصیل تمام موضوعات حیات بشری از نظر دین اسلامی بوده فرمایشات اساس دین برحق اسلام را که به مرور ایام خللی در آنها بوقوع نمیرسد گوش گذار نموده است. مؤلف این رساله بناغلی شاه محمد (رشاد) که کوشش زیادی به خرچ داده است تا ساحهٔ اختلافی را که بین اساس های دینی وایجابات مدنیت صحیحه امروزه بنظر میرسد از بین برداشته وحدت آمال دیانت اسلامی ومدنیت مفیدرا در راه تامین سعادت بشر تثبیت نماید همچنان رساله کوچک تر دیگری بقطع خورد تر ازرساله اول بنام اصول خطابه درین سال ازطبع برآمده راجع به ضرورت خطابه، دوره های خطابه، اجزاء و ارکان خطابه، چگونگی استفاده از خطابه و نتائج خطابه شرح میدهد و درفن خطابه بهترین اثر تازه بنظر میرسد.

(٤) در سال ۱۳۳۱ در سلسله کنفرانس های مطبوعاتی نیز از طرف این مدیریت پروغرام های طرح شده اقدامات خوبی بعمل آمده است چنانچه بعد از هر (۱۵) روز اعلامیه مبنی بدعوت عموم به شنیدن کونفرانس وتعیین موضوع وموضع کونفرانس دهنده در کابل رادیو نشرشده وعلاقه مندان جوقه جوقه بشنیدن کونفرانس ها حاضر شدند اغلب سائر کونفرانس هائیکه ایرادشده اندر موضوعات حقوقی، علمی، اجتماعی میباشند مضامین کونفرانس بعدازایراد شفاهی به جرائد وروزنامه های مرکز نیز نشر شده اند تا استفاده از آنها عام تر و بیشتر شود.

۵- درطول سال ۱۳۳۱ به تعداد پنجاه هزار جلد خطبه های نماز جمعه مشتمل به ترجمه یك آیت قرآن کریم یا حدیث شریف نبوی (ص) وموعظه بزبان فارسی وپښتو تالیف ودرتمام ولایات افغانستان فرستاده شده است تادر مساجد جامع مملکت قرائت وطرف استفاده قرار گیرد.

٦ ـ مضامین تربیه افکار حاوی مطالب عمده واساسی این شعبه برای استوار داشتن پایهٔ معنویات ودوش بدوش بودن پیشرفت های تربیهٔ روحی تودهٔ اسلامی با ترقیات مادی شان همه وقته درجرائد وطن (اصلاح وانیس) نشرشده وطرف استفاده عامه قرار داده شده است که مجموعهٔ این مضامین به (۱۵۰) مضمون بالغ می گردد ضمناً درنظر است که مجموعهٔ این مضامین بصورت رسالهٔ علیحده نیز جمع وطبع شده عنقریب بدسترس مطالعه علاقه مندان گذاشته شود.

۷ ـ حکومت دیانت پرور پیشنهاد این مدیریت راجع به توزیع خطبه ها ورسائل تبلیغی بصورت رایگان ومنظوری پول مصارف آن ازبودجه دولت الطاف نموده

هدایت فرموده اند که خطبه ها ورسائل تبلیغی این شعبه بدون اخذ پول قیمت وحق الطبع از مستفیدین بمعرض استفاده گذاشته شود .

۸- در اخیر سال ۱۳۳۱ که استاد (خلیلی) عهده ریاست مستقل مطبوعات را بدوش گرفته اند تبلیغات این شعبه رونق خوبتری پیدا کرده علاوه ازوسائل نشرات سابقه تأسیس ونشر یک جریدهٔ هفته وار بنام (پیام حق) منظور نموده اند که جریدهٔ مطلوبه حاوی مضامین دینی اخلاقی و تربیوی اجتماعی خواهد بود .

۹- ملاحظه وابراز نظریه دراطراف مضامین دینی جرائد که ازطرف مدیریت های اصلاح و انیس باین مدیریت ارجاع گردیده است ومجموعه آن ها تقریباً (۶۰) مضمون می باشد .

۱۰- کتاب مقدمه علم اخلاق تالیف علامه دانشمند وطن صلاح الدینخان (سلجوقی) وهم چنان کتاب اخلاق ارسطو که ازطرف آن علامه افغان ترجمه می شود بملاحظه این شعبه رسانیده شده بعد ازابراز نظریه این اداره بطبع رسیده است .

مدیریت عمومی سینما

الف- درایام جشن استقلال بر علاوه اینکه سینماهای مزار شریف، قندهار وهرات جاری بود سه پایه ماشین های کوچک ۱۶ میلیمتری سینما به غزنی، جلال آباد و بغلان فرستاده شده بود و فلمها نمایش داده شده

ب- چون تورید منظم های هندی و امریکائی وروسی وغیره پروبلم اولی و اساسی سینما را تشکیل میداد مدیریت عمومی سینما دریـن زمینه و با کمپنی های ذیل جهة تورید فیلم قرار داد هایی منعقد نموده است .

۱- با کمپنی سوا کسپورت فیلم مسکو به توسط نمایندگی و ستوك انتورك در کابل

۲- با کمپانی سوند فیلم دستری بیوتر بمبئی فلم (هندی)

۳- با اندیا فیلم سرویس بمبئی فلم هندی

۴- با کمپانی معروف یونیورسل (امریکایی)

۵- « « پارامونت « «

۶- « « آر. کی. او « « (امریکایی)

۷- با کمپانی مونو گرام

۸- « سلزنیك

ښاغلی یار محمدخان نظامی مدیر عمومی سینما

۹ - با کمپانی یونایتید آرتست

در آوان جشن استقلال که یك پایه ماشین ۱۶ میلی سینما به جلال آباد فرستاده شده بود چون استقبال خوبی از آن بعمل آمده لذا به تعقیب آن بصورت بهتر تری ماشین بزرگ ۳۵ میلی سینما به آنجا ارسال گردید وفرستادن فیلم های متنوع نیز اداره دارد

ج - ازدیادی که در واردات سینما از برج سرطان که مربوط ریاست مستقل مطبوعات گردیده نسبت به سال ۱۳۳۰ بعمل آمده قرار ذیل میباشد :

۱ - تزئید نسبت به سال ۱۳۳۰ در سینمای کابل در هذا سنه مبلغ ۷۹۲۰۹۵٪ افغانی

۲ - « « « بهزاد « « ۲۳ ۲۴۴۳/٪ »

۳ - « « « قندهار « « ۸ ۸۱/۰ »

۴ - « « « مزار شریف « ۵۰۵۲۳/ »

تنقیص در سال ۱۳۳۱ نسبت به ۱۳۳۰ در سینمای هرات مبلغ ۹۷۵۵۲/۰ »

مدیریت عمومی مطبعه

در سال ۱۳۳۱ علاوه بر کارهای عمده و معمول مطبعه از قبیل طبع روز نامه ها مجله های هفته وار و ۱۵ روزه و ماهانه و سه ماهه و طبع کتب وزارت معارف و کتب حربیه وغیره وطبع قرطاسیه وجداول کار آمد تمام دوائر مملکت اجراآت فوق العاده وجدیده ذیل نیز بعمل آمده .

۱ - تاسیس مطبعه حروفی جهة نشر اخبار در حکومت اعلی پروان

۲ - تاسیس مطبعهٔ حروفی جهة نشر اخبار در حکومت اعلی غزنی

۳ - طبع فوق العاده های روز نامه اصلاح وانیس درروز های تعطیل عمومی درهشت صفحه و چار صفحه

۴ - طبع جریده پامیر وجریده نیلاب .

۵ - تجدید طبع قران عظیم الشان

۶ - تجدید طبع تفسیر شریف فارسی

۷ - طبع مقدمه علم اخلاق و اخلاق نیسکو ماکوسی

ښاغلی شیر احمد خان مدیر عمومی مطبعه

۸ - منتخبات اشعار استاد خلیلی

۹ - تجدید طبع اخبار هفته وار زیری کم

۱۰ - طبع جریده ملی آئینه

تذکر :

از جمله کارهای قابل ذکری که مدیریت اجرائیه وماموریت ریاست مستقل مطبوعات درسال ۱۳۳۱ باجرای آن موفق گردیده است ترتیب دفتر احصائیه مامورین مربوط ریاست مطبوعات است قبل ازین ازحیث معلوم نبودن سوابق وسوانح مامورین وعدم ترتیب سوانح بصورتی که بسهولت بتوان به آن مراجعه وحل مطلب نمود این مدیریت خیلی دچار مشکلات بود اما درسال ۱۳۳۱ مدیریت مامورین واجرائیه توانست تمام اوراق واسناد وسوانح مامورین راجمع وترتیب ونقایص آنرا حتی الامکان تکمیل نموده وباساس اوراق اسناد ودفاتر مذکور دفتری راترتیب نماید که درآن اسم ،ولد،سکونت، تاریخ تولد،عمر، تاریخ شمول بماموریت ، رتبه وماموریت فعلی، تاریخ ترفیع برتبه فعلی،میعادخدمت برتبه موجوده هرمامور ، تاریخ تقرر بماموریت موجوده تمام دوره خدمت،دوره وقفه وتعطیل دروظیفه، میعاد ترفیع تمام مامورین رابه ترتیب رتبه شان نشان داده شده است ودرصورت ضرورت هرکس می تواند بمراجعه فوری بمکاتب مذکور ازدوره کارکردگی وسوابق یکنفر مامور مربوطه ریاست مطبوعات اطلاعات مکمل بدست آورد همچنین دفاتر سوانح مامورین نیزبه ترتیب رتبه هرمامور به پاکت ها وکارتن های علیحده مرتب گردیده است

امور ریاست زراعت

کارهای عمده که درسنه ۱۳۳۱ در ریاست زراعت بعمل آمده است تماماً کارهای فنی بوده وزمینه را برای توسعهٔ مزید زراعت درمملکت مساعد ساخته است واین کار ها تحت اثر اشخاص فنی، متخصصین خارجی وداخلی مطابق مقتضیات فنی بعمل آمده است .

تنها فرقیکه نسبت بسنوات سابق دیده میشود اینستکه درسنه ۱۳۳۱ بر تعداد متخصصین Fao افزوده شده است و بر عکس از تعداد متخصصین خارجی دیگر که قرارداد اکثر آنها در سنه ۱۳۳۱ با تمام رسیده بوده خیلی کاسته شده چنانچه در سنه ۱۳۳۰ تعداد متخصصین خارجی اطریشی شش نفر واز متخصصین Fao سه نفر بوده است ولیکن درسنه ۱۳۳۱ صرف یکنفر متخصص اطریشی باقیمانده وبرعکس آن تعداد متخصصین Fao از سه به نه نفر بالغ شده است وباین قسم ریاست زراعت ازمعاونت های تکنیکی یونو استفاده زیادی نموده است وفشار راازبودجه حکومتی برداشته است درسنه ۱۳۳۱ علاوه بر متخصصین Fao که درسنه ۱۳۳۰ درزمینه های مختلف فنی داخل فعالیت بوده اند شش نفر دیگر داخل کارشده که مراد ازاشخاص ذیل میباشد :

۱ــ یکنفر متخصص اصلاح وتوسعه زرع لبلبو که درقطغن کارمیکند . این متخصص (مستر پتی سن) درشروع ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده است و بعدازمذاکرات مقدماتی باریاست زراعت بشرکت قند بارتباط گذاشته شده است .

۲ــ یکنفر متخصص تربیه قره قل مسترلوریج که دراوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و بعدازمذاکرات مقدماتی باریاست زراعت بشرکت قره قل بارتباط گذاشته شده است .

۳ــ یکنفرمتخصص تربیه کرم پیله مستر کی که دارای سابقه ومعلومات علمی وسیعی درباره تربیه پیله است بعدازمذاکرات لازمه باشرکت پیله وری بارتباط گذاشته شده است .

٤ــ یکنفر متخصص امراض گوسفند مستر مك فرسن که ازطرف ریاست زراعت باشرکت قره قل برابطه گذاشته شده است .

٥ــ یکنفر متخصص حشره شناسی مستر کاترل که باریاست دفع آفات در تماس بوده ودرباره دفع وجلوگیری ازاضرار حشرات مضره داخل مطالعات وتحقیقات است .

٦ــ یکنفر متخصص اصلاح حبوب مستر اگر برگ که آن نیزبا دوائر فنی مربوطه بارتباط مانده شده و کار های خودرادرباره اصلاح حبوب بسلسلهٔ کار های که قبل برین

دراین باره ذریعه مستر یو فر متخصص استر لیائی بعمل آمده شروع نموده است تمام کارهای فنی که درسنه ۱۳۳۱ بعمل آمده تحت نگرانی وعلی العموم در اثر پیشنهادات متخصصین زراعتی Fao بوده است بنابران اگرمامختصری در باره مطالعات واقد امات سنه ۱۳۳۱ متخصصین مذکور معلومات بدهیم برنکات مجهول روشنی انداخته ومفکوره تخمینی در باره کار های ۱۳۳۱ ریاست زراعت برای قارئین وشا یقین موضوع حاصل خواهد شد اینك در باره کارهای هر یك از متخصصین Fao در ذیل طور اختصار معلومات میدهیم .

کارهای مستر پتی سن متخصص اصلاح وتوسعه زرع لبلبو

در بغلان هرسال درحدود ۲۵۰۰۰ تا ۳۰۰۰۰ جریب زمین زرع لبلبو میشود ومحصول آن درفابریکه قند بغلان نقل داده واز آن قند استخراج میگردد لیکن قندیکه سالانه حاصل میشود ثلث حوایج مردم راجواب گفته ولذا درباره دوثلث دیگر مجبوریم که بذرایع فنی لازمه دیگر متشبث گردیم قرار معلوم تولید سالانه ۳۰۰۰۰ تا ۳۵۰۰۰ تن لبلبو که از اراضی بغلان حوایج کمپین یعنی مدت چالانی فابریکه قند را پوره نمی کند زیرا فابریکه می تواند درحدود ۷۰۰۰۰ تا ۸۰۰۰۰ تن لبلبو را در مدت دوام کارخود مصرف نموده وتقریباً ۱۰۰۰۰ تن شکر بما بدهد یعنی دوچند حاصلی را که فعلاً سالانه بدست می آید تهیه کند .

در بغلان دریك مساحهٔ وسیع لبلبو کاشته میشود لیکن حاصلی که بدست می آید ربع حاصل دیگر ممالك است وازطرف دیگر لبلبوی که فعلا بدست می آید شیرینی خود را نسبت به سابق باخته وبه عوض ۱۸ فیصد قند صرف ۱۲ فیصد قند دارد در نتیجه بسیار زمین مصروف زرع لبلبو میشود بسیار مردم مجبوراند کار کنند وطبعاً در این صورت قیمت لبلبو بلند تمام میشود ودر نتیجه نتنها کمتر قند بدست می آید بلکه همان مقدار کم هم بقیمت خیلی ها بلند تمام میشود .

پس بایست به دو اقدام مهم متشبث گردیم د یکی اینکه بتوان بمصرف وزحمت کم حاصل زیاد اززمین بدست آورده و دیگر در شیرینی حاصلات افزوده شود .

به این دو آرزو میتوان دراثر تطبیق قوانین فنی واصلاح اصولی زرع وتخم لبلبو رسید چون اصول زرع لبلبو در بغلان ناقص وبدون رعایت قوانین فنی است وهم از قوه استعداد زمین خیلی ها کاسته شده لذا لازم است بذرایع مناسب زمین تقویه گردد برای حصول همچه مقاصد یك نفر متخصص در اثر در خواست ریاست زراعت ازشق Fao بافغانستان آمده و در بغلان داخل وتحقیقات وتجارب فنی میباشد .

مستر پتی سن که دراوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده وازطرف ریاست زراعت به شرکت قند معرفی شده است یك قطعه زمین را در فارم بغلان بطریق فنی برای تجارب خود تعین نموده وعلاوه بران یك مقدار تخم های لبلبوی اصلاح شدهٔ خارجی راتحت تجربه قرار داده است یك یك مقدار پارو های کمیاوی رانیز بر قطعه زمین تجاربی خود تطبیق خواهد نمود و هم چون قلبه های عمیق در بلند بردن حاصلات زمین رول مهمی را بازی

میکند و تطبیق ماشین های رزاعتی جدید که از طرف ریاست زراعت باتراکتورهای آن تهیه شده است در توسعه واصلاح زرع لبلبو خیلی موثر خواهد بود متخصص مذکور ترتیبات گرفته است تا در تجربه گاه خود علی الخصوص از ماشین های زراعتی جدید کار بگیرد.

مستر پتی‌سن با توافق افکار مستر مك فرسن متخصص امراض گوسفند و مستر لو ریچ متخصص قره قل که آنها نیز از طرف FAO بدسترس حکومت افغانستان گذاشته شده اند پلانی را در باره تفاله‌های لبلبو ی بغلان برای خوراکه حیوانات میخواهند عملی نمایند و باین قسم درحدود بیست تاسی هزار تن تفاله که تا اکنون بدون مورد بوده از آن هیچ گونه استفاده نمی‌شد برای خوراکه حیوانات بکار رفته واز آن مالدار ها فواید زیادی خواهند گرفت . همچنین در باره اینکه تخم لبلبو ذریعه آله مخصوصی (پلانتر Planter) به قطار ها وبه فاصله ها وعمق های منظم کاشته شود مستر پتی‌سن تجارب لازمه نموده و باین نتیجه رسیده است که شاندن تخم ذریعه پلانتر (آله تخم شانی) نه تنها درمقدار تخم اقتصاد بعمل می آورد و (٥٠) فیصد و کمتر زرع ومصرف میشود بلکه مقدار فیصدی قند نیز بلند میرود چنانچه در زرع دستکی فیصدی قند از (١٠) تا (١٢) بوده است لیکن درزرع ذریعه آلهٔ مذکور (١٥) فیصد بوده است علاوه برآن قراریکه مستر پتی سن نظریه دارد برای سال آینده از جمله (١٥٠٠) جریب زمینی که شرکت قند دربغلان دارد یك حصهٔ مهم آن ذریعه تراکتور وماشین های جدید لبلبو کاری خواهد شد ودراین زمین تمام عملیات باصول فنی بوده و زارعین به تقلید آن لبلبو کاری خودرا اصلاح خواهند نمود.

برای اینکه زارعین لبلبو های خود را باصول فنی کاشته واز زمین خود طور مطلوب استفاده نمایند وهم درمحصول لبلبو زیادتی بعمل آید قرارنظریهٔ مستر پتی‌سن یکعده طلبه فارغ التحصیل مکتب زراعت بقسم مامورین فنی درنقاط مختلف بغلان مقــرر خواهد شد اساس تمام این کارها از قبیل مطالعات وتحقیقات وغیره در ۱۳۳۱ گذاشته شده است

مستر کی متخصص پیله‌وری و کار هائی که ذریعه‌موصی الیه در سنه ۱۳۳۱ بعمل آمده است.

مساعدت های مملکت ما برای انکشافات زراعتی ودریافت نمودن ذرایع جدید تقویهٔ بنیان اقتصادی بدرجه زیاد است که نمی توان تمام آنهارا داخل چوکات محدود ومعینی نمود باستثنای حصص مرتفعهٔ سنگلاخی مرکزی (هزاره جات) در تمام نقاط مملکت درخت توت که مادر پیله است بانتهای وسعت وقوت خود میروید وزمینه را بـرای تـربیه پیلـه مساعدمی سازد. از همین جهة است که ازمدت های طویلی است که درقطغن ، مزارشریف میمنه ، هرات ، حصص مرتفعهٔ مشرقی وجنوبی و حصص هموار بدخشان اهالی خود به خود به همان طرز ابتدائی وسادهٔ که دارند به تربیه کرم پیله می پردازند وباوجودیکه تخم های‌شان ناقص واصول کار وسامان‌دسترس شان‌نامکمل‌است ازین پیشهٔ خود نفعی مهم می بر دازند . لیکن آنچه اهالی مملکت از پیله بدست می آورند نسبت بمساعدت محیط مملکت خیلی‌قلیل است تمام ابریشمی که سالانه بدست می آوریم برابر به یك ملیون دالر نخواهد بود واگر این مبلغ بامبلغ یکصد وپنجا ملیون دالریکه ازتربیه پیله سالانه

در جاپان که نسبت به افغانستان کوچك تر است بدست می آیدمقایسه شود دیده میشود که چه تفاوتی دارد وچون همچه پیش رفت ها تنها از راه تطبیقات تکنیکی حاصل میشود . برای ترقی پیله وری در مملکت باید متشبث بذرایع فنی شد که باین منظور اولتر بـه متخصصین پیله وری ضرورت است. باین اساس ریاست زراعت درباره آمدن یکنفر متخصص پیله وری با FAO داخل مذاکره شده و درنتیجه ازطرف FAO مستر کی که در پیله وری دارای سابقه ومعلومات زیادیست دراوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و بعداز مذاکرات ابتدائی با ریاست زراعت به شرکت جدید التاسیس پیله وری دربغلان معرفی و شرکت تاحد امکان لوازم تجارب ومطالعات متخصص پیله را فراهم نموده پروفیسر نظریه دارد که در افغانستان باید از یك طرف درخت توت مخصوص خود پیله که از جنس علیحده است و برگ های فراوانتر ومغذی تر ونازك تر دارد تکثیر داده شود وازطرف دیگر تخم های پیله اصلاح شدهٔ خارجی درافغانستان وارد وجنس آن زیاد گردد وبرای این دو مرام داخل اقدام نیز شده چنانچه تخم ونهال های توت مخصوص پیله را بجاپان فـرمـایش داده که عنقریب وارد افغانستان خواهد شد و هم تخم پیله اصلاح شده را از جاپان وغیره نقاط در خواست نموده تاجنس آنرا تکثیر بخشیده ودربین پیله وران تقسیم نماید .

لیکن چیز یکه در کـار های فنی پروفیسر کی از همه مهم تر وبا قیمت تر است همانا تربیهٔ تابستانی و تیر ماهی کرم پیله است یعنی پیله وران خواهند توانست بعوض اینکه تنها دربهار به تربیهٔ پیله پردازند درتیرماه وتابستان نیز بتوانند دفعه دوم وسوم تـربیهٔ پیله رانموده واز آن سه بار حاصل بردارند باین طریق طبیعیست که حاصلات ابریشم مملکت سه چند شده ومنابع استفاده نیز توسعه می یابد .

از طرف دیگر گرچه دوسال قبل یعنی در۱۳۲۹ برای تاسیس شرکت پیله ازطرف بانك ملی اقدام شده بود درسنه ۱۳۳۱ در توسعهٔ کـار ها فعالیت زیادی به خرچ داده است درتشکیل وپیش رفت شرکت پیله وری شرکت نساجی و شرکت قند هـردو سهیم بودهٔ اند چنانچه ریاست شرکت نساجی از دارائی خود بمقابل اسعار خـارجـی تخم پیله خریداری وبدون اخذ مفاد آنرا بشرکت پیله تحویل داده است وباین صورت در تقویهٔ پیله وران وتوسعهٔ پیله وری سهم بارزی گرفته است .

باساس نظریات مستر کی درنظراست دستـگاهای بافندگی توسعه داده شده واز کـابل، مشرقی، هرات وغیره نقاط نفرماهرخواسته وبکارانداخته شود چنانچه درجاپان وچین معمول ومتداول است باساس پروگرام وتجارب مستر کی ترتیبات گرفته شده است کهاهالی در آینده بتوانند سه دفعه ازپیله حاصل بردارند (حـاصل بهاری، تابستانی وتیر ماهی) .

درسنه ۱۳۳۱ مستر کی برای شرکت پیله وری به سرمایه امداد تخنیکی یونو سامان ولوازم ونهال های توت پیله را خواسته است .

سهم ابتدائی شرکت نساجی در تشکیل شرکت پیله وری یك ملیون وهم بهمان اندازه از آن شرکت قندمیباشد متباقی اسهام رابرای اهالی آزاد گذاشته است وتاحال در بغلان وقندوز اهالی بیش ازیك ملیون ودولك افغانی اسهام پیله را خریده اند معلوم است که تجارب مستر کی ورا های جدیدی که برای تعلیم وتشویق اهالی پیدا کرده است دراین جنبش های جدید پیله وری دارای اهمیت زیادی بوده است ۳۷ جریب زمین در بغلان صناعتی از بهترین زمین های حکومت ازطرف ریاست زراعت برای فوریهٔ توت داده شده است وهم شرکت برای پیشرفت کار پیله وری مساعی ممکنه به خرچ داده در فوریهٔ مذکور در حدود ۶۰۰۰۰ نهال توت غرس گردیده ودوجریب دیگر هم تخم توت بذر شده واز آن هم یك تعداد زیاد نهال بدست آورده خواهد شد .

علاوه برآن پنجاه جریب زمین دیگر نیزاززمین های حکومتی به اختیار شرکت پیله گذاشته شده است تا مساحه فوریهٔ توت وسعت داده شود .

چون شرکت درنظردارد که درنقاط مختلف ولایت قطغن به تاسیس مراکزمهم پیله وری بپردازد از ریاست زراعت مطالبه یك اندازه زمین وسیع رادرهر نقطه نموده است ودرباره اینکه اراضی مذکور ازروی قیمت ازاملاك سرکاری بدسترس شرکت گذاشته شود ازطرف ریاست زراعت احکام وهدایات لازمه ازمقامات عالی حاصل شده است تانظر به ضرورت بعدازمعلومات لازمه فنی بدسترس شرکت به اندازه لزوم گذاشته شود. قراریکه اطلاع داریم باوجودیکه توسعه پیله وری درقطغن در مراحل ابتدائی خودمیباشد شرکت پیله توانسته است درحدود ۱۵۰۰ قطی تخم پیله را دربین اهالی تقسیم نماید واین خودسبب شده است که اهالی درحدود چهارملیون افغانی ازدرك فروش محصول ابریشم مفاد بگیرد قیاس کنید که اگر درسنوات آینده ازیك طرف تربیه پیله وری وسعت داده شود واز طرف دیگر به عوض یك حاصل درسال سه حاصل ازپیله وری خود بردارند این منافع چقدر دربلند بردن سویهٔ زندگی اهالی وتقویهٔ بنیه اقتصادی مملکت موثر خواهد بود .

چیزیکه درتوسعه پیله وری دارای اهمیت است اینست که این کار مفیدرا میتوان ذریعه زنان وحتی اطفال عملی نمود ودراین صورت یك عده زیاد افرادبیکار را که باردوش دیگران میباشند بکار انداخت. این کار خیلی پرمنفعت است وقراریکه مستر کی عقیده دارد اگر یکنفر دهقان ده جریب زمین زراعتی داشته ودریك جریب آن دو هزار چهار درخت توت غرس نماید می‌تواند به اندازه هفت هزار ودو صد کیلو برگ توت بدست آورد که برای بدست آوردن شصت سیرغوزه ابریشم کفایت کندقیمت ۶۰ سیر غوزه مذبور ده هزار افغانی خواهدشد .

ازین نکته معلوم میشود که تربیهٔ کرم پیله تا بکدام درجه مفید وتاچه حدتوسعهٔ آن دارای اهمیت است معلوم میشود که آیندهٔ این صنعت دراثرتطبیق شرایط فنی درافغانستان درخشان خواهد بودوباتوربد ماشین های بافت کاری ابریشم که شرکت نساجی درنظر دارد نه تنها

احتیاجات البسهٔ او کس داخلی مارفع خواهد گردید بلکه تولیدات ابریشمی مارول مهمی را در صادرات مملکت بازی خواهد کرد .

مستر لوریج متخصص تربیه واصلاح قره گل

ازحیث اینکه صفحات شمال مملکت ما برای تربیهٔ گوسفند قره قل مساعداست وعده پوست قره گل که هرسال بدست می آید از دوملیون تجاوز میکند موضوع تکثیر و اصلاح قره قل از آن گونه موضوعات مهم اقتصادیست که میتوان توسعه وتقویه آنرا در وضع اقتصادی مملکت خیلی موثر پنداشت خصوصاً که پوست قره گلی افغانستان با دیگر ممالك تولید کننده پوست قره گل مثلاً ممالك افریقای جنوبی و روسیه درمعرض رقابت قرار گرفته است و دول مذکور برای بهبودی کمیت و کیفیت تولیدات خود مراحل مهمی را پیموده اند و نه تنها کمیت تولیدات خود را به پیمانه تولیدات ما عرضه می نماید بلکه از لحاظ کیفیت نیز پیشرفت محسوسی نموده اند و ما باید از راهای فنی برای تکثیر و اصلاح جنس گوسفندان قره گل بچاره های اساسی متوسل شویم. ریاست مستقل زراعت متوجه این امر بوده و برای بهتری کمیت و کیفیت تولیدات پوست قره گل مملکت بمطالعات فنی پرداخته و باتخاذ تدابیر فنی کوشیده و از مدتی است که متخصصین F.a.o که درفن تربیه قره گل مهارت دارد شطارت و جدیت ابراز و نقاط تربیه قره گل را معاینه نموده و برای توریداصلاحات در این زمینه پروگرام معین و عمدی را ترتیب داده است که باساس آن ازطرف شعبات ذیعلاقه اجراآت لازمه بعمل آمده وهنوزهم دامنه اجراآت روبه توسعه است .

مستر لوریج ازمطالعهٔ در اطراف شرایط محیط زندگی گوسفند قره قل در صفحات شمال (قطغن مزارشریف میمنه) باین نتیجه رسیده که برای اینکه از تقلیل عده وتنزیل صفات گوسفند قره گل جلوگیری شود و آیندهٔ آنها تامین گردد بایست برای آنها خورا کهٔ مغذی و مکفی تهیه شود وخصوصاً آنها را از قلت خورا که زمستان که قوت و استعداد وصحت شانرا تهدید مینماید نجات دهیم وعلاوه برآن نقاط آبخورهٔ شان یعنی تعداد جاهای نو شیدن آب را که فعلاً محدود است باید تکثیر بخشید زیرا این محدودیت آبخوره ها مورد استفاده ازچراگاها را نیز محدود ساخته و بساچراگاهائی است که نسبت باینکه از آبخوره ها دور میباشد مورد استفاده نیست ودرنتیجه مالدارها مجبورند که حیوانات خودرا همیشه بچراگاهای آبخوره دار بچرا برده وسبب نه گردند که چراگاه از ازدیاد چرا وترا کم حیوانات وضعیت طبیعی خودرا باخته وعلفها وقت نیابند که اززیر دندان حیوان رهائی یافته ورو به تنمیه بگذارد .

سوم عاملی که دراصلاح و تکثیر گوسفندان قره قل بنظرمستر لوریج اهمیت دارد اصلاح جنسیت است برای حصول این منظور تاسیس تربیه گاها لازم است چنانچه یکی از آن باساس فنی درشبرغان تاسیس شده که در آن یکعده گوسفند نروماده طورمطلوب برای بدست آوردن جنس بهتر تحت تربیه وعملیات فنی گرفته شده و کوپراتیف مالداری برای تهیه نمودن لوازم تربیه گاه مذکور مسئول قرارداده شده است. به تقلید آنچه درموسسه تربیه قره گل

بعمل می آید البته مالدارهای گردونواح نیز باصلاح جنسیت گوسفندهای خودخواهد پرداخت وتدریجاً تربیه گاهائی درنقاط دیگر مزارشریف ومیمنه وقطغن تاسیس خواهدشد .

موضوع مهم دیگری که مسترلوریج درراپور خودمهم نشان داده جلوگیری از شیوع امراض مسری ومعالجهٔ گوسفند های مریض است چنانچه دراین باره نیز ذریعه متخصصین F.a.o مطالعاتی بعمل آمده وحتی درباره فراهم آوری بعضی ادویه ضدبعضی امراض ازقبیل مرض کرم جگروکنه گوسفند وغیره تهیه شده وآنچه درمرکزفراهم شده نمیتوانست ذریعه کوپراتیف مالداری ازخارج فراهم خواهدشد درین مواردازحیث نداشتن سابقه درمراحل ابتدائی میباشیم که طبعاً بامشکلاتی بااین اقدام روبرو خواهیم شد مراتب فنی مجادله علیه امراض مذکور بریاست زراعت ارتباط داشته وکارهای دیگر آن که جنبهٔ مالی واداری دارد مربوط به کوپراتیف مالداریست که درسنه ۱۳۳۱ تاسیس شده والبته دراوائل کار مشکلات متعددی پیش روست لیکن بااینهمه درتمام موارد فوق الذکر اجراآت لازمه شده ویامراتب عملی کردن آن روی دست است مثلادرباره فراهم آوری خوراکه زمستانی دراثرپیشنهادمتخصصین ازطرف کوپراتیف مالداری به ترتیب نمودن بعضی گدامهای کوچك خوراکه درنقاط مختلف ولایت مزارشریف پرداخته وهم برای اینکه کنجارهٔ پنبه دانه های شرکت پنبه قندز به خوراکه گوسفند ها برسد ترتیبات حمل ونقل ومصرف رسانیدن آن ازطرف کوپراتیف مالداری گرفته شده .

همچنین برای جلوگیری ازامراض یك اندازه ادویه مختلفه بخارج فرمایش داده شده است . ومقداری هم توسط ریاست زراعت بدسترس متخصص گذاشته شده که برضد امراض گوسفند مورداستفاده قرار دهدامیداست این اساس بمرور زمان وسعت مزیدی یافته وبتوانیم گوسفندان قره قل خودرا ازتقلیل کمیت وتنقیص کیفیت که آینده آنهارا تهدید می کنند نجات بدهیم مقام اولیت راکه پوست قره گلی مادرمارکیتهای دنیادارد باتوجه بمسائل فنی ازدست ندهیم.

مسترملك فرسن متخصص امراض گوسفند

مالداری ازمزایای برجسته مملکت ماست مردم بااینکه ازتربیه فنی وشرایطه صحی دفع امراض مسری بیخبر اند بااینهم آنچه درخورامکانست نسبت بحیوانات دریغ نمی نمایندوحتی ازکوچکترین برگ سبزروی زمین استفاده وحیوانات خودرادرزمستان درنقاط گرم درشروع سال درنقاط معتدل ودرتابستان درنقاط مرتفع سرد که هنوزعلف آن بپژمردگی نرسیده نقل میدهند وهم ازمنابع آب استفادهٔ ممکنه بعمل می آورند . این زندگی متحرك زیاد تر مخصوص گوسفند وبز است زیرااین حیوانات میتوانند ازخوردترین علف روی زمین استفاده کنند ومازریعهٔ همین حیوانات میتوانیم ازعلوفه خودروی دشتها ومیدان های خارهٔ مملکت استفاده نمائیم ازین حیث است که تعداد گوسفندوبز درمملکت مانسبت به دیگر حیوانات زیادتر ست ودر زمینهٔ مالداری مقام اول رااخذ نموده لیکن مع الاسف متجاوز از انصف

این‌حیوانات مفید هرسال ازاثرامراض مختلف تلف‌میشوند وازاین راه به‌ملیون هاافغانی خساره متوجه به‌مالداری ما میگردند .

لهذا برای جلوگیری ازهمچه خساره مدهش است که یك نفر متخصص معالجه امراض گوسفند در اثر مطالبه ریاست زراعت بوساطت شق FAO در اوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده و چون درزمینه امراض حیوانی قبلاً مطالعاتی بعمل نیامده‌است لهذا اولین کاریکه مستر مك فرسن متخصص امراض گوسفند بعمل آورده معاینه مفصل مملکت است .

مسترمك فرسن باشاغلی محمداسلم متخصص که بحیث معاون وترجمان کار میکند حصص مختلف قطغن ، مزارشریف‌میمنه ، هرات، فراه ،قندها ، غزنی را معاینه نموده وانواع امراض گوسفند رادرهر منطقه طور علیحده معلوم نموده قرار معاینات مسترمك فرسن مهم ترین امراض گوسفند در افغانستان امراض پرازیتی است که عمده ترین شان کرم جگر Liver Elure و بعدازآن کنه. از جمله امراض مسری چیچك و سیاه زخم وسیاه‌لنگی Footrat است کرم‌امعاو کرم شش‌و مرض سقط جنین Abortion نیزدربعض نقاط بملاحظه میرسد . اندازه تلفات سالانه قرار معلومات مسترمك فرسن طور تخمین از ۲۰ تا۲۵ فیصد میباشد .

قرار یکه متخصص اظهار میدارد همچه امراض که از مدت های مدید در حیوانات مملکت صدمه رساندهٔ بصورت فوری وآسان ازبین برده نخواهد شدلیکن دربارهٔ کرم جگر وآفات جلدی میتوان درمدت کمی نتایج بسیار خوبی بدست آورد چنانچه خود متخصص برای معالجه کرم جگریك نوع دوارا موسوم به کاربن تیراکلو راید --- Tetrachloride راپیش بین‌شده است وبرای دفع انواع کنه ها وخسك‌ها نظریه‌اش چنین است که بایست درنقاط مخصوص درهر منطقه حمام ها(حوض های شستوشو)ترتیب داده شود وازمحلولات محسوس مثل گامگزین Gammexaue ودی دی تی T.D.D کار گرفته شود .

قرارنظریهٔ متخصص اکنون نقاطیکه بایست درآن اولتربه ترتیب نمودن حوض‌های شستوشو پرداخته‌شود فیض‌آباد، بغلان، قندز، مزار شریف، شبرغان،اندخوی، سرپل،میمنه بصورت امکان‌هرات‌فراه وگرشك‌وغزنی مدنظر باشد.فیض‌آباد ازلحاظاینکه بدشت‌های وسیع‌چرا ومیدان های‌مهم‌علف مجاورت‌دا ردهزارهانفر مالدارباگوسفند های خودازفیض آباد بطرف چراگا های مطلوب عبور میدهند دارای اهمیت زیادست. دراین صورت اگر درفیض آبادیك‌یادوعددحوض شستوشوی گوسفندان ترتیب داده‌شود یك‌عددەزیاد گوسفندان مملکت که‌ازنقاط مختلف می‌آیند تحت‌تداوی گرفته‌شده‌وبصورت‌سالم بطرف چراگاها سوق داده‌خواهد شد همچنین وقتیکه گوسفنداز این چراگاهای بهاری‌وتابستانی

واپس به‌نقاط چراگاهای زمستانی سوق‌داده میشوند دفعه دیگر شستوشو خواهدشد و به این‌قسم دریکسال دودفعه شستو شوی شان‌بعمل خواهد آمد‌واز حشرات و آفات نجات یافته‌ودر نتیجه‌درصفات محصولات شان‌نیز اصلاحات زیادی واردخواهد گردید.

دربارهٔ تداوی امراض دیگر نظریه‌متخصص اینستکه این‌معلومات نظری بایست ذریعه تحقیقات لابراتوار تکمیل گردد وبعدازآن مراکز بیطاری‌درنقاط لازمه تاسیس گردد وحیوانات هرمنطقه تحت‌تداوی گرفته‌شود مسترمك‌فرسن درلابراتوارهای مربوطه ریاست مشغول تحقیقاتست ونمونه های اعضای مریض گوسفندان را مطالعه نموده است تاازحصص مختلف جمع آوری وجهت‌تحقیقات بدسترسش گذاشته شوند. چون برای بکار انداختن مراکز بیطاری ولایات واطراف به‌یك‌عده اشخاص‌فنی ضرور تست در ریاست زراعت کورسی بنام کورس‌امراض‌حیوانی‌افتتاح شده‌وفعلاً به‌تعداد ۱۸ نفر ازفارغ‌التحصیلان مکتب‌زراعت داخل کورس گردیده وتعلیم‌شان ذریعه متخصص‌F.A.O ومتخصصین‌وطنی‌بعمل می‌آید بایدافزود که‌اقدامات فنی‌دربارهٔ تداوی امراض گوسفنددرمراحل‌ابتدائی خود است ودرآینده توسعه زیادی پذیرفته وازآن نتایج خوبی بدست خواهد آمد.

مستر اگر برگ متخصص تربیهٔ حبوب و کارهای آن‌درسنه ۱۳۳۱ :ـ

هرقدریکه ازذرایع بهتری درزراعت کار گرفته شود اگرتخمهای قوی وخوب‌بدسترس نباشد محصولاتیکه بدست‌می آید ناقص‌میباشد زیراتنها زمین‌قوی، آب‌فراوان، کارخوب هوای مساعد برای‌بدست آوردن حاصلات مطلوب، کافی نیست بایست تخمی که کاشته میشود نیز اصلاح شود دردنیای کنونی برای‌اصلاح حبوب موسسات‌فنی بزرگی مشغول کار بوده که‌از هرنوع تخم‌بهزار هاتن‌بدست می آورند وهرسال درآن‌اصلاحات مزیدی را وارد می‌آورند ریاست‌زراعت‌مسئلهٔ اصلاح حبوبات داخل‌پروگرام‌خود نموده‌وبرای عملی‌نمودن این‌حصه‌مهم پروگرام یکنفرمتخصص اصلاح‌حبوب مستراگربرگ‌را ازشعبه تحت‌قوانین موضوعه تعاون تخنیکی یونو مطالبه بود که دراوائل ۱۳۳۱ وارد افغانستان شده‌ودربارهٔ اصلاح حبوب گندم جواری‌وغیره داخل‌اقدامات شده‌است ودریك‌قطعه‌زمین تجاربی واقع گذرگاه عملیات خودرا شروع‌نموده وبعضی آلات زراعتی عصری را نیز بکار انداخته است که از آن جمله ماشین تصفیهٔ است که‌تخمهارا ازهم جدا وتفریق و ازنا پاکیها تصفیه می نماید یکعده نفر فنی وطنی نیز بزیر دستی مستر اگربرگ گماشته شده تاطریقه‌کار را آموخته و درغیاب متخصص بتوانند کارهای فنی‌را ادامه دهند.

مستر دکنسن متخصص تربیه واصلاح پنبه .

ازمحصولات صناعتی نباتی یکی ازمهم ترین آن پنبه است درسنه ۱۳۱٦ حاصل این ماده صناعتی مهم درتمام مملکت زیاده ازپنج لك سیرنبوده لیکن دراثر توجه حکومت اکنون حاصل سالانه چندین برابر شده در بلند بردن حاصل پنبه اقدامات مفیدی

بعمل آمده چنانچه متخصصین طریقه‌های فنی زرع پنبه بمعاونت مامورین فنی ریاست زراعت بزارعین پنبه تلقین وتبلیغ نموده وتخم‌های جدید پنبه های امریکائی ومصری را وارد وزرع آنها را ترویج بخشیدند اکنون بهمان اساس است که مسترد کنسن متخصص پنبه را ریاست زراعت به وساطت FAO در سنه ۱۳۳۰ خواسته واینك نامبرده دومین سالست که درتربیه جنس وبلندبردن حاصلات پنبه درقطغن مشغول تجارب وعملیات فنی مختلفه میباشد قرار راپورت های متخصص مذکور پلان کار مسترد کنسن باساس فقرات ذیل است.

۱ـ اصلاحات مزید در اصول کار وکاشت پنبه و ترویج وتوسعه اصولهای عصری تر دربین زارعین.

۲ـ بدست آوردن پنبه دانه های اصلاح شده وپرحاصل وتورید پنبه های امریکایی بغرض حاصل نمودن جنس پنبه پر حاصل وزود رس.

۳ـ بلند بردن حاصلات پنبه ذریعه بکار انداختن ماشین های زراعتی.

ـ بلند بردن حاصلات پنبه ذریعه پاشیدن پارو های کیمیاوی.

قراریکه از راپورت های مسترد کنسن بر می آید درشقوق فوق تجارب وعملیات مفیدی به عمل آمده است.

درحصه اصلاح اصول کار و کشت پنبه و ترویج وتوسعهٔ اصول عصری تر در بین زارعین تجربه گاه های علیحده در نقاط مختلف قلعهٔ زال، خواجه غار، تالقان، حضرت امام تاسیس شده است و در آن ذریعه مسترد کنسن ونفرفنی زیرد ستش زراعت پنبه باصول جدید زرع شده است تا دهاقین بعد از اینکه نتیجه رابه چشم خود به‌بینند به دریافت نمودن مواجب بهبلند رفتن حاصلات پنبه و ترویج اصول زرع فنی خودبه خود متشبث گردند.

درحصه بدست آوردن پنبه دانه های اصلاح شده یك مقدار تخم های پنبه امریکایی از قبیل دلتا پاین Deltapine اکالا Akala و کوکر Cocar از امریکا خواسته شده و تحت تجربه گرفته شده است خصوصیت مهم این انواع پنبه زود رسی شان است و این خاصیت در زرع پنبه قطغن دارای اهمیت زیادی است زیرا که درماه های میزان وعقرب که‌هنوز موسم برداشت حاصلست پنبه‌های قطغن ازسرماصدمه می‌یابند ولهذا اگرانواعیکه زود رسی شان زیادتر باشد در قطغن تحت زرع گرفته شود از گزند سرما جلو گیری بعمل می آید وحاصل پنبه بلندترخواهدرفت.

درحصه بلندبردن حاصلات ذریعه ترویج ماشین‌های عصری زرع پنبه نیز قراریکه ازراپورت های مسترد کنسن معلوم می‌شود یکعده تراکتور هاویکعده ماشین های مختلف زراعتی درزمین‌های فارم قندز وزمین های مربوط شرکت بکار انداخته شده‌است ویکعده نفر که ازطرف شرکت تهیه شده نیزبه آموختن وچالان کردن ماشین های مذکور گماشته شده که‌در آینده از آنها برای بکارانداختن ماشین‌های زراعتی استفاده زیادی بعمل‌خواهدآمد.

درحصه پاروهای کیمیاوی نیز تجاربی ذریعه مسترد کنسن بعمل آمده که برای آینده امکانات استفاده ازپاروهای کیمیاوی راتوسعه خواهد بخشید .

مستر پیرسن متخصص مرض گاومرگی

درسنه ۱۳۳۱ مجادله برضد مرض گاومرگی درحصص مختلف مملکت ادامه داشته ویکعده زیاد گاو هادر نواحی کابل ونقاط قریبه آن ودر بگرام و پغمان وارغنده وچارده وچار آسیاب وغزنی ولوگر وبعضی نقاط هزاره جات از قبیل بهسود وغیره ادویه ضد مرض مذکور پیچکاری شده وحیوانات معافیت حاصل نمودند وروی همرفته درسنه ۱۳۳۱ زیاده از ۳۰۰۰۰ گاو درنقاط مختلف برضد مرض پیچکاری شده ودرین شق موفقیت ها مهمی بدست آمده

چیزیکه ازهمه مهمتر ست بکار انداختن ماشین خشک نمودن واکسین است Dvy Freesev که دروقت محفوظ بودن سیروم راخیلی هازیاد ساخته ومورد استفاده ازواکسین را خیلی توسعه می بخشد. ماشین مذکور ازماشین های با قیمت بوده وازجدید ترین مودل است که درلابراتوار دایرهٔ نسلگیری مربوط ریاست مستقل زراعت چالان شده وبکار شروع نموده است .

علاوه مجادله ضد مرض گاومرگی برضد مرغ مرگی Rankhet نیز درسنه ۱۳۳۱ اجراآت مفیدی بعمل آمده ویك مقدار مزید واکسین ضد مرض درمو سسه سیروم سازی بینی حصار بدست آورده شده وزیاده از ۳۰۸۰۰ مرغ درسنه ۱۳۳۱ در نواحی کابل ومربوطات آن پیچکاری شده وبرضد مرض معافیت حاصل کرده اند .

مستر هاوزر متخصص کمیای زراعتی

مستر هاوزر متخصص کمیای زراعتی که درسنه ۱۳۲۷ ازطرف ریاست زراعت ازطریش استخدام شده است درسنه ۱۳۳۱ علاوه براینکه در لابراتوار کمیای زراعتی نمونه های خاك حصص مختلفه افغانستان(خصوصاً نواحی کابل وقطغن) راتحت تجربه قرارداده است بالای لبلبوی قندی وپنبه وکتان نیز تجاربی بعمل آورده است که در توسعه زرع واصلاح جنسیت نباتات مذکور دارای اهمیت فنی خاصی خواهد بود .

در لبلبوی قندی که زراعت ندر(بغلان) بصورت پلوان میشوددراثر تجارب سه ساله خودعملاً باثبات رسانیده است که اگرزراعت لبلبودر کرد های هموار بعمل آید هم حاصل فراوان تر بدست خواهد آمد وهم لبلبو دارای خواص بهتری خواهد بود. باساس این تجارب مستر هاوزر هدایت نامه های چاپی ازطرف ریاست زراعت چاپ شده ودربین زارعین لبلبو تقسیم کرده شده است تامطابق بان درطریق لبلبو کاری خود اصلاحات لازمه را وارد نمایند .

تطبیق مواد کمیاوی نایتروجنی وفسفوری وتطبیق پاروهای عضوی مثل کنجاره وتفالهٔ لبلبو برمزارع تجاربی لبلبو نیزازتجارب مهم متخصص است. متخصص مذکور درفی جریب ۸۰ کیلوگرا نایترو جن و ۶۰- کیلو گرام فسفور و ۷۰ سیر کنجاره و ۷۵ سیر تفاله لبلبو را تطبیق نموده است ولبلبوها رادر کردهای هموار بفاصله ۳۵ سانتی متر کاشته حاصل

بسیار خوبی برداشته است وهمچنین درپنبه نیز انواع مختلف پاروهارا تطبیق نموده‌است درزمینی که قطعا پاروبان نداده است فی جریب ۶۳ ونیم‌سیر پنبه حاصل گرفته اززمینی که بان آزوت داده است ۹۷/۸ سیر و از زمینی فسفور به آن داده است ۷۹/۶- و لیکن درصورت‌تطبیق آزوت‌وفسفور ۱۲۶/۸سیر پنبه بدست آورده‌وثابت‌است که اگر بزمین آزوت وفسفور هردو تطبیق می‌شود حاصل فراوان تر بدست آورده می شود .

علاوه برتجارب برلبلبو وپنبه بر کتان وسند نیز تجارب لازمه‌نموده وشش نوع کتان ودونوع سندرا که‌ازآلمان رسیده بودتحت‌زرع گرفته است اگرچه ازسندها نتیجه‌مطلوبه گرفته نشده‌است لیکن‌ازانواع کتان‌نتیجه خوبی بدست آورده وهم‌متخصص‌مذکور الیاف آنرا حاصل نموده وبریاست زراعت نمو نتا تقدیم داشته است . این‌تجارب ثابت میکند که زراعت کتان درقطغن‌نتیجه خوبی‌میدهد وبایست‌مانندپنبه به‌توسعه‌زرع آن‌پرداخته شود

ریاست مدافعه امراض زراعتی

۱-ریاست‌مدافعه امراض‌زراعتی ریاست‌زراعت باساس پلان‌مدافعه‌وی‌اشجارمبتلا بمرض درختان‌غوربند یکدسته‌مامورین‌فنی‌خویش‌را باادویه‌وسامان لازمه‌بغرض‌ادویه‌پاشی به‌غوربند اعزام نموده و هیئت مذکور قراریکه راپور میدهد باوجود باریدن باران های متواتر که دروقت اجرای عملیات ادویه‌پاشی درمربوطات غوربند واقع گردیده بود حسب‌اصول وایجاب‌فن (۱۵۳۳۹٤) اصله درخت بادام وغیره رادرمناطق مختلفه غوربند که درسال های ماضی ادویه پاشی‌نشده بود تحت عملیات قرارداده وبوسیله ادویه.ای.اف نمبر۶۰۵ ادویه‌پاشی‌نموده اندقرارمعلوم ازعملیات‌متذکره فوق‌نتیجه اطمینان بخش‌بدست‌آمده است.

۲- ریاست مدافعه امراض زراعتی جهت‌اینکه‌برعلاوه درختان مربوطه غوربند اشجار مربوطات قریب مرکز رانیزتحت‌مطالعه ومجادله قرارداده بتواند یك هیئت چهار نفری رآوظیفه دارنمود که‌درحصص قریب‌مرکز ازقبیل بینی‌حصارویغمان‌وقسمتی از کوهدامن وشیوکی‌واکثرباغچه‌های شخصی‌اهالی رادرشهرنو وشیرپورو کارته چهار گردش ونظر به بدرخواست‌مراجعین اشجارشان راتحت مدافعه‌قرارداده وبصورت عموم موازی(۳۳۲٤۰) اصله درخت رادرناحیه های فوق بوسیله ادویه ای.اف‌نمبر ۶۰۵وغیره ادویه‌های پودری اوکایر سلفات وغیره ادویه پاشی نموده اند وهم‌در مقابل‌مرض‌آتشك تاك ازموادپودر کبریت کار گرفته شده .

۳- چون اطلاعات‌وراپورهای مدیریت‌های زراعت ولایات‌ومتخصصین داخلی وخارجی اعزامی‌مرکز‌نشان میداد که‌درسال های ۱۳۳۰و۱۳۳۱ نسبت به سال‌های ماضی تکثر ملخ مراکشی و ایطالوی در ولایات شمال ممکت از قبیل قطغن و مزارشریف و میمنه وهرات زیاد و خطری را بزراعت مملکت پیش نموده بود ریاست مدافعه امراض زراعتی برای اینکه‌درمقابل حشره مضره مذکور برعلاوه عملیات تکنیکی (ملی) ازعملیات کمیاوی که

بحانه وسیله اساسی مدافعه ملخ محسوب ونتیجه مثبت میدهد اقدام بتواند بخریداری یك مقدار ادویه لازمه ازخارج اقدام وبالاخر وموفق گردید که مقدار (۷۰) تن ادویه ایکزیدول که بصورت پودر استعمال میشود با (۳۰٤) دانه ماشین پودرپاشی مخصوص ادویه مذکور بمرکز تورید وبقدر لزوم بولایت مربوطه مزارشریف وقطغن وبدخشان ومیمنه و هرات قندهار وفراه وجنوبی ومشرقی ارسال داشته درسال ۱۳۳۱ در عملیات کمیاوی برعلیه حشره مضره ملخ ازاستعمال مخلوط فلوسیلکات دوسیودیم وکنجاره کار گرفته شده واراضی که ازنقطه نظر ملخ درولایات شمال افغانستان مدافعه گردیده است عبارت از (۲۵۷٥٤٥) جریب که (۳٤٥٦۲) جریب آن بصورت کمیاوی و (۲۲۲۹۸۳) جریب بوسیله عملیات تکنیکی (ملی) مدافعه شده .

٤ ـ چون تکثر ملخ ایطالوی ومراکشی درنقاط مختلفه ولایت مزارشریف، قطغن، میمنه، هرات در سال ۱۳۳۱ زیاد و مامورین مربوطه ولایات مزبور جهت مدافعه آن کافی نبوده برای تقویه مامورین مذکور وسرعت امور مدافعه ازمامورین فنی مرکز یك یك دسته مامورین فنی مرکزی طور خدمتی بولایات مذکور اعزام شده تا در مدافعه با مامورین محلی کمك نمایند .

٥ ـ برای اینکه درمقابل حشره مضره ملخ پروازی شیستوسرکه گریگاریه که از ممالك همجوار (ایران وپاکستان) همه ساله بداخل خاك افغانی درنقاط مختلفه قندهار وفراه وارد میگردد ترتیبات مدافعه وی اتخاذ شود ریاست مدافعه امراض زراعتی طبق سال های گذشته بولایات موصوف یك یك دسته مامورین فنی مرکزی خویش را اعزام وهدایت داده بود که در صورت ورود ملخ موصوف عملیات مدافعه وی را اجراء وهکذا چون خطر پر وازاین حشره مضره مختلفه ولایات مشرقی جنوبی نیزموجود بود بولایات متذکره نیز یك یك دسته مامورین فنی خویش را اعزام نموده هیئت مذکور الی تاریخ های ۳۱/٤/۲٤ و ۳۱/٥/۱۱ و ۳۱/۷/۱ داخل وظیفه بودند درولایات مشرقی و جنوبی قندهار درسال ۱۳۳۱ پروازملخ مذکور صورت نگرفته وتنها یك پرواز آن درولایت فراه به تاریخ ۳۱/۱/۲٤ صورت گرفته که دسته وارده محدود وازطرف مامورین موظف فوراً تحت مدافعه قرارداده واز بین برده شده وکدام خساره بزراعت وارد نکرده است .

٦ ـ مطابق موافقه نامه که بین افغانستان واتحاد شوروی موجود بوده باساس مذکور درماه میزان ۱۳۳۱ کنفرانس مشترکه بین متخصصین افغانی وشوروی در کابل انعقاد یافته ودرآن برمسائل فنی مربوطه مدافعه ملخ وحشرات امراض قرانطینی وغیر قرانطینی پنبه وغیره نباتات بحث وتدابیر فنی بعمل آمده است .

۷ ـ زراعت پنبه سمت شمال مملکت درقسمت قطغن ومزار شریف وغیره مواضع لازمه بوسیله متخصصین شوروی معاینه بعمل آمده است وراپور مذکور بریاست مدافعه امراض زراعتی مواصلت نموده .

۸- برای اینکه راجع به حشرات مضرهٔ زراعتی ریاست مدافعه امراض زراعتی معلومات درست بدست داشته باشد و جهة مجادلهٔ آن اقدامات لازمه را اجرا نموده بتواند برای ورود یکنفر متخصص حشرات مضره از موسسه امداد تخنیکی یونو Fao داخل اقدامات گردیده و در نتیجه یکنفر متخصص حشرات مضره بتاریخ ۲۲ جوزا از موسسه مذکور بریاست زراعت آمده و متخصص مذکور با مامورین فنی مربوطه ریاست مدافعه امراض زراعتی حصص مختلفه مملکت را در مرکز وولایات ـ مطالعه و نتیجه آنرا از بعضی حصص متذکره بریاست مدافعهٔ امراض زراعتی راپور داده و قسمی از آن از طرف مذکور تحت ترتیب گرفته شده .

۹- برای اینکه از چگونگی وضعیت ملخ وغیره حشرات مضره زراعتی وطرز مجادله وغیره آنها ریاست مدافعه امراض زراعتی معلومات درستی در دست داشته باشد درین نزدیکی ها یکنفر متخصص حشرات را که از طلاب افغانی و محصل هند بوده و بوطن تازه وارد و بریاست مدافعه امراض زراعتی معرفی گردیده بود جهة مطالعات عامی با یکدسته مامورین فنی بولایات اعزام کرده که در آنجا طبق ایجابات فن در اطراف ملخ وغیره حشرات مضره زراعتی مطالعات نموده و درحین بازگشت خویش راپور بدهد. متخصص مذکور با هیئت معیتی خویش تمام ولایات مملکت را مطالعه و در ختم مطالعات خویش راپورت خودرا بریاست مدافعه امراض زراعتی تسلیم داده است .

ریاست نسلگیری

۱ـ درمدت ده ماه بیست وهفت روز هیئت های مجادله وی در نقاط مختلف مملکت اعزام و دوصدوسی روز بامجادله دوام نموده اند .

۲ـ ماشین خشك کردن ویروس که در مجادلهٔ امراض حیوانی اهمیت مخصوصی دارد و از طرف ریاست نسلگیری داده شده در برج جدی امسال بکار انداخته شده و بتاریخ ۲۲ جدی کورس مستعجله بیطاری در ریاست نسلگیری افتتاح شده که بیست و پنج نفر متعلم در آن شامل است .

۳ـ در شفاخانه حیوانی مربوطه ریاست نسلگیری در ده ماه امسال که از حمل شروع و به جدی ختم میشود به تعداد ۲۳۳ حیوان رعیتی را باصول فنی اخته نموده و هم در همین مدت به تعداد ۱۶۲۷ حیوان از قبیل گاو واسپ و مرکب وغیره حیوانات رعیتی عملیات و تداوی گردیده .

٤ـ در شق تربیه خانه درمدت ده ماه هذاسنه ۱۳۱ فرد گوساله های دورگ فریز جرمنی ووطنی بدست آورده شده .

ریاست تخنیکی درسال

ازانجا که کارهای ریاست تخنیکی اکثرا با امور کارهای سائر دوائر ریاست زراعت تواماً می چرخد وبصورت مجزی وعلیحده آنرا بسیار کم می توان به قید تحریر آورد . با آن تاجای ممکن بصورت مختصر ازامور این شعبه ذیلاً متذکر می شویم .

۱- این اداره درطول سال برای امور مدافعه ملخ . تاکوی گاو وامراض گوسفند ومرغ وغیره موترهای تیزرفتار ولاری تهیه وهر گونه تسهیلاتی درراه رساندن متخصصین مربوطه عمله مدافعه حشرات وواکسین ضدامراض حیوانی وغیره چیزهای ضروری به مواضع آفت دار فراهم داشته است .

۲- یك اندازه سامان لابراتواری کیمیای زراعتی وامراض نباتی ازخارج وارد وبدسترس نفری مربوطه گذاشته شده .

۳- سامان اخذ کریم ومسکه ازخارج وارد وبدسترس شعبه مربوطه گذاشته شده است.

٤- بسته کاری دوعراده ماشین تخم پاکی ثابت وسیار وبکار انداختن آنها طور امتحانی درامور تصفیه حبوب دربعضی نقاط .

٥- جمع آوری معلومات دراطراف بعضی ماشین‌های طرف ضرورت مملکت ومفاهمه دراطراف مزایا وکار آنها .

٦- درظرف سال ۱۳۳۱ یك تعداد آلات دستی ازقسم داسهای دسته دراز ودسته کوتاه وماشین کوچك تخم پاشی . قلبه آهنی . شانه . پنجه وغیره بایك نفر متخصص ماشین وآلات زراعتی ازطرف یونوفرستاده شده بودکه باهمکاری ریاست تخنیکی زراعت واستفاده ازسامان مذکور درتمام مرکز زراعتی ولایات ومرکز فارم هاوغیره جاها بهمعرض نمایش قرارداده شده ونفری نقاط مذکور که برای دیدن واستعمال آلات مذکور گرد آمده بودنداستعمال آلات مذکور رامشاهده وبیشتر طرف دلچسپی اهالی وتوده زراعت پیشه واقع شد داسهای کلان بهطول ۷۵ سانتی و٦٥ سانتی بوده برای درو گندم . جور شقه کار خوبی داده است واشخاصیکه دروقت نمایش بیشتر به استعمال آلات موصوفه دلچسپی ومهارت درکار نشان داده ودندیك یك دانه داس بایك دانه دسته داس سنگدان وچکش برای تیز کاری آن طور نمونه درهر قریه که سامان نمایش داده شده است مجانی درنقاط مختلف مملکت به اشخاص داده شده است قرار ذیل است .

ولایت کابل: اقسام داس، حلقه وکلیگك، دسته چوبی، چکش، وسنگدان، بلوسنگ وپوش آن
ومربوطات کابل. ۱۳۲ دانه- ۱۲٤-جوره- ۱٦ دانه ۳۵ جوره- ۱۵۱ جوره
حکومت اعلی غزنی
ومربوطات آن . ۱۳ دانه- ۱۳ جوره - ۲ دانه- ۳ جوره - ۱۳ جوره
۳ حکومت اعلی پروان.
مربوطات آن . ۳۷ دانه- ۳۷ جوره - ٦ دانه- ۹ جوره - ۳۷ جوره
٤- درصفحات شمال
قطغن مزار شریف میمنه.-۱۹۹ دانه- ۱۷۵ جوره- ۲۳ دانه- ۳٤ جوره- ۱۳٤ جوره
٥-درقندهارو فراه. ۵۳ دانه- ٤۸ جوره- ٥ دانه- ۹ جوره- ۵۳ جوره
٦- ولایت هرات. ٤۹ دانه - ٤٥ جوره - ٦ دانه- ۸ جوره- ٥٠ جوره
۷- ولایت مشرقی. ۱۷ دانه- ۱۲ جوره - ۲ دانه- ۲ جوره ۱۵ جوره

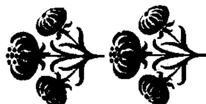
مدیریت عمومی تبلیغات

یکی از کار های مفید و بی سابقه مدیریت عمومی تبلیغات نشر یك مجلهٔ زراعتی موسوم به کرهنه است که سه ماه در سه ماه از شق نشریات آن باشاعه گذاشته شده است این مجله در انتشار معلومات زراعتی و تشویق مردم بطرف زراعت و تزریق مفکوره های مفید در اذهان عامه وخصوصاً آشنا ساختن روستائیان وصاحبان زمین به آنچیز ها ئیکه نزد شان مرموز و مجهول است رول مهمی را بازی خواهد کرد .

درجریان ۱۳۳۱ کارهای متخصصین F. o که درشقوق مختلف اصلاحات زراعتی کار میکنند از شعبه یونوی مدیریت عمومی تبلیغات وارسی شده و راپور کار های هر یك از آنها بعد از اینکه ترجمه شده است مراتب ابتدائی اجراآت خود را پیموده به شعبات مربوطه سپرده شده و هم در باره اینکه شعبات مربوطه باساس راپورهای متخصصین چه اجراآتی بعمل آورده اند مراقبت بعمل آمده است . قرارداد های متخصصین جدید F.a.o برای ۱۳۳۱ و برای ۱۳۳۲ نیز از همین شعبه اجرا شده است از شعبه فارم های مدیریت عمومی تبلیغات در باره توسعه مزید تجربه گاه خوست و نگرانی از تجربه گاه گذرگاه و فراهم آوری ضروریات تجربه گا های بغلان و قندز و تهیه نمودن بعضی حبوب برای مدیریت های زراعت ولایات اجراآت مفیدی بعمل آمده است .

تجربه گاه خوست برای ترویج و توسعه زرع نباتات مختلفه خصوصاً اشجار منطقه گرم (نارنج، متهء مالته وغیره)در خوست که زمین های وسیع و مستعد و آب فراوان وهوای مساعد دارد رول مهمی را بازی خواهد کرد پارو های کیمیاوی که ذریعه مدیریت عمومی تبلیغات برای تجارب متخصصین لبلبو وپنبه قبلا تهیه شده بود در قندز و بغلان ازطرف متخصصین تحت تجربه قرار داده شده است .

در جریان سال ۱۳۳۱ پنج نفر از متعلمین زراعت طور سکالرشیپ به امریکا سویس هند و ایران برای تکمیل تعلیمات در شقوق پنبه کیمیای زراعتی احصائیه زراعتی وامراض حیوانی فرستاده شده اند .

امور ولایت کابل

در سال جاری اجرا وانجام دوکار درمعارف ولایت کابل خیلی ها اهمیت دارد.

اول - تاسیس مکاتب دهاتی باساس پلان وپروژهٔ توسیعی وزارت معارف وصلاحیتی که بمدیریت عمومی داده شده بود در برج حمل بتاسیس مکاتب دهاتی پرداخته سه باب مکتب دهاتی در بگرامی، یك باب درسروبی، دوباب در کو هدامن سه باب درمیدان، دوباب در کلنگار و دو مکتب درعلاقهٔ موسهی مربوط حکومت چاردهی تاسیس نمود که بعضی ازین مکاتب یك صنفی وبرخی دارای صنفدوم نیزمی باشد.

درفرصتیکه هیئت عرفانی اعزامی هزاره جات مکاتب اساسی آنجا را تفتیش مینمودند پانزده باب مکتب درحصص مختلف دایزنگی به ترتیب ذیل افتتاح کردند.

۱ ـــ در حکومت بهسود - ۵ مکتب

۲ ـــ « لعل وسر جنگل - ۱ «

۳ ـــ « دایکندی - ۳ «

٤ ـــ مرکز دایزنگی - ۳ «

٥ ـــ یکاولنگ - ۱ «

٦ ـــ درحکومت شهرستان - ۲ دومکتب

دوم - تعمیر هفت بنا برای مکاتب رسمی هزاره جات

دوعمارت دربهسود (یکی درمرکز بهسود دیگری در راقول)

دو « « دایزنگی(« پنجاب « تگاو برگ)

دو « « یکاولنگ(« قریهٔ نیک « چارده)

یك عمارت درمرکز حکومت لعل وسر جنگل خواه در این نقشه ایجابات محیطی هزاره جات تاحد امکان مد نظر گرفته شده.

و باساس آن هر عمارت دارای شش اطاق تدریسی، یك اطاق برای اداره، یك اطاق تحویلخانهٔ سامان مکتب می باشد، الحاقیه تعمیر نیزیك اطاق شب باش برای معلمین مسافر، ویك اطاق مطبخ ویك تشناب برعلاوهٔ چند اطاق بیت الخلا دارد عمارت مذکور درظرف کمتر ازسه ماه آباد گردیده طلاب همهٔ مکاتب بعمارات جدید شان نقل داده شدند

برعلاوه امسال در ٤٠ مکتب اساسی محالات مربوط ولایت کابل به تعداد ۱۱۱٥ نفر طلبه جدید شامل شده و٦٧٦ نفر فارغ التحصیل گردیده است.

احصائیه مکاتب دهاتی جدیدالتاسیس معارف ولایت کابل در سال ۳۱

شماره	اسم مکتب	تاریخ تاسیس	تعداد طلاب صنف اول	صنف دوم	صنف سوم	مجموعه	تعداد معلمین	موقعیت	حکومت مربوط	منطقه پښتو زبان یا فارسی زبان
۱	بتخاک	۳۰ حمل ۱۳۳۱	۴۳	۰	۰	۴۳	۱	قریهٔ بتخاک	بگرامی	فارسی زبان
۲	خورد کابل	۲۱ « «	۴۰	۰		۴۰	۱	« خورد کابل	«	پښتو زبان
۳	ملنگ	۲۱ « «	۳۷	۲۵	۰	۶۲	۱	« ملنگ	«	«
۴	سروبی	۲۴ « «	۳۸	۱۶	۰	۵۴	۱	« اودخیل	سروبی	«
۵	کلکان	۲۶ « «	۳۵	۴۰	۰	۷۵	۱	« کلکان	کوهدامن	فارسی زبان
۶	فرزه	۲۶ « «	۰	۴۰	۰	۴۰	۱	« ده‌میانه‌فرزه	«	«
۷	جلریز	۳۱ « «	۳۴	۰	۰	۳۴	۱	« جلریز	میدان	«
۸	نرخ	۳ ثور «	۴۰	۰	۰	۴۰	۱	« نرخ	«	پښتو زبان
۹	پل‌سرخ	۳ « «	۴۱	۳۳	۰	۷۴	۱	« شهاب‌الدین	«	«
۱۰	پورک	۱۰ « «	۴۰	۰	۰	۴۰	۱	« هارونخیل	کلنگار	فارسی زبان
۱۱	سرخاب	۱۱ « «	۴۰	۰	۰	۴۰	۱	« سرخاب	«	پښتو زبان
۱۲	ده کلان موسهی	۱۴ « «	۴۰	۲۰	۰	۶۰	۱	« ده کلان موسهی	چار دهی	فارسی زبان
۱۳	قلعهٔ رؤف موسهی	۱۵ « «	۴۰	۲۰	۰	۶۰	۱	« قلعه‌رؤف «	«	پښتو زبان

مکاتب دهاتی هزاره‌جات

شماره	اسم مکتب	تاریخ تاسیس	تعداد طلاب صنف اول	صنف دوم	صنف سوم	مجموعه	تعداد معلمین	موقعیت	حکومت مربوطه	ملاحظات
۱۴	سرچشمه	۲۰ سرطان ۱۳۳۱	۲۲	۰	۰	۲۲	۱	سرچشمه	بهسود	فارسی زبان
۱۵	حصه اول بهسود	۲۳ « «	۱۶	۰	۰	۱۶	«	مرکز علاقه‌داری	«	«
۱۶	مرکز بهسود	۲۵ « «	۱۰	۰	۱۰	۲۰	«	مرکز بهسود	«	«
۱۷	تگاب رموز بهسود	۲۵ « «	۱۶	۰	۰	۱۶	«	تگاب رموز	«	«
۱۸	شاداب	۲۶ « «	۲۴	۰	۰	۲۴	«	منگسک	«	«
۱۹	گرماب لعل	اول اسد «	۲۷	۰	۰	۲۷	«	گرماب	لعل وسرجنگل	«
۲۰	مرکز دایکندی	٤ « «	۳۰	۰	۰	۳۰	«	قریهٔ خضر	دایکندی	«
۲۱	شیخ میران	٥ « «	«	۰	۰	«	«	شیخ میران	«	«
۲۲	اشترلی	٦ « «	«	۰	۰	«	«	دهن بودینه	«	«
۲۳	تربلاق	۷ « «	«	۰	۰	«	«	یرگی	دایزنگی	«
۲٤	خوردک تخته	۸ « «	«	۰	۰	«	«	خوردک تخته	«	«
۲٥	زرسنگ	۹ « «	«	۰	۰	«	۰	سندلی	«	«
۲٦	القان	۱۰ « «	«	۰	۰	«	۱	القان	شهرستان	«
۲۷	غاف	۱۰ « «	۳٤	۰	۰	۳٤	۰	غاف	«	«
۲۸	زارین	۱۲ « «	۳۰	۰	۰	۳۰	۱	زارین	یکاولنگ	«
مجموعه	۲۸ مکتب	—	۹۰۲	۱۵٤	۱۰	۱۰٦٦	۲٦	—	—	

ریاست صناعتی محبس

این ریاست بمنظور تربیه و رهنمائی افراد یکه برای اصلاح اخلاق و اوضاع شان دور ازجامعه نگهداشته میشوند کار نموده ومیکوشد افرادیرا که محتاج تامین وسایل زندگی آبرومندند بصورت صحیح تربیه و اعضای مفیدی بار آرده بجامعه تقدیم نماید امسال قسمت بزرگ محبوسین را بکار های صناعتی از قبیل شقوق مختلفه نساجی بوت دوزی، بافندگی، سمت سازی نجاری، وغیره شقوق صنعتی تربیه نموده و امیدوارست وقتی اشخاص مذکور بار دیگر وارد جامعه میشوند بحیث اعضای صالح و مفید ی زندگی سعادتمندی را نصیب شوند .

مدیریت زراعت

مدیریت باغها

۱ در گل باغ ۶۰۰۰ قلمهٔ نهال عرعر غرس گردید .

۲ « « ۲۰۰۰ « بیخ جوش نیله غرس گردیده

۳ « « ۵۰۰۰ نهال زرد آلو که از بذر خسته در سال ۲۹ قوریه گردیده و نهال شده است .

٤ در گلباغ ۱۰۰۰ بته یاسمن در سر کهای غرس و یك اندازه دیگر نیز جدیداً بذر شده که احصائیهٔ آن تخمین شده نمیتواند

٥ در گلباغ یك تعداد بته موریان ودولانه وغیره بته ها بقسم قوریه بذرشده حینیکه نهال شده بجاهای لازمه انتقال داده میشود .

٦ یك گلخانه خیلی وسیع که ظرفیت ده هزار گلدان گل را داراست بوسیلهٔ مامورین مربوطه تعمیر گردیده که از هرحیث قابل تعریف است ودر آن اقسام گلها مثل پتونیهای چپه، صدبرگ وافشان ، انواع جربین های وشبوهای هررقم وسنبل وغیره اقسام گلهای زینتی تحت تربیه گرفته شده وعلاوة بزمین صحن گلخانه انواع مختلفه گلها بطور قوریه زرع گردیده که دراوایل بهار بمواضع لازمه نهال کرده خواهد شد .

۷ هفت جریب وده بسوه در قوریه معروف شیشه سازی مستعد و به تعداد شش هزار اشجار مثمر وغیر مثمر متنوع مثل زرد آلو، بادام کتال پا وشنگ بذر و قوریه ترتیب کرده شده

۹ درباغهای استالف یك اندازه زیادتخم اشجار مثمر وغیر مثمر بذر گردیده

۱۰ درباغ بگرامی هرنوع گلهای زینتی مثل انواع جریبن پتونی های مختلفه شبوهای رنگه واقسام سنبل به تعداد (۱۰۰۰) گلدان تربیه ویك تعداد گلدان های متنوعه زینتی که قبلا به گلخانهٔ مذکور وجود نداشت اکنون تهیه شده است که درشروع بهارهذا سنه بمعرض نمایش گذاشته میشود

۱۱ یکتعداد نهال ناك وغیره دربگرامی بصورت فوریه ترتیب کرده شده که در نظر است درسال آینده بجاهای لازمه نقل داده شود .

۱۲ درحکومتی سروبی به تعداد (۹۸۵۰ هزاراصله)بید، توت،چنار ، زردآلو ،تاك، نارنج، لوکات ، ناجو،انار،سرو ،سیب ،ناك، بادام غرس گردیده است .

امور ولایت قندهار

مدیریت معارف

بیست و شش باب مکاتب دهاتی که در جریان امسال در مناطق مختلف این ولایت تاسیس گردیده به تفصیل ذیلند

(۹) باب مکاتب دهاتی در حکومت کلان وسه باب مکتب در حکومت موسی قلعه وسه باب در علاقداری سنگین مربوط حکومت نهرسراج ودوباب درعلاقداری قلعهٔ بست مربوط نهر سراج ویک باب در قریهٔ رحیم خیل مربوط مرکز گرشک تاسیس گردیده که تعداد طلبهٔ آن (۱۵۵) نفرودارای نه صنف ونه نفر معلم میباشد .

٤ باب مکتب دهاتی درحکومت ارغنداب بنام شوئین علیاء، وسطی مرنجان وخواجه ملک تاسیس وتعداد طلاب آن فعلاً به(۷۵) نفر میرسد که چهار معلم دارد .

٥ باب مکاتب دهاتی یکی درمرکز قلات ودوباب درارغنداب قلات و یک باب درعلاقداری اطفرو یکباب درعلاقداری شاه جوی که تعداد طلاب آن یکصد و سی نفر میرسد وپنج نفر معلم دارد .

دوباب مکتب درحکومت کلان ارزگان تاسیس شده که تعداد آن به پنجاه نفر بالغ وصنف دو نفرمعلم دارد یکباب مکتب دهاتی در قریهٔ گرگان مربوط حکومت دند که دارای (۱۵) نفر طلبه بوده یک صنف ویک معلم دارد .

پنج باب مکتب دهاتی درحکومت کشک نخود افتتاح گردیده که دارای پنج صنف وپنج نفر معلم میباشد مجموع مکاتب دهاتی به(۲٦) باب میرسد که درهذا سنه تاسیس وافتتاح گردیده

تعداد طلاب مکاتب ابتدائی معارف ولایت قندهار بدو حصه منقسم است .

الف ـ منطقهٔ گرم سیر

ب ـ منطقهٔ سرد سیر

الف ـ تعداد طلاب فارغ التحصیلان صنف شش مکاتب ابتدائی منطقهٔ گرم سیر (۹۰) نفر معلم

ب ـ تعداد طلابیکه فارغ التحصیلان صنف شش مکاتب ابتدائی منطقهٔ گرم سیر (۳۵) نفر .

طلاب جدید الشمول سال جاری مکاتب قرار ذیل است در مکاتب گرم سیر (٥۸۰) نفر طلبه

از جمله (۱۲٥) نفر فارغ التحصیلان صنف شش مناطق سردسیر و گرم سیر (٦٤) طلبه برای حربی شونخی و ٥۲ نفر طلبه برای مکاتب مسلکی تعیین شده .

٥ ـ مکاتب مربوطه ریاست معارف درسال جاری ۳ بار توسط مفتشین تفتیش گردیده .

شفاخانه ملکی قندهار

۶۰ بستره مربوط شفاخانه قرار ذیل ودر معرض استفاده مریضان گذاشته شده .

۱- امراض داخله ۱۰ بستره
۲ « جراحی ۱۵ «
۳ « جلدی ۵ «
۴ « چشم ۵ «
۵ « ساری غیراستیعلائی ۴ «
۶ « « استیعلائی ۱۰ «
۷ اطاق قرانطین ۴ «
۸ « سرویس داخله ۱ «
۹ « « جراحی ۱ «

یك پولیکینك امراض داخله برای همیشه در شفاخانه مستورات درجریان بوده و پولیکینك های ذیل در شفاخانه مذکور جدیداً بکار انداخته شده .

۱- یك پولیکینك دائمی داخله
۲ « « « اطفال
۳- یك پولیکینیك دائمی امراض جراحی درهفته دوروز
۴ « « « « چشم « « « وهم مریضه های اناث از بستره
۵ « « « « جلدی « « « های شفاخانه در طول سال استفاده نموده اند

دوکتوران مربوط مشقوق بالا بصورت دائمی وهفته وار درشفاخانه مستورات ازمریضان وارسی نموده اند، سیزده جریب زمین قریب شفاخانه ملکی قندهار برای تعمیر شفاخانه مستورات خریداری شده است که انشاء الله عنقریب ازطرف وزارت جلیله صحیه به تعمیر آن آغاز خواهد شد.

۱- مریضانیکه ازشفاخانه ادویه برده وتداوی شده اند- ۲۹۴۹۸ نفر
۲- « « « « وزخم های شان پانسمان شده- ۱۲۳۰۲ نفر
۳- « « « « وبداخل بستره تداوی شده . ۲۵۵ «
۴- « « « « جراحی وعملیات گردیده — ۱۱۰ «
۵- « « « « که عملیات چشم وملحقات آن شده— ۱۴۰ «
۶- اشخاصی که در« واکسین چیچك وحمای لکه دار شده ۶۲۸۹۴ نفر
۷- « خورد وکلان که پودر پاشی دی دی، تی شده — ۹۳۲۰۰ نفر
۸- به پارچه های خورد وکلان پودر پاشی دی دی، تی شده — ۲۴۲۱۶۰ پارچه
۹- خانه های که درشهر قندهار واطراف پودر پاشی دی دی تی شده ۵۲۸۷۴ خانه

مدیریت مطبوعات

ادار ه کورس ها درطول سال ازامور تعلیمی واداری ۲۸ کورس بصورت مستقیم وارسی نموده درمطبعه بر علاوه طبع روزنامه طلوع افغان ٤ کتاب طبع و ٤ کتاب دیگر تحت طبع است .

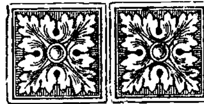
درسینما بجزازده روز ده محرم ویکروز مولود شریف وپانزده روزی که نسبت معاذیر تخنیکی سینما برچا وبوده درتمام روزها فلمهای مختلف نشان داده شده .

مدیریت عمومی مخابرات

۱- نصب یکپایه سوچبور دینجا ه لینه تیلفون در شهر نو .

۲- نصب یکپایه سوچبورد صدلینه کیبلی درمرکز قندهار .

۳- تجدید وتعدیل تیلفو نهای مرکز وشهر نو به سیستم کیبلی بعلاوه. به مسافه هفتاد کیلومتر در دوازده موضع ولایت قندهار لین دوانی شده وتیلفون نصب گردیده.

امور ولایت هرات

مدیریت عمومی معارف

اجراآت قابل ذکر مدیریت عمومی معارف هرات ذیلاً خلاصه میگردد :

۱- دراواخرسال ۱۳۳۰ واوائل سال جاری در معارف اینولا کلوب و کتابخانه افتتاح و به تعداد ۷۰۰ جلد کتب علمی ، تاریخی ، اخلاقی ، اجتماعی نظر بصوابدید مقامات صالحه جدیداً خریداری و با ۸۰۰ جلد کتب علمی و فلسفوی که از سابق موجود بود یکتعداد کتب قابل استفاده دیگر از کتابخانه وزارت معارف رسیده و کتابخانه خوبی ترتیب شده .

مبل ، سامان ولوازم تزئینی وتفریحی کلوپ تاحدممکنه تهیه گردیده است درین کلوپ هرکس آزادانه رفت آمد نموده ومیتوانند از مطالعه کتب وغیره وسایل تفریحی استفاده کنند .

۲ — دائرساختن کنفرانسها ومجالس عرفانی یکی ازاقدامات مهمه درین ولایت است در طول سال مجالس بزرگی چندین بار ازطرف مدیریت عمومی معارف بشمول اعزه ، اشراف ، اولیای طلاب نسبت تشویق وترغیب وتعمیم معارف صورت گرفته که منتج بنتائج مفیده گردیده است .

گذشته ازین کنفرانسهای علمی ، اخلاقی ، اجتماعی در لیسه ها تحت مراقبت مدیریت عمومی معارف بادرنظر داشتن میل وسویه طبقات صورت گرفته .

۳ - کتب درسی ولوازم تحصیل درشروع وقت تعلیمی ۱۳۳۱ قرارمقررات توزیع شده .

٤ - برای تهیه وتکمیل مفروشات مکاتب اقدام شده است .

۵ - آنچه از کتب اداری و دفتر داری مکاتب که طبق محتویات ماده ۱۲۵ و ۸۱ تعلیمات نامه بطبع نرسیده و بدسترس معلمین مکاتب گذارده نشده بود باول وقت ذریعه ماشین کستدنر چاپ ودرمعرض استفاده گذاشته شده .

۷ - درطول سال سه سه بار اموراداری وتدریسی عموم مکاتب هرات ذریعهٔ مفتشین مربوطه تفتیش واوراق تفتیش آن بعداز تصویب کمیسیون معارف هرات بمقامات صالحه ارائه گردیده .

۸- علاوه برمعاینه وتفتیش مفتشین تمام مکاتب مربوطه یکمراتبه ذریعهٔ ع ، مدیر عمومی معارف وص معاون معارف معاینه شده است .

۹- تشکیل ماموریت معارف غوریان نیز یکی ازاجراآت قابل ذکر امسال است پنج باب مکاتب حوزه شیندند و شش باب مکاتب سمت غوریان مربوط ماموریت غوریان که اعضای این ماموریت جدیداً تعیین شده وشروع بکار نموده اند.

۱۰ ـ در آغاز سال تعلیمی (۳۰) نفر فارغ التحصیل صنف ۹ لیلیه هرات عوض آنانیکه سویه تعلیمی شان ضعیف بود مقرر وشروع بکار نموده اند .

۱۱ـ (۲۲) باب مکاتب دهاتی درنقاط پرنفوس که تراکم جمعیت داشت جدیداً تاسیس وافتتاح گردیده کتب درسی ولوازم تحصیل نیز بطلاب مکاتب مذکور قرار بست معینه توزیع ومعلمین آن باساس انتخاب مردم مقرر گردیدند این مکاتب فعلاً دارای دو شعبه بوده عدهٔ شامل آن روبه ازدیاد است .

۱۲ ـ تعداد طلاب کمبود مکاتب با قبول طلبه جدید تکمیل گردیده .

۱۳ ــ تحویلخانه های جدید ونسبةً ومنظم برای حفاظت کتب وسامان درسی وسپورت ترتیب شده .

۱٤ـ یکتعداد کتب خارج پروگرام درسی که بتحویلخانه موجود بوده بمکاتب ارسال وتوسط مفتشین قرارلیاقت وسویه وتعلیمی بشاگردان مکاتب توزیع شده تااز مطالعه کتب متذکره استفاده وبذخائر علمی خویش بیفزایند .

۱۵ ـ مکتب نسوان که درسال ۲٤ افتتاح شده درسال ۳۰ و ۳۱ تعلیمی بشکل متوسط درآمده فعلاً دارای صنف ۸ بوده وسال آینده یکدوره ازصنف نهم فارغ التحصیل خواهد داد عمارت مکتب جبلی که برای این موسسه موزون شمرده میشد برای مکتب مذکور اختصاص داده شده که اکنون مکتب مذکور در آن مسکن دارد .

۱٦ ـ ٤ کورس اکابر درنفس ولایت تاسیس وشاملین مشغول تعلیم وتربیه میباشند .

۱۷ـ سامان ولوازم سپورتی در آغاز سال تعلیمی بقدر احتیاج بهمه موسسات عرفانی اینولا داده شده وانواع سپورت ها طبق مقررات درمکاتب معمول وشاگردان بلااستثنا در آن سهم می گیرند .

۱۸ـ مدرسهٔ عربیهٔ فخرالمدارس امسال شکل لیلیه اختیار و فعلاً به تعداد چهل نفر از متعلمین صنوف عالی این مدرسهٔ لیلیه میباشند سامان ولوازم ضروری آن قبلا تدارك و در معرض استفاده گذاشته شده پروغرام تعلیمی وتقسیم اوقات این موسسه باساس دارالعلوم عربیه مرکزمی باشد .

۱۹ـ یکتعداد از کتب علوم دینی، صرف، منطق، حکمت وغیره که درسال ۱۳۰۹ از طرف شاغلی عبدالرحیم خان سابق نائب الحکمه هرات وغیره افرادخریداری و بنام اوقاف بدون استفاده مانده بود با ثر پیشنهاد این مدیریت ذریعهٔ یك هیئت مهر و نشانی شده بغرض استفاده معلمین و متعلمین مدرسه جزء کتاب خانه مدرسه عربیه جامع شریف گردیده .

۲۰ ـ منظوری افتتاح یکباب مکتب ابتدائیه نسوان در مرکز ولایت حاصل وترتیبات مقدماتی تاسیس آن گرفته شده در آغاز سال تعلیمی آینده افتتاح میشود .

معلمینی که در مکاتب دهاتی هرات مقرر شده اند

۱	مکتب دهاتی مرغاب	محمدصدیق خان
۲	مکتب یکه درخت مربوط حکومت کشك	محمدیوسف خان
۳	« باغچه « « «	ملا رمضان خان
٤	« کشك کهنه جوی سلطانی «	ملا عبیدالله خان
۵	« مرکز کشك « «	محمدعظیم خان
٦	« تورغندی «	حاجی نعیم الله خان
۷	« گلران مربوط حکومت گلران	محمداسحق خان
۸	« میران زائی های مرغاب	عبدالرحیم خان
۹	« کهسان مربوط حکومت کهسان	محمدرضا خان
۱۰	« لکه مزار دولت یار چقچران	محمدرسول خان
۱۱	« کاسی	ملا عبدالغفور خان
۱۲	« سرمشکان پرچمن	ملا یارمحمد خان
۱۳	« تحت پرچمن	محمداکرم خان
۱٤	« ناوه کاکری پسابند	ضیاءالدینخان
۱۵	« تحت تولك حکومت تولك	سیدغیاث الدینخان
۱٦	« دوآب فرسی «	نیك محمدخان
۱۷	« کمنج شهرك حکومت شهرك	ملا یحیی خان
۱۸	« دره تخت اوبه	ملا محمودخان
۱۹	« قوش آسیا کشك	عبدالله خان
۲۰	« غورماچ مرغاب	محمدافضل خان
۲	« قرچغی قادس	غلام حیدرخان
۲۲	« لاله بای جوند	ملا محمدخان

مامورینی که بسلسله ترفیعات سنویه ترفیع نموده اند

۱ ص کاه کاه عبدالفتاح خان ولد عبدالصمدخان معلم برتبه پنج

و۳۷ نفر مامورین ومعلمین ومعلمات که پایانتر ازرتبه ۵ میباشند .

مدیریت صحیه

الف مریضان داخل بستر	٤۸۷ نفر
۱ - شفاء	۳۵ ٤ نفر
۲ فوت	۲۵ «

۳ باقی‌مانده داخل بستر ۲۷ «

ب- مریضا نیکه‌از شفاخانه ادویه برده‌اند

۱ - سرویس داخله		۸٤۰۰ نفر
۲	« جراحی	۱۳۰۲ «
۳	« جلدی	۱۸۹۰ «
٤	« سفلیس	٤۲۲ «
٥	« چشم	۱۷٦٤ «
٦	« معاینه‌خانه بازار قندهار	۸۲٦۱ «

ج- اجرا آت لابراتوار

۱ - معاینه تعامل کـان ۹٥۲ نفر

۲ معاینات ادرار وغیره ۸۰ «

د - تعداد واکسین‌ناسیون شدگـان:

۱ - تعداد واکسین ناسیون چیچك ۱۷۰۰ نفر

۲ « « تیفوس ۳۷۰ «

هـ- تعداد عملیات شدگـان بداخل شفاخانه ۹٥ نفر

و- « پانسمان شدگـان « « ٥۳٥٦ نفر

ز- « تداوی‌شده گان شعبه‌حمایه اطفال ۲٤۸۸ نفر

ح- فعالیت‌های‌مدیریت‌صحیه درقسمت‌مجادله‌وغیره

۱ - پودرپاشی وتزریق واکسین چیچك ذریعه هیئت‌صحی مدیریت‌صحیه درحکومتی کشك‌وگـلران

۲ « « « « « « « گذره و جلکه

۳ پودر پاشی سرای‌ها وهوتل‌ها وسماوارها وحمام های داخل منطقه بلدیه

٤ تمام‌فرقه عسکری ذریعه هیئت‌صحی مدیریت صحیه

٥ پودر پاشی‌راکبین موترهای که ازخارج منطقه ولایت ازشروع پودرپاشی الی‌حال وارد شهر گردیده اندتوسط نماینده صحیه درشرکت سرویس وحمل‌ونقل اجراگردیده .

٦ اطاق‌ها والبسه‌تمام افراد ومحافظ ومحبوسین زن‌ومرد پودرپاشی شده

۷ تـکمیل تعمیروترمیمات اطاق‌های‌اکسریز وبـکار انداختن دستـگاه مذکور توسط متخصص اکسریز وهیئت فنی آن

ط - تقرر اشخاص فنی

۱ - بناغلی دکـتور فیسترر المانی بحیث متخصص اکسریز

۲ ص دکتور حافظ احمدعلی‌خان دکتور بحیث دکتور ومعاون اکسریز

۳ « « میرآقـا خان حسـامـی « « امراض‌جلدی ومجادله سفلیس

٤ « « فتح محمد خان معاون بحیث معاون دکتور شعبه لابراتوار
٥ « « عبدالباقی خان « « « مستورات

مدیریت فوائد عامهٔ

الف ترمیم وتکمیل کار پل‌مالان
۱ـ سنگ کاری تاوه‌وپل به‌مخلوط ریگ‌وچونه‌وسنداه « ۹٤/۸۷مترمکعب
۲ـ کانکریت « « سمنت وریگ « ۱۳۹/۹٦ « «
۳ـ آستر کاری « « « « ۱۹٦۰/۷٤«مربع
ب ترمیمات‌وسرنگ پرانی‌وساختمان پلچك‌ها وغیر لین بادغیساب
۱ـ ترمیم وتوسعه سرك‌درحصه‌حدبخشی بلدیه‌هرات الی قعله‌مستوفی اخیر بندسبزك ٥ فرلانگ ٦۹ میل
۲ـ سرنگ پرانی بند سبزك تعداد فیر سرنگ‌پرانی ـ ۱٦۰فیر
۳ـ پلچك دره بوم کندن‌تهداب پایه‌های پلچك مذکور ۱۰۰/٤۰مترمکعب
٤ـ سنگ کاری پایه به مخلوط ریگ وچونه وسنداه ٦۰۱/۸۰« «
٥ـ سرسنگ پرانی ذریعه باروت به‌چهارموضع سرك دره‌بوم ۱۱۰۷/. فیر
٦ـ معبر خشکه‌تااخیررود دره بوم عرض٤مترارتفاع ۸۰ سانتی‌طول ٤۹/. متر
۷ـ پخت‌سرداش‌برای‌پل‌مذکورچونه ۱٤٥ خروار کابل‌خشت‌پخته ۱۰۸۰۰۰/. متر
۸ـ سرك جدید که به‌حصه پل مذکور کشیده شده عرض ۷مترطول ۸۰۰/. متر
۹ـ ترمیم‌وتوسعه‌سرك ازپل کهنه‌مرغاب‌الی‌سردره بوم‌بطول ۹ فرلانگ‌۱٤میل
ج ـ سرك اسلام قلعه
۱ـ ترمیمات سرك مذکورکه باثر بارندگی خراب‌شده بود ترمیم‌شد ۷٦ونیم میل
۲ـ سنگ کاری حصه سرحد اسلام قلعه بدون ریگ وجغل به عرض ٥متر و ارتفاع ۲٥ سانتی طول ۲٥۷/. مترمربع
۳ـ سنگ کاری عرض ٥متر ارتفاع ده‌سانتی جغل انداخته شده‌ـ ٥۰/. متر
د ـ سرك تورغندی
۱ـ ترمیمات سرك مذکور از مرکز الی تورغندی صورت گرفته ۷٥/٤ میل
۲ـ ریگ‌اندازی بندرباط به عرض ۳مترارتفاع٥سانتی طول‌سرك ۸۰۰/. متر
هـ ترمیمات وتمدید سرك جدیدشین دند
۱ـ ترمیمات ازمرکز الی حدبخشی فراه ۱۰٥/. میل
۲ـ تمدید سرك جدید از بازار شین الی شور داب خرما حصه حدبخشی فراه وصل میشود خام کاری سرك مذکور عرض ۹مترطول سرك ۲٤ونیم کیلو متر

ز-سرك هزاره جات

۱- ترمیمات سرك مذکور از مرکز الی او به ۶۳/۰ میل

۲- « « عمومی الی چشمه او به ۶/۲ «

۳- سر نگک پرانی ۰/ ۴۰ فیر

۴- توسعه سرك وسرنگک پرانی سرك حصه چشت شریف الی پل شیرخاج طول ۱۲ میل

تعداد فیر سرنگک ۲۱۳/۰ فیر

ترمیم تخت صفر ۲/۰ میل

ترمیمات سرك تنگی آزو وخارزار ۱۲۲/۰ کیلو متر

اجرا آت مدیریت عمومی مخابرات هرات

۱-دیوار احاطه سمت شمالی مخابرات بطول (۱۰۰) متر جدید اعمار گردیده

۲-لین های عمومی تیلفون سمت شین دند وتور غندی که قابل ترمیم بوده در مسافه (۲۸۲) کلیو متر ذریعه محافظین مربوطه فنی بانصب یك تعداد سلیتر جدید ترمیم شده

۳- به تعداد ۶ پایه سوچبورد جدید به تیلفو نخانه های سرحد تور غندی واسلام قلعه وحکومات کلان قلعه نو وغورات وغوریان ومرغاب نصب شده

۴-لین های جدید برای اجرای مخابرهٔ تیلفون های موسسات ومنازل شخصی بمسافه (۱۰۰۵۰) متر امتداد یافته جدیداً مخابره (۱۰) پایه تیلفون جاری شده

و موسسه عمرانات هرات

موسسه عمرانات که در برج دلو سال ۱۳۲۹ تاسیس واز اوائل سال ۱۳۳۰ شروع به کار نموده وبه پرداخت یك مبلغی طور قرضه از طرف د افغانستان بانك تقویه شده است اجراء آت اداری ودفتر داری به سیستم بانکی صورت میگیرد ودارای هیئت مدیره می باشد ریاست این موسسه حسب تصویب هیئت مدیره به عهدهٔ شاغلی عبدالغفور خان رنیا گذاشته شده وغرض ازتاسیس این موسسه پیشرفت امور عمرانی شهر هرات است تابرای مردم خانه های عصری میسروهم شهر جدید هرات دارای نفوس، مارکیت مسجد دکان حمام نل، تنویر وغیره مظاهر مدنیت شده بتواند وطبق پلان مرتبه حوزه تعمیرات شرکت ازحدود درب خوش قسمت شرقی شهر کهنه هرات است الی عمارت سینما بجانب پارك مرکز شهر جدید آغاز بهمین ترتیب خالی گاها واراضی مخروبه این منطقه آباد شود به توجه حکومت یك اندازه زمین واقع مقابل دروازه شرقی جامع شریف که به بلدیه وغیره تعلق داشت وهکذا یك قطعه زمین سمت شرقی تعمیر ارزاق سابقه مربوطه اداره فلاحت ویك اندازه زمین که به اداره زراعت مربوط بود بشرکت عمرانات طور فروش داده شد این اراضی که مخروبه ترین زمین های شهر جدید

به‌شمار میرفت‌وبواسطه پستی وبلندی ونامزروعی آن کسی‌میل‌تعمیر در آن‌نداشت بصورت بسیار مرغوبی تعمیر شده‌است که‌خلاصهٔ فعالیت شرکت عمرانات قرار ذیل است :

۱- درجنوب ادارهٔ زراعت جنوب شمالی‌جادهٔ که‌ازمقابل عمارت مخابرات طرف‌پارك میرود۳ کوتی بزرگ وقشنگ طرح‌وتعمیر وتکمیل گردیده که ازحیث آب‌وهوا وموقعیت تفوق وامتیاز فوق‌العاده دارد .

۲- درناحیه جنوب شرقی مخابرات وشرق تعمیر ارزاق در زمین مربع و سیعی که بشرکت داده شده دو عمارت موزون وزیبای عصری نقشه واحداث گردیده تماماً پخته و طرز های متنوع تکمیل شده است در شرق جادهٔ که از مقابل عمارت سینما بدروازهٔ خوش میرود مقابل پارك ودر وازهٔ شرقی جامع هرات که اراضی بلند وپست ودند آبی وجود داشت پنج عمارت عصری ویك کاروانسرای بزرگ دار ای آپارتمان های قشنگ که واجدهفتاد اطاق ودکان میباشدنیز تعمیر وتکمیل شده‌است علاوه برتعمیرات مذکور که‌ازاراضی خریداری خودآن‌وبه سرمایه‌شرکت بوجود آمده وبدسترس استفاده ضرورتمندان گذاشته شده تعمیرات ذیل دوائر دیگررا نیز موسسهٔ عمرانات به‌پایه تکمیل رسانیده است .

۱ - یکحوض آب بزرگ به پول بلدیه در وسط پارك سینما تعمیر نموده .

۲ -به‌پول اداره د برشنالوی شرکت‌احاطهٔ که‌تقریباً ۲۵مترعرض ویکصد مترطول وسی متر ارتفاع‌داردبرای نصب‌دیزل های‌جدیدبرق حفروخاك برداری نموده که‌اکنون این‌موضع‌برای محل‌اداره وعمارت‌رهایش‌مستخدمین خارجی برق‌تعین شده‌درزمین مذکور یك‌عمارت‌دوطبقه‌ئی بزرگ‌برای مستخدمین‌خارجی برق‌ویك‌عمارت دوطبقه‌ئی دیگر برای مغازه‌های فروش‌سامان برق‌وغیره ازطرف‌موسسه عمرانات‌مطابق نقشه‌عصری‌تعمیرو تکمیل شده‌وهم یك‌عمارت بزرگ‌سه طبقه‌دیگر برای ادارهٔ نمایندگی دبرشنالوی شرکت نقشه ومواد آن تهیه شده که‌عنقریب کارتعمیر شروع‌میشود .

۳- تعمیر بزرگ‌جای نصب‌دودیزل ۵۰۰ کیلواته‌برق که کاملاً پخته وبه سمت کار شده‌توسط این‌موسسه به‌پولد برشنالوی شرکت‌در شمال‌باغ شاهی‌تعمیر گردیده وهکذا یك عمارت‌دیگربرای بسته‌کاری کارخانه ورهایش مستخدمین دیزل‌های مذکور ازطرف موسسه عمرانات درموضع‌فوق تعمیرشده .

٤- یك‌عمارت به‌پول مدیریت زراعت‌هرات برای دیپوی ادویه‌های زراعتی توسط این موسسه دراخیر سال ۱۳۳۱ آبادشده‌است .

۵- تعمیرنیم کارهٔدار الحکومگی هرات‌که درهرات نظیرندارد به‌اساس نظریهٔ‌مقام دارالحکومگی‌دراواخرسال ۱۳۳۱ ازفوایدعامه منفك‌وکار تعمیرآن‌به‌موسسه عمرانات محول‌شده ویك‌حصه کارآن‌توسط شرکت‌عمرانات انجام‌شده .

۶ - یك حصه تعمیر ریاست گمرك هرات که دراواخر سال ۱۳۳۱ حسب ضوابط به مقام دارالحکومگی شرکت عمرانات محول شده و مواد لازمهٔ آن تهیه شده و کارتعمیر آن عنقریب شروع می شود .

محکمه شرعیهٔ ابتدائیه مرکز ولایت هرات

۱ - صورتهای دعوی فقرات حقوقی	۱۱۰ -	فقره
۲ - فیصله جات دعاوی حقوقی	۱۰۹	»
۳ - صورتهای دعوی فقرات جزائی	۸۱	»
٤ - فیصله جات جزائی	۸۱	»
۵ - ابراء خط	۳۲۰	»
۶ - وکالت بالشهود	۶۰	»
۷ - وکالت بالاقرار	۵۲	»
۸ - رسید خط شرعی	۳۱	»
۹ - اقرار خط	۱۰	»
۱۰ - وصایت خط بالدعوی	۸	»
۱۱ - صلح نامه	۱	»
جمله	۸۵۳	فقره

مدیریت انحصارات دولتی

تشکیلات اداری که درسال گذشته منحیث ابتدائی بودن مؤسسه به پایه تکمیل نرسیده بود امسال نظربه وضع کار تجارتی که درطی اجراآت سال مذکور بدست آمد تکمیل ودرمرکز علاوه برشعبات محاسبه ، کنترول ، شکر ، پطرول ودخانیات که درسال ۳۰ تشکیل شده بود (سه) شعبه دیگر بنام اجرائیه ، تعمیر ، ترانسپورت تشکیل علاوه برنمایندگیهای پطرول وشکریك نماینده گی فروش وذخیره پطرول وفروش شکر در تورغندی ویك نماینده گی فروش پطرول وروغنیات درقلعه نوتشکیل شده است .

امور عمرانی و تخنیکی

۱ بپیمانه (۷۷۰۰۰) گیلن درمیدان مولوی و (۲۵٤۰۰) گیلن درتورغندی و (۵۰۰۰) گیلن درقلعه نوتانکهای ذخیره وفروش به اصول فنی واساسی ساخته شده وعلاوه برنصب تانکهای فوق نصب بعضی پمپها و غیره نیز صورت گرفته

۲ میدان نصب تانکهای ذخیره و فروش واقع بندر مولوی به ساحه (چهار) جریب ازدوسمت به دیوار پخته کاری وازدوطرف دیگر که مقابل سرك تورغندی واسلام قلعه واقع شده به کتاره بسیارزیبا وجالبی احاطه گردیده وبه داخل احاطه مذکور به منظور حفاظه

موترهای تانکدار شش باب گاراج تعمیر وتکمیل شده که فعلاً قابل استفاده است و کذا برای رهایش ودفتر ماموریت و گدام روغنیات یك عمارت دوطبقه مکفی طبق نقشه اساسی تحت اعمار گرفته شده .

۳ـ محل نصب تانکهای ذخیره وفروش نماینده گی تورغندی به مساحه (پنج) جریب دیوار احاطه آن به صورت پخته کاری تکمیل وچهارباب گاراج نیز برای نگهداشت موترهای انحصارات درشرف تکمیل است وبرای رهایش ماموریت ومحل دفتر آن یك عمارت عصری نیز به عین نقشه نماینده گی مولوی شروع به تعمیر شده .

٤ـ برای تأمین احتیاجات نماینده گی قلعه نو نیز یك باب عمارت که ازهر حیث مکفی گفته میشود حسب الامر مقام ایالت کار ساختمان آن شروع ودرظرف ۲۰ روز به پایه تکمیل رسیده واکنون درمعرض استفاده نماینده گی موصوف قرار گرفته است .

٥ـ علاوه برتعمیرات فوق درهر نماینده گی یك یك اطاقیه بنام بهره خانه بعضی ساخته شده و بضی درنظر است که تعمیر شود

٦ـ درنماینده گی پطرول پل ریگینه یك عمارت نیم کاره به جمله جایداد شرکت قند سازی به انحصارات دولتی سپرده شده بود که انحصارات هرات برای اکمال آن مواد عمرانی تهیه و نظر یه دارد که امسال آنرا تکمیل کند

امور اقتصادی

۱ـ درسال ۱۳۳۱ مقدار (۱۸۵۱۳۱/۶۲٥ کیلو) پشم خریداری وعدل بندی شده به کشکی حمل وعوض قرارداد نمبر ۲٥ ستمبر ۱۹٥۰ بهدولت شوروی تحویل داده شده.

۲ـ درسال ۱۳۳۱ به تعداد (۷۷۰۰۰) رشته روده ذریعه تجار هرات به وساطت مدیریت انحصارات هرات ازگمرك محصول وبه خارج صادر شده است .

واردات

۱ـ درسال ۱۳۳۰ توسط مدیریت انحصارات هرات (٤۷۷۲۸) گیلن پطرول از شوروی توسط لاری های انحصارات وارد شده

شکر

درسال ۱۳۳۱ مقدار (٥٤۹٤٥) سیر شکر روسی باساس قرار داد ۲٥ نومبر ۱۹٥۲ وارد شده همچنان (۲٤۸۷۳) سیر شکر امریکائی ازطریق قندهار وارد وتحویل گدام هرات شده است .

قند خشتی

از جمله قرار داد نمبر ۲٥ نو مبر ۱۹٥۳ روسیه مقدار (۱۳۸۳٥) قند خشتی وارد هرات شده است .

۴- توریدروغنیات :
یك مقدار مکفی ازهر نوع روغنیات موتر ازقبیل اقسام مبلایل وسیایل و گریس باب که مورد ضرورت‌عامه است از مرکز توریدودرمعرض استفاده‌عمومی قرارداده شده‌است .
واردات متفرقه
درهفتماه اول سال ۱۳۳۱ به تعداد نه عراده موتر تیز رفتار ربو و میداء روسی وپنج پایه ترازوی کیلو گرامه ازشوروی واردشده
چون در این اوخر قلت سگرت‌در بازارهای هرات‌محسوس‌می شد انحصارات هرات باریاست مرکزی داخل‌اقدام و بالنتیجه در حدود پنج هزار پاکت سگرتهای هر رقم امریکایی‌وارد و درمعرض استفاده گذاشته شده
سه عراده موتر رقم زیس روسی‌معه واگون‌جهة‌پطرول‌رسانی‌ازشوروی‌خریداری شده
ج-فروش
۱-فروش شکر: درهذاسنه‌درمقدار فروش شکرافزودی به عمل‌آمده‌وبدون هیچ‌گونه محدودیتی علاوه بر مغازه های مفتوحه انحصارات بهر کس و بهر پیمانه که مورد ضرورت باشدداده میشود وکذادرفرانیزدرفروش شکر تسهیلات زیادی فراهم‌شده که‌اکنون درهرات ونواحی‌آن وحکومتی اعلی‌فراه درتورغندی نیز یك نمایندگی فروش شکر افتتاح شده
۲- ازبرج اسدامسال‌به‌اینطرف فروش پطرول‌درهرات به‌صورت آزاد به‌مراجعین به‌هرپیمانه که خواهش میکردند راساً ازتانکهای مربوطه داده شده فروش دیگر نمایندگیها فراه تورغندی، قلعه‌نو، ازبرج‌میزان‌به بعدبصورت آزادجریان داده‌شده که به‌ترتیب‌فوق از ابتدا سال ۱۳۳۱ الی اخیر فروش پطرول (۱۷۵۶۸٤) گیلن است
۳- روغنیات‌لازمه موتر نیزبه‌هریك ازضرورتمندان بدون‌قید ازتانکگ های مربوطه پرداخته‌شده
د- امورترانسپورتی:
امسال شش عراده لاری تانکدار به‌منظور توریدپطرول تحت‌نظارت مدیریت انحصارات هرات به‌کار انداخته شدکه به هریك نمایندگیهای مربوطه دروقت و زمان علی‌الفور ازکشکی ویاذخایر تورغندی پطرول میرساند نتیجه کار حمل ونقل پطرول رضائیت بخش است

امور ولایت مزارشریف

مدیریت صناعتی محبس

درمدیریت صناعتی درشقوق مختلفه از قبیل نساجی سطرنجی بافی قالین بافی نختابی ورنگ ریزی سمنت سازی ، نجاری ، آهنگری ، خیاطی ، خبازی محبوسین کار نموده وبرای کارهای صنعتی وادامه حیات آبرومند تربیه شده ونتایج کار آن خیلی رضا ئیت بخش است ومی شود زمانیکه ازمحبس خارج شوندحیات خودرا بدرستی تأمین نمایند وعضو مفید ونافع جامعه بحساب روند .

مدیریت زراعت

مدیریت زراعت درسال ۱۳۳۱ جهةسرسبزی وغرس اشجار اقدامات لازمه نموده برعلاوه که در باغهای مربوطه نهالشانی وقوریه‌ها را ترتیب گرفته به تمام محالات اوامر لازمه داده که‌درکنار نهرهاوشاخ جوی‌های که آب دایمی دارند نهالهاي‌مثمروغیرمثمر از قبیل توت وعرعر وبیدغرس نمایند که‌ازطرف زمین‌دارهاتحت‌نظر حکام وعلاقه دارها عملی گردیده وهم‌برای اینکه زارعین مفاد بیشتر بدست آرند اهالی تشویق شدند که به‌دقت کشت کبود زراعت پخته‌رادر نظربگیرند چنانچه درین سال مقدار حاصل پخته نسبت به‌سالهای سابق دونیم چند گردیده که‌در صادرات مملکت افزوده وهم‌دائره زراعت جداً جلوگیری نموده که زارعین چگت‌سیاه (تخم‌سیاه پخته) رازرع نکنند وبه عوض از تخم های خوب وسفید که حاصل بیشتر بار می آورد زرع نمایند و ما بقی اجراآت مدیریت زراعت مزارشریف قرار آتی است

الف- دراوائل سال‌جاری مدیریت زراعت‌برای مجادله ملخ اقدام‌و(۱٤۳۱۹۷)جریب زمین ملخ دارذریعه خمچه طور کیمیاوی و محلی جرکنی وخاك پوشی مدافعه گردیده وملخ های آن محو ونابود شده اند .

ب- پس‌ازاقدام‌برای‌مدافعه‌ملخ‌ذریعه‌مامورین‌فنی مجادله راجع‌به کشف‌مواضع‌زه‌گذاری ملخ اقدامات شده ونظربه راپورهای که‌مامورین مجادله ملخ بمدیریت زراعت داده‌اند (۵۳٤۵۸) جریب زمین‌که ملخ‌ها زه‌گذاری نموده بودند تحت کشفیات قرار گرفته است

ج - تعمیر دیپوی ادویه ضد حشرات مضره قریب اختتام است

د - درهدا سنه برای متقاعدین‌ونواقل وغیره درمربوطات ولایت مزارشریف به‌تعداد (۳۹۳۱۷) جریب زمین اعطاء گردیده است

شق تعمیرات

تعمیر سینماً اساسی بصورت پخته کاری از سال ۳۰ شروع منزل اول ودوم آن بحصهٔ پوشش رسیده تعمیر گدام بلخ هم بصورت پخته کاری بوده درسال جاری تقریباً به پایهٔ تکمیل رسیده یك تعمیر گدام سنگچهارك الی کرسی پخته کاری ودیوارها خامگاری گنبد ها وتذر ازخشت پخته معهٔ گل درسال جاری کار مذکور بپایهٔ تکمیل رسیده مورد استفاده قرار دارد

تعمیر گدام درهصوف تعمیر گدام دولت آباد تعمیر گدام خلم تعمیر گدام شولگر .

« « سمنگان بصورت عمومی پخته کاری بوده یکحصه یعنی یك سمت آن تکمیل و سمت دیگر آن نزدیك است تکمیل شود

ترمیم وتعمیرالحاقیه مکتب نمره ۳ مطابق نقشه مرتبه تکمیل شده است

مکتب نمبر٤ چهارصنف آن مطابق نقشه تکمیل گردیده است

تعمیر حکومتی نهرشاهی بصورت پخته کاری به پوشش رسیده

ترمیمات عمارت دوائر مرکز

۱- ترمیمات ۱۱٤٦ /۰.۳ مترمربع

۲- « ۸۹ /۲۱« مکعب

شق معابر

سرك کلفت به طول ۱۹ کیلومتر عرض ٦ متر پخته کاری شده سرك دروازه قم آخچه وتنگی خلم که با ثر سیلاب خراب شده بود به طول ۱۳۰۰/۰ متر وعرض ٦ متر سنگ کاری شده

سرکهای امام صاحب و آقچه حصهٔ حکومتی شبرغان و گورمار مربوط حکومتی نهرشاهی طول ۱٤٥ کیلومتر عرض ٦ متر ریگ اندازی شده .

پل چکش آقچه بصورت عمومی پخته کاری بوده دارای دو کمان وپنج متر طول میباشد کارمذکور درسال جاری تکمیل ومورد استفاده قرار گرفته

پل چرنماز گاه پخته کاری یك کمانه شش متره امسال تکمیل ومورد استفاده قرار گرفته

درحکومتی خلم پنج پایه پلچك های سرك کلفت بصورت پخته کاری تکمیل شده .

پلچك های سرك کلفت ساخته شده « « « دو پایه

مدیریت احصائیه

مدیریت احصائیه در سال ۱۳۳۱ مطابق تعلیمات نامه جدید داخل اقدامات گردیده در تمام محالات اشخاصیکه داخل احصائیه نشده بودند داخل احصائیه گردیده و با یشان تذکره داده شده و هکذا در شهر مزارشریف وحکومت نهرشاهی وعلاقه‌داری دهدادی بصورت عموم جدیداً نفوس شماری توسط هیئت ها بعمل آمده و مطابق اصول احصائیه ثبت سجل تذکره معکس بافراد توزیع شده و قرارمعلوم در تعداد نفوس دو نیم چند نسبت سابق افزودی بعمل آمده است

ریاست بلدیه

امسال برعلاوه ۱۶ باب عمارت که از طرف اشخاص ساخته‌شده عمارات ذیل ازطرف بلدیه آباد گردیده یك مسجد در رگذر چگری جدید ، یك مسجد واقع جاده جنوبی روضه‌شریف، یك مسجدمفتی طوره‌قل‌خان واقع جاده‌شرقی بازارشاهی، یك مسجدواقع بالاحصار سرك‌شرقی روضه مبارکه تعمیر شده و مسجد خانقای حوض سر پوشیده ومسجد تحت‌طاق معه حوض آب واقع سرك غربی روضه شریف ومسجد نور دیوال بیکی ترمیم و سرك بازار شاهی ۶۰۰۰ مربع‌مترسرك‌شرقی ۳۵۰۰ مربع متروسرك غربی ۱۲۰۰ مربع ریگک اندازی‌شده‌وهم‌برای موقع پولیس ٤ باب جدیداً تعمیر گردیده

مدیریت مخابرات

لین های داخل شهر ودوائر که علی العموم ازسیم لچ تمدید شده بود بصورت فنی جدیداً از سیم فیلد وائر تمدید شده است ازمرکز مزارشریف الی‌بلخ بفاصله (٦) کروه لین جدید تمدید یافته است لین تیلفون دهدادی که بمرور زمان پایه های آن کوتاه واز کار بر آمده بود تجدید و بصورت اساسی لین آن تمدید گردیده برای تسهیلات امور مخابراتی دهدادی و پسته خانه جدید در دهدادی تاسیس گردیده از سال ومرسول پسته دهدادی که درهفته سه روزبروزهای یکشنبه‌وسه‌شنبه و پنجشنبه بود باستثناء ایام جمعه به هفته (٦) روز تعدیل‌شده برای تسهیلات امور مخابروی آقچه یك تلگرافخانه سیمدار جدیداً در آقچه تاسیس گردیده

مدیریت صحیه

اول ـ بشفاخانه مستورات یك نفر قابله ماهر بحیث ماموره مقرر شده چنانچه وضع حمل های غیر طبیعی در طول سال تماماً بشفاخانه صورت گرفته است کذا عملیات

جراحی نسائی که قبلا صورت پذیر نبود اکنون چندین عملیات‌های مهمهٔ نسائی درشفاخانه مذکور موفقانه صورت گرفته ومی گیرد همینقسم عملیات‌های مهمهٔ گوش و گلو و بینی که سابقاً درشفاخانه‌ملکی بعمل نمی آمد در سال ۱۳۳۱ با پرسونل جدید موفقانه صورت می گیرد در ابتدای سال ۱۳۳۱ یك شفاخانه بصورت معاینه خانه درسرپل تاسیس گردید که اکنون کار آن جاری است. درین اواخر یك‌معاینه‌خانه درخلم‌منظوری گرفته شده وپرسونل آنهم مقرر گردیده وعنقریب شروع بـکار مینمایند تهیهٔ یك دستگاه اکسریز بوزارت صحیه پیشنهاد واز آنجا آردر داده شده که عنقریب واردخواهد شد که دستگاه‌مذکور احتیاجات معاینوی مدیریت صحیه رارفع خواهد نمودبرای موسسه حمایهٔ اطفال ومادران جای تهیه شده درهذالسنه‌متجاوز ازسی‌هزار نفر درهر دوشفاخانه معاینه شده‌اند

اشخاص موظف مرکز مزار شریف

سرطبیب	دکتور محمد آصف فقیری
دکتوری جراحی	« عبدالله خان حلیم
دکتورشفاخانه مستورات	« غلام علیخان رشیدی
مامورہ	خدیجه بیگم

مدیریت معارف

۱- تمام مکاتب‌مربوطه‌از طرف مفتشین معارف معاینه ونتیجه معاینه‌ها بمدیریت رسیده وتحت اجراء قرار گرفته

۲- اکثر مکاتب ذریعه‌داکتران مدیریت صحیه معاینه گردیده وکسانیکه بـامرض مبتلابوده وبه غرض علاج به شفاخانه محول و تحت علاج قرار داده شده اند. برعلاوه تمام طلاب مکاتب مربوطه آبله کوبی‌واکسناسیون ضد محرقه وتیفوئید وحمای[الـه دار وغیره تطبیق ودراکثر مکاتب پودرپاشی صورت گرفته است

۳- طبق پلان مرتبه نسبت به سال گذشته‌باترتیبات‌مکمل‌تری درحصهٔ اخذجدیدالشمول اقدامات و در سال جاری به تعداد (۲۱۵۷) طفل بمکاتب مربوطه جدیداً اخذ وشامل گردیده که درآن جمله صنف اول مکاتب دهاتی نیز شامل میباشند نظر به سال گذشته در هر مکتب صنف اول دارای دوسه، چهار، حتی پنج شعبه نیز میباشد. علت این‌ازدیاد هماناترتیب وانتظام که‌هیئت‌های جدیدالشمول برقرار ساخته اند میباشد.

٤- در طی سال جاری مدیریت معارف توانست سی باب مکاتب دهاتی پس از اینکه در تعیین مواضع آن ازوکلای مجلس مشوره‌وحکام کلان نظریه گرفت درسرتاسرولایت تاسیس وافتتاح نماید کتب وسامان تعلیمی توزیع ومعلمین صحیح به انتخاب‌خوداهالی‌مقرر واز طرف مقام دارالحکومگی منظور گردید این‌مکاتب اکثرازطرف اهالی بحسن صورت استقبال درآن یکتعداد اطفال شامل گردیده است

۵ ـ در اثر تفتشین امتحانات در ختم سال تعلیمی به (۲۵) نفر از معلمین مکافات داده شد .

۶ ـ پس از ختم امتحانات سالانه وغور وتحقیق نتایج عمومی مکاتب مزار شریف (۳۲۸) نفر فارغ التحصیل صنف ششم گردیده که از آن جمله یکتعداد بغرض شمول بمکاتب مسلکی بمرکز اعزام شدند که در آن جمله یك تعداد فارغ التحصیلان صنف نهم لیسه نیز شامل میباشد

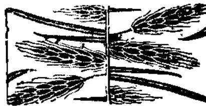
۷ ـ مکتب نسوان نظر بسال گذشته پیشرفت شایانی نموده مخصوصاً به تعداد آن افزوده شده وتخمیناً دوچند گردیده که مدیریت معارف مجبور است برای سال آینده درتعداد اطاق های درسی و تعداد معلمات آن بیفزاید درطی دو سال اخیر آن مکتب دارای (۷) صنف وشعبه گردیده و بمرحله سال چهارم تعلیمی قدم گذاشته است

۸ ـ در طی سال جاری تعمیر تمام مکاتب مربوطه مدیریت معارف ترمیم وتعمیر گردیده به عمارت مکتب نمبر ٤ و نمبر ۳ الحاقیه تعمیر ولیسه مزار شریف ترمیم ورنگمالی شده وکتار های باغ آن تخریب ودوباره تعمیر گردیده

۹ ـ به تاسیس وافتتاح کورس اکابر اقدام چنانچه فعلاً در عمارت مکتب نمبر ۱ واقع عزیز آباد کورس مذکور درجریان است

همچنان کورس لسان افتتاح شده که دارای (۲۵) شاگرد بوده بسرعت پیش میرود .

۱۰ ـ امسال (۲۹) نفر معلم جدید بمکاتب مربوطه مقرر شده

امور ولایت قطغن

مدیریت عمومی معارف

امور تدریسی

۱ - تعمیر یکباب مکتب نسوان در بغلان صنعتی

۲ - مکاتب مربوطه سه بار ذریعه مفتشین تفتیش ونیز ذریعه مدیر معارف اکثر مکاتب معاینه برای بهبود امور هدایات مفصل بهمعلمین وسرمعلمین داده شده

۳ - رویهمرفته در سال تعلیمی جاری نهصد وشش نفر طلبه در مکاتب ولایت قطغن جدید داخل ودرنتیجهٔ امتحان سالانه دوصدوبیست وهفت نفر شاگرد از مکاتب ابتدائی فارغ التحصیل شده‌اند وهمچنان تعداد طلبه جدید شمول برای مکاتب نسوان پل خمری وبغلان صنعتی اخذ گردیده است .

٤ - ازشروع سال ۱۳۳۱ درحکومت کلان تالقان ده‌باب ودر حکومت کلان قندوز ۸ باب ودر مربوطات حکومت کلان پلخمری چهار باب مکتب دهاتی تاسیس وسامان ولوازم تحصیل چهار مکتب دهاتی دیگر نیزبه حکومات مزبور فرستاده شده که حکومات مزبور به تاسیس آن در مواضع لازمه داخل اقدامات میباشند وعنقریب افتتاح خواهد شد .

٥ - در اثر تفتیش ومعاینه مکاتب درسال ۱۳۳۱ ازجمله ۱۹٤ نفرمعلمین وسرمعلمین ۳۱ نفر مجازات داده و٤٦ نفر مکافات دیده اند .

مکتب متوسطه بغلان درسال جاری به‌لیسه تبدیل ومکتب ابتدائی خان آباد مکتب متوسطه شده است .

امور اداری

نظربه عدم گنجایش طلاب در عمارات مکاتب خان آباد وقندز یك یك عمارت الحاقیه برای مکاتب مذکور ساخته‌شده که‌هر کدام‌دارای‌چندین‌اطاق‌درسی‌وتحویل خانه‌میباشد

بامهای اطاقهای مکتب رستاق وقسمتی ازدیوار های آن که خراب وقابل ترمیم وتجدید گردیده بود ترمیم وتجدید شده

عمارت عصری لیسه بغلان به‌پوشش رسیده وکار آهن پوش آن جاریست که‌درسال آینده به‌خواست خداوند قابل استفاده میگردد

عمارت مکتب ینگی‌قلعه دروازه های آن ساخته شده وترمیم گردیده است .

تمام مکاتب قابل ترمیم ویکعده از مکاتب که کلکین های‌آن آئینه نداشت‌ویا بمرورزمان شکسته بود ترمیم وآئینه‌های آن نصب شده است

چون مکتب ده‌صلاح اندرآب عمارت موزون وموافق نداشت لذا نقشهٔ عمارت مکتب مذکور ترتیب وبه تهیه مواد آن پرداخته شده که در سال آینده کار تعمیر آن آغاز خواهد شد .

برای شاغلی غلام قادرخان حاکم کلان تالقان وشاغلی سراج‌الدین خان حاکم کلان قندز وشاغلی حبیب‌الله خان حاکم کلان پلخمری وشاغلی محمد ایوب خان حاکم خان‌آباد وشاغلی غلام محیا لدین خان حاکم رستاق که‌در پیشرفت امور معارف فعالیت وجدیت نموده بودند از طرف مدیریت معارف بامضای مقام ولایت تشکر نامه داده شده.

۱- درحصه اسلام قلعه‌ناحیه ۲ ازطرف اهالی و درحصه دروازه کن ازطرف شرکت نساجی تعمیرات جدیدطبق نقشه آبادگردیده است .

ب مدیریت بلدیه خان‌آباد

درمندوی باصول‌عصری‌مطابق نقشه‌ازطرف‌بلدیه هفتادباب وازطرف‌اهالی یکصدوپنجاه باب‌دکان جدیدتعمیر وبه‌معرض استفاده گذاشته‌شده که‌تماماً رواقدار دارای‌مارکیت وپخته کاریست

درحصه چوک خان آباد از طرف بلدیه ٤٨ باب دکان‌های عصری پخته کاری تعمیر شده‌است وهکذادررستهٔ مسگری خان‌آبادهفتاد وشش دکان بصورت پخته‌کاری تعمیر گردیده است

درحصه جنوب‌شوراب‌ازطرف‌اهالی‌پنجاه‌باب‌دکان‌پخته کاری تعمیر شده‌است دروسط شهرمسجدجامعی که قبلاً بنام مدرسه‌محب‌الله‌خان‌مرحوم آباد گردیده‌بودچون‌سالهای زیادی‌گذشته ومسجد خراب گردیده ذریعهٔ پول اعانه ازطرف اهالی وغیره سرازنو بصورت موزون وپخته کاری تعمیر گردیده‌است که‌باندازه پنج‌هزارنفردرآن گنجایش‌دارد

ج بلدیه حکومت کلان قندز

۱- تعمیربزرگ دو منزله بلدیه پخته کاری که منزل اول اکمال ومنزل دوم آن درشرف تکمیل است

۲- کافی عصری مطابق نقشه پخته کاری ۳ باب .

۳- دکان‌های پخته کاری که‌مطابق نقشه‌دربین شهر آبادشده ۲۸۰ باب

٤- حمام‌عصری کلان مطابق نقشه یك دربند

٥- سرای‌پخته کاری « « یك‌دربند

٦- بیت‌الخلادردوره‌های شهر مطابق‌نقشه ٥ باب

۷- پل‌های پخته کاری دربین شهر ۲۱ باب

۸ -تعمیر استدیوم کلان بالای دوره‌شهر مطابق‌نقشه‌یك‌باب .

۹ - محصول بلدیه که درسال‌های گذشته اخذنشده بود ازشرکت‌پخته‌ازسال ۱۳۳۰ و۱۳۳۱ اخذ گردیده است .

اجراآت بلدیه بغلان صنعتی

بلدیه بغلان صنعتی برای ۱۲۴ خانوار مامورین و کسبه کار که خانه وجای رهایش نداشت یك اندازه زمین در بغلان صنعتی خریداری و باساس نقشه بداخل شهر بدسترس آنها گذاشته که برای خود جای رهایش تعمیر کنند باین ترتیب بلدیه هم ازدرك محصول صفائی آن مالك یك چشمه جدید وارداتی شود به تعداد شصت دکان جدید بصورت پخته کاری که ملکیت بلدیه گفته می شود تعمیر بدسترس اهالی گذاشته شده برعلاوه ٥٤ باب دکان توسط اهالی بصورت پخته کاری ساخته شده است .

یك سرای گاراج ویك مارکیت نیز برای استگاه موتر وگادی وغیره مطابق نقشه توسط اهالی ساخته شده است .

یك مسجد جامع به عرض وطول ٥٧٠ متر مربع در بغلان صنعتی بصورت پخته کاری وخیلی قشنگ تحت تعمیر گرفته شده که به پوشش رسیده است .

دو سرای ذریعه اهالی در بازار برای استفادهٔ مردم تعمیر شده است.

مدیریت معدن تالقان

ازدرك نمك که بفروش رسیده تا آخرسال قیمت آن بالغ بر ٤٣٥-٥٢٥ افغانی گردیده است

مدیریت معدن کرکر

فروش ذغال سنگ - ١٠٨٣٨٥٩- افغانی

الف بلدیه پلخمری .

تعمیر ١٦ باب دکان درحصه مندوی پلخمری که یك رسته آن تماماً آباد و رسته دوم نیمکاره است وهکذا یك رسته دکان های جدید به لین کابل از طرف بلدیه پل خمری تحت تعمیر است .

یك حمام پخته کاری که اطاق های انفرادی عصری نیزدارد در بازارپل خمری بملکیت حاجی محمد یعقوب خان آباد گردیده

امور ریاست تنظیمیه جنوبی

مدیریت صحیه

۱- تعداد مریضان مراجعین مدیریت صحیه از آغاز سال ۱۳۳۱ الی اخیر «۱۸۶» نفر

صحت	فوت	داخل بستر ۱۸۶ نفر
۱۶۷ نفر	۱۳ نفر	۶ نفر

۲- بمریضانیکه دواء داده شده ۱۴۶۱۶ نفر

۳- اطفالیکه ابله کوبی شده اند ۲۰۰۰ »

۴- بمواضع مختلفه مربوطه ریاست بلدیه پودر پاشی دی دی تی شده

مدیریت گمرك

۱ - از شروع سال ۱۳۳۱ الی اخیر قوس محصول وارداتی ۲۹۵۳۹۸/۸۹ افغانی ومحصول صادراتی آن ۲۰۱۴۶/۵۶ افغانی تحویل خزانه گردیده است

مدیریت مطبوعات

۱- جریده وږ ا نگه که از سال (۱۳۲۱) بولایت جنوبی افتتاح گردیده بود درهفته یکمراتبه نشرمیگردید از آغاز ۱۳۳۱ طور روز نامه نشرات می نماید .

۲- بمناسبت دومین سالگرهٔ پښتونستان یك رساله بنام «ملی یووالی» درمطبعه گردیز چاپ وتوزیع گردیده است .

۳- امتحانات کورسهای پښتو ازسمستراول الی پنج ذریعه هیئت منتخبه اخذ ونتیجه آن بمدیریت عمومی پښتو ټولنه فرستاده شده است .

۴- از شروع سال ۱۳۳۱ الی اخیر برج جدی نظر بپروگرام منظور شده ۲۰ دقیقه ۱۶۲۹ ساعت لودسپیکرها چالان بود

مدیریت عمومی معارف

۱ - نتیجه امتحانات سالانه طلاب مکاتب مربوطه ولایت جنوبی

تعداد طلاب شامل مکاتب ولایت جنوبی (۴۴۲۰) نفر

شامل امتحان	(۳۰۳۷) »
کامیاب	(۳۲۰) »

نا کام (۸۵) نفر
محروم (۸۹۳) «

۲- یکباب مکتب دهاتی علاوه بر ۲۲ باب مکتب های رسمی جدیداً بحکومت جانی خیل تاسیس گردیده است :

مدیریت مخابرات .

۱-: امسال لین های تیلفون بین حکومت جدران و حکومت کلان خوست و علاقه داری های مربوطه آن و لین های تیلفون و سوچبورد حکومت کلان خوست و حکومت تنی و علاقه داری های مربوطه آن و لین های بین حکومت کلان خوست و حکومت چمکنی حکومت جاجی و حکومت از رو و مواضع مربوطه آن ترمیم و به اندازهٔ سیزده هزار پایه چوب ۹ متره الی ۵ متره جدیداً دستیاب و عوض پایه های سابقه نصب گردیده است

۲ - لین تیلفون کابل الی کوتل تیره و از سوچبورد مرکز الی درهٔ جدران و از مرکز الی رود احمدزائی و از مرکز الی حکومت زرمت پایه های تیلفون و نواقص لین های مذکور توسط اشخاص فنی مدیریت مخابرات اصلاح و علاوه بر آن یکنفر میخانیک که از وزارات مخابرات جهة اصلاحات تیلفون ها بولایت جنوبی فرستاده شده بود ترمیم سوچبورد مرکز وغیره تیلفون های مربوطه ولایت جنوبی را اکمال نموده است :

مدیریت فواید عامه

۱ اصلاحات تیکه بین سرك جدید گردیز و سیدخیل جدران توسط یك تعداد نفر از تاریخ ۱۹ سنبله الی ۲۰ قوس بعمل آمده و از دوراهی سرك خوست الی درهٔ ملاقدرت خط سیر سرك تسطیح و ترمیم گردیده طول آن ۱۲٫۰۰ کیلومتر

۲ از دره ملاقدرت الی بالای کوتل که بعضاً پر کاری هم شده ۹٫۰۰ کیلو متر

۳ از بالای کوتل الی اخیر کوتل سرنگ پرانی بعمل آمده ۲٦٤٫۰۰ فیر سرنگ

٤ از پائین کوتل الی شبکگ خیل علاوه بر تسطیح سطح سرك بمواضع لازمه سرنگ پرانی بعمل آمده «۸۲» فیر

۵ از شبکگ خیل الی آسمانی ترمیم و یك اندازه جغل کاری هم شده است

٦ از آسمانی الی حکومت وزی جدران علاوه بران که در عرض سرك توسعه داده شده به تعداد (۲۸) فیر سرنگ پرانی شده

۷ ار وزی جدران الی لکه تیکه سنگ کاری کنارهای سرك ترمیم شده است

۸ از لکه تیگه الی سید خیل علاوه از غلطید گی ها ی کناره های سر ك نسبت

خرابی پل سید خیل راه موقتی برای عبورعراده ها به‌تعداد (۸۲) فیرسرنـگ پرانده شده وسنـگ کاری وتسطیح نیز ترمیم گردیده است

۹ تمام حصص سرك تمدید شده ترمیم واندازهٔ کار آن حسب ذیل است

۱ سر نـگ های فیرشده (۵۱۰) فیر ۲ فوته

۲ سر نـگ پرانی (۱۷۰) متر مـکعب

۳ جبل کاری ۵۵۴/۱۰ متر مـکعب

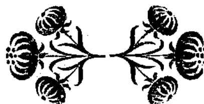
٤ کندن کاری ۵۹۲/۷۵ متر مـکعب

۵ پرکاری وتسطیح سرك ۱٤۷۲/۳۵ متر مـکعب

۲ سر نـگ کاری کناره‌ها ٦٦۲/۲۵ متر مـکعب

۱۰ یـکقسمت کار تعمیر دارالحکومه گی وتعمیر مـکتب عبدالحی از قبیل معماری ونجاری آن بـکلی تـکمیل گردیده است.

۱۱ کار ترمیمات حرمسرای ورنـگمالی هوتل وفرش سنـگ سمتی اطاقهای مدیریت مخابرات اکمال شده‌است.

امور ریاست تنظیمهٔ مشرقی

مدیریت فوائد عامه مشرقی

کارهمرانی که ذریعه عمله کارمدیریت فوائدعامه درسال ۱۳۳۱ انجام گردیده است

الف شق معابر

اول لین تورخم الی آب درگه

۱ ــ اعمار ویخته کاری آبروهای سرك جدید تورخم ودکه جمعاً هفت پلچك .

۲ ــ اعمار پل سراچه .

۳ ــ اعمار پل سرخکان .

٤ ـ اعمار پل کفتر خانه.

۵ ــ اعمار پل پسته خور .

٦ ــ اعمار چهار پل کهنه قلعه (واقع فرمان خیل)

دوم ــ لین قدیم ازجلال آباد الی کلاله

۱ اعمار پل کرباده .

۲ ــ اعمار پل نویان

۳ ــ اعمار پل گندمك .

٤ ــ اعمار پل خته .

سوم ــ لین لغمان

اول ــ اعمار وترمیم شش پل واقع لین منکور .

چهارم ــ سرك ها

۱ ــ کار تسطیح و سرنگ پرانی وپرانه سرك جدید که وتورخم از کیلومتر ۳ الی کیلو متر ۱۰ .

[illegible] صحرای باغ لغمان بطول ۲ کیلو متر

عمرانات پلها وتعمیراتیکه تحت کاراست

اول — پلهای لین تورخم الی آب درگه

۱ — پل خیرو خیل

۲ — معبر وره گله

۳ — ٤ معبر بین فرمان خیل وسر کندو .

٤ — پل آب درگی

دوم تعمیرات

۱ — تعمیر مستوفیت .

۲ — الحاقیه گمرك جلال آباد .

۳ - گدام قرغه لغمان .

٤ - گدام مار کو .

ترمیمات عمارات و پلها .

اول پلها

۱- ترمیم ۲ پل خشك گمبد

۲- ترمیم تاوه پل سراچه

۳- ترمیم پل ثمر خیل

٤- ترمیم پل شیله نا قی

٥- ترمیم پل شیله گمبو

٦- ترمیم پل شیله سرخ آب

۷- ترمیم پل شیله هاشم خیل واقع لین قدیم

دوم عمارات

۱- ترمیم شفاخانه

۲- ترمیم کوکب

۳- ترمیم مقبره امیر شهید (رح)

٤- ترمیم پنج دربند آپارتمانها .

حکومت اعلی غزنی

امور عدلیه

۱ـ درطول سال (۱۳۰۰۰) عریضه اهالی که بحکومت اعلی رسیده وارسی شده

۲ـ (۲٤٤) فقره جزائی و(۲۰) فقره اداری و(۱۱) فقره محاکماتی درمجلس مشوره فیصله گردیده و از طرف مراجع مربوطه اجراء شده و نمبر مکاتب وارده وصادرهٔ (۱۸۰۰۰) رسیده

۳ـ بتعداد (۲٤٦) واقعه جزائی که درمرکز و مربوطات ولایت واقع شده فیصد (۸۰) فیصله وفیصد (۲۰) باقیمانده

٤ـ بتعداد (٤٤٦)نفر که برای احقاق حقوق خود بحکومت اعلی وقوماندانی امنیه مراجعه کرده اند فیصد(۷۵) معاملات حقوقی شان فیصله و فیصد (۲۵) تحت دوران است

امور معارف

۱ـ یکباب مکتب ابتدائیه درقریه آئین قره باغ جدید تاسیس شده

۲ـ ۹ مکاتب دهاتی جدیداً تاسیس شده

۳ـ ۲۱ نفرمتعلم ازمکتب متوسطه سنائی فارغ التحصیل شده

٤ـ کنفرانس های پانزده روزه درموقع جریان مکاتب جریان داشته

امور فوائد عامه

۱ـ آبادی پل ها ، پل کنک ، پل بدر ، پل اول اچو ، پل دوم اچو ، وسرک عمومی مقر

۲ـ تعمیر بندسراج و کانکریت آن ازتهداب باندازه چهار متر بلند شده

۳ـ ریگ اندازی سرک عمومی توسط لاری های فواید عامه

٤ـ نقشه وکروکی سرک زردآتو بین قره باغ وجاغوری

۵ـ تعمیر سر رشته داری اعلی غزنی

٦ـ یک اندازه کارهای عمرانی باقی مانده شفاخانه مرکز وگدام مرکز وگدام جغتو وگدام قره باغ وحکومتی اندر تکمیل شده

امور صحی

۱- مریضانیکه به شفاخانه مراجعه کرده اند یولی کلینك (۱۵۰۹۱) پانسمان شدگان (۲۰۱۰) بستری (۸۰) و اکسین شدگان چیچك (۹۶۶۲) واکسین شدگان محرقه (۴۴۸) نفر

۲- پاشیدن دیدیتی ، درمکاتب، مساجد، بازارها ، محبس ومنازل اهالی ۱۵۰۰ کیلو

ه - امور مطبوعاتی

۱ - تاسیس جریدهٔ سنائی

۲ - دوام کنفرانس های مطبوعاتی

مامورینیکه امسال تغیر وتبدیل وترفیع نموده اند

ع،ا، عبدالاحد خان حاکم مقر از رتبه ٦ برتبه ٥ ترفیع نموده

ف،ملا محمد علی خان قاضی محکمه مرافعه دایزنگی ما مور رتبه ٥ درهذا سنه بقضای محکمه مرافعه تبدیل شده .

ع،ا، اخترمحمد خان حاکم شرن بحکومت جغتو تبدیل

ع،ا، اخترمحمدخان حاکم جغتو به حکومت شرن تبدیل شده :

حکومت اعلی میمنه

۱ تعمیر یك عمارت الحاقیه درجوار عمارت حکومت اعلی

۲ پنج باب مکاتب دهاتی در قریه جات کهنه قلعه، ده نو، صحرائی قلعه وخواجه سبزپوش مربوط حکومت شیرین تگاب افتتاح شده است.

۳ دوباب مکتب دهاتی یکی درمرکزحکومت بلچراغ ودیگردرقریه کولیان حکومت مذکور افتتاح شده

٤ جاده جدید ظاهرشاهی که کارتعمیر آن خاتمه یافته بوددرهذاسنه افتتاح ود کانداران ومغازه داران ازبازار سابقه بجادهٔ جدید منتقل شدند .

٥ برعلیه هجوم ملخ درهذاسنه اقدامات بعمل آمده وهم برای سال آینده تصمیمات لازمه گرفته شده است .

٦ جریدهٔ ستوری که درسال گذشته باقطع نسبتاً کوچك هفته دوبار نشرمیشد درهذا سنه قطع ان بزرگ گردید .

۷ پل خشت پل واقع راه بین میمنه وبلچراغ که نسبت بعدم ترمیمات لازمه اسباب تکلیف عراده ها وعابرین را فراهم مینمود، اصلاح واطمینان بخش گردانیده شده .

۸ درسال گذشته یك عده دکاکین عصری در حکومت تگابشیرین تعمیر گردیده بود درسال ۱۳۳۱ به تعداد آنها افزوده شد .

۹ گمرك اندخوی که جای مناسبی برای رهایش خودنداشت، درهذاسنه برای اداره گمرك یك عمارت عصری مطابق بهنقشهٔ مرتبه باالحاقیه های آن تعمیر گردید

۱۰ ازجمله(۱۹۵نفر) مریضی که در شفاخانهٔ ملکی بستره شده اند (۱۸۳نفر) آنها صحت و(۱۲نفر) فوت گردیده اند .

۱۱ تعداد مریضانی که هرروزه بهشفاخانه مراجعه وادویهٔ رایگان برده اند (۵۹۰۱) ذکورو ٤۷۵۱ اناث و۲۲۹۱ اطفال

۱۲ ازطرف هیئت های شفاخانه ملکی درظرف سال درمحابس وتوقیف خانه ها ومکاتب وقشله های پولیس وژاندارم پودرباشی دی دی تی بعمل آمده است .

۱۳ سرك های عمومی میمنه ازخوجه دوکو الی غورماچ که تخمیناً به(۸۰) کروه بالغ میگردد ترمیم ریگ اندازی شده .

۱٤ سرکیکه ازمیمنه الی مرزاولنگ فورچی وسرپل امتداد داشت ودراثرعبور ومرور وسیل های آب برای تردد عراده ها مساعد نبود امسال ترمیم وریگ اندازی سرك مذکور بصورت صحیح تکمیل وعراده ها بخوبی رفت و آمد میتوانند .

۱۱ یك رساله تحت عنوان (مشاعره) ازطرف مدیریت مطبوعات تحت طبع گرفته شده و ممکن عنقریب ازطبع فارغ وبمعرض استفادهٔ ذوقمندان گذاشته شود.

۱۸ زیارت باباولی علیه رحمه واقع اندخوی که قابل ترمیم بود ترمیم گردید

حکومت اعلی بدخشان

تعمیرات جدید

۱- یك عمارات عصری مرکب ازسالون، اطاق نانخوری، اطاق کار اطاق انتظار وغیره برای حکومت اعلی تعمیر شده.

۲: تعمیر یك هوتل کوچك وعصری در تپهٔ محمودیه .

۳- تعمیر پولی کلینیك مربوطه مدیریت صحیه .

افتتاح مکاتب دهاتی

در بیست قریهٔ (سهم در کشم، درایم، ارگو، شهرجنگ یفتل وختی، دیوراغ، حوض شاه، خواهان، کوف، قریه سبزغوس، ماه نو، نسی، یاجور، آهنگرده، اشکاشم، خندود، پنجه، زیباك شهران منجان، یجوج زردیو، شهر بزرگ

روزنامه شدن جریدهٔ بدخشان

نامهٔ هفتگی بدخشان که درسال ۱۳۲۰ شمسی افتتاح شده و قطع تخته یك مروجی در ٤ صفحه نشرمیشد از آغاز سال هفتم یعنی ازشروع سال ۱۳۲۱ باثرمراجعه مدیریت مطبوعات ومنظوری ریاست مستقل مطبوعات بروزنامه (دردوصفحه بقطع سابق) تبدیل گردید .

حکومت اعلی پروان

تاسیس وافتتاح جریده پروان

ریاست مستقل مطبوعات بغرض تنویر افکار توده وتعمیم علم ومعارف در سال ۱۳۳۱ درحکومت اعلی پروان جریدهٔ بنام پروان تاسیس و دستگاه طباعتی آن نصب گردید ساعت ۱۰ قبل ازظهر روز ۵ سنبله رسالون حکومت اعلی محفلی باین تقریب تشکیل و در آن ښاغلی محمد هاشم خان میوندوال رئیس مستقل مطبوعات آنوقت وښاغلی سیدشمس الدین خان مجروح رئیس مستقل قبایل وښاغلی حاکم اعلی مامورین.واعزه ومعاریف پروان اشتراك نموده بودند محفل به بیانیه ښاغلی رئیس مستقل مطبوعات افتتاح وهم بیانیه‌های ازطرف حضاردر راه اهمیت علم وعرفان وسهم مطبوعات درتعمیم آن ایراد ویك یك شماره اولین جریدهٔ پروان بحضار توزیع گردید ، این جریدهٔ درهفته دوبار بروزهای یکشنبه وچهارشنبه نشرمیشود .

احصائیه مکاتب دهاتی حکومت اعلی پروان

اسم مکتب	محل	تعداد داخله	تاریخ تاسیس
افغانیهٔ نجراب	حیدرخیل	۴۰ نفر	اول حمل سنه ۱۳۳۱
درهٔ پچغان »	ابراهیم خیل	۴۳ نفر	» »
درهٔ کلان »	شیفری	۴۲ »	دوم ثور »
» فرخشاه »	فرخشاخیل	۴۱ »	اول حمل »
محمود عراقی کوهستان	آستورخیل	۳۶ »	» »
جمال آغهٔ » »	مسجد جامع جمالاغه	۸۴ »	۱۵ حوت ۱۳۳۰
چارقریهٔ پنجشیر حصهٔ اول	چارقریه	۵۱ »	اول حمل ۱۳۳۱
سنگی خان حصهٔ دوم پنجشیر	هزارهٔ سنگی خان	[illegible] »	» »
قریهٔ کرمان حصهٔ دوم پنجشیر	کرمان	۴۰ »	۲۰ سنبله »
اعنابه پنجشیر	اعنابه	۵۰ »	اول حمل »
سنگونهٔ پنجشیر	آستانه	۴۰ »	۲۰ اسد »
سالنگ	مسجد جامع	۴۰ »	۲۰ حمل »
اینچو سیدخیل	مسجد جامع	۷۰ »	۱۰ حوت ۱۳۳۰
ده قاضی	ده قاضی	۴۲ »	اول حمل ۱۳۳۱
چیکل	چیکل	۳۰ »	اول حمل »
رباط	چوب بخش	۴۵ »	اول حمل »
قمچاق غوربند	قمچاق	۴۰ »	۱۲ سنبله »

اسم مکتب	محل	تعداد داخله	تاریخ تاسیس
کهمرد	کهمرد	۸۳ »	حمل ۱۳۳۱
سرخ	سرخ	۴۰ »	حمل ۱۳۳۰
لولنج	لولنج	۵۰ »	» »
بولغین	مسجدجامع	٤٤ »	اول حمل ۱۳۳۱
سنجن	مسجدجامع	٤۳ »	» »

مدیریت صحیه پروان

۱ـ بصورت یومی مجموع تعداد، ذکور، اناث، اطفال در شفاخانه معاینه وادویه برده اند ۱۱۵۲۰ نفر

۲ـ اشخاصی که بامراض مختلفه مصاب وداخل بستر گردیده صحت شده اند ۲۱۵ نفر

۳ـ مریضانی که درشفاخانه پانسمان شده ۳۷٥٤ نفر

٤ـ تعداد مراجعین کرم خورد گی وغیره امراض دندان معاینه و معالجه شده ۱۱۲۷ نفر

٥ـ تصریاقات مختلفه جراحی تصبقر گردیده اند. ۳۷۱ نفر

مدیریت فوایدعامه

۱ـ درحصه شیله گنجشکان درهذاسنه یك معبرخشکه بطول ـ ۳۰ متروعرض ده متر ساخته شده

۲ـ قنداقهای پل جبل السراج که درسنه گذشته باثر آمد سیلاب خراب گردیده ودروسط دریا یك تپه بزرگ سنگ زارسیلاب تشکیل داده بود درهذاسنه تپه مذکور که بطول ۸۲ متر وبعرض اوسط ۸ ونیم بارتفاع اوسط ۱ ونیم متر بقنداقهای سمت شرقی پل های جبل السراج صدمه رسانیده بود قرار نقشه تراش شده که عرض آن حاوی از ـ ۱۱۸٥/۷٥ متر مکعب میشود اززمین دریاء برداشته شده وبکناره شرقی دریاسه دکه ضدآب که طول یکی آن ۱۳ X ۳ ونیم ۲ X ودیگر آن ۱۵ X ۱۱٤ وسویمی آن ۱۸ ونیم X ٦ یك ونیم میباشد ساخته شده وموادمذکوراز بین دریا برداشته شده علاوه بر آن پایه سمت شرقی پل که ازصدمه سیلاب ترمیم طلب گردیده بود باسمنت ترمیم کاری شده

۳ ـ پل جوی دخترغوربند جدیداً بصورت پخته کاری بطول ۱٦ متر وعرض ۱۰ X ۹ متر ارتفاع ٥ متر تعمیر شده که دارای دو فراخنا و هرفراخنا ۳/٤۰ مترمیباشد.

پایه ها و قنداقها ها از چونه و سنده وریگ کار شده کمانی ها باسمنت هنگاف شده

٤ـ پل چهاردهی غوربندامسال بصورت پخته کاری بطول ۸ متر وعرض ۹/٥۰ متروارتفاع ٤ متر ساخته شده ودارای یك فراخنای ٥ متربوده قنداقهای مذکور ازچونه وسنده وریگ کار شده کمانی پل ازسمنت هنگاف شده تنها یکطرف کنارهٔ آن باقیما نده که نسبت برودت هوا کار نشده وبه سال آیند تمام خواهدشد

امور ریاست شورای ملی

باساس تصویب ۱۳۳۱/۳/۱۱ مجلس عمومی ونظربماده ۲۶ اصول انتخابات وکلای شوری ملی دراثر مذاکره وکلاء ښاغلی مولوی غلام حیدرخان وکیل مرکز مزارشریف بصفت مسن ترین وکیل بحیث رئیس موقتی انتخاب گردید و همچنان طبق تصویب ۱۳۳۱/۳/۱۱ مجلس عمومی ازهرولایت سه نفر وکیل وازهرحکومت اعلی دونفر وکیل که جمله ۳۲ نفر شوند بنام کمیسون تدقیق وثایق وکلای دورهٔ هشتم انتخاب شدند همین قسم نظر فیصله ۳۱/۳/۱۲ ښاغلی مولوی غلام حیدر خان بحیث رئیس این کمیسیون وښاغلی عبد الرشید خان وکیل نهرسراج قندهار بحیث معاون رئیس، ښاغلی میرعلی اصغرخان شعاع وکیل کابل بحیث منشی اول وښاغلی محمدصدیق خان وکیل مرکزحکومتکلان کنرها بحیث منشی دوم کمیسیون تعیین شدند این کمیسیون دراجلاس های پی درپی خود از تاریخ ۳۱/۳/۱۲ الی ۳۱/۸/۳ باصدار ۸۵ فیصله راجع به مسایل ذات البینی وکلاء وعرایض وکلای معارض ومسایل معاش ومصارف وکلاء موفق گردید.

مجلس عمومی شوری ازتاریخ ۳۱/۳/۱۹ الی تاریخ ۳۱/۵/۲٦ سی وپنج فیصله راجع بتثبیت اعتبار نامه ها ووثایق وکلا وغیره مسایل مربوط بوکلاء صادرو بفیصله ۳۱/٦/۲۲ یک هیئت دوازده نفری برای تدوین موادی چندجهت انتخاب هیئت رئیسه دایمی شوری تعیین شد و هم مجلس عمومی دوازده نفر وکلا را بحیث هیئت نظار را انتخاب هیئت رئیسه بتاریخ ۳۱/٦/۲٦ تصویب نمود وبتاریخ ۳۱/٦/۲٦ درحالیکه ازجمله ۱۵٤ نفر وکلا ۱٤۲ نفرحاضر بودند بحضورهیئت نظار برای انتخاب رئیس دایمی رای گیری بعمل آمدو در نتیجه ښاغلی عبدالرشیدخان وکیل نهرسراج قندهار باکثریت آراء بحیث رئیس دایمی انتخاب و مجلس عمومی انتخاب موصوف راتصویب کردوهمچنان طبق چهار تصویب مجلس عمومی باساس رای گیری وبادر نظر داشتن اصول انتخابات در اثر اکثریت آراء از جمله کاندید های معین ها ومنشی های شوری وکلای ذیل بحیث معین ومنشی شوری شناخته شدند

۱ ښاغلی محمد کبیر خان وکیل غوربند بحیث معین اول شوری

۲ « محمدعثمان خان وکیل رودات مشرقی معین دوم شوری

۳ « محمدعلیخان قاضی زاده وکیل پښتون زرغون بحیث منشی اول

٤ « لعل گل خان فریاد وکیل آزرو ولایت جنوبی بحیث منشی دوم

پس از انتخاب وتعیین هیئت رئیسه شوری ملی مجلس عمومی دراطراف مسایل ذیل تصاویب آتی را اصدار نمود

۱ تصویب مورخه ۲۱ و ۱۳۳۱/۷/۲۲ مجلس عمومی راجع به تحلیف نامه که طبق ماده ۳۷ اصول اساسی بعمل آمده است

۲ تصویب مورخه ۱۳۳۱/۷/۲۵ مجلس عمومی تصویب دوره هفتم شوری ملی را راجع بالغای قره قول ها تایید نمود

۳ تصویب مورخه ۲۶ و ۱۳۳۱/۷/۲۷ تصویب دوره هفتم شوری ملی راجع به خریداری غله بقید هفت ماده تایید نمود

٤ تصویب مورخه ۲۸ /۱۳۳۱/۷ مجلس عمومی راجع به تبصره برنطق افتاحیه دوره هفتم شوری ملی اعلیحضرت معظم همایونی بعمل آمد

٥ نظر به پیشنهاد وکلا از اینکه بودجه سال ۱۳۳۲ چرا مطابق تصویب دوره هفتم شوری ترتیب نشده و در اوائل شروع کار سال اول دوره هشتم شوری تقدیم نگردیده بتاریخ ۳۱/۷/۲۹ تصویب بعمل آمد تصویب مورخه ۳۱/۸/٤ مجلس عمومی از اطراف بودجه عمومی و اینکه نوبت تدقیق بودجه چون در برج عقرب که مصادف به تعطیل سنویه شورا بود صورت گرفته لذا تصویبی که در آنباره از طرف مجلس در برج عقرب بعمل می آید دارای همان اعتبار و تمسک قانونی است که سایر تصویب متخذه شوری در ایام غیر تعطیل بعمل آمده دارا میباشد .

تصویب مورخه ۳۱/۸/٦ مجلس عمومی راجع به تعیین یك کمسیون از هر ولایت و حکومت اعلی یك یك نفر به نسبت تسوید تصویب بودجه سال ۱۳۳۲ مملکت .

۵۲ ـ تصویب مورخه ۳۱/۸/۷ مجلس عمومی شورا درمورد بودجه سال ۱۳۳۱ مملکت

امور مجلس عالی اعیان

لست لوایحیکه درسنه ۱۳۳۱ به مجلس عالی اعیان بتصویب رسیده :

۱ تصویب لایحهٔ ترمیمات سرك ها از موضع استخراج پطرول از حدود سرپل ولایت مزار شریف الی تورخم .

۲ تصویب تصمیم نامه اقتصادی واجتماعی یونو .

۳ « « کنوانسیون های چهارگانه نسبت زخمیان ومریضان بری، ومجروحین ومریضان ومغروقین بحری. وحمایه افراد ملکی، ورویه با اسیران جنگ .

٤ تصویب لایحه ادامه وظایف وکلای فعلیه بلدیه برای یك سال طور موقت .

٥ « « پروژهٔ قانون مربوط ضابطان احتیاط وزارت دفاع ملی .

٦ « « موافقه نامه هیئت مشترك تحقیقات باستان شناسی موزه کابل وموزه پنسلوانیای امریکا .

امور دارالتحریر شاهی

۱- بموجب اعتبارنامه نمبر ۹ ۰ ۳ و ۷۰۲ مورخه ۷ ثور ۱۳۳۱ نشان استور درجه دوم برای اقای کالورمیك قوماندان کشتی اسپیریا .

۲- بموجب اعتبارنامه نمبر ۱۱۵۱ و ۱۷۰٤ مورخه ۲۵ جوزا ۱۳۳۱ نشان سردار اعلی برای جلالتماب مسیو مارسل برتلو سفیر کبیر دولت جمهوریه فرانسه .

۳- بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۲۱۸/۲۳٤۷ مورخه ۱۵ اسد ۱۳۳۱ نشان درجه دوم معارف برای بناغلی امین میرزا خان .

٤- بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۲۹۹ و ٤۸۰۱ مورخه ٤ قوس ۱۳۳۱ نشان درجه اول معارف برای بناغلی میرعلی اصغر خان شعاع وکیل شورای ملی .

۵- بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۰۱۰ و ۵۳۰۷ مورخه اول جدی ۱۳۳۱ نشان سردار عالی برای ع؛ش عبدالغفور خان سریاور کفیل نائب الحکومه هرات .

٦- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۳۰۲/۳٦۱۰ مورخه ۸ عقرب ۱۳۳۱ نشان استور درجه دوم برای ع؛ع خواجه محمدخان حاکم کلان غورات هرات .

۷- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۳۰۳/۳٦۰٦ مورخه ۸ عقرب ۱۳۳۱ نشان استور درجه سوم برای ع؛غلام سرورخان قوماندان امنیه هرات .

۸- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۳۰٤/۳٦۰۷ مورخه ۸ عقرب ۱۳۳۱ نشان استور درجه سوم برای ع؛ا عبدالعزیز خان حاکم چقچران هرات .

۹- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۳۰۵/۳٦۰۸ مورخه ۸ عقرب ۱۳۳۱ نشان خدمت طلائی برای غ نورمحمد خان تولیمشر امنیه هرات .

۱۰- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۳۰٦/۳٦۰۹ مورخه ۸ عقرب ۱۳۳۱ نشان خدمت طلائی برای ب بازمحمدخان بلوکمشر امنیه هرات .

۱۱- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۷۲۵/۳۸۳۱ مورخه ۲۷ جدی ۱۳۳۱ نشان خدمت طلائی برای ع؛امحمد حنیف خان حاکم حصارك .

۱۲ تقدیرنامه درجه اول نمبر ۳۸۲۹ ۲۷ جدی ۱۳۳۱ برای غ؛امان الله خان تولیمشر .

۱۳- بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۸۳۳ و ۵۷۲٦ « « نشان خدمت نقره ئی برای ملك عبدالوهاب خان

۱٤- « « « « « « ۳۸۳٤ و ۵۷۲٦ « « « « « عبدالحنان خان صوبه دار تهانه درگی

۱۵- بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۷۲۷/۳۸۳۳ - ۲۷ جدی ۱۳۳۱ نشان خدمت نقره ئی برای ملك غلام سخی خان .

۱٦ - بموجب اعتبارنامه نمبر ۵۱۲۹/۳۸۳۵-۱۷ جدی ۱۳۳۱ نشان خدمت نقره ئی برای ملك محمد کبیرخان صوبه دار تهانه دار چتر .

۱۸ بموجب اعتبارنامه نمبر ۳۸۳٦ و ۵۷۳۰ مورخه ۲۷ جدی ۱۳۳۱ نشان خدمت نقره ئی برای علم دین خان صوبه دار تهانه جگدلك .

امور ریاست بناروالی

احصائیه مریضان سرطبابت بناروالی

الف شفاخانه ابن سینا

مریضانیکه به امراض مختلفه مصاب بوده اند و در کلینیک و پولیکلینیک مجاناً تداوی شده اند

۱- ذکور واناث	۱۸۰۰۰ نفر
۲- طفل	۸۶۰۰ »
۳- مریضانی که در سرویس جراحی پانسمان و عملیات شده	۳۶۷۰ »
٤- واکسین ضدچیچك تطبیق شده	٤۳۲۵ »
٥- ذکور واناثیکه به امراض مختلفه دندان به پولیکلینیك دندان مراجعه و تداوی شده اند	۳۰۰ نفر

ب شفاخانه شهرآرا مراجعین پولیکلینك

۱- اناث	۲۰۶۰۰ »
۲- اطفال	۶۰۱۱ »
۳- پانسمان شدگان	۱۹۲۰ »
٤- آبله کوبی	۱۹۱۲ »
٥- پیچکاری پنسلین ها	۱۳۵۰ »

ادویه مریضان کلینیك

۱- عملیات	۱۹۰ »
۲- ولادت	۱۳۰ »
۳- غیره امراض نسائی تداوی شده	٥٦ »

ج معاینه خانه چمن

۱- مریضانیکه در معاینه خانه مراجعه وادویه برده اند	۱٤۳۳۸ نفر
۲- مریضان که پانسمان شده اند	۹٤۳ »
۳- اطفالیکه آبله کوبی شده اند	۱٥٥٤ »

مدیریت عمومی تنظیفات

تخریب خانه های گذر علیرضاء خان ویکحصه شوربازار واقع جاده نادرپشتون نصب یکپایه چهار چراغه بجا ده جدیدالا حداث نادر پشتون نصب یکپایه چهار چراغه در آخیر جاده میوند واقع چمن حضوری، تمدید لین وروشن ساختن چراغهای هردوسمت

سرك حصه جادهٔ نادر پشتون، تعمیریك قسمت باغ عمومی شهرنو، تمدید وتنویرحصهٔ وسطی قسمت اول ودوم جاده میوند تعمیر پل هوائی اندرابی، ریگ اندازی سرك های کوچك وسرك عمومی کارته شاه شهید علیه الرحمه ازحد تانگ شاه شهید الی کوتل بگرامی تعمیر سرك شهداء از حد تانگ شاه شهید علیه الرحمه الی باغچه لطیف ساختن وترمیم وریگ اندازی سرك دهکیك از حد شفاخانه قوای مرکز الی کوتل ، ریگ اندازی سرك قوای مرکز ریگ اندازی وترمیم سرك عقب مندوی آرد فروشی ، تسطیح سرك مقابل قلعه هزاره های چنداول ریگ اندازی سرك های شهرنو ریگ اندازی سرك یکه توت ریگ اندازی سرك ده خداداد ریگ اندازی سرك دروازه لاهوری ازحد موقع پولیس دروازه لاهوری الی مقابل بالا حصار ریگ اندازی کوچه کرنیل لطیف از حد مسجد الی اخیر حمام موضع مذکور ریگ اندازی سرك قلعچه وبینی حصار از حد تانگ شاه شهید علیه الرحمه الی اخیر بینی حصار وترمیم محل میله قلبه کشی ترتیبات وتزئینات وتنویرات جشن استقلال ترتیبات وتزئینات وتنویرات جشن اطفال .

مدیریت عمومی تعمیرات

شعبه مهندسی

ناحیه اول

۱	اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه	۱۳ قطعه
۲	« « « « شهرنو وشیرپور	۱۵ «
۳	« « « « کارته آریانا	۲ «
٤	« ترمیمات درخانه های قدیمه وغیره	۱۱ «
٥	فیصله دعاوی تعمیراتی	۱۲ «

ناحیه ۲

۱	اجازه تعمیر قرار نقشه درخانه های قدیمه	۱۰ «
۲	« « وترمیمات	۱۰ـ «
۳	فیصله دعاوی تعمیراتی	٥ـ «

ناحیه ۳

۱	اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه های قدیمه	٥ قطعه
۲	« ترمیمات « « «	٥ «
۳	فیصله دعاوی تعمیراتی	٤ «

ناحیه ٤

١	اجازه تعمیر قرار نقشه در خانه‌های قدیمه	٧ قطعه
٢	» » د کان » » » »	٢ »
٣	» » درکارته‌شش‌درك	٣ »
٤	ترمیمات » »	٨ »
٥	فیصله دعاوی تعمیراتی	٤ »

ناحیه ٥

١	اجازه تعمیر قرار نقشه درخانه های قدیمه	١٦ »
٢	» » » » درشاه‌شهیدعلیه‌الرحمه	٢٣ »
٣	» » » » درجاده نادرپشتون	١٨ »
٤	» » د کان » »	١ »
٥	» ترمیمات	١٣ »
٦	فیصله دعاوی تعمیراتی	١١ »

ناحیه ٦

١	اجازه تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	٤ قطعه
٢	» ترمیمات	١٥ »
٣	فیصله دعاوی تعمیراتی	٣ »

ناحیه ٧

١	اجازه تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	٧ قطعه
٢	» » درجاده میوند	١ »
٣	» » حمام	١ »
٤	» ترمیمات	١٢ »
٥	فیصله دعاوی تعمیراتی	٤ »

ناحیه ٨

١	اجازه تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	٤ »
٢	» ترمیمات	٥ »
٣	» فیصله دعاوی تعمیراتی	٣ »
٤	تعمیر اپارتمان های جاده میوند	٩ »

ناحیه ۹

۱ اجازه تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	۱ قطعه
۲ « ترمیمات	۱۱۰ قطعه
۳ « فیصله دعاوی تعمیراتی	۱ »

ناحیه ۱۰

۱ اجازه تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	۱۳ »
۲ « » دکان »	۱ »
۳ « « در شاه شهید علیه الرحمه	۱ »
٤ « ترمیمات خانه های قدیمه	۲۷ »
٥ « فیصله دعاوی تعمیراتی	۱ »

ناحیه ۱۱

۱- اجازه تعمیر قرار نقشه درخانه‌های قدیمه	٥ قطعه
۲ - « ترمیمات	٦ قطعه
۳- « فیصله‌دعای تعمیراتی	٤ »
٤- تعمیراپارتمان‌های جاده‌میوند	یك قطعه

ناحیه ۱۲

۱- اجازه‌تعمیر قرارنقشه درخانه‌های قدیمه	۱۰ قطعه
۲- « دکان	۲ »
۳ - « ترمیمات	۱٥ »
٤- فیصله دعاوی‌تعمیراتی	۱۰ »
٥- تعمیر پارتمان‌های جاده میوند	٤ »

ناحیه ۱۳

۱- اجازه تعمیر قرار نقشه درخانه‌های قدیمه	۳ قطعه
۲ - « ترمیمات	۷ »
٤- فیصله‌دعاوی تعمیراتی	۳ »

ناحیه ۱٤

۱ - اجازه تعمیرقرارنقشه درخانه‌های قدیمه	۱ قطعه
۲ - ترمیمات	۲ »

احداث حصه۲ جاده نادرپشتون

۱ ـ سرك طول ۳۰۰ متر عرض ۲۵ متر	۷۵۰۰ متر مربع
۲ ـ اپارتمان دوطرفه سمت غربی وشرقی بمساحت ۵۶۰۰ متر مربع	۵۲ باب

حصه تعمیراتی

۱ ـ اپارتمانهائیکه تکمیل شده درحصه الف جاده میوند	۳ باب
۲ ـ « « نیمکاره میباشد « « « «	۲ «
۳ ـ « « تهداب کشی شده	۴۵ «

مدیریت عمومی اداری

شعبه اول احصائیه

برای گرفتن فوتو های مردم جهت نصب تذکره تابعیت ودفاتر ثبت سجل در موقع سرشماری سریعانه اقدام شده.

مدیریت احصائیه ریاست ښار والی به اتفاق عکاسان مربوطه و همکاری مدیران نواحی پانزده گانه ازتاریخ ۱۰ برج حوت تا ۳۰ حوت باریاست سرشماری کمك زیادی نموده ورضائیت ریاست مذکور راحاصل نموده .

اموراحصائیه طبق سیستم جدید از آغاز کار تاامروز درمدیریت احصائیه ښاروالی ونواحی پانزده گانه در جریان بود ودفاتر ذیل مرتب وبه نواحی پانزده گانه بغرض اجراآت لازمه فرستاده شده است .

کتاب ثبت تولدات کتاب ثبت وفیات کتاب راپور وفیات ماهواره کتاب راپور ثبت ازدواج کتاب راپور ماهواره تولدات

راپور های یومی تولدات وفیات راهمه روزه ازنواحی پانزده گانه گرفته است

شعبه اخذعسکر

جرگه عمومی اخذعسکر سال ۱۳۳۱ دراول برج ثور انعقاد ودرظرف (۱۰) روزخاتمه یافت

مدیریت اوراق اموروارده وصادره مکاتیب مربوط دوایر ریاست را اجرا نموده .

یك شعبه جدید بنام گستتنر تحت اثر مدیریت عمومی اداری در هذا سنه جهت اجرای کارهای طباعتی دوایر بلدیه تشکیل وشعبه مذکور تمام لوازم قرطاسیه وکتب کارآمد دوایر را تهیه نموده .

مدیریت اجرائیه تعمیرات

تعمیرالحاقیه شفاخانه زایشگاه الحاقیه سینماء پامیر منزل اول ودوم مسجد حصه اول جاده میوند منزل دوم وسوم مسجد حصه دوم جاده میوند برنده مندوی جدید برج برق نزدیك وزارت داخله دیوار کورس نعل بندی درشهرنو تعمیر سه پایه استگاه پولیس ازسنگ مرمر درجاده نادرپشتون، جاده میوند، شرق ارگ مبارکه ، کار باقی مانده کتاره مکتب استقلال متصل سینماء کابل ، ساختمان بندهای سیل گذر عاشقان و عارفان علیه الرحمه و گذر حضرت تعمیر آبرو عمومی باغ علیمردان پخته کاری ۵۰۰ متر

بامهای ۱٤ باب اپارتمان جاده میوند ملکیت بلدیه نوله پرهای سرکهای جاده میوندو جاده شاهی وباغ عمومی، مسجد پل خشتی مسجد گذری مسجد شهرارا مسجد میانجی علیه رحمه مسجد بی بی مهرو علیه رحمه مسجد قلعه قلی خان مسجد چوب فروشی زیارت جبرانصار علیه رحمه مسجد قلعه فتح الله خان قلعچه خمدان عمارت رهایش بلدیه ترمیم دیوار دریا از پل شاه دوشمشیره الی بوت دوزی مسجد عبدالله واقع قول چکان سرك های شیرپور باندازه ٤٨٦٧٧ متر مربع خام کاری و پخته کاری شده ۱۲۲۱۲ متر مربع ریك اندازی وترمیم گردیده ویك قسمت سرك نزدیك مندوی تعمیر وترمیم شده

رنگمالی وسفید کاری عمارت سینماء پامیر

رنگمالی اکثر اپارتمان و دکاکین جاده میوند

رنگمالی مسجد شاه دوشمشیره علیه رحمه

پل چهلستون بصورت پخته کاری عبارت از٤ پایه وبالای آن خشت پخته وسه درك دارد جدید تعمیرشده سرکهای نهر درسن درکارته چهار ۶۰۰۰ مربع متر کار شده سرك کلان دهمزنگ ازمنار عبدالوکیل خان مرحوم الی کوته سنگی بقدر ۱۶۸۰۰ مربع متر ترمیم وریگ اندازی شده مسجد کلان وجامع کارته٤ یك حصه مسطح سقف وآهن پوش آن وپلستر کاری دیوارها وشفته صحن وخشت کاری زیرقیچی کارشده دریاچه مست راست شده دیوار کنار یك طرف آن سنگ کاری شده ٤ پل حویچه درسرك کلان دهمزنگ وسرك پل سوخته طورپخته تعمیرشده مسجد جدید درنهردرسن کارته ٤ نزدیك تکمیل است درحدود ۲۰ نمره زمین درکارته ۳ و٤ فروخته شده آبرو باغ علیمردان بطول ۵۰۰ متر کارشده .

مدیریت ترافیك

احصائیه عراده ها جدید

۱- لاری	۱۲۷۱	عراده
۲- تیزرفتار	۶۰۹	»
۳- تیزرفتار سیاسی	۳۱	»
٤-موترسایکل	۲۳	»
۵- گادی ها کرائی	۶۳۲	»
۶- « شخصی	۷۵	»
۷- کراچی دستی	۷۷	»
۸- « گاوی	۳	»
۹- « اسپی	۱۶	»
۱۰- بایسکل	۳۰۳۵	»

احصائیه عراده رانهای جدید

۱- جواز دریوری	۶۵۲	قطعه
۲- « گادی رانی	۳٤۹	»
۳- « کلینری	۱۸۷	»
٤- پاس لاری	۵۵٤	»
۵- عکس وفارم وغیره	۲۶۸۶	»
۶- موقتی خارجه	۱	»

اشخاصی که دراثر خلاف ورزی جریمه شده اند ٤۸۰ - نفر

سینمای پامیر

الف فلمهای که درسال ۱۳۳۱ درمعرض نمایش قرار گرفته

۱ کرائی	۱ فلم هندی	درجه اول ودوم	۳۳	برنامه
	۲ « عربی	» »	٤	»
	۳ « اروپائی	» »	۲	»
	٤ « روسی	» »	۱	»
	۵ « امریکائی رنگه	» »	۱۶	»
۲ خریداری	۱ « هندی	درجه اول ودوم	۷	»
	۲ « جرمنی	»	۲	»

فلم‌های که برای‌سال ۱۳۳۲ فعلاً قرارداد شده
۱فلم دراهی‌هندی درجه اول ودوم ۱۵۲ برنامه
۲ « امریکائی رنگه « ۵۰ »
فلم‌هندی‌خریداری درجه‌اول ۳ برنامه

از تمام فلم های واردشده بدون اخذکرایه طور مجانی به موسسه نسوان داده شده وقتی عزت‌مندهوم کرناتاکور استاذموسیقی هندی‌دعوت شده بودسینمای پامیر ازمشاراليه درسینمادعوتی ترتیب‌واستاد بحضورعده زیادعلاقه‌مندان کنفرانس‌داده‌وازنغمات دلنوازخود شنوندگان را محظوظ نمودعواید این نمایش تماماً بسحاب‌هلال‌احمر تحویل داده شده درروزصحت‌وجشن اطفال فلم‌های تربیه وی‌طور مجانی بمعرض‌نمایش قرارداده شده است وبعلاوه صندوق حمایه اطفال بقدر توان کمك شده در پروگرام نمایش های روز مره سینماها یك‌پروگرام افزود گردیده تا مردم درهرساعتیکه‌خواسته باشند ازتماشای فلم ها استفاده کنند برای اشاعه اعلانات مراجعین وعلاقه‌مندان یك دست گاه‌جدیدی بکار انداخته شده‌تادر بدل‌اخذ اجرت بسیار نازل اعلانات را ذریعه پرده سینما اشاعه نماید

مدیریت کنترول

درین مدیریت تنظیم وترتیب تمام‌امور حسابی ودفترداری ریاست بلدیه طبق معمول جریان داشته است

معاونی تفتیش

۱- مراقبت وکنترول نرخ بازار که ذریعه یك هیئت یوماً فیوماً صورت گرفته ومحتکرین قرار مقررات جریمه‌شده اند .

۱ - جریمه نقدی ۱۲۵۲۹۵ افغانی
۲ مسدودی دکان بطور میعادی ۴۸ دکان

برای‌جمع آوری کرایهٔ شاهی سال‌جاری هیئتی‌ازوکلاء اعضای تفتیش مامورین شعبات عایدات و کنترول‌برای‌تحصیل کرایه شاهی‌معین‌شده‌پولیکه‌ازتوزیع‌جوازنامه‌های صنفی‌دراثر فعالیت‌اعضای‌این‌شعبه‌تحصیل شده....۱۰۲ افغانی‌است که‌نسبت‌سال‌قبل‌افزودی‌زیادی نشان‌میدهد.

دعاوی‌مربوط بمسایل‌بلدی که بمعاونیت‌تفتیش‌مواصلت کرده‌بود. برضائیت جانبین‌متنازع فیها شده ۵۶فقره فیصله‌شده برای تعیین‌وکیل صنفی هائیکه تاامروز وکیل نداشت ازقبیل بوت رنگ‌ها وقبرکن‌ها که‌ازمدتی بوده در حصه کندن قبرطبق مقررات شرعی برای اناث وذکور وطفل اجرت معین نبود و قبرکن‌ها اضافه ستانی‌می‌نمودند اقدام شده.برای طواف هائیکه‌باتبنگ‌نان می‌فروختند‌مقرراتی وضع‌شد برای تنظیف وگرمی آب‌ولنگ وغیره حمام‌ها اقدام شده زمین‌های کارته ها وده‌نو وشاه‌شهید علیه‌الرحمه جریب شده وقیمت‌خانه‌های آن توسط اعضای تفتیش بعمل‌آمده وازامور سینما صحنه تمثیل وترافیك وارسی شده‌برآورد ثانی تعمیر اپارتمان های‌جدید جاده میوند که‌توسط هیئت برآوردی به شمول اعضای تفتیش بعمل آمده به تفتیش تحویلخانه های جنسی ونقدی‌واشجار مربوط شهر اقدام شده است .

ښاغلی رشتین

د پښتونستان پیښې

په ۱۳۳۱ کښې

دپښتونستان په مملکت کښې دنورو کالونو پشان په ۱۳۳۱ کښې هم ډېر واقعات پېښ شوي‌دي، په دې کال کښې هم دپښتونستان تحریك د پخوا په شان جاري ؤ او داملي نهضت په ښه شان مخ په وړاندې تللی دی.

دا ټول واقعات دپښتو نستان په تاریخ کښې ډېر اهمیت لري او دپښتو نستان دجوړ ېدو اساس ګڼل کیږي.

پاکستان په تېر کال کښې هم دپښتنو په مقابل کښې خپله پالیسي بد له نه کړه لاکن پښتنو هم ورته په پوره مړانه ملا تړلې ده او عزم ئې کړی دی چه له دې مرام څخه به لاس وانه خلي - دادی او س په خپله د۱۳۳۱ کال دواقعاتو په رڼا کښې دغه حقیقت وګورئ

ښاغلی صدیق‌الله‌خان رښتین

دحمل میاشت:

د حمل په ۵ دمنځنی پښتو نستان مجاهدینو دښاغلی آدم خان او ښاغلي پاچا خان په مشرۍ د(خجوري) په چونۍ حمله وکړه او د کراچۍ له عسکرو سره ئې شپږ ساعته جګړه وکړه او ټلوان ئې وروړتاوه.

خان عبدالغفار خان په بندیخانه کښې وویل چه زه آرزو لرم چه پښتانه یو آزاد ملي حکومت ولري او پښتانه له ظلم او تجاوز څخه خلاص شي.

د حمل ۱۳ - دوزیر ودقوم یوې ډلې مجاهدینو د(شلم) په برخه کښې دپاکستان په یوه تانه یرغل وکړ او دیوې دکار توسو ذخیره ئې وسو ځوله او نورتاوان ئې هم ورو اړاوه.

میاافتخارالدین دپاکستان له حکومت نه دخان عبدالغفار خان فوري خوشې کېدل غوښتي دي دغه شان د ګلکتې دمؤمنینو ګوند هم دغه غوښتنه کړې ده.

دحمل ٦ - دمنځنی پښتونستان یوه ټولګې مجاهدینو دښاغلي سید ګل‌دین خان او سیدابراهیم او عمر خان په مشرۍ دټل او کوهاټ په منځ کښې د (میندوري) پل چه پاکستاني لښکرې به پرې تلې په بم والو زاوه

د حمل ۸، دوزیرو دځلی خیلو دقوم یو څوتنو د ښاغلي علي‌خان او ماماجان په مشرۍ

په(زاوه)نومي ځای کښې د کراچي د حکومت په عسکرو حمله وکړه او په جګړه کښې د کراچۍ له عسکرو څخه دری کسه ووژل شول .

د حمل ۲۹،۲۵ـ دسالارزو دقوم یوه لویه جرګه په (سرږونی) کښې غونډه شوه او دغـلته ئې دپښتونستان بیرغ په ډېر احترام ودراوه، بیا دجرګې خلک (ډوندکی بابا) ته ولاړل اودحمل په ۲۹ ئې د(پښت) دخان عبدالسبحان‌په ځای کښې یوه لویه جرګه وکړه پهدې ځای کښې دپښتونستان دآزادۍ په لار کښې شپږوینا ګانې وشوې او(پښت) خان هم دپښتونستان دپاره خپله آماده ګۍ ښکاره کړه‌دغه‌شان نورو ملکانوهم په ګډه‌وویل: چه مونږ په پوره‌قوت سره د پښتونستان آزادي اوله پاکستان‌څخه دپښتنو خوشی غواړو او په دې‌لار کښې دسراومال قربانۍ ته تیار یو .

دحمل ۳۰ـ دباجوړ د(پښت) په کلي کښې د(پښت)دخان په کوښښ یوه مدرسه‌جوړه شوه اوملك عبدالغني خان، ملك توریالي خان ملك محمدعلی‌خان اوملك‌مانوخان(۱۲۰۰) افغانۍ دغې مدرسې ته په اعانه کښې ورکړې .

دحمل ۲۰ دمنځنی پښتونستان عسکرو د پایوخان په مشرۍ د (عیدك) په علاقه کښې دپاکستان په عسکرو حمله وکړه او۸ ساعته جګړه ئې ورسره وکړه

دحمل ۲۱ـدمنځنی‌پښتونستان‌مجاهدینو دښاغلی سدیل‌خان خټك په مشرۍ د(سموبیانات) په علاقه کښې دکراچۍ دلښکرو سره پنځه ساعته جګړه اوډېرتاوان ئې‌وزورساوه.

دثور میاشت :

دثور ٤ـ منځنی پښتونستان مجاهدینو د(کرمان) په برخه کښې د کراچۍ دمامو رینو یوه مانۍ وسوځوله اوډېر تاوان ئې ورواړاوه.

دثور ٦ـ دباجوړ په ډنډ وکی بابا کښې دقوم دمشرانو په خوښه یوه مدرسه‌جوړه شوه اومرزابخت‌بیدار او نوروملکانو‌پکښې ویناګـانې اودپښتونستان دجوړ‌ېدو دعاګانې‌وکړې.

دثور ۱۱ـ دمنځنی پښتونستان غازیانو د(ګل کڅ) په برخه کښې د کراچې له عسکرو سره څلور ساعته جګړه وکړه .

دثور ۱۹ـ دباجوړ ټولو قامونو، سالارزو، ماموندو، آتمانخیلو دباجوړ دښار دنواب په ځای کښې یوه تاریخي جرګه وکړه پهدې جرګه کښې جناب محمدشعیب خان، جناب دناوګۍ خان او د(پښت) خان اوجناب عبدالحکیم‌خان‌ماموند هم شامل وو . دغې جرګه دپښتونستان بیرغ دښار دنواب په کـلاه ودراوه، پهدې وخت کښې دخوشالۍ ټوپونه وویشتی شول اودپښتونستان‌دزونداني‌چیغې اوناری پورته‌شوې .پهدې جرګه کښې‌دښار‌نواب دپښتونستان دآزادۍ په موضوع کښې وینا وکړه اووئې ویل چه نن پښتنواراده کړې‌ده چه پههره قربانۍ سره چه کیږي پښتونستان وګټي. مونږدافغانستان له‌اخلاقي کومکونو څخه تشکر کوو ، بیاجناب محمدشعیب‌خان اومحبوب‌خان اونورو کسانوهم ویناګانې‌وکړې

دثور ۲۰ دګرویك دملي مجاهدینو یوټولـګی په(میرزی) کښې د کراچۍ دعسکرو په‌یوه ودانۍ وروختل‌اوڅلورساعته‌جګړه‌ئې ورسره وکړه اوډېر تاوان ئې ورواړاوه .

ښاغلی عالم زیب‌خان اوښاغلی لاجوردخان دپېښور دعلاقې او سیدونکی دپاکستان دظلمونو له‌لاسه دپښتونستان دمجاهدی دپاره افغانستان ته‌پناه راوړه .

ښاغلی محمدعلی دکوهاټ دښوونځی‌متعلم دپاکستان دناوړه رویې له کبله چه‌له‌دپښتنو سره‌ئی کوی(گرویك)ته‌پناه راوړه .

دمومندو په‌علاقه کښې‌د (کمالی) یوی ډلی غیرتمندو پښتنو دپاکستان یه‌یوه عسکری لاری باندی چه‌دانا (قی) په سرك راغلی وه دزې وکړې او ډېر تاوان ی و ز غاوه او له دثور ۳۱-جناب ککاوس خان‌دښاردنواب‌تره‌او جناب‌عبدالرؤف خان‌ددغه‌نواب‌ورور او جناب شیرمحمد خان د(پشت)دخان‌وراره اومحمدانورخان تحصیلدارد ځینی شخصی کارونو دپاره جلال‌آباد ته راغلل اودقبایلو دمدیریت له‌خوائی په‌ډېره مینه هرکلی وشو .

دجوزا میاشت : دجوزا ٦- د کورمی مجاهدینو د (پاره‌چنار)په‌برخه کښې‌د کراچی والو دتیلفون مزی وشلاوه .

سردار فتح خان سیمان‌خیل دپاکستان حکومت ته‌اخطار ورکړ ترڅو چه دپښتنو آزادی اوخپلواکی ونه‌منی ، دپښتنو فعالیت به‌سیاستي په‌خاوره کښې جاری‌وی .

دجوزا ۷- دشمالی او جنوبی پښتونستان یوه مهمه تاریخی جرگه چه‌له دغه لاندی کسانو څخه جوړه شوی‌وه (گرویك) ته‌لاړه .

۱ — جناب محمد ایوب خان دجنوبی پښتونستان رئیس
۲ — جناب ملانور دل خان داپریدو دشوری رئیس
۳ — جناب حاجی محمد حسن خان دمومندو دشوری رئیس
٤ — جناب ملک میر اصغر خان داورکزو دشوری رئیس
٥ — جناب محمد شعیب خان دباجوړ دشوری رئیس
٦ — جناب زرغون شاه خان دصافو دشوری رئیس
۷ — جناب محمد عثمان خان دچترال دصدر اعظم ځوی
۸ — جناب ملک ولی خان داپریدو یولوی ملک
۹ — جناب آب حیات خان دچترال شهزاده
۱۰ — داپریدو ، او رکزو مومندو اوباجوړ دشوراگانو ځینی وکیلان

ددې جرگی د هرکلی دپاره په گرویك کښې دمنځنی پښتونستان درئیس جناب میرزا علیخان له خوا ښه ترتیبات نیول شوی وو-ددې‌جرگی دوه ورځی په گرویك کښې تېرې کړی او دجوزا په ۸ او۹ ئې دمنځنی پښتونستان له مشرانو سره مهمی‌خبری‌او مذاکری او دا وروسته فیصلی وکړې:

۱ — که د پښتونستان په کومه علاقه پاکستان یابل خارجی قوت حمله وکړی نو مونږ به‌ټول ددغه‌تجاوز مخه‌نیسو اودمحکوم پښتونستان د آزادی دپاره به په گډه‌مجاهده کوو.

دو دسته مردان مسلح پښتونستانی

اینها از مردمی که برای آزادی تام کشور خود مجاهده دارند نمایندگی میکنند .

دستهٔ دیگر از مردان سلحشور وغیور پښتونستان

ملت پښتونستان برای تحصیل آزادی خود محض به حق و بازوی توانای مردان غیور کشور خود اتکا میکند

۲ـ مونږ له پاکستان نه کلکه مطالبه کوو چه دپښتونستان آزادي ومني اودپښتنو بنديان خوشي کړي.

۳ـ دغسې جرګې دپښتونستان ديووالي دپاره ضروري دي نو آينده به هم دغه شان جرګې جاري ساتو.

٤ ـ دافغانستان ملت او حکومت چه زمونږ سره د ورورۍ له کبله کوم اخلاقي کومکونه کوي مونږ ورڅخه ډېر ممنون يو، نو ځکه مونږ اعلان کوو چه دافغانستان او پښتونستان غم اوښادي شريکه اودوست او دښمن ئې يو دي.

۵ ـ مونږ دامريکې اوهند دپښتنو له کوششو نوڅخه هم خوښي کوو اودپښتونستان په لار کښې ددوی خدمتونه نه هېريدونکي بولو.

ـ دجنوبي پښتونستان دوه لوی سرداران (سردارسر فراز خـان، دجـوګـي زو دنواب محمدخان وراره اوسردار ميراحمد خـان دجنوبي پښتونستان مرکزته راغلل او دپښتونستان دجوړولو دپاره ئې خپله پوره آمادګي ښکاره کړه د کراچۍ دحکومت دوه تنه عسکر ښاغلي ملاجان خټک او ښاغلي محمدباز اپريدي دپاکستان له فوځ څخه را تښتيدلي او افغانستان ته ئې پناه راوړې ده.

دجـوزا ۲۷ ـ دسليمانخيلو دپووندو ؤيوي لوی جرګې پـه کټواز کښې داخبر د نياته اعلام کړچه زمونږ دپښتونستان دآزادي سره پوره همدردي لرو په دې لار کښې دسر اومال قرباني ته تيار يو. او دپاکستان پروپاګندونه چه زمونږ په باب ئې کوي ټول غلط دي.

د جوزا ۲۹ ـ دکراچۍ دحکومت سپاهيانو د (وزيرو محمود خيلو)دانغز) کلي ته نږدې دپښتونستان په سرحدی ساتونکو حمله وکړه اود پاکستان دوه الوتکو هم په دغه کلي بمباري وکړه مګر دپښتونستان ځوانانو ئې په مړانه ځواب ورکړ.

دسرطان مياشت:

ـ سردار شيرعلي خان کاکړ دپاکستان دظلمونو دلاسـه تنګ شوی او کابل ته راغلی دی.

ـ دکراچۍ دحکومت عسکرو په لوی شلمان کښې دپښتنو په يوه کلاچپاو راووړ چه په دې وجه ددوی اوپښتنو په منځ کښې څو ساعته سخته جګړه ونښته اود کراچۍ عسکرو ته تاوان ورسيد بيا دکراچۍ دحکومت مامورينو دشلمان ۱۶ تنه مشران دخبرو اترو دپاره وغوښتل او په ټګۍ سره ئې بنديان کړل. په دې کاربانديدخيبر شنواري او دشلمان مومند ډېر خوابدي شول اود کراچۍ حکومت ته ئې سخت پرو تست واستاوه.

دسرطان ۱۰ ـ دتوچي دکلي مجاهدينو له دې کبله چه دپاکستان الوتکو د(نغزه) په کلي بمباري کړې ده دبدلي په غرض د(ميرامشا) په چوڼۍ حمله وکړه اودکراچۍ دعسکرو په يوه ماڼۍ ئې لاسي بمونه وغورځول.

اوددوی لهعسکر وسره ئې توده جګړه وکړه .

- داحمد زیو دقام خوتنو ځوانانو دپاکستان داوښانو پهیوه کاروان باندې چه عسکري ځایونو ته ئې غلهوړ لهحمله وکړه او۱۲تنه عسکراو۱۸ اوښان ئې تري ووژل .

- د کورمې په(بوغکۍ)او(شکره)نومې ځایونو کښې دپاکستان دعسکرو او(پړی) قوم دځوانانو ترمنځ څوساعته جګړه وشوه .

دسرطان ۱۱- دپڼۍ قام خوتنو ځوانانو دښاغلي صورت خان پهمشرۍ د(جنډولی) په چونۍ حمله وکړه اودپاکستان لهعسکر وسره ئې شپږساعته جګړه وکړه .

- دسرطان۱۲-دخمکنیو دپلوی قوم لس زره مجاهدین دقومی جرګۍ دپاره د(سیدعالی میلی) منطقی ته لاړل او بیا (سري چنی) ته ورغلل .دغلته پرې د کراچۍ زور ګیرو عسکرو له مورچلونه ډزی وکړې او۸تنه مجاهدین ئې زخمایان کړل مګر بیامجاهدینو جوابی حمله وکړه اوددوئې ماتی ته مجبور کړل. پهدې جګړه کښې دپاکستان یو منصبدار اوڅلور تنه عسکرهم زخمی شول . پس له دغه جرګه په کمامبا بې سره په خپله علاقه کښې وګرځېد له او دپښتونستان مظاهرې وکړې

دسرطان ۱۹ - دمنځنی پښتونستان یوه ډولګی مجاهدینو د(سپلتوی) په چونۍ کښې د کراچۍ دعسکرو سره ډېره توده جګړه وکړه .

دسرطان ۲۷- دمومند و دګنداو دعلاقی ٦٤تنومشرانو دحاجی عبدالله خان په بندیتوب چه پاکستانی حاکمانو بندی کړی دی،سخت خپګان ښکاره کړ اوپاکستان ته ئې توب اخطار ورکړ چه باید لهدغسی حرکاتو ځخه لاس واخلی اوپښتانه په بندیخانو کښې وانه چوی

- دپېښور ګورنر چه پاره چنارته روانۀ .پهلاره کښې ورته پښتانه مجاهدین دپښتونستان بیرغونه پهلاس راووتل اودپښتونستان زنده باد چیغې ئې ووهلې ، ګورنر حیران پاتی شو اوځان ئې پهډېره چالاکۍ خلاص کړ -

داسد میاشت:

داسد ۸- دتیرا خانګی ملی مجاهدینو د کجورۍ دسورډنه په کمپ کښې د کراچۍ پهلښکرو بریډ وکړ اوډوله شپه ئې ورسره کلکه جګړه وکړه .

داسد ۱۸ - دمنځنی پښتونستان ملی مجاهدینو دبنودښار پهلمرختیزه چونۍ څو بمونه واچول اوپاکستانی عسکروته ئې ډېر تاوان ورساوه .

دسنبلې میاشت:

دسنبلې پهنهمه ورځ په کابل اوټول پښتونستان کښې دپښتونستان دورځې مراسم پهپوره ډنګ ډونګ سره اجراشول اوټولو پښتنو ددې ورځې پهخو شمالې کښې ګډون وکړ.

دمنځنی پښتونستان دملی عسکرو اود کراچۍ دعسکرو ترمنځ کښې د(اډودونی) او(وانه) دچونۍ پهخوا کښې سخته جګړه وشوه.

دمیرام شاه او(ده ته‌خیلو) په‌منځ کښې دپښتنو عسکرو اوپاکستانی عسکرو په‌منځ کښې سخته جګړه وشوه، په‌دې جګړه کښې مجاهدینو دپاکستان یو پوځ پل په‌بمونو والوزاوه.

ښاغلی پردل خان دهند دپښتون جرګې یوغړی وویل: پاکستانی مشرانو دیونومنشور ملت کړی دی اود۸ ملیونو پښتنو په‌حق ئې سترګې پټې کړی دی.

دمیزان میاشت:

دپاکستان دظلمونو له‌لاسه دجنوبی پښتونستان (۲٤) کهو دښاغلی محمدشاه‌خان اڅکزی اوښاغلی کوتان خان په‌مشرۍ دسپین بولدك په‌لار افغانستان ته‌پناه‌راوړی ده اوعزم ئې کړی دی چه‌دپښتونستان په‌لار کښې هرډول قربانی وکړی.

دمیزان ۲۰- دتیراپوی ډلې مجاهدینو د(تورسر)نومی غونډی له‌سره دخیبرپه لواړګی کښې دکراچۍ په‌عسکرو دماشیندارو اوټوپکونوډزی وکړی اود کراچۍ عسکرو ته‌ئې ډېرزیان ورساوه.

دمیزان ۲۵- ښاغلی ملك‌عجب نورخان شلمانی د(حیدری کنډو)سره‌نژدی دی دلواړګی دتحصیلدار له‌خوا په ګولۍ شهید کړی شو. ملك‌عجب نورخان دپښتونستان ټینګ ملګری‌ؤ نوځکه دده په شهادت ټول پښتانه اوخصوصاً مومند اواپریدی زیات خواشینی شول په چترال کښې دملی آزادۍ یوښه‌نهضت پیداشوی دی لکه‌چه دملی آزادۍ غوښتونکواو دپاکستان دعسکروترمنځ په‌یوه جګړه کښې دپاکستان دلښکرو څخه لس‌تنه ووژلی شول.

دمیزان ۲٦- دمومندو قومونو په‌زیارت غاښی کښې یوه‌لویه جرګه وکړه دملك عجب نورپه شهادت ئې ډېر خپګان ښکاره کړاودده قومی خدمتونه ئې وستایل‌مولانا محمداکبر دهندپښتون جرګې رئیس‌دعربستان په‌دوره کښې وویل: دپښتونستان نهضت‌ښه پرمخ‌تللی دی، پښتانه له‌پاکستان سره دښمنی نه‌لری بلکه خپل‌مشروع‌حق ترې غواړی نوښایی چه‌اسلامی دنیاپه دی باب کښې دپښتونستان سره کومك وکړی.

دمیزان ۳۰- دمنځنی پښتونستان غازیانو دبنودسورو عسکرو په‌چونۍ حمله‌وکړه اوډېرتاوان ئې ورواړاوه.

- په ګرویك کښې دښاغلی ملك‌عجب نور په‌شهادت باندی دفاتحې اخیستلو یومجلس جوړ شو چه‌دمنځنی پښتونستان ټولومشرانو پکښې ګډون کړی‌ؤ. دوی دپاکستان دغه اقدام ته‌ډېر بدوویل.

دعقرب میاشت:

دمومندو دقام‌ډېر وخلکو په(سلالا) کښې دحاجی محمدیوسف‌خان په‌ریاست یوه‌جرګه وکړه اود پاکستان له‌ظلمونو څخه ئې چه په پښتنو ئې کوی زیات نفرت ښکاره کړ اودپښتونستان دجوړولو دپاره ئې خپله آمادګی څرګنده کړه.

- دپاکستان‌حکومت د(اسلم) دمجلې سپین‌زیری مدیر صنوبر حسین‌په‌دی جرم په‌جیل کښې واچاوه چه‌دی یوپښتون ؤاودپښتو ژبی‌دادب اوترقۍ دپاره ئې‌خدمت کاوه.

ـ د پیښور حکومت (۱٤) تنه پښتانه دملی آزادی د آرزولرلو په گناه و نیول او په بندیخانو کښی ئی واچول.

دعقرب ۲۱ ـ دمنځنی پښتونستان دحکومت رئیس جناب میرزاعلیخان دقومی اصلاحاتو دپاره دخپلی علاقی په دوره ووت جناب میرزا علیخان په (موسی نیکه) نومی ځای کښی دټول قوم یوه لویه جرگه جوړه کړه دی جرگی دپښتونستان د آزادی دمجاهدی په باب کښی مهمی فیصلی وکړی. په دی شان ئی دعقرب په ۲٦ دوزیرو په خوجل خیلو کی هم یوه دغسی غونډه وکړه او د پښتونستان دجوړولو دپاره ټولو خلکو خپله آمادگی ښکاره کړه . په دی ټول حاجی میرزا علیخان ځای په ځای جرگی وکړی او د پاکستان له حکومت څخه ئی دخان عبد الغفار خان ، عبد الصمد خان او د اکثرو خانانو د سمدستی خوشی کولو غوښتنه وکړه

دوزیرستان په دغه لویه جرگه کښی داوروسته فیصلی وشوی:

۱ـ دپاکستان حکومت باید دپښتنو محمکه اوخاوره خوشی کړی .

۲ـ بایدچه د کراچی مامورین د پښتونستان په علاقو کښی و نه گرځی که نه وی نو پښتانه به ئی په وژلو هیڅ ډیل ونکړی .

۳ـ دپاکستان په حکومت باندی دملک عجب نورخان په بی گناه وژلو سخت پروتست کوو او غواړو چه دده قاتل دقصاص دپاره دپښتونستان ملت ته وسپاری .

٤ـ باید کراچی حکومت دپښتنو بندیان خوشی کړی.

٥ـ پښتانه دپاکستان په حکومت راضی ندی ، نو باید دبی طرفو ملکونو دنمایندگانو دوړاندی په محکوم پښتونستان کښی رأی واخستلی شی چه دپاکستان دپروپاگندو دروغ او رښتیا معلوم شی .

دعقرب ۲۸ د منځنی پښتونستان درئیس لویه او تاریخی دوره دشوئی خیلو دقوم له کتلو څخه وروسته په پوره کامیابی خلاصه شوه او حاجی صاحب خپل مرکز گرویك ته واپس راغی

دقوس میاشت:

دقوس ٥ـ دورکزو ملی شوری په خپل مرکز (مموزو) کښی دجناب ملك میر اصغرخان په مشری یوه غونډه وکړه ، اودپاکستان په هغو تجاوزونو چه په پښتنو ئی کوی سخته ناراضی اوخپگان ښکاره کړه او فیصله ئی وکړه چه باید دپاکستان حکو مت دورکزو (تیډه) نومی ځای خوی کړی ، دپښتنو بندیان ایله کړی اوپه پښتونستان کښی دیو بی طرف هیئت دنظرلاندی پښتنو ته دآزاد ورأیو ورکولو اختیار ورکړی .

دورکزو دقام دغی لویی جرگی بیا په خپله علاقه کښی دوره شروع کړه ، او په ټوله منطقه کښی وگرځیده اودقوس په ۱۳ (بارکی) ته ورسیده چه دملك عبدالحکیم خان ستوری خیل ځای دی.

دقوس ۱۲ ـ دمومندو ملی شوری په زیارت غاښی کښی دحاجی محمدیوسف خان په ریاست

بوهلويه غونډه وکړه اوديا کستان تجاوز ونه‌ئي خلکوته ښکاره کړل، دې جرگې په(کړپه) کښې ديا کستان په‌تانوجوړ دولو قوابدې څرگنده کړه اوديا کستان دتجاوز په‌مقابل کښې ئي دمدافعې دپاره خپله‌تياري اعلام کړه.

دقوس ۱۷ ۱۰۰ - دتيراد قومونو يوه لويه جرگه په‌خپله علاقه کښې دوري کولو په‌غرض ووتله اونچل گرزي او(بار کي) په‌حصه کښې داوز کزو له‌جرگې سره‌يوځاي شوه. په‌دغه‌ورځ دپاکستان الوتکې په‌دوی وگرځيدې اودجرگې په‌خلکوئي اته‌ساعته سخته گوله باري وکړه. ددې بمبارۍ په‌وجه (۲٤) تنه‌اپريدي شهيدان او(۱۰) تنه‌زخميان شول اودورکزيو دقام څخه(۱۰)شهيدان، اوشپږ کسه‌زخميان شول. دغه‌شان دپاکستان الوتکو دملك عبدالحکيم‌خان په‌کلاهم گولۍ واچولې اودجناب ملانوردلخان دتيرا دملي شورى رئيس په‌کلا اود ملك وليخان په‌کلائي هم بمونه وغورځول اوډېر تاوانونه ئي وررسول. ددې ظالمانه حملې په‌وجه دپښتنو په‌خلکو کښې ډېر همجان پيداشو اوپه‌هرځای کښې دپاکستان دې ښکاره تجاوزته په‌نفرت وکتل شول.

دقوس ۱۹ - ځينو ملي مجاهدينو دپښتنو په‌هوائي ميدان برله‌پسې حملې وکړې او ددوی اوپاکستاني عسکرو ترمنځ سخته‌جگړه وشوه.

- دمومندو، صافو او اجوړ شوراگانو په‌گډه سره دپاکستان دالوتکو دبمبارۍ له کبله‌چه دتيرا په‌جرگه‌ئي وکړه په‌دې مضمون يوه اعلاميه نشر کړه: دپاکستان دالوتکو بمبارۍ اوتجاوزچه‌داپريدواواورکزو په‌جرگه‌ئي وکړيوظالمانه‌تجاوز اوله‌انسانيت نه‌مخالف کاردی. دپاکستان دغه‌تجاوز دپښتنو دآزادۍ غوښتلو حس‌نشي مړکولای، بلکه لاددوی دانتقام جذبه‌قوي کوي پښتانه‌د آزادپښتونستان دجوړولو په‌لار کښې هرې قربانۍ ته‌حاضر اوچمتودي.

دجدي مياشت :

د منځنۍ پښتونستان يو ټولگې مجاهدينو د مسعودو دښاغلي بهلول خان په مشرۍ د کراچۍ دعسکرو په‌چونۍ په (خليرۍ) کښې حمله‌وکړه چه په‌دې وجه ددواړو خواو ترمنځ څوساعته‌سخته جگړه وشوه‌اوپه‌نتيجه کښې‌ئي ددغې چونۍ ترڅنگه يوبوخ پل په بم وران‌او خراب کړ.

-دوزيرو دتوري خيلو قوم څوتنو غازيانو دميرا مشا په چونۍ باندې حمله وکړه او ددواړو خواو تر منځ کلکه جگړه ونښته چه د کراچۍ عسکروته ډېر تاوان ورسيده

دجدي ۲۷ ښاغلي باقل خان کمال زي دځو ملدروسره اوښاغلي حاجي کبيرخان اليزي اوښاغلي تحمل خان کاکړ له ۲۲ کډو سره له بلوچستان څخه خپيل ملي مرکز توبي‌ته راغلل او دپښتونستان دآزادۍ په مجاهده کښې‌ئي ځانونه شريك کړل.

- ښاغلي گل محمدخان دمحکرم پښتونستان د(بهه‌بيری) اوسيدونکي چه دپښتونستان دآزادۍ په لار کښې دمجاهدې‌دپاره‌له امريکې‌نه افغانستان‌ته راغلي ؤ په‌جلال آباد کښې په حق ورسيد اود پښتونستان دجوړېدو آرزو ئي له ځانه سره قبرته‌يوړه.

ددلو میاشت :

ښاغلي مولوي غلام حیدر خان چه له خپلو قومي کسانو سره دپاکستان د ظالمونو له لاسه خپل ملي مرکز (توبې) ته راغلي ؤ ، پهدې ورځو کښې قندهار ته راغي اودخلکو له خوا ئې ډېر ښه هرکلي وشو .

ـ دمنځني پښتونستان په جلا جلا ځایونو کښې ملي غازیانو د پاکستانیانو په چونیو او ځایونو حملې وکړې او دټیلفون مزي اوسړکونه ئې ورانه خراب کړل .

د هند اوسپېدنکو پښتنو په بمبئي کښې یوه جرګه وکړه په دې جرګه کښې مولانا محمداکبر وویل: دپاکستان سره بهدپښتنو ـ شجال هغه وخت خلاص شي چه پښتانه خپل سرنوشت په خپله تعیین کړي.ښای چهدملګرو ملتونو مؤسسه لهپاکستان څخه دخان عبدالغفارخان دخوشي کولو مطالبه وکړي او پاکستان دپښتنو دآزادۍ دحق په ورکولو مجبور کړي.

دحوت میاشت :

دحوت ۷ـ دبلوڅو دقام یو څو تنهننګیالي کسان دجنوبي پښتونستان مرکز توبې ته راغلل او دپښتونستان دآزادۍ په لیار کښې ئې خپله تیاري ښکاره کړه اوو ئې ویل چه مونږ دپاکستان دحکومت لهظلم نهخپل ملي مرکزته پناه راوړی دهاواراده مو کړیده چه خپل وطن دپاکستانیانو له لاسه آزاد کړو .

دحوت ۲٤ـ دتیرایوې ډلې مجاهدینو پهلنډي کوتل کښې دپاکستان پهعسکري چونۍ او دتحصیلدار داستوګنې په ځای دټوپکو نو ډزې وکړې چه پهدېوجه ددواړو خواؤ ترمنځ توده جګړه وشوه اودښمن ته ډېر تاوان اوزیان ورسېده .

دوزیرو د توریخیلو دقوم څوتنو غازیانو په (کرم ګړی) کښې د کراچۍ د متجاوزو عسکر ویه کمپ حمله وکړه اوشپږ ساعته جګړه ئې ورسره وکړه .

د ۱۳۳۱ کال په شپو ورځو کښې چه د پښتونستان ځلمیانو د پاکستان له زورګیر عسکر سره کومې جګړې کړې دي اود پښتو نستان دآزادۍ دپاره ئې کومې سختۍ په ځان تېرې کړې دي دهغو لنډیز تاسي‌ته وړاندې شو. ددې واقعاتو اوپېښو په نتیجه کښې مونږ په یقین ویلای شو چه د پښتو نستان پښتانه دپښتو نستان دجوړېدو نه پرته بله آرزونه لري او ددې مشروعې آرزودپوره کېدو دپاره دخپل سراومال قرباني تهدهمیشه دپاره آماده دي نوښائي چه د پاکستان حکومت حق ته غاړه کېږدي اوله جبر اوتشدد اوبې لارۍ څخه لاس واخلي .

این فوتو منظرهٔ وسط شهر نیویارک از هوا برداشته شده است قرارگاه ملل متحد در کنار رودخانه در جلو همه عمارات دیده میشود

بناغلی محمد کبیرخان لودین سفیر ونماینده دائمی افغانستان در ملل متحد هنگامیکه اعتبارنامهٔ
خود را به بناغلی تریگولی سرمنشی ملل متحد تقدیم می نماید

اجمال وقایع سیاسی دنیا

درسال ۱۳۳۱

نظر بوقایع مهم وبرجسته‌ای که درسال ۱۳۳۱ دردنیارخ داده است. بی‌شبهه‌این‌سال یکی ازسالهای مهمی‌است که بامقایسه ۴-۵ سال گذشته می‌توان باهمیت آن‌ملتفت گردید ازجمله وقایع مهم‌امسال زنظر کافه سیاسیون وعلاقه‌مندان‌امورسیاسی اعم‌ازشرقی‌وغربی رو بپیشرفته وقایع ذیل اهمیت بیشتری داشته واگر بگوئیم درمساعد ساختن زمینه برای حل‌وفصل قضایای‌لاینحل‌سیاسی، جهانی، سهم بارزی دارد. مبالغه نخواهد بود. مهمترین این‌وقایع‌عبارت‌است ازمقاومت ومجادله دوامدار ایران برای تکمیل آزادی سیاسی واقتصادی وقایم‌نمودن حاکمیت ملی آن‌مملکت برمنابع نفت‌ایران انقلاب سیاسی وخیلی‌ها بی‌سابقه‌درمصر وروی‌کار آمدن‌جنرال نجیب، فیصله آینده سودان بین‌مصر وانگلستان، غلبه‌حزب‌جمهوری خواه‌اتازونی برحزب‌دیموکرات بعداز۲۰سال‌وانتخاب جنرال آیزن‌هاور بحیث‌رئیس‌جمهور آن‌مملکت، وفات‌پیشوای بزرگ اتحادجماهیر اشتراکیه شوروی یعنی مارشال ستالین وتقررمالنکوف بحیث جانشین‌مارشال ستالین وادامه مجاهدات شدید مردم تونس ومراکش برای‌حصول آزادی وتمامیت‌خاک‌شان‌وامضای‌معاهده صلح‌جاپان ازطرف ممالک‌غربی‌میباشد گذشته‌ازاینها مسایلی دیگر ازقبیل مسئله کوریا، هند چین، فلسطین پښتونستان، کشمیروتبعیض نژادی‌افریقای جنوبی فعالیت ماوماودر کینیا ومفکوره تشکیل پکت‌های‌دفاعی‌ودیگر مسایل ذات‌البینی ممالک‌همه وقایعیست که اینک درینجا در اطراف هرکدام آن‌نظر باهمیت موضوع به‌ترتیب‌نوبت صحبت میشود.

انگلیس نمیگذارد ایران
برعایدات نفت خود نظارت
داشته باشد وفشار های مالی
واقتصادی بر ایران وارد
می‌آورد. نصرالله انتظام

ایران درمجادله حیات وممات

موضوع نفت درداذگاه عدلی بین‌المللی

در اوایل امسال اختلافات وکشیدگی‌های انگلیس وایران برسرمسئله نفت با شدت هرچه‌تمامتر ادامه داشت وحکومت انگلیس علیه اقدام حکومت ایران (ملی ساختن صنایع نفت جنوب ایران) واخراج تبعه انگلیس از خاک ایران ومنفصل ساختن متخصصین وکارفرمایان وکارگران چاها وتصفیه خانه های نفت جنوب ایران شکایتی بمحکمه عدلی بین‌المللی هاك پیش وخواهان غور وفیصله محکمه مذکور

گردید حکومت ایران بمجرد اطلاع ازاین اقدام حکومت انگلیس ازحیث اینکه این مسئله یک مسئله داخلی ایرانست بمحکمه عدلی بین المللی اخطار داد که محکمه صلاحیت بحث و مذاکره

قضات محکمهٔ بین المللی هالک در موقعیکه قضیه نفت ایران را مورد رسیدگی قرار میدهند

وفیصله براین مسئله را نداشته واگر بچنین کاری اقدام می نماید ایران آنرا مداخله درامور داخلی خود تلقی میکند باوجودیکه حکومت انگلیس قبلا اصل ملی شدن نفت ایران را پذیرفته وموضوع مورد منازعه دولتین تنها قیمت دستگاهای نفت ایران بود وباوجود مخالفت جدی حکومت ایران محکمه عدلی بین المللی شکایت حکومت انگلستان را استماع نموده وحاضر شد دراطراف موضوع غور تدقیق وفیصله نماید. وقتی حکومت ایران ازین تصمیم محکمه عدلی بین المللی اطلاع یافت دکتور مصدق قرارداد تا بهالک رفته ودراجلاس محکمه بین المللی به نماینده گی کشور خود اظهاراتی بمحکمه بنماید چنانچه بتاریخ ۲۸ جوزا ۱۳۳۱ وقتی شکایت انگلیس در محکمه رسماً دایر گردید دکتور مصدق که قبلاً به هالک رفته بود اولین کسی بود که در اجلاس محکمه عدلی بین المللی شروع بصحبت کرد مصدق درضمن شرح واقعاتی که ایران را مجبور کرده بود صنایع نفت کشور خودرا ملی گرداند شکایت انگلیس را بیمورد خوانده ومجدداً تصریح کرد که او ومحکمه عدلی بین المللی را اصلاً بشنیدن این شکایت وذیصلاحیت وذیحق نمیداند بعداز آن دکتور رولین بلژیکی که یکی از قضات محکمه است وازطرف ایران بحیث وکیل دعوا تعیین گردیده بود ازحقانیت ایران مدافعه ودردفاع خود حق رسیدگی محکمه را بدو دلیل رد وشکایت ایران را بجا وانمود ساخت دکتور رولین باین اساس که قرارداد ۱۹۳۳ بین ایران ویک شرکت بوده ومحکمه بین المللی ازروی منشور ملل متحده وقانون خود محکمه حق رسیدگی برین شکایت را ندارد؛ انکشاف وتوضیح نمود که ایران صلاحیت غور محکمه را باین موضوع برسمیت نشناخته واین قضیه جنبه بین المللی ندارد ونتیجه بدی که ازاقدام محکمه درینمورد بروز می کنند برانگیختن حس تنفر

یك ملت بمقابل یك مرجع عدلی بین المللی است زیرا انگلیس باساس فارمول هریمن اصل ملی شدن نفت راپذیرفته ودیگر دعوی، جز قیمت دستگاهای نفت بین مملکتین باقی نمانده است پس ازخاتمه اظهارات دکتور رولین دانیل هیلد بحیث نماینده دولت انگلیس دولت ایران را درا قدام ملی ساختن صنایع نفت متهم به نقض مقررات بین المللی ساخته اظهارات دکتور مصدق را مبنی براینکه شکایت انگلستان درین قسمت بیمورد است بی اساس خواندو گفت که قرار داد ۱۹۳۳ بین ایران وانگلیس بوده وازملاحظه هردو دولت گذشته وبصفت قرار داد امتیازی بصحه جامعه ملل رسیده وقضیه را ازشکل محلی بصورت بین المللی تبدیل وبین دودولت ساخته است شکایت انگلیس ومدافعه ایران برای دوهفته درمحکمه عدلی بین المللی تحت غور ومداقه قرار گرفت وپس ازدوهفته محکمه موصوف فیصله خودرا که (محکمه حق وصلاحیت اصدار فیصله را برمنازعه نفت ایران وانگلیس ندارد) اعلان نمود .

قطع روابط سیاسی ایران وانگلیس

ازماه اسد امسال نوته های بین حکومت ایران وانگلیس رد وبدل شد که در نتیجه منجر به قطع روابط سیاسی مملکتین گردید اینك درینجا بعضی از نوته های مذکور باوقایعی که از آن نشئت نموده است بصورت مختصر ذکر میشود .

نوته ایران مبنی براصل ملی شدن نفت:«ایران حاضرست خساره را که دراثر ملی شدن صنایع نفت بشرکت سابق عاید گردیده باین شرط بپردازد که شرکت اولاً مبلغ ٤۷ ملیون پوند قسط اخیر استحقاقیه ایران را بپردازد واز همه گونه اقدامات ضد ایران دست بردار گردیده مسایل متنازع خودرا با ایران در محاکم ایران تعقیب کند.» با وجودیکه این نوته درحلقه های سیاسی انگلیس چندان بااهمیت تلقی نگردید اما پیشنهاد مشترك ذیل از طرف انگلیستان وامریکا راجع به نفت بحکومت ایران داده شد

«۱- ایران موضوع تادیه غرامت رابه شرکت سابق نفت انگلو ایران بحکمیت محکمه بین المللی هاك بپذیرد.

۲- برای رسانیدن تیل به مارکیتهای جهان باید نمایندگان شرکت سابق و حکومت ایران داخل مذاکره شوند وهم شرکت سابق قیمت تیل ذخیره شده رابه ایران بمجردیکه به تعیین نرخ آن موافقه بعمل آید می پردازد.

۳- حکومت امریکا مبلغ ده ملیون دالررا طور کمك برای تنظیم فوری اقتصادیات ایران بحکومت ایران میدهد» داکتر محمدمصدق این پیشنهادمشترك امریکاوانگلیس را بعد از ده ساعت طورشفاهی ردو متعاقب آن ازهردومجلس پارلمان ایران باوجودیکه رخصت بودند دعوت بعمل آمد تادراطرف آن غور کنند امضاشدن این پیشنهاد مشترك از طرف ترومن درایران چندان خوب تلقی نشد وآ را مداخله ازطرف یکدولت جدید در امور نفت ایران خواندند دکتور مصدق وطرفداران ایران براین پیشنهاد انتقاد گرفته گفتند بعد از فیصله محکمه بین المللی هاك که عدم صلاحیت رسیدگی بموضوع نفت ایران را اعلان نمودمسئله تادیه غرامت مسئله ایست که باید در خود محاکم ایران فیصله گردد وعلاوه نمودند که انگلیسها باین ترتیب میخواهند ادعای غرامت شرکت سابق را شکل بین المللی بدهند پس اگر انگلیسها آرزوی فیصله موضوع راباین ترتیب دارند باید ٤ مسئله ذیل راقبول کنند:

«۱- شرکت سابق تمام دیونی راکه از سالهای گذشته بالای او مانده بایران تادیه کند

۲- شرکت خساره ی راکه در اثر اقدامات امتناعی او در فروش نفت ایران عاید شده بپردازد

۳- حقوق گمرکی سابقه را بایران بدهد

٤- مالیات برعایداتی که از زمان جنگ نزدمتحدین مانده تادیه کند.

و پیش گوئی کردند که از تماس نمایندگان برای فروش نفت چنین فهمیده می شود که انگلیسها میخواهند درنفت ایران باز خودرا دخیل ساخته وفروش تیل ایران را انحصار کند درحالیکه ایران بحیث مالك نفت میخواهد نفت ایران را بهرکس وهر موسسهای که خواهان آن باشد بدون امتیازو ترجیح معامله کند چنانچه حکومت ایران بادر نظرداشتن مطالب بالا پیشنهادمتقابلهی بجواب پیشنهادمشترك انگلو امریك بمضمون ذیل ترتیب و بحکومت انگلستان تفویض نمود:

«۱- قبل از همه چیز کمپنی سابق (٤۹) ملیون پوند راکه ازدرك حسابات گذشته بایران مدیون است بپردازد.

۲- ایران به کمپنی سابق صرف ازدرك ماشین وآلات آبادان غرامت خواهد داد.

۳- هرمنازعه که بین کمپنی وایران ازسنه ۱۹۳۳ الی سنه ۱۹٤۷ موجود باشد مطابق قرار داد ۱۹۳۳ فیصله گردد.

٤- ادعاهائیکه بین طرفین درمدت ۱۹٤۷-۱۹۵۱ موجوداست موافق ضمیمه قرارداد ۱۹٤۹ فیصله گردد.

۵- بعداز تصویب وگذشتن قانون ملی ساختن صنایع تیل هیچگونه دعاوی شرکت سابق قابل سمع نیست. دراین پیشنهاد علاوه شده که اگر شرایط فوق ازجانب برطانوی ها مورد قبول واقع میگردد ایران راضی خواهدشد برای حل مسئله تادیه غرامت بانگلستان بمحکمه

بین‌المللی هاك برود وهم‌درین پیشنهاد حکومت ایران بحکومت انگلستان اخطار داده بود که اگر پیشنهاد مورد قبول واقع نمیشود ایران مناسبات سیاسی خودرا باحکومت انگلیس قطع خواهد کرد . این پیشنهاد درمحافل انگلیسی وامریکائی نگرانی زیادی تولید وامریکائیها آنرا مشکل دیگری برای حل مسئله نفت خواندند بتاریخ ۱۵ میزان جواب انگلیس و امریکا به پیشنهاد ایران که مبنی برقبول اساس ملی شدن نفت وعدم انحصار درفروش تیل، آزادی دربکار انداختن تیل ایران وحمایه انگلیس راجع باینکه قیمت تیل بین فروشنده وخریدار تثبیت شود نه بین حکومت انگلیس وایران نشر گردید وضمناً منابع انگلیسی وامریکائی اظهار امیدواری کردند که این پیشنهاد ازطرف حکومت ایران قبول شود خبری که بتاریخ ۲۲ میزان انتشار یافت میرساند که حکومت ایران بعدازغور کامل بجواب پیشنهاد مذکور گفت باید درظرف یك هفته یك هیئت ذی صلاحیت برای مذاکره بطهران آمده وقبل از حرکت هیئت مذکور از جمله ۴۹ ملیون پوند درك حق امتیاز ایران که بالای انگلیس مانده بیست ملیون آن فوری بحساب ایران پرداخته وبقیه‌را بعد از انجام مذاکرات بپردازد . وعلاوه کردند که اگر تاروزپنجشنبه (۲۳) میزان براین پیشنهاد جواب داده نشود برقطع روابط انگلیس وایران غور خواهد شد منابع غیررسمی انگلیس این جواب رابی انصافانه خواندندچون حکومت انگلیس مطابق خواهش حکومت ایران درموعد معین کاری نکرد لذا حکومت ایران یادداشتی بوزارت خارجه انگلیس ارسال داشت که در آن ازقطع روابط سیاسی اطلاع شده بود ولذا فوراً به ۲۵۰ نفراز اتباع انگلیس در ایران امرشد تاازایران خارج شوند همچنان به اتباع ایران درانگلیس که تعداد شان ۵۰۰ نفراست باستثنای ۸۰۰ نفرمتعلم که بمصرف شرکت سابق درانگلیس مشغول تحصیل اند ودرآنجا باقی مانده‌اند امراخراج ازانگلستان داده شد باساس مقاوله جداگانه سفارت دولت سویس تأمین منافع انگلیس رادرایران وسفارت سویدن حفظ منافع ایران رادرانگلیس عهده‌دار گردید بتاریخ ۱۳ عقرب دکتور مصدق پیامی بنام ملت ایران صادر وگفت که در مدت یکنیم سال ایران کوشید در روابط انگلیس وایران خللی وارد نشده وکدورتی راکه از ناحیه نفت تولیدشده رفع شود ولی رویه دشمنانه واقدامات مخالف انگلیس منجر بقطع روابط سیاسی ایران وانگلیس گشت

مصدق وقوام السلطنه

مظاهرات بی‌سابقه در ایران

بازهم دکتور مصدق کامیاب میشود

درموقعیکه جریان وقایع درداخل وخارج ایران حتی درمحکمه بین‌المللی هاك بمفاد ایران درجریان دیده میشد دفعةً بتاریخ ۱۳ سرطان دکتور محمد مصدق استعفا داد ولی بزودی

یعنی یکروز بعد مجدداً از طرف هردو مجلس پارلمان ایران بحیث نخست وزیر ایران انتخاب گردید انتخاب مجدد دکتور محمد مصدق که حقیقةً موضوع بی اهمیتی نبود توجه عمیق محافل سیاسی عالم را جلب نموده بود جز محافل سیاسی انگلستان این انتخاب را یک کامیابی بزرگ ملت ایران راجع به ملی ساختن صنایع نفت آن مملکت خواندند ولی بعد از آنکه مصدق با شاه و پارلمان به تشکیل کابینهٔ جدید پرداخت طوریکه حقیقت آنرا بوره معلوم نگردید از کابینه کناره گرفت و قوام السلطنه با موافقه اعتماد ٤٠ نفر از اعضای پارلمان ایران به تشکیل کابینه پرداخت قوام السلطنه کسیست که در سال ١٣٢٦ موقعیکه بحیث نخست وزیر ایران ایفای وظیفه میکرد آذربایجان را نجات داد و با حکومت اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی شخصاً مقاوله کرد که امتیاز نفت شمال ایران را بایشان بدهد ولی وقتی لایحه امتیاز نفت شمال را بمجلس شوری پیش نمود لایحه مذکور رد گردید و از همان وقت به بعد فکر ملی ساختن صنایع نفت جنوب آن مملکت بمیان آمد و منجر به سقوط کابینه قوام گردید. درینوقت است که قوام السلطنه بعد از ٥ سال مجدداً موقع یافت برای بار چهارم مقام نخست وزیری ایران اشغال نماید قوام السلطنه عقیده داشت که باید زمینه مفاهمه با انگلیس ذریعه بانك بین المللی مساعد گردد و متخصصین انگلیسی در بکار انداختن چاهای نفت استخدام و نفت خواه مخواه بکار انداخته و روابط ایران با ممالك بزرگ اصلاح شود. تعیین و رویکار آمدن قوام السلطنه احساسات ملت ایران را علیه او تحریك نموده و مردم فوراً ضد حکومت قوام السلطنه به مظاهره خیلی شدید پرداختند آیت الله کاشانی زعیم روحانی ایران از مظاهره چیان ریاست میکرد در اثر شدت مظاهرات قوام السلطنه مجبور گردید بتاریخ ٣٠ سرطان امر فیر را بر مظاهره چیان صادر نماید باثر این اقدام چند نفر مظاهره چی زخمی و چندی هم کشته شدند درینوقت حزب جبهه ملی از دولت جداً خواهش و حتی تهدید کرد که قوام السلطنه باید بر طرف و دکتور مصدق حتماً رویکار گردد این عوامل سبب گردید که حکومت قوام السلطنه بیش از ٤ روز دوام نکند. قوام السلطنه بعد از اشغال مقام صدارت ایران برای ...... از اعلیحضرت شاه ایران تقاضای انحلال پارلمان ایران ویا استعفی نمود و استعفایش منظور

دکتور مصدق صدر اعظم ایران

گردید ... باثر اکثریت آراء مجلس و منظوری شاه ایران بازهم دکتور مصدق بحیث نخست وزیر ایران انتخاب گردید و با انتخاب مجدد مصدق اضطرابات رفع و اوضاع بحال عادی برگشت وقوام بجرم اصدار امر فیر و کشته شدن عدهٔ ازافراد ملت محبوس گردید ولی فرار کرد دکتور مصدق برای حل مشکلاتی که حکومت ایران پیش رو داشت

قوام السلطنه صدراعظم سابق ایران

از قبیل حل مسئله پرداخت قیمت آلات وادوات شرکت سابق، بکار انداختن منابع نفت وتنظیم وضع اهالی ایران بدون عایدات نفت وتادیه حقوق گذشته مامورین و مستخدمین وتوازن بودجه ایران ودیگر اصلاحات لازمه پروگرام ۹ فقره ئی وضع وبرای تطبیق آن از مجلس خواهان اختیارات فوق العاده گردید ومجلس بتاریخ ۴ اسد اختیارات فوق العاده مصدق را برای ۶ ماه تصویب کرد باید گفت که اختیارات فوق العادهٔ مصدق شامل اصلاحات عسکری وحتی سوقیات عسکر بود.

درعین زمان مصادف بهمین وقت مجلس شوری ملی ایران امر ضبط دارائی قوام السلطنه را بسبب اصدار امر فیر برای تلافی خسارات وارده اشخاصیکه در مظاهرات صدمه دیده ویا کشته شده اند تصویب نمود و بتاریخ ۲ عقرب اعلیحضرت شهنشاه ایران امر مذکور را امضا نمود متعاقباً بتاریخ ۱۴ عقرب مجلس شوری امر محاکمه و توقیف قوام السلطنه را بجرم واقعات ۳۰ سرطان تصویب کرد. وباین ترتیب دکتور مصدق غلبه کاملی برقوام السلطنه حاصل ویك قدم دیگر هم بطرف موفقیت حکومت ایران در سیاست فعلی برداشته شد.

روز میری ومیری پلا

نفت ایران مشتری‌ها را جلب میکند

معلوم نیست ایران در فروش نفت تا کجا موفق خواهد شد

همینکه حکومت دکتور مصدق صنایع نفت جنوب ایران را ملی گردانید این اقدام ایران توجه ممالك عالم مخصوصاً بازارهای خرید نفت را بخود جلب کرد و هر کدام برای اینکه با وسایل ممکنه از نفت ایران استفاده نمایند مشغول مطالعه و تدقیق دیده میشدند ولی کمتر مشتری حاضر شد عملاً برای خریداری نفت اقدام موثری بنماید از جمله مشتری‌های که بیشتر وسریعتر بخریداری وانتقال نفت اظهار تمایل نمودند

بعضی از شرکت های ایتالیائی، سویسی و امریکایی است. درموقعیکه بحران مناسبات سیاسی انگلیس و ایران بروی مسئله نفت شکل تیره تری داشت چند شرکت بزرگ نفت امریکا برای حصول پنج ملیون تن نفت خام ایران بشرکت ملی ایران پیشنهاد خریداری نفت داده وازیك شرکت ترانسپورت بحری سویسی خواستار شدند تا تیل خریداری شده را از ایران نقل بدهد چنانچه باساس موافقه شرکت های نفت امریکا و شرکت کشتیرانی بوبن برگ یك کشتی سویسی موسوم بروز میری بایران آمده وبحمل و نقل نفت بصورت مخصوص اقدام نمود وقتی مقدار یکهزار تن نفت خام را از بندر معشور ایران برداشته و میخواست بخارج ببرد حکومت انگلیس از جریان واقعه اطلاع یافت (تا آنوقت این کشتی در حدود ۳۸۰۰ تن نفت خام را از ایران نقل داده بود) معین وزارت خارجه انگلستان اعلام نمود که نفت جنوب ایران مال شرکت انگلو ایران است و متعاقب آن حکومت انگلستان بدولت سویس یادداشتی به این مضمون تفویض نمود «چون نفت جنوب ایران مال شرکت نفت انگلیس و ایران است و موضوع دعوی ایران و انگلیس تحت غور محکمه عدلی بین المللی میباشد لذا باید شرکت های سویس نفت جنوب ایران را خریداری نکرده و هم کمپنی های کشتیرانی سویس به انتقال نفت بممالك دیگر اقدام نکنند» برعلاوه اینکه حقایق حمل و نقل نفت از طرف ژان آرنی رئیس شرکت کشتیرانی بوبن برگ توضیح شد دولت سویس بجواب حکومت انگلستان گفت سویس از جریان موضوع نفت درمحکمه عدلی بین المللی باخبر است اما درمورد خریداری نفت وحمل ونقل آن توسط شرکت های کشتیرانی کاری نمیتواند بکند. اما مسئله باینجا خاتمه نیافت بلکه وقتی روز میری محمول نفت را بصوبی که میخواست نقل میداد درعرض راه در بندر عدن شرکت سابق نفت انگلو ایران شکایتی بمحکمه عدن نموده وضمناً مقامات برتانوی امر توقیف کشتی مذکور را درعدن صادر نمود ومحمول نفت روز میری زیر نظارت قرار گرفت محکمه عدلی عدن در اطراف شکایت شرکت نفت غور واظهارات کپطان کشتی وشهادت چندنفر ازاعضای کشتی را شنیده وبتاریخ ۹ جنوری مطابق ۱۹ جدی فیصله خودرا اعلام داشت که (محمول نفت کشتی روز میری بهشرکت سابق نفت انگلو ایران اعاده شود ومصرف کارچندروزه محکمه را هم کاپیتن کشتی واعضای شرکت خریدار بپردازد.) شرکت ایتالیائی تقاضای مبنی بر به تعویق انداختن این فیصله ازمحکمه نمود ومحکمه این تقاضارا نیزرد کرد. هنوزمسئله نفت روزمیری فراموش نشده بود که یك کشتی نفت کش ایتالوی موسوم به میری یلامنسوب بشرکت سپور ایطالیا ۵ هزارتن نفت ایران را از آبادان برداشته وازبلوکاد برتانوی ازخلیج فارس فرارواز راه مدیترانه به تاریخ ۲۵ دلو۱۳۳۱ به بندر انکونا واقع ساحل ادریاتیك وارد گردید. متعاقب ورود میری یلا شرکت سابق نفت انگلو ایران شکایتی دایر براینکه محمول نفت کشتی میری یلامال شرکت نفت انگلو ایران است بمحکمه وینس پیش نمود ومحکمه امر توقیف محمول نفت کشتی مذکور را برای موعد ۱۵ روز بمقصد غور به شکایت وارده صادر نمود. وبتاریخ ۲۱ حوت محکمه فیصله خودرا مبنی براینکه محمول نفت میری یلامال شرکت نفت ملی ایران بوده وباصول

قانونی خریداری شده ولذا باید نفت مذکور از نظارت آزاد شود صادر نمود پس از موعد مختصری مجدداً این کشتی ایتالوی (میری یلا) برای گرفتن ۵ هزار تن نفت دیگر از آبادان بتاریخ ۲۵ حوت به بندر مذکور وارد گردید ودر آنجا از آن استقبال خیلی پرحرارتی بعمل آمده و یکی از خیابان های آبادان بنام کشتی موصوف مسمی گردید و بتاریخ ۲۷ حوت ۵ هزار تن نفت را حمل ودر بین خوشی و مسرت وهلهله ساکنین و کارگران آبادان بطرف ایتالیا حرکت کرد ویك کشتی جنگی ایران موسوم به ببر آن را در بحیره فارس تا مسافه مشایعت نمود خبری که از تهران نشر گردید انتظار میرفت کشتی نفت کش دیگر ایتالوی مربوط بشرکت نفت (ایپم) برای گرفتن نفت به آبادان بیاید نا گفته نماند که در مسئله خرید و فروش نفت اعلامیه که از طرف حکومت امریکا در ماه قوس صادر شده است قابل توجه میباشد درین اعلامیه توضیح شده که آنهائی که میخواهند نفت ایران را خریداری کنند طبعاً قضایای از آن معامله بمیان خواهد آمد که برمشکلات نفت خواهد افزود. خریداران نفت مربوط امریکا بدانند که خارج ساختن یك مقدار قلیل نفت از ایران مشکلات ایران را رفع نه خواهد کرد.

آیت الله کاشانی

ومخالفت با تمدید اختیارات فوق العاده دکتور مصدق برای یکسال

درماه جدی که اختیارات فوق العاده دکتور مصدق برای ٦ ماه خاتمه می یافت نامبرده خواهان تمدید اختیارات فوق العاده برای یکسال از شوری ملی ایران گردید.

آیت الله کاشانی در نامه که بمجلس شوری ایران فرستاد تمدید اختیارات فوق العاده مصدق را برای یکسال با قانون اساسی ایران متناقض خواند وبه آن مخالفت نمود درین وقت همه مردم متوجه فیصله مجلس شوری ملی ایران بودند ٦٠ هزار کارگر نفت آبادان بطرفداری تمدید اختیارات مصدق مظاهره کردند مردم در تمام نقاط مملکت از کار دست کشید و در مقابل تلگرافخانه ها اجتماع وتصویب مجلس را برای منظوری اختیارات فوق العاده مصدق خواهان میگردیدند بالاخره مجلس شوری اختیارات فوق العاده دکتور محمد مصدق را برای یکسال تصویب نمود.

مسافرت شهنشاه ایران بخارج

بتاریخ ۱۰ حوت از بغداد خبری نشر شد که شهنشاه ایران در نامه به آیت الله کاشانی از فیصله خود که به نسبت اختلا فیکه بین ایشان ودکتور مصدق بر سرمالیات املاك سلطنتی و بعضی امور دیگر رخ داده ازایران خارج میشوند اطلاع دادند وهم این خبر علاوه میکرد که مردم به اثر فیصله شاه بمظاهرات شدید علیه دکتور مصدق پرداخته وخواهش مینمودند که صدر اعظم ایران فوری به نزد شاه رفته وازایشان عفو بخواهند.

اعلامیه که ازطرف دسته نهضت ملی ایران که از اعضای برجسته پارلمانی مرکب است ومتعاقب این خبر نشر شد وانمود میساخت که اعلیحضرت شهنشاه ایران در نظر داشتند روز ۱۰ حوت بغرض معالجه بخارج سفر کنند این سفر خالی ازهرگونه اغراض سیاسی؛ ازطرف

یك عده تحریك کنندگان بیگانه پرست برای ایجاد آشوب وفتنه طور دیگر بگوش ملت ایران رسانیده شدوسبب گردید که مردم علیه حکومت ملی برانگیزند وسوی خانه دکتور مصدق حمله ببرند. بروز ۱۲ حوت ده هزار نفر در بازارهای تهران بمنظور حمایه از دکتور مصدق مظاهره وبه شهنشاه ایران ودکتور مصدق ابراز احساسات نمودند وهم یك تعداد منصبداران متقاعد که درمظاهره علیه مصدق دست داشتند گرفتار شدند.

انقلاب سیاسی بینظیر در مصر

ملت مصر در تلاش نجات وتسریع کار میگیرد

در ٤ ماه اول امسال باوجودیکه دوبار هلالی پاشا ویکبار حسین سری پاشا هرکدام شخصیت های نامور مصر بحیث صدراعظم مصر ازطرف ملك فاروق مامور شدند ولی موفق نشدند مصر را از بحران سیاسی وخیمی نجات دهند وازینجاست که درطول این ماه کدام تحول اساسی وبارزی دروضع سیاسی مصر بملاحظه نمیرسد. ازجمله وقایع قابل ذکری که درین ماه مذکور درمصر رخ داده است اصدار فرمان به تعویق انداختن وقت انتخابات تا اصلاح قانون انتخابات بتاریخ ۲٦ حمل ومذاکرات حکومت مصر وانگلیس وپیشنهاد انگلستان برای آغاز مذاکره در اطراف مسایل کانال سویز وسودان بصورت علیحده بتاریخ ۲۱ ثور وشناختن ملك فاروق بحیث پادشاه مصر وسودان ازطرف بعضی ممالك وحاضر شدن بعضی ممالك دیگر از قبیل جاپان، برازیل، آلمان غربی، هسپانیه ویونان برای شناختن ملك فاروق بحیث پادشاه مصر وسودان است

هلالی پاشا صدراعظم مستعفی مصر

۱۰ سرطان هلالی پاشا به نسبت عدم موفقیت رفع بحران مصر استعفی وبتاریخ ۱٤ سرطان حسین سری پاشا به تشکیل کابینه مصر مامور گردید وبروز ۲۰ سرطان مطبوعات عالم خبر استعفی حسین سری را نشر وبروز مذکور هلالی پاشا باردیگر پس از سه هفته به تشکیل کابینه مامور گردید ولی دفعةً بروز ٤ شنبه ۳۰ سرطان ۱۳۳۱ درین مملکت واقعه خیلی بینظیری رخ داد باین ترتیب که درین روز عساکر کاملاً مجهز ومسلح مصر که از طرف جنرال محمد نجیب یکی ازصاحب منصبان عالیرتبه وبزرگ مصر هدایت میشد بهمکاری پلیس آنملك کوچه وبازار قاهره را بشمول عمارات دولتی وعمارت برود کاست رادیو اشغال نمود. جنرال نجیب با استعمال قوه کودتائی بعمل آورد که از ۷۰ سال باینطرف در مصر سابقه ندارد متذکر میشویم که ۷۰ سال قبل یعنی در ۱۸۸۲ تحت قیادت عربی نام در اسکندریه کودتائی بعمل آمد که در اثر آن خدیو مصر فرار وخونریزی زیادی صورت گرفت.

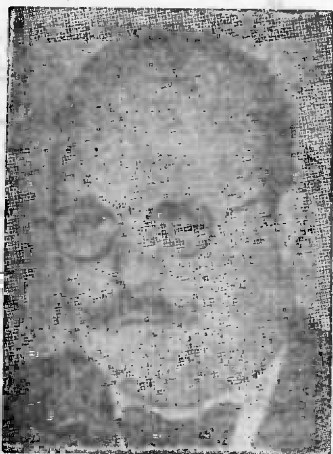
وقتی جنرال نجیب کودتا نمود کابینه مصر تحت ریاست هلالی پاشا رجال اجلاس در قصر تابستانی شاه فاروق بود کابینه بمجرد استماع این خبر فوری مستعفی گردید و جنرال نجیب بحیث رئیس کودتا در پیامی که بنام ملت مصر از رادیو برود کاست کرد ملت را به نظم و آرامش دعوت نمود ومقصد کودتارا ازبین بردن خائنین ملی وعسکری وانمود ساخت ۷ ساعت بعد جنرال نجیب علی ماهر را که یك مرد ورزیده ومشهور مصر ست و به شاه فاروق معرفی وتقرر اورا بحیث صدراعظم مصر به شاه توصیه نمود و از طرف شاه فوراً منظور گردید باید گفت که جنرال نجیب کسیست که حسین سری پاشادر کابینه خود نامبرده را بحیث وزیر حربیه مصر بشاه معرفی نموده بود ولی شاه به تقرر او باین عهده بزرگ موافقت نکرده و بلکه بعوض مذکور شوهر همشیره خورا تعیین کرده بود.

جنرال نجیب

نجیب برعلاوه تقرر علی ماهر فرمان سپه سالاری اردوی مصر را بعنوان خود از اعلیحضرت فاروق شاه مصر حاصل کرد در آنوقت بعضی مبصرین سیاسی ازروی این ملاحظات حدس میزدند که شاید امتناع اعلیحضرت فاروق از تقرر جنرال نجیب بحیث وزیر حربیه مصر سبب شده است تا نجیب بکودتا متشبث شود واین مقام را باستعمال قوت بدست آورد وشاید بعد ازچندی اقتدار حکومت مجدداً از جنرال نجیب رئیس کودتا بحکومت مصر و شاه مصر تفویض خواهد شد. ولی این حدس ها شکل حقیقت را اختیار نکرد زیرا توصل جنرال نجیب دربعضی موارد شاه محض برای موفقیت درانقلاب بزرگ سیاسی که با اقدام جنرال نجیب درمصر رویکار شده بود؛ بود وچنانچه نجیب توانست درعرصه چندروز همانطوریکه میخواست سلطه ونفوذ کاملی درمملکت برقرار وموقعیت خودرا بیش ازبیش تحکیم وتقویه وبدون قتل وکشتار وخونریزی بمرام خود نایل آمد چون اوضاع بحال عادی برگشت دفعةً بتاریخ ۵ اسد مطابق ۲۹ جولائی نجیب مسوده استعفانامه ی را بقصر تابستانی شاه در اسکندریه بشاه ارسال وامضای آنرا مطالبه نمود ودرعین زمان یك اندازه کافی قوای مسلح را دراطراف قصر تمرکز داد. گرچه محافظین شاه بنای مقاومت گذاشتند ولی شاه بتمایل مردم که در همان اثنا جلو قصر بمظاهره پرداخته بودند امر قطع مقاومت را صادر کرد

وورقه استعفی را امضاء وشش ساعت بعد ازمصر خارج ودرحین خروج ازخاک مصر با کلمات موثر سعادت و آرامی ملت مصر وموفقیت جنرال نجیب را در چنین حالت مشکل آرزو نمود کابینه مصر اجلاس ویسر ٦ ماهه فاروق را که (فواد احمد دوم) نام دارد بحیث شاه مصر وسودان تعیین نمود وفیصله کرد تا زمانیکه اعلیحضرت فواد دوم بسن بلوغ میرسد امور نیابت شاه را شوری نیابت سلطنت که مرکب از٤ نفر بشمول جنرال نجیب وعلی ماهر خواهد بود اجراء نماید جنرال نجیب دوساعت بعدازخروج فاروق از خاک مصر حطابه موجزی بنام ملت مصر ایراد ودرضمن این خطابه توضیح نمود که اکنون ملت مصرمی تواند سرنوشت خودرا خود تعیین نماید وعلاوه کرد که یقیناً ملت مصر از برآمدن ملک فاروق مسرورند دریتوقت جنرال محمد نجیب بحیث هیرو ومنجی مصر ملقب گردید باید گفت که نحاس پاشا رئیس حزب وفد بزرگترین حزب سیاسی وقت مصر که در آن وقت در اروپا بود باثر استماع این واقعه بروز ٥ اسد وارد مصر گردیده واین اقدام جنرال نجیب را ستوده و او را نجات دهنده مصر خواند.

فاروق شاه مستعفی مصر

عده ازمبصرین سیاسی مداخله مسلسل و پیهم شاه فاروق را درامور سیاسی مملکت و بی نظمی دردربار وقدرت حزب وفد ونیافتن موقع درامور مملکت ، مخالفت (سیاستمدارانی را که بهیچ حزب تعلق نداشته باحزب وفد) وورونما شدن ضعف فاحش در انظباط و تامین حیات عساکر بدنامی عساکر مصر درجنگ فلسطین وتولید عدم رضایت بمقابل حکومت را در اقدام نجیب وهمکارانش او در رویکار آوردن انقلاب سیاسی مصر ذیدخل وانمود کردند.

جنرال نجیب برای دو بار اعلام نمود که او رژیم موجوده مصر را محترم شمرده و هرگونه اصلاحات را در داخل همین چوکات عملی کردن می خواهد دول غربی اقدام نجیب را برای حل اختلافات مصر وانگلیس موثر خوانده اند ولی دول شرق این اقدام را یک توطئهٔ دول غربی برای تشکیل قوماندانی شرق وسطی گفتند ، همینکه جنرال نجیب از اخراج فاروق وتأمین اقتدار کامل اطمینان یافت پروگرام اصلاحی که شامل تعیین نیابت السلطنه طور موقت ازطرف کابینه واصدار اعلامیه درباره حزب وفد واخوان المسلمین مصر وحبس ورهائی شخصیتهای برجسته مصر بهسلسله کودتا تعیین خط مشی حکومت درداخل مشروطه ، رفع حالت اضطراری وتفویض مسایل امنی ازارحو به پلیس آنجا تثبیت وتوضیح

کرد و متعاقباً اعلامیه برای جلب مساعدت احزاب سیاسی بر جریانات و تحولات اخیر مصر، وحدت وادی نیل، اخراج قوای برطانیه و اصلاحات سیاسی و اقتصادی صادر کرد و هم جنرال نجیب به احزاب سیاسی مصر توصیه نمود که اشخاص نامطلوب را از حزب طرد کنند. بنابر آن حزب وفد ۱٤ نفر از سران پارتی خود را از حزب خارج کرد که سه نفر آن قبلاً عضویت کابینه را نیز داشتند و هم علی ماهر برای بار سوم به همه احزاب اخطار داد که اگر عناصر نامطلوب را از احزاب خارج نه نمایند همان حزب منحل خواهد شد. بین روز های ۱۳ اسد و ۱۰ سنبله مصر از دول غرب خواهان اسلحه عصری شد و بدعوت شمول «در قوماندانی شرق وسطی اظهار غور نمود و هم جنرال نجیب بنمایندگان مطبوعات گفت که اخراج برطانوی ها از کانال سویز و وحدت وادی نیل از آمال ملی مصر است» روز ۱٦ سنبله کابینه علی ماهر پاشا که از آغاز کودتا در مصر روی کار آمده و یکبار هم ترمیم شده بود مستعفی گردید علی ماهر در ضمن شرح علت استعفایش اظهار داشت که وی طرفدار اصلاحات اراضی وغیره اصلاحات بچنین سرعت نبوده و مخالف گرفتاری لیدران احزاب است وی علاوه کرد که اکنون وقت آن رسیده که تمام قدرت و قوت بدست فرد واحدی در آید. ناگفته نماند که فاروق وقتی از مصر خارج گردید بطرف ایطالیا روان شده ودر جزیره کاپری مربوط ایطالیا مسکن گرفت. پس از استعفای علی ماهر جنرال محمد نجیب شخصاً کابینه مصر را که دارای ۱٦ عضو بود تشکیل نمود درین کابینه اشخاص ملکی وغیر حربی اکثریت داشت نجیب درضمن بیانیه‌ی گفت که بزودی حکومت پارلمانی در مصر روی کار گردیده وخودش مستعفی خواهد شد. انعکاس اقدامات حکومت در داخل وخارج روز بروز بصورت واضحتر تبارز نمود چنانچه منابع سیاسی ممالك غربی خواهش حکومت مصر را برای بدست آوردن اسلحه عصری از منابع غربی نمونه‌ی از حسن نیت حکومت مصر تلقی گردید و در داخل مصر تا ۳۱ سنبله اقدامات جدی برای تطبیق قوانین اصلاحات اراضی و تصفیه احزاب سیاسی جاری بود ودرعین زمان کابینه مصر بمسئله الحاق سودان بمصر غور نمود در ۲۶ برزاول ماه میزان تمایل حکومت برای برطرفی نحاس پاشا بزرگترین شخصیت سیاسی مصر از حزب وفد و تشکیل حزب جدید و خطر اینکه اگر حزب بوقد باین تمایل تن در ندهد در آنصورت حزب مذکور منحل خواهد شد بیشتر شد وهم درعین زمان حزب اخوان المسلمین از حیث اینکه خود را يك حزب مذهبی میدانست از امر تصفیه احزاب سر پیچی کرد. و در ۱۵ دوم میزان نحاس پاشا

نحاس پاشا

بزرگترین شخصیت حزبی مصر از ریاست حزب وفد کناره گیری نمود و حزب

وفد بریاست عبدالسلام فتحی تشکیل وقوانین حزبی جنرال نجیب راپذیرفته واسمای اعضای خودرا بوزارت داخله مصر ثبت نمود درهمین تاریخ حکومت انگلیس واگذاری یك پل قطار آهن را در کانال سویز بمحافظین مصری وپرداخت پنج ملیون پوندرا ازحساب سترلنگ مصری برای تقویه اقتصادیات مصر نشانه حسن نیت حکومت خود بمقابل مصر خواند. در ۱۵ روز اول ماه عقرب جنرال نجیب باعبدالرحمن المهدی رئیس حزب آمای سودان قراردادی امضانمود که باساس آن سودان درظرف سه سال بحکومت خودمختاری نایل شده وتا آنوقت یك کمیته پنج عضوی مرکب از یك نماینده برطانیه یك نماینده مصرودو نماینده سودان، یك نماینده یکی از ممالك بیطرف دراداره سودان باحاکم آن کشور معاونت خواهد کرد

در ۲۵ دوم عقرب فرمان عفو عمومی تمام متهمین سیاسی از ۱۹۴۶ الی ۱۹۵۰ و ۵۲ بشمول دوره نجیب ازطرف مدعی العموم مصر اعلان شد. وهم حزب وفد فیصله کرد تا مصطفی نحاس را بصفت رئیس اعزازی بعضو تعیین نماید ودرهمین وقت حکومت گرفتن اختیارات فوق العاده را برای رویکار آوردن اصلاحات تصویب عبدالرحمن المهدی رئیس حزب آمای سودان نمود شیشکلی با جنرال نجیب درباره روابط مصروسوریه ومسئله فلسطین مذاکره کرد.

درماه قوس جنرال محمد نجیب در کابینه خود ترمیمی نمود که باساس آن محمود فوزی سابق سفیرمصر درواشنگتن بحیث وزیرخارجه مصر تعیین گردید.

در ۱۵ روز اول جدی جنرال نجیب دریك مصاحبه مطبوعاتی به نماینده اخبارالاهرام مصری گفت که اولین وظیفه دولت او استحکام بنیه اقتصادی مصر است ووقتی اصلاحات اقتصادی بپایه تکمیل برسد وریشه فساد ازتمام امورمصر قلع وقمع گردد تمام مقررات ومحدودیت های موجوده رفع خواهدشد او گفت که کمیته تسوید قانون اساسی جدید مصر بزودی بکار شروع خواهد کرد وبمردم موقع داده خواهدشد تافیصله کنند که رژیم جمهوری را در مصر برقرار می سازند ویامی خواهند زیر اداره یك حکومت شاهی حیات بسر برند جنرال نجیب گفت مصر خواهان اخراج قوای برطانیه ازمنطقه کانال سویز وحل مسئله سودان طور مطلوب است نجیب دراین بیانیه خودرویه دول غربی وآلمان غربی رادر تادیه غرامات به یهود و فلسطین نکوهش نمود همچنین کرنیل عبدالناصر یکی از افسران نهضت نظامی مصر بجواب سوالی گفت که اگر دولت کنونی مصر باین عقیده باشد که مسئله بین مصر وانگلیس بسهولت فیصله نمیشود نهضت نظامی مصردرصدد برخواهد آمد که مردم مصررا جهت بر آوردن آرزوهای شان مجبور بمقاومت ومبارزه نماید.

در ۵ روز اخیرماه جدی مصروبرطانیه قرار دادی اردرباره وجوهیکه برای ساختن چندبند جهته آبیاری بعضی نقاط مصر وتعمیر فابریکه‌های مولدبرق که‌درمصر بمصرف خواهد رسید امضاء کردند . وهم کمیته که دارای ۵۰ عضو میباشد وعلی ماهر صدراعظم سابق وصلاح الدین یکی از وزرای سابق وبرجسته حزب وفدهم‌در آن شامل بود برای‌تسوید قانون اساسی مصر معین گردید بعلاوه درهمین وقت دسیسه‌ی کشف گردید که با نیان آن‌میخواستند عمارات مربوط فرانسوی‌هارادرقاهره آتش بزنندغرض ازاین اقدام ایجاد هرج‌ومرج وتنفرمردم‌از حکومت بود مصادف بهمین تاریخ اعلان گردید که سراج‌الدین سابق‌منشی کل‌حزب‌وفدبا ۱٤ نفر ملکی‌ویك‌عده افسران دیگر که بریاست (کرنیل‌رشادمحنا) خیال برهم زدن نهضت نظامی مصررا داشتند توقیف شدند درین تو طئه شهزاده حلیم پسرکاکای فارق هم‌شامل بودجنرال نجیب‌راجع بگر فتاری اشخاص مذکور گفت که‌آنها‌خیال کودتا نداشتند بلکه نظربه عواقب سؤاعمال‌شان گرفتار شدند هیئت ۵۰ نفری نمایندگان طبقات مختلفه برای تسو ید قا نون اساسی تشکیل جلسه کرد و کابینه مصر اختیارات فوق‌العاده جنرال نجیب رابرای ٦ ماه‌نظر بمطالبه خو دش تصویب وهم اقدام جنرال موصوف راکه‌تمام احزاب سیاسی فوراً برای عرصه سه سال منحل ودارایی آن‌هاضبط شود تصویب کرد وبعو ض احزاب مذکور به تشکیل یك‌حزب بنام جبهه ملی اقدام‌شددر ۱۵ روز اول‌دلوحزب جبهه ملی‌که جدیداً تشکیل شده بود ازطرف حکومت مصرمهم وانمود شد وپرو گرام این حزب تأمین رو ابط بهتر بین مما لك عرب، اخراج قوای‌خارجه ازوادی نیل ورسیدن سودان بحق آزادی اعلان گردید.

آزادی سودان

خبر خیلی مهمی که‌در ۱۵ روز اخیرماه دلوانتشاریافت‌ودرتاریخ‌سیاسی مصرقابل‌توجه پنداشته‌میشودمسئله امضای‌قراردادی‌است که‌بین‌مصروانگلستان راجع‌به آینده سودان باین تفصیل که پس ازمفاهمه ومذاکره طولانی بین‌هئیت‌انگلیس که از آن سفیرکبیر برطانیه در قاهره ریاست مینمود وهئیت مصر که تحت ریاست جنرال محمدنجیب صدراعظم‌مصر قرارداشت موافقه بعمل آمد و طبق آن قرار دادی بامضاء رسید که در یك وقت‌یعنی شب ۲۵ دلو ازلندن وقاهره اعلام‌شد .بموجب این‌قرارداد درسه‌سال آینده‌سودان‌مراحل آزادی‌کامل خود راطی خواهدکرد وتاوقتی که‌آزادی کامل سودان‌تامین میگردد یعنی درین‌مدت سه سال اداره‌اموراجرائیه‌سودان توسط حاکم‌اعلی‌انگلیسی‌سودان‌اجراء وپارلمان‌سودان ازطرف‌مردم انتخاب‌شده وشروع بکار خواهد نمود درین دوره‌انتقالی

یك شوری پنج نفری که یك عضو برطانوی یك عضو مصری یك عضو پاکستانی و دو عضو سودانی در آن شامل خواهد بود برای رسیدن سودان با آزادی در تنظیم امور کمك میکنند پس از دوره سه سال مردم سودان میتوانند بارای گیری آزاد فیصله نمایند که بصورت آزاد زندگی می کنند ویا بمصر ملحق میگردند برعلاوه دو کمیسیون دیگر نیز تشکیل می شود که یکی نظارت دوره انتقالی را بدوش میداشته باشد وهم موافقه شده که در کابینه دولت آزاد سودان ۲ وزیر از مردم جنوب سودان وهم چهارم حصه اعضای پارلمان ازمردم آن منطقه باشد فردای آنروزیکه این قرارداد بامضاء رسید مردم سودان باین مناسبت جشن گرفتند و رابرتها وحاکم اعلی انگلیسی سودان رسم گذشت قوای مصری برطانوی وسودانی را ملاحظه کرد و درضمن بیانیهٔ گفت که سیاستمداری و خردمندی جنرال محمد نجیب بود که توانست موافقت نظر ایجاد کند وعلاوه کرد که اکنون سودان در آستانه حیات نوین قدم گذاشته و باید تمام مردم سودان در انتخابات سهم بگیرند دربن وقت درمحافل انگلیسی اظهاراتی بعمل می آمد که بعد از عرضه انتقالی مردم سودان می توانند بارای خود بمصر ویا مملکت دیگری بشمول انگلستان کشور خود را الحاق نمایند جنرال محمد نجیب درین باره نطقی ایراد و توضیح نمود که مردم سودان بعداز ۳ سال محض میتوانند بمصر ملحق ویا آزاد شوند شمول سودان بـکامن ویلت برطانوی پیمان سودان ومصر را باطل میسازد خبری که بتاریخ ۲۲ حوت نشر گردید میرساند که جنرال نجیب از به تعویق انداختن انتخابات درسودان وعدم احضار انگلیسها درباره تطبیق قانون آزادی سودان شاکی بوده است واز خبردیگر که در آخرین روزهای سال (۲۷ حوت) نشر گردید برمی آید که نجیب رویه حاکم انگلیسی سودان را نسبت امتناع از رفتن یك هیئت زعمای احزاب مصر بجنوب سودان مخالف مقررات پیمان مصر وانگلیس خوانداما حاکم اعلی انگلیس درسودان مدعی بود قرارداد مصر وانگلیس کاملاً درسودان رعایت شده است ازین مشاهدات برمی آید که مسئله سودان هنوز هم بشکل رضائیت بخشی تصفیه نشده تادیده شود حوادث آینده چه می آورد .

مسئله کانال سویز هنوز حل شده است

گرچه مصر وانگلیس توانستند درباره آینده سودان بموافقه برسند چنانچه بعضی مبصرین سیاسی رسیدن مملکتین را بموافقه درباره سودان برای حل مسئله مشکل کانال سویز عامل موثر میپنداشتند ولی باوجود آنهم چنان انکشاف محسوسی مطابق آرزوی مصر در روابط مصر وانگلیس برای رسیدن بموافقه در باره تخلیه کانال سویز بنظر نمیرسید اگرچه مذاکرات بین مصر وانگلستان راجع به تخلیه کانال سویز جاری بود. وچنانچه بعدازملاقاتی ریف ستیونسن سفیر کبیر برطانیه باجنرال محمد نجیب دراواخر سال نمود جنرال نجیب درختم توضیح کرد که

برطانیه هم میخواهد عساکر برطانوی هرچه زودتر از کانال سویز خارج شود ولی تاریخ آغاز مذاکرات رسمی درین قسمت هنوز معلوم نشده است کرنیل عبدالناصر مشاور نظامی جنرال محمد نجیب بملاحظه اوضاع مصر وانگلیس گفت مردم نباید باین زودیها نسبت به تخلیه کانال سویز بسیار خوش بین باشند اگرچه او عقیده وارد که این مذاکرات به نتیجهٔ می رسد ولی باز هم لازم است ملت مصر برای تحمل هر نوع حوادث ناگوار آماده باشد. بتاریخ ۷ حوت خبری نشر گردید که قوای برطانوی کانال سویز قرار گفته محافل برطانوی به اردنیه هاشمیه تمرکز داده خواهد شد و هم افواهی بود که این عساکر درعراق نقل داده خواهد شد وبااین اساس در هفته سوم ماه حوت نوری السعید صدراعظم عراق این افواه راتکذیب کرد. وجنرال نجیب دربیانیه که در روز های اخیر سال ایراد کرد تخلیه کامل و بلا شرط کانال سویز را هدف حکومت خود وانمود ویکبار دیگر استقلال خودرا برای برآوردن آمال ملی مصر ثابت ساخت باین وضع سال ۱۳۳۱ در مصر سپری گردید تادیده شود در سال آینده مصر برای رسیدن باآرزوهای ملی خودتا کدام حد درصحنه سیاست باموفقیت روبرو خواهد شد.

امضاء معاهده صلح جاپان

امسال مهمترین واقعه مربوط بجاپان امضاء معاهده صلح جاپان وواجب الرعایه گردیدن آن بتاریخ ۲۷ اپریل ۱۹۵۲ مطابق (۸ ثور) ۱۳۳۱ است درین روز بعدمدت (۷) سال حالت اشغال جاپان خاتمه یافت وبار دیگر جاپان موقع یافت امور ملی ومملکتی خود را تنظیم نماید درین روزازطرف حکومت جاپان کتاب سفیدی حاوی آمال جاپان درراه دیموکراسی واخطار به مقابل خطر کمونیزم و قیام روابط دیپلوماسی با ۱۹ مملکت و درخواست برای عضویت جاپان در یونو واعلان رهاشدن محبوسین جنگ نشر گردید.

متذکر میشویم که درمعاهده صلح جاپان روسیه شوروی ودولت چین کمونست که از جمله ممالك پنجگانه بزرگ اند امضا نکرده اند زیرا روسیه شوروی متن قرار دادرا که ازطرف امریکا ترتیب شده بود نه پذیرفت وجاپان چین کمونست راباامضادر معاهده صلح موقع نداد وبامضای چین کوامنتانك اکتفا کرد متعاقب امضای معاهده صلح جاپان درماه جوزا جاپان بروسیه شوروی یاد داشتی فرستاد که گویا باواجب الرعایه شدن معاهده صلح جاپان مجلس کنترول دول متحده خودبخود منحل شده ودیگر ضرورتی به بودن هیئت اتحاد شوروی در جاپان احساس نه میشود دولت شوروی جواز داد که کمیسیون کنترول متحده درجاپان که براساس پیمان ۱۹۴۵ وزرای خارجه دول ٤ گانه درمسکو بامضا رسیده بود تشکیل وچون اتحادشوروی وچین پیمان صلح امضا نکرده اند لذا اتحاد شوروی منشور کمسیون مذکور راقابل اعتبار می دادند ولذا هیئت خودرا نمیخواهد وهم تمایلاتی برای امضای معاهده

صلح جداگانه از طرف روسیه شوروی با جاپان بشرطیکه پیمان مذکور مطابق پیمان سانفرانسسکو باشد در محافل جاپانی به نظر میرسید وزیر خارجه جاپان در ضمن بیانیه که در مجلس ملی جاپان ایراد نمود عدم طرفداری حکومت خود را با قیام روابط تجارتی با چین کمونست و روسیه شوروی با ساس دلایلیکه داشت اعلام نمود واقعه مهم دیگری که در جاپان در ماه میزان رخ داد عبارت از انتخابات پارلمانی جاپان و اشتراک تقریباً ۸۵ فیصد نفوس در انتخابات و کامیابی شایان حزب لیبرال جاپان که یوشیدا از آن حزب لیدری مینماید میباشد باید گفت که یوشیدا صدر اعظم موجوده جاپان ورئیس حزب لیبرال طرفدار مسلح شدن مجدد جاپان میباشد بشرطیکه این امر تحت نگرانی اشخاص غیر نظامی صورت بگیرد در سایر وقایع در ماه عقرب اعلان شهزاده (اکی شی تو) بحیث ولیعهد جاپان و برسمیت شناختن حکومت انگلیستان حق حاکمیت جاپان را بر جزیره او کیناوا که تحت اداره امریکاست قابل ذکر است.

انتخابات امریکا

مهمترین واقعه سیاسی در امریکا تقریباً در ثلث ایام سال ترتیبات مقدماتی انتخابات ریاست جمهوری امریکاست که بالاخره بتاریخ ۵ نومبر مطابق ۱۳ عقرب نتیجه انتخابات این مملکت معلوم گردید ومنجر به غلبه حزب جمهوریت خواه بر حزب دیموکرات از بعد از ۲۰ سال گردید.

از جمله شخصیت های برجسته ای که مردم بیشتر حدس میزدند به نمایندگی حزب جمهوریت خواه مقام ریاست جمهوری امریکا را اشغال خواهد کرد یکی سناتور تافت ودیگری جنرال ایزن هاور بود اما هنوز هم معلوم نبود حزب جمهوریت خواه چه کسی را بایستی کاندید خواهد کرد. در هفته اخیر ماه سرطان ۰ و ۱۲ نفر زعمای حزب جمهوریت خواه تشکیل جلسه دادند و بالاخره پس از ٤ روز اجلاس وغور در اطراف انتخاب کاندید ریاست جمهوری از جمله دو نفر عضو برجسته حزب (تافت و ایزن هاور) با کثریت آرام بصورت قطعی جنرال (هایزن هاور) را بحیث

کاندید ریاست جمهوری و سناتور (نکسین) را که ترومن رئیس جمهور سابق امریکا

کاندنایب مقام ریاست جمهوری انتخاب نمودند همچنان در هفته اول ماه اسد کنوانسیون حزب دیموکرات امریکا پس ازسه باررای گیری(ستیونسن) گورنر الناٗیس را بحیث داوطلب ریاست جمهوری وسپارك سن سناتور ریاست الباما رابحیث داوطلب نائب ریاست جمهوری انتخاب نمود مبصرین خبیر چه در امریکا وچه درممالك دیگردر همان وقتی که کاندید های احزاب دوگانه اضلاع متحده امریکا تعیین واسمای شان اعلام گردید حدس میزدند که درین انتخابات جنرال ایزن هاور گوی سبقت راازرقیب ربوده و باین ترتیب حزب جمهوریت خواه برحزب دیموکرات غلبه خواهدیافت چنانچه این حدس بتاریخ نومبر جامه حقیقت در برکردووجنرال ایزن‌هاور رئیس جمهوری ممالك امریکا انتخاب گردید وهم (ریچاردنکسن) که از جمهوریت خواهان است با کثریت آراء بحیث معاون ریاست جمهوری انتخاب گردید وبالاخره معلوم گردید ایزن هاور که ٦٢ سال عمر دارد با ٣١ ملیون رای یعنی ٦ ملیون رای بیشتر از رقیب خود رئیس جمهوری امریکا گردید و این اولین رئیس جمهوری امریکا ست که باین اندازه آرای عامه را به پشتبانی خود حاصل داشته است متعاقب انتخاب جنرال آیزن‌هاوریعنی دراواخرماه عقرب آیزن‌هاورپیش‌ازتسلیم گرفتن امور ریاست جمهوری‌ازترومن که بتاریخ ٢٠ جنوری‌صورت میگرفت یك عده از اعضای کابینه خود را تعیین کرد که مهمترین آنها عبارتند از جان فاستر دلس بحیث وزیر امور خارجه چارلز ولسن رئیس شرکت جنرال موتر بحیث وزیر دفاع‌ملی دگلس میك کی بحیث وزیر داخله میباشد جنرال ایزن هاور پیش گرفتن زمام امور ریاست جمهوری بصورت رسمی تصمیم گرفت ازکوریا دیدن نمایدوهم از جنرال مکارتر خواهش نموده تاطرحی که درباره کوریا نزد خود داردبوی بفرستد ولی وقت سفر او بکوریا تعیین نشد دفعةً بتاریخ ١٤ قوس اعلان شد که ایزن‌هاور مسافرت سه روزه خود در کوریا بپایان رسانیده وبه امریکا برگشت اودرموقع سفر درکور باسنگ‌مین ری ملاقات واز محاذ جنگ دیدن کرد .

ایزن هاور رئیس جمهوری امریکا

شب ٢ دلو حکومت ٢٠ ساله دیموکراتها درامریکاخاتمه یافت وجنرال آیزن‌هاور زمام‌امور آن مملکت‌را ازترومن رسماً تسلیم گرفت وحلف وفاداری یاد کرد. ایزن‌هاور درضمن بیانیه که باین مناسبت‌ایراد نمود گفت که‌امروز دوقوه متخاصم باتسلیحاتی که در تاریخ سابقه ندارد بمقابل همدیگر ایستاده اند ولی امید واریم آینده مردم آزاد

باشد مو صوف علاوه کرد که امروز توده های آسیا بیدار شده و میخواهند زنجیر های زمان گذشته را از خود دور سازند آیزنهاور گفت برای اینکه وظیفه خود را بمقابل تاریخ انجام داده باشیم باید اصول ذیل را رعایت کنیم

۱- باید همه کوشش کنند تا قوای ملل آزاد را تقویه و باین صورت از وقوع تعرض جلو گیری کنند

۲- باید در حل قضایای متنازع فیها از متعرض هیچ دلجوئی بعمل نیاید.

۳- باید هر فرد اتازونی بداند که اتازونی قوی و تولید کننده می تواند در دفاع از آزادی ملل آزاد باملل آزاد معاونت بکند وباید آنها از آن نقطه نظر وظایف محوله خود را انجام بدهند.

٤- ما باید حقوق هرملت دنیا را احترام کنیم و برحقوق آنها تجاوز نه کنیم.

٥- ما باید باملل دوست خود درراه تامین دفاع وسعادت شان معاونت کنیم ودرمقابل درراه

جنرال ایزنهاور رئیس جمهوری امریکا

دفاع از آزادی آنها ازمنابع ثروتی آنها معاونت خواهیم گرفت.

٦- ما باید تولیدات خودرا بالا ببریم وتجارت خودرا توسعه بدهیم.

٧- ما باید درچوکات اقوام متحده در سر تا سر جهان از اتحادیه های محلی حمایه وطرفداری کنیم.

٨- درراه دفاع از آزادی یابدیك قاره وملت را ازقاره وملت دیگر جدا ندانیم.

٩- ما باید ازملل متحده بحیث علامه زنده امید مردم صلح جوی دنیا احترام و کوشش کنیم که بحیث قوه موثری باقی بماند متعاقب این بیانیه شب ۹ دلوجان فاستردلس وزیرخارجه اتازونی درپیامی که راجع بهسیاست خارجه اتازونی بنام ملت اتازونی نشرنمود از سیاست

شوروی درباره جنگ کوریا وهندچین صحبت کردو گفت که‌اتازونی برای خنثی ساختن پلان شوروی بجنگ متوسل نخواهدشد بلکه باقدامات موجوده خود ازقبیل اقدام‌در کوریا ادامه خواهدداد. اوگفت ازدست رفتن‌شرق وسطی موازنه اقتصادی شرق وغرب رابرهم خواهدزد وبرای کانال سویز خطرایجاد خواهد کرد. دلس علاوه کردکه اگر انگلستان، آلمان غربی، فرانسه درباره اتحاد اروپا راه‌جدا گانه‌ی بپیمایند اتازونی مجبور خواهدشد سیاست خودرا درباره اروپا تعدیل نماید .

نظریهٔ آیزن هاوردرباره فارموسا

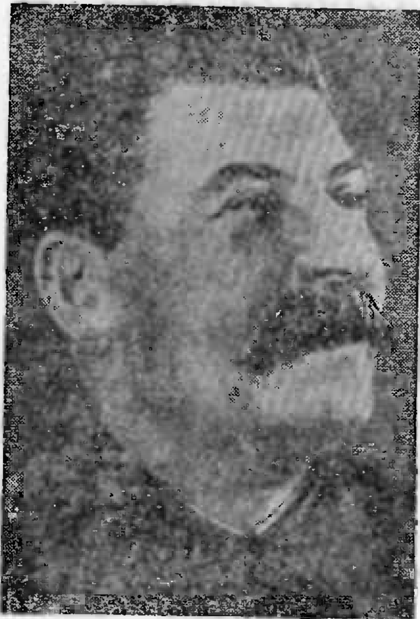
درهفته دوم‌ماه‌دلو افواهاتی نشر گردید که گویا حکومت آیزن هاور درنظر دارد بدسته‌هفتم قوای بحری خود درفارموسا امربدهد تافارموسارا ترك وبحالت بیطرفی آن خاتمه‌بدهند بالاخره شب ١٤ دلو آیزن‌هاور درضمن توضیحات به‌حضورهر د و مجلس کانگرس اتازونی درباره سیاست خارجی امریکا گفت «بعداز حمله بر کوریا درجون ١٩٥٠ دولت اتازونی بدسته نمبر٧ قوای بحری خویش هدایت داد که ازحمله برجزیره فارموسا جلوگیری بکنند ونگذارد که فارموسا بحیث مرکز عملیات علیه‌چین کمونست استعمال شودچون دیگرچنین اقدامی ازطرف قوای‌بحری اتازونی لازم‌دیده نمیشودلهذا بدستهٔ مذکورهدایت داده‌میشود که‌دیگر خودرا بجلوگیری‌ازتعرض ملیون کومنتانگ برخاك چین‌موظف ندانند واین‌هرگز معنی‌تعرضی را ازطرف مابخاك چین دربر ندارد » این‌فیصله جنرال‌ایزن‌هاور درممالك عالم عکس‌العمل بی‌سابقه تولید کرد ومبصرین سیاسی اکثر ممالك دراطراف آن‌تبصر های انتقادآمیز نمودند ولی‌چین کومنتانگ وممالك طرفدارآن‌ازین‌فیصله رئیس جمهوری‌امریکا حسن‌استقبال نموده ودرصدد تقویه‌ومجادله وحتی تعرض برخاك اصلی‌چین افتادند .

دردیگرواقعات مربوطه‌به‌امریکا فیصله کمیته فرعی‌نظامی‌مجلس سنای‌اتازونی راجع به‌تقلیل قوای اتازونی دراروپا وتجدیدنظر برقرار دادهای که‌اتازونی راجع به‌استفاده ازمراکز ممالك اروپائی‌امضانموده وتوضیحاتی که‌آیزن‌هاور راجع‌بقرارداد های سری که‌ازطرف روزولت وترومن بابعضی ممالك امضاشده‌بود وهم‌ابراز تمایل حکومت جدید اتازونی برای برقراری‌دوستی باممالك عرب دراواخر این‌سال قابل تذکر است

مرگ مارشال ستالین پیشوای بزرگ

روسیه شوروی

در ٦ ماه اول سال در روسیه شوروی جز انعقاد کنفرانس بین المللی اقتصادی (در ماه ثور) که نمایندگان غیررسمی بعضی ممالک غربی نیز در آن اشتراک نموده بودند واقعه جالب توجه دیگری بملاحظه نمیرسد ولی در شش ماه اخیر سال در آن کشور حوادث و وقایعی رخ داده است که از هر جنبه قابل توجه و اهتمامی باشد هنوز تبصره های مبصرین سیاسی عالم بر جوابات مارشال ستالین که بسوالات مخبر نیویارک تایمز راجع به نظریات سیاسی نامبرده در اطراف وقایع جهانی خاتمه نیافته بود که در روسیه دسیسهٔ کشف گردید که از طرف یک عده متخصصین طب ترتیب شده و برای از بین بردن تدریجی اشخاص برجسته نظامی اتحاد شوروی مصروف کار و با اثر اقدام شان اژدانوف سکرتری جنرال حزب کمونست تلف شده بود و هم در نظر داشتند مارشال واسی لفسکی وزیر حربیه مارشال کونوروف قوماندان قوای اتحاد شوروی در جنگ لینن گراد، قوماندان قوای شوروی در آستریا ادمیرال‌ها مارشال ستالین پیشوای قضیه روسیه شوروی لیچنکو معاون وزارت بحریه را بذریعهٔ استعمال ادویه از بین ببرند اما بعد از آن تاریخ مهمترین و قایع

واقعه مرگ مارشال ستالین در اتحاد شوروی قابل توجه است باین ترتیب که مارشال ستالین شب ۲ مارچ در نتیجه بیماری و فشار خون و تصلب شرائین خونریزی شدیدی در قسمت چپ مغز ستالین رخ داد و باثر آن مارشال ستالین بیهوش گردید و دست راست و پای راستش فلج شد و پس از آن تا روز ۴ مارچ (۱۵) حوت ستالین در حالت بیهوشی و اغماء کامل بسر برد و در جریان خون و جهاز تنفسش بی نظمی و اختلال رخ داد و بالاخره ساعت ۹/۵۰ بعد از ظهر روز ۵ مارچ بوقت مسکو از جهان درگذشت در اعلامیه که از طرف کمیته مرکزی حزب کمونست و شوروی وزیران و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی انتشار یافت خدمات برجسته و مهم مارشال ستالین در بنای حزب کمونست اتحاد شوروی و مملکت اتحاد شوروی توضیح و هم نشان داده شد که چگونه مارشال اتحاد شوروی را در جنگ علیه آلمان نازی به موفقیت رهنمونی کرده‌اند

مرگ مارشال ستالین در سر تا سر دنیا و هم در کشور ما با تاثر تلقی گردید چنانچه از طرف اعلیحضرت معظم همایونی و والاحضرت سپه سالار غازی صدر اعظم و جلالتماب وزیر امور خارجه افغانستان تلگرام های تعزیت و همدردی عنوان زعمای اتحاد جماهیر شوروی صادر گردید بیرق های دوایر دولتی مملکت باین مناسبت برای سه روز نیم افراشته بود وروز ۱۷ حوت

مالنکوف جانشین ستالین فقید

بناغلی علی محمد خان وزیر امور خارجه و معاون صدارت عظمی افغانستان بسفارت کبری دولت اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی رفته و از طرف دولت و حکومت افغانستان به شارژ دافیر سفارت موصوف ضمن اظهار تألم؛ شخصیت بزرگ مارشال ستالین راستوده گفتند «مخصوصاً در دوره زمامداری مارشال ستالین فقید روابط مملکتین افغانستان و شوروی بر پایه صمیمیت و حسن نیت متقابله استوار تر بوده وامیدوارست در آینده نیز این روابط حسنه ادامه یابد» متعاقباً وزراء رئیس شوری ملی و مامورین عالیرتبه عسکری و کشوری بسفارت کبری دولت مذکور رفته اظهار تعزیت نمودند روزنامه ها وتمام جراید و مجلات مملکت ورادیوی افغانستان بمقصد همدردی با ملت همسایه ودوست (روسیه شوروی) نسبت به ضیاع این شخصیت بزرگ برای چند روز نشریات نمودند نمایندگان افغانستان والاحضرت سردار محمدداود خان وښاغلی عبدالحمید خان عزیز معین سیاسی وزارت خارجه افغانستان درمراسم تدفین ستالین فقید درمسکو حصه گرفتند. مالنکوف درضمن بیانات خود راجع بحیات و شخصیت ستالین فقید گفت دولت اتحاد شوروی خواهان استقرار یك صلح باد وام در دنیا بوده ومیخواهد باتمام دول گیتی علایق دوستانه و همکارانه داشته باشد چه وی معتقد است که کاپیتالیزم وسوشلزم می تواند در کمال صلح درجوار همدیگر زندگی کنند.

وراشیلوف رئیس جمهوری شوروی

اعلامیه مشترکی که از طرف مجلس وزراء اتحاد شوروی و کمیته مرکزی وهیئت رئیسه حزب کمونیست

اتحاد شوروی نشر گردیده اشعار داشت که مالنکوف که ۵۲ سال عمر دارد بحیث جانشین ستالین فقید انتخاب گردیده مولوتوف عوض و شنسکی امور وزارت خارجه ومارشال وراشیلوف عوض شورنیك امور ریاست جمهوری روسیه را انجام خواهد داد و شنسکی بحیث نماینده دایمی اتحاد شوروی در یونو و شورنیك بحیث رئیس تحریك اتحادیه های کارگران بیریا بحیث وزیر داخله مارشال بولگانین بحیث وزیر حربیه اتحادشوروی تعیین شده اند بیریا، مولوتوف ومارشال بولگانین و کگانوویچ امورمعاونی اول صدراعظم اتحادشوروی را انجام خواهند داد میکویان مانند سابق امور تجارت خارجه راپیش خواهد برد.

شورنیك رئیس تحریك اتحادیه کارگران شوروی

جسد مارشال ستالین بروز ده مارچ با تشریفات شانداری در میدان سرخ مسکو در جوار جسد لینن فقید گذاشته شد ودر آن وقت باحترام این زعیم فقید پنج دقیقه خاموشی رعایت گردید در مسکو دیگر شهرهای بزرگ اتحاد شوروی تمام ترافیك معطل بود وشلیك توپ برسم احترام بعمل آمد.

مرگ مارشال ستالین وروی کار آمدن مالنکوف جانشین اودردنیا انعکاس عجیبی نمود مردم دنیا با نتظار واقعات ما بعد که سیاست آینده اتحاد شوروی وبلکه دنیا با آن سخت ارتباط دارد سال ۱۳۳۱ را بسر رسانیدند.

مردم مراکش وتونس در تلاش آزادي

ملت تونس ومراکش درظرف سال ۱۳۳۱ برای تحصیل آزادی و تمامیت خاك خود وخاتمه دادن استعمار مساعی ومجاهدات بلیغی بخرج داده وهیچ وقت آرام نبوده است طوریکه درتمام سال ناآرامی کاملی درتونس ومراکش مشاهده شده ومنجر بخرابکاری قتل وقتال زدو خوردومظاهرات زیادی گردید موضوع تونس به کمیتهٔ سیاسی اسامبله عمومی رفت ونمایندگان ممالك عربی وآسیائی از آمال ملی تونسی ها ومراکشی ها حمایت وطرفداری کردند وبالاخره فرانسوی ها ملتفت شدند که باید تا حدي بحقوق واختیارات مردم مراکش وتونس تن درداده ویك قسمت ازحقوق شان تسلیم نمایند از واقعات مهمه درمراکش وتونس که دوستداران

آزادی را برای آینده این دو کشور مظلوم و مستحق امیدوار میسازد یکی قایل شدن حکومت فرانکو ـ تشکیلات آزادتری را برای مراکش هسپانوی وتفویض زمام اداره عسکر آن ملك به یکنفر مراکشی مسلمان است. و دیگر پیدا شدن ذهنیت اعطای حق خود مختاری به تونس و مراکش از طرف فرانسه در اواخر سال ۱۳۳۱ است چنانچه رنه مایر صدر اعظم فرانسه در سفری که در ماه حوت بالجزیره نمود تصمیم گرفت تا در باره آزادی تونس و مراکش با ملیون آن مملکت مذاکره کنند. امید است فرانسه که خود را پیش قدم ترین مملکت آزادی خواه میداند هرچه زودتر تا بامال ملی مردم تونس و مراکش تسلیم و آزادی شانرا اعتراف کنند.

در کوریا

درسال ۱۳۳۱ در وضع کوریا تحول فوق العاده که امید حل و فصل مسئله کوریا را تقویه نماید بمشاهده نرسید مذاکرات پانمونجام که در جولائی ۱۹۵۱ شروع گردیده بود برای رویکار آوردن متارکه در کوریا و بر گشتاندن اسرای جنگ باوطان شان در طول ششماه اول سال ادامه داشت ولی در ماه میزان برای عرصه نامعلومی معطل گردید. بعضی ممالك عالم در طول سال برای حل این معضله مشکله مساعی ابراز نمودند ولی به نتیجه مطلوبی نرسیدند از جمله هند درین قسمت نسبت به ممالك دیگر سهم بیشتری گرفته و بکمیته سیاسی اسامبله عمومی پیشنهادی مبنی براینکه اسیران جنگ جانبین زیر نگرانی یك کمیسیون ۵ عضوی دریك منطقه غیر نظامی رها شوند و آنهائی که میخواهند باوطان شان مراجعت کنند باوطان شان نقل داده شوند و مسئله کسانیکه بامراجعه باوطان شان مخالفند به کنفرانس سیاسی شرق دور که در مسوده قرارداد کوریا با آن اشاره شده رویت داده شود این پیشنهاد برای چندی در کمیته سیاسی اسامبله عمومی تحت غور قرار گرفت ویك عده زیاد ممالك دنیا از آن طرفداری نمودند و انتظار میرفت نتیجه مثبتی ازان بمیان آید اما باثر عدم قبول طرفین بی نتیجه ماند. زد و خورد بین قوای ملل متحده و کوریای شمالی در تمام سال ادامه داشت که گاهی به غلبه یکطرف و زمانی به تفوق طرف دیگر منجر میشد احصائیه که در ماه جدی از طرف مقامات امریکائی راجع به تلفات قوای کمونست و امریکا نشر گردید نشان میداد که تلفات قوای کمونست ها از شروع جنگ کوریا تا آنوقت ده مرتبه بیشتر از تلفات قوای امریکائی بوده است یعنی قوای کمونست درمقابل ۱۲۷ هزار سرباز مقتول زخمی و اسیر امریکا یك ملیون سه صد هزار مقتول ، مجروح واسیر از دست داده‌اند اما تلفات قوای هوائی امریکا دو برابر تلفات قوای هوائی کمونست ها میباشد درسایر وقایع کوریا کشف دسیسه علیه سنگ منری که بانیان آن میخواستند نامبرده را از بین ببرند ومخالفت اسامبله ملی کوریای جنوبی با رئیس جمهوری دراثر انتخابات آن مملکت و بمباردمان موسسات مولد برق در کنار جنوبی دریای یالو در منتهاالیه سرحد شمالی کوریا از جانب طیارات قوای دول متحده وخراب ساختن ٤ دستگاه بزرگ تولید برق وانعکاس منفی این اقدام در ممالك دیگر و انتخابات در کوریا

و کاندید شدن سنگمن ری از طرف حزب لیبرال کوریا وانتخاب مجدد نامبرده با کثرت آراء بریاست جمهوری کوریای جنوبی درماه اسد و قبول درخواست جنرال مارك کلارك ازطرف جنرال هایزنهاور مبنی بر ارسال دو دویزیون دیگر از قوای امریکا بکوریا درماه قوس وفیصله اسامبله عمومی برای شمول مسئله کشتن ۸۴ نفر اسیران جنگی کمونست وصد نفر زخمی شان در جزیره پانگام باسامبله عمومی ونظریات مختلفی برای حل وفصل مسئله کوریا ازطرف اشخاص مسئول جانبین قابل ذکر است .

آلمان شرقی وغربی

در ۶ ماه اول سال پیشنهادهای مبنی بر وحدت آلمان بین روسیه شوروی ودول غربی ردو بدل گردید . چنانچه دول سه گانه غربی باثر پیشنهاد روسیه شوروی که درماه حمل بدست آورده بودند درماه ثور جوابی ترتیب وتفویض نمودند که وانمود می کرد دول غربی برای انتخابات سرتاسر آلمان وامضای معاهده صلح آن مملکت بااتحاد شوروی مذاکره مینماید مشروط براینکه اتحاد شوروی اطمینان بدهد که طرفدار است یك هیئت بیطرف راجع بامکان انتخابات آزاد آلمان شرقی مطالعاتی بنماید دول غربی در جوابیه خود علاوه نموده که قبلاً هیئت بین المللی راجع بامکان انتخابات آزاد سر تا سر آلمان در آلمان غربی وبرلین غربی تحقیق کرده ولازم است اتحاد شوروی اجازه بدهد تا هیئت مذکور به تحقیق درباره امکان انتخابات درآلمان شرقی بپردازد نا گفته نماند که درهمین ماه کمیسیون بین المللی که درماه سپتمبر گذشته برای تحقیق درباره انتخابات آزاد در سرتاسر آلمان ازطرف اسامبله عمومی ملل متحده تعیین شده بود درراپور خود به سکرتری جنرال یونو اظهار داشت که کمیسیون دراثر عدم همکاری اتحاد شوروی موفق نشد در باره امکانات انتخابات در سرتاسر آلمان تحقیق کند گذشته ازین دردیگر وقایع مربوط به آلمان امضاء پیمانی بین دول سه گانه غربی که باساس آن حمله بر برلین غربی را حمله برخویشتن بدانند وتصویب قراردادهای بان وجامعه دفاعی اروپا ازجانب هردو مجلس پارلمان امریکا بامضاء ترومن وهمچنان تصویب آن از طرف پارلمان انگلیس درماه اسد که باساس این قرار داد اشغال آلمان غربی ازطرف انگستان وامریکا عملاً خاتمه یافت وتادیه مبلغ (۲۵۰ ملیون) پوند در ۱۴ سال آینده ازطرف المان غربی به اسرائیل علی الرغم مخالفت خیلی شدید واظهار تنفر ممالك عرب ومسلمان وکوشش حکومت آلمان غربی برای جابجا ساختن پناه گزینانی که از آلمان شرقی به برلین غربی وآلمان غربی پناه می آورند واظهار البریخت صدراعظم آلمان شرقی مبنی براینکه درآینده قریب آلمان شرقی آنقدر قوی خواهد شد که هیچ دولت فکر تعرض برآلمان شرقی را نخواهد کرد وخواهش نامبرده از دهاقین آلمان غربی برای براندختن حکومت ادناور قابل توجه وتذکر است .

مسئله فلسطین هنوز حل نشده است

آینشتاین از قبول ریاست جمهوری اسرائیل اباورزید

تجاوزات یهود در فلسطین بر مردم بید فاع عرب ادامه داشت طوریکه حکومت نام نهاد اسرائیل به تعهداتی که بموسسه ملل متحده نیز داده بود عمل نکرد حتی این موضوع چندین بار درموسسه ملل متحده طرف توجه قرار گرفته وممالك عالم برای حل آن مذاکراتی نمودند اما نتایج این مذاکرات چندان رضائیت بخش نبود مخصوصاً عدم فیصله مسئله (۹۰۰) هزار پنا گزینان عرب بیشتر سبب تشویش ممالك حق جو و بخصوص ممالك اسلامی وعربی را بارآورد ازجمله پیشنهادهای که ممالك عالم برای حل مسئله فلسطین درموسسه ملل متحده نمودند یکی پشنهاد نماینده افغانستان، ایران، اندنیزها وپاکستان است که توصیه مینمود یونو توصیه‌های خود را در باره فلسطین یکبار دیگر تثبیت کنند وکمیسیون سه عضوی یونو به کمیسیون ۵ عضوی بالا برود تاخوبتر توصیه‌های یونو را در فلسطین تطبیق نماید

مسئله تادیه غرامات جنگ از طرف حکومت آلمان غربی به اسرائیل هم از مسایلی است که به نظر ممالك عربی درتقویه اسرائیل برای تعرض وتجاوز برحقوق اعراب خیلی موثر تلقی گردیده است چنانچه ممالك عربی عموماً این رویه حکومت آلمان غربی را نکوهش نمودهوحتی بعضاً روابطاقتصادی وسیاسی خودرا با حکومت مذکور قطع کردند باثر آن حکومت آلمان غربی پیشنهادی بدول عربی فرستاد که حکومت آلمان حاضرست سامان ولوازمی را که به اسرائیل میدهد بعرب نیز بدهد این پیشنهادطرف غور جامعه سیاسی اعراب واقع درماه جدی کمیته سیاسی جامعه عرب براین پیشنهاد غور وفیصله نمود تا این مسئله بموسسه ملل متحده رویت داده شود که آلمان غربی درجمله سامان ولوازمی که بنام غرامت به اسرائیل میدهد اسلحه ولوازم حربی نباشدازوقایع دیگر مربوط به فلسطین یکی امتناع آین اشتاین فیلسوف بزرگ از قبول مقام ریاست جمهوری اسرائیل ورد دعوت بن گورین درین باره وقطع مناسبات سیاسی اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی با حکومت نام نهاد اسرائیل است باین ترتیب که درماه دلو بمی در وزارت مختاری روسیه درتل عفیف منفلق گردید که باثر آن سه نفر از اعضای وزارت مختاری زخمی شدند حکومت روسیه شوروی بنام پروتست باین عمل مخالفانه اسرائیل وزارت مختاری خودرا ازتل عفیف خواسته وروابط سیاسی خودرا با حکومت مذکور قطع کرد .

سایر وقایع

در آسیا :

اتحادیه دفاعی شرق‌میانه: امسال در آسیا فعالیت‌های برای تشکیل اتحادیه دفاعی وتشکیل اردوی شرق‌میانه بنظرمیرسید چنانچه حکومت انگلستان نظریه خود را برای تشکیل یك قوماندانی درشرق میانه که مرکز آن جزیره قبرس باشد درماه اسد ابراز داشت و هم درضمن مسافرتی که عدنان مندرس صدراعظم وفواد کپر ولو وزیر خارجه ترکیه در ماه عقرب بلندن نمودند برای تشکیل چنین قوماندانی موافقه وپس از ختم مذاکرات فیصله واعلام شد که بدون معطلی قوماندانی مذکور تشکیل وحتی انتظار رفع اشباهات دول عربی وشمول آنها در آن قوماندانی کشیده نشود درماه جدی یك هیئت ٦ نفری پارلمانی انگلستان مرکب ازسه عضو حزب کارگر وسه عضو حزب محافظه کار بممالك شرق میانه از قبیل سوریه، لبنان ، عراق ، اردنیه ها شمیه کویت وبحرین مسافرت نمودند
پندت نهرو در ضمن بیانیه‌ی از تشکیل اتحادیه دفاعی شرق‌میانه اظهار تشویش نموده گفت پکت مذکور توازن‌سیاسی شرق‌میانه را بر هم خواهد زد .

پښتونستان :

درطول این‌سال مجاهدات ملت پشتونستان برای حصول آزادی وتمامیت خاك شان علیه حکومت پاکستان بشدت ادامه داشت حکومت پاکستان تا آخرین روز های سال هم برویه خود نسبت مردم‌پشتونستان تغییری وارد نکرده وبر علاوه اینکه بحق آزادی پشتونها تسلیم نه‌نمود به‌حبس وزجر زعمای پشتون ادامه داد این وضع بیشتر مردم را بمقاومت برای تحصیل آزادی ومجاهده بمقابل ظلم‌واستبداد واداشت چنانچه این مقاومت های شدید سبب شد که حکومت پاکستان ذریعه قوائی‌هوائی و زمینی خود چندین بار برملیون بیدفاع وحق بجانب پشتونستان تعرض مسلحانه نماید شرح این واقعات در مقاله تحت عنوان وقایع پشتونستان در همین نامه مطالعه شود .

کشمیر :

منازعه کشمیر بین هند وپاکستان در طول سال به فیصله نرسید با وجودیکه هر دو مملکت برای حل این مسئله ابراز تمایل مینمودند اما باز هم نتوانستند بحل این مشکل موفق گردند .

پاکستان :

درتمام‌سال ۱۳۳۱ ملت مسلمان پاکستان برای‌نجات مردم ازتاثیر ونفوذ عقیده باطل قادیانی جداً درمجاهده ومجادله دیده میشدند چنانچه درماه جوزا تمام احزاب سیاسی پاکستان اجتماع و تقاضا کردند که سر ظفرالله وزیر خارجه پاکستان از کابینه خارج شود . برعلاوه درتمام سال مظاهرات بسیار شدیدی علیه حکومت قادیانی‌ها درتمام شهرهای پاکستان بخصوص کراچی لاهور سیالکوت گجرانوالی ولائلپور بعمل آمد هزار ها نفر گرفتار صدها نفر زخمی و کشته شدند گذشته‌ازاین مظاهرات علیه قادیانی‌ها درمظاهراتی که دراواخر ماه‌قوس واوایل ماه جدی ازطرف متعلمین مکاتب بمنظور وارد ساختن

تقلیل درفیس تعلیمی شان ازطرف حکومت بعمل آمد دراکثر شهرهای پاکستان ناآرامی مزید تولید گردید بحدی که اعضای کابینه ووزرای پاکستان از منازل خود برآمده نمیتوانستند واین مظاهرات بقتل چندین نفر متعلم منجر گردید امابانهم حکومت پاکستان برویه خود تغییری وارد نکرد.

چین :

در ماه سنبله بین صدراعظم ووزیر خارجه چین وارباب امور حکومت اتحادشوروی معاهده‌ی بامضارسید که باساس آن کنترول چانک‌چون که از راه مانچوریا (دای رن) و (پورت آرتر) رابااتحادشوروی وصل میکند واین بندرچین در۱۸۹۸ ازطرف روسیه اشغال ودر جنگ ۱۹۰۵ روس وجاپان بدست جاپان افتاده ودرجنگ عمومی دوم مجدداً آنرا روسیه بدست آورد تاآخیرسال بحکومت چین تسلیم نماید ، درماه دلو رادیو پیکنگ باثر تصمیم ایزنهاور درباره کشیدن فارموسا از حالت بیطرفی اعلام کرد که هرگونه حمله بریکی ازجزایر ساحلی چین ویاخاک اصلی چین باضربه فیصله کنی عقیم ساخته خواهد شد باید متذکر شد که پندت نهرو صدراعظم هندوربیانیه که درماه جدی ایراد کرد باهمیت چین دردنیا تماس وازاینکه دنیا تاکنون باهمیت این مسئله ملتفت نشده‌اند اظهار تاسف کرد.

درهند :

مهمترین خبر در سال ۱۳۳۱ انتخابات سر تاسر هند وانتخاب رئیس جمهوری هنداست بتاریخ ۱۲ ثور ۴۰۰ نفر اعضای شوراهای ریاستهای مختلفه در ۲۴ موضع از ۵ نفر کاندید ریاست جمهوری هند یعنی راجندر اپرشاد کی، تی ، شاه - هری رام - ال‌جی تهات کرشنا کمارچترجی دکتور(راجندراپرشاد) را باکثریت آراء بحیث رئیس جمهوری هند انتخاب نمودند.

راجند راپرشاد رئیس جمهوری هند

درهندچین :

در وضع سیاسی این منطقه در سال ۱۳۳۱ تحول بارزی بمشاهده نرسید جنگ های بین ویت‌من ویتنام درتمام سال ادامه داشت گاهی بموفقیت یکطرف وزمانی بموفقیت طرف دیگر منجر میگردید و هم تمایلاتی برای انتخابات بلدی ویت نام دیده میشد

مجادله متمردین علیه حکومت اجنبی در برما نارا ضی در اثر زد و خورد اغتشاشیون وحکومت بیشتر دیده میشد و هم مفکوره قایل شدن حق خود مختاری به کرنها درمحافل حکومتی برما تقویه کردید در رنگون کنفرانس بین‌المللی سوسیالست

های آسیائی بریاست (اوباسویکا) سابق وزیر دفاع برما واشتراک مستراتلی بحیث نماینده سو سیالست های دول غربی از و قایع قابل مطالعه است

جمهوری آزاد مالدیو :

جزایر مالدیو واقع ۶٤۰ کیلو متری جنوب غرب سیلون در اوقیانوس هند که ۸۰۰ سال سلطان نشین واز۱۶۰ سال باینطرف یکی از مستعمرات برطانیه بود در۱۵ اول ماه جدی بحیث یك جمهوریت آزاد اعلام گردید سال گذشته در رای گیری که جهة تعیین آینده مالدیو بعمل آمده ۹۰ فیصد اهالی آن بطر فداری جمهوری شدن آن مملکت رای داده بودند درینوقت قرارداد رسیدن مالدیو به جمهوریت آزاد ازطرف کمشنر عالی انگستان درسیلون امضاء شد ووزیرخارجه اسبق آن بحیث اولین رئیس جمهوری مالدیو انتخاب گردید دولت جمهوری مالدیو درامور داخلی خود آزاد بوده اما امور خارجی وامور دفاع آن بدوش حکومت برطانیه است .

اعلیحضرت حسین پادشاه اردنیه هاشمیه

استعفی شاه طلال :

پس از سه ماه کشمکش بین پارلمان اردنیه هاشمیه ودر باریان شاه طلال بالاخره در ماه اسد شاه طلال به طرفداری پسر ۱۷ ساله اش شهزاده حسین استعفی داد وشهزاده حسین بحیث پادشاه اردنیه هاشمیه اعلان گردید

در اروپا

یوگوسلاویا ترکیه و یونان :

درسال ۱۳۳۱ بین ممالك ترکیه ، یوگوسلاویا ویونان مناسبات خوبی بر قرار گردید چنانچه مذاکراتی که دراوایل سال برای نزدیك ساختن روابط مملکتین شروع شده بود در آخر سال به نتائجی مطلوب رسید ومسافرت های زعمای ترکیه بممالك مذکور بیشتر دررسیدن بمنظور کمك کرد خبری که در ماه دلو نشر گردید مشعر است که در محافل سیاسی یوگوسلاویا ازموافقه تشکیل (۶۰ فرقه) اردوی مشترك یونان ترکیه ویوگوسلاویا اظهارا تی بعمل آمد ولی اینکه زمام این اردو را چه کسی بدست داشته باشد معلوم نشده است . متذکر باید شد که انتخاب مارشال تیتو به ۵۶۸ مقابل یك رای بحیث

رئیس جمهوری یوگوسلاویا در ماه جدی وتعیین شورای مجریه فدرالی یوگوسلاویا ازطرف اسامبله ملی یوگوسلاویا وفیصله اینکه حکومت یوگوسلاویا به پارلمان مسئول بوده ومارشال تیتو بحیث رئیس قوه مجریه وقوماندان اعلی کل قوای مسلح یوگوسلاویا و قطع روابط یوگوسلاویا باپاپ نسبت مداخله درامور مذهبی وانتخاب و اعلان مارشال پاپاگوس با کثریت آراء بحیث صدر اعظم یونان از وقایع مهم این منطقه دنیا درسال ۱۳۳۱ است

چکوسلوا کیا: امسال چکوسلوا کیا یك زمدار بزرگ خود یعنی کلیمنت کوتوالدرا ازدست داد کوتوالد در ۲۴ حوت باثر مرض نمونیا وذات الجنب بعمر ۵۶ سالگی وفات کرد.

در غرب یورپ: ازجمله وقایع جالب توجه غرب یورپ درسه ماه اول سال امضاء مسوده قرارداد تشکیل اردوی اروپا ازطرف فرانسه آلمان غربی ایتالیا هالیند ولکسمبرك قابل توجه است از اعلامیه که نشر گردید معلوم شد که قرار معاهده تشکیل اردوی اروپا

مارشال تیتو رئیس جمهوری یوگوسلاویا

تا اخیرسال (۱۹۵٤) ٤۳ فرقه عسکر بنام اردوی اروپا تشکیل خواهد شد که از آنجمله فرانسه بزرگترین اردو ۱۵ فرقه، آلمان غربی دوازده فرقه ایتالیا یازده فرقه وممالك بلژیك هالیند ولکسمبرك ٦ فرقه عسکر خواهند داشت اردوی اروپا دارای یك کمیسیون اجرائیه یك کمیته وزراء یك اسامبله بوده و بامورتخنیکی از قوماندان عمومی پیمان اتلس در موقع ضرورت استشاره خواهد نمود. وهم در طول این سال مذاکراتی برای تشکیل جامعه سیاسی اروپا ازطرف اتحادیه

صنایع ممالك شامل پلان شومان وامریکا وغیره کوتوالد رئیس جمهوری متوفی چکوسلوا کیا ازوقایع مهم وقابل ذکر امسال است.

پلان شومان: ازوقایع قابل تذکر یست که میتوان ... ا یفرانسه نسبت داد بروی این پلان بعد ازسه ونیم سال مذاکرات ... آهن وفولاد شش

مملکت اروپائی درماه سنبله امسال به نتیجه رسیده و برای عملی نمودن آن نمایندگان ممالک شش گانه فرانسه، آلمان غربی، بلژیك، هالیند، دنمارك، لکسمبرگ که اجتماع وسپاك وزیر خارجه بلژیك رئیس اسامبله انتخاب گردید مطابق این پلان ممالك ۶ گانه بصورت مساوی ازمنابع آهن وفولاد خوداستفاده خواهند کرد. نمایندگان ممالك مذکور در اولین جلسه لزوم تشکیل جامعه سیاسی اروپا راکه شامل اتحاد اقتصادی یاسیاسی و دفاعی اروپا خواهد بود پیشبینی نمودند باید گفت که انگلستان مخالف تشکیل چنین یك اتحادیه است و آنرا عامل ازبین رفتن حق حاکمیت ملی ممالك آزادمیداند.

تریست: دعوی تریست بین ایطالیا و یوگوسلاویا همچنان لاینحل باقی ماند و بفیصله نرسید.

در افریقا

افریقای جنوبی - سیاست تبعیض نژادی دکتور مالان در افریقای جنوبی امسال بیشتر دراسامبله عمومی توجه نمایندگان مملکت عربی و آسیائی راجلب کرد و با مقاومت ممالك مذکور مواجهه گردیدچنانچه درماه عقرب نمایندگان ۱۸ مملکت گروپ آسیائی وعربی وامریکای جنوبی در کمیته سیاسی اسامبله عمومی پیشنهاد کردند که باید یك کمیسیون تشکیل شود تا بر عواقب واشکلات بین المللی قانون امتیاز نژادی افریقای جنوبی غور کند کمیته سیاسی مخصوص اسامبله عمومی به ۲۵ رای موافق و۸ رای مخالف و۱۶ رای ممتنع این پیشنهاد را تصویب وهم . اسامبله عمومی درماه قوس پیشنهاد کمیته سیاسی خودرا دایر برتعیین دو کمیته برای حل مسایل افریقای جنوبی تصویب کرد کمیته اول سه عضو دارد وبرای بررسی بمقصد رفع سیاست تبعیض نژادی افریقای جنوبی ودومی که سه عضو دارد درباره مسئله هندی های مقیم افریقای جنوبی بین دول هند وپاکستان وافریقای جنوبی توافق نظر حاصل کند متذکر میشویم که پیشنهاد حل مسئله افریقای جنوبی قبلاً ازطرف ۲۶ مملکت عرب آسیایی وممالك امریکای لاتینی به کمیته مذکور رسیده بود . ناگفته نماند که شاغلی انصاری نماینده افغانستان در کمیته سیاسی درموضوع تبعیض نژادی گفت که بنیه اقتصادی افریقای جنوبی براساس رنج وزحمت مردم غیر اروپائی افریقا استواراست وهر جامعه که بخواهد براساس تبعیض نژادی خودرا مستقر گرداند یقیناً نمی تواند پایدار بماند .

الحاق ارتیریا به اتوپیا- اریتریا منطقه که دارای ۶۰۰ هزار نفوس بوده ودر کنار غربی دریای سرخ افریقا واقع است وقبلاً یکی از مستعمرات ایطالیا بود و در سال ۱۹۴۰ ازطرف انگلیسها اشغال گردید چون ایطالیا از مستعمرات افریقائی خود صرف نظر کرد لذا اریتریا بهاس فیصله ماه دسمبر ۱۹۵۰ یونو بصورت فدراسیون به اتوپیا ملحق گرد

نخستین جلسهٔ اسامبلی عمومی در تالار جدید آن درنیویارک آغاز هفتمین دورهٔ اجلاسیه اسامبلی ۱۴-اکتوبر ۱۹۵۲

باحترام آغازهشتمین دورهٔ اجلاسیهٔ اسامبلی نمایندگان ملل جهان برای دقیقهٔ بخاموشی ودعا بپا ایستاده اند

کینیا:-درطول‌سال مجاهدات ماوماو وپیروان آن علیه اروپائیانی که بر مردم کینیا حکومت میکنند شدیدتر بوده ووقایع زدو خورد وقتل‌وقتال ودهشت افگنی وخونریزی در آنسامان‌همه‌روزه‌به‌پیمانه زیادی بملاحظه‌میرسیدوتا اخرین‌روزهای‌سال‌اقدام موثری برای تأمین‌رضائیت عامه مردم کینیا ورفع این حوادث‌ووقایع‌ازراه معقول ومثبت‌بملاحظه‌نرسید.

اسامبله عمومی ملل متحده

دورهٔ هفتم اسامبله عمومی ملل‌متحده طبق معمول همه ساله در عمارت جدید موسسه ملل‌متحده تحت‌ریاست لسترپیرسن‌وزیر خارجه کانادا تشکیل جلسه داد. گفتند امسال در کمیته عرایض اسامبله عمومی بیش از ۷۰ موضوع بشمول موضوع تونس مراکش وتبعیض نژادی افریقای جنوبی ومسئله کوریا پیش‌شد باساس فیصله کمیته به‌موضوع کوریا برای درج پروگرام حق اولیت داده شد چنانچه اسامبله عمومی هم اولتر آن موضوع رامورد بررسی قراردادوپس‌از۲ ماه‌وهفت‌روز یعنی‌بتاریخ۲۱ دسامبر جلسات‌اسامبله‌عمومی خاتمه یافت در دورهٔ هفتم اسامبله ښاغلی جلال‌الدخان‌طرزی، ښاغلی عطاءالله‌خان ناصرضیاء ښاغلی عبدالله‌خان یفتلی، ښاغلی عبدالرحمن خان پژواك، ښاغلی میرنجم الدین خان‌انصاری وښاغلی عبدالحکیم خان طبیبی بریاست ښاغلی لودین نماینده‌دایمی افغانستان درسازمان‌ملل متحده ازافغانستان نمایندگی نمودند.

استعفی تریگولی: ښاغلی تریگولی که در۱۹٤٦ بحیث‌منشی عمومی ملل‌متحده‌تعین شده‌بود ودرسال ۱۹۵۰ اتحادشوروی انتخاب مجدد او را ویتو نمود ولی اسامبله عمومی ملل‌متحده موعدخدمت‌اورا الی فبروری ۱۹۵۳ تمدید داد نظر بمعاذیر شخصی شب ۱۹ عقرب دست‌از کار کشید واستعفی خودرا باسامبله عمومی تقدیم کرد نامبرده در ضمن تقدیم‌استعفی توضیح‌نمود که اودر۱۹۵۰، خیال داشت‌دست ازکار بکشد اما نسبت تعرض کوریا موفق نشد.

تا اخیر سال ۱۳۳۱ معلوم نشد عوض نامبرده چه کسی مقام او را در موسسه ملل اشغال‌خواهد کرد ولی‌درمحافل ملل‌متحده راجع‌بانتخاب پادیلانماینده‌مکسیکو و نصرالله انتظام نماینده ایران‌وپیرسن‌نماینده کانادا صحبت‌میشد. واما بعضی مبصرین‌خبیر پیش‌بینی میکنند که ممکن است‌هیچ‌یك از اشخاص مذکور بعوض تریگولی با شغال مقام او موفق نشود.

وقایع مهم داخلی سال ۱۳۳۱

۲ حمل آغاز سرشماری بهسیستم جدید، افتتاح یك پولیکلینیك جدید مجانی امراض زهروی بنام (کانیك وی‌دی) در کابل، اعزام هیئت سه نفری از ریاست زراعت جهة تدقیق امور زراعتی قطغن، روزنامه شدن جریدهٔ هفتگی بدخشان در فیض آباد، نشر روز نامهٔ بیدار در ٤ صفحه، و نشر جریدهٔ ستوری به قطع بزرگتر.

۷ حمل تهداب گذاری شهر جدید قلات.

۹ حمل افتتاح پل جدید بالای دریا بین قند زوچاردره که نقطهٔ اتصال بین ولایت مزار شریف و قطغن میباشد

۱٦ حمل شروع کار هیئت مجادلهٔ ملاریا بشمول اعضای فنی سازمان صحی جهان در شهر کابل و نواحی مربوط ریاست بلدیه

۲٤ حمل شروع کار کمیسیون صنایع پلان عمومی اقتصادی.

۲۸ حمل ترتیب پروژهٔ مطالعوی واستخراج نفت و ترتیب خطوط بزرگ پروژهٔ انکشاف معادن ذی اهمیت توسط کمیسیون پلان عمومی اقتصادی.

۳۱ حمل انتخاب بناغلی دوکتور محمد انس خان از طرف شوری پوهنتون به اکثریت آراء بحیث رئیس پوهنتون افغانستان، شروع انتخابات دورهٔ هشتم وکلای شورای ملی در کابل وولایات و نشر خبر پروژهٔ قانون نفت که چندی قبل از آن تاریخ ترتیب و به مقام صلاحیت دار تقدیم گردیده بود به صحه ذات شاهانه رسید.

اول ثور انعقاد محفل یادبود علامه اقبال درسالون ریاست مستقل مطبوعات.

۱٤ ثور ورود یك هیئت از طرف بانك صادراتی وواردانی امریکا مرکب از بناغلی (کولر) انجینر و بناغلی (گیتس) متخصص اقتصاد تحت ریاست بناغلی (شیروود) برای مذاکره در اطراف وضع مالی و اقتصادی افغانستان بکابل، اعزام هیئت ۹ نفری با سامان و آلات لازمهٔ دوا پاشی و ادویه ضد جولاگك به غوربند، تکمیل و بکار انداختن دستگاه موقتی تولید برق بقوهٔ (٥۰٪) کیلوات جهة تدویر و جریان ماشین‌ها و آلات تخنیکی و تنویر رهایشگاه‌ها وغیره مواضع مربوط سروبی مجادله ضد ملخ درمنطقهٔ شاداب زراعتی واقع درشمالغرب دشت مرگوله، اشتراك نمایندهٔ افغانی بحیث مشاهد در کنفرانس کشورهای آسیائی امراض وبائی حیوانات در کراچی

۱۸ ثور انعقاد محفل بمناسبت یادبود استاد سخن حضرت سعدی (رح) در سفارت کبرای ایران مقیم کابل

۲٤ ثور ایراد کنفرانس‌ها درباره نهضت آزادی تونس و اظهار همدردی به آمال ملی شان درسالون ریاست مستقل مطبوعات.

اعزام يك دستگاه مکمل اکسریز باهیئت فنی ويك نفرد کتور به هرات .

۷ جوزا انعقاد مجلس بمناسبت توزیع جوایز، تالیفات وتراجم سال ۱۳۳۰ درقصر صدارت عظمی .

۱۳ جوزا گرفتاری اشراریکه درحصهٔ آب درگه يك عده لاریها رامتوقف وغارت نمو ده ويك نفرمحافظ راشهید کرده بودند . انفکاك مديريت عمومی سینما از وزارت داخله وارتباط آن بریاست مطبوعات تجاوز دو طیارهٔ پاکستانی بخاك افغانی در حدود سمت مشرقی کهیك طیارهٔ آن درمیدان هوائی شیرپور مجبور به فرود آمدن گردانیده شدو طیارهٔدیگر آن درعلاقهٔ سرخرود مشرقی ازنظر غایب گردید .

۲۱ جوزا ورود دو نفر متخصصین زراعت مربوط اداره (اف،اي،او) برای پیشبرد امور زراعتی به کابل . ختم کار حفریات لشکرگاه کهاز ۵ سال باین طرف جریان داشت ، اعطای نشان سرداراعلی ازحضور اعلیحضرت همایونی برای (مارسل برتلو) سفیر کبیر فرانسه کهدورهٔ ماموریتش درافغانستان خاتمه یافته بود .

۲۶ جوزا ورود دو نفر متخصصین تربیهٔ گوسفند قره قلی مربوط اف. اي . او ، ورود قسمتی ازماشینهای ترمیم موتر وبادیسازی کهاز طرف شرکت سرویس بهامریکا فرمایش دادهشده بودبکابل .

۲۰ ـ سرطان مراسم یاد بود هزارمین سالگرهٔ تولدی بوعلی سینای بلخی از طرف ریاست مستقل مطبوعات .

۷ اسد گذاشتن اولین سنگ تهداب تعمیر سب استیشن برق سروبی در دامنهٔ واصل آباد کابل وتبدیل اسم موضع مذکور به (برشنا کوټ) .

۱۰ اسد آغاز کار بند سراج غزنی .

۱۵ اسد آغاز کار نصب مطبعه غزنی .

۱۹ اسد طبع ونشر اولین جریدهٔ سنائی در غزنی .

اول سنبله آغاز جشن سی وچارمین سالگرهٔ استقلال وافتتاح مراسم جشن به نطق اعلیحضرت معظم همایونی واجرای رسم گذشت عسکری .

متن نطق اعلیحضرت معظم همایونی

بنام ایزدپاك سیوچارمین جشن استقلال وطن راافتتاح مینمائیم واین موقع مسعودرا بهملت عزیزم تبریك می گوئیم .

شادمانی امروز محصول سربازی های نیکان ونتیجهٔ قربانیهای متمادی ملت ماست که برای حفظ استقلال وشرافت ملیخود بسیمحرومیتها ومشکلات را متحمل شده اند .

افغانستان دراثر همین عشق فطری خویش آزادی راحق طبیعی کتله های بشری دانسته وبحقوق وآمال مشروعشان درراهحریت همنوامیباشد تامطابق آرزوی هواخواهان موسسهٔ مللمتحده دنیای آرام ومسعودی بمیان آید . دولت افغانستان بهمین اساس مدعیات مشروع ملت پښتونستان رااحترام وتائید می نماید . آرزومندیم کهاین قوم شریف درداٸرهٔ صلح بحق مشروع خویش نائل گردد چهمتیقنیم کهبرآوردن اینمرام شانعلاوه برحصول يك حق درتامین صلح وآرامش این گوشهٔ آسیا عامل بزرگ محسوب خواهدشداکنون که به لطف خداوند نعمت استقلال رادر دست داریم بامسئولیت های بزرگتری کهضامن حفظ آنست روبرو هستیم بایدرموز بقای این سعادت رادرك نموده متیقن باشیم کهدرسایهٔ سعی وعمل و حقیقت جوئی از ادامهٔ نعمت آزادی متمتع بوده میتوانیم .

هر عملیکه امروز انجام میدهیم فردا در معرض قضاوت فرزندان آیندهٔ این کشور آشکار خواهد بود من برای ملت عزیز خود و حکومت توفیق می خواهم که اعمال امروزهٔ شان موجب سرور و سرفرازی آیندگان باشد.

یکی از علائم بزرگ سعادت ملل آشنائی با منافع ملیه است هر ملتیکه حس فدارکاری را تقویه و مقاصد اجنبیه را تشخیص می نماید کامیاب می شود.

بار دیگر این روزهای خوش را بشما تبریک می گوئیم و بروح مجاهد بزرگ (اعلیحضرت شهید) وسائر شهدای راه آزادی درود می فرستیم.

۸ سنبله: استقبال عیدسعید اضحی وایراد نطق تبریکیه از طرف اعلیحضرت همایونی با نمناسبت

۹ سنبله: استقبال روز آزادی پشتونستان با گرمجوشی تام از طرف عموم طبقات در مرکز وولایات مخابرهٔ تلگرام تبریکیه ازطرف وکلای دورهٔ ۸ شورای ملی عنوان تمام شوراهای ملی حکومات ایالتی پشتونستان

۱۱ سنبله: تورید آلات ترمیم موتر و بادی سازی به مرکز و نصب و بکار انداختن آنها.

۱۳ سنبله: ورود شاغلی کلنل شاه سفیر دو مینیون پاکستان از تورخم واستقبال شان در بگرامی ازطرف نمایندهٔ وزارت خارجه.

۱۸ سنبله: استقبال روز تأسیس شورای ملی افغانستان ورود شاغلی دن رئیس امور شرق کمپنی موریسن کنودسن جهت مذاکره دراطراف انکشاف امور وادی هیرمند لین دوانی جدید تیلفون بین سپین بولدك وشوراباك قندهار ونصب پایه های آن: معاینه ۲۰ نفر وکلای شورای ملی ازامور سروبی. آغاز کار تمدید سرك قلعه بست.

۲۱ سنبله: انعقاد مجلس بغرض بحث دراطراف پروگرام کارهای آینده زراعتی در ریاست زراعت بشمول متخصصین امداد تخنیکی یونو.

تقسیم غله طور تقاوی بین اهالی مناطق سرحدی قندهار که نظر به قلت باران دچار پریشانی شده بودند.

انعقاد محفل شب نشینی به افتخار شاغلی (هز) نمایندهٔ نقطهٔ (٤) ترومن درسالون وزارت خارجه ازطرف شاغلی وزیر اقتصاد. شروع کار تعمیر قصبهٔ جدید در (ناوه بارکزائی) قندهار ملاقات شاغلی (دن) با والاحضرت صدراعظم.

۲٤ - سنبله تورید یك پایه ماشین ورك شاپ بمرکز.

۲٥ سنبله افتتاح کتابخانه در جلال آباد بنام (دننگرهار پوهنی کتابخانه) اعزام هیئت برای جلوگیری ازمرض گاومری بطرف مشرقی ورود مستر کاریل متخصص حشرات مضرهٔ زراعتی (اف - ای - او) بهمیمنه معاینه سرك تنگی غارو ازطرف اعلیحضرت همایونی.

۲٦ سنبلهٔ شاغلی (کی) متخصص پیله وری پلان پنجسالهٔ را برای استفاده از امور پیله وری درولایت قطغن ترتیب و به شرکت پیله وری سپرد درپلان مذکور (۲۰۰۰) جریب زمین برای قوریهٔ توت که سالیانهٔ برای (۹۰۰) جعبه تخم کافی است پیشنهاد شده قیمت ابریشم خامیکه از آن بدست می آید بر ۲٤ ملیون افغانی بالغ می گردد.

انتخابات هئیت رئیسه شوری ملی و تعین شاغلی عبدالرشید خان و کیل نهر سراج بحیث رئیس دائمی دورهٔ هشتم شوراء ازطرف وکیلاء بهاکثریت آراء.

۲۸ سنبله بکار افتادن آلهٔ جدید اکسریز در شفاخانهٔ ابن‌سینا - امضای قرارداد توریدفلم بین مدیرعمومی سینماها وبناغلی (گلاد کوف)مستشار تجارتی سفارت شوروی ـ ورود مار شال مارتن مل هردرندقونسل امریکا بکابل.

۳۱ سنبله عزیمت مستر (دولاری) سرانجنیر معابر برای‌مطالعه دراطراف امکان‌تمدید سرك سالنگ به آنصوب تهیه لباس‌های مخصوص برای کارگران معادن ذغال.

۲ میزان - تهداب گذاری آرامگاه سطان شهاب الدین غوری در غزنی.

۵ میزان معاینهٔ تعمیر قصر چهلستون ازطرف اعلیحضرت همایونی آغاز کار تعمیر شفاخانهٔ شنوار. اعزام‌هیئت‌جهت اصلاحات سرك‌بین حکومات تگاب شیرین‌و دولت آباد میمنه.

۱۲ میزان گذاشتن‌سنگ تهداب‌تعمیر حکومتی‌سپین بولدك قندهار آغاز کارتمدیدسرك جدید بین حکومت یخچال و قلعه بست.

۱۳ میزان. تهداب گذاری تعمیر شفاخانهٔ فیض آباد. آغاز کار تمدید سرك سپین بولدك و شورابك قندهار تهداب گذاری‌تعمیر جدیدشهر صفادر قندهار.

۲۰ میزان: برقراری‌مناسبات سیاسی بین مملکتین افغانستان و برازیل .ورود ۲٤ خانوادهٔ اچکزائی بخاك افغانستان.

۲۲ میزان: نصب یك‌پایه ماشین‌جنریتر جهت آخذهٔ استیشن رادیو در غزنی معاینهٔ دره خنجان آنطرف کوتل‌سالنگ ازطرف اعلیحضرت همایونی.

۲۸ میزان: معاینه لیسه‌ها وفاکولته‌ها ازطرف هیئت عرفانی برما که در راهٔ عزیمت بروسیه وارد کابل شده بودند.

۱ عقرب ایرادنطق والاحضرت سپه سالارغازی بمناسبت‌روز تاسیس موسسهٔ‌ملل‌متحد. والاحضرت درنطق شان فرمودند.

«چیزیکه ملل دنیا ازین موسسه امیدداراند ومن نیزبحیث رئیس دولت آزادی پسند وصلح دوست افغانستان آنرا قابل تذ کر میدانم عبارت است از تطبیق کامل وصحیح مناشیر ملل متحد واعلامیهٔ حقوق بشر ورفع تمام انواع استعمار واستثمار ازدنیای بشری ورسانیدن ملل واقوام بحق طبیعی وفطری آزادی شان وعقیده دارم که‌یگانه وسیلهٔ تامین صلح‌وحفظ آرامش گیتی‌همین‌است‌وبس.»

بازدید والاحضرت شهزاده احمدشاه‌خان ازامورفابریکهٔ برق‌سروبی ایراد خطابه ها به‌استقبال روزملل متحد درلیسه های زرغونه وملالی.

۳- عقرب: افتتاح نمایشگاه رسامی دروزارت معارف.

٤ عقرب: آغاز کار تمدید لین‌تیلفون دوله‌ینه جدید بین‌دایزنگی‌وکابل؛ آغاز کار ۳۰ برج برق قرار نقشهٔ دبرشنالوی پرکت درتمام نقاط شهر برای تقسیم وتوزیع برق سروبی به‌صورت‌عصری‌واساسی‌حفریك‌حصه نهر همت درفراه که ازفراه رود سرچشمه می گیرد.

۷ عقرب: تصویب بودجهٔ‌واردات‌ومصارفات‌مملکتی بها کثریت آراءدرشورایملی افتتاح ۲۵ باب مکتب دهاتی درمربوطات حکومت اعلای بدخشان.

۱۰ عقرب: معاودت ذات ملوکانه‌ازدرهٔ اشرف بمرکز. تکمیل‌عمارت جدید زیژنتون برای رفع احتیاجات مادران واطفال بی‌بضاعت. آغاز کار نفوس شماری درمزارشریف.

۱٦ عقرب: ورودمسترلایمن مدیر ادارهٔ‌معاونت تخنیکی یونو در (بنگلور) بکابل اعزام یك هیئت ازوزارت معارف جهت بازدید امور عرفانی بدخشان.

۱۷ عقرب: اعزام‌متخصص رادیو لوژی‌المانی جهت بکارانداختن آلهٔ اکسریزدرهرات

ارسال البسه ولوازم خواب به شفاخانه های ولایات شمالی وارسال پنجصد کیلو پودر دی-دی-تی سفید به حکومت غزنی.

۱۹ عقرب : نشر خبر توزیع ۲۵ هزار جریب زمین برای یکهزار خانه‌وار دروادی هیرمند اعزام هیئت عرفانی جهت تفتیش امور تعلیمی واداری معارف مزار شریف نصب یك پایه سوچ بورد جدید ۵۰ لینه درشرکت نساجی خریداری دوفابریکهٔ ریخته گری.

۲۲ عقرب : شروع کار تمدید سرك جدید بین شنکی وعلی خیل مربوط ولایت قندهار.

۲۳ عقرب : بازدید اعلیحضرت همایونی از امور عمرانی هوتل کابل و موسسه نسوان تورید یك دستگاه کوچك تیل کشی ازحبوبات روغن دارصفحات هرات ومیمنه تورید وتأسیس فابریکه کوچك آهن جامه سازی.

۲۵ عقرب: آغاز کار احداث یك سرك جدید در قندهار جهت اتصال قریه های حکومت دند.

اول قوس: شروع کار متخصص رادیو سکوپی اکسریز درهرات وختم پرکاری بند کجکی

۲ قوس : اختتام کار نفوس شماری مزار شریف و آغاز کار تعمیر جدید حکومتی کشك نخود.

۳ - قوس تشکیل کمیسیون مالی تحت ریاست شاغلی وزیر مالیه بغرض غور دراطراف نظریات شاغلی (کلمان) متخصص ومشاورمالی عضو هیئت تخنکی پونودروزارت مذکور و تعیین ۳ نفر برای سنجش راه عمومی موضوع تمرکز عایدات مملکت

٤ - قوس: افتتاح مطبعه وزارت حربیه ازطرف والا حضرت سپه‌سالار غازی صدراعظم آغاز کار تمدید سرك جدید قندهار الی قلعه بست

۱۸ قوس: اعزام یك هیئت فنی وزارت فوائدعامه برای مطالعات واخذ تصمیمات جهت تعمیر پل جدید دریای بین جلال آباد وبهسود.

۸ قوس : اجرای مراسم روزمیلاد حضرت فخر کائنات (ص) در کابل وولایات مملکت

۹ قوس: حرکت نمایندگان افغانی بغرض اشتراك درمراسم تاج پوشی علیا حضرت ملکه انگلستان

۱۰ قوس: بکار افتادن یك سوچبور (۲۰) لینه تیلفون در بغلان صنعتی نشر خبر موافقه نمایندگان تجارتی افغانستان واتحاد شوروی درباره تورید ۱۱ لك وسی وشش هزار سیر شکر به افغانستان

۱۸ قوس: استقبال روز حقوق بشر درمرکز وولایات مملکت بامراسم خاص

۲۰ قوس: نصب یك تعداد ماشین های گندم پاکی درریاست کوپراتیف

۲۳ قوس: آغاز کار تمدید لین تیلفون بین بغلان وحکومت نهرین، آغاز سروی مجادله ملاریا در قندهار

۲۸ قوس : ختم کار حفر نهرهمت درفراه ختم کار تعمیر کتابخانه مطبوعات قندهار ختم کار تعمیر پل های اساسی بین قندهار وحکومت کلان قلات.

اول - جدی اختتام کار تعمیر دکانهای جادهٔ جنوب گمرك قندهار.

۱٤ جدی : موافقهٔ تورید ده هزار تن غلهٔ امریکائی بین افغانستان واتازونی.

۱۸ جدی: امضای قرارداد تورید غله طور قرضه بین امریکا وافغانستان به نمایندگی والاحضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلیحضرت درواشنگتن ورئیس هیئت مدیره (اسپورت امپورت) بانك امریکا به قرضهٔ یکنیم ملیون دولار بقسط (۳۵) سال وتکت پولی دونیم فی صد.

۲۸ جدی: نصب پایه های جدید وختم کار ترمیم لین های عمومی تیلفون بین کابل وگردیز.

۱۰ دلو : بکار انداختن سوچبورد ۲۰ لینه درناد علی قندهار.

۱۶ دلو : حرکت اعلیحضرت همایونی برای ملاحظه مفصل دستگاه های برق سروبی به آنصوب ختم تونل سوم راه تنگ غارو.

۱۸ دلو : مواصلت اعلیحضرت همایونی از سروبی به مرکز.

۲۳ دلو، حرکت سپه سالار غازی صدر اعظم به صوب جلال آباد.

۲۷ دلو : ورود مارشال شاولی خان سفیر کبیر افغانستان درلندن ذریعهٔ طیاره بکابل.

۷ حوت اعطای هدایت والاحضرت سپه‌سالار غازی صدراعظم برای‌استفاده از آب دریای لغمان برای آبیاری‌صحاری ورگله .

۱۰ حوت اعزام مسترهاورز متخصص زراعت ازطرف ریاست زراعت باسامان ولوازم بمزارشریف

۱۲ حوت توزیع‌تند کره‌های جدید به‌نواحی‌شهر، وفات‌حاجی محمدخان اخکزی ساکن پشتونستان محکوم درقندهار .

۱٤ حوت‌اعزام یك‌هیئت به‌مشرقی به‌غرض گردآوردن آهنگ‌های ملی .

۲۲ حوت بازگشت والاحضرت سپه‌سالار غازی صدر اعظم ازمشرقی بکابل

۲۵ حوت تقرر شاغلی سلطان احمد خان سفیر کبیر افغانستان در مسکو بحیث وزیر امور خارجه .

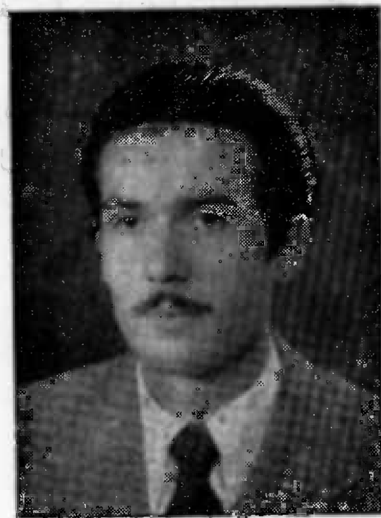
۲۹حوت تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم همایونی به‌سمت غربی‌مملکت به‌غرض‌معاینهٔ پیشرفت های عمرانی‌واقتصادی وباز جوئی ازاحوال‌رعایای‌شاهانه

محمد ابراهیم عباسی

مصاحبه با وزراء

چه اتکاء بنظریه اکثر علما ودانشمندان بخصوص علمای حقوق ودیگر علوم اجتماعی یکی از مهمترین وظایف دولت ایفای خدمات عامه‌است که توسط قوای ثلاثه دولت یعنی قوه تقنینیه، قضائیه‌واجرائیه‌صورت‌میگیردطوریکه‌اگرگفته‌شودداساس‌تشکیل دولت بر وی خدمات‌عامه‌استوار ست شاید قابل تردید نباشد.

باید ملتفت بود که افراد نظر بمعاذیریکه دارند نمی توانند تمام امور انفرادی و اجتماعی رامستقیماً تنظیم واحتیاجات ضروری راتأمین‌نمایندا گر ازامور انفرادی که‌خارج این مبحث است منصرف شویم اجرای امور اجتماعی ویا کارهای جامعه چیزی نیست که افراد بتوانند به تنهائی ازعهده آن بدر آیند لذا دولت که نماینده‌ملت وحافظ‌حقوق، اختیارات، منافع وضامن تأمین سعادت ورفاه ملت است مجبور ومکلف میباشد تا با تشبث بوسایل ممکنه مشکلات وموانعی راکه درجلوافراد قرارد ارد رفع ووسایل آسایش وراحت افراد را مهیا گرداند و ازینجاست که دولت همیشه بادر نظر داشتن انواع احتیاجات مردم وتکثر روز افزون آن وباتشکیل دوایر وموسسات‌جداگانه درهررشته میکوشد خدمات عامه را بصورت خوب ومطلوب ایفاوباین‌ترتیب گذشته ازایفای وظیفه محوله مردم را کمك موثری نماید مسلماً مردم از حیث اینکه تشکیلات‌دولت برای رفع حوایج و ایفای خدمات شانست خیلی مایلند بدانند آنانیکه در سازمان دولت مشغول کارند تاکجا وظایف محوله را انجام داده و برای راحت وآرامی آنهاچه کرده وچه میکنند و آینده چه نظریاتی دارند یعنی چطور و باچه ترتیب مطابق آرزوی مردم کار خواهند کرد؟

بناغلی محمد ابراهیم عباسی

نگارنده بحیث یك فرد ملت باتوجه‌باحتیاج روزافزون‌مردم(ندانستن نظریات‌وخدمات ارباب امور مملکت) تصمیم گرفتم از اینراه برای تنویر اذهان عامه‌کاری کرده‌وبر نقاط‌حساسی که‌نزد اکثرطبقات جامعه پوشیده است روشنی اندازم چنانچه‌از مصاحبه های

که بوزرای مسئول مملکت در اطراف سوالات مردم نمودم معلومات نسبتاً خوبی بدست آوردم اینک متن آنرا که بصورت سوال وجواب ترتیب شده جداجدا تقدیم خوانندگان گرامی مینمایم :

سیاست خارجه افغانستان

مصاحبه باوزیر امور خارجه

س- سیاست خارجیه مملکت ما به کدام اساس متکی بوده ومشی سیاسی حکومت ما درامور بین المللی کدام است

ج- سیاست ملی و دیپلوماسی بین المللی حکومت افغانستان باساس رویه متقابله باتمام دول جهان دوستانه است .

س - فعلاً دولت افغانستان در مورد ادعای ملت پښتونستان برای آزادی پښتونستان ازچه اساسی پیروی مینماید وبه نظر جلالتمابی چطور ممکن است اختلافات موجوده بین افغانستان ویاکستان مرفوع گردد ؟

ج- حکومت افغانستان در مورد پښتونستان ازاساس حق وعدالت پیروی میکند ماادین دعوی را براین اساس خیلی متین اقامه نموده وپیش میبریم تاریخ سرزمین (پښتونستان) وحیات مردم پښتون نشان میدهد که این ملت از زمان لشکرکشی سکندر کبیر تا کنون همیشه برای حفظ آزادی خود باهر متعرضی بجنگ ومجادله پرداخته وحتی امپراطور های بزرگ هندخواه مسلمان بودند یا نه نتوانسته اند ملت پښتونستان را مطیع خویش گردانند چنانچه مقاومت های خوشحال خان ختك وپیرروښان مجاهدین بزرگ ما از زمان مغل وبعداز آن نشان میدهد که این قوم دلیر بحکمرانی هیچ مملکتی سرفرو نکرده وباطاعت آن تن درنداده است وهرحکومتی که خواسته است بهنحوی ازانحا درامور آن مداخله کند برعلاوه اینکه به آن بهنبرد ومجادله جدی آغاز نموده اسباب تشویش ما را نیز فراهم کرده است .

امپراطور بزرگ بریطانیا با وجودیکه بامساعی خیلی زیاد توانست سر زمین پښتونستان را رسماً از پیکر افغانستان بزرگ مجزا گرداند معذالک هیچ وقت نتوانست برین ملت سلحشور و آزاده حکمرانی کند .

ملت افغانستان نظر به اشتراك عرق، لسان، خون و نژاد همیشه از بد بختی ها وزحماتی که قهراً ازطرف اجانب برملت پښتونستان وارد میشود متألم ومتأثر میگردد ملت و دولت افغانستان ازدعوی آزادی پښتونستان مرام دیگری جز آزادی پښتونستان نداردو ماازحکومت پاکستان انتظار وتوقع داریم که باما حاضر شود تا بمنظور حفظ مصالح افغانستان، پاکستان ودیگر ممالك دوست مملکتین مسئله را طوری فیصله نماییم که ملت پښتونستان آینده اسباب زحمت خود وهیچ ملت ومملکتی را فراهم ننماید

واین ملت بحیث یك مملکت آزاد ویك عضو مفید جامعه بشری در تأمین صلح وسلام وایفای خدمات جهانی حصه گرفته بتوانند مایقین داریم که اگر حکومت برادرما پاکستان حاضر میشود اندکی ازحسن نیت کار گرفته وبحق وعدالت تن دردهد اختلافات موجوده مملکتین بکلی رفع گردیده وسه ملت مسلمان ودوست یعنی افغانستان پشتونستان وپاکستان باکمال صمیمیت وآرامش باهم زندگی خواهند کرد .

س ـ طوریکه دیده میشود بعضی ممالك عالم برای پیش بردمقاصدی به تشکیل اتحادیه های بین المللی تمایل نشان میدهند در صورتیکه ازافغانستان بشمول چنین یك اتحادیهٔ دعوت بعمل آید خواهش مندیم بدانیم حلقه های سیاسی کشور ما درین باره چه نظریه دارند ؟

ج ـ حکومت افغانستان تاهنوز درهیچ بلاکی داخل نیست افغانستان در موسسه ملل متحده اشتراك داشته نماینده مادرآن موسسه شامل است و حکومت افغانستان باساس پالیسی مستقلانه خودکوشش مینماید در وابط دوستانه بین المللی خودرا تحکیم نماید .

نظری بأمور داخله

مصاحبه باوزیر داخله

س ـ شماراجع به تشکیلات ملکیهٔ مملکت چطور فکرمیکنید آیاتشکیلات موجوده که عبارت ازهفت نائب الحکومگی وشش حکومت اعلی است به نظر شما برای تنظیم امور ملکی مملکت بصورت صحیح کافیست یاخیر ؟

ج ـ تشکیلات ملکیه مملکت بایدبا تکثر نفوس وافزونی انواع کارها وانکشاف امور اقتصادی ازدیاد معاملات ودیگر عواملی که برای ترقی وتعالی یك مملکت لازمی است توسعه یابد چنانچه باین اساس چندسال قبل درافغانستان پنج نائب الحکومگی وچهار حکومت اعلی وجود داشت ولی امروز نائب الحکومگی ها از ۵ به ۷ و حکومات اعلی از ٤ به ٦ ترقی نموده است وزارت داخله باین مسئله متوجه است والبته نظر به شرایط وقت وزمان وتدقیق ومطالعه کامل دراطراف عوامل فوق به تعداد نائب الحکومگی ها وحکومات اعلی افزوده میشود .

س ـ آیاترتیبی که مدیریت عمومی احصائیهٔ وزارت داخله برای نفوس شماری وتثبیت نفوس حقیقی افغانستان اتخاذ نموده قناعت بخش است وهم معلومات میخواهم که چطور مدیریت عمومی ناقلین وزارت داخله میتواند همانطوریکه لازم است نفوس مملکت راباحفظ مصالح ومنافع مملکت درمناطقی که قبلاً تعیین شده ساکن گرداند ؟

ج ـ باوجودیکه برای بدست آوردن احصائیه نفوس مملکت ازچندین سال است وزارت داخله مصروف فعالیت میباشد ولی احصائیهٔ جدید که بطرز بهتر وعصری تر گرفته میشود کار آن ازاول سال آغاز واکنون هم درولایت کابل ـ قندهار ـ ومزار شریف جریان دارد وممکن است دردیگر ولایات مملکت نیز باین منظور اقدام شود این احصائیه

هیئت افغانی در دورهٔ هفتم اسامبلهٔ عمومی ملل‌متحد بشمول نمایندهٔ دائمی ورئیس هیئت ع ج محمد کبیرخان لودین ودلگه‌های
دائمی بکمیسیون اسامبله : بناغلی عبدالله‌خان یفتلی (کمیته‌دوم) ، عبدالرحمن خان پژواک (کمیتهٔ‌سوم) جلال‌الدین‌خان طرزی
(کمیته چهارم) عطاءالله خان ناصرضیاء (کمیته‌پنجم) ، عبدالحکیم‌خان طبیبی (کمیته ششم) میرنجم‌الدین‌خان انصاری
(کمیته ادهوك) دونفر نزدیك کامره بناغلو محمداسماعیل‌خان عثمان وعبدالعزیزخان سکرترهای نمایندگی دائمی افغانستان

افتتاح دورهٔ هفتم کمیسیون پنجم که یکی از کمیسیونهای اساسی ملل متحد است .
محمد عطاء الله خان ناصر ضیاء درین کمیته از طرف افغانستان نمایندگی دارند .

برای نفوس شماری و تثبیت نفوس افغانستان نسبت باحصائیه های سابق قناعت بخشتراست امید واریم درحال تکمیل احصائیه موجوده که به سیتسم عصری مثل ممالك دیگرعملی شده برای تثبیت نفوس حقیقی مملکت موفقیت بیشتر وبهتری حاصل شود نظربه نفوس شماری جدید تاجائیکه معلوم شده درتعداد نفوس از ۵۰ الی صدفیصدافزودی بعمل آمده است.

در قسمت ناقلین ازچندسال است که حکومت برای شاداب ساختن وبکار انداختن اراضی بایرو لامزروع و اسکان ناقلین مخصوصاً کوچی‌ها که به نسبت نداشتن وسایل تولید و کار نمیتوانند دریك منطقه زیست کنند لذا بهار دریك منطقه‌وزمستان بمنطقه دیگر سفرنموده وبصورت کوچی حیات بسرمی برند وهم برای نقل افراد ازمناطق پرنفوس مملکت که در آنجا کار ووسایل کارهای مفید تولیدی کمتر است ترتیبی اتخاذ نموده است تا اشخاصیرا که مایل باشند باکار خود زندگی بهتری داشته وبتوانند ازوسایل آسایش بسهولت استفاده کنند بمناطقی که باثرمساعی حکومت جدیداً شاداب شده است بتدریج نقل‌واسکان نماید چنانچه تاکنون یك تعداد نفوس مملکت درولایت قندهار وحکومت اعلی گرشك ویك‌عده بولایت قطغن ومزار شریف وحکومت اعلی پروان نقل داده شده و اینها اکنون ازانواع وسایل آسایش برخوردارند وازمحصول کارشان خودشان ودیگران استفاده میکنند مدیریت عمومی ناقلین وزارت داخله خیلی کوشش می کند حتی‌الامکان برای ناقلین جای‌سکونت ودیگر وسایل آسایش تهیه کنند .

س ـ جلالتمابی برای اصلاح امورملکی مملکت و تربیهٔ مامورین مسلکی وحکام چه نظریه دارند ؟

ج ـ در تمام شعب وشقوق وزارت داخله تعلیمات نامه‌های موجود است که مامورین باساس آن کار میکنند وهم‌در نظراست این تعلیما تنا مه ها تدوین وبصورت یك کتاب مستقل مرتب وطبع گردیده بدسترس عموم مامورین گذاشته شود البته دربعضی قسمت‌های این‌تعلیمات‌نامه‌ها که نظربه ایجابات وقت‌لازم است اصلاحاتی وارد آید تجدید نظر بعمل خواهد آمدوامید میرود باین ترتیب روزبروز امورملکیهٔ مملکت بصورت‌خوبتری تنظیم وخدمات عامه‌بشکل رضائیت بخشتری ایفاشود .

راجع به‌تربیه مامورین وزارت داخله قبلاً نیزیك تعداد جوانان مملکت‌رادرمکاتب حکام تربیه کرده که‌از آنها امروز کار گرفته میشود حالاهم‌من آرزو دارم بمساعدت وزارت‌معارف بیشتر بتوانم ازتعلیمیافته‌های مکاتب‌عالی وفاکولته‌ها بخصوص فاکولتهٔ حقوق درشعبات وزارت‌داخله کار بگیرم البته‌حفظ حقوق مامورین مطابق قانون درموقع عزل ونصب وترفیع شان درنظر گرفته میشود .

در اطراف امور مالی

مصاحبه باوزیر مالیه

س- آیاواردات ومصارفات بودجه دولت موازنه دارد اگرنه اردعلت آن چیست وچون بودجه شکل تخمینی داشته میباشد . لایحه قطعیه بودجه که باید دراخیرهرسال مالی طبق ماده (۹۹) قانون اساسی ترتیب وازنظرمقامات صالحه دولت گذرانیده شود ترتیب میشود یا نه؟

ج- بودجه درتمام ممالك دنیا طور یقین وتخمین ترتیب میشود یعنی مصارف دربودجه پیشبینی وواردات طور تخمین ویقین میباشد وزارتمالیه اطمینان میدهد که بودجه مملکت تاکنون موازنه دارد وهم طبق معمول همه ساله لایحه قطعیه بودجه ترتیب و ازنظر مقامات صالحه گذشتانده شده است .

س- به نظر شما سیستم موجوده مالیات و محصولات مملکت رضائیت بخش است یانه و نظریه جلالتمابی برای وارد ساختن اصلاحات درسیستم مالی مملکت و تربیه مامورین مسلکی چیست ؟

ج- هرنوع مالیات مستقیم وغیره مستقیم ومحصولات دارای خواص و ممیزاتی بوده ودر هر مملکت نظر به مقتضیات وایجابات آن مملکت ووضع اقتصادی، مالی، اجتماعی و اداری آن تطبیق میگردد بروی این اصل سیستم های مالیات ومحصولات که تاکنون در مملکت ما تطبیق گردیده است البته در وقت آن رضائیت بخش بوده ولی به آنهم در قسمت مالیه ومحصول نمیتوان برای دائم بیك نقطه توقف نمود زیرا مالیه و محصول طوریکه روابط کاملی باتحولات اقتصادی ورشد اجتماعی ومعیا راحتیا جات وخدمات عامه دارد چون خدمات عامه درمملکت روز بر وز بیشتر میگردد وحکومت باین منظور پلان های نافع برای انکشاف امور اقتصادی، اجتماعی، زراعتی، عرفانی وغیره طرح نموده والبته تطبیق پلانها مصارف هنگفتی را ایجاب میکند وافزونی مصارف وسیرقیم اجازه نمیدهد که مالیات و محصولات مملکت دست نخورد وثابت بماند پس ازین قرار وزارتمالیه باساس ایجابات وقت برای اصلاح سیستم های مالیات ومحصولات موجوده وموافق ساختن سیستم های آن باپرنسیپ های علمی وحفظ وتأمین عدالت اجتماعی وهمچنان تنظیم وضع دستگاه اداره مالی وانکشاف واردات دولت تصمیمات سودمند اتخاذ نموده ومینماید چنانچه در پلان عمومی اقتصادی مملکت نیز این مطلب پیشبینی ویك کمیسیون مقرر موظف شده که تصمیمات دولت را راجع به امکان اصلاحات وانکشافات مالی وهمچنان کلیه مسایل مربوط به پیشرفت آنرا در داخل پلان عمومی اقتصادی واجتماعی تثبیت کند وبموجب این تصمیم وزارتمالیه دایر به ریفارم واصلاحات همه امور مالی واداری راپورهای مفصلی به کمیسیون مذکور تقدیم و کمیسیون مذکور دراواسط سال ۱۳۳۱ شروع بکار نموده وهنوزهم مشغول کار است بعلاوه وزارتمالیه درسال ۱۳۳۰ ازموسسهٔ امداد تخنیکی ملل متحده خواهان یکنفر متخصص مالی

واداری گردید که باثر آن دراواخر سال ۱۳۳۰ شاغلی کلمان فرانسوی متخصص مالی واداری وارد کابل گردیده وپس از مطالعه وتدقیق دراطراف وضع مالی مملکت نظریات خود را به وزارت مالیه حاضر ونظریات مذکور تحت غور است. ممکن است بزودی عملی شود امید میرود باتطبیق نظریات شاغلی کولمان وتکمیل کار کمیسیون مالی، پلان مکملی برای تنظیم امور مالی وانکشاف وازدیاد عواید دولت تاحدممکن وهکذا اصلاح دستگاه اداری مالی و تربیه ماموربن مسلکی طرح گردد وجریان امور مالی را شکل بهتری بدهد در قسمت تربیه مامورین مسلکی دولت قبلبرین نیز متوجه بوده چنانچه چند سال قبل از طرف وزارت تمعارف کورسی بعنوان کورس مالی و اداری در فاکولته حقوق و علوم سیاسی تشکیل و تاکنون یك عده زیادی از آن فارغ التحصیل گردیده و از ایشان در شقوق مالی و اداری در دوائر مملکت کار گرفته میشود برعلاوه وزارت مالیه در نظر دارد که بمشوره ریاست پوهنتون امسال یك کورس مالی دیگری درفاکولته حقوق تشکیل نماید تاماموربن وزارت مالیه دراین کورس شامل شده و باساسات علم مالیه، بودجه، و دیگر علوم اقتصادی و اجتماعی تااندازهٔ آشنا ودرآینده ازایشان کارگرفته شود امیداست این کورس عنقریب افتتاح شود برای تشویق اشخاصیکه درین کورس شامل میشوند وبعدازوقت رسمی بدرس ادامه میدهند برعلاوه دیگرامتیازات یك اندازه معاش طورکمك نیزمنظور شده است انتظار میرود که باین ترتیب وزارتمالیه بتواند مامورین نسبتاً لایقی تربیه وازایشان کاربگیرد. متذکر باید شد که ازچندسال باینطرف وزارتمالیه یك عده فارغ التحصیلان مکاتب رابغرض تحصیل درشقوق مالی بخارج اعزام نموده که تعداد شان (۱٤) نفراست وامید است درسال ۱۳۳۲ یك عده ازمتعلمین مذکور که دورهٔ تحصیلات خودرا بپایان رسانیده‌اند واردمملکت شوند اینك اسمای کسانیکه ازطرف وزارتمالیه بخارج تحصیل میکنند باشقوق تحصیل شان معلومات داده میشود.

۱- شاغلی عبدالرزاق خان به شق احصائیه درامریکاء
۲- « عبدالکریم خان به شق محاسبه درامریکاء
۳- « محمدیونس خان به شق مالیه عامه در فرانسه
٤- « محمدیوسف خان به شق محاسبه «
۵- « محمداسلام خان به شق مالیه عامه درامریکاء
٦- « محمدرفیق خان به شق مالیات برعایدات سویس
۷- « سلطان عزیز خان به شق مالیه عامه درسویس
۸- « محمد کریم خان نصرتی به شق دفترداری محاسبه درامریکاء
۹- « محمدانورخان به شق مالیه آلمان غربی
۱۰- « محمداسمعیل خان به شق احصائیه درالمان غربی
۱۱- « عبدالرحمن خان « «

۱۲- « عبدالعزیزخان به شق مالیه عامه درامریکا،
۱۳- « سیدمروث الله خان به شق مالیات برعائدات به امریکا
۱٤- « عبدالجبارخان به شق احصائیه در امریکا
(این دونفراخیرعنقریب اعزام میشوند)

برعلاوه چهارنفرازمامورین وزارت مالیه بصورت فیلوشیپ بخارج اعزام گردیده است که اسمای آنها قرارذیل میباشد :

۱- شاغلی میرضیاءالدین خان معاون تفتیش به شق تفتیش محاسبه به ترکیه
۲- شاغلی محمد نبی خان مامور مالیات برعایدات به شق مالیات برعایدات به ترکیه
۳- شاغلی صالح محمدخان مامور مالیات برعایدات به شق مالیات برعایدات به فرانسه
٤- شاغلی عبدالقاهر خان به شق احصائیه به سیلون

س- درسال ۱۳۳۱ کدام مالیه جدید وضع شده ومالیه مترقی برعایدات که تازه در مملکت رواج یافته ومعمول شده بچه ترتیب بوده واین نوع مالیه درکدام کدام ممالک رواج داشته وآیا این مالیه همان طوریکه لازم است درافغانستان قابل تطبیق میباشد یا نه وهم خواهش میکنم راجع باینکه آیا نتیجه فعالیت های ریاست انحصارات دولتی مطابق منظور دولت رضائیت بخش است یا خیر توضیحات لطف نمائید .

ج- در سال ۱۳۳۱ کدام مالیهٔ جدید وضع نگردیده است مالیات برعایدات در سال ۱۳۲۹ از سیستم متناسب به سیستم مترقی تعدیل گردید مراجعه بتاریخ مالیه دنیا نشان میدهد که مالیه مترقی در بسا ممالک بدون عکس العمل های شدید تطبیق نگردیده واینکه مالیات برعایدات درمملکت ما بیش ازچند سال سابقه ندارد معذلك مردم تاکنون به پرداخت این مالیه بکلی راضی میباشند دروضع و تطبیق مالیات بر عایدات قاعده عدالت که یکی از قواعد عمدهٔ مالیه است درنظر گرفته شده وازین ناحیه روزبروز در عواید آن انکشاف محسوسی بملاحظه میرسد باآنهم طوریکه درماده (۲) توضیح شده به سلسله اصلاحات امور مالی برای تنظیم اموراداری وغیره مسایل مربوط باین مالیه از قبیل تدوین تعلیماتنامه ها وامثال آن اصلاحاتی وارد خواهد شد. متذکر میشویم که مالیات برعایدات درممالك دنیا سابقه طولانی داشته وامروز کمتر مملکتی دردنیا وجود دارد که درزمرهٔ دیگر مالیات مروجه آن مملکت مالیات برعایدات وجود نداشته باشد اگر اصولنامه مالیات برعایدات افغانستان باممالك دیگر مقایسه شود ثابت میشود که نسبت مالیه در مملکت ما خیلی نازل بوده وطبقاتی هم موجودند که درممالك دیگر مالیات برعایدات می پردازند ولی در مملکت ما از پرداخت این مالیه معاف هستند از نتائج اقدامات ریاست مالیات برعایدات درظرف چندسالی که ازتاسیس آن میگذرد بر می آید که این مالیه درافغانستان بکلی قابل تطبیق بوده ونتائج حاصله آن رضائیت بخش است

راجع به سوال شما در خصوص فعالیت های ریاست انحصارات دولتی از دو ناحیه جواب داده میشود یکی تأمین رفاه عامه از لحاظ عرضه موادیکه دولت آنرا انحصار نموده و دیگری از ناحیه واردات دولت .

در قسمت اول قراریکه معلوم است ریاست انحصارات دولتی با تهیه وعرضه مقدار کافی شکر وپطرول وغیره مواد انحصاری تقاضای بازار را رفع و با فراهم نمودن تسهیلات زیاد برای مردم وتامین رضائیت عامه درتقویه بنیه اقتصادی مملکت خدمت موثری نموده است در حصه دوم هم قراریکه بیلانس سال ۱۳۳۰ ریاست انحصارات نشان میدهد با اینکه ریاست مذکور جدیدالتاسیس بوده و این بیلانس سال اول فعالیت شان میباشد بازهم دوران سرمایه ریاست انحصارات نفع مناسبی بار آورده است .

س - جلالتمابی برای اصلاح وضع فعلی دفتر داری ورفع مشکلات اداری وحسابی و فورمالیته بازی که باعث ضیاع وقت ومعطلی کارها میگردد چه نظریه دارند آیا ممکن است برای اصلاح نقایصیکه درین قسمت موجوداست اقدام موثری صورت بگیرد .

ج- وزارت مالیه درین قسمت عملاً داخل اقدام بوده چنانچه پروژه های اصولنامه بودجه وخزانه ترتیب یافته وباعملی شدن این دو اصولنامه در امور اداری حسابی - بودجوی - وخزائن اصلاحات لازمه عملی میشود همین قسم در اصولنامه های متعلق بواردات دولت که توسط شاغلی کولمان متخصص مالی و اداری تجدید نظر میشود امید میرود باتکمیل شدن این اقدامات وضع مالی و اداری بشمول مسایل حسابی ودفترداری مملکت به شکل بهتری درآمده ونواقص موجوده بکلی رفع گردد .

امور معادن کشور

مصاحبه باوزیر معادن

س- ازجمله معادن مملکت ما غیر ازمعادن ذغال سنگ لاجورد ونمک کدام کدام بکار افتاده وفعلاً ازآن استفاده میشود ولطفاً معلومات بدهید که کار استخراج نفت چه وقت آغاز خواهد شد وذخیره معادن ذغال کرکر واشپشته برای چندسال دیگر قابل استفاده خواهد بود .

ج - غیرازمعادن نمک ذغال ولاجورد تاکنون اساساً کدام معدن دیگر طوریکه باید بکار نیافتاده ولی امید میرود عنقریب یکعده معادن دیگر مملکت بکارافتد بطور مثال معدن کروم واقع محمد آغه لوگر که یکی ازمعادن مهمه مملکت است ووزارت معادن در نظر دارد آنرا بکار اندازد چنانچه در اواخر سال ۱۳۳۰ واوایل سال ۱۳۳۱ هزار تن کروم طور امتحانی به اتحادیه کاربن وکاربیت امریکا فرستاده شده ومقامات امریکایی بعد

ازاستفاده از آن درفابریکات امریکا خواهان خریداری صد هزار تن کروم ازافغانستان شده‌اند حکومت افغانستان پیشنهاد خریداری این مقدار کروم را بشرطی منظور کرده اند که عجالتاً ازدرك خریداری این ماده مبلغ یك ملیون دولار طور پیشکی داده و بعداً از قیمت کروم این پول را وضع کنند فعلاً برای عملی نمودن این معامله مذاکره جاری بوده وتا کنون به نتیجه قاطعی نرسیده‌ایم ازوقتیکه کار استخراج این معدن آغاز شود ماده مذکور درظرف ۳ ونیم سال توسط وزارت معادن الی کراچی رسانیده خواهد شد مبلغ این معامله درحدود چارملیون دولار بوده باقی سه ملیون دولار آن طور اسعار وارد مملکت میگردد باید متذکر شد ازیك ملیون دولاری که طور پیشکی گرفته میشود حصه زیاد آن و سایل ترانسپورت وحصه جزئی آن بعضی از آلات وافزاروماشین‌های که برای همین معدن ضرورت است خریداری میشود والبته این آلات وافزار مال مملکت بوده ودرسرمایه تخنیکی مملکت می افزاید این معامله ظاهراً مفادزیادی ندارد اما بخساره مملکت نیزنیست و لی معناً دارای فوایدی میباشد که ازهر نقطه نظرقابل مطالعه است مثلاً از آن جمله پیداشدن کار برای بیکاران وتهیه درحدود سه ملیون اسعار برای مملکت وقایم نمودن اعتبار دادوستد مواد معدنی باموسسات خارجی مصارف تخمینی استخراج وحمل ونقل کروم الی کراچی فی لانگك تن درحدود ۳۵ دولار بوده وازمعامله هزارتن فی تن ٤١ دولار و ۸۰ سنت گرفته شده که فایده خالص افغانستان در فی لانگك تن ٦ دولار و ۸۰ سنت است استخراج این معدن فعلاً باوسایلی که وزارت دردست دارد صورت میگیرد ذخیره معدن کروم در سروی اول یکصدوهشتاد هزارتن تخمین شده ولی وزارت امیدواراست ذخیره این معدن درجریان استخراج بیشترازین مقدار تثبیت گردد . ازجمله معادن مهمه دیگری که وزارت معادن برای معلوم نمودن مفادوجنسیت آن مصروف مطالعات ابتدائی است یکی معدن بیریل است که وزارت معدن ده تن این ماده معدنی را استخراج وبموجب استیذانی که ازمقامات صالحه گرفته شده عنقریب آن مقدار بغرض امتحان به اتحادیه بیریلیوم پنسلوانیا فرستاده میشود باساس اطلاعاتی که وزارت معدن دردست دارد این ماده معدنی اکنون دربازارهای دنیا قیمت فوق العاده خوبی دارد وما اطمینان داریم که مشتری های خوبی برای این ماده معدنی پیدا خواهیم نمود قیمت بیریل فعلاً درامریکا فی لانگك تن درحدود ٤٥٠ دولار است ذخیره این معدن تا کنون معلوم نشده وامید میرود باستخراج وعرضه این معدن دربازار های فروش منافع زیادی ازین درك بدست آید . برعلاوه این برای معلوم نمودن ذخیره مس کهنه خمار میدان که مقدارفیصدی آن ۱۱ر۲۳ است ومعدن مس مقرومعدن بزرگ گوگردواقع چمتال مزارشریف که ذخیره آن نظر بملاحظات ظاهری خیلی کافیست مطالعات مقدماتی جریان خواهد یافت .

وزارت معادن برای استخراج نفت ازدوسال باینطرف مساعی بلیغی بخرج داده وپلان‌های

مقدماتی استخراج نفت را تکمیل نموده است و هنوز هم مطالعات متممه در اطراف آن جاریست پس از تکمیل آن وزارت معادن فوراً برای استخراج این ماده مهمه معدنی بکار آغاز خواهد کرد باید گفت که وزارت معادن برای اجراء و انجام این کار از هر نقطه نظر آماده است سرمایه ابتدائی که برای اینکار تخصیص داده شده ۱۲۰ مليون افغانی است که این سرمایه از دارائی دیپوی تعاونی گرفته شده ولی تاوقت اختتام کار دیپو دیپوی تعاونی ازین سرمایه استفاده میکند اما وزارت مالیه باعتبار همان سرمایه از د افغانستان بانك قرضه میگیرد و باختیار وزارت معادن میگذارد و وقتی دیپو لغو گردید سرمایه آن تماماً مال موسسه ملی نفت افغانستان خواهد بود. وحکومت اینکار را مستقیماً پیش خواهد برد ذخیره معدن ذغال کرکر نظر به سروی ابتدائی ۵ مليون تن تخمین گردیده و ذخیره معدن ذغال اشپشته ۴۰۰ هزار تن معین شده وامید است درموقع استخراج بیشتر ازین باشد البته عمر استفاده ازین معادن مربوط به صرفیات و بتناسب افزونی و کمی احتیاجات خواهد بود و این امر در طول موعد استفاده معادن مذکور ذیدخل میباشد

س — آیا تولیدات مواد معدنی افغانستان بخارج هم صادر میشود یا نه اگر صادر میشود بچه پیمانه بوده واز عواید آن چه استفاده میشود.

ج — تا کنون جزهمان مقدار معدن کروم که بخارج صادر شده ماده معدنی دیگری صادر نشده و امید میرود عنقریب مواد معدنی مملکت در بازار های دنیا عرضه شود

س — معاش و مصارف سالانه وزارت معادن چند وعواید آن چقدرست آیا تشکیل موجوده وزارت معادن برای انجام این خدمت متناسب است ؟

ج — بودجه معاش و مصارف وزارت معادن سالانه ٥٤ لك افغانیست گرچه بیلانس منظم عواید وزارت تاحال ترتیب نشده لیکن بحیث مجموعی و تخمین نزد یك به یقین تاکنون در حدود یك کرور افغانی بخزانه حکومت داده شده ودر ظرف سال ۱۳۳۱ پنجاه و پنج لك وچهل وشش هزار وهشت صدو بیست وشش افغانی بد افغانستان بانك برای توسعه کار استخراج و استفاده از معادن و تادیه قرضه ئی که از دافغانستان بانك برای خریداری آلات و افزار وماشین ها و غیره لوازم و پیشبرد کار ها گرفته شده و در حدود یك کرور و بیست و هفت لك وبیست وشش هزار و چارصد و پنجاه افغانی سرمایه گذاری فعلی وزارت معادن است ولی اگر از روی حساب دارائی وزارت معادن رابسنجیم خیلی بیش از ین است زیرا اکنون بیش از ٤٥٠٠ خروار ذغال سنگ ودر حدود ۷۲۳۷۳۰/۰ /سیر نمك در گدام های مرکز و ولایات وزارت معادن موجود است تشکیلات موجوده وزارت معادن رویهمرفته با کار موجوده وزارت معادن متناسب است

س — به نظر شخص جلالتمابی کدام کدام معادن مملکت قابل استفاده بوده و حکومت چطور می تواند با امکانات موجوده از آنکار گرفته استفاده کافی نماید.

ج ــ بنظر من درمرحله اول معدن نفت و معدن ذغال سنگ و نمک و غیره معادنی که از آن ذکر بعمل آمد معادنیست که برای تقویه بنیه اقتصادی مملکت فوق العاده مهم است و بامکانات موجوده یعنی استفاده از کمک تخنیکی موسسه ملل متحده ونقطه ٤ کمک امریکا و بیروآف منز امریکا می توانیم بالتدریج از معادن مذکور استفاده کنیم .

س ــ در استخراج معادن مملکت تاکنون از معاونت های تخنیکی موسسه ملل متحده چه استفاده شده و آینده برای استفاده ازین مساعدت چه نظر به دارید .

ج ــ تا کنون از معاونت های تخنیکی موسسه ملل متحده در مطالعات مقدماتی وابتدائی معادن نفت مملکت استفاده شده چنانچه دکتور ترومپ وانجنیردولف تاتکمیل دوره مطالعات ابتدائی منابع نفت مملکت با ما مساعدت کرده اند و در آینده هم امید است از کمک تخنیکی موسسه مذکور در استخراج نفت مملکت استفاده شود و نیز در استخراج وتجسس آبهای تحت الارضی موسسه ملل متحده تصمیم گرفته تا بحکومت و ملت افغانستان کمک های قابل قدری نماید .

مخابرات افغانستان

مصاحبه باوزیر مخابرات

س۔ دربسا ممالک متمدن که حکومات طرفدار آزادی کار ها هستنداموور مخابرات توسط موسسات غیر رسمی اداره میشود بنظرشما درمملکت ما برای اداره وتنظیم امور مخابرات ترتیب موجوده مفیدتر است یاتفویض اینخدمت بموسسات غیررسمی .

ج۔ امور مخابراتی بشقوق مختلفه که ذیلاً تفصیلات داده میشود منقسم می گردد.

الف۔ قسمت پست

ب۔ تیلگراف وبرودکاست (اگرچه فعلاً بصورت موقت برود کاست را ریاست مستقل مطبوعات تحت تاثیر خود گرفته .)

ج۔ تیلفون

طوریکه درتمام ممالک دنیامعمول است نسبت به اهمیت امور پستی ونظر بمقررات کنوانسیون پستی بین المللی وصوابدیدومقتضیات محیطی امورپستی راساً ازطرف حکومات مربوطه اداره میشود و هیچ یک ازموسسات غیررسمی ویاشرکت های انفرادی قطعاً حق مداخله رادرامور پستی ندارندچنانچه بهمان اساس درافغانستان هم این امتیاز حق حکومت وازطرف حکومت اداره میشود .

بهمین ترتیب امور تیلگراف بیسیم وسیمدار وبرود کاست دریک قسمت کم ممالک از طرف کمپنی های انفرادی ولی بالعموم دراکثرممالک دنیا از طرف حکومت اداره میشود در افغانستان هم شقوق مذکور بدست حکومت بوده وبدیگر موسسات غیررسمی حق

مداخله داده نشده ولی اگر وقت و زمان ایجاب کند از جمله سه شق مذکور تلگراف سیمدار و تیلفون باختیار موسسات غیررسمی تحت نظارت و کنترول حکومت گذاشته شده می تواند به نظریه اینجانب در مملکت عزیز ما برای تنظیم امور مخابراتی ترتیب موجوده بهتر و مفید تر است زیرا موسسات غیررسمی و شرکت های انفرادی طوریکه مشاهده میشود هنوز هم برای تدویر و تنظیم این امور بیک دسپلین صحیح مقتدر نیستند.

س- شما برای بهتری وضع مخابرات مملکت اعم از تیلفون - تیلگراف و پوسته چه نظریه دارید؟

ج- برای بهبود و تنظیم وضع مخابراتی مملکت نظریه اینجانب کدام رول مهم بازی نمی کند البته من و هر فرد مملکت در هر قسمتیکه وظیفه دار است برای ترقی و تعالی مملکت آرزوها و نظریاتی داریم که باید در داخل صلاحیت بترتیبیکه در دنیای متمدن معمول است. تعقیب و تطبیق شود تا امور مربوطه صورت بهتری بخود بگیرد باین اساس طوریکه مامورین پیشتر از من در این شعبه زحمت کشیده و عرقریزی کرده امور مربوطه را بصورت بهتر در آورده اند اینجانب هم کوشش میکنم آنچه را که قابل اصلاح است اصلاح و بقیه را بترتیب بهتر بروی یک پلان و پروژه تا جائیکه وضع اقتصادی مملکت جواز بدهد دنبال نمایم البته این مفکوره روی کاغذ نمانده بلکه به کمک خداوند با در نظر داشتن بنیه مالی مملکت از قوه بفعل آورده خواهد شد.

س- عواید سالانه وزارت مخابرات چند و مصارف آن چقدر است به نظر شما وزارت مخابرات چطور خواهد توانست با حفظ منافع عامه عواید بیشتری حاصل و ازین راه دولت را کمک نماید

ج- در امور مخابراتی بهر اندازه که شقوق مختلفه آن توسعه پیدا نموده و تنظیم میگردد بهمان اندازه با حفظ منافع عامه عواید بیشتری حاصل و ازین ناحیه بدولت کمک شایانی میرسد البته ترتیبات عملی آن را بفقره دوم تحت مطالعه قرار خواهید داد. درحال حاضر طوریکه ملاحظه میشود بین عواید و مصارف وزارت مخابرات کدام تفاوتی معتنابه موجود نیست.

س- وضع وسایل مخابراتی مملکت ما با وضع کدام مملکت دنیا قابل مقایسه خواهد بود و وزارت مخابرات چطور و با چقدر وقت خواهد توانست مثل یکی از ممالک مترقی شرق امور مخابراتی را به انتظام مخصوصی پیش برده و مملکت را دارای وسایل عصری مخابرات گرداند؟

ج- این امر بهمه روشن معلوم است که وضع وسایل مخابراتی ممالک متمدن باندازه رو بترقی و تکامل است که تطبیق آن با ممالک پسمانده هیچ قابل مقایسه نیست اما در بعضی ممالک شرقی وضع- وسایل مخابراتی مربوط بوضع جغرافیائی و تشکیلات محیطی و سیاست خارجه آن مملکت بوده و هر کدام بنوبه خویش در قسمت های مختلفه مخابراتی یکی بدیگر برتری و برخی شکل مساوی دارد چنانچه مملکت عزیز ما باینکه وضعیت جغرافیائی

آن خیلی مشکلات دارد با آن هم سلسله ارسال و مرسول پستی حتی الی علاقه داری ها بیك ترتیب خاص در جریان است نظیر آن بهمین ترتیب مخابرات تیلفونی درسر تا سر مملکت جریان داشته و بأن مطالب رسمی و شخصی حل میشود علی هذا القیاس تیلگراف سیمدار در بسا مناطق عمده داخل مملکت وهم دول همسایه تماس بین المللی داشته و جاریست تا گفته نماند که تیلگراف و تیلفون بیسیم علاوه ازدستگاه های بزرگی که بامریکا ، اروپا وممالك اشیا در تماس است بداخل مملکت درجریان است اینکه وسایل مخابراتی مملکت به چقدر وقت مثل یکی ازممالك مترقی شرق خواهد شد موضوعی است که مربوط بوضع مالی مملکت است چنانچه قبلاً هم تذکر داده شده .

وضع صحی مملکت

مصاحبه با وزیر صحیه

س ـ به نظر شما وضع صحی مردم ما اکنون چطور است ونظر به احصائیه های که در آن وزارت موجود خواهد بود آیا وضع صحی مملکت نسبت بده سال قبل بهتر است یا نه ؟

ج ـ طوریکه ثابت است وضع صحی اهالی کشور ما نظر بسالهای گذشته اکنون بهتر گردیده و حتی فرق فاحشی نموده است زیرا وزارت صحیه درطول این سالهای آخیر ازیك طرف برای آشنایی مردم باساسات حفظ الصحه نشریات وتبلیغات زیادی نموده واهالی هم از حیث اینکه ساحه دانش ومعرفت روز بروز توسعه می یابد تا اندازه باصول حفظ الصحه وطرز وقایه وجلوگیری از امراض ساری کم و بیش صاحب معلومات گردیده اند عامل دیگری که در بهتری وضع صحی اهالی کشور موثر ثابت گردیده ادامه مجادلات عملی مقابل ملاریا ، حمای لکه دار، چیچك، سل وامراض ذهر ویست .

ده سال قبل تکثر امراض مدهش که در بالا از آن ذکر نمردیم بخصوص مرض ملاریا بحدی بود که صدمه بزرگی به پیکر اقتصادی مملکت وارد و برعلاوه تلفات جانی که سالانه ازین ناحیه وارد میشد تلفات خیلی زیاد مالی را نیز متحمل میگردید وهم خوشبختانه در اثر اقدامات وزارت اکنون وضع صحی مملکت شکل بهتری بخود گرفته ونتایج آن نیز در تمام نقاط مملکت محسوس است وامید میرود وزارت صحیه بامساعی زیادی بتواند بیش ازپیش برای تأمین صحت عامه خدمات خوبتری انجام بدهد .

س ـ مانعی نخواهد داشت اگر تعداد شفاخانه ها در افغانستان واحصائیه مریضان و صحت یافتگان را لطف کنند

ج ـ برعلاوه شش شفاخانه سیار ٦٦ شفاخانه در مرکز وولایات افغانستان وجود دارد تعداد بسترهای شفاخانه های مملکت ۱۱۵۲۹ واحصائیه مریضان و تداوی شدگان سال ۱۳۳۰ موسسات صحی مملکت قرار ذیل است :

تعداد شفایافتگان ۹۵۸۹ نفر وفات ۴۵۹ نفر داخل بستر ۱۴۸۱ نفر مریضانیکه تنها معاینه شده اند ۵۵۰ ۶۷۷ نفر تعداد واکسین شدگان - ۲ ۸۵۵۷ ۲ نفر

س - آیاوزارت صحیه درنظر دارد بتعداد شفاخانه‌ها ومعاینه خانه‌های ساکن وسیار در تمام مناطق مملکت افزونی بعمل آید ویانه ونیزخواهش مندیم راجع به نتایجی که وزارت صحیه ازمجادله علیه امراض ساری گرفته است توضیحات بدهید .

ج -وزارت صحیه وظیفه دارد برای بهداشت عمومی تاحد ممکن اقدامات موثری نماید خدمت باین منظور بدو صورت ممکن است یکی بصورت معالجه ووقایه واین امر بدون تاسیس شفاخانه‌ها وپولکلنیک های متعدد امکان ندارد. باید دانست که تاسیس شفاخانه‌ها وپولکلنیک بپول و پرسنل فنی احتیاج شدید دارد بودجه وزارت صحیه وتعداد پرسنل فنی که وزارت در اختیار دارد حدودی را تعیین میکند که از آن نمیتوان تجاوز کرد البته برای گرفتن بودجه کافی وتهیه پرسنل فنی وزارت صحیه همیشه باوزارت مالیه ووزارت معارف در تماس بوده وکوشش میشود بودجه وپرسنل کافی تهیه شود ولی تاوقتی وضع مالی مملکت بهتر نشده و فارغ التحصیلان طب افزود نگردد رسیدن باین مرام خالی از مشکلات نیست البته وزارت صحیه آرزو دارد به تعداد شفاخانه‌ها افزوده شود.ولی ما اکنون تکمیل وتقویه شفاخانه های موجوده را تاسیس شفاخانه‌های جدید وناقص ترجیح میدهیم زیرا اگر وزارت صحیه بامشکلات موجوده به تاسیس شفاخانه‌های جدید اقدام میکند ممکن است ازاین اقدام نتیجه مثبتی بدست نیاید . وزارت صحیه وقتی بتاسیس شفاخانه‌های جدید اقدام خواهد کرد که شفاخانه‌های موجوده را تکمیل ووسایل تشخیص وتداوی را ازقبیل لابراتوار ماشین‌های اکسریز وغیره تهیه کند تاوقتی وسایل مذکور مهیا نمیشود اقدام باینکار ازنظر منطق وسنجش طب نیز چندان مفید نخواهد بود .

نتیجه مجادلۀ علیه امراض ساری قرار ذیلست :

مجادله علیه ملاریا: همه میدانند که مرض ملاریا در تمام نقاط مملکت موجود بوده وسالانه هزاران نفوس این خاک را تلف ویا ازفعالیت بازمانده وملیون‌ها افغانی خساره مالی به بنیه اقتصادی کشور میرسانید خوشبختانه ازوقتیکه موسسه مجادله ملاریا تشکیل وعلیه ملاریا در ولایت قطغن (پل خمری) وولایت مشرقی (لغمان) مجادله بعمل آمده راپورهای واصله کامیابی زیاد ریاست مجادله ملاریارا نشان میدهد وازین جاست که حدا کثر افرادی که درمناطق مجادله شده زندگی میکنند اکنون دارای صحت وتندرستی گردیده وهم درمحاصیل زراعتی ازقبیل پنبه وقند افزایش زیادی بعمل آمده ازمطالعه اند کس طحال در موسسه ملاریا می‌توان به نتیجه مثبت مجادله علیه ملاریا ملتفت شد .

حمای لکه‌دار: تلفات مدهش حمای لکه‌دار درزمستان های گذشته فراموش ناشدنی است وزارت صحیه برای امحای این مرض باتطبیق پودر (دی،دی،تی) به پیمانه وسیع در مرکز

وسائر ولایات اقدام‌وازاثر فعالیت‌علیه مرض‌مذکور درزمستان ۱۳۳۱ درشهر کابل‌تنها یك‌واقعه حمای‌لکه‌دار ظاهر و آنهم دراثرتداوی شفایافت .

چیچك: برای‌مجادله علیه‌این مرض‌درسال ۱۳۳۱ به‌تعداد ۲۳۸۰۵۰ نفرازمرض چیچك بواسطه آبله‌کوبی وقایه‌شده‌اند .

درقسمت مرض محرقه وبایرا تیفو وامراض ذهروی سل‌سفلیس‌وسوزاك وزارت صحیه بمجادله دوامداد ادامه‌داده ومردم‌تااندازه‌زیادی‌نسبت بسال‌های گذشته ازخطرات‌امراض مذکور مصئون ومحفوظ‌گردیده است .

س- طوریکه گفته‌میشود مواداولیه اکثرادویه‌های طبی‌درکشور مابوفرت وجوددارد به‌نظر جلالتمابی آیاتولید وتهیه‌یك قسمت ادویه های طبی درداخل مملکت امکان دارد یانه؟اگرچنین‌امکانی‌موجود باشدوزارت‌صحیه‌درین‌باره‌چه‌ترتیبی‌اتخاذ کرده‌ویاخواهد کرد

ج- البته بعضی مواداولیه استخراج ادویه‌درمملکت موجوداست لیکن ساختن ادویه موسسات بزرگ ولابراتوار هاوترویج صنعت دواسازی را ایجاب میکند که قدرت‌ما فعلا برای‌اینکار مساعد نیست ولذاتاحال به‌آن‌اقدام نشده‌البته بعضی ادویه‌ها که بشکل‌ابتدایی ازخارج واردمیگردد درداخل بشکل‌امپول‌وتبلیت درآورده میشود لیکن‌تشکیل موسسه که‌ازمواد خام پیداوار وطن‌ادویه استخراج نماید ازوظایف وزارت صحیه‌نیست درممالك دیگر در ینموارد افراد پیش‌قدم میشوند وازین‌راه بمقصدجلب منفعت مصدر خدمات خوبی‌بمملکت میگردند اگرموسسات ویااشخاصی برای‌اینکار حاضر میشودوزارت صحیه حاضرست بوسایل ممکنه آنهارا تشویق و رهنمایی نموده‌و ازهر گونه کمك اخلاقی خودداری نه نماید

س — مردم آرزو دارند بدانند وزارت صحیه بچه پیمانه خواهد توانست ازکمك ها ومساعد تهای یونسف درتنظیم‌امور صحی مملکت‌استفاده ویونسف‌تاچه‌اندازه‌بموسسات صحی مملکت مساعدت خواهد کرد لطفاً درین باره توضیحات بدهید ؟

ج- ازوقت بمیان آمدن موسسهٔ امداد تخنیکی‌یونودرافغانستان یعنی‌ازدوسال‌باینطرف تاکنون یونسف ۳۸۸۰۰۰ دالربرای حمایهٔ مادران واطفال و کنترول امراض (زهروی) کنترول تیفوس (حمای‌لکه‌دار) ملاریا ، شیر، و یتامین وصابون برای‌اطفال وغیره‌سامان ولوازم طبی بوزارت صحیه‌تخصیص ومعاونت تخنیکی نموده وبرای سال۱۹۵۳- ۱۵۵۰۰۰ دالرتخصیص‌داده‌است ازآن‌استفاده‌می شودمتخصصینی که‌ازطرف یونسف درموسسات صحی افغانستان کارمیکنند معاش ومصرف ودیگرلوازم شان ازطرف یونسف پرداخته‌میشود وتنهامصارف حمل‌ونقل کرایه‌خانه ومفروشات بدوش وزارت صحیه‌است والبته‌این مصارف همه‌به‌افغانی صورت گرفته وضرورت به‌اسعار خارجه ندارد . بایدملتفت بود که کمك‌مادی

موسسهٔ مللمتحده نزدما آنقدراهمیت نداردولی کمك معنوی موسسه ازقبیل تربیهٔ نفر به سیستم جدید درموسسات صحی مملکت تحت نظر متخصصین بهسویهٔ بلند وارسال نفربخارج بمصرف یونسف خیلیمهم است واینکه افرادما که درین موسسات تربیه میشوند درآینده وقتی متخصصین یونسف ازمملکت میروندخواهند توانست اموره‌وسسات صحی راهمانطوریکه لازم است بسیستم عصری اداره نمایند تجربه ثابت کرده است کهافراد تربیه شدهما نسبت بافراد همهممالك قابلمقایسه بوده و میتوانند دردایره صلاحیت خودکاری را در موسسات صحی مملکت ازپیش ببرند.

تفصیل کمك تخنیکی یونسف ازین قرار است

درنومبر۱۹۴۹ ۵۵ هزاردالر آلات وادوات برای امراض زهروی وحمایهٔ مادران و اطفال وشیر.

درنومبر۱۹۵۱ ۱۰۰ هزار دالرادوات مکتب قابله گی امراض زهروی حمای لکهدار وماریا کهدران ۱۶ تن دی دی تی نیز شامل است

اکتوبر ۱۹۵۲ ۱۰۷ هزار دالرهفتهزار برای حمای لکهدار ۵۴ هزار برای حمایهٔ مادران واطفال امراض زهروی ۳۰ هزار برای ملاریا.

مارچ ۱۹۵۳ ۶۰ هزاردالربرای حمایهمادران واطفال وامراض زهروی.

۶۶ « در « ملاریا

ازجملهٔ بودجه امراض زهروی (۲۴۱) هزار ۱۷۵ هزار تهیه وچیزی آمدنی است

پروگرام خوراکهازقبیل شیروغیره برای ۱۹۴۹ - ۵ هزار دالربود که تکمیل شده ودرآینده‌ادامهدارد

جملهٔ بودجهحمای لکهدار ۱۶ هزار دالر

« « مجادلهملاریا ۱۲۲ هزاردالرازانجمله ۵۴ هزار دالردی، دی، تی وگی وجیپ وغیره سامان تهیهشده

که بصورت عمومی بقیمت ۲۵۰ هزار آلات وادوات وغیره تکمیل وتهیهشده باقی تااخیر سال ۱۹۵۳ تکمیل خواهد شد وپروگرام سال ۱۹۵۴ البته درین روزها ترتیب میشود و سازمان صحی جهان داکترها وپرستاره وغیره اعضای فنی را تهیه مینماید کهبرای آن درحدود ۱۰۰ هزار دالر تخصیص دارد.

معارف ما

مصاحبه باوزیر معارف

س- آیا اقدامات موجودهٔ وزارت معارف برای تعمیم علم وعرفان در مملکت رضائیت بخش است یاچطور ؟

ج- تعمیم معارف در تمام نقاط مملکت در شهرها، دهات، قشلهها وبیشههای دور ونزدیك امرحتمی وضروریست وبایست تحت نظارت واهتمام حکومت ووزارت معارف جامهٔ عمل بپوشد زیرا معلوم است که سویهٔ مادی ومعنوی جامعه تنهادرسایه معارف وپرتو علم وعرفان می‌تواند بهترشود حکومت و وزارت معارف این ضرورت مبرم را در رأس وظائف مهمه واولیهٔ خود قرار داده به تعمیم مکاتب و توسعهٔ معارف صرف مساعی مینماید چنانکه حین تدوین قانون اساسی مملکت مطابق مادهٔ (۲۰)، تعلیم ابتدائی برای تمام اولاد مملکت اجباری ومجانی قرارداده شده تاتمام باشندگان افغانستان بدون امتیاز وفرق عرق وعشیره یاثروت وغربت بتوانند ازاین حق مشروع استفاده نموده وبتحصیل علم وکمال بپردازند درابتداء اولیای معارف درتاسیس مکاتب وتعمیم آن بمشکلاتی ازحیث بی‌علاقگی اهالی روبرو میشد امارفته‌رفته دامنهٔ معارف ازمرکز بولایات وازولایات بشهرها، قصبات ودهات توسعه یافته ودراثر مساعی حکومت بسیاری ازمشکلات رفع ومردم بسوی علم ومعارف رجوع نمودند که اینك هرسال درتعداد مراجعین مکاتب افزایش قابل ملاحظهٔ بنظرمیرسد وازتمام طبقات درشهرها ودهات اهالی اطفال خودرا برای شمول بمدارس حاضر مینمایند گویا وزارت معارف وحکومت بهدف وغایهٔ اصلی خود که عبارت ازبرانگیختن ذوق تحصیل وعلم ومعارف درتمام مملکت وتنویر افکار و اذهان جامعه است نایل گردیده وامروز اهالی درتمام نقاط افغانستان ازحکومت بیش‌ازپیش خواهش وتقاضای تاسیس مکاتب رادارند تاهرچه‌زودتر اطفال شان اعم ازپسرودختر شامل مکاتب‌شده وبتحصیل علم بپردازند بنابرآن بااطمینان میتوان اظهار کرد که وزارت معارف درحصهٔ تشویق توده بطرف علم معارف ودر بیدارساختن مردم بحمدالله توفیق یافته است وزارت معارف باین صدای توده تاحدممکن همنوائی نموده تاجائیکه قوهٔ مالی دولت مساعدت میکند بافتاح مکاتب ابتدائی وتوسعهٔ مکاتب متوسطه ومسلکی پرداخته ومی‌پردازد امااین نکته‌را نباید نا گفته گذاشت که وزارت معارف درقسمت تعمیم معارف محتاج فعالیت بیشتری بوده وبرای تسکین عطشیکه توده درتحصیل علم وعرفان دارند باید هنوزدامنهٔ معارف ومکاتب توسعه یابد وزارت معارف متوجه این نکته بوده درداخل قدرت مادی ومعنوی خود درتعمیم معارف مصروف مجاهدت است.

س- آیا تعداد فارغ التحصیلان سالانهٔ لیسه‌ها، فاکولته‌ها ومکاتب مسلکی باحتیاج مملکت متناسب است ؟ اگرتعداد فارغ التحصیلان کافی نیست آیا برای افزونی آنچه ترتیبی اتخاذ

وچه نظریهٔ موجود است وهمچنان قرار معلوم احتیاج مملکت بارسال طلبه بخارج خیلی شدید است چون مؤسسهٔ ملل متحده باین منظور بممالك عالم مساعدت میکند آیا افغانستان از این مساعدت موسسهٔ مذکور بهپیمانهٔ کافی استفاده کرده یا نه و آیا نظریهٔ موجود است که ازاین مساعدت هرچه بیشتر استفاده شود؟ اگرچنین نظریهٔ موجود باشد چون تعداد متخصصین واشخاصیکه دارای شهادت نامهٔ بکلوریا، لیسانسه وبلندتر از آن اند خیلی قلیل است پس چطور ممکن خواهد بود، طوریکه لازم است ازاین کمك باندازه لازم استفاده نمائیم شما درین باره چه نظریه دارید؟

ج- لیسه ها، مکاتب مسلکی وفاکولته ها بروی دو اساس میتواند افتتاح شود اول تاسیس لیسه ها ودرجات بلندتر از آن، موجودیت طلبه یعنی - فارغ التحصیلان مکاتب متوسطه وابتدائی وعامل دیگر درافتتاح وتزئید مکاتب مسلکی عالی تقاضا وضرورت محیط است که شعبات مختلفهٔ مملکت ازقبیل کارخانه ها موسسات صناعتی، مالی، اقتصادی وغیره بروی پلانهای خود از وزارت معارف اشخاص کار میخواهند فعلاً فارالتحصیلان ابتدائیه ومتوسطه های موجوده برای تاسیس لیسه ها ومکاتب مسلکی برای ضرورت موجوده کافی دیده میشود اما تحول جدیدیکه درطرز حیات وزندگی اجتماعی، اقتصادی، صنعتی، زراعتی اهالی دراثر انکشاف موسسات عامه رخ داده است وزارت معارف مجبور شده بتاسیس مکاتب بیشتر مسلکی وعالی اقدام کند چنانچه حکومت پلان مفصل مالی واقتصادی را روی دست گرفته پلانهای صناعتی ازقبیل کارخانه های برق- نساجی- قندسازی- سمنت سازی- ترمیم ماشین انکشاف امور زراعتی- اعمار بندهای آب- معادن- احداث راهها، پروژهای صحی- توربد دستگاهای تیلفون- تلگراف وغیره تاحدی مراحل ابتدائی خودرا پیموده که برای همه این شقوق کارگر ومتخصصین- ضرورت است وزارت معارف تاکنون بتناسب ضرورت این شقوق ازفارغ التحصیلان داخل وخارج پرسنل تهیه دیده ودرحصهٔ تعلیمات مسلکی تجدید نظر نموده است مخصوصاً مکاتب تخنیك وزراعت را توسعه بخشیده وبرای آینده که اشخاص بیشتر ضرورت میشود منتظر تنظیم پلانهای دیگر شقوق وتقاضای سائر موسسات است که پلان توسعهٔ مکاتب مسلکی وتهیهٔ متخصصین جدید را بروی پلان عمومی مالی واقتصادی مملکت طرح نماید تامطابق ضرورت ووسعت ساحهٔ کار، اشخاص کار عرضه نماید،

درحصهٔ اعزام طلبه بخارج وزارت معارف چنین ترتیب گرفته است که ازفارغ التحصیلان بکلوریا آنهائیکه بدرجهٔ اعلی درمکاتب افغانستان موفق شوند برای احرازدرجهٔ تخصص بخارج فرستاده شوند وتقسیم طلبهٔ اعزامی بخارج ازروی احتیاجات موجودهٔ سائر شقوق- دوائر حکومتی وموسسات اقتصادی میشود چنانکه درموقع اعزام طلاب وتعیین شقوق تحصیل شان بادوائر حکومتی وموسسات مفاهمه شده ومطابق احتیاج مملکت طلبه برای تحصیل اعزام میشود .

موسسهٔ ملل متحده نیز درحصه پذیرفتن طلاب بغرض تحصیل دریونیورستیهای ممالك عضو بافغانستان معاونت مینماید استفاده ماازامداد یونو نیز بترتیب فوق بوده و برای شقوق طرف ضرورت خود طلبه اعزام مینمائیم وتاحال باندازه و پیمانه که ازطرف ملل متحده برای استفاده ازین کمك بما موقع داده شده استفاده نموده ایم و برای استفاده از فیلو شیپ و سکالرشیپ هائیکه امکان دارد ازموسسه ملل متحده بگیریم. فارغ التحصیل بدرجهٔ لیسانسه وبالاتر ازان موجود داریم عدهٔ ماء ذونین ماازفاکولته های داخل وخارج رو بازدیاد است وفعلاً صدها نفر لیسانسه دردوائر مملکت مصروف کاراند تاکنون ضرورت حس نکرده ایم که برای استفاده از سکالرشیپ های ملل متحده غیراز ارسال فارغ التحصیلان فاکولته هاچارهٔ دیگری هم بسنجیم اما برای کارهای عملی شقوق تخنیك که صاحبان درجهٔ تحصیل عالی ضرورت نیست ازطلاب پایانتر ازدرجه لیسانسه نیز برای استفاده ازامداد تخنیکی یونو بممالك خارج اعزام شده است .

س — چندی قبل وزارت معارف برای مجادله با بیسوادی و تعلیم کلان سالان در مرکز ، کورسهای اکابررا افتتاح نموده بود آیا این اقدام تنها در مرکز عملی شده یا در تمام نقاط مملکت نتیجه که بدست آمده رضائیت بخش است یانه ؟ و هم جلالتمآبی برای باسواد ساختن کلان سالان بمعیار کافی چه نظریه دارند ؟

ج — برای بلند بردن سویهٔ علمی و مدنی توده اولین عنصر یکه بآن احتیاج حس میشود خط و سواد است تا حصه ء زیاد جمعیت خواننده و نویسنده نباشد در هیچ یك از شقوق حیاتی وتهذیبی راه پیشرفت وانکشاف هموار وروشن نمیشود برای تطبیق و اجرای هر گونه پلان اصلاحی اعم از اجتماعی ،زراعتی،صنعتی،صحی و اقتصادی رهنمائی توده احتیاج حس میشود و باید ضرورت ، فائده ، طریق تطبیق واستفاده ء هر پلان اصلاحی اولتر با توده فهمانیده شود اگر در توده سواد نباشد در اصلاح حال وبلند بردن سویهٔ حیات شان موانع و مشکلات بزرگ تولید میشود وزارت معارف از این نقطهٔ نظر مجادلهٔ با بیسوادی را بنظر اهمیت نگریسته و در قطار وظائف اولی خود قرار داده است مخصوصاً از دو سال باینطرف بوسائل ممکنه درین حصه تشبث نموده و جداً آنرا تعقیب مینماید .

مجادله با بیسوادی از آغاز سال ۱۳۳۰ با شکل تازه تری شروع شده و پلان توسعهٔ آن با دو تشبث عملی روی دست گرفته شد .

اول مکاتب دهاتی : مکاتب دهاتی عبارت از آن موسسات تعلیمی ابتدائی است که بمقصد تعمیم خط و سواد و تعلیم و تربیهٔ اطفال دهاتی در نقاط دور دست مملکت و جاهائیکه شرائط تاسیس مکاتب اساسی نمیتواند موجود شود افتتاح شده است. این مکاتب دارای تشکیلات بسیط بوده و دوره تحصیل آن سه سال است درین مکاتب به صنف اول اطفالیکه سن شان تاده یازده سالگی هم رسیده باشد قبول

میشود پروگرام تعلیم آن عبارت است از خط و سواد زبان مادری معلومات ضروری دینی و یک اندازه هم حساب و در نقاط دور از شهر ها جاهائیکه جمعیت آن پاشان و متفرق بوده مکتب اساسی تاسیس شده نمیتواند افتتاح میشود .

در سال ۱۳۳۰ بتعداد یکصد باب مکتب ازاین نوع درنقاط مختلفه افتتاح وهمچنان در سال ۱۳۳۱ نیز یکصد باب دیگر که جمله دوصد باب مکتب شود برآن اضافه شد و در نظراست مکاتب دهاتی که یك راه عملی تنویر توده است به پیمانهٔ کافی وسعت داده شود .

دوم کورسهای اکابر : وزارت معارف برای اینکه در تعلیم اکابر راه آسان و کوتاهیرا که باپرنسیپ های علمی موافق باشد پیدا کنند در شروع سال ۱۳۳۰ هیئتی راکه سالها درین رشته کار کرده بودند وبرای تعلیم اکابر دراکثر السنهٔ شرقی متد واصول وضع نموده و بهمین مقصد بممالك آسیائی می آمدند دعوت نمود تادر وضع واصول بهتری در تعلیم اکابر به لسان فارسی وپشتو باوزارت معارف معاونت نماید رئیس هیئت مذکور داکتر لاباك امریکائی مرد باتجربهٔ بود که راجع به کار آن درین حصه قبلاً مطالب مفصلی نشر شده است .

هیئت مذکور برای تعلیم اکابر در لسان فارسی وپشتو اصولی وضع نمود که مطابق هدایات آنها لوحه ها و کتابهای درسی آن ازطرف کارکنان وزارت معارف ترتیب و تدوین شده درمدت کوتاهی طبع وبدسترس استفاده گذاشته شد و یکعده معلمین را نیز تحت تعلیم گرفته طرز تطبیق اصول و کتب را به آنها تدریس نمودند .

در اوخر جوزای سال ۱۳۳۰ اولین کورس آن در مکتب حبیبیه برای اهالی شهر افتتاح شده مردم از هر طبقه برای شمول در کورس مذکور حاضر شدند وتعداد شعبات و کورسها بتناسب مراجعین اضافه گردید کورسهای مذکور بصورت آزاد بوده عده آن قید وشرطی ندارد بهراندازه که اشخاص مراجعت میکنند کتاب ولوازم تحصیل برایشان داده وصنوف جدید تاسیس میشود وبعد از آموختن سواد مرخص میگردند .

همچنان برای طبقهٔ نسوان نیز با همکاری مؤسسه خیریهٔ نسوان چندین کورس باصول مذکور در موسسه ء نسوان افتتاح گردیده که زنان و دوشیزگان در آن شامل و بعداز آموختن خط و سواد فارغ میشوند و دیگر نفر عوض شان شامل ، میشود .

بعداز آنکه اصول تدریس کورسهای مذکور در مرکز مراحل تجربوی خود را پیمود ومفید ثابت شد در تعمیم آن بولایات نیز اقدام گردید کتب و لوائح آن بمدیریتهای معارف ارسال شد تادر تاسیس کورسهای اکابر مسارعت نمایند قرار اطلاعیکه از ولایات رسیده است در ولایت هرات ، مزار شریف ، و بعضی جا های دیگر کورسهای مذکور پیشرفت خوبی کرده ووزارت معارف متوجه است که این کورسها درولایات به پیمانه ء بزرگتری وسعت یابد .

برای انکشاف امور فواید عامه

مصاحبه باوزیر فوائدعامه

س- افغانستان دارای چند کیلومتر سرك موتر رو بوده و آیا این سرکها برای تردد عراد ها اطمینان بخش است یانه؟ فعلاً درکدام مناطق افغانستان سرك موتر رو وجود ندارد - ووزارت فوایدعامه برای قیرریزی جاده های بزرگ مملکت وانشای خطوط آهن چه نظریه دارد آیاوزارت فوایدعامه برای پیشبرد امور فواید عامه تا کنون از کمك های موسسهٔ ملل متحده ونقطه ٤ امریکا استفاده نموده ویادر آینده خواهد نمود ؟

ج- درافغانستان درحدود ۵۰۰۰ کیلومترسرك درجه اول یاخط عمومی (مقصدازسرکهای عمومی آن سرکهائی است که مراکز مهم مملکت رابهم وصل میکنند) و ۱۰۰۰۰ کیلومتر سرك درجه دوم وتخمین ۳۰۰۰۰ کیلومتر سرکهای محلی وراهای کاروانی وجود دارد. اکثر سرکهای افغانستان برای ترافیك وتردد درتمام سال هنوز کاملاً اطمینان بخش نیست . علل عمده آن اینست که .

۱- احداث اکثراین سرکها بدواً باساس فن سرك سازی ازطرف مهندسین ورزیده بعمل نیامده وموقعیت بسی قطعات آن در اراضی درست تکوین وتثبیت نشده چنانچه بسیاری از قطعات سرکها حتی بسیار قسمت های سرکهای درجه اول درمواضعی واقعست که ازلحاظ فن سرك سازی نبایدواقع میبوداین موضوع بذات خودعامل تولیدمشکلات وخطرات عدیده میباشد ازقبیل تهدید خط سرك وساختمانهای متعلقه آن ذریعه سیلاب سنگریزه برف کوبه ریگ کوبه یخبندی درسرما ووجود کوتل های شخ وامثال آن .

خطراتیکه ازنارسائی درطرز ساختمان سرك متوجه عابرین وعراد ها میباشد زیاد است مثلاً کم عرض بودن سرك گولائیهای تنگ وبد. ازهمه بدتر وخطرناك ترعدم چشم انداز است یعنی رانندهٔ عرادجات اکثراً درگولائیها وکوتل ها وبرجستگی های سرك که شکل قبه را دارد نمیتواند یك مسافه کافی رازیر نگاه خود قرار داده بخاطر جمعی موتر براند .این عدم مطلق یانا کافی بودن چشم اندازبسا اوقات سبب تصادمات یادیگر واقعات اسف انگیز میگردد. مهم تر اینکه ولوسرکهارا بتوانیم در این چنین اراضی پخته هم بکنیم بازهم ترمیم ونگهداری آنهاطور مستدام نیاز مند بسنگ وجغل است که رسانیدن آن بالای موضع کارمشکل وگران است این وضع مخصوصا در اکثر مناطق ولایات مزارشریف .قطغن ومیمنه دیده میشود .

۲- دربسی جاها بدن سرك ازاراضی همجوار پست تراست . علت بزرگ آن اینست که هنگام ساختمان این قطعات سرك فقط بهردوطرف آن یك جویچه کنده شده وحتی مواد کشیده شده ازجویچه نیزبالای خود سرك انداخته نشده تابدن سرك رابلند تربسازند . درمرور زمان -زیرتاثیر گردش عرادها زمین سرك مترا کم سائیده وپست

شده که در وقت باران ووفرت آب سرك شکل جوی را بخود میگرد بعضاً در اثر پست بو دن موقعیت بدن سرك زه آب اراضی همچوار سرك نیز بالای سرك جریان پیدا کرده موجب گل ولای میشود. وجود آب زیاد در سرك هیچ وقت خوش سرك سازها ومردمانیکه بسرك علاقه دارند نمی آید.

٤- عـــدم پلها ودیگر ساختمانهای صنعتی که در مواضع لازمه باید موجود باشد نیز سبب مشکلات وشکایات عابرین ومالکین عراده ها میگردد طبعاً نبودن این پلها یامعبرها بالخاصه درمواقع بارانی وسیلاب برمشکلات ترافیکی میافزاید فعلاً درمناطق بدخشان نورستان وهزار جات کمتر سرك وجود دارد البته وقتیکه قدرت وتوان مالی مملکت اجازه بدهد واضح است درین ولایات در آنجاهائیکه احداث سرك لازم دیده شود سرك ساخته خواهد شد درینجا میخواهم تذکر بدهم که ساختن سرك وداشتن یك شبکه کلان سرك بد نیست اما باید همان سرکها که اقتصادی باشند اول ساخته شوند زیرا ساختن یك سرك یکبار یك مصرف دارد ونگهداری وترمیم دایمی آن مستلزم یك مصرف دائمی میباشد. اگر در ساختن سرکها غور صحیح واقتصادی نشود بدیهی است که خساره آن زیاد ودائمی خواهد بود.

قیرریزی سرکهای مهم مملکت وانشای خط آهن البته چیز مفید وپسندیده است ولی هر دو کار مستلزم مصارف خیلی زیاد است واضح است که این چنین اقدامات مربوط ومنوط بقدرت مالی واقتصادی مملکت است که در وقت داشتن توان مالی در اطراف اقدام بچنین کارها غور خواهد شد درموضوع خط آهن تا کنون کدام نظریه مثبتی نزد وزارت فوائدعامه موجود نیست

وزارت فوائدعامه از نقطه ٤ ترومن تا حال استفاده نتوانسته امـــا مـــوسسه امداد تخنیکی ملل متحده یکنفر متخصص سرك سازی را حسب درخواست فوائدعامه بکابل خواسته است وممکن در آینده کمك های بیشتری بوزارت فوائد عامه بکنند. فوائد عامه امسال ازموسسه مذکور برای دونفر فیلوشیپ خواهش نموده شاید منظور گردد. البته ازمساعدت ها وکمك هائیکه بوزارت فوائدعامه بکنند حسن استقبال بعمل خواهد آمد.

س- ازجمله کارهائیکه وزارت فوائدعامه درسال ۱۳۳۱ انجام داده کدام یك ازنظر شما دارای اهمیت بیشتر است؟ لطفاً معلومات بدهید که سرك تنگی غارو چه وقت قابل استفاده خواهد شد؟

ج. بنظر من از جمله کار های ۱۳۳۱ وزارت فوائد عامه کار سرك تنگی غارو ومطالعه مقدماتی سرك سالنگ وکار ساختمان بندسراج غزنی نسبت بدیگر کارهای مربوط بفوائدعامه دارای اهمیت بیشتری است. سرك تنگی غارو انشاءالله دراواخر ۱۳۳۳ درصورت داشتن پول بترافیك سپرده خواهد شد. باید گفت که گذشتاندن یك موتر تیز رفتار یا یك لاری ازراه تنگی غارو حالا آنقدر مشکل نیست اماوزارت فوائد عامه در نظر دارد یك سرك بهتر ازسرکهای موجوده بسازد وبترافیك عامه تقدیم نماید باید علاوه نمود که علت

عمده پس افتادن کارهای فوائدعامه مشکلات بودجوی ونداشتن سامان عصری کار است وهم ملتفت باید بود که کار سرك تنگی غارو قبل از ۱۳۳۰ برای ٦ سال معطل بود ودرسال ۱۳۳۰ مجدداً شروع شده است. بعقیده من دراین مدت کوتاه وبااین نافراهمی ونارسائی آلات ومواد طرف ضرورت درتطبیق چنین پروژه بسیار کار شده است.

س- امسال دولت برای انشاء وترمیم سرکهای مملکت بگرفتن قرض ملی اقدام نموده است وزارت فوائدعامه ازاین پول چطور ودرکدام سرکها استفاده خواهد کرد ؟

ج. نزدوزارت فوائدعامه ازروی شمار ترافیك ثابت است که شریان مهم ترافیکی مملکت سرك عمومی تورخم، جلال آباد، کابل، چاریکار، پلخمری، مزارشریف وکلفت میباشد لذا اصلاح این سرك حق اولیت دارد وازواجبات است. چنانچه یك قسمت زیاد سرك بین بلخ وکلفت کهدرجبه زار واقع بود متدرجاً درسه سال اخیر پخته کاری وپل های آن تعمیرشد ودرسرك بین بلخ وپلخمری وچاریکار اصلاحاتی بعمل آمد (ساختمان یك تعداد پلها وپلچك ها تعدیل خط سرك بغرض رفع مشکلات یا کوتاه ساختن راه مثلاً احداث یك سرك نو بین پلخمری وچشمه شیر اصلاح کوتلها وپوزه ها مخصوصاً اصلاح گردادعلی بدك که بسیار خوفناك بود) ازپول قرض عامه اصلاح مزید این شریان مهم بعمل میاید وسرك تنگی غارو که یك قطعهٔ بااهمیت این شاهراه است ساخته میشود .

افغانستان زراعتی

مصاحبه با رئیس مستقل زراعت

س- شما برای بهتری وضع زراعتی وفلاحتی مملکت وبلند بردن معیار تولیدات زراعتی وفلاحتی افغانستان چه نظریه دارید ؟

ج- برای بهتری وضع زراعتی وفلاحتی وبلند بردن معیار تولیدات زراعتی وفلاحتی مملکت پروگرام ونظریه ریاست زراعت اینستکه اول ترازهمه دهقان بتواند ازاراضی خویش حاصلات فراوان تری بردارد ومالدار محصول بیشتر وبهتری از حیوانات خود بدست آورد تا از بلند رفتن تولیدات زراعتی مملکت بردارائی وثروت واستعداد اقتصادی اش افزوده ازوفور محاصیل زراعتی بهبود واصلاحی در سویه زندگی اهالی مملکت پدید آید از جانب دیگر از تجارت مواد وپیداوار زراعتی ، بنیه اقتصادی مملکت که اساس آن بتجارت مواد زراعتی استوار است تقویه گردد .

رسیدن این مرام وابسته به مراعات وطی بعضی مراتبی است که اول تر ازهمه به فن وتحقیقات تکنیکی رابطه مستقیمی دارد، یعنی پیشرفت مرام همیشه بایك سلسله تحقیقات فنی ارتباط دارد که متوالیاً بایست درتمام شقوق زراعتی که توسعه وانکشاف آن مدنظر باشد مراعات شود .

مراتب فنی فوق بتواتر وازروی اهمیتی که دارند مراد از مجادله با امراض حیوانی ومجادله باامراض نباتی وتوسعه واصلاح زرع نباتات خصوصا نباتات صناعتی وتربیه واصلاح حیوانات خصوصا گوسفند قره قلی واصلاح وتقویه اراضی زراعتی واستواری برخی ازصنایع قدیمه زراعتی به اساس فن وتکنیك جدیداز قبیل تربیه کرم پیله وامثال آن وتورید وترویج آلات زراعتی عصری وفراهم آوری اشخاص فنی میباشد .

س- آیا برای اصلاح سیستم موجوده تولیدات زراعتی وتورید وبکار انداختن ماشین هاو تراکتور های عصری زراعتی ضرورتی احساس می‌شود یانه واگر چنین ضرورتی احساس می‌شود ریاست زراعت برای رفع آن چه اقدامی نموده ودر آینده چه خواهد نمود

ج- جای شبهه نیست که در تمام نقاط افغانستان باستثنای دره ها مثل دره غوربند تا شیخ علی وبامیان وبعضی دره های دیگر که اراضی کم ونفوس بسیار می باشد وسیستم موجوده زراعت تاحدی خیلی خوب بنظر میرسد به نحویکه قطعات کوچك زمین رابرای زراعت خوب آماده ساخته پارو داده خیشاوه کرده مواظبت خوب نموده وحاصل کافی میبردارند اما درسائر نقاط مملکت که اراضی زراعتی آن وسیع است سیستم زراعت اصلاحات زیاد میخواهد اگر چه ریاست مستقل زراعت همیشه درفکر این است که درسیستم موجوده زراعت مملکت اصلاحاتی بعمل بیاورد لیکن این اصلاحات وقت ومطالعات دقیق بکار دارد مطالعات مذکور بسا مسائل و پرابلم ها رادر بر میگیرد از قبیل وضعیت اراضی و زراعت در حصص مختلف مملکت .

(چه در تمام اراضی ومواضع رو یکار آوردن یك سیستم متحد الشکل ممکن نیست) وضعیت اقتصادی زارعین - وضعیت مالی دولت، امکان تورید آلات وماشین‌های عصری وغیره را محدود ساخته است، اگر مملکت بدون مطالعه ماشین وآلا تیرا که در بازارهای تجارتی ممالك مختلف دنیا موجود بوده وصنعت گران با تبلیغات تشویق آمیز آنرا عارضه میدارند وارد وبکار بیندازد معلوم نیست که چه نتیجه بدست خواهد گرفت . چنانچه دیده شده بعضی ممالك بدون مطالعه ماشین وآلات عصری رادر مملکت وارد وبعداز مدتی کار ونتیجه مثبت از آن گرفته نتوانسته وبلکه بخساره اقتصادی مملکت تمام گردیده به همین نسبت ریاست مستقل زراعت ازسازمان امداد تخنیکی ملل متحد یك نفر متخصص آلات دستی زراعتی رادرخواست نمود که شعبهٔ F.A.O سازمان مذکور سال گذشته متخصص مذکور را بدسترس ریاست زراعت گذاشت وریاست مستقل زراعت وسایل سفر وغیره متخصص موصوف راتهیه واورا به نقاط مختلف افغانستان مخصوصا صاسمت شمال که زراعت آن از نقطه نظر اقتصادی مملکت اهمیت بیشتری دارد اعزام نمود وامسال قرار داد مذکور را برای یك سال دیگر با FAO تمدید دادتا نامبرده دراین حصه وسائر حصص مملکت مطالعات خود را تکمیل نماید و هم شعبه FAO یك تعداد محدود آلات دستی زراعتی نیز طور کمك به افغانستان داد تا استعمال آن

دراراضی تطبیق شود البته وقتی که متخصص مذکور مطالعات خود را تکمیل و راپورت خود را بریاست مستقل زراعت تقدیم نمود ریاست مستقل زراعت بعد از مطالعه راپورت موصوف درصورتیکه مطالعات مذکور کافی و قناعت بخش باشد ومطالعات بیشتری را ایجاب نه نماید برای اصلاح سیستم زراعتی توریـد و بکارانداختن ماشین و آلات عصری پلانی طرح و به حکومت پیش خواهد نمود .

س- ریاست زراعت برای تقویه وحمایه زارعین بی بضاعت چه تدابیری اتخاذ کرده وتاکنون مصدر چه خدماتی باین طبقه گردیده اند وهم شخص جلالتمآبی درباره بانک زراعتی که چندی است مردم جداً انتظار تشکیل آنرا دارند چه نظریه دارند وچه وقت این بانک شروع بکار خواهد نمود .

ج- اقداماتیکه ریاست زراعت برای دفع امراض حیوانی ونباتی واصلاح حیوانات و نباتات وتقویه واصلاح اراضی وغیره کارهایکه منتج به بلند بودن حاصلات زمین و زیاد ساختن منافع زمیندارو دهقان است عملی نموده همه برای این است که زارعین ودهاقین برضد خسارات امراض حمایه و برای بدست آوردن حاصلات مزید از زمین های خود تقویه شوند.

وتنها اینکه هرسال بهلکها گاو دهاقین از مرض گاو مرگی نجات داده می شود ومزروعات شان از حشرات مضره ملخ وجولاگک وغیره حمایه میگردد ثابت می سازد که اقدامات ریاست زراعت درحمایه وتقویه زارعین تابکدام درجه اثرنیک دارد. صرف نظر از شرح اقدامات فنی دیگری که نتایج آن بصورت فوری معلوم نمی شود ولی در بلند بردن حاصل زمین وتوسعه دائره منافع زارعین درآینده رول مهمی را بازی خواهد نمود درریاست زراعت هرگونه اقدام که بعمل می آید برای توسعه واصلاح زراعت بوده ونفع آن مستقیما بزمین دارودهقان ومالدارتکیه خواهد کرد .

ترتیباتیکه ضد امراض حیوانی دیگر از قبیل مرض کرم جگر گوسفند وتوسعه ومعالجه مرض مرغ مرگی و برضد چیچك گوسفند وغیره گرفته شده است وترتیبات فنی که درباره توسعه زرع پنبه ولبلبو و برای توسعه و اصلاح پیله وری ذریعه متخصص پیله اتخاذ گردیده است وتاسیس تجربه گاهاولابورتواری های تحقیقاتی که روی دست است همه باساس اینستکه زراعت توسعه واصلاح پذیرفته ودهقان ومالدار بتواند از زمین ومالداری خود حاصلات بهتر وفراوانتری بدست آورد تحقیقات ومطالعات فنی درزمینه های مختلف زراعتی درمبادی احوال گرچه دارای کدام فائده مادی فوری معلوم نمی شود لیکن اولین مراحلی است که برای تأمین مفاد وبهبود حال زارعین بایست پیموده شود . یعنی درتمام اجراآتیکه بعمل می آید مطلوب وهدف اصلی همانا بهداشت زراعت وبهبود حال دهاقین است .

درباره تاسیس بانك زراعتی ازچندی است ریاست زراعت تاجائیکه مربوط بریاست زراعت است داخل اقدام میباشد و قانون تاسیس یك بانك زراعتی ترتیب داده شده است لیکن چیزیکه درتاسیس یك بانك زراعتی ازهمه مهم تراست سرمایه آن است که ریاست

زراعت ازبودجه عادی خود آنرا نمی‌تواند تأمین کنند و بایست برای آن مدرکی دراثر مفاهمه بین بانك ملی وریاست زراعت پیداشود که خود این موضوع تاحال حل نشده است اما ریاست زراعت این موضوع را همیشه طرف توجه قرار داده چنانچه بهمین مطلوب در اثر دعوت سفارت امریکا یك نفر فنی را برای شمول در کانفرانس بین المللی تقاوی زراعتی کالیفورنیا در سرطان ۱۳۳۱ فرستاده است که بعد از اتمام دوره فیلوشیپ خود درهمین زودی ها بریاست زراعت مراجعه خواهد نمود و باساس راپورت و معلومات شخص مذکور درباره تاسیس یك بانك تقاوی زراعتی تاحدامکان اقدامات لازمه بعمل آورده خواهد شد بسیار ممکن است که درباره تاسیس همچه یك بانك باما کمك هائی شود بهر صورت موضوع تاسیس بانك زراعتی مد نظر ریاست بوده ودرمراحل ابتدائی خود میباشد و آنچه تا کنون حل نشده موضوع سرمایه آن است .

س - تا کنون ریاست زراعت از کمك تکنیکی ملل متحده در انکشاف امور زراعتی مملکت چه استفاده کرده است و آینده بچه پیمانه استفاده خواهد کرد و شما مساعدت های تکنیکی ملل متحده رادر پیشرفت های زراعتی تاچه حد موثر میدانید ؟

ج - ریاست زراعت ازامداد تکنیکی زراعتی یونو به وساطت F.A.O درشقوق مختلفه زراعتی استفادهٔ زیادی نموده است و کوشش شده که حتی الامکان در زمینه های مختلف زراعتی استفاده های ممکنه ونهائی بعمل آید .

تا کنون استفاده که ازمعاونت های تکنیکی ملل متحده بعمل آمده است روی همرفته نفر فنی ومقداری سامان و آلات لابراتوار بوده است که متخصصین در شقوق مختلف زراعتی مطالعات بعمل آورده اند واز مطالعات ونظریات شان در ترتیب پروگرام های ریاست زراعت استفاده بعمل آمده .

استفاده هائیکه از کمك تخنیکی شده ودر بعضی موارد آنی و بارزودر بعضی موارد شکل نظری وتجاربی داشته است که نتیجه کامل آن در آینده به نظر خواهد رسید. مثلا درحالیکه نتیجه کارهای متخصصین مرض تاکو و مرض مرغ مرگی صورت عملی و وسیعی داشته است نتایج کار های متخصصین ابلبو و پنبه که سالهای متمادی را ایجاب میکند تاهنوز بمراحل اخیر خود نرسیده است تا از آن حد فوائد حاصل شده را تخمین بتوانیم .

درشق تربیه واصلاح پیله نیز باوجود یکه متخصص آن در مراحل ابتدائی تجارب خود میباشد تا جائیکه معلوم شده نتایج فعالیت متخصص مذکور بسیار خوب بوده وممکن است در اثر ترویج اصول جدید پیله وری که دریك سال بعوض یك دفعه سه دفعه ازپیله حاصل گرفته شود ودراثر اصلاح تخم پیله وتورید جنس اصلاح شده پیله ونهال های توت حاصل ابریشم خیلی ها بلند برود .

همچنین کارهای متخصصین مرض گاومرگی ومرغ مرگی قراریکه تحت فقره اول سوال شرح داده شده است خط صعودی داشته ودراثر به کار انداختن واکسین خشك گاومرگی وازدیاد واکسین مرغ مرگی ممکن است درسال ۱۳۳۲ بمقابل این امراض کامیابی های بی سابقه بدست آید.

در زمینه تحقیقات در اطراف امراض نباتی نیز نتایج خوبی بدست آمده است که برای مجادله ضدامراض نباتی خیلی مفیدخواهد بودوهنوز تحقیقات واقدامات دراین‌زمینه که درمراحل ابتدائی است ادامه‌دارد همچنین متخصصین تربیه قره‌قلی در مورد تکثیر واصلاح جنس قره‌قل مطالعات مفیدی بعمل آورده اند که باساس آن‌میتوان دربارهٔ اصلاح وتربیه این گوسفندان اجراآت مفیدی بعمل آوریم ودرباره معالجه امراض وتهیه‌خوراکه وتوسعه علف چر وغیره آنها باساس معاونت های‌فنی ریاست زراعت ومعاونت های مالی کوپراتیف مالداری کارهای مفیدی صورت عملی را اختیار نماید .

درتوسعه واصلاح‌زراعت‌پنبه تجارب ومطالعات مفیدی ذریعه متخصصین آن بعمل آمده است و اجناس خوب پنبه‌تحت زرع گرفته شده‌ودرنقاط مختلف قطغن‌تجاربزرع پنبه باساس قوانین فنی بعمل آمده است تابه‌تقلید آن‌زارعین درزرع پنبه‌خود ازبهترین اصول کار گرفته وحاصلات وجنسیت پنبه‌خود را بلندببرند متخصص امراض گوسفند که نقاط مختلف مملکت را گردش نموده ومطالعات مفیدی در باره امراض گوسفند بعمل آورده است را پورت های خود را بریاست زراعت تقدیم داشته است تاترتیبات لازمه برای عملی نمودن آن اتخاذ گردد

نوت: یك قسمت این مصاحبه دراصلاح نشر شده.

تأمین عدالت

مصاحبه باوزیرعدلیه

س- به نظر شما آیا تشکیلات وزارت عدلیه کافی، ووضع محاکم شرعی افغانستان ازلحاظ اداره‌رضائیت بخش‌است یانه ومحاکم شرعی مملکت دروظائف‌خود که عبارت‌ازتأمین عدالت‌است موفقند یاخیر؟

ج - یك تشکیل مدتی موزون ومعقول به نظر میرسد. ولی وسعت‌احتیاجات و تحول در آن‌وقت دیگر ایجاب‌میکند که‌دران تشکیل‌تعدیل وتغییری‌وارد آید. وزارت عدلیه مطابق نظریهٔ که‌فعلادارد میخواهد درتشکیلات شعبات داخل‌وزارت تعدیلات تا جائیکه امکان تطبیق داشته‌باشد وارد آرد .

وضع‌محاکم عدلیه بحال‌حاضر باافراد واشخاصیکه موجودند تا حدی رضائیت بخش است امااین‌هم چیزی‌نیست که‌دریك‌نقطه متوقف‌باشد. زیراخواهشات وآمال بمرور زمان ایجاب میکند که‌اجراآت محاکم بیش ازپیش‌مطلوب‌ورضائیت بخش‌تر گردد. وزارت عدلیه به‌این منظور به‌تأسیس‌مدرسه‌قضات اقدام نموده وکوشش می‌شود تاآنهائیکه‌ازین مدرسه فارغ می‌شوند بحوائج وضروریات عصرملتفت وازمعلومات جدیده بهره ور باشند چنانچه از وقت‌تأسیس‌این‌مدرسه‌تاکنون‌نتیجهٔ کار اشخاصیکه ازین‌مدرسه‌فارغ‌شده‌اند‌نسبتاً بهتر‌تر بنظرمیرسد وامیداست وقتی که تعلیمات مدرسهٔ بحدنهائی خود برسد ازفارغ التحصیلان

قصر صلح در هاگ که دیوان عدالت بین‌المللی قضات در مسئله مربوط بمعاهدات صلح رسیدگی می کنند

منظرهٔ کمیسیون اول که دران رؤسای هیئتها از طرف حکومات متبوعهٔ خود شان نماینده‌گی میکنند . در ردیف اول نماینده افغانستان ع.ج محمد کبیرخان لودین با ع.ع عطاءالله‌خان ناصرضیا وجناب محمداسمعیل‌خان عثمان یکی ازسکرترهای نماینده گی

مدرسه بیشتر نتیجه مطلوب گرفته شود. محاکم عدلی چون در رویت ورد و قبول دعاوی و اصدار احکام و قرارهای شرعی و اجراآت و مسائل مربوط به آن به موجب اصولنامه اساسی بکلی مستقل و آزاد بوده تحت تاثیر هیچ مقامی واقع نمیگردند لذا در وظائف خود که عبارت از تأمین عدالت است در دائره شرع انور (محمدی ص) موفقند.

س شرائط تعیین قضات بمحاکم عدلی چیست تا اشخاص با داشتن آن شرائط بتوانند مستحق اشغال چنین مقامی گردند، چه تعداد از قضات موجودهٔ مملکت فارغ التحصیلان مدارس شرعی بوده و دارای شهادتنامه می باشند.

ج- شرائط عمدهٔ تعیین شدن اشخاص به قضاء قرار ذیل است:

اول فارغ التحصیل مدرسه قضا باشد و یا عالم فقه و علوم مربوط به آن بوده در امتحان به جمعیت العلماً و یا انجمن انتخاب وزارت موفق شده باشد.

۲- ظاهر العدالت باشد یعنی مشتهر به سوء احوال نباشد.

۳. محکوم به جنحه و جنایت نباشد.

٤- عمرش کمتر از ۲۵ سال نباشد.

احصائیه قضات فارغ التحصیل مدارس شرعیه و غیر آن قرار ذیل است

۱ - فارغ التحصیل مدرسه قضات (٤١) نفر ٥- فارغ التحصیل مدرسه اسدیه مزار ۱ نفر

۲ - « « دار العلوم عربیه (۳۵) نفر ٦- « « فخر المدارس ۲ نفر

۳ - « « مدارس هند (۳٤) نفر

٤- اشخاصیکه در درس گاه های آزاد تحصیل کرده اند و در امتحان به نزد جمعیة العماء موفق گردیده اند (٦٦) نفر

س- مسلماً فیصله هائیکه در محاکم ما صورت میگیرد به اساس احکام شرع (انور) مبنا شده و کتبیکه حاوی احکام مذکور است بزبان عربیست و از آنجا که عموم مردم بزبان عربی آشنا نیستند آرزودارند اگر احکام شرعی بصورت عام فهم ترتیب و در دسترس محاکم و اشخاص گذاشته شود. خواهش میکنم جلالتمابی نظریهٔ خودرا درین باره توضیح فرمایند.

ج - مامورین قضائی کتب شرع را بزبان عربی تحصیل کرده اند و از آن استخراج احکام می توانند، و چون علم شرع و فقه از علوم اختصاصی است عامهٔ مردم از آن ولو کتاب آن فارسی باشد استفاده صحیح نمیتوانند تا اساساً از مدارس آن تحصیل نــکنند، معذالك وقتی میرسد که مسائل ضروریه از مقررات شرع برای استفاده و آگاهی عامهٔ مردم بزبان پښتو و فارسی تدوین و نشر شود.

س - چون قانون شرعی واحد موجود است لطفاً توضیح فرمایند که احکام محاکم سه گانه (محکمه ابتدائیه، مرافعه و تمییز) بچه اساس اختلاف پیدا میکند.

ج - این سوال ازرجوع به تشکیل محاکم و وظائف آن و اصول اصدار قاضی حکم و قراری را که مبحث طویلی است و در آن مورد محاکم عدلیهٔ ما و محاکم عدلیهٔ دنیا تفاوت معتنا بهائی ندارند، حل و اشتباه رفع میگردد معذالك اینقدر میگوئیم که اختلاف در احکام محاکم کمتر واقع مـی شود و آن بوجه اختلاف نظر قضاة در تطبیق قضیه با حکم شرع و اصول محاکمات است.

مطبوعات و استاد خلیلی

مصاحبه با رئیس مستقل مطبوعات

س - مردم بعض مواد اصولنامه مطبوعات را الستیکی دانسته و از آن شکایت دارند. جلالتمابی درینباره چه نظریه دارند آیا برای اصلاح این نقیصه اقدامی خواهند فرمود .

ج- بلی بعض مواد اصولنامهٔ مطبوعات الستیکی بوده و ضرورت به تفسیر دارد ریاست مطبوعات ازچندی باینطرف متوجه این نقیصه بوده و در نظر دارد باحفظ آزادی قلم بر اساس دیموکراسی به آن مواد قانون مطبوعات که از نظر ابهام و ایهام عبارت و یا از لحاظ عفت و صلاح قلم قابل اصلاح باشد تجدید نظر نماید .

س - بعض ها از سیستم موجوده اقدامات پشتو ټولنه در تعمیم و تقویه لسان پشتو (مطابق آرزوی مردم) شکایت دارند شما برای پیشبرد این منظور چه نظریه دارید ؟

ج- زبان پشتو درسر تا سر مملکت عمومیت دارد و زبان مردم این سر زمین است تمام طبقات مردم درهر منطقه بقدر ضرورت و احتیاج (روزانه) بزبان پشتو تکلم میکنند ولی ریاست مطبوعات برای تعمیم ادبیات عالی پشتو و فراهم نمودن تالیفات مفیده و غنی ساختن این زبان از علوم و فرهنگ جدید جداً داخل اقدامات میباشد و انجام این غایه را یکی از فرایض ملی و علمی می شمارد چنانچه باساس پیشنهاد ریاست مستقل مطبوعات، وزراء و دانشمندان وطن که درین راه سررشته دارند انجمنی تشکیل نموده و به منظوری حکومت این مجلس بحیث یك شوری عالی برای بر آوردن این فریضه ملی آغاز بکار نموده است .

س- عده ای از بهیخواهان ارتباط مدیریت عمومی پشتو ټولنه، مدیریت عمومی انجمن تاریخ و مدیریت عمومی دائرة المعارف را بوزارت معارف نسبت بریاست مستقل مطبوعات مناسبتر میدانند جلالتمابی درین باره چه نظریه دارند ؟

ج- فعلاً درین باره ریاست مستقل مطبوعات کدام نظریه ای ندارد و تشکیل موجوده را مناسب میداند.

س- نشریات کابل رادیو که بموج متوسط پخش میگردد از سرحدات افغانستان تجاوز نمیکند حتی بعضی ولایات دوردست مملکت هم درروز نمیتوانند چنانچه لازم است از نشریات کابل رادیو مستفید شوند، برای اینکه نشریات کابل رادیو در خارج مملکت بصورت صحیح پخش شود ریاست مستقل مطبوعات چه اقدام کرده یا خواهد کرد ؟

ج- دولت برای تهیه دستگاه موج کوتاه که میتواند آواز را به اکثر نقاط دنیا برساند داخل اقدامات است و این کار بامساعد شدن زمینه فوراً عملی میشود ریاست مستقل مطبوعات نیز درین مورد متوجه بوده و جدیانه فعالیت می کند.

س- طبقه منور از تماشای اکثر فلم های خارجی که نمایش آن نتیجهٔ مفیدی ندارد شکایت دارند و یگانه راه موثر گردانیدن نمایش فلم ها را تهیه فلمهای وطنی میدانند خواهشمنداست جلالتمابی درین باره از اقدامات ریاست مطبوعات معلوماتی لطف نمایند .

ج - ریاست مستقل مطبوعات همچنانیکه امسال شعبه ای برای عکاسی تاسیس نموده است متوجه تهیه فلم های وطنی نیز بوده و برای وصول باین منظور داخل اقدامات است و بسیار احتمال میرود درین نزدیکی ها از نتیجه اقدامات و فعالیت های ریاست مطبوعات درحصه فلم گیری علاقمندان مستفید گردند .

وفات

شب (۹) قوس ساعت یك صبح وقت هند، والاحضرت سردار احمدشاه خان وزیر دربار سلطنتی والدعلیا حضرت ملکه افغانستان به اثر مرض سکتهٔ قلب درراه سفر بطرف امریکا جهت معالجه به عمر ٦٤ سالگی در بمبئی وفات نمودند جنازهٔ والاحضرت مرحوم توسط طیاره به وطن وارد و با احترامات لازمه به قصر دلکشا نقل داده شد ساعت ده قبل از ظهر روز ۱۱ قوس جنازه والاحضرت با تشریفات شاندازی پس از آنکه نماز جنازه در مسجد عیدگاه خوانده شد در آرامگاه شان واقع «تپهٔ مرنجان» در جوار آرامگاه اعلیحضرت شهید سعید بخاك سپرده شد مجلس فاتحه خوانی والاحضرت مرحوم بروزهای ۱۲ و ۱۳ قوس از ساعت ۱۰ الی ۱۲ قبل از ظهر بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در مسجد پل خشتی انعقاد یافته بود که در آن اعضای خاندان شاهی هیئت وزراء نمایندگان سیاسی دول متحابه اسلامی متعین کابل، اعضای مجلسین شوری و اعیان، مامورین ملکی و عسکری اعزه و معاریف شهر و طبقات مختلف اهالی جهة اتحاف دعا بروح آنمرحوم والاحضرت سردار احمدشاه خان وزیر دربار مرحوم حضور بهم رسانیده عرض تعزیت نمودند فاتحه زنانه از ساعت ۲ الی ساعت ۶ روزهای مذکور بحضور علیا حضرت ملکه معظمه در ارگ شاهی نیز منعقد بود و همچنان مجالس فاتحه خوانی در ولایات مملکت و سفارت خانه های افغانی در خارج صورت گرفته و تعزیت نامه ها از طرف دول متحابه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه مواصلت نموده.

د افغانستان کالنی با نشر این خبر از فقدان والاحضرت مرحوم که یکی از شخصیت های نیك و خیرخواه ملت و از مردان صادق مملکت بودند اظهار تأسف میکند.

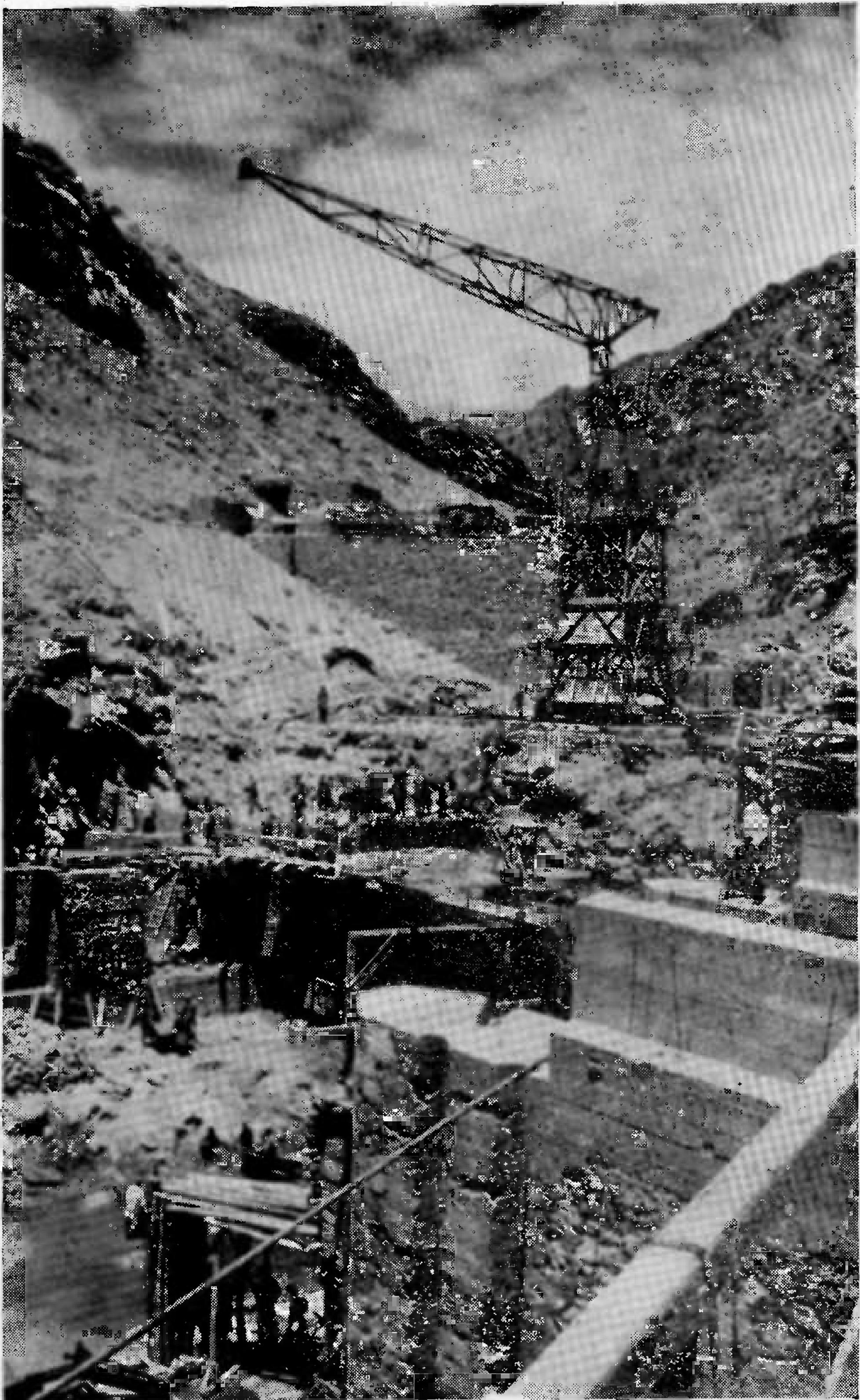
مرد دوصدو چهل ساله

قرار اطلاعاتیکه که اخیراً بدست آورده ایم شخصی بنام محمدرحیم ساکن دره بادیل کنرها ولایت مشرقی که اکنون ۲۴۰ سال دارد هنوز زنده است ولی متأسفانه ازدست وپا افتاده . تعداد اولاده این مرد مسن بیش از ۴۰۰ نفر بوده و اهالی کنرها این امررا دلیل تثبیت سن نامبرده وانمود میسازند اداره درین باره مشغول مطالعه و کسب معلومات بیشتر است اگرچه این واقعه یك واقعه بی سابقه و خیلی عجیب مینماید زیرا کمتر شنیده شده که شخصی در عصر حاضر باین سن رسیده باشد معذلك امید است مساعی ما بروی حقیقت این مسئله روشنی اندازد

محمدرحیم ساکن دره بادیل کنرها مرد ۲۴۰ ساله

از مناظر کار درسروبی

یك نمونه ازفعالیتهای عمرانی

ازمناظر عمرانی سروبی

پل [illegible] که نزدیك فابریکه سروبی ساخته شده

بناغلی امیر . رویان

سروبی در سال ۱۳۳۱

گرچه در سالنامهٔ (۱۳۳۰) از چگونگی و ممیزات فابریکه تولید برق سروبی معلومات مفصلی به خوانندگان تقدیم شده اینك مختصر معلوماتی راجع به کارهای سال ۱۳۳۱ در سروبی تقدیم میشود .

فابریکهٔ هوای مایع

چون در سروبی بیشتر بمواد انفلاقیه برای شگافتن کوه ضرورت است برای جلوگیری از مصرف زیاد اسعار خارجه و سرعت کار بتعمیر دستگاه هوای مایع اقدام و این دستگاه مفید در اوایل ماه قوس ۳۱ تکمیل و بکار افتاد این فابریکه دارای دو دستگاه بوده در هر ساعت دوصد و پنجاه کیلوگرام هوای مایع تولید نموده و باین وسیله از تولید دوصد و چهل تن داینمنت از خارج که یك مبلغ قابل توجه اسعار را الزام مینمود کاسته است .

بناغلی رسا رئیس فابریکه سروبی

دستگاه سنگ شکنی

چون برای کانکریت ریزی و تهیهٔ سنگ پارچه وریك و همچنان ترمیم سرك ها یکصد هزار متر مکعب سنگ ضرورت فابریکه محسوب بود لهذا باین منظور دستگاه سنگ شکنی در سروبی تعمیر و در اواسط ماه عقرب ۱۳۳۱ مستعد کار گردید این دستگاه سنگ را پارچه و حسب ضرورت به جغله وریك تبدیل و در عین حال آنرا شسته به دسترس استفاده قرار میدهد این دستگاه در هر ساعت بیست متر مکعب سنگ را پارچه و خورد میکند .

فابریکهٔ مؤقتی تولید برق .

برای جلوگیری از مصرف زیاد تیل دیزل یك فابریکهٔ تولید برق که با موتر های برق مجهز است تعمیر و این فابریکه نه تنها تنویر منازل و رهایشگاه های مامورین و مستخدمین داخلی و خارجی را تضمین مینماید بلکه تمام ماشین و دستگاه تخنیکی را بکار میاندازد .

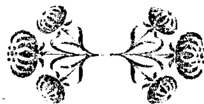
این فابریکه تیاربای کانال بطول ۱۴۰۰ متر بوده و کانال پایانی آن ۲۲۰ متر است دراین فابریکه دوپایه توربین با جنریتر های مربوط آن نصب گردیده که هردوی آن به یك مقدار آب ده متر مکعب فی ثانیه وسر کوب ۵۰ ـ ۷ متر ۶۴۰ کیلوات قوه تولید میکند.

تونل عمومی :

کار اساسی کشیدن تونل عمومی که در سال ۱۳۳۱ آغاز و باید کوه را بطول ۳۷۰۰ وقطر ۷ متر شگافته و آب برای جریان وبکار انداختن فابریکه در آن جاری میگردید تاکنون درحدود یکهزارو پنجصد متر سوراخ کرده این تونل به استثنای یکصدو پنجاه متر تونلیست که درسرك جدید کشیده شده .

سرك :

از آنجاییکه سرك فعلی رفت و آمد عمومی مشرقی که باتصال بند واقع است تحت آب می آید. لهذا یك سرك جدید که ازسطح بند ۲۰ متر بلندی دارد درحال تمدید است این سرك که مجموعاً ۶۳۵ مترطول دارد داری دوتونل یکی بطول ۱۰۸ مترو دیگری بطول ۴۳ متر که هردو یکصدوپنجاه ویك متر میباشد. درین سرك بیست هزار مترمکعب سرنگ پرانی گردیده همچنان برای انتقال مواداز تونل عمومی وفوری یك تونل دیگر بطول ۲۲۹ مترحفر و کشیده است .

ملك الشعرای افغانستان

پس از وفات جناب قاری عبدالله خان ملک الشعرای مرحوم یعنی از ۹ ثور ۱۳۲۲ به بعد در اوایل امسال مقام علمی و پایهٔ بلند معنوی استاد بیتاب در شعر و ادب توجه وزارت معارف و ریاست مستقل مطبوعات را جلب نمود و حسب پیشنهاد وزارت معارف و موافقهٔ ریاست مستقل مطبوعات و فرمان اعلیحضرت معظم همایونی در اوایل سال ۳۱ جناب استاد بیتاب بلقب ملک الشعراء مفتخر گردیدند.

مختصر سوانح ملک الشعراء

جناب صوفی عبدالحق خان فرزند مرحوم ملا عبدالاحد خان عطار در سال ۱۳۰۶ قمری در قصاب کوچهٔ پل خشتی کابل بدنیا آمدند. هشت ساله بودند که پدر شان از جهان گذشت پس از فوت پدر زیر اداره و ارادهٔ عبدالغفور آخند زاده و ملا عبدالله ملقب به (مرشد) که هر دو از علمای متبحر وقت بودند و نسبت ماماگی استاد را داشتند تربیه شده، مقدمات علوم عربی و فارسی را از آنها آموخته سپس به شعر

جناب صوفی عبدالحق خان بیتاب ملک الشعرای افغانستان

و شاعری پرداخته و درین رشته از مرحوم قاری عبدالله خان ملک الشعرای فقید مستفید و مستفیض شده اند و بیتاب تخلص کردند استاد از علوم تفسیر، حدیث فقه، منطق، معانی، بدیع، بیان، صرف، نحو، عروض، قافیه، و نجوم بهرهٔ کافی دارند استاد از طرف جد مادری بقوم صافی پیوستگی دارند مذهب شان حنفی و در تصوف پیرو طریقهٔ نقشبندیه میباشند و مرتبهٔ خلافت را درین طریقه دارا هستند استاد جز امور معنوی

به کار دیگری میل نکرده وسالیان زندگی را وقف خدمت معارف کرده ودرتربیهٔ اولاد معارف (ذکور واناث) همت گماشته درمکاتب ولیسه ها تدریس و بالاخره بحیث استاد فاکولتهٔ ادبیات در پوهنتون کابل تعیین شده اند. استاد علاوه برمصروفیت خود (معلمی) درمعارف مدت پنجسال درمجلس قرآن کریم که برای اولین بار در مطبعهٔ عمومی کابل چاپ می شد ازارکان ترجمه وتصحیح بوده اند. تخیلات رنگین بیتاب گاهی آب وتاب ازمنطق وفلسفه گرفته وزمانی پیرامون عشق حقیقی وآسمانی دورزده درقالب غزل، قصیده مرثیه، قطعه، مثنوی، رباعی، مخمس، مسدس ظهور میکند اشعار استاد ساده وسلیس وتازگی دارد. مطول گوئی راخوش ندارند بلکه آنرا (اسهاب) یکی ازعیوب کلام می پندارند ازصنایع بدیعه ایهام را می پسندند ملک الشعرا بهسبك هند شعرمی سرایند ازشعرای هند (کلیم ،سلیم ،طالب، غنی، بیدل واقف) وازشعرای ایران شیخ سعدی وخواجه شیرازرا پسندیده اند جناب شان مرد حلیم، قانع، راستکار، صادق بوده تظاهر، شهرت وتکلف را نیك نمی نگرند. چون استاد بیشتراوقات شانرا بهمصروفیت های تعلیمی میگذرانندوقت شعر گفتن وفرصت مطلوب برای تالیف ونوشتن کمتر دارند بانهم اثری چند ازقبیل (رسالهٔ گفتار روان درموضوع علم بیان، مفتاح الغموض درعروض برای مبتدیان نوشته اند ترجمان شافیه شان بطبع رسیده وبرخی ازآثار دیگر راکه ازعربی بفارسی آورده اندهنوز طبع نشده .

نمونهٔ اشعار ملك الشعراء

غزل

جز حسرت دیدار توفکرد گرم نیست — ای وای که روی تو به پیش نظرم نیست
دوری زمن ای آئینه رواز چه نمائی — آهی که بهپیش تو کشم در جگرم نیست
پیوسته هوادار سرکوی تو باشد — آن قوت پرواز که دربال وپرم نیست
دشوار بود قطع رهٔ وادی الفت — زان میروم ازخویش که زاد سفرم نیست
ای کاش بدادم برسد اشك ندامت — جز دیدهٔ تر چارهٔ دامان ترم نیست
ببریده تن من سرراحت طلبی را — سهل است اگر بالش بزیر سرم نیست
در موسم پیری نبود ذوق جوانی — اکنون که شده شیرمیسر شکرم نیست
دنیا چو حبابی سرآب است بنایش — فریاد که آن چشم حقیقت نگرم نیست
اززندگی خویش برو مند نگشتم — چون بید نمود دارم ولیکن ثمرم نیست
از شوروشردهر که درد سرفکر است — گردادرسی هست بجز گوش کرم نیست
ایجاد اتوم است اگراز پی تعزیب — این وضع پسندیده زنوع بشرم نیست
چون گلهٔ بم آمده فتحم به هزیمت — بی خود شکنی برسر اعدا ظفرم نیست
زیبا ست اگر عادت تقلید ندارم — کاین عاریتی جامه موافق ببرم نیست
در گوش طنین میکند اعلان فنایم — بیتاب پندار که زنگ خطرم نیست

درد دل بیمار علاجش زکه جویم
بیتاب بجز لطف خدا چاره گرم نیست

ترجمه و نگارش　　　　　　　　　　　　ښاغلی محمد نبی کهزاد

تدبیر منزل

انسان هرقدر مدنی میگردد ومدارج ترقی وتکامل رامی پیماید بهمان اندازه احتیاجات وضروریات زندگانی او بیشتر گردیده ومجبور میشود برای تأمین راحت و آسایش خود روز بروز چیز های نوی بیاموزد وراجع به آن چیزهائیکه ازدور ویانزدیك با آن در تماس است پارهٔ معلوماتی حاصل نماید وحق بجانب هم است زیرا درغیر آن طوریکه لازم است دربین اجتماع زندگانی نتوانسته دستخوش رنج و اضطراب می گردد .

ښاغلی محمدنبی خان کهزاد

دربن شکی نیست که هرفرد نه می تواند درتمام رشته های علوم مطالعات عمیقی نموده معلومات جامع ومطولی بیندوزد اما اگر خواسته باشد راجع بمبادی علوم اندك معلوماتی کسب نماید تادر موارد مختلف از آن استفاده بعمل آرد برای او میسر خواهد بود .

در حیات روزانه وبراتیك چیزیکه بیش از بیش انسان به آن احتیاج احساس می نماید معلومات کوچکی است که یحتمل درو هله اول توجه شخص راهم بخود جلب نکند درحالیکه دانستن آن بهیچ وجه خالی از فایده نخواهد بودو ممکن برخی هم مورد استفاده وشایانی قرار گیرد

اینك بهمین منظور درذیل به نشریات سلسله یادداشتهای سودمند ومتنوعی می پردازیم که همه روزه درزندگانی فردی واجتماعی مورد احتیاج همگان بوده وهر کدام آنرا میتوان راز کوچك خوش بختی نامید :

یادداشت های سودمند :

اگر خواسته باشید نمکدانهای میز طعام خشك باقی مانده ونمك های آن دراثر رطوبت سخت نگردیده وبیدر موقع ضرورت اسباب اذیت شما نگردد یك قاشق کوچك برنج خام را در بین آن علاوه نمائید خواهید دید که هیچ وقت نمك در جدار نمکدانی نخواهد چسپید .

حفاظت گل

به منظور آنکه دسته گل در بین ظرف بیشتر دوام کند یك قاشق چای‌خوری نمك به آب آن علاوه نمائید.

لباس پشمی

لباس های پشمی را که زردشده باشد در بین دولیتر آبیکه عصاره دودانه لیمو بآن علاوه گردیده باشد برای ۲٤ ساعت بگذارید درنتیجه‌خواهیدیدکه بکلی‌سفید خواهندشد

لکه های صورت

عصاره لیمو برای برطرف‌نمودن‌لکه‌های صورت خیلی موثر است باین ترتیب که‌نصف لیمورا گرفته پس از آنکه صورت خودرا با آب سرد وصابون شست وشو نمودید روی صورت خود بمالید این عمل راصبح‌وشام تکرار کنید

بوت وسایرلوازم براق

بوت، بکس، کمربند وغیره سامان براق را اگرهر سه ویا چهار ماه باا ندك روغن زیتون چرب نمائید از خطر خشك شدن وترکیدن مصئون میگردد.

بهترین کود برای گل‌ها

پوست های تخم رامیده نموده دربین ظرف آبی چندین روز بگذارید وبعد با آب آن گلها را آبیاری کنید خواهید دید که درنشو ونمای آنها تفاوت بسا رزی بوقوع خواهد پیوست

لکه های تخم

لکه های تخم که روی قاشق وپنجه وکارد ومخصوصاً قاشق وپنجه نقره ئی باقی میماند بزحمت زایل‌میگردد برای اینکه دوچار تکلیف زیاد نگردید پارچه مرطوبی را گرفته باقدری نمك روی آن بمالید خواهیددیدکه‌باین ترتیب کار شما بسهولت انجام خواهد یافت

تخم های تازه

اگر خواسته‌باشید بدانید که تخم های مورد مصرف شما تازه هستند ویاخیر در بین ظرفی آب شور تهیه نمائیدتخم هارا دربین آب‌رها کنید تخم هائیکه هشت روز بیش‌از آن نگذشته باشد درته ظرف وتخم های که‌چندین هفته ازآن سپری شده باشد در وسط آب وآنهائیکه چندین ماه ازانها گذشته‌باشدروی آب قرار خواهند گرفت.

ساده ترین طریقه تشخص الماس حقیقی .

طریقه ساده که برای تشخیص الماس حقیقی و مصنوعی موجود است این است که آنهارا دربین یك گیلاس آب می اندازید همان پارچه هائیکه روشن و شفاف باقی میماند الماس اصلی سائر آن ساختگی می باشد .

لکه اتورا چطور ازروی لباس زایل می سازید .

اگراتوی بسیارداغ روی لباس وملبوسات لکه های زیاد عمیقی نگذاشته باشد یکدانه پیاز خام را گرفته آب آنراروی لکه ها بزنید وبعد با آب سرد آب جاری کنید خواهد دید که لکه هازایل خواهد گردید .

گردوخاك آرام چوکی هاراچطور بایدبرداشت

قبل از آنکه روی چوکی ها بابرس ویاچیزدیگری بزنید تا گردوخاك آن بلند گردد بهتر است پارچۀرانم کرده روی آنها هموار نمایند وبعد بابرس بزنید تا گردو خاك آن روی دیگر اثاث البیت نه نشیند .

گوشت خام راچطور قرمز وتازه نگهمیدارید

اگر روی گوشت خام قدری روغن زیتون بمالید از یکطرف گوشت رنك خودرا نه می بازد واز جانب دیگر تازه حفظ میگردد

برعلیه سبوسك موی

اگر یکدانه پیاز را ورق ورق نموده دربین نیم لیترالکل خالص برای مدت یك هفته اخته نمائید لوشن موثری از آن بدست می آید که برعلیه سبوساك موی خیلی مفید وسود مندمی باشد .

لکه های عرق و ملبوسات سفید

لکه های عرق را ازروی ملبوسات سفید بوسیله آب و آمونیاك به بهترین وجه زایل کرده می توانید .

محافظت مسکه

ساده ترین طریقه که برای نگهداری ومحافظت مسکه موجوداست این است که همینکه مسکه را خریداری میکنید فورا آنرا پارچه پارچه نمو ده دربین صافه بیندازئید و خوب فشاربدهید تا آب ودوغ آن بکلی خارج گرددبعد انرا دربین ظرف گلی ویا کاشی انداخته مجدداً فشار بدهید تا اگر چزی باقی مانده باشدخارج گرددسپس روی آن آب نمك قوی بریزید ودرمحل سردی بگذارید. کوشش کنید ظرف زیاد بزرگ نباشد تامسکه شمادیرتر دوام کند ومحفوظ بماند

سوختگی و پوست نازك تخم
پرده نازکی که درزیر پوست تخم قرار داشته وزردی و سفیدی را پوشانیده است درمورد سوختگی های خفیف خیلی مفید ثابت می شود باین ترتیب که پوست را جدا نموده روی سوختگی می چسپانند و بعد روی آنرا با پارچه می بندید .

حفاظت شیر خام
درموقع گرما اگر مقدار کمی پلی در بین شیر خام انداخته شود زود فاسد نمیگردد .

پلی و سوختگی
پلی سوختگی های کوچك وهم سوختگی ها یرا که دراثر شعاع آفتاب تولید گردیده باشد تسکین می بخشد .

پارچه های نایلون
فراموش نباید کرد که باید پارچه های نایلون همیشه با آب سرد وصابون شسته شود .

بوت های سفید
هروقت خواسته باشید بوت های سفید چرمی راپاك کنید پنسل پاکی راکه نه چندان نرم باشد ونه زیاد سخت گرفته با آن مالش بدهید بوت ها به بهترین وجه پاك می شود.

سرخی و خستگی چشم
سرخی وخستگی چشم هارا باچند تکر چای گرم روی پلك ها درحالیکه چشم بسته باشد رفع نموده می توانید .

لباس های پشمی
لباس های پشمی را که دراثر باران مرطوب گردیده باشد درسایه خشك نموده وهرگز نزدیك منقل ویا بخاری نه نمائید .

لباس وملبوسات سفید
اگر خواسته باشید لباس وملبوسات سفید پس ازشست وشو بیشتر سفید شوند در بین ظرف کالاشوئی باندازه یك قاشق آمونیاك علاوه نمائید .

سردردی
برای رفع سردردی بخار آمونیاك مفید خوانده شده است.

رفع خسك
بغرض رفع خسك می توانید محلول موثری از بنزین و آسید فینیك (زهر) تهیه نمائید باین تناسب که مقدار هردو مساوی باشد.

محلول جهت پالش
اگر مقدار مساوی زالکل وروغن چارمغزرا باهم مخلوط نمائیدمحلولی بدست می آید که اگر ماه دوسه‌مرتبه‌روی اثاث‌البیت چرمی مالیده‌شود آنهارا درخشان و بی لکه محفوظ نگهمیدارد .

پلی‌وعرق
بغرض رفع کثرت عرق دست ویااستعمال پلی‌خیلی موثر خوانده شده است .

لباس‌وملبوسات ابریشمی
لباس وملبوسات ابریشمی همان‌سفیدی وجلای اولی خودرا مشروط براینکه در موقع ششتن چندقطره آب اوکسیژنه علاوه نمایندبکلی حفظ خواهد کرد.

حشره کش
اگرخواسته‌باشید حشره کش‌ساده‌وارزانی خودشماتهیه نمائید برگ‌های بادنجان‌رومی راگرفته خشک کنید وبعد آنرامیده نمائید وازموقع حرارت‌بکاربرید .

عسل
به‌منظورآنکه عسل‌فاسد وخراب نگردد آنرادربین ظرف‌شیشهٔ وتاریکی ودر محل تاریکی نگهدارید .

محافظه گـل ها
اگردربین ب گل‌یکی‌دوقطره آمونیاک علاوه گردد گل‌مدت‌درازتری دوام خواهد کرد.

سرمـا ورخت شوئی
اگردرموسم سرما قبل ازهموارنمودن رخت‌ها آنهارا باآب اندکی‌نمکی آب‌جاری‌نمایند به‌آسانی یخ بسته نخواهد نمود .

ظروف مسی
اگرخواسته‌باشید ظرف مسی راپاک وجلادار سازئیدپارچه نازک وملایمی راگرفته در بین شیر خام آغشته سازئیدوبعد نمک میده گرفته روی ظرف بمالید خواهید دید که ظرف مذکور خیلی درخشان خواهد شد .

درد گـلـو
دربین آب شیر گرم چندقطره آب لیمورا علاوه نموده‌غرغره‌نمائید خواهیددید که‌تخریش تانسل هارا آرام خواهد کرد .

لـکـه زنـگ
لکه‌های زنگ راازروی لباس وملبوسات سفید به‌ترتیب ذیل برطرف نموده می توانید آب چهاردانه لیمو راگرفته گرم کنید وبعدمحل لکه‌رابرای چند ین ساعت در بین آن قرار دهید واگر ضرورت باشد این‌عمل رابازتکرار کنید .

محافظت گوشت
اگر نیم دانه‌لیمو راروی گوشت مالش‌دهید وبعد روی آن اندکی نمك بپاشید گوشت تروتازه باقی می‌ماند .

لکه های تخم
لکه های تخم‌را بهتراست باآب سردشست وشو نمود اگر برخلاف آب گرم‌بکار برده شود لکه هاهما نطور ثابت باقی می‌ماند .

ظروف المونیم
اگر ظرف المونیم ازطرف داخل لکه‌دارشده باشد باجوشانیدن‌شیردربین آن لکه‌ها را برطرف‌ساخته می‌توانید .

لکه رنگ
لکه‌های رنگ را ازروی البسه سفید پس‌ازشستن لکه باصابون وآب با استعمال آب اوکسیژن دار برطرف ساخته می‌توانید .

بوی‌ماهی
باآب اوکسیژن دار بوی ماهی راازدست های خودذایل نموده می‌توانید .

برس لباس
اگرخواسته‌باشید موهای برس لباس خودرا درست وسخت ترگردانید کافی است موی آنرا دربین محلول ضعیف‌زاج سفیدتر کنید وبگذارید در هواخشك شود.

رنگ‌قلم
اگر دوویاسه قطره رنگ قلم آبی رادربین آبیکه‌البسه سفید رادرآن آب‌جاری بکنند بریزید لباس‌های شمارا ازلکه های زرد محفوظ می‌دارد مخصوصاً درمورد پارچه های ابریشمی سفید خیلی موثر است .

رطوبت منزل
به‌منظور تقلیل‌رطوبت منزل کافی است خاکه چونه آب‌نارسیده رادربین دو سه ظرف اندخته ودرکنج های‌اتاق قرار داد .

چطوردوارا بلع نمود
بغرض آنکه حب‌ویا کپسولی‌راباسانی‌بلع‌نموده بتوانیددوای‌مذکور رادرانجام داخلی‌زبان خود قرارداده ومتاقباً جرعه آب‌بنوشید .

لکه‌های کلاه شاپو
لکه‌های راکه دراثر ریزش باران روی کلاهای شاپوی که رنگ روشن داشته باشند تولید گردیده باشدبابکار بردن واستعمال ریگ‌مال‌های نازك ذایل نموده می توانید واما اگر لکه‌های چربی باشد بهتراست کاغذ سفیدوملایم بکار برید .

بهترین طریق اتو کردن جاکت و کرتی

اگرخواسته باشید کرتی ها و جاکت های خودرا بصورت بهتری اتو نمائید زیر آن لابرج نسبتاً سختی را قرار دهید وکوشش کنید اتو زیاد حرارت نداشته باشد.

پاك کردن لباس پس از اتو

پس از اتو کشیدن لباس مخصوصاً لباس مردانه بهتراست بخار آب آن کشیده شود برای این منظور کافی است چند دقیقه بالشت برش روی لباس زده شود.

لکه برداری یخن لباس

جهت زایل ساختن لکه‌های کالر ویخن لباس بالشت کوچکی موئی تهیه نمائید سپس درموقع ضرورت این بالشت را بامحلولی که عبارت از نیم لیتر آب باشد بایك قاشق آمونیاك وقدری نمك مرطوب ساخته روی لباس راتو نمائید.

حبوبات راچطور محافظه نمود

اگرخوسته باشید حبوبات یعنی لوبیا، نخود با قلاراز گزند حشرات محفوظ دارید درهر کیلوگرام آن یك قاشق نمك بریزید.

لباس ابریشمی

بغرض لکه برداری البسه ابریشمی بهتراست تمام لباس راشست وشونمود نه تنها لکه آنرا.

دفع مورچه

اگر مقداری کافی آمونیاك را درمورچه خانه بریزید مورچه‌های آنرا بصورت قطع از بین می برد.

شستن بوتل

بوتل هائیکه مواد روغنی داشته باشند وبخواهید آنهارا شست وشو نمائید سهل ترین طریق برای اینکار این است که داخل بوتل آب گرم وته نشین قهوه بیندازید وبعد بوتل را با آب سرد آبجاری کنید.

پاك کردن موم جامه

پارچه‌های روغنی وموم جامه وپلاستکی را بامحلولی که به مقدار مساوی از روغن زیتون وسرکه تهیه شده باشد تمیز وبراق گردانیده می توانید.

دستکش کارد

کارهای دسته سیاه رااگرخواسته باشید بحالت اولی خود برگردد ۲۴ ساعت در بین محلول پرمنگنات بگذارید وبعد باموم سیاه پالش دهید.

ظروف مسی

اگرخواسته باشید ظروف مسی راپاك وبراق سازید پارچه ملایمی را گرفته در شیر خام آغشته سازید وبعدروی ظرف بمالیدخواهید دید که ظرف‌شما تاچه‌اندازه رنگ وجلای خوبی پیدامی کند.

انگشت وانگشتر

موقعیکه کدام انگشتر تنگ گردیده وازانگشت شمانبراید آسان‌ترین راه حل برای کشیدن آن این‌است که انگشت خودرا برای‌چند دقیقه بلند گرفته بعد قدری واسلین ویاروغن روی آن بمالید وبعدانگشتررادوسه مرتبه دور بدهید وجانب‌خارج بکشید.

خاکستر سگرت

خاکسترسگرت وسیگار بهترین وساده ترین ماده است که‌بوسیله آن ظرف نقرئی را به بهترین وجه پاك‌وتمیز کرده می‌توانید.

سریع‌ترین طریق خشك نمودن لباس

جوراب، دستمال‌ویاسائر پارچه های خردوریزه راا گر خواسته‌باشند به‌سرعت‌خشك سازید روی مشکوله آب گرم هموار نمائید خواهید دید که بزودی خشك خواهندشد.

پارچه ابریشمی وسفید

قبل ازآنکه پارچه های ابریشمی سفیدرا باآب وصابون شست وشو نمائید لحظه در بین شیرخام ترکنید تاازشست خیلی سفید برآید.

تابلوی رنگه

تابلوهای رنگهٔ راکه‌بمرور ایام سیاه وکثیف‌شده باشد بامالیدن نیم‌دانه پیازروی آنها به‌بهترین وجه پاك‌وتمیز کرده‌می‌توانید

قهوه

باته‌نشین که ازقهوه درته پیاله باقی می‌ماندمیتوانید بوی پطرول ویابنزین راازهر نوع ظرفی که‌خواسته باشید ذایل نمائید.

قاشق وپنجه نقرهٔ

بغرض آنکه قاشق وپنجه نقره درست محافظه گردد آنهارا دربین کاغذ کاملاً سفید وپاك‌به پیچانید ودقت‌کنید که برای این منظور هرگز کاغذ اخبار را بکار نبرید.

پرده‌های پیانو

اگرپرده های سفید پیانو دراثر استعمال زردولکه دار شده‌باشدپارچه ملایمی‌را گرفته دربین اسپریت آغشته سازیدوبعد لکه‌هارا مالش دهیدودرخاتمه‌باپارچه سفیدوملایم دیگر آنهارا پاك کنید.

ظروف عاج

اگرروی ظروف عاجی باپارچه [illegible] دفوق‌العاده سفیدودرخشان میگردد.

- - -

غلطنامه

ازخوانندگان گرامی خواهش میرود تاقبل ازمطالعه اغلاط طباعتی این شماره را تصحیح وبعداً بمطالعه بپردازند.

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱۲	۱۵	سلمان	سلیمان
۱۷	۲۱	عبدالله خان	عبدالاحد خان
۱۹	۱۷	مستر	زاید است
۲۰	۷	میخانکی	میخانیکی
۲۴	۱٤	غلام فاروق	غلام فاروق خان
۲۴	۱۹	دغانیو جوړولو ریاست	دغانیو جوړولو دریاست کفیل
۲۵	۱۲	معادن	معاون
۲۵	۲۸	مشرکتو دمدیر	دشرکتو مدیر
۲۹	۱۱	عبدالعزیز خان	ص عبدالعزیز خان
۳۱	۱۲	مدر	مدیر
۳۱	۱٤	رتیه	رتبه
۳۱	۲۰	ع	ص
۳۷	۱۱	تکنتکی	تکنیکی
۳۷	۱٤	ترکی	تره کی
۳۸	۱	مدریت	مدیریت
۳۸	٦	دځنو	دځنګلو مدیر
۳۹	۱۳	اعظمی	عظیمی
٤۰	۲۲	خا	خان
٤۱	۲۵	عبدالحلیم	عبدالحکیم
٤۳	۱	ددولتی انحصاراتو	ددولتی انحصاراتو مدیر
٤۸	۷	ذاده	زاده
٤۸	۲۰	انمه	اتمه
٤۸	۱۰	کلنګار	کلنګار
۵۰	۵	خاب	خان
۵٤	۱	غونډی سرهسم	غونډی د تصویب سره سم
۵۵	۱٦	بهشرف الدین خان	تصحیح شود
۵۷	۸	درسامی	درسامی
۵۹	۹	ان	خان

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۵۹	۲۱	ینځمه	ینځه
٦۰	۳۰	دفراهفتګی	دفراه هفتګی
٦٦	۲٥	۳۲۹	۱۳۳۱
۷۰	۹	ریطانیا	بریطانیا
۷۰	۱۰	بنیمود	میمنود
۷۰	۱٤	کال	کابل
۷۱	٤	۱۹۳۰	۱۹۳٤
۷۱	۱۳	قوسل	قونسل
۷۱	۱٤	۱۹۲	۱۹٤۲
۷۱	۱٤	۱۹ ٤	۱۹٤٤
۷۱	۱٥	والپس	پس
۷۱	۲۰	حلالتماب	جلالتماب
۷۲	۲۲	بعوض	رابعوض
۷۳	۱٥	طبمق واثفه	طبق موافقهٔ
۸۱	۲۳	ع٬ ج	ج
۸۲	۲٤	ع	ع٬ ج
۸٤	۱۸	مبطوعات	مطبوعات
۸٥	٥	برتبه ٤	برتبه ۳
۸۸	۲۹	۷۲۸۲۸ ۳۰	۷۲٦۸۲۸-۳۰
۹۱	٥	قاضی محکمهٔ نورستان لغمان	زاید است
۹۱	۲۷	نقص	نقض
۹۳	۱۰	۱۳۳۷	۱۳۲۷
۹٥	۳	نف	نفر
۹۸	۲	دهافغانتان	دافغانستان
۹۸	۱۰	زئید	تزئید
۹۸	۲۷	ګریده	ګردیده
۹۸	۲۸	موارد	مواد
۱۰٦	۱٦	دوکتب	دومکتب
۱۰۸	۸	سا	زاید است
۱۰۸	۱۷	سګذارد	بګذارد
۱۱۳	۲۳	نقشی	نقشهٔ
۱۱٥	۲٤	باس	باساس
۱۲۱	۲۹	وزارتمعارق	وزارتمعارف

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱۳۰	۷	دائمی	زاید است
۱۵۲	۳۱	دو	در
۱۶۱	۱۰	عبدالشور	عبدالشکور
۱۷۲	۲	محدرود	محدود
۱۷۵	۲۹	تدزین	تدوین
۱۷۷	۸	وازجانب	زاید است
۱۷۷	۱۵	نسبت	را
۱۸۵	۱۸	کههنوز	زاید است
۱۹۷	۲۹	عوامل	عامل
۲۲۱	۱۳	هچنین	همچنین
۲۴۳	۲۵	بمهکاری	بهمکاری
۲۹۲	۱۶	ایرآل	اموال
۲۹۷	۳	صادرتی	صادراتی
۳۱۷	٤	نن	تن
۳۲۳	۷	خنه	خانه
۳۲۳	۲۹	قابل	مقابل
۳۲۳	۳۰	اختتاع	افتتاع
۳۲٤	۲۹	درصد	حد
۳۲٤	۱٤	ولایتی	ولایات
۳۳۹	٦	غری	زاید است
۳٤۰	۲۹	ترانسفامر	ترانسفارمر
۳٤۳	۱۱	نظویه	نظریه
۳٤۵	۱۲	بمکاتب	بدفاتر
٤۱۹	اول	۱ ۱	۱۳۳۱
٤۱۹	۲۳	نف	نفت
٤۲۰	۱۰	بعد ازاظهاراتی (به) زیاد شود	
٤۲۰	۱۵	بعد ازشکایت (و) زاهد اس	
٤۲۱	٦	۱۳۳	
٤۲۸	۷	ز	
٤۲۸	۱۰	قبل ازماه (٤)	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	

صفحه	سطر	غلط	صحیح
٤٣٢	١٦	رئیس اعزازی مصر	رئیس اعزازی حزب‌وفد
٤٣٤	١٤	بعداز	بعد ازسه سال
٤٣٥	٤	وارد	دارد
٤٣٥	١١	یکبار	یکبار دیگر
٤٣٧	٨	بتاریخ نومبر	بتاریخ ٥ نومبر
٤٣٧	١١	یعنی ملیون	یعنی ٦ ملیون
٤٥٨	١٠	کلمه تنظیم قبل ازکار های جامعه زیاد شود	
٤٥٨	٢٦	نداستن	بدانستن
٤٦٠	١	مملت	مملکت
٤٦٠	٢١	بعد ازنائب الحکومگی ها از - (٥) زیاد شود	
٤٧١	٢٣	ملارریا	ملاریا
٤٧١	٣٠	مشبت	مثبت
٤٧٣	١١	١٠٠٠ هزار	١٠٠٠
٤٧٣	١٤	٦٣	٤٦
٤٧٥	١٢	فارالتحصیلان	فارغ‌التحصیلان

Almanach D'Afghanistan